

MØTEINNKALLING

Utvalg: Formannskapet
Møtestad: Møterom A, Rådhuset
Dato: 03.11.2015
Tid: 14:00

Medlemar som er ugilde i ei sak vert bedne om å gje melding, slik at varamedlemar kan bli kalla inn. Jf. § 8, 3. ledd i forvaltningslova.

Vi ber om at forfall vert meldt til servicekontoret/utvalssekretær på telefon 700 58 700.

Varamedlemar får saksdokumenta førebels berre til orientering. Dei får særskilt melding når dei skal møte.

B- saker er underlagt teieplikt og er unnatekne offentleg innsyn.

Møtet er ope for publikum, med unnatak når b-saker vert handsama. Saksdokumenta er lagt ut til gjennomsyn på servicekontoret til møtet vert halde.

Det vert ei orientering om årsbudsjett og økonomiplan.

SAKLISTE

Saksnr.	Sak
PS 155/15	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 156/15	Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte
PS 157/15	2. Tertialrapport 2015
PS 158/15	Administrasjonsstader i nye politidistrikt
PS 159/15	Nye 110-regionar og samlokalisering av nødmeldetenesta – Høyring
PS 160/15	Campusutvikling på høgskulen i Volda - Kommunen sin medverknad
PS 161/15	Grensejustering og makebyte mm av areal gbr 13/60 – Kvislagrova
PS 162/15	Næringsareal på Rotset - Gjennomføring av reguleringsplan-Oreigning.
PS 163/15	"Førebyggje utanforskap - inkludere i felleskapet"
PS 164/15	Reforhandla samhandlingsavtale mellom Helse Møre og Romsdal og Romsdal HF og kommunane i Møre og Romsdal – godkjenning
PS 165/15	Kommunereformen - Oppnemning av forhandlingsnemnd
PS 166/15	Rapportering på oppfølging av vedtak pr. utgangen av august 2015
PS 167/15	Orienteringssaker
OS 112/15	Flyktningssituasjonen og ytterlegare behov for innkvartering av asylsøkere
OS 113/15	Volda statlege mottak, avdeling for einslige midreårige asylsøkjjarar. Konvertering til ordinær driftsavtale

VOLDA KOMMUNE

OS 114/15	Videre arbeid med kommunereformen - brev til alle landets kommunestyrer
OS 115/15	Referat frå fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereforma - 28.09.2015
OS 116/15	Invitasjon til Sunnmøre Arena 26. november 2015
OS 117/15	Referat frå rådmannsgruppa Søre Sunnmøre 23.10.2015
OS 118/15	Volda Idrettsråd - Samordninga av planlegging av idrettshallar
OS 119/15	Framlegg til høyringsuttale frå Sunnmøre Regionråd - Høyring om administrasjonsstad for nye Møre og Romsdal politidistrikt
OS 120/15	Innkalling til representantskapsmøte i Sunnmøre Regionråd IKS 20. november 2015
OS 121/15	Modell for beregning av boligformue - soneinndeling

PS 155/15 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 156/15 Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Henrik Skovly	Arkivsak nr.:	2015/2048
		Arkivkode:	151

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
157/15	Formannskapet Kommunestyret	03.11.2015

2. TERTIALRAPPORT 2015

Administrasjonen si tilråding:

1. 2. Tertialrapport 2015 vert teken til vitende.
2. Finansrapport (passiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 1)
3. Finansrapport (aktiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 2)

1 INNLEIING

Siste møte i Formannskapet var 22. september Tertialrapporten kjem difor ikkje til handsaming i Formannskapet før no. Det var informert om situasjonen på driftsbudsjettet ved utgangen av august i dette møtet.

Månadsrapporten for september vert ein del av 2. tertialrapport. Dette ser ein i kapittel 3 ved at tala i hovudsak er pr utgangen av september.

Nivået på frie inntekter (skatt og rammetilskot), generelle statstilskot, eigedomsskatt og netto finanskostnader avgjer kor mykje kommunen kan bruke på tenesteproduksjon. Dette vert kalla budsjettskjema 1A (kapittel 2 i tertialrapporten).

Netto løyvingar til sektorane (inkludert felles utgifter og inntekter) er omtalt i kapittel 3 (budsjettskjema 1B).

Investeringar er kort omtalt i kapittel 4. Neste kapittel omtalar sjukefråvær. Kapittel 6 tek for seg rapportering på måloppnåing.

Finansrapport for 2.tertial 2015 vert ikkje fremja som eiga sak, og er ein del av denne tertialrapporten. Det vert vist til punkt 2 og 3 i tilrådinga.

2 BUDSJETTSKJEMA 1A

Budsjettskjema 1A består av:

- Frie inntekter
- Generelle statstilskot
- Eigedomsskatt
- Finansområdet

Frie inntekter

	Opphavleg budsjett 2015	Justert budsjett 2015
Skatteinntekter	202 747 000	190 000 000
Rammetilskot	238 813 000	249 857 000
Sum frie inntekter	441 560 000	439 857 000

Budsjettet for frie inntekter vart redusert av kommunestyret i juni, jmf. tabellen ovanfor. Forklaringa til det er at skatteinntektene vert mindre enn det som var regjeringa si prognose ved inngangen til året. Dette er tilfelle både for skatteinntektene til Volda kommune og skatteinntektene på landsbasis.

Ved utgangen av august har Volda kommune en skatteinngang på 118,6 mill. kr. Dette er ca 5 mill. kr. mindre enn kva som var forventet skatteinngang ved utgangen av august. Svikt i vår egen skatteinngang er ikkje det mest dramatiske. Volda kommune får kompensert 95% av differansen mellom vår egen skatteinngang og landsgjennomsnittet.

Det er svikt i skatteinngangen på landsbasis som gjer det største utslaget. Dette er fordi vi har utjamning mellom skatterike kommunar og skattefattige kommunar (slik som Volda kommune). Dette er eit element i rammetilskotet. Jo mindre skatteinngangen er på landsbasis, desto mindre vert det å fordele til dei skattefattige kommunane.

Regjeringa kom med av prognose på skatteinngangen på landsbasis for 2015 ved framlegginga av statsbudsjettet for 2016 den 8. oktober. Prognosen er identisk med førre prognose som regjeringa gjorde da revidert nasjonalbudsjett (RNB) vart presentert i mai.

Eigedomsskatt

Det er budsjettert med 15,5 mill kr i inntekt frå eigedomsskatt. Eigedomsskattekontoret har utarbeidd prognose som indikerer at inntektene frå eigedomsskatt vert ca 16 mill kr (inkluderer ca kr. 200.000 frå Statsnett) i 2015.

Generelle statstilskot

Tabellen under viser budsjetterte generelle statstilskot for 2015.

Generelle statstilskot	2015 budsjett	2015 (prognose)
Integreringstilskott	20 937 800	25 682 528
Gr.97/investering i skulebygg	1 705 454	1 464 869
Omsorg	3 276 638	3 213 471
Kyrkjebygg	77 044	72 000
Sum	25 996 936	30 432 868

Integreringstilskot

Tabellen under viser ny prognose for integreringstilskotet pr. 21.09.15.

Busetjingsår	Sats	Tal flyktningar	SUM
ÅR1 (2015)	232 000,00	24	5 568 000,00
ÅR1 (2015)	182 000,00	16	2 912 000,00
ÅR2 (2014)	210 000,00	35	7 350 000,00
ÅR3 (2013)	152 000,00	26	3 952 000,00
ÅR4 (2012)	82 200,00	29	2 383 800,00
ÅR5 (2011)	70 000,00	18	1 260 000,00
Familiesameinte 2015	182 000,00	9	1 638 000,00
Alternativ mottaksplassert		1	118 728,00
Ekstratilskot 2015	50 000,00	10	500 000,00
SUM		168	25 682 528,00

Tabellen under viser opphavleg budsjett, justert budsjett, ny prognose i månadsrapporten frå juni, samt ny prognose pr. 21.09.15 over integreringstilskotet for 2015.

Generelle statstilskot	Opphavelg budsjett	Justert budsjett (k-sak 65/15)	Prognose 2015 (f-sak 124/15, mnd.rapp. juni)	Ny prognose 2015 (2. tertialrapport 2015 pr 21.09.15)
Integreringstilskot	20 217 800	20 937 800	24 879 000	25 682 528
Auke i høve opprinneleg budsjett gjennom året		720 000	4 661 200	5 464 728
Auke i høve justert budsjett i k-sak 65/15			3 941 200	4 744 728

Integreringstilskotet

- Forventa integreringstilskot vert oppjustert til **kr 25 682 528**, frå kr 20 937 800 i høve justert budsjett i k-sak 65/15. Det vil seie ei auke på kr 4 744 728. I høve opphøveleg budsjett er det ei auke på kr 5 464 728 (kr 20 207 800).
- Auka integreringstilskot kjem som følgje av auka busetjing frå 25 til 40 jf. k-vedtak 66/15, ni familiesameinte, ein alternativ mottaksplassert, samt ekstra tilskot på kr 50 000 pr. person som blir busett ut over dei 30 som var IMDi sin opprinnelege oppmøding, totalt 10 personar. Samla mottek kommunen integreringstilskot på 158 personar i 2015.
- Kommunale sektorar vil få auka kostnader som følgje av auka busetjing. Ein vil kome attende til dette i ei budsjettendringssak i løpet av hausten 2015.

Dei andre tilskota i tabellen ovanfor er frå Husbanken, og skulle vere dei endelege tala for 2015.

Finansområdet

Finansutgifter

Det er budsjettert med følgjande utgifter på finansområdet i 2015:

	Opphavleg budsjett 2 015	Justert budsjett 2015
Renteutgifter (inkl startlån)	19 363 000	16 600 000
Avdrag	25 000 000	19 000 000
Sum finansutgifter	44 363 000	35 600 000

Renteutgifter

Sertifikatlånet på kr 84.435.000 vart refinansiert 17 juni, og vart samtidig utvida med årets opphøvelege låneopptak på 45,7 mill kr. Rentevilkåra er 3 mnd NIBOR + 0,19%, og har forfall medio juni 2016.

Prognose for renteutgiftene er ca 16,4 mill kroner (inkludert Husbanklån). Det vil seie ca kr. 200.000 kr mindre enn justert budsjett.

Minimumsavdrag

Det er budsjettert med 25 mill i minimumsavdrag for 2015. Det endelege minimumsavdraget vart nesten 21,5 mill kr i 2014. Minimumsavdraget for 2015 vert mindre enn året før. Det er 2 forklaringar på det. For det fyrste vart lånegjelda redusert i 2014 med ca 12 mill kroner fordi vi var i ROBEK. For det andre vart det gjort store investeringar i 2014, slik at attverande levetid på anleggsmidlar er større enn året før. Minimumsavdraget vert ca 19 mill kr i 2015. Utrekning av minimumsavdrag vil bli ytterlegare kvalitetssikra i løpet av hausten.

Finansrapport(passiva) for 2 tertial er med som eit ege vedlegg til saka.

Finansinntekter

	Opphavleg budsjett 2015	Justert budsjett 2015
Renteinntekter	2 100 000	2 100 000
Utbytte Tussa	3 500 000	2 662 000
Verdiauke obligasjonsfond m.m	1 500 000	1 500 000
Sum	7 100 000	6 262 000

Renteinntekter

Vi har renteinntekter på ca 1.050.000 kr ved utgangen av 2.tertial. Vi har i tillegg ca kr 500.000 som ikkje er kapitalisert.

Plasseringar i obligasjonsfond m.m.

Storebrand forvaltar våre plasseringar. Ved utgangen av (september) hadde plasseringane ein samla verdi på ca 56,46 mill kr, og er ei verdiauke på omlag kr 460.000 hittil i år.

Finansrapport ved utgangen av 2.tertial (aktiva) er med som trykt vedlegg til saka. Rapporten er utarbeidd av Storebrand som forvaltar våre plasseringar.

Utbytte Tussa

Utbytte frå Tussa vart kr 838.000 mindre enn opphavleg budsjettet.

3 BUDSJETTSKJEMA 1B

Sektorane

Tabellen under viser status for sektorane ved utgangen av august. Utheva skrift indikerer rapporteringsnivå.

Tekst	Rekneskap 2015	Periodisert budsjett 2015	Opprinneleg budsjett 2015	Rekneskap 2014
Rådmann	1 325 709	1 119 809	1 542 211	1 294 987
Samfunn og rådgjeving	1 103 304	932 918	1 166 619	1 001 555
Personal og løn	4 384 681	4 532 256	6 234 615	4 399 337
IKT	3 559 796	3 210 030	4 354 331	2 778 540
Innvandring	-3 863 827	787 058	1 062 851	371 472
Personal og organisasjon	4 080 651	8 529 345	11 651 797	7 549 349
Økonomi	4 937 442	4 884 564	6 233 840	4 300 555
NAV Kommune	6 216 229	5 961 248	7 948 331	5 403 030
Stab opplæring og oppvekst	25 752 541	18 369 179	26 474 517	23 036 537
Helsestasjon	3 275 164	3 236 690	4 493 977	3 062 458
Barnehage	21 187 939	24 696 570	32 282 788	18 489 089
Grunnskule med SFO	75 196 512	78 940 533	108 342 669	68 686 883
Kulturskule	2 455 508	2 587 532	3 175 531	2 405 508
Volda læringsssenter	12 514 299	12 528 436	17 018 615	10 750 082
Opplæring og oppvekst	140 381 963	140 358 940	191 788 097	126 430 557
Stab helse og omsorg (inkl.servicetenester)	7 925 971	14 832 730	10 149 808	16 796 142
Sjukeheim 2. etasje	20 374 391	16 683 901	22 939 282	16 998 660
Sjukeheim 3. etasje	17 299 255	16 564 031	22 776 030	15 735 679
Heimetenester	12 216 800	11 937 098	16 444 296	7 217 532
Heimetenester omsorgsbustader	24 747 814	23 197 060	31 896 445	26 776 913
Rus og psykisk helseteneste	11 445 921	5 330 306	7 581 335	6 057 930
Tenesta for funksjonshemma	8 332 909	6 404 058	7 840 522	6 316 628
Butenesta for funksjonshemma	21 881 122	19 543 096	26 850 338	18 316 737
Førebygging, rehabilitering og legeteneste	9 899 492	9 536 736	13 022 662	8 371 949
Helse og omsorg	134 123 676	124 029 017	159 500 718	122 588 171
Kultur	3 347 613	3 473 842	4 793 321	4 030 422
Servicekontor	3 883 857	3 766 127	5 150 442	3 761 491
Service og kultur	7 231 469	7 239 969	9 943 763	7 791 913
Politisk verksemd	2 009 821	2 299 947	2 981 292	1 917 709
Drift og anlegg	8 639 205	7 470 343	10 164 280	6 540 301
Brann	4 464 315	4 914 418	6 664 644	3 963 116
Eigedom	7 668 307	8 270 080	11 126 294	8 221 280
Teknisk	20 771 827	20 654 840	27 955 218	18 724 697
Sjølvkosttenester	244 139	-500 114	-106 183	-7 876 612
Plan	1 400 892	2 235 764	2 943 977	1 187 996
Landbruk	877 752	984 863	1 313 151	500 515
Kart, oppmåling og byggesak	1 065 441	758 531	1 133 869	2 439 183
Utvikling	3 344 085	3 979 158	5 390 997	4 127 694
Barnevern	14 677 226	11 614 925	16 876 667	16 996 260
SUM SEKTORANE	340 447 541	331 104 567	442 873 367	310 249 864
Felles utgifter og inntekter	-25 467	4 086 294	3 665 059	8 359 708
Sum inkludert felles utgifter og inntekter	340 422 074	335 190 861	446 538 426	318 609 573
Finansområdet, statilskott, frie inntekter	-371 373 879	-361 316 372	-446 538 426	-353 551 484
Sum heile kommunen	-30 951 805	-26 125 511	0	-34 941 912

Her er forklaringane til tabellen ovanfor:

- Kolonne 1 viser kva som er ført i rekneskapen pr utgangen av september.
- Kolonne 2 viser periodisert budsjett ved utgangen av september
- Kolonne 3 viser budsjettet for heile året (2015).
- Kolonne 4 viser rekneskapen for same periode i 2014.

Sektorane har ved utgangen av september eit forbruk på kr. **340 447 541** (grøn linje i tabellen ovanfor). Periodisert budsjett er kr. **331 104 567** for same periode. Sektorane ligg med andre ord om lag 9 million kroner over budsjettet forbruk ved utgangen av september. Når vi inkluderer fellesutgifter (blå linje i tabellen ovanfor), så er forbruket om lag 5 million kroner meir enn budsjettet ved utgangen av september.

Siste linje i tabellen viser at kommunen ved utgangen av september har ei netto inntekt på kr. **-30 951 805**. Dette er omlag 4,8 mill kr meir enn budsjettet for same periode. Dette har i all hovudsak samanheng med periodisering.

Tilbakemelding frå sektorane og stabane

Personal og organisasjon

Staben har ved utgangen av september eit forbruk som er ca 4,4 mill kr mindre enn budsjettet. Hovudforklaringa til det er tilskot på innvandrrområdet. Ein vesentleg del av desse tilskota vert sett av til fond først ved avslutning av rekneskapen på slutten av året.

Økonomi

Det vert ikkje tilsetning i stillinga som controller i 2015. Det vert innsparing på ca kr 450.000 for sektoren som følgje av dette.

Opplæring og oppvekst

Basert på månadsrapporten for september 2015, reknar Opplæring og oppvekst å ha eit mindreforbruk estimert til 1 750 000 ved utgangen av året.

Prognosen viser at det vil bli betalt ut mindre tilskot til dei ikkje-kommunale barnehagane enn budsjettet.

I månadsrapporten pr 30.09.2015 er ikkje tilskota til norskopplæring kome med. Som meldt i 2. tertialrapport, endrar dette biletet av rekneskapen i positiv retning. Samstundes vil utviding av lokala til Volda læringscenter gje auka utgifter til leige og inventar/utstyr.

Helse og omsorg

Her er helse og omsorg si omtale av situasjonen ved utgangen av september:

Sektoren forventar eit meirforbruk på ca 5 mill kr ved slutten av året.

Grovt oppsummert periodisert status på ulike tenesteområder:

Tenesteområde	Meirforbruk	Mindreforbruk
Stab og service		7.425.000,-
Institusjonsteneste 2.etg	3.691.000,-	
Institusjonsteneste 3.etg	735.000,-	
Sentralkjøkken	518.000,-	
Heimeteneste, heimebuande inkl. dagavd	280.000,-	
Heimetenester, omsorgsbustader	1.551.000,-	
Rus- og psykisk helseteneste	6.115.000,-	
Hamna Dagsenter	939.000,-	
Avlastingsteneste barn og unge	993.000,-	
Buteneste for funksjonshemma	2.338.000,-	
Førebygging, rehabilitering og legeteneste	363.000,-	
Samla	17.523.000,-	7.429.000,-
Differanse	10.094.000,-	

Mange av tenestene har inntekter gjennom ulike refusjonar. Sektoren ligg på etterskot med fleire refusjonar. Til lenger ut i rekneskapsåret til større vert differansen, noko som påverkar resultatet negativt. Pr. utgang august var følgjande ikkje à jour.

Tenesteområde	SUM
Felles kommuneoverlege:	562.000,-
Rus- og psykisk helseteneste:	2.560.000,-
Hamna dagsenter	881.000,-
Førebygging, rehab, legeten.	334.000,-
Manglande tenestebetaling	230.000,-
Samla	4.567.000,-

Tilsvarande har vi manglande utgifter som ikkje er ført, mellom anna refusjon til anna kommune med kr. 1.800.000,-. Dei manglande inntektene og utgiftene må sjåast saman med samla meirforbruk ein har ved utgang juni og det ein kjenner av tenesteutfordringar vi har no og truleg vidare utover i året.

Årsaksforholda til meirforbruk/ mindreforbruk:

- Institusjonsteneste: Meirforbruket i 2.etg. er i hovudsak knytt til variabel løn som sjukevikar, omfattande ekstrainnleige og overtid. Utfordringar knytt til demens- og psykisk sjukdom har siste 3- 4 åra vore aukande. Situasjonar som krev ekstrainnleige er ikkje lenger unntak og ekstraordinært, det er meir ein vedvarande situasjon ein må ta høgde for vil fortsette. Til tross for høgt sjukefråvær i 3 etg. er meirforbruket i hovudsak knytt til ekstrainnleige ved livets slutt (66%) og overtidsubbetaling (21% der det meste er knytt til same årsak).
- Rus- og psykisk helseteneste: Har eit stort meirforbruk, men mykje av dette er manglande refusjonsinntekter. Avtale med anna kommune vart oppsagt gjeldande frå 15.08.2015. Refusjonsinntektene vert redusert med overkant av 3,6 mill.
- Hamna Dagsenter: Meirforbruket er eit utslag av manglande refusjonsinntekter, men inntektene er forventa skal kome og vil balansere rekneskapen for Hamna D. Frå hausten vil det kome ny brukar på Hamna som dei vanskeleg klarer å yte tenester til utan å styrke bemanninga.

- Avlastingsteneste for barn og unge: Tenesta vart styrka med 1 mill. til 2015. I tillegg er det tilført 960.000 for etablering av **barnebustad** i tilknytning til avlastinga. Avlastingstilbodet manglar ca. 750.000,- for å drifte året i balanse.
- Buteneste for funksjonshemma: Variable lønskostnader er for høge og meirforbruket aukande. Lovpålagde tenester i tilknytning til gradvis innflytting i privat husvære for ein person med store tenestebehov, samt anna pålagd tiltak frå fylkesmann om å vere to personar for å unngå å bruke tvang. Det er ikkje lønsressursar til å dekke desse utgiftene.
- Førebygging, rehabilitering og legeteneste: mindre variasjonar i dei ulike tenesteområda, manglar nokre refusjonsinntekter, men ser totalt sett ut til å vere i balanse ved årsslutt.

Totalt for sektoren viser utviklinga frå sommaren eit stigande meirforbruk. Effekten av manglande refusjonsinntekter aukar. Der vi kan sende ut refusjonskrav skal dette gjerast no, men likevel sit ein att med ein tendens til stigande forbruk på tenesteområda. Dette vert løpande gjennomgått med leiarane, der alternative måtar å løyse utfordringar på vert vurdert. Auke i tenestebehovet gjer at sektoren sjølv ved kritisk gjennomgang av ressursbruken vil gå med eit overforbruk som må dekkjast opp ved komande budsjettkorrigering.

Service og kultur

Sektoren ventar å gå i balanse ved slutten av året.

Teknisk

Teknisk sektor reknar med å kome ut på budsjett ved slutten av året.

Utvikling

Sektoren ventar å gå i balanse ved slutten av året.

Barneverntenesta

Slik stoda er no i tenesta/talet på barn med tiltak, ligg ein innafor budsjetttramma.

NAV

Ørsta kommune er vertskommune for NAV, og forventar eit meirforbruk på ca kr 500.000 på sosialhjelpputbetalingar. Dette skuldast:

- Nasjonal utvikling.
- Høgare statlege rettleiande satsar,
- Høgare bu- og levekostnader,
- Opparbeiding av div. husleige –og straumrestanser hos brukarar,
- Manglande ressursar til tett nok oppfølging.

NAV jobbar med å gjere meirforbruket så lite som mogleg (fokusere på arbeid/aktivitet/tiltak, evt. statlege ytingar). Noko av meirforbruket kan dekkast inn ved bruk av bunde fond (ca kr 300.000).

Felles utgifter og inntekter

Vertkommunetilskot og tilskot for einslege mindreårige (EMI) er budsjetttert her. Prognose indikerer at desse 2 tilskota vert ca kr 5.307.000 for 2015. Dette er ca 463.000 meir i inntekter enn budsjetttert.

KLP forventar at Volda kommune får ca 3,5 mill kr i negativt premieavvik (utgift) i 2015. Innbetalt premie til KLP vert imidlertid også mindre enn budsjettet, og ein voner at det samla sett dermed ikkje vert noko meirforbruk på pensjonsområdet.

OPPSUMMERING

Her er ei kort oppsummering av driftssida:

Frie inntekter

Regjeringa opplyste ved framlegging av statsbudsjett for 2016 (8. oktober) at prognosen for skatteinntgangen på landsbasis er uendra i høve til den som vart presentert i revidert nasjonalbudsjett (mai).

Integreringstilskot/vertskommunetilskott/tilskott einsleg mindreårige

Forventa integreringstilskot er ca 4,7 mill kr meir enn budsjetttert. Vertskommunetilskottet og tilskottet for einsleg mindreårige vert samla truleg ca kr. 463.000 større enn budsjetttert.

Finans

- Rente og avdragsutgifter ligger tett opp til det budsjetterte beløpet
- Vi kjem ikkje å nå den budsjetterte avkastninga på 1,5 mill kr (avkastning på ca kr.460.000 ved utgangen av september)
- Ser ut til at vi når de budsjetterte renteinntektene

Sektorane

Sektorane meldar eit samla netto meirforbruk på ca 3,3 mill kr ved utgangen av året:

- Helse og omsorg forventar meirforbruk på 5 mill kr
- NAV forventar eit meirforbruk på sosialhjelp på ca kr 500.000
- Økonomistaben forventar ei innsparing kr 450.000
- Opplæring og oppvekst forventar mindreforbruk på 1.750 000

Kommunestyret budsjetterte med avsetjing til disposisjonsfond med ca 20 mill i 2015. Dette er hovudsakleg resultatet frå 2014. Rapporteringa viser vesentleg meirforbruk i helse- og omsorg i høve til tidlegare rapportert. Samtidig er det forventa mindreforbruk i oppvekstsektoren, samt netto meirinntekter når ser frie inntekter og integreringstilskotet/vertskommunetilskotet samla. Det er for tidleg å seie korleis det endelege resultatet vil verte, men uansett vil ikkje kommunen gå ut med underskot ettersom ein har ei så stor budsjetttert avsetjing til disposisjonsfondet.

4 **INVESTERINGAR**

Pr dato (26. oktober) er det utgiftført for ca 53 mill kr på investeringsrekneskapen. Det er budsjettert med ca 166 mill kr (inkludert ubrukte løyvingar frå tidlegare år). Det har starta å løpe utgifter på Øyra skule, slik at samla investering vil verte noko høgare i 2015, men likevel ikkje opp mot det budsjetterte. Dette skuldast m.a at det tok lang tid å rekruttere prosjektleiarar som skulle følgje opp nye investeringsprosjekt.

Det er viktig at investeringsbudsjettet er oversikteleg og ajourført. Ein føresetnad for det er at det gjeldande budsjettet så langt som mogleg kun inneheld prosjekt som er aktive. Kommunestyret vedtok difor 1. oktober å fjerne løyvingar frå investeringsbudsjettet som det ikkje er aktivitet på. På grunn av kapasitetsutfordringar, mellom anna som følgje av personellskifte ved økonomiavdelinga, har ein ikkje hatt høve til detaljert prosjektrapportering på investeringane for denne rapporteringa.

5. **SJUKEFRÅVER**

Vi hadde ein relativt stor auke i sjukefråveret i 2014 som heldt fram med ein topp i februar i år på 11,88%. Siste månadane har sjukefråveret gått ned, og for heile perioden januar til august 2015 er prosenten på 8,92%.

Sjukefråveret er høgast i turnustenestene. Dette gjeld både på landsbasis og i Volda kommune. Sjukefråveret går også nedover i helse og omsorg. Det er to tenestekområder som gjennom året har hatt det største fråveret, rus- og psykisk helseteneste og 3. etg. på sjukeheimen. Litt lågare er sjukefråveret i 2. etg. på sjukeheimen og i tenesta for funksjonshemma.

Opplæring og oppvekst melder også om nedgang både for skule og SFO og særskilt innanfor barnehageområdet. Barnehagane har hatt stor merksemd på sjukefråveret og styrarane har arbeidd godt med dette.

Generelt så blir det jobba på mange område og på fleire måtar for å finne moglegheiter som kan føre til redusert sjukefråver og det kan sjå ut som at vi har lukkast eit stykke på veg. Til vanleg er det slik at i sommarmånadane så går sjukefråveret ned så vi ventar noko auke utover hausten. Om vi greier å halde fokus på sjukefråversarbeidet så kan vi kanskje greie å halde på nedgangen som vi no ser.

Det er i budsjettet avsett midlar til tiltak for arbeidsmiljøet. Delar av desse midlane blir brukt i sjukefråversarbeidet i helse- og omsorg.

Drøfting av situasjonen og tiltak vert kontinuerleg teke opp med tillitsvalde. Hovedverneombodet og verneomboda er også kopla på dette arbeidet.

I oversikta nedanfor er det ført opp statistikk for sektorane. Sektorane vart etablert ved omorganiseringa 01.01.14 slik at vi har ikkje samanliknbare tal lenger tilbake enn det.

Sektor	Fråvær i % 2. tertial 2014	Fråvær i % 31.12.14	Fråvær i % 1. tertial 2015	Fråvær i % 2. tertial 2015
Rådmann & stab	1,03	0,75	3,66	0,82
Personal/org.stab	4,43	4,2	6,49	6,59
Økonomistaben	4,34	3,71	10,13	5,52
Service og kultur	2,49	5,72	8,61	4,65
Oppl. og oppvekst	7,99	8,25	8,19	6,74
Barnevernstenesta	8,64	10,32	14,06	10,67
Helse og omsorg	12,15	12,67	13,72	11,75
Teknisk	5,95	7,36	11,30	9,19
Utvikling	5,11	13,66	12,27	8,60
Heile kommunen	9,1	9,78	10,85	8,92

6. RAPPORTERING PÅ MÅL

Personal og organisasjon

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
IKT Brukarane skal vere tilfredse med dei tenestene IKT yter.		Sjølv med stort arbeidspress og permisjon i avdelinga så går daglege drifta stort sett greitt unna, men vanskeleg å halde forventta framdrift på planlagde prosjekt.
IKT-investeringar skal gje positiv kost/nytte		
Innvandring Busetje 25 flyktningar i samsvar med gjeldande kommunestyrevedtak og samarbeidsavtale med IMDI		Vedtak i k-sak 66/15 om auka busetjing på totalt 40 flyktningar i 2015. Pr. 31.08.15 er det busett 27 flyktningar, inkl. 4 einslege mindreårige. Ytterlegare 10 er søkt ut for busetjing i 3. kvartal. 9 har kome på familiesameining.
50 % av flyktningane skal bu i privat bustad innan tre år etter busetjing		17 av dei 27 flyktningane er busett direkte i private bustader. Det er nytta 3 kommunale bustader til ein familie og to einslege. Dei 4 einslege mindreårige er busett i døgnbemanna bufellesskap. Arbeidet med gjennomstrøyming i kommunale bustader godt i gang, og fleire har hatt overgang frå kommunal til privat bustad.
30 % av flyktningane skal eige privat bustad innan seks år etter busetjing		Arbeidet med sjølvstendig bustadkarriere for flyktningar og gjennomstrøyming i kommunale bustader har resultert i at nokre har kjøpt eigen bustad. Gjennom prosjektet "God og effektiv busetjing av flyktningar" vert "Leige før eige" modellen utgreidd som verktøy i dette arbeidet.
Løn og personal Profesjonell rekruttering som fremjar Volda kommune som arbeidsgjevar		
Sjukeoppfølging som fremjar nærvær		
Tilsette og leiarar får pålitelege svar på spørsmål		
Korrekte tenester til rett tid		På grunn av fleire krevjande personalsakar, ligg eininga etter på sakshandsaminga.
Initiere og gjennomføre utviklings- og omstillingsprosjekt for å effektivisere tenesteproduksjonen og auke kvaliteten		På grunn av stort arbeidspress så ikkje like lett å prioritere tid til utviklings- og omstillingsprosjekt

Koordinere og bistå i gjennomføring av omstillings- og effektiviseringsprosessar		
Felles for heile staben Nærvær min 97 %		Vi kjem ikkje til å nå målet om nærvær på min 97%
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		Personalavdelinga koordinerer arbeidet med innovasjonspris og har arrangert innovasjonsdag i haust.

Opplæring og oppvekst

MÅL 2015	RESULAT	KOMMENTAR
Barnehageplassar til alle, også til dei som ikkje har lovfasta rett til barnehageplass.		
Informasjon på kommunen sine heimesider skal vere oppdatert.		Vi ser at vi kan legge ut meir informasjon, som rutinar og retningslinjer
Gjennomføre fire tilsyn etter barnehagelova.		
Gjennomføre systemrevisjon etter forskrift om miljøretta helsevern i tre barnehagar.		Det er sendt ut varsel om tilsyn i to barnehagar i 2015. Kommunelegen har ansvar
Oppdage barn som treng ekstra hjelp og støtte tidleg ved hjelp av kompetanseheving.		Opplæring og oppvekst er inne i fleire prosjekt i dette arbeidet som, Tidleg inn, Volda prosjektet og Zippys venner og Alle har en psykisk helse i ungdomsskulen.
Utgifter til drift av kommunale barnehageplassar skal vere lik nasjonal sats.		
Medarbeidarsamtale med alle tilsette etter oppsett plan.		Har ein oppsett plan, men det er krevjande å rekke over alle
Resultat frå nasjonale prøver og eksamen skal vere høgare enn fylkes- og landsgjennomsnittet.		Lykkast i nokre fag, men ikkje alle
Tal på elevar med spesialundervisning og bruk av ressurs til spesialundervisning skal vere på nivå med 2014.		Talet på elevar med spes.und er redusert, men timetalet har gått noko opp
60 % av deltakarane i introduksjonsprogram skal gå over til arbeid eller vidaregåande utdanning etter avslutta program.		Vil få endeleg resultat ved skuleslutt
Alle einslege mindreårige flyktningar skal gå ut med grunnskuleeksamen som kvalifiserer til vidaregåande skulegang og utdanning.		Vil få endeleg resultat ved skuleslutt
Etablere gruppetilbod og implementere tverrfagleg drøftingsteam i barnehagar og i skular for å førebygge psykiske vanskar.		
Styrke innbyggjarane sin kunnskap om kosthaldet si innverknad på helse.		Styrkinga er knytt til temakveld rundt livsstil og helse og er framleis på pl.leggingsstadiet
Barselomsorga skal følgje nasjonal fagleg retningslinje.		

Økonomistaben

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Vere à jour med føring av rekneskapen gjennom året, og utarbeide tertialrapporter og årsrekneskap i samsvar med lov og regelverk		
Innfordring av korrekte skatter og avgifter til rett tid, samt vere ajour med innfordringa av kommunale krav		
Betale fakturaer til rett tid		Dette føreset at avdelingane attesterar og tilviser i god tid før betalingsfristen.
Økonomireglement som gir god internkontroll		Det har vore god utvikling i oppfølging av økonomistyring, men det står att å samle rutinene i eit samla økonomisk internkontrollsystem som vert distribuert og følgt opp med opplæring i organisasjonen. Det nye kommunekartet vert endeleg klart i 2017. Utarbeiding av økonomireglement vil verte ein sentral aktivitet for kommunar som vert slått saman. Det vil difor ikkje vere tenleg å bruke tid på fullføre utarbeiding av reglementet for Volda kommune før ein veit det endelege resultatet av kommunereforma.
Sektorane oppleve god støtte og opplæring		Det er ikkje gjort måling på dette.
Økonomirapportering basert på gode oppdaterte rekneskapsgrunnlag, tidleg oppdaging av ev avvik og prognoser som gir god oversikt over økonomisk status		
Nærver min 93,1 %		
Medarbeidersamtale med alle tilsette		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		Har generelt fokus, men ikkje noko konkret tiltak i perioden.

Utvikling

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Folkehelseperspektivet skal vere med i all planlegging		
Søke om tilskot til minst eit friluftstiltak		
Følgje opp plan for idretts- og friluftsliv gjennom spelemiddelsøknadar		Gjort no i vår og ny runde til hausten.
Halde den økonomiske ramma		
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		
Kritikkverdige forhold skal varslast i samsvar med kommunen sine rutiner etter arbeidsmiljølova		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		
Nærver 95 %		Grunna langstidsjukemelding klarar vi ikkje dette målet
Sjukefråver pga av arbeidsmiljø skal ikkje forekome		
Rett kompetanse i alle stillingar		
Tenesteyting og sakshandsaming i samsvar med lov- og regelverk		
Alle som vender seg til Volda kommune skal få i samsvar med krava i forvaltningslova		
Forbetre innhald og struktur på heimesida, særskilt når det gjeld Planinnsyn og kart		Under arbeid.
Gjennomføre eigne planoppgåver etter prioriteringa i vedteken kommunal planstrategi og tilpassa tilgjengeleg planleggingsressurs		Ein planleggjarstilling stod vakant eit halvt år og ligg derfor noko etter. Vi har framleis ikkje fått i nokon fast, men har inne vikar fram til nyttår. Stillinga utlyst no for 2.gang.
Koordinering av gjennomføring av		Ikkje kome skikkeleg i gong enno, men

planar saman med teknisk sektor		har eit mål om å få dette betre til i løpet av året.
Få inn pkt om naturmangfaldslova i malen for saksframlegg		Ikkje på plass enno, men målet er at det skal kome.
Landbrukskontoret delta på planmøta i Volda kommune		

Helse og omsorg

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
Medarbeidersamtale med alle fast tilsette		Helse- og omsorg har relativt store tenesteområder med mange småstillingar, slik at det vert ulike tidsinterval og måtar å gjennomføre samtalar på.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak 1. Kvardagsrehabilitering er implementert frå prosjekt til ordinær teneste 2015. 2. Omorganisering i heimetenestene med endra driftseiningar og implementering av handhâlte terminalar og aktiv bruk av Gerica gir auka ATA(ansikt til ansikt tid).	 	1. Måltal –Effekt av kvardagsrehabilitering skal målast kvarttalsvis. 2.Bruke eksisterande teknologi til måling av ATA.
Nærvær på 90 %		Nærværprosent pr. utgang april 2015 er 85,79 %
Månadleg økonomirapportering med fokus på å halde økonomisk ramme på alle nivå i sektoren.		Månadleg rapportering frå leiar til økonomiansvarleg med oppfølging av avvik frå økonomiansvarleg. Tett dialog og godkjenning frå leiing ved evt. ekstrabehov utover tildelt ramme. Fokus på økonomi/budsjett på leiarmøte kontinuerleg. Auka tenestebhov gjer at ramma ikkje vil halde.
Tildelingskontoret er forvaltereining i sektor helse og omsorg, rett teneste på rett nivå.		Rett teneste på rett nivå Standardardar med forankring i kommunestyre.
Arbeide med utvikling innan heiltid- og deltid stillingar.		Kartlegging av ufrivillig deltid. Arbeide i prosess med leiing og arbeidstakarorganisasjonar om tiltak. Kontinuerleg prosess.

Service og kultur

MÅL 2015	RESULTAT	KOMMENTAR
Aktiv informasjon om kommunen sine tenester, tilrettelegging av tenester på skjema og profilering av Volda		
Elektroniske skjema på heimesida skal gi forenkla tenester for brukarane og frigjorde ressursar i administrasjonen.		
Ingen negativ omtale av avdelinga i media		
Ungdomsklubben skal engasjere minst ti ungdomar i crew på dei opne klubbkveldane		
Ungdomsklubben skal arrangere 2 temakvelder/kurs for ungdom pr månad		Det har vore vakanse i ei stilling på ungdomsklubben, ny leiar er nettopp tilsett.
Arrangere to debattmøter i biblioteket		Biblioteket var stengt fram til omkr. 1. april, og har difor "mista" litt tid.
Volda filmteater skal ha eit besøkstal på minimum 14000.		
Frivilligsentralen skal arrangere minimum eit opplæringstiltak/kurs for frivillig sektor i løpet av 2015.		
Frivilligsentralen skal gjennomføre minst eit tiltak retta mot frivillig sektor i samarbeid med StudiebygdA		

Teknisk sektor

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
Alle skriftlege førespurnadar skal gjennomgå ein mottakskontroll og få tilbakemelding innan 3 veker		Grunna lav bemanning og rekrutteringsvanskar ser det ikkje ut til at vi greier å halde unna med 3 veker svarfrist for alle henvendelser
Tilpasse standard på tenestene og gjere tiltak for å halde budsjetttramma		
Behalde og rekruttere personell		Ein ingeniør har slutta/fått 1 års permisjon, og vi har hatt full rekrutteringsrunde for å få inn to ingeniørar. Mange godesøkjarar gjev von om tilsetting denne gongen.
Nærver på min 95 %		Teknisk sektor har eit frávær på 9,8% pr 1. tertial.
Brannberedskapen skal opplevast som god		Ikkje gjort måling på dette.
Brannberedskap som tilfredsstiller dimensjoneringsforskrifta og vurdert risiko i heile kommunen		Brannavdelinga har tilsett brannmeister som tek til i stillinga 1 oktober. Ein vil då ha bemanning som tilfredsstiller minimumskravet i dimensjoneringsforeskrifta
Redusere tal unødige brannalarmar		Har ei positiv utvikling, men for tidleg på året for å konkludere.
Tilsyn i minst 90 % av §13 objekta		I mangel av brannmester og sjukefråver hjå brannsjefen har branningeniøren måtte utføre andre oppgåver enn tilsyn. Men det førebyggjande er likevel bra ivareteke.
Feiing kvart 2 år og tilsyn kvart 4 år i alle bustadar		Kommunen fekk tilsett feiar i juni. Han er godt i gong med feiinga og vert i rute før nyttår.
Brannmannskapa gjennomført opplæring, øving/kurs og tryggleiksutstyr slik at dei kan utføre redningsinnsats på ein trygg måte		Har gjennomført øvingar etter oppsett plan. Det må likevel påpeikast at manglande resursar gjer at øvingane ikkje alltid vert godt nok opplagt.
Førebyggjande brannvernopplæring for alle 6. klassingar i kommunen		Gjennomførast om hausten
Serviceinnstilt og påliteleg		
Vedlikehald og rehabiliteringsplan for å gi brukarane brukarvenlege lokale så langt det er mogleg innanfor den kommunale bygningsmasse		
God prosjektstyring ved koordinering og planlegging med rett progresjon i høve regulering, finansiering og		Ressurssituasjonen er framleis pressa, slik at vi ikkje får ynskja progresjon i investeringsprosjekta. Av dei to

grunnkjøp.		nyoppretta prosjektleiarane, startar prosjektleiar for bygg 1. august, medan prosjektleiar for anlegg førebels ikkje er tilsett.
Etablere gode rutinebeskrivingar, organisere dette i kvalitetslosen.		Her er der framleis ein jobb å gjera, men vi vonar det kjem på plass i løpet av året
Få etablere base for driftsteknikarane og reinhaldarane på Gjersdalbygget		Basen er delvis etablert, men der er ikkje sett av ressursar til innvendig ferdigstilling av bygget. Dette står som investering 2016
Regelmessige møter med alt personell og rutine på enkeltvis samtalar /medarbeidarsamtale med alle tilsette etter avtalt intervall.		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		Vi har starta forskning på bruk av robotklipparar på offentlege areal. Prøveprosjekt vert rådhusparken.

Vedleggsliste:

1. Finansrapport 2. tertial 2015 (passiva)
2. Finansrapport 2. tertial 2015 (aktiva)

Rune Sjurgard
Rådmann

Henrik Skovly
Økonomisjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Volda kommune.

Låneporteføljen

Rapport 31. august 2015.

Forklaring av ord og uttrykk finnes på siste side i rapporten.

Innhold:

- Kort sammendrag.
- Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

Kort sammendrag:

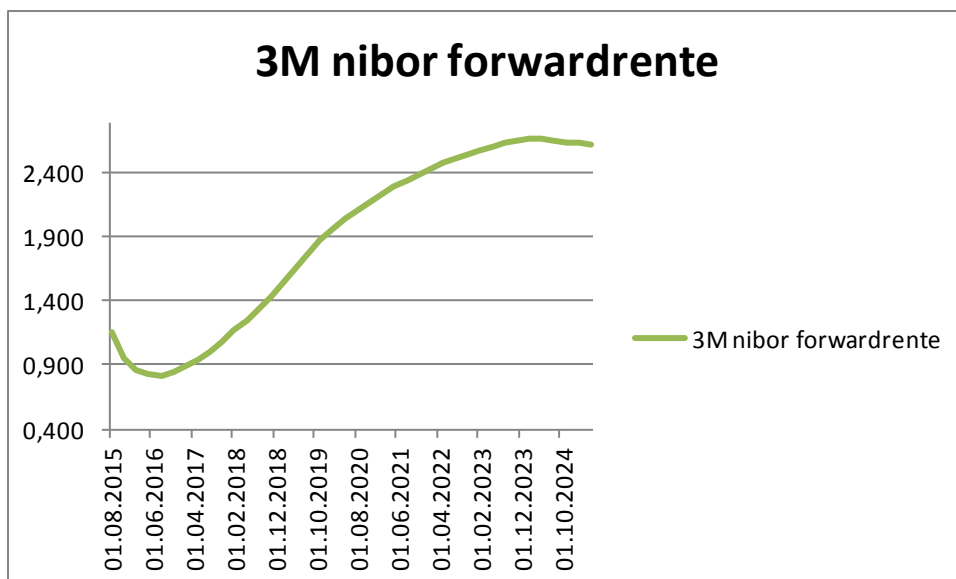
Mot slutten av 2. tertial har verdens finansmarkeder vært urolige. Hovedårsaken til dette er usikkerhet omkring den kinesiske økonomien. Oljeprisen har også falt og dette er den hendelsen som har størst betydning for norsk økonomi. Rentene har falt både i Norge og internasjonalt. Samlet lånevolum 31. august er 741 millioner kroner og av dette har 13% fast rente. Lånene kommer i hovedsak fra Kommunalbanken (82%), mens resten er innvilget via verdipapirmarkedet (18%). Fast rente er etablert ved bruk av renteswapper. Refinansieringsrisikoen anses å være akseptabel da store deler av lånevolumet har lang løpetid. Gjennomsnittlig lånerente er 2,17%. I markedet for prising av flytende rente frem i tid (FRA-markedet), ser vi at markedsaktørene legger til grunn at den korte renten vil bli lavere.

Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

Markedet for lån med kommunal risiko.

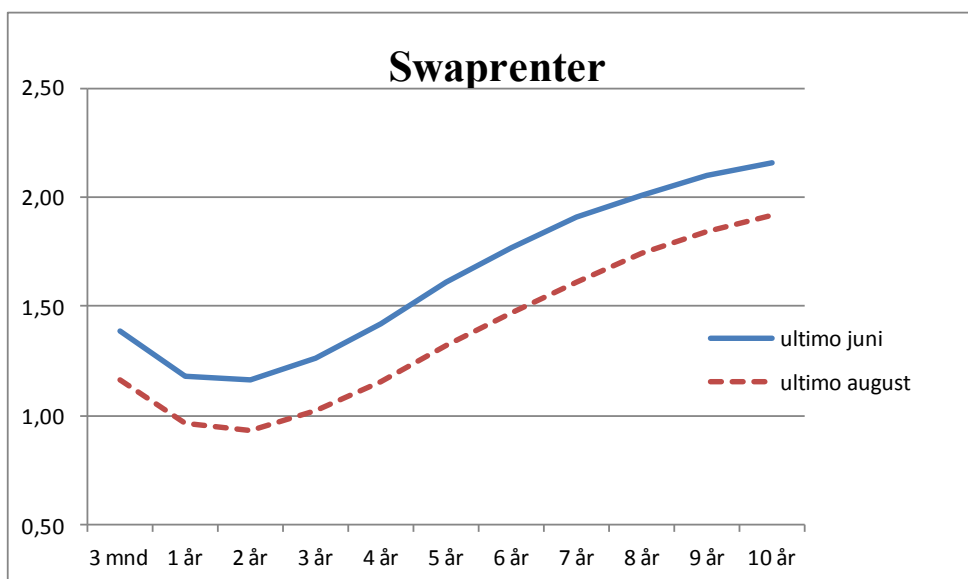
Sensommeren har vært urolig på verdens finansmarkeder og oljeprisen har falt. Oljerelaterte næringer strammer inn på investeringer og vi har sett at mange har fått oppsigelse fra sin arbeidsplass. Råvarevalutaer svekker seg, så også den norske krona - som er nært knyttet til olje.

Mange er også urolige for at vi får en avmatning i Kina (verdens nest største økonomi) og at dette vil gi globale ringvirkninger. Usikkerheten medfører fallende renter i alle markeder. Dette er, isolert sett, gode nyheter for låntagere. I FRA-markedet ser vi hvordan aktørene priser nivået på 3M nibor frem i tid. Denne viser en tro på fallende rente den nærmeste tiden, slik det fremgår av grafen:

Forwardprisingen innbærer en tro på at Norges Bank vil kutte renten med 0,25 prosentpoeng i løpet av høsten. For kommuner og fylkeskommuner, som er ansett som gode låntagere, har ikke marginen (kredittpåslaget) på lån endret seg nevneverdig i løpet av 2. tertial.

Grafen nedenfor illustrerer endringen i pris på fastrente som har funnet sted de siste 2 månedene:

Forventninger om lavere rente innbærer en tro på lavere økonomisk aktivitet. Selv om nivåene er lave, koster en lang rentebinding dobbelt så mye som en kort rentetilpasning.

Sammensetning av låneporteføljen.

Samlet volum på låneporteføljen er 741 millioner ved utløpet av august. Lånene er etablert via Kommunalbanken og verdipapirmarkedet:

Långiver	31.aug.15	andel
Verdipapirmarkedet	130	0,18
Kommunalbanken	611	0,82
(tall i mill.)	741	1,00

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (mai - august).

Refinansiering og nytt låneopptak.

Kommunens sertifikatlån pål. 84,435 mill kom til forfall den 17. juni. I den anledning ble det avholdt en anbudskonkurranse for nytt lån. I tillegg til prisforespørsel på refinansiering ble det forespurt om pris på lån for nye 45,701 mill (del av årets låneopptak), slik at samlet låneforespørsel var på 130,136 mill. Beste tilbud kom fra DnB som har tilrettelagt et sertifikatlån med flytende rente basert på 3M nibor og renteregulering hver 3. måned på IMM. I tillegg til 3M nibor påløper et margintillegg på + 0,19 prosentpoeng og denne marginen er fast i hele lånets løpetid. Lånet løper uten avdrag og forfaller i sin helhet i juni 2016.

Løpetid på lånene.

Refinansieringsrisikoen i kommunens låneportefølje vurderes som akseptabel. Dette begrunnes med at alle lån i Kommunalbanken har lang løpetid. Kommunen har ett verdipapirisert lån og dette forfaller i juni 2016 (130 mill). Løpetiden på kommunens lån er innenfor bestemmelsene i finansreglementet. Tabellen nedenfor illustrerer alle lån med volum og utløpsdato:

Långiver	saldo 31.08.2015	utløps- dato
Sertifikatlån FRN +19 ff 06/16	130 136 000	juni 2016
Kommunalbanken flytende margin	175 725 521	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	170 000 000	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	90 049 938	desember 2025
Kommunalbanken flytende margin	87 683 000	juni 2030
Kommunalbanken flytende margin	6 857 500	september 2022
Kommunalbanken flytende margin	40 000 000	mars 2031
Kommunalbanken flytende margin	21 525 000	desember 2036
Kommunalbanken flytende margin	19 370 000	september 2037

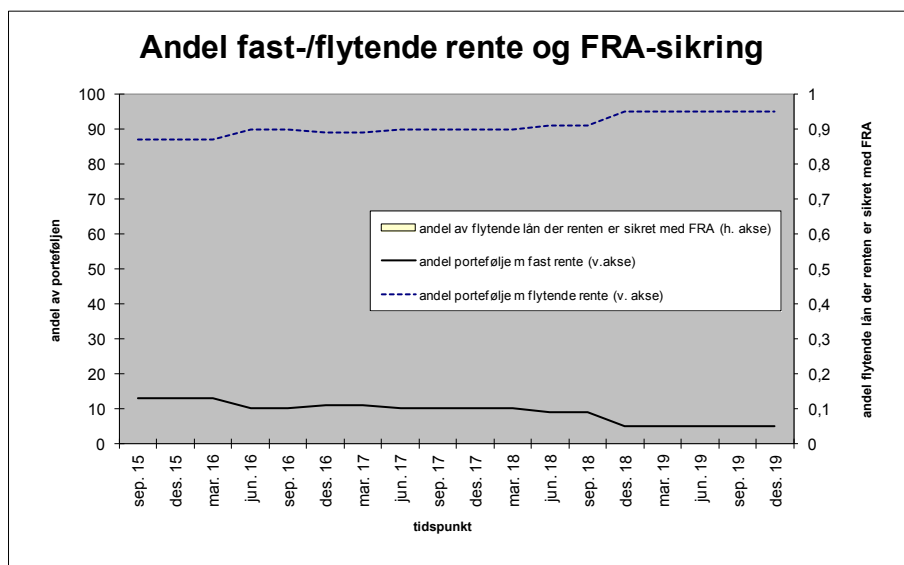
Om kommunens låneportefølje.

Lånene i Kommunalbanken har flytende rente basert på 3M nibor og renteregulering hver 3. måned på IMM. I tillegg til niborrenten kommer et margintillegg som er på 0,4 prosentpoeng. Margintillegget kan endres på kort varsel, men har vært uendret også i dette tertialet.

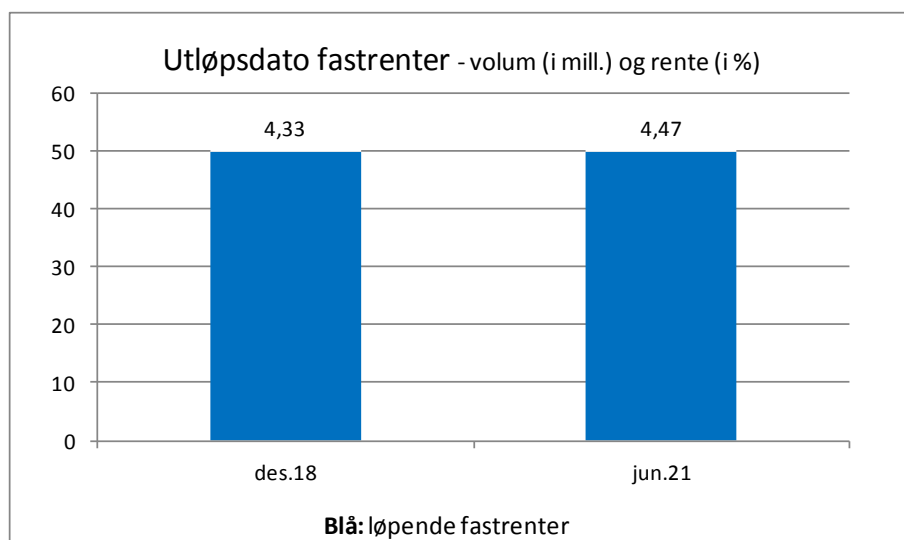
Ved siste renteregulering (IMM juni) var 3M nibor 1,4% og med tillegg på 0,4% i margin gir dette en flytende rente på 1,80% for lånene i Kommunalbanken. Renten antas i bli lavere ved neste renteregulering pr IMM september.

Marginen på lånet fra verdipapirmarkedet er på 0,19 prosentpoeng.

Kommunen har etablert fast rente i låneporteføljen ved å benytte renteswapper. Swappene sikrer kontantstrømmen for det etablerte volumet og gjør den mer stabil. Totalt utgjør faste renter 13% av den samlede lånemassen. I grafen nedenfor er kommunens fastrenteandel fremskrevet for hele økonomiplanperioden:

Kommunens fastrenteposisjoner er etablert i en periode da nivåene var høyere. Fastrentene fremstår på denne bakgrunn høye, sammenlignet med dagens fastrentenivåer. Utløpstidspunkt, volum og rentenivå for alle fastrenteposisjoner fremgår av tabellen nedenfor:

Låneporteføljen har en gjennomsnittlig durasjon (varighet) på 0,83 år, mens rentefølsomheten ligger på 0,82 %.

Strategi for rentesikringer.

Kommunens finansreglement innholder regler og rammer for bruk av rentesikring. Rentesikringer tas i bruk for å skape forutsigbarhet og stabilitet i kontantstrømmen knyttet til renteutgifter. Etablering av rentesikring skjer i hht. intern strategi for innlån og rentesikring. Rentesikringene foretas under forutsetning om lang tidshorisont og at de vil bli holdt til forfall.

Verdi på låneporteføljen og rentesikringer.

Når markedsrenten faller, slik den har gjort i 2. tertial, blir det et økt avvik mellom nivået på markedsrenten og kommunens tidligere etablerte fastrenter. Overkursen på etablerte rentesikringer vil øke som en følge av dette. I og med at kommunen har svært lav fastrenteandel, blir effekten av dette forholdet liten. Holdt opp mot samlet lånevolum utgjør overkursen 2,1% ved utløpet av august (1,9% ved utløpet av 1. tertial).

Når det gjelder flytende lån rentereguleres disse fortløpende, slik at det ikke oppstår nevneverdig kursutslag på denne delen av lånemassen.

Tabellen under viser løpende renteswapper med motpart, hvilken fastrente som betales på disse, sluttdato for fastrenten og markedskursen på rentesikringen. Endringer i markedskursen på rentesikringer skal ikke regnskapsføres så lenge påkrevd dokumentasjon for slik regnskapsføring er etablert. Kommunen har etablert slik dokumentasjon.

Verdivurdering renteswapper

Renteswapper - motpart, kupong, kurs og verdi.

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Formål med sikringen: sikring av kontantstrøm.

motpart	kupongrente	sluttdato	volum	markedskurs	markedsverdi	startdato	type sikring
SMN1	4,3300	imm des 18	50 000 000	110,65	55 325 000	løpende	kontantstrøm
DNB	4,4700	imm jun 21	50 000 000	118,40	59 200 000	løpende	kontantstrøm

Ved utløpet av rentebindingsperioden ("sluttdato") vil markedsverdien være lik pålydende ("volum").

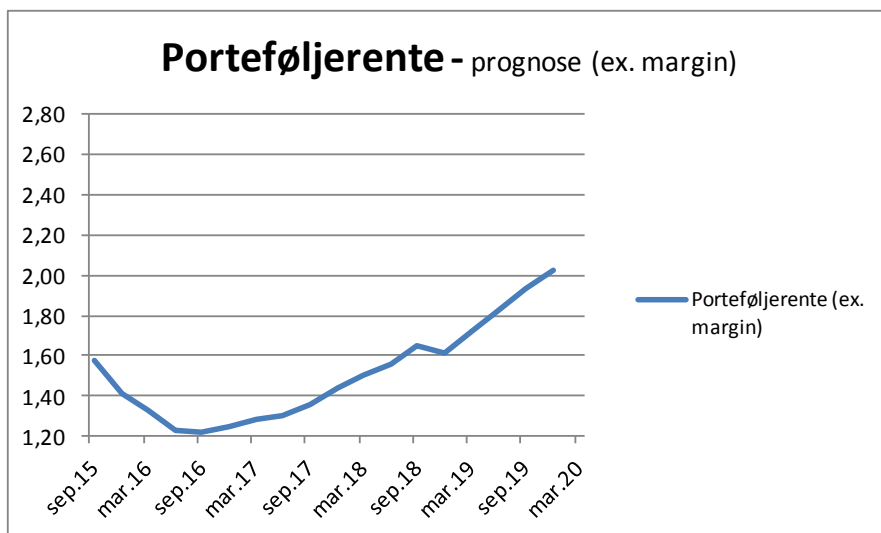
Avvik mellom faktisk forvaltning og krav i finansreglementet.

Ingen bestemmelser i finansreglementet er overtrådt og det har ikke funnet sted avvik fra dette i perioden. I denne sammenheng vises til vedlegget "Avviksanalyse" lengre bak i rapporten.

Markedsrenter og egne betingelser.

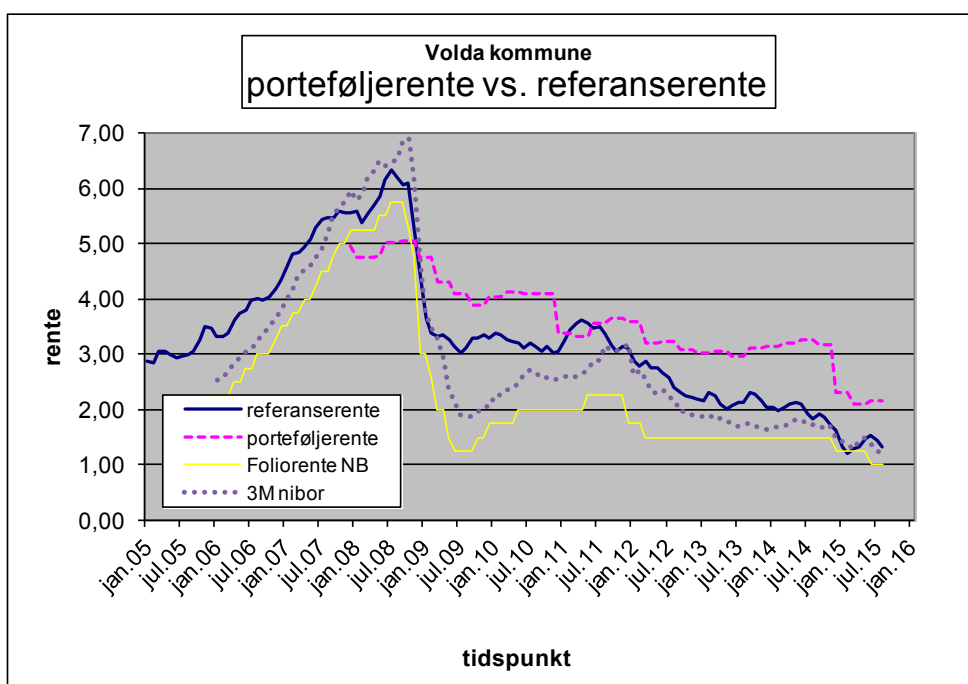
Gjennomsnittrenten i kommunens låneportefølje er 2,17%.

Kommunens lånerente kan fremskrives for økonomiplanperioden ved å ta hensyn til forventede låneopptak og avdrag (fra økonomiplanen) og ta inn når eksisterende fastrenter bortfaller. For flytende lån legges forwardkurven til grunn. Fremskriving av kommunens lånerente fremgår av grafen:

Sammenligning av renteutgifter (benchmarking).

Benchmarking av lånerenten foretas mot en referanserente som er sammensatt av 3M nibor (34% vekt) og 4 års fastrente (66% vekt). Porteføljerenten inkluderer den kredittmargin som betales, mens referanserenten er oppgitt uten kredittmargin. Grafen illustrerer at man med den lave fastrenteandelen er nokså godt tilpasset eksisterende rentenivå. Likevel bør man være oppmerksom på at med lavt sikringsnivå er man også eksponert for brå bevegelser i den korte markedsrenten.

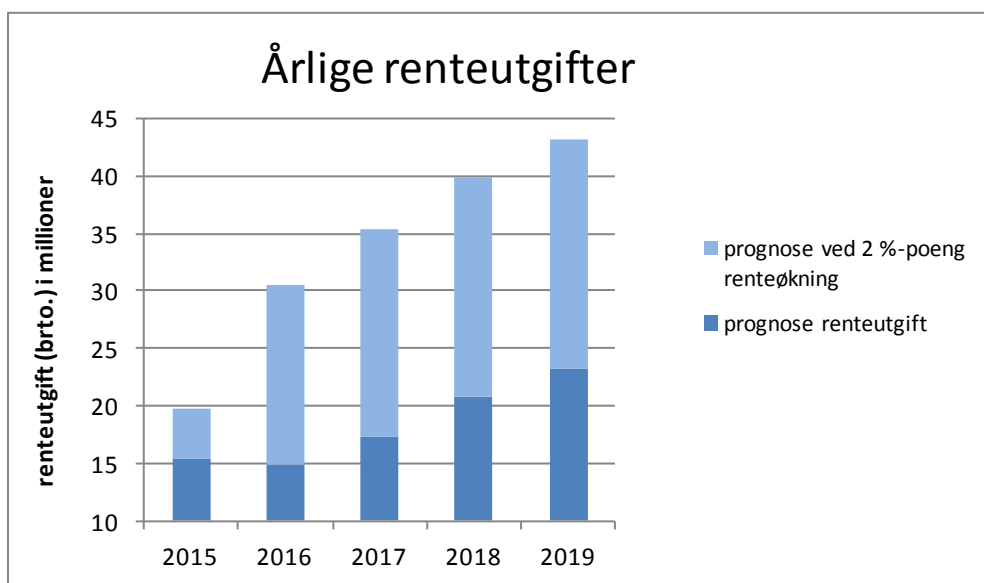
Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kommunen vurderer den finansielle risikoen i henhold til interne rutiner for finansforvaltning. Dette innebærer periodiske vurderinger, i tillegg til vurderinger i forkant av risikotilpasninger og låneopptak. Vurderingene som gjennomføres blir arkivert.

Samlet vurderes den finansielle risikoen å være tilfredsstillende, ønsket og innenfor rammene i vedtatt finansreglement, intern låne-/sikringsstrategi, forskrift og gjeldende lov.

Rentesjokk.

Grafen nedenfor viser en prognose på kommunens renteutgifter (brutto) i økonomiplanperioden (mørk farge). Det er også beregnet hvordan en umiddelbar renteøkning på 2 prosentpoeng vil slå ut på brutto renteutgifter (lys farge i grafen). "Stresstesten" har som formål å vise effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk og illustrerer at en renteoppgang på 2 prosentpoeng omtrent vil doble renteutgiftene de nærmeste årene, sammenlignet med dagens prognose.

En eventuell renteoppgang vil også ha betydning for kommunens selvfinansierende lån og aktivaside. Det ikke tatt høyde for dette i beregningen ovenfor.

Levanger, september 2015.
Einar Bangstad

Avviksanalyse låneporteføljen - nøkkeltallsrapport.

Volda kommune

jfr. forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og intern rutinebeskrivelse for finansområdet.

Rapport "Nå" : 31. august 2015

Rapport "Forrige" : IMM juni 2015

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	13 %	13 %	Minimumskrav:	
Andel lån med flytende rente:	87 %	87 %	Minimumskrav:	
herav rentesikret for (resten av) 2015	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2016	0 %	0 %		
Gjennomsnittsdurasjon (år):	0,83	0,83	Min.-/makskrav:	0-4 år
Rentefølsomhet (%)	0,82	0,82		
Utløp lengste rentebinding (år)	2021	2021		
Andel største enkeltlån i porteføljen:	24 %	24 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	2,17 %	2,17 %		
Anslag renteutgift 2015 (mill. kroner)	15,4	15,79	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2016 (mill. kroner)	14,87	17,57		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-2,10 %	-1,90 %		
Innløsningsverdi passiva (i mill kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	-15	-14		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	18 %	18 %	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Urolig i finansmarkedene internasjonalt. Lav oljepris. Rentene har falt i 2. tertial.

Begrensningene i Finansreglementet er overholdt.

Dato:

signatur

Volda kommune

Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kontrollskjema

Risiko	Beskrivelse	ja	nei	merknad
Kredittrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1. Stikkord: kvalitet på motpart.	X		
Markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1 / kap 7, avsnitt 2, 3 + kulepkt 1, 2. Stikkord: verdisvingninger i markedet.	X		
Renterisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 2, 3 kulepkt 6, 7, 8. Stikkord: stabil finansiering av kommunens virksomhet.	X		
Likviditetsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 1, 3 kulepkt 1, 2. Stikkord: mulighet for realisering på kort varsel.	X		
Valutarisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 6 avsnitt 1. Stikkord: kun norske kroner.	X		
Systematisk/ generell markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7 avsnitt 3 kulepkt 6,7,8. Stikkord: sannsynlighet for verdiendring i et marked.	X		
Usystematisk/ spesifikk risiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 7; avsnitt 2 (liten mulighet for denne risikoen her, gitt samme låntager). Stikkord: sannsynlighet for at avkastning på objektet avviker fra den generelle markedsutviklingen.	X		
Finansiell risiko samlet	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 5, avsnitt 1. Stikkord: stabil finansiering, samt betalingsdyktig og lite eksponert for risiko.	X		
Rapportering/ rutiner	Finansreglementet kap 10. Er finansreglementets bestemmelser om rapportering oppfylt ?	X		

Ja = i samsvar med finansreglement

Nei = avvik fra finansreglement

Dato:

signatur

ORDLISTE - forklaring til ord og uttrykk.

Niborrente: interbankrente, en rente som bankene kan låne til seg imellom. Mer presist: hva de største bankene i kronemarkedet i utgangspunktet er villig til å tilby likviditet til gjennom valutabytte. Priser stilles for ulike perioder. Mest brukt er 3 mndr.

IMM: internasjonale oppgjørsdatoer - 3. onsdag i hhv. mars, juni, september og desember.

FRA (forward rate agreement): En FRA-kontrakt er en avtale mellom to parter om å låse rentesatsen for et lån eller en plassering for et gitt volum og en gitt periode på et fremtidig tidspunkt. Avtalen gjøres opp til gjeldende Niborrente på tidspunktet for avtalens begynnelse. Mest brukt er 3M-perioder. Det utveksles kun rentebeløp (netto) ved avregning, ingen hovedstol. Kontraktene avregnes på IMM (lik tidspunktet for renteregulering av underliggende lån). Prisen (renten) på kontrakten styres av balansepunktet der låntagere og långivere finner det attraktivt å handle. Dette balansepunktet styres igjen ut fra aktørenes forventninger til økonomisk utvikling og bl.a. Sentralbankens rentebane (prognose). Ved å sette de ulike kontraktene etter hverandre kan man finne **forwardkurven** - som blir markedets prising av fremtidig kortrente. Forwardkurven benyttes i budsjettssammenheng for å finne kostnaden på den flytende delen av låneporteføljen for fremtidige perioder (f.eks. økonomiplanperioden).

Durasjon: Lån (og plasseringer) tilbakebetales ved forfall - og renter underveis betales på avtalte terminatoer frem til forfall. Til sammen utgjør dette lånets/plasseringens kontantstrømmer. Durasjon er den gjennomsnittlige tid (antall år) det tar før disse kontantstrømmene utveksles. Kontantstrømmene veies med størrelsen. Mer folkelig (men ikke korrekt) kan man si at durasjonen er et uttrykk for gjennomsnittlig rentebinding.

Rentefølsomhet: et uttrykk som henger nært sammen med durasjon (modifisert durasjon) og gir uttrykk for hvor stor kurssvingningen (verdiendringen) på et lån (eller en plassering) blir ved renteendringer. Følsomheten oppgis i prosent. En rentefølsomhet på 2% betyr at et lån (eller en plassering) vil endre seg i kurs (verdi) med 2% dersom renten endres med ett prosentpoeng.

Obligasjon: En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lengre løpetid enn ett år ved utleggelse.

Sertifikat: som obligasjon, men med løpetid under ett år ved utleggelse.

Renteswap: (også kalt rentebytteavtale) er en kontrakt mellom to parter (f.eks. en bank og kommunen) om bytte av rente. En slik avtale innebærer bytte av fast rente mot flytende/kort rente (for eksempel 3M nibor). Kommunen benytter renteswapper for å få en ønsket struktur med fast-/flytende rente i sin låneportefølje. Det utveksles ingen hovedstol i en renteswap men kun rentedifferansen (mellom fast- og flytende rente) for det avtalte volum. Nåverdien av renteswappen er null ved inngåelse. Senere vil verdien av den svinge i takt med utviklingen for markedsrenten for den avtalte perioden. Ved utløpet av perioden vil nåverdien igjen være null.

Referanserente: en rente det er naturlig å sammenligne egne resultater (porteføljerenten) med (også kalt benchmarking).

Stresstest: Test for å måle effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk. Eksempler på mulige stresstestscenarier er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

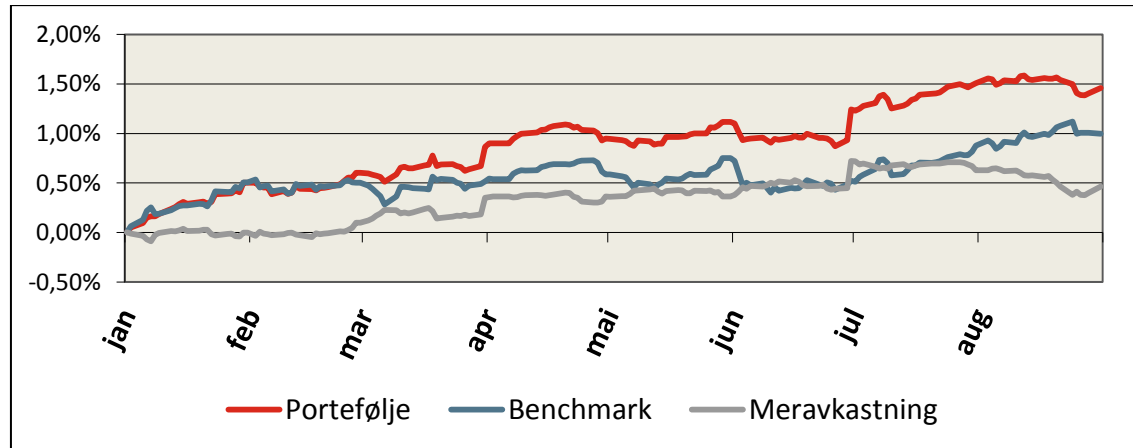
Aktiva (plasseringer i obligasjonsfond, pengemarkedsfond og eideomsfond)

Volda kommunes portefølje er plassert hos Storebrand . Tabellen nedenfor viser porteføljen fordelt på aktivaklasser og fond ved utgangen av august 2015:

Aktiva	Verdi pr 31.08.2015	Andel
Storebrand Norsk Kreditt IG 20	10 968 550	19,4 %
Storebrand Obligasjon+	2 122 914	3,7 %
Storebrand Global Kreditt IG	10 107 970	17,9 %
Sum obligasjonsfond	23 199 434	41,0 %
Storebrand Likviditet	22 979 365	40,6 %
Storebrand Rente+	4 132 856	7,3 %
Sum pengemarkedsfond	27 112 221	47,9 %
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	6 305 382	11,1 %
Sum totalt	56 617 037	100,0 %

* Markedsverdi ekskl. bankbeholdning.

Porteføljen hos Storebrand gave en totalavkastning på 1,46 % i første tertial 2015, som er 0,46 % høyere enn referanseindeksen. Grafen nedenfor viser porteføljens utvikling i 2015 sammenliknet med benchmark/referanse.

Det etablert et sett av forhåndsdefinerte referanseindekser for å kunne evaluere forvalternes avkastning i forhold til markedet forøvrig. En referanseindeks gir uttrykk for en veid sammensetning av verdipapirene (f.eks. obligasjoner) i et marked. Endringer i indeksens verdi viser markedets utvikling i gjennomsnitt.

Alle Storebrands fond og pensjonsmidler har krav til samfunnsansvar.

Vurdering og håndtering av finansiell risiko

Kommunen vurderer fortløpende sin finansielle risiko i porteføljen.

Markedskommentar

Det globale aksjemarkedet målt ved MSCI World hadde i august det største fallet siden 2011-2012. Korreksjonen målt fra alltime-high nivåene i mai og juli var på godt over 10 prosent, før aksjemarkedene hentet seg noe inn igjen. Episenteret for uroen var Kina, hvor frykten spredte seg etter fallet på Shanghai-børsen etterfulgt av en uventet endring i den kinesiske valutapolitikken. Med mindre man ser for seg en hard landing i den kinesiske økonomien, er det likevel vanskelig å forklare et så stort aksjemarkedsfall. Makrotallene i industrilandene holder seg fortsatt godt, hvor spesielt aktivitetstallene i USA har tatt seg opp igjen etter et svakt første kvartal. Arbeidsledigheten har falt videre og veksten i privat konsum er god etter oljeprisfallet, noe som også er betegnende for utviklingen i Eurosonen og Japan. Fundamentale forhold og konjunkturutsiktene for industrilandene skulle med andre ord oppveie for svakere vekstmomentum i fremvoksende økonomier ledet an av Kina.

Obligasjoner

Globale statsobligasjoner målt ved JPM GB Index falt marginalt i august til tross for markedsuro. Selv om det var tendenser til flukt til sikkerhet i amerikanske statsobligasjoner med fallende renter, endte både amerikanske og spesielt tyske statsrenter høyere. Fokuset er fortsatt på når den amerikanske sentralbanken starter rentehevingene, noe som trolig også har bidratt til uro i EM-markedene. Økonomene har skjøvet forventningene til oktober, mens markedene priser første halvår neste år. Vi er fortsatt undervektet i globale statsobligasjoner.

Norske statsobligasjoner målt ved ST4X steg marginalt i august. Makrotallene og spesielt arbeidsmarkedstallene har kommet på den svake siden. Oljeomslaget blir stadig tydeligere og konsumenttilliten er på det laveste nivået siden finanskrisen. Kronen er på sin side også svak og handelsvektet på sitt svakeste nivå siden 1980-tallet. Det skulle tilsi at det varslede rentekuttet heller kommer i november enn i september. Vi er fortsatt undervektet norske statsobligasjoner.

Kredittspreadene målt ved Barclays Global Credit Indeks trakk videre ut i august og er på sitt videste siden 2013. Markedsuro og fallende oljepris har bidratt til utgangen, og trolig forventinger om rentehevinger i USA senere i år. Spreadutgangen er bredt basert, og tydeligst innen high-yield som nå er tilbake til 2012-nivåer igjen. Vi er fortsatt normalvektet i selskapsobligasjoner

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Per Ernst Lundberg	Arkivsak nr.:	2015/2122
		Arkivkode:	023

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
158/15	Formannskapet Kommunestyret	03.11.2015

ADMINISTRASJONSSTADER I NYE POLITIDISTRIKT

Administrasjonen si tilråding:

Volda formannskap rår til at Møre og Romsdal politidistrikt vert lokalisert i Ålesund.

Vedleggsliste:

1. Brev av 5.10.15 frå Politidirektoratet
2. Høyringsnotatet
3. E-post frå brannsjef Geir Thoresen

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

Det vert rådd til at formannskapet går inn for lokalisering av Møre og Romsdal politidistrikt i Ålesund.

Saksopplysningar:

I brev av 5.10.15 frå Politidirektoratet vert m.a. kommunane invitert til å kome med fråsegn om lokalisering av Møre og Romsdal politidistrikt, jfr. **vedlegg 1**. Forslaget frå direktoratet er at Ålesund vert valt som lokaliseringsstad. Kristiansund er også vurdert, jfr. **vedlegg 2**.

Det går fram av brevet at "Valg av administrasjonssted vil i liten grad påvirke polititjenesten ovenfor befolkningen direkte, men skal gi det nye politidistriktet best mulig rammebetingelse for å levere gode polititjenester der folk er. Oppgavene som skal utføres ved administrasjonsstedet er i stor grad stedsuavhengig og vil derfor i liten grad kreve fysisk nærhet til brukerne av politiets tjenester. I politidistriktene skal fortsatt det meste av

tjenesteproduksjonen og publikumskontakten skje i de geografiske driftsenhetene, som består av dagens politistasjoner og lensmannskontor.

Spørsmålet om fremtidig organisering av tjenestestedsstrukturen i politiet, og eventuell sammenslåing av lensmannskontor berøres ikke ved beslutning om administrasjonssted i distriktene. Endringer i tjenestestedsstrukturen vil kreve lokale prosesser under ledelse av ny politimester. Dette er prosesser som skal foregå i samarbeid med berørte kommuner, og som tidligst forventes å starte opp i 2016.”

Vurdering og konklusjon:

Vår region sitt samarbeid med politiet lokalt og Sunnmøre politidistrikt sentralt, ikkje minst i beredskapssamanheng, gjer at rådmannen rår til at formannskapet går inn for at det nye politidistriktet vert lokalisert i Ålesund.

Når det gjeld evt. endring av tenestestrukturen på lokalplanet, viser rådmannen til at Volda og Ørsta lensmannskontor er ein stor og viktig ressurs for folket i vår region, og forventar at kontoret vert oppretthalde, og styrka i åra frametter. Det vert i denne samanheng vist til at Volda og Ørsta kommuner var tidleg ute og aksepterte først samløkalisering av lensmannskontora, med to lensmenn, og deretter samanslåing, med ein felles lensmann. Såleis har vår region teke sin del av rasjonaliseringa/sentralisering av statlege tenester.

Rådmannen har sympati for at Nordmørsregionen ynskjer plassering av politidistriktet til Kristiansund, då det er snakk om etablering av eit større tal statlege kompetanse-arbeidsplassar. Det kan vere faglege omsyn som er overordna for politistrukturen, men generelt er det no eit inntrykk av at regjeringa vil styrke byane og sentralisere statlege tenester i distrikta inn mot byane, jfr m.a forslag om å sentralisere tingrettane. Dersom dette er utviklinga, kan det verte svært urovekkjande for distrikta.

Når det gjeld politistrukturen, ser rådmannen nødvendigheita av at omsynet til beredsskap vert det overordna. Sett i ein lokal beredskapssamanheng, der også 100-sentralen si plassering må takast omsyn til, vert tilrådinga herifrå Ålesund. Det vert i denne samanheng vist til e-post frå brannsjef Geir Thorsen i Ålesund, der det i realiteten vert argumentert for at plassering av politidistriktet og 110-sentralen vert lokalisert på same stad, nemleg Ålesund, jfr. **vedlegg 3**.

Rådmannen viser elles til eiga sak om lokalisering av 110-sentralen.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen.

Økonomiske konsekvensar:

Ingen for kommunen.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Det vere ein styrke for lokal beredskap at politidistriktet vert lokalisert i Ålesund.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Politidirektoratet,

politidirektoratet@politiet

Volda og Ørsta lensmannskontor
Torvmyrane 11 B,
6160 HOVDEBYGDA.

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Se adresseliste

Deres referanse

Vår referanse
2015/03620

Dato
05.10.2015

Høring – forslag om administrasjonssted i de nye politidistriktene

Innledning

Stortinget vedtok i juni 2015 at det skal gjennomføres en politireform. Målet med reformen er et nærpolti som er operativt, synlig og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge, etterforske, og påtale kriminelle handlinger, og sikre innbyggernes trygghet. Som en del av politireformens første fase, skal det etableres 12 nye politidistrikter.

Politidirektoratet sender med dette på høring forslag om lokalisering av administrasjonssteder i de nye politidistriktene. Politidirektoratet inviterer også til en høringskonferanse om forslaget til administrasjonssteder.

Med administrasjonssted menes sted i politidistriktet der politimesteren har sitt kontor og sin lederstøtte. Det er besluttet at operasjonssentralen skal være plassert på samme geografiske sted som administrasjonsstedet¹. Øvrige fellesfunksjoner og fagmiljøer skal kunne lokaliseres på flere steder i de nye distriktene. Politiets operasjonssentraler skal samlokaliseres med brann- og redningsvesenets nødmeldesentraler, og det skal legges til rette for samlokalisering med helsetjenestens AMK-sentraler².

Valg av administrasjonssted vil i liten grad påvirke polititjenesten ovenfor befolkningen direkte, men skal gi det nye politidistriktet best mulig rammebetingelser for å levere gode polititjenester der folk er. Oppgavene som skal utføres ved administrasjonsstedet er i stor grad stedsuavhengige, og vil derfor i liten grad kreve fysisk nærhet til brukerne av politiets tjenester. I politidistriktene skal fortsatt det meste av tjenesteproduksjonen og publikumskontakten skje i de geografiske driftsenhetene, som består av dagens politistasjoner og lensmannskontor.

Spørsmålet om fremtidig organisering av tjenestestedsstrukturen i politiet, og eventuell sammenslåing av lensmannskontorer, berøres ikke ved beslutning om administrasjonssted i distriktene. Endringer i tjenestestedsstrukturen vil kreve lokale prosesser under ledelse av ny politimester. Dette er prosesser som skal foregå i samarbeid med berørte kommuner, og som tidligst forventes å starte opp i 2016.

¹ Jfr. Innst. 306 S (2014-2015).

² Jfr. Prop 61 LS (2014-2105) og oppdragsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 23.06.2015.

Forslag til administrasjonssteder

Politidirektoratets foreløpige konklusjoner om administrasjonssted i de nye politidistriktene er som følger:

Tabell 1 – foreløpig konklusjon administrasjonssteder i nye politidistrikter

Nye politidistrikt	Geografisk område	Administrasjonssted i nytt distrikt
Finnmark	Finnmark fylke	Kirkenes*
Troms	Troms fylke	Tromsø
Nordland	Nordland fylke	Bodø
Trøndelag	Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker	Trondheim
Møre og Romsdal	Møre og Romsdal fylke	Ålesund
Vest	Hordaland pd og Sogn og Fjordane fylke	Bergen
Sør-Vest	Rogaland fylke pluss Sirdal kommune, og Haugaland og Sunnhordland pd	Stavanger
Agder	Vest-Agder fylke unntatt Sirdal kommune, og Aust-Agder fylke	Kristiansand*
Sør-Øst	Telemark, Vestfold og Buskerud fylker	Drammen
Oslo	Oslo pd og Asker og Bærum pd	Oslo
Øst	Follo, Romerike og Østfold pd	Sarpsborg
Innlandet	Oppland og Hedmark fylker	Hamar

*Kirkenes som administrasjonssted i Finnmark politidistrikt er politisk besluttet. Kristiansand videreføres som administrasjonssted ettersom Agder politidistrikt ikke er berørt av sammenslåing av politidistrikter.

Høringsnotatet omfatter som vist ovenfor foreløpige konklusjoner om administrasjonssteder i 10 nye politidistrikter. Det bes om at det i høringsinnspillene vises til hvilket politidistrikt det inngis merknader til.

Justis- og beredskapsdepartementet har bedt om at spørsmålet om vurderinger av konsekvenser for statlige arbeidsplasser overlates til høringsrunden, spesielt i departementene, og at dette ønskes drøftet i høringsinnspillene. Departementet har også bedt Politidirektoratet om å redegjøre for antall arbeidsplasser som flyttes som direkte følge av valg av administrasjonssted. Ettersom dette i stor grad omfatter politiets operative ressurser, er disse opplysningene underlagt taushetsplikt jfr. politiloven § 24. Opplysningene om antall arbeidsplasser som flyttes vil meddeles Justis- og beredskapsdepartementet i egen ekspedisjon. Høringsinstansene bes om å vurdere, og drøfte:

- ∞ konsekvensene for statlige arbeidsplasser (distriktpolitiske konsekvenser)
- ∞ hensynet med formålet med lokaliseringspolitikken

Høringsfrist

Politidirektoratet ber om at eventuelle merknader til høringsnotatet sendes elektronisk til: politidirektoratet@politiet.no innen 17. November 2015, merket saksnr. 2015/03620. Merknader kan også sendes til:

Politidirektoratet ("2015/03620")
 Postboks 8051 Dep
 0030 OSLO

Høringsnotatet er også lagt ut på politiets internettside politi.no. Spørsmål om høringsnotatet kan rettes til Hans Bakke på epost hans.bakke@politiet.no.

Liste over høringsinstanser følger vedlagt. Høringsinstansene bes om å vurdere om det er behov for å forelegge høringsnotatet for andre etater og organer enn dem som er særskilt nevnt. Høringsuttalelsene er offentlige etter offentleglova og vil publiseres på politi.no.

Høringskonferanse

Politidirektoratet inviterer til høringskonferanse om forslaget onsdag 14. Oktober 2015 kl. 9.30. Høringskonferansen holdes i Politihøgskolens lokaler (Slemdalsveien 5, Oslo).

Påmelding sendes til katarina.stenrud@politiet.no innen fredag 9. oktober kl. 14. Ønsker om direkte møter med Politidirektoratet i forlengelse av høringskonferansen meldes inn sammen med påmelding.

Tema på høringskonferansen:

- ∞ Valg av administrasjonssted
- ∞ Orientering om gjennomføring av politireformen, med vekt på
 - Fremdrift for reformen i politidistriktene
 - Prosess for justering av tjenestestedsstrukturen (politistasjoner og lensmannskontor)

Ved høy påmelding til høringskonferansen kan det bli aktuelt med flere gjennomføringer samme dag. I så fall vil representanter fra berørte kommuner bli prioritert i første gjennomføring.

Med hilsen

Vidar Refvik

Kopi til:
 Justis- og
 beredskapsdepartementet

Vedlegg:
 Liste over
 høringsinstanser

Vedlegg:

Høringsinstanser

Departementene
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Fylkeskommunene
Fylkesmennene
Kommunene
Ledere av 110-sentralene
Politidistriktene
Styrene for 110-sentralene
Særorganene
Tjenestemannsorganisasjonene i politiet

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

HØRINGSNOTAT -

ADMINISTRASJONSSTEDER I NYE POLITIDISTRIKT

POLITIDIREKTORATET 5. OKTOBER 2015, ("2015/03620)

Innhold

1. INNLEDNING OG BAKGRUNN.....	3
2. KRITERIER OG VURDERINGSFAKTORER	5
2.1 Operasjonaliserte faktorer.....	5
2.2 Rangering og vektning av kriteriene	8
3. FORSLAG TIL ADMINISTRASJONSSTEDER	10
4. ADMINISTRASJONSSTED I DET ENKELTE POLITIDISTRIKT	11
4.1 Finnmark politidistrikt	11
4.2 Troms politidistrikt	11
4.3 Nordland politidistrikt	12
4.4 Trøndelag politidistrikt	14
4.5 Møre og Romsdal politidistrikt.....	16
4.6 Vest politidistrikt	18
4.7 Sør-Vest politidistrikt	19
4.8 Agder politidistrikt.....	21
4.9 Sør-Øst politidistrikt	21
4.10 Innlandet politidistrikt.....	23
4.11 Oslo politidistrikt.....	25
4.12 Øst politidistrikt.....	26
VEDLEGG 1	29

1. Innledning og bakgrunn

Stortinget vedtok i juni 2015 at det skal gjennomføres en politireform. Målet med reformen er et nærpoliti som er operativt, synlig og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge, etterforske, og påtale kriminelle handlinger, og sikre innbyggernes trygghet. Som en del av politireformens første fase, skal det etableres 12 nye politidistrikter. Færre og større politidistrikter skal gi mer kraft til politiets viktigste oppgaver, med bedre kapasitet og kompetanse til å løse kjerneoppgavene likere og mer effektivt. Reformen skal sikre tilstedeværelsen av et kompetent og effektivt politi der folk bor. Samtidig skal det utvikles gode fagmiljøer som er rustet til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer.

I forbindelse med etablering av de nye politidistriktene fra 1. januar 2016, skal det besluttes hvor administrasjonssted (hovedsete) i politidistriktene skal lokaliseres. Med administrasjonssted menes sted i politidistriktet der politimesteren har sitt kontor og sin lederstøtte. Det er besluttet at operasjonssentralen skal være plassert på samme geografiske sted som administrasjonsstedet.

Valg av administrasjonssted vil i liten grad påvirke polititjenesten ovenfor befolkningen direkte, men skal gi det nye politidistriktet best mulig rammebetingelser for å levere gode polititjenester der folk er. Oppgavene som skal utføres ved administrasjonsstedet er i stor grad stedsuavhengige, og derfor i liten grad kreve fysisk nærhet til brukerne av politiets tjenester. I politidistriktene skal fortsatt det meste av tjenesteproduksjonen og publikumskontakten skje i de geografiske driftsenhetene, som består av dagens politistasjoner og lensmannskontor.

Spørsmålet om fremtidig organisering av tjenestestedsstrukturen i politiet, og eventuell sammenslåing av lensmannskontorer, berøres ikke ved beslutning om administrasjonssted i distriktene. Endringer i tjenestestedsstrukturen vil kreve lokale prosesser under ledelse av ny politimester. Dette er prosesser som skal foregå i samarbeid med berørte kommuner, og som forventes å starte mot slutten av 2016.

Valg av administrasjonssted innebærer heller ikke et valg av lokalisering for alle fellesfunksjoner og fagmiljøer i det nye politidistriktet. Felles enheter og fagmiljøer vil kunne plasseres flere steder i de nye distriktene.

Justis- og beredskapsdepartementet har gitt Politidirektoratet i oppdrag å beslutte hvor administrasjonsstedene i de nye politidistriktene skal lokaliseres, innenfor følgende rammer:

- ∞ Politiets operasjonssentraler skal lokaliseres på samme geografiske sted som administrasjonsstedet (ref. Prop. 61 LS (2014-2015)).
- ∞ Lokaliseringen skal legge til rette for tett og god samhandling mellom politimesteren, dennes stab og operasjonssentralen.
- ∞ Politiets operasjonssentraler skal samlokaliseres med brann- og redningsvesenets nødmeldingssentraler, og det skal legges til rette for en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler.
- ∞ For å sikre effekten av samlokalisering skal nødmeldingssentralene lokaliseres vegg-i-vegg i samme etasje. Det skal legges til rette for å kunne etablere stab i tilknytning til operasjonssentralen.
- ∞ Administrasjonsstedet for Finnmark politidistrikt skal ligge i Kirkenes jfr. Innst. 306 S (2014-2015). Agder politidistrikt videreføres som eget politidistrikt jfr. Innst. 306 S (2014-2015), og administrasjonssted i Agder politidistrikt forblir således Kristiansand som i dag.

Det er administrasjonsstedene i dagens politidistrikter som er vurdert som alternativer til administrasjonssted i de nye politidistriktene, ettersom andre alternativer vurderes å ligge utenfor de tids- og kostnadsrammer politiet nå forholder seg til i etableringen av nye politidistrikter.

I kapittel 2 nedenfor beskrives kriteriene som er lagt til grunn i vurderingen av alternative administrasjonssteder. Kapittel 3 gir en samlet oversikt over foreslåtte administrasjonssteder. I kapittel 4 beskrives de vurderingene som ligger til grunn for forslag om administrasjonssted i de enkelte politidistrikter. I kapittel 5 omtales konsekvenser for arbeidsmarkeder som mister statlige arbeidsplasser, herunder en omtale av hvor mange ansatte i politiet som berøres av omstillingen.

2. Kriterier og vurderingsfaktorer

2.1 Operasjonaliserte faktorer

Politidirektoratet har ved forslagene til lokalisering av administrasjonssteder lagt vekt på kriterier i tråd med "Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon"¹. Med utgangspunkt i de kriterier og krav som beskrives i disse retningslinjene, har Politidirektoratet utarbeidet et sett med operasjonaliserte faktorer som mer konkret gjenspeiler forhold som anses viktige for beslutningen om lokalisering av administrasjonssteder:

∞ Gjennomføringskostnader for etablering av operativ ledelse fra nytt administrasjonssted

I de nye politidistriktene skal kapasiteten innenfor operativ ledelse styrkes. I praksis betyr dette at operasjonssentralene må utvides med flere operatørplasser, noe som igjen normalt forutsetter tilpasninger av bygningsmassen. Videre vil stillinger for arbeidstakere ved operasjonssentraler som avvikles flyttes til nytt administrasjonssted, noe som kan utløse behov for omstillingsmidler i tråd med omstillingsavtalen for politi- og lensmannsetaten. Samtidig har politiet begrensede midler for gjennomføring av den forestående reformen. Ved valg av administrasjonssted vil det derfor være nødvendig å vurdere kostnadssiden ved å etablere de ulike lokaliseringalternativene. Alternativer med lavest gjennomføringskostnader vil derfor vurderes best egnet innenfor denne faktoren. Faktoren dekker altså kostnader ved å tilrettelegge bygninger og teknologiske løsninger for større kapasitet ved operasjonssentral ved nytt administrasjonssted². I dette ligger kostnader ved å utvide antall operatørplasser, innkjøp og installasjon av lokalt samband og teknologi for operasjonssentralene, kostnader ved eiendom, bygg og anlegg (EBA), primært i forbindelse med ombygging/utviding av tekniske rom og operasjonssentralens område, samt omstillingskostnader for ansatte ved operasjonssentraler som får sitt arbeidssted flyttet³.

∞ Vurdert egnethet ved nye operasjonssentraler

Selv om det igangsettes tiltak for å styrke dagens politihus med operasjonssentraler, vil deres egnethet for politiet variere. Dette kan skyldes byggenes konfigurasjon og alder, tilgjengelig areal til disposisjon, om det er andre leietakere i bygget, byggets plassering i bymiljøet. Faktoren vil ha betydning for muligheten for å etablere et minimum av grunnsikring i form av forebyggende sikringstiltak ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombyggingsarbeid uten å forårsake høy risiko for forstyrrelse av operativ drift og krisehåndteringsevne, og muligheten for å etablere tilfredsstillende arbeidsforhold for arbeidstakerne sett i et helse- og miljøperspektiv. Det er lagt vekt på muligheter for gjennomføring, potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved operasjonssentralen. Sikringstiltak er ikke inkludert i EBA-kostnadene. I tillegg er det sett på hvordan operasjonssentralene ved de alternative lokasjonene vil fungere som praktisk arbeidsplass. Faktoren vil ha betydning for muligheten for å sikre operasjonssentralen og politiets krisehåndteringsevne mot ulike trusler, muligheten for å gjennomføre ombyggingsarbeid uten å hindre operativ drift har en stor fremdriftsmessig usikkerhet i seg, og muligheten for å etablere tilfredsstillende arbeidsforhold for arbeidstakerne sett i ett helse- og

¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 28.11.2014: Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon.

² Basert på kartlegging av politiets operasjonssentraler 2015, gjennomført av Politiets fellestjenester. Kartleggingen omfatter også vurderinger av mulig samlokalisering med andre nødetater. I tillegg er erfaringstall ved innføring av nødnett benyttet for teknologiske løsninger.

³ Omstillingskostnader er beregnet ut fra en forutsetning om at alle ansatte ved operasjonssentralene følger med til nytt arbeidssted. Der dette ikke skjer vil politiet måtte dekke alternative kostnader knyttet til rekruttering, opplæring og større belastning på gjenværende ansatte. Omstillingskostnadene er beregnet med utgangspunkt i omstillingsavtalen for politi- og lensmannsetaten. Grovt sett kan det sies at jo lenger unna et arbeidssted flyttes, jo høyere kostnader påløper for omstillingsmidler. For reisetidsberegninger er offentlig kommunikasjon lagt til grunn.

miljøperspektiv. Alternativer som ivaretar disse hensynene vil å et fortrinn ved valg av administrasjonssted.

Omtalen av vurdert egnethet ved operasjonssentralene for det enkelte administrasjonssted i høringsnotatet vil være noe begrenset, ettersom opplysningene som er vurdert i denne sammenheng i hovedsak er underlagt taushetsplikt jfr. politiloven § 24. Paragrafen omhandler politiets alminnelige taushetsplikt i straffesaker og i politiets øvrige virksomhet. Taushetsplikten gjelder også opplysninger om politiets operative virksomhet og organiseringen av den.

∞ **Vurdert egnethet for samlokalisering av nødmeldingssentraler**

Nasjonalt nødmeldingsprosjekt leverte desember 2014 en utredning hvor det ble foreslått en rekke tiltak for å forbedre landets nødmeldingstjenester. Ett av disse tiltakene omfattet organisering, der samlokalisering av nødmeldingssentralene for brann, politi og helse ble vurdert å kunne gi positive effekter, særlig ved å gi større muligheter for økt læring og samhandling på tvers av nødetatene. Tiltaket er nå en del av politiets oppdrag om gjennomføring av nærpoltireformen. Inntil videre er det uklart om helsevesenets AMK-sentraler skal inngå i fremtidig samlokalisering, men det forventes at politiet skal legge til rette for at dette kan skje.

Det er derfor lagt vekt på muligheten for å etablere gode samlokaliseringsløsninger for nødmeldingstjenesten ved de aktuelle lokasjonene. Det er tatt utgangspunkt i oppdragsbrevets føringer om at nødmeldingssentralene skal lokaliseres vegg-i-vegg i samme etasje. Alternativer som tilfredsstiller muligheten for å samlokalisere alle tre nødmeldingssentraler vurderes best innenfor denne faktoren. Alternativer som gir mulighet for samlokalisering av politiets og brannvesenets 110-sentraler i samme etasje vurderes også som gode, gitt usikkerheten rundt AMK-sentralenes deltakelse i samlokaliseringen. Deretter faller alternativenes vurderte egnethet ettersom de eventuelt ikke har rom for samlokalisering i samme etasje eller samme bygg. jfr. regjeringens ambisjon om å samlokalisere nødmeldingssentraler for brann og politi, og at det ønskes at det skal legges til rette for at helsevesenets nødmeldingssentral også kan inngå i samlokaliseringen. Faktoren vil ha betydning for muligheter for økt læring og samhandling på tvers av nødetatene.

Samlokaliseringsløsningene er ikke kostnadsberegnet, og vil underlegges egne beslutningsprosesser på et senere tidspunkt. Det er kun sett på mulighetsrommet for å få til samlokalisering. Det vil være tilfeller der utvidelse av politiets egne operasjonssentraler, jf. kriteriene om gjennomføringskostnad og egnethet ved nye operasjonssentraler, ikke gir rom for videre umiddelbar utvidelse for samlokalisering med den lokale 110-sentralen. I slike tilfeller kan det oppstå behov for å bygge opp begge nødmeldingssentralene på nytt, gjerne i en annen etasje. Dette kan være dyrere enn å utvide virksomheten med utgangspunkt i plasseringen av dagens operasjonssentral, men trenger ikke nødvendigvis å bli det.

∞ **Kostnadseffektiv praktisk beliggenhet**

Administrasjonsstedets beliggenhet i nye politidistrikt vil ha betydning for tidsbruk og kostnader knyttet til reiser, intern samhandling og tjenesteutførelse i distriktet. Beliggenheten vil også ha betydning for den langsiktige rekrutteringen til administrasjonsstedet og karrieremulighetene for ansatte i politidistriktet. Det vil i hovedsak utøves stedsuavhengige tjenester fra administrasjonsstedet. Politimesteren og dennes lederstøtte har liten grad av direkte publikumskontakt, og operasjonssentralen besvarer politiets nødnummer og styrer politiets operative ressurser ved oppdrag og hendelser. Publikum vil i hovedsak forholde seg til lokale politistasjoner og lensmannskontor for service og hjelp når det er behov for det. I lys av dette vurderes administrasjonsstedets avstand til publikum isolert sett å ha noe mindre betydning for stedsvalget. Derimot vil administrasjonsstedets plassering ha mer betydning for den interne

virksomheten i politidistriktet. Administrasjonsstedet vil være en naturlig møteplass for distriktets driftsenheter, og virksomheten fra administrasjonsstedet vil i hovedsak være knyttet til understøttelse av det lokale politiet. I dette lyset anses administrasjonsstedenes beliggenhet sett opp mot øvrige tjenestesteder i politidistriktet som betydningsfullt. Dersom administrasjonsstedets plassering gjør det mulig for flest mulig ansatte å veksle mellom tjeneste på lokale politistasjoner og lensmannskontorer og ved administrasjonsstedet, uten å måtte flytte, vil dette være positivt og praktisk for karrieremulighetene.

Den fremtidige tjenestestedsstrukturen, med distriktenes lensmannskontorer og politistasjoner, vil bli behandlet senere i nærpoltireformen. Dagens tjenestestedsstruktur har derfor begrenset nytte som grunnlag for å vurdere beliggenhet for alternative hovedseter. Det legges imidlertid til grunn at tjenestestedsstrukturen og fordeling av politiansatte i sterk grad skal følge distriktenes befolkningsmønstre. Politidirektoratet finner det derfor riktig å vurdere administrasjonsstedenes beliggenhet opp mot befolkningstygdepunktene i de enkelte distriktene, selv om den fysiske nærheten til publikum isolert sett vurderes å være av mindre betydning. Det antas altså at nærheten til befolkningstygdepunktene i denne sammenheng representerer nærhet til de fremtidige tjenestestedene og samtidig fanger opp den verdien som ligger i et godt langsiktig rekrutteringsgrunnlag.

For å vurdere den kostnadseffektive og praktiske beliggenheten av de ulike alternative administrasjonsstedene er det beregnet kjørelengde fra de enkelte alternativene til gjennomsnittet av befolkningen i distriktet, basert på grunnkretser og befolkningsmønstre. Alternativer med kortest gjennomsnittlig kjørelengde til befolkningen vurderes best. Siden det er stor forskjell mellom distriktene med hensyn til geografisk utstrekning og reiselengder, vurderes betydningen av denne faktoren ulikt. I distrikter med korte avstander er derfor faktoren tillagt begrenset vekt i totalvurderingen, og vektleggingen av gjennomføringskostnader er motsvarende økt. I distrikter med lange avstander er vektleggingen av kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet økt, med motsvarende lavere vektlegging av gjennomføringskostnader.

∞ **Rekrutteringsgrunnlag**

Ved opprettelse av nye administrasjonssteder er det, ved siden av å få på plass et støtteapparat rundt politimesteren, sentralt å etablere en enhetlig operativ ledelse i de nye politidistriktene. Det skal etableres én operasjonssentral i hvert distrikt, og det blir avgjørende for distriktets operative styring og kapasitet å sikre tilstrekkelig og kvalifisert bemanning. Det er et mål å ta vare på kvalifisert arbeidskraft og å få med ansatte ved dagens operasjonssentraler til operasjonssentralene ved nytt nye administrasjonssted, for å sikre tilfredsstillende operativ styring, og beredskap og krisehåndteringsevne i de nye politidistriktene. Det vil samtidig være behov for å rekruttere nytt personell for å dekke operasjonssentralenes bemanningsbehov. De alternative administrasjonsstedenes forutsetninger for å kunne dekke eget bemanningsbehov, uten samtidig å svekke det lokale politiet, er derfor en viktig faktor ved stedsvalget. Ansatte med politiutdanning i det geografiske området rundt de alternative administrasjonsstedene utgjør den viktigste rekrutteringsbasen, både med tanke på operasjonssentralene og eventuelle andre fagmiljøer som kan plasseres ved administrasjonsstedet. Det er ikke endelig tatt stilling til hvilke andre fagmiljøer som kan plasseres ved administrasjonsstedet, og det vil være et eget organisasjons- og personalløp videre på dette området. Rekrutteringsgrunnlaget for operasjonssentralen vil være representativt også for andre politifaglige miljøer som kan bli lagt til administrasjonsstedet, og forutsettes samtidig å gi en god indikasjon på rekrutteringsgrunnlaget for personell med andre kompetansetyper som vil tjenestegjøre ved administrasjonsstedet..

For å vurdere alternativenes forutsetninger er det tatt utgangspunkt i hvilket rekrutteringsgrunnlag som i dag eksisterer rundt de alternative hovedsetene, basert på

politiansatte som bor i kommuner som ligger helt eller delvis innenfor en times reisevei fra de alternative administrasjonsstedene. Det er både sett på politiansatte innenfor det nye distriktet og potensial for å rekruttere politiansatte i nærliggende nabolag. Alternativer hvor bemanningsbehovet ved operasjonssentralen utgjør en begrenset andel av alle politiansatte i nærområdet vurderes bedre egnet enn alternativer der operasjonssentralen krever en relativ høyere bemanningsandel. Denne faktoren beskriver muligheten for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, med særlig vekt på operasjonssentralen ettersom disse stillingene vil bli direkte berørt av omstillingen. Denne faktoren vil i tillegg ha betydning for fremtidig rekruttering og mulighet for flest mulig av distriktets tjenestemenn til å kunne legge deler av sin karriere til administrasjonsstedet, uten nødvendigvis å måtte flytte.

∞ **Infrastruktur, nærhet til andre typer fagmiljø, offentlige myndigheter mv.**

Det er vurdert om politiets virksomhet ved administrasjonsstedene stiller særlige krav til fysisk og digital infrastruktur, og behov for nærhet til andre offentlige myndigheter eller samarbeidsaktører, og hvorvidt alternative lokasjoner tilfredsstiller dette. På dette punktet vil nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap, og håndtering av større kriser og hendelser være mest relevant. I tillegg vil infrastruktur rundt alternativene til administrasjonssted vurderes ut fra behov for effektiv reisevirksomhet i tjenesten, og i mindre grad operativ polititjeneste. Det er ikke vurdert særskilte krav utover disse på dette området.

∞ **Hensyn til formålet til lokaliseringspolitikken**

I følge retningslinjene for lokalisering av statlige arbeidsplasser, skal det ved omlokalisering av statlige virksomheter legges vekt på lokalisering i regionale sentra der virksomheten har størst potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser, med hensyn til omfang og bredde. For denne faktoren er det vurdert hvilke alternative administrasjonssteder som har størst potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser, ut fra andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i den enkelte region, sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av voksen befolkning. Det er tatt utgangspunkt i samfunnstrekk og egenskaper ved bo- og arbeidsmarkedsregioner⁴. Alternativer hvor det regionale senter er preget av relativt lav generell sysselsetting, lav andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon og lav befolkningsvekst kommer best ut av vurderingen innenfor denne faktoren.

2.2 Rangering og vektning av kriteriene

Politidirektoratet har i sin vurdering lagt størst vekt på hensynet til rekrutteringsgrunnlag med tanke på å kunne dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, kostnadseffektiv praktisk beliggenhet i politidistriktet og gjennomføringskostnader ved å etablere operativ ledelse ved nytt administrasjonssted. Beliggenhet er tillagt økt betydning i forhold til gjennomføringskostnader i politidistrikter med store reiseavstander fordi det vil være ulikheter mellom distrikter om hvor stor innvirkning reiseavstander vil ha på daglig tilbud og driftskostnader, og motsatt. Vurdert egnethet ved nye operasjonssentraler og vurdert egnethet for samlokalisering mellom politi, brann og helse er vektet noe lavere. Disse er gitt samme vekt som vurdering av nærhet til samarbeidsaktører (offentlige myndigheter, fagmiljøer og andre) og infrastruktur, sammen med hensynet til formålet med lokaliseringspolitikken. Ut fra disse kriteriene er ulike hensyn veid opp mot hverandre, og Politidirektoratet har gjort en helhetsvurdering av alternativene til administrasjonssted.

Koblingen mellom de operasjonaliserte kriteriene og krav og kriterier i retningslinjene fremgår av tabell 1 nedenfor.

⁴ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

Tabell 1 – Operasjonaliserte kriterier opp mot krav i "Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon".

Kriterium	Vekt	Henvisning til kriterier i retningslinjene fra KMD 28.11.2014
Rekrutteringsgrunnlag	20 %	Krav til kompetanse
Gjennomføringskostnader for etablering av operativ ledelse fra nytt administrasjonssted	15 %*	Kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning
Kostnadseffektiv praktisk beliggenhet	25 %*	Kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning Krav til kompetanse (Nærhet til tjenesten)
Vurdert egnethet ved nye operasjonssentraler	10 %	Kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning
Vurdert egnethet for samlokalisering mellom politi, brann og helse	10 %	Kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning
Infrastruktur, nærhet til andre typer fagmiljø, offentlige myndigheter mv.	10 %	Infrastruktur, nærhet til andre typer fagmiljø, offentlige myndigheter mv.
Hensyn til formålet til lokaliseringspolitikken	10 %	Hensyn til formålet til lokaliseringspolitikken

* Vektingen mellom disse kriteriene varierer noe ut fra grad av reiseavstander i politidistriktene, se beskrivelse under pkt. 2.1.

Beskrivelsen av de enkelte politidistriktene i kapittel 4 tar utgangspunkt i disse operasjonaliserte kriteriene. En nærmere beskrivelse av grunnlagsinformasjon fremgår av vedlegg 1.

3. Forslag til administrasjonssteder

Politidirektoratet har vurdert alternative administrasjonssteder pr. politidistrikt enkeltvis, basert på administrasjonsstedene i dagens politidistrikter. I kapittel 4 beskrives vurderingene som er gjort for alternativene i det enkelte politidistrikt. Tabellen nedenfor gir en samlet oversikt over de 10 forslagene som er til høring.

Tabell 2 – oppsummering forslag administrasjonssteder

Nye politidistrikt	Geografisk område	Administrasjonssted i nytt distrikt
Finnmark	Finnmark fylke	Kirkenes*
Troms	Troms fylke	Tromsø
Nordland	Nordland fylke	Bodø
Trøndelag	Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag fylker	Trondheim
Møre og Romsdal	Møre og Romsdal fylke	Ålesund
Vest	Hordaland pd og Sogn og Fjordane fylke	Bergen
Sør-vest	Rogaland fylke pluss Sirdal kommune, og Haugaland og Sunnhordland pd	Stavanger
Agder	Vest-Agder fylke unntatt Sirdal kommune, og Aust-Agder fylke	Kristiansand*
Sør-Øst	Telemark, Vestfold og Buskerud fylker	Drammen
Oslo	Oslo pd og Asker og Bærum pd	Oslo
Øst	Follo, Romerike og Østfold pd	Sarpsborg
Innlandet	Oppland og Hedmark fylker	Hamar

*Kirkenes som administrasjonssted i Finnmark politidistrikt er politisk besluttet. Kristiansand videreføres som administrasjonssted ettersom Agder politidistrikt ikke er berørt av sammenslåing av politidistrikter.

4. Administrasjonssted i det enkelte politidistrikt

Nedenfor beskrives forslag og vurderinger om administrasjonssted i det enkelte politidistrikt.

4.1 Finnmark politidistrikt

Det er politisk besluttet at administrasjonssted i nye Finnmark politidistrikt blir **Kirkenes**, jfr. Innst. 306 S (2014-2015). Andre alternativer er således ikke vurdert her.

4.2 Troms politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Troms politidistrikt er Tromsø og Harstad. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i Troms politidistrikt legges til **Tromsø**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Tromsø vurderes å ha en vesentlig mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Gjennomsnittlig kjøretid fra Tromsø til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) i Troms politidistrikt er beregnet til i overkant av 1 $\frac{3}{4}$ time, mens kjøretiden fra Harstad er beregnet til om lag 3 timer og 20 minutter. Om lag 70 000 innbyggere i Troms politidistrikt har reisevei på inntil 1 time til Tromsø, mens ca. 30 000 kan nå Harstad på samme kjøretid. På grunn av de store reiseavstandene i distriktet tillegges kriteriet større vekt enn i distrikter med kortere avstander.

Gjennomføringskostnader

Dagens nye politihus i Tromsø anses meget godt egnet for nytt administrasjonssted og har lavest beregnet kostnad for etablering av tilfredsstillende kapasitet ved operasjonssentralen. Harstad vil ha betydelig større kostnader enn Tromsø for å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentral ved nytt administrasjonssted. Dette gjelder både kostnader ved å utvide antall operatørplasser og gjennomføringskostnader knyttet til utvidelse og/eller ombygging. Dette skyldes primært at Tromsø har en større operasjonssentral i dag. Kostnadene ved å utvide antall operatørplasser i Harstad vurderes å være ca. 0,8 mill. kroner høyere enn utvidelse av operatørplasser i Tromsø, og det vil være ca. 1,8 mill. kr. høyere EBA-kostnader knyttet til ombygging av operasjonssentralen i Harstad. Det forventes om lag 1 mill. kroner høyere personellrelaterte omstillingskostnader ved å legge administrasjonsstedet til Harstad, fordi dette alternativet vil endre arbeidssted for flere ansatte enn om Tromsø velges. I begge tilfeller forventes ukependling og flytting å bli aktuell løsning for de som blir berørt av omstillingen.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Tromsø anses som vesentlig bedre egnet enn Harstad når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljørelaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Tromsø og Harstad har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med andre nødmeldingssentraler. Både Tromsø og Harstad har potensial for samlokalisering med brann- og redningsvesenets nødmeldingssentral i samme etasje, uten å flytte

politiets operasjonssentral. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg verken i Tromsø eller Harstad.

Rekrutteringsgrunnlag

Det er behov for å ha tilstrekkelig bemanning på operasjonssentralene i de nye politidistriktene, og å ha et tilstrekkelig grunnlag for rekruttering til operasjonssentralen og andre politifaglige miljøer ved administrasjonsstedet. Begge alternativene har et begrenset rekrutteringsgrunnlag i sitt nærområde, men det er samtidig stor forskjell, der Tromsø har vesentlig bedre forutsetninger for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov enn Harstad, ettersom det bor langt flere polititjenestemenn i geografisk nærhet til Tromsø enn Harstad. Med Harstad som administrasjonssted vil operasjonssentralen alene kunne trenge mer enn halvparten av alle polititjenestemenn i nærområdet, inklusive tjenestemenn med bosted i Nordland politidistrikt.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Tromsø vurderes som mer hensiktsmessig ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser, da både fylkesmann, fylkesberedskapssjef og AMK-sentralen er lokalisert i Tromsø. 110-sentral er lokalisert i både Tromsø og Harstad. Tromsø har også et politimessig ansvar for norsk sokkelvirksomhet. Tromsø vurderes også å ha noe bedre forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Harstad har vesentlig større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Tromsø, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Harstad-regionen har hatt en vesentlig lavere befolkningsvekst enn Tromsø i perioden 2004-2014, og en vesentlig lavere andel av den sysselsatte befolkningen er sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon (Harstad 13,4% og Tromsø 22,7% i 2013)⁵.

Oppsummering

Oppsummert anses Tromsø å være det beste alternativet for administrasjonssted i Troms politidistrikt. Tromsø vurderes mest hensiktsmessig ut fra de høyest vektete kriteriene, både hensynet til økonomi og gjennomførbarhet, kostnadseffektiv praktisk beliggenhet og kompetansekrav (rekrutteringsgrunnlag). Tromsø vurderes også som mest hensiktsmessig ut fra hensynet til nærhet til samvirkeaktører, mens Harstad kommer best ut når det gjelder potensialet for å bidra til det lokale tilbudet av statlige arbeidsplasser. Potensialet for samlokalisering med nødmeldingssentralene til brann og helse er vurdert å være relativt likt.

4.3 Nordland politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Nordland politidistrikt er Mosjøen og Bodø. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Bodø**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Bodø vurderes å ha en mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet enn Mosjøen, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom

⁵ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Gjennomsnittlig kjøretid fra Bodø til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være i underkant av 4 timer, mens kjøretiden fra Mosjøen er beregnet til over 5 timer. Om lag 55 000 innbyggere har reisevei på inntil 1 time til Bodø, mens ca. 18 000 kan nå Mosjøen på samme kjøretid. På grunn av de store reiseavstandene i distriktet tillegges kriteriet større vekt enn i distrikter med kortere avstander.

Gjennomføringskostnader

Bodø vurderes som et mer hensiktsmessig alternativ enn Mosjøen ut fra hensynet til gjennomføringskostnader ved å etablere administrasjonssted. Bodø vil ha lavere kostnader for å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen, og betydelig lavere personellmessige omstillingskostnader. Dette skyldes hovedsakelig at Bodø har størst operasjonssentral og flest ansatte i dag. Mosjøen vurderes å medføre noe lavere gjennomføringskostnader, ca. 0,5 mill. kroner, knyttet til utvidelse og ombygging, mens kostnadene ved å utvide antall operatørplasser anslås å ligge ca. 0,8 mill. kroner høyere i Mosjøen enn i Bodø. Personellmessige omstillingskostnader for lokalisering av administrasjonssted i Mosjøen anslås om lag 2 mill. kroner høyere enn alternativet Bodø, på grunn av at flere ansatte blir berørt om administrasjonsstedet legges i Mosjøen. I begge tilfeller forventes ukependling og flytting å bli aktuell løsning for de som blir berørt av omstillingen.

I Bodø har politiet tilbud om å flytte operasjonssentral med visse tilleggsfunksjoner inn i ny brannstasjon. Politidirektoratet ser fordeler og ulemper ved en slik løsning, og har foreløpig ikke foretatt endelig beslutning. Valg av administrasjonssted er imidlertid basert på de lokaler politiet disponerer i dag.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Mosjøen anses som noe bedre egnet enn Bodø når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Mosjøen og Bodø har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentraler. Både Bodø og Mosjøen har potensial for samlokalisering med brann i samme etasje, uten å flytte politiets operasjonssentral. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken Bodø eller Mosjøen.

Rekrutteringsgrunnlag

Bodø vurderes som mer hensiktsmessig ut fra hensynet til rekrutteringsgrunnlag. Begge alternativene har et begrenset rekrutteringsgrunnlag i sitt nærområde, men det er samtidig stor forskjell, der Bodø har vesentlig bedre forutsetninger for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov enn Mosjøen, ettersom det bor langt flere polititjenestemenn i geografisk nærhet til Bodø. Med Mosjøen som administrasjonssted vil operasjonssentralen alene kunne trenge godt over halvparten av alle polititjenestemenn i nærområdet.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Bodø vurderes som mer hensiktsmessig enn Mosjøen ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser, ut fra at både fylkesmann, fylkesberedskapssjef, 110-sentral og AMK-sentral er plassert i Bodø.

Sivilforsvaret har avdeling i både Bodø og Mosjøen. I Bodø er også Hovedredningssentralen Nord-Norge lokalisert. For Mosjøens del har det blitt vektlagt at de har bygd opp særlig kompetanse innenfor etterforskning og operativ bistand ved hendelser på kontinentalsokkelen, ettersom Helgeland politidistrikt som ett av fire politidistrikter har et politimessig ansvar for norsk sokkelvirksomhet. Bodø vurderes å ha noe bedre forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Mosjøen er vurdert å ha større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Bodø, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Mosjøen-regionen har en befolkningsnedgang på 1,7% i perioden 2004-2014, mens Bodø har hatt en befolkningsvekst på 11,8% i samme periode. Mosjøen har en vesentlig lavere andel av den sysselsatte befolkningen sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon enn Bodø (Mosjøen 9,1% og Bodø% 21,2 i 2013)⁶.

Oppsummering

Oppsummert vurderes Bodø etter en samlet vurdering å være best egnet som administrasjonssted i nye Nordland politidistrikt. Bodø vurderes mest hensiktsmessig fra de høyest vektete kriteriene, både hensynet til gjennomføringskostnader, kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet, og krav til kompetanse (rekrutteringsgrunnlag). Bodø kommer også best ut når det gjelder nærhet til samvirkeaktører, mens Mosjøen kommer best ut når det gjelder operasjonssentralens egnethet med tanke på politiets egen sikkerhet og som praktisk arbeidsplass, og potensial for å bidra til det lokale tilbudet av statlige arbeidsplasser. Potensialet for samlokalisering med nødmeldingssentralene til brann og helse er vurdert å være relativt likt.

4.4 Trøndelag politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Trøndelag politidistrikt er Steinkjer og Trondheim. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Trondheim**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Trondheim vurderes å ha en vesentlig mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet enn Steinkjer, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Gjennomsnittlig kjøretid fra Trondheim til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være i overkant av 1 time, mens kjøretiden fra Steinkjer er beregnet til i underkant av 2 timer. Om lag 265 000 innbyggere har reisevei på inntil 1 time til Trondheim, mens ca. 65 000 kan nå Steinkjer på samme kjøretid. På grunn av de relativt store reiseavstandene i distriktet tillegges kriteriet noe større vekt enn i distrikter med kortere avstander.

Gjennomføringskostnader

Trondheim vurderes som det mest hensiktsmessige alternativet ut fra hensynet til gjennomføringskostnader. Trondheim vil ha vesentlig lavere kostnader knyttet til å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen. Dette skyldes at Trondheim har en større operasjonssentral i dag, og flere ansatte enn Steinkjer. Dagens politihus i Trondheim anses som godt egnet i et sammenslått nytt politidistrikt Trøndelag, mens dagens løsning ved Steinkjer ikke anses spesielt egnet for en utvidelse av det omfang det her vil være snakk om. Eksempelvis vil kostnadene ved å

⁶ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

utvide antall operatorplasser i Steinkjer til ønsket nivå være ca. 4,8 mill. kr. høyere enn ved utvidelse i Trondheim. EBA-kostnader knyttet til ombygging av operasjonssentralen i Steinkjer vil være betydelig større enn ved ombygging i Trondheim. Usikkerhet om hvordan en tilfredsstillende løsning kan la seg realisere i Steinkjer, har medført at det ikke foreligger noe estimat for prosjektkostnad. Personellmessige omstillingskostnader for lokalisering av administrasjonssted i Steinkjer vil være vesentlig høyere enn ved lokalisering i Trondheim, siden det er betydelig flere ansatte som blir berørt dersom administrasjonsstedet legges til Steinkjer. I begge alternativer forventes ukependling og flytting å bli aktuell løsning for de som blir berørt av omstillingen, og kostnadsforskjellen anslås å bli i overkant av 4,5 mill. kroner.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Trondheim er også vurdert som vesentlig bedre egnet enn Steinkjer når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Steinkjer og Trondheim har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentraler. Begge har potensial for samlokalisering med brann i samme etasje, uten å flytte politiets operasjonssentral, men dette vil sannsynligvis kreve en større omrokking av dagens operasjonsområder. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken Trondheim og Steinkjer.

Rekrutteringsgrunnlag

Trondheim anses som mest hensiktsmessig ut fra hensyn til rekrutteringsgrunnlaget. Trondheim har et vesentlig bredere rekrutteringsgrunnlag for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov på operasjonssentralen enn Steinkjer, ettersom det bor vesentlig flere polititjenestemenn i geografisk nærhet til Trondheim enn Steinkjer. Med Steinkjer som administrasjonssted vil operasjonssentralen alene kunne trenge nesten halvparten av alle polititjenestemenn i nærområdet.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Trondheim vurderes som noe mer hensiktsmessig enn Steinkjer ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Begge stedene har nærhet til fylkesmann, fylkesberedskapssjef og sivilforsvar, mens 110-sentral og AMK-sentral er plassert i Trondheim. Forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten vurderes å være relativt likt.

Lokaliseringspolitikk

Steinkjer har større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Trondheim, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Steinkjer-området har en vesentlig lavere befolkningsvekst enn Trondheim i perioden 2004-2014, og en lavere andel av den sysselsatte befolkningen sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon enn Trondheim (Steinkjer 8,3% og Trondheim 14,7% i 2013)⁷.

⁷ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

Oppsummering

Oppsummert vurderes Trondheim å være best egnet som administrasjonssted i nye Trøndelag politidistrikt. Trondheim blir vurdert å være det klart mest hensiktsmessige alternativet ut fra de høyest vektete kriteriene, rekrutteringsgrunnlag, kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet, og gjennomføringskostnader. Trondheim kommer noe bedre ut enn Steinkjer i vurderingen av nærhet til sentrale samarbeidsaktører, mens Steinkjer kommer best ut i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken. Trondheim kommer bedre ut med hensyn til operasjonssentralenes egnethet. Potensialet for samlokalisering med andre nødetater er vurdert relativt likt.

4.5 Møre og Romsdal politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Møre og Romsdal politidistrikt er Ålesund og Kristiansund. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til Ålesund.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Ålesund vurderes å ha en mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet enn Kristiansund, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted.. Geografien og befolkningsmønster i distriktet gir forholdsvis lange reiseavstander, selv om distriktet dekker et forholdsvis begrenset landområde. Gjennomsnittlig kjøretid fra Ålesund til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være om lag 1 time og 40 minutter, mens kjøretiden fra Kristiansund er beregnet til nesten 2 og en halv time. Om lag 83 000 innbyggere har reisevei på inntil 1 time til Ålesund, mens ca. 40 000 kan nå Kristiansund på samme kjøretid. På grunn av de relativt store reiseavstandene i distriktet tillegges kriteriet noe større vekt enn i distrikter med kortere avstander.

Gjennomføringskostnader

Kristiansund vurderes som noe mer hensiktsmessig enn Ålesund ut fra hensynet til gjennomføringskostnader for etablering av ønsket kapasitet på operasjonssentralene. Dette baseres på at Kristiansund har noe større kapasitet enn Ålesund i dag, og at dette alternativet derfor krever minst ombygging eller utvidelse. Kostnadene ved å utvide antall operatørplasser i Ålesund vil være ca. 0,8 mill. høyere enn ved utvidelse i Kristiansund, og foreløpige vurderinger tilsier at EBA-kostnaden ved ombygging av operasjonssentral vil være ca. 0,8 mill. kroner høyere i Ålesund enn i Kristiansund. Personellmessige omstillingskostnader vil bli noe høyere, om lag 0,7 mill. kroner, ved valg av Ålesund fremfor Kristiansund. Dette skyldes at Kristiansund har flest ansatte ved operasjonssentralen i dag. I begge alternativer forventes ukependling og flytting å bli aktuell løsning for de som blir berørt av omstillingen.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Ingen av politihusene vurderes å være veldig godt egnet, men Kristiansund vurderes som noe bedre enn Ålesund når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Ålesund og Kristiansund har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brannvesenets nødmeldingssentral. Begge har potensial for slik samlokalisering i samme etasje, uten å flytte politiets operasjonssentral. Det anses ikke som

realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken Ålesund og Kristiansund.

Rekrutteringsgrunnlag

Ålesund vurderes som et mer hensiktsmessig administrasjonssted enn Kristiansund ut fra hensyn til rekruttering og kompetanse. Begge alternativene har et relativt begrenset rekrutteringsgrunnlag i sitt nærområde, men Ålesund synes å ha bedre forutsetninger enn Kristiansund, ettersom det bor flere polititjenestemenn i geografisk nærhet til Ålesund. Med Kristiansund som administrasjonssted vil operasjonssentralen alene kunne trenge nær en tredel av alle polititjenestemenn i nærområdet. Ålesund vil trenge en noe lavere andel, og vil ha et større befolkningsgrunnlag å rekruttere blant i et lengre tidsperspektiv.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Det vurderes å være marginale forskjeller mellom Ålesund og Kristiansund når det gjelder hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Sentrale samarbeidsaktører i ved større kriser og hendelser, som fylkesmann, fylkesberedskapssjef med videre, er lokalisert i Molde. 110-sentral, AMK-sentral og Kystverket er lokalisert i Ålesund, mens andre beredskapsmiljøer som inngår i beredskapssamvirket for bl.a. offshoreinstallasjoner og landanlegg er lokalisert i Kristiansund. For Kristiansunds del har det blitt vektlagt at de har bygd opp særlig kompetanse innenfor etterforskning og operativ bistand ved hendelser på kontinentalsokkelen, ettersom Nordmøre og Romsdal politidistrikt som ett av fire politidistrikter har et politimessig ansvar for norsk sokkelvirksomhet. Forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten vurderes å være relativt likt.

Lokaliseringspolitikk

Kristiansund har større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Ålesund, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Kristiansund-regionen har hatt en vesentlig lavere befolkningsvekst enn Ålesund i perioden 2004-2014, og en noe lavere andel av den sysselsatte befolkningen er sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon (Kristiansund 7,1% og Ålesund 9,0% i 2013)⁸.

Oppsummering

Oppsummert vurderes Ålesund som best egnet som administrasjonssted i nye Møre og Romsdal politidistrikt. Ålesund vurderes som mest egnet ut fra de høyest vektete kriteriene, særlig ut fra hensynet til rekrutteringsgrunnlaget og til kostnadseffektiv praktisk beliggenhet ved administrasjonsstedet. Politidirektoratet har i sin vurdering lagt stor vekt på hensynet til muligheten for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, altså et best mulig rekrutteringsgrunnlag. Kristiansund vurderes som bedre ut fra viktige hensyn som gjennomføringskostnad og bedre egnethet ved lokaler, men har svakhet i rekrutteringsgrunnlaget. Bemanningsbehov for administrasjonsstedet med operasjonssentral vil kreve en meget høy andel av politi bosatt i området, og det vil bli behov for å gjennomføre flere kompenserende tiltak for å sikre polititjenesten. Kristiansund vurderes også som noe bedre enn Ålesund ut fra hensynet til lokaliseringspolitikken. Kriteriet om infrastruktur og samarbeidsaktører vurderes relativt likt. En vurdering ut fra kriteriene viser at det er mindre forskjeller mellom de to alternative administrasjonsstedene i dette politidistriktet enn i de øvrige politidistriktene.

⁸ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

4.6 Vest politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i politidistrikt Vest er Florø og Bergen. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Bergen**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Bergen vurderes å ha en vesentlig mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet enn Florø, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Gjennomsnittlig kjøretid fra Bergen til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være om lag 1 time og 10 minutter, mens kjøretiden fra Florø er beregnet til å være rundt 3 ¾ time. I underkant av 400 000 innbyggere har reisevei på inntil 1 time til Bergen, mens ca. 25 000 kan nå Florø på samme kjøretid. På grunn av de store reiseavstandene i distriktet tillegges kriteriet større vekt enn i distrikter med kortere avstander.

Gjennomføringskostnader

Bergen anses å være mer hensiktsmessig alternativ enn Florø også ut fra hensynet til gjennomføringskostnader. Bergen vil ha vesentlig lavere kostnader for å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen enn Florø. Dette skyldes at Bergen har en større operasjonssentral i dag, og det anslås at kostnader for å utvide antall operatørplasser vil ligge ca. 4 mill. kroner høyere i Florø enn i Bergen. De foreløpige estimatene for EBA-kostnader knyttet til ombygging av operasjonssentralen vurderes å være relativt like. Personellmessige omstillingskostnader for lokalisering av administrasjonssted i Florø vil være vesentlig høyere, om lag 7,5 mill. kroner, enn ved lokalisering i Bergen, først og fremst på grunn av forskjeller i antall ansatte. I begge alternativer forventes ukependling og flytting å bli aktuell løsning for de som blir berørt av omstillingen.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Bergen er også vurdert som vesentlig bedre egnet enn Florø når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Bergen vurderes å ha et vesentlig større potensial for samlokalisering med brannvesenets nødmeldingssentral. Bergen er vurdert å ha potensial for samlokalisering med brann i samme etasje, uten å flytte politiets operasjonssentral, mens samlokalisering vurderes som lite realistisk dersom operasjonssentralen i politidistrikt Vest legges til Florø. Nødmeldingstjenestene for brann og politi er samlokalisert i Florø i dag, men plassen strekker ikke til når begge sentralene må utvide sin kapasitet. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken i Florø eller Bergen.

Rekrutteringsgrunnlag

Bergen kommer best ut med hensyn til rekrutteringsgrunnlaget (kompetansekrav). Bergen har et godt rekrutteringsgrunnlag for å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, mens polititjenestemenn som i dag bor i Florøs nærområde ikke utgjør tilstrekkelig antall til å dekke operasjonssentralen alene. Legges administrasjonsstedet til Florø må det iverksettes en rekke kompensierende tiltak for å sikre sentrale operative- og andre fellesfunksjoner og samtidig etablere ressursgrunnlag for de lokale polititjenestene.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Bergen vurderes som et mer hensiktsmessig alternativ enn Florø ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Både fylkesmann, fylkesberedskapssjef, sivilforsvar, 110-sentral og AMK-sentral er plassert i Bergen. Det er også lokalisert 110-sentral i Florø, i samme bygg som politiet. Fylkesmann og fylkesberedskap i Sogn og Fjordane er stedsplassert i Leikanger, mens AMK er lokalisert i Førde og Sivilforsvaret i Sogndal. Bergen vurderes også å ha bedre forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Florø er vurdert å ha større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Bergen, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Florø-regionen har en vesentlig lavere befolkningsvekst enn Bergensområdet i perioden 2004-2014, og en lavere andel av den sysselsatte befolkningen sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon enn Bergen (Florø 3,6% og Bergen 11,7% i 2013)⁹.

Oppsummering

Oppsummert vurderes Bergen å være best egnet som administrasjonssted i nye Vest politidistrikt. Bergen blir vurdert klart mer hensiktsmessig på de høyest vektete kriteriene; rekrutteringsgrunnlag, gjennomføringskostnader og kostnadseffektiv praktisk beliggenhet. Bergen vurderes også som vesentlig mer egnet med tanke på potensialet for samlokalisering med brannvesenets nødmeldesentraler. Bergen vurderes også som et mer hensiktsmessig alternativ med tanke på nærhet til sentrale samarbeidsaktører. Florø kommer bedre ut enn Bergen i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken.

4.7 Sør-Vest politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Sør-Vest politidistrikt er Haugesund og Stavanger. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Stavanger**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Stavanger vurderes å ha en vesentlig mer kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet enn Haugesund, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og administrasjonssted og forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Gjennomsnittlig kjøretid fra Stavanger til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være i underkant av 1 time, mens kjøretiden fra Haugesund er beregnet til å være rundt 1 ¾ time. Om lag 315 000 innbyggere har reisevei på inntil 1 time til Stavanger, mens ca. 110 000 kan nå Haugesund på samme kjøretid.

Gjennomføringskostnader

Stavanger vurderes å være et mer hensiktsmessig administrasjonssted enn Haugesund ut fra hensynet til gjennomføringskostnader for å etablere ønsket kapasitet på operasjonssentralen. Dette skyldes at Stavanger har en større operasjonssentral og flere ansatte. Kostnadene ved å utvide operasjonssentralen i Haugesund til ønsket nivå vil være ca. 2,4 mill. kroner høyere enn i Stavanger. De foreløpige estimatene for ombygging av operasjonssentralen tilsier at Haugesund som alternativ vil bli ca. 1,2 mill. kroner dyrere enn tilsvarende i Stavanger. Personellmessige omstillingskostnader for lokalisering av administrasjonssted i Haugesund vil være vesentlig høyere enn i Stavanger,

⁹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

anslagsvis 4,8 mill. kroner. I begge alternativer forventes dagpendling, ukependling og flytting alle å være aktuelle løsninger for de som blir berørt av omstillingen.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Stavanger er også vurdert som vesentlig bedre egnet enn Haugesund når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Haugesund og Stavanger har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentral. Begge har potensial for samlokalisering i samme etasje, men i Haugesund kan det være behov for å også flytte politiets operasjonssentral til annet sted i bygget om samlokalisering skal kunne gjennomføres. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg verken i Haugesund og Stavanger.

Rekrutteringsgrunnlag

Stavanger vurderes som et klart mer hensiktsmessig administrasjonssted enn Haugesund ut fra hensyn til rekruttering og kompetanse. Stavanger har et vesentlig bredere rekrutteringsgrunnlag for å dekke bemanningsbehov på operasjonssentralen og hovedsetet enn Haugesund, ettersom det bor langt flere polititjenestemenn i geografisk nærhet til Stavanger enn Haugesund. Mens administrasjonssted i Stavanger vil kunne dekket med moderat tiltrekning av politiansatte i nærområdet, vil operasjonssentralen alene kunne trenge mer enn en tredel i Haugesund.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Stavanger vurderes som mer hensiktsmessig enn Haugesund ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser, ut fra at både fylkesmann, fylkesberedskapssjef og AMK-sentral er plassert i Stavanger. Det er lokalisert 110-sentral og AMK-sentral i Haugesund. I Stavanger finnes også Hovedredningssentralen Sør-Norge, og beredskapsmiljøer knyttet til offshore, så vel nærhet til Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet og sentrale aktører i olje- og gassindustrien. Stavanger har også et politimessig ansvar for norsk sokkelvirksomhet Stavanger vurderes også å ha noe bedre forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Haugesund har et noe større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Stavanger, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Haugesund-regionen har hatt en lavere befolkningsvekst enn Stavanger i perioden 2004-2014, mens andelen av den sysselsatte befolkningen som er sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon er omtrent lik (Haugesund 6,9% og Stavanger 6,8% i 2013)¹⁰.

Oppsummering

Oppsummert vurderes Stavanger å være best egnet som administrasjonssted i nye Sør-Vest politidistrikt. Stavanger vurderes som klart mer hensiktsmessig ut fra de høyest vektete kriteriene;

¹⁰ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

rekrutteringsgrunnlag, gjennomføringskostnader og kostnadseffektiv praktisk beliggenhet i politidistriktet. I tillegg kommer Stavanger best ut når det gjelder nærhet til sentrale samarbeidsaktører. Haugesund kommer noe bedre ut enn Stavanger i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken. Potensialet for samlokalisering med brann og helse vurderes relativt likt.

4.8 Agder politidistrikt

Agder politidistrikt blir ikke omfattet av sammenslåing av politidistrikter i nærpoltireformen, og videreføres som politidistrikt som i dag. **Kristiansand** forblir hovedsete i Agder politidistrikt.

4.9 Sør-Øst politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Sør-Øst politidistrikt er Skien, Tønsberg, Drammen og Hønefoss. Politidirektoratets foreløpige konklusjon er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Drammen**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Drammen og Tønsberg vurderes relativt likt med tanke på kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet, både når det gjelder forholdet mellom dagens tjenestesteder og alternative administrasjonssteder, men også forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og administrasjonssted. Drammen har noe kortere reisevei til gjennomsnittet av befolkningen, mens Tønsberg ligger mer sentralt med tanke på de største tjenestestedene, og de mest befolkningsrike områdene langs kysten. Skien og Hønefoss vurderes svakere enn Drammen og Tønsberg på dette kriteriet. Gjennomsnittlig kjøretid fra Drammen og Tønsberg til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til å være i overkant av 1 time, mens tilsvarende kjøretider fra Skien og Hønefoss er beregnet til henholdsvis i underkant av 1 ½ time og ca. 1 ¾ time. Antall innbyggere i Sør-Øst politidistrikt som bor innenfor en times kjøreavstand er ca. 380 000 for Tønsberg, ca. 365 000 for Drammen, ca. 195 000 for Skien og ca. 100 000 for Hønefoss.

Gjennomføringskostnader

Tønsberg vurderes å være det alternativet som krever lavest gjennomføringskostnader med tanke på etablering av ønsket kapasitet ved operasjonssentralene. For ombygging og utvidelse av antall operatørplasser synes Skien og være det rimeligste alternativet, om lag 0,7 mill. kroner lavere enn Tønsberg og 2,9 mill. kroner lavere enn Drammen. Det er ikke klart hvordan en løsning kan realiseres i politihuset på Hønefoss. Det foreligger derfor ikke noen kostnadsberegnet prosjektskisse her, og det legges til grunn at Hønefoss som alternativ vil bli vesentlig dyrere enn de andre. Skien som alternativ vurderes relativt kostbart med tanke på personellrelaterte omstillingskostnader. Her synes Tønsberg å komme best ut, 0,8 mill. kroner lavere enn Drammen, 3,1 mill. kroner lavere enn Skien og 9,8 mill. kroner lavere enn Hønefoss. Tønsberg ligger forholdsvis sentralt i distriktet. Ved valg av Tønsberg legges til grunn at et mindretall av de ansatte ved operasjonssentralen i Hønefoss, halvparten av de ansatte ved Skien og alle ansatte ved Drammen kommer til å dagpendle til nytt tjenestested. Øvrige ansatte flytter eller ukependler. Ved valg av Drammen forventes at alle ansatte ved operasjonssentralene i Tønsberg og Hønefoss dagpendler, mens de ansatte fra Skien må flytte eller ukependle. Velges Skien forventes en god andel dagpendlere fra Tønsberg, mens øvrige vil flytte eller ukependle. Dersom Hønefoss blir valgt forventes at alle fra Skien og et flertall fra Tønsberg må flytte eller ukependle, mens alle fra Drammen og et mindretall fra Tønsberg vil dagpendle. Med tanke på hvor mange ansatte ved operasjonssentralene som blir berørt ved de ulike alternativene, vil Skien som administrasjonssted berøre færrest, foran Drammen og Tønsberg, mens Hønefoss som alternativ vil berøre klart flest.

I sum vurderes gjennomføringskostnadene i Tønsberg å ligge om lag 3 mill. kroner lavere enn Drammen og 3,2 mill. kroner lavere enn Skien. Hønefoss utgjør det dyreste alternativet og det er ikke klart hvordan politihuset kan tilpasses for formålet.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Drammen vurderes å være mest hensiktsmessig når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Tønsberg vil også være godt egnet, men vurderes som svakere enn Drammen. Skien vurderes som tilfredsstillende, mens Hønefoss vurderes som uegnet. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Politihuset i Drammen er vurdert å ha best forutsetninger for samlokalisering, og synes foreløpig å være det eneste i landet som ligger til rette for å kunne samlokalisere nødmeldingssentralene for politi, brann og helse i samme etasje. Tiltaket krever imidlertid en relokalisering av politiets operasjonssentral til annen plassering i nåværende etasje. Tønsberg og Skien vurderes relativt likt når det gjelder potensialet for samlokalisering med brann- og redningsvesenets nødmeldingssentraler, og vil begge ha potensial for samlokalisering i samme etasje. For Hønefoss sin del er det vurdert at det ikke er realistisk med samlokalisering. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken Tønsberg, Skien eller Hønefoss.

Rekrutteringsgrunnlag

Drammen og Tønsberg har et meget bredt rekrutteringsgrunnlag med tanke på å kunne dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, med særlig vekt på en tilfredsstillende bemanning på operasjonssentralen. Tønsberg har best rekrutteringsgrunnlag innenfor Sør-Øst politidistrikt, tett fulgt av Drammen. Skien og deretter Hønefoss ligger et godt stykke bak med tanke på politiansatte i nærområdet innenfor eget distrikt. Drammen og Hønefoss har imidlertid god mulighet for også å kunne trekke på politiansatte i Oslo som rekrutteringsbase. Selv om Drammen og Tønsberg vurderes som best egnet, synes alle alternativene å ha gode forutsetninger for rekruttering, og kriteriet gir lite utslag på totalvurderingen.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Drammen, Tønsberg og Skien vurderes som mer hensiktsmessig enn Hønefoss ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Fylkesmann og fylkesberedskapssjef er lokalisert både i Drammen, Tønsberg og Skien, 110-sentral i Drammen og Skien, AMK-sentral i Tønsberg og Drammen. For Hønefoss sin del er de fleste beredskapsaktørene lokalisert i Drammen. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap er også lokalisert i Tønsberg, og det er nærhet til andre nasjonale sikkerhetsmiljøer nærheten. Drammen, Tønsberg og Skien vurderes å ha relativt like forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten, mens Hønefoss vurderes noe lavere enn de tre andre alternativene til administrasjonssted på denne faktoren.

Lokaliseringspolitikk

Valg av Skien har større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Tønsberg, Drammen og Hønefoss ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen, sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne

befolkningen. Grenland-regionen har en lavere befolkningsvekst enn områdene rundt Tønsberg, Drammen og Hønefoss i perioden 2004-2014 (Skien 4,2%, Hønefoss 7,5%, Tønsberg 10,6% og Drammen 13,3%). I Skien er også en noe lavere andel av den voksne befolkningen i regionen sysselsatt. Tønsberg har en høyere andel sysselsatt i statlig tjensteproduksjon enn de øvrige alternativene, og Drammen den laveste andelen sysselsatt i statlig tjensteproduksjon (Tønsberg 12,7%, Skien 9,5%, Hønefoss 9,3% og Drammen 8,6% i 2013)¹¹.

Oppsummering

Oppsummert er Drammen vurdert å være best egnet som administrasjonssted i nye Sør-Øst politidistrikt. Det er hensynet til lokalenes egnethet og særlig mulighet for samlokalisering i tråd med oppdraget (jfr. pkt. 1) som avgjør til fordel for Drammen. Lavest gjennomføringskostnader gir Tønsberg et fortrinn fremfor de øvrige alternativene, men ikke nok til å påvirke konklusjonen. Drammen og Tønsberg vurderes relativt likt innenfor øvrige kriterier. Skien og Hønefoss kommer bedre ut enn Drammen og Tønsberg i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken.

4.10 Innlandet politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Innlandet politidistrikt er Hamar, Gjøvik, og Lillehammer. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Hamar**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Hamar og Gjøvik vurderes å ha forholdsvis lik kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet, mens Lillehammers beliggenhet vurderes marginalt svakere, når det gjelder forholdet mellom befolkningsmessig tyngdepunkt og mulig administrasjonssted. Det er små forskjeller mellom alternativene på dette punkt, og kriteriet gir derfor ikke store utslag på totalvurderingen. Gjennomsnittlig kjøreavstand fra Hamar til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets) er beregnet til om lag 1 ¼ time, Gjøvik noen få minutter mer, mens den gjennomsnittlige kjøreavstanden fra Lillehammer til publikum utgjør i underkant av 1 ½ time. Ca. 193 000 innbyggere i Innlandet politidistrikt kan nå Gjøvik innenfor en kjøretid på 1 time, ca. 175 000 kan nå Hamar og ca. 150 000 kan nå Lillehammer innenfor samme tid.

Gjennomføringskostnader

Lillehammer synes å være et marginalt bedre alternativ enn de andre med hensyn til gjennomføringskostnader for å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen. For tilpasning av bygninger og utvidelse av antall operatørplasser vurderes Gjøvik å være det rimeligste alternativet, men bare 0,2 mill. kroner lavere enn Hamar. Lillehammer som alternativ er estimert 3,4 mill. kroner mer kostnadskrevenne enn Gjøvik. Lillehammer vurderes som klart rimeligst ut fra personellrelaterte omstillingskostnader, på tross av at alternativet berører arbeidsstedet til flest ansatte ved operasjonssentralene; 3,5 mill. kroner lavere enn Hamar og 5,3 mill. kroner lavere enn Gjøvik. Lillehammers fordel i denne sammenheng er gode offentlige kommunikasjoner til og fra de andre byene, noe som tillater dagpendling for alle berørte. Det vil normalt være offentlig kommunikasjon som legges til grunn for de individuelle omstillingsavtalene. Mellom Hamar og Lillehammer er reisetiden så kort at ekstraordinære omstillingsutgifter vurderes å kunne unngås. De effektive kommunikasjonslinjene mellom Hamar og Lillehammer er også Hamars fordel som alternativ fremfor Gjøvik.

¹¹ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

I sum vurderes gjennomføringskostnadene ved Lillehammer som administrasjonssted å ligge om lag 0,4 mill. kroner lavere enn alternativet Hamar og 2 mill. kroner lavere enn Gjøvik. Også på dette punkt gjør forskjellene lite utslag på totalvurderingene.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Hamar og Gjøvik vurderes å være bedre egnet enn Lillehammer når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

De tre alternativene til administrasjonssted i Innlandet politidistrikt har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentral. Samtlige av disse har potensial for samlokalisering samme etasje, men mens dette for Gjøvik og Hamars del trolig kan oppnås uten å flytte politiets operasjonssentral, vil det for Lillehammers del sannsynligvis være nødvendig å bygge ny operasjonssentral i en annen etasje for å gi rom for samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentral. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i noen av alternativene.

Rekrutteringsgrunnlag

Alle alternativene vurderes å ha et akseptabelt rekrutteringsgrunnlag i sitt nærområde med tanke på å kunne dekke operasjonssentralens bemanningsbehov, men det foreligger noen forskjeller som gir en viss påvirkning på totalvurderingen.

Hamar som alternativ synes best med tanke på rekruttering og kompetansekrav. Hamar har et relativt godt rekrutteringsgrunnlag i sitt nærområde i Innlandet politidistrikt, og har samtidig større mulighet enn de andre til å rekruttere fra nabolistrikter. Gjøvik har et noe lavere rekrutteringsgrunnlag i eget politidistrikt enn Hamar, og har samtidig noe svakere forutsetninger for å rekruttere fra polititjenestemenn bosatt i nabolistrikter. Lillehammer vurderes å ha det laveste rekrutteringsgrunnlaget av alternativene.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Hamar vurderes som mer hensiktsmessig enn Lillehammer og Gjøvik ut fra hensynet til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Lillehammer kommer noe bedre ut enn Gjøvik på vurderingen av dette kriteriet. Fylkesmann og fylkesberedskapssjef er lokalisert både i Hamar og Lillehammer. For Gjøvik sin del er de fleste beredskapsaktørene lokalisert i Lillehammer. De tre alternative administrasjonsstedene vurderes å ha relativt like forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Gjøvik har et noe større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Hamar og Lillehammer, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Gjøvik-regionen har en lavere befolkningsvekst enn Hamar- og Lillehammerområdene i perioden 2004-2014. Gjøvik har også en noe lavere andel av den voksne befolkningen i regionen sysselsatt, og en noe lavere andel av den sysselsatte befolkningen sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon enn

områdene rundt Hamar og Lillehammer (Gjøvik 10,1%, Hamar 11,7 og Lillehammer 17,3% sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon i 2013). Lillehammer og Hamar har relativt lik befolkningsvekst i denne perioden, og Lillehammer en større andel av den voksne befolkningen i regionen sysselsatt i 2013 (Lillehammer 79,33% og Hamar 75,61%)¹².

Oppsummering

Oppsummert er Hamar etter en samlet vurdering best egnet som administrasjonssted i nye Innlandet politidistrikt. Hamars største fortrinn er et bredere rekrutteringsgrunnlag og nærhet til samarbeidsaktører. Hamar har også en noe bedre kommunikasjonsmessig beliggenhet enn øvrige alternativ. På øvrige kriterier vurderes Hamar på høyde med, eller tett bak de øvrige alternativene. Gjøvik kommer bedre ut enn Hamar i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken.

4.11 Oslo politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Oslo politidistrikt er Oslo og Sandvika. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Oslo**.

Nye Oslo politidistrikt skiller seg fra de øvrige politidistriktene ved at distriktet er lite i geografisk omfang, korte reiseavstander, med stor befolkning. Sandvika og Oslo er en del av den samme bo- og arbeidsmarkedsregion (storbyregion Oslo). Kriterier kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet vil etter Politidirektoratets vurdering være mindre sentralt i vurderingen av administrasjonssted, ettersom reiseavstandene i det nye distriktet vil være meget korte sammenlignet med andre politidistrikter. Det samme vil gjelde krav til kompetanse, ettersom rekrutteringsgrunnlaget med tanke på å dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov vil være meget godt sammenlignet med de fleste andre politidistrikter. Disse kriteriene vil således ikke være egnet til å skille mellom hensiktsmessighet ved alternative administrasjonssteder på samme måte som ved de øvrige politidistriktene. Denne vurderingen gjelder også kriteriet hensynet til lokaliseringspolitikken og nærhet til samarbeidsaktører. Både Oslo og Sandvika vurderes som meget hensiktsmessige administrasjonssteder ut fra disse kriteriene. Sandvika kan vurderes som noe mer hensiktsmessig enn Oslo ut fra hensynet til lokaliseringspolitikken, mens Oslo som noe mer hensiktsmessig ut fra kriteriet nærhet til tjenesten, med tanke på en kostnadseffektiv praktisk beliggenhet i forhold til befolkningsmessig tyngdepunkt, men disse faktorene vurderes å være relativt like.

Oslo vurderes som mest hensiktsmessig med tanke på gjennomføringskostnader for å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen. Oslo har en betydelig større operasjonssentral og det anslås en kostnadsforskjell for utvidelse av antall operatørplasser på 11,2 mill. kroner til fordel for Oslo. Det er behov for å gå dypere inn i praktiske prosjekteringsløsninger både i Sandvika og i Oslo, før det kan anslås kostnader for tilpasninger av bygningsmassen. Mulighetene vurderes imidlertid langt bedre i politihuset i Oslo enn i Sandvika, både med hensyn til å finne mindre kostnadskrevende løsninger og når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-relaterte forhold ved operasjonssentralen.

Avstanden mellom alternativene er for kort til at det utløses personellrelaterte omstillingsutgifter.

Potensialet for samlokalisering med brannvesenets nødmeldingssentral i Oslo og Sandvika er usikkert, og Politidirektoratet har vurdert disse relativt likt. Det er sannsynligvis behov for også å flytte politiets operasjonssentral for å finne praktisk samlokiseringsløsning med 110-sentralen.

¹² Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i verken i Oslo eller Sandvika.

Oppsummert er Oslo etter en samlet vurdering best egnet som administrasjonssted i nye Oslo politidistrikt. Hensynet til gjennomføringskostnader er utslagsgivende for denne vurderingen, særlig grunnet kostnader knyttet til å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen. Kriteriene kostnadseffektiv praktisk beliggenhet og rekrutteringsgrunnlag, nærhet til sentrale samarbeidsaktører og hensynet til lokaliseringspolitikken er på grunn av korte avstander vektlagt lavere ved stedsvalget i Oslo politidistrikt, enn ved tilsvarende vurderinger i andre politidistrikter. Politidirektoratet kan for Oslos vedkommende ikke se at disse kriteriene har stor betydning for valg av administrasjonssted.

4.12 Øst politidistrikt

Alternativene til administrasjonssted i Øst politidistrikt er Lillestrøm, Ski og Sarpsborg. Politidirektoratets forslag er at administrasjonssted i dette distriktet legges til **Sarpsborg**.

Kommunikasjonsmessig beliggenhet

Det vurderes å være små forskjeller mellom de tre alternativene med hensyn til deres kommunikasjonsmessige beliggenhet. Det er også relativt korte reiseavstander i distriktet, så kriteriet tillegges noe lavere betydning enn i distrikter med lange reiseavstander. Ski ligger sentralt plassert i distriktet og har kortest gjennomsnittlig reiseavstand til publikum (tyngdepunkt i grunnkrets), beregnet til 45 minutter. Lillestrøm følger rett etter med om lag 50 minutters gjennomsnittlig reiseavstand, mens det for Sarpsborgs vedkommende er beregnet en reisetid rett i underkant av 1 time. Ca. 510 000 innbyggere i Øst politidistrikt kan nå Ski innenfor en kjøretid på 1 time, ca. 420 000 kan nå Lillestrøm og ca. 380 000 kan nå Sarpsborg innenfor samme tid.

Gjennomføringskostnader

Sarpsborg vurderes som beste alternativ ut fra hensynet til gjennomføringskostnader med tanke på å etablere ønsket kapasitet ved operasjonssentralen. Sarpsborg har best kapasitet ved operasjonssentralen i dag, hvilket gir lavest beregnede kostnader for bygningsmessige tilpasninger og utvidelse av antall operatorplasser. Kostnadene i Sarpsborg vurderes å bli 5,6 mill. kroner lavere enn i Ski og Lillestrøm.

Ski forventes på sin side å medføre lavest personellrelaterte omstillingskostnader. Det kan dagpendles til Ski fra begge de andre eksisterende administrasjonsstedene, og reiseavstandene til Lillestrøm gjør det mulig å reise med offentlige kommunikasjoner uten at reisetiden trenger å utløse ekstraordinære utgifter for politiet. Lillestrøm og Sarpsborg har innbyrdes en avstand som aktualiserer at de fleste berørte trolig vil flytte eller ukependle. Lillestrøm har en fordel ved den korte dagpendleravstanden fra Ski, mens Sarpsborgs har en noe større fordel ved at dette alternativet medfører flytting av færrest arbeidsplasser. For personellrelaterte omstillingskostnader vurderes Ski å kreve 3,9 mill. kroner mindre enn Sarpsborg og 5,2 mill. kroner mindre enn Lillestrøm.

I sum vurderes gjennomføringskostnadene i Sarpsborg å bli lavest; 1,7 mill. kroner lavere enn ved Ski som alternativ og 6,9 mill. kroner lavere enn Lillestrøm.

Politihusenes/operasjonssentralenes egnethet

Sarpsborg vil også være bedre egnet enn Ski og Lillestrøm når det gjelder summen av potensial for å ivareta sikkerhetshensyn ved administrasjonsstedet, muligheten for å gjennomføre ombygging og utvidelse uten å forstyrre den løpende operative driften og hensynet til fremtidige helse- og miljø-

relaterte forhold ved operasjonssentralen. Konkrete detaljer som er vurdert i denne faktoren er underlagt taushetsplikt, jfr. politiloven § 24, jfr. beskrivelse av kriterier og vurderingsfaktorer i kapittel 2.1.

Egnethet for samlokalisering

Lillestrøm, Ski og Sarpsborg har relativt like forutsetninger når det gjelder egnethet for potensiell samlokalisering med brann- og redningstjenestens nødmeldingssentral. Samtlige har potensial for samlokalisering samme etasje. For Lillestrøm og Sarpsborgs del kan samlokalisering sannsynligvis realiseres uten å flytte politiets operasjonssentral, mens det Ski-alternativet sannsynligvis krever at politiets operasjonssentral flyttes til annet sted i samme etasje. Det anses ikke som realistisk med en samlokalisering med helsevesenets AMK-sentraler i samme etasje som politiet i dagens bygg i noen av disse alternativene.

Rekrutteringsgrunnlag

Både Sarpsborg, Ski og Lillestrøm har et meget godt rekrutteringsgrunnlag med tanke på å kunne dekke administrasjonsstedets bemanningsbehov, med særlig vekt på en tilfredsstillende bemanning på operasjonssentralen. De har et godt grunnlag innenfor Øst politidistrikt og kan i tillegg rekruttere fra andre politidistrikter i sitt nærområde. Innbyrdes har Ski med sin sentrale plassering en fordel fremfor Lillestrøm og deretter Sarpsborg, men dekningen er så god for alle alternativene at forskjellene i praksis ikke er tillagt differensiert vurdering.

Infrastruktur og nærhet til samvirkeaktører

Sarpsborg, Ski og Lillestrøm vurderes også relativt likt når det gjelder hensyn til nærhet til samarbeidsaktører i forbindelse med beredskap og håndtering av større kriser og hendelser. Det er kun mindre forskjeller i avstand og reisetid fra disse tre lokasjonene til lokasjon for de mest sentrale samarbeidsaktørene på dette området. De tre alternative administrasjonsstedene vurderes å ha relativt like forutsetninger ut fra eksisterende infrastruktur for effektiv reisevirksomhet i tjenesten.

Lokaliseringspolitikk

Sarpsborg har et noe større potensial for å bidra til det lokale tilbudet av arbeidsplasser i regionen enn Ski og Lillestrøm, ut fra en vurdering av andel sysselsatte i statlig tjenesteproduksjon i regionen sett opp mot befolkningsvekst og andel sysselsatte av den voksne befolkningen. Sarpsborg-regionen har hatt en vesentlig lavere befolkningsvekst enn Ski- og Lillestrøm-områdene i perioden 2004-2014 (Sarpsborg 10,1%, Ski og Lillestrøm 17,7%). Ski og Lillestrøm betraktes begge som en del av storbyregionen Oslo. Sarpsborg-regionen har en svakt større andel av den voksne befolkningen sysselsatt (Sarpsborg 79,58%, Ski og Lillestrøm 77,88%), og svakt lavere andel sysselsatt i statlig tjenesteproduksjon enn Ski og Lillestrøm (Sarpsborg 10,0%, Ski og Lillestrøm 11,6%)¹³.

Oppsummering

Oppsummert er Sarpsborg etter en samlet vurdering best egnet som administrasjonssted i nye Øst politidistrikt. Sarpsborg utslagsgivende fortrinn er vurderingene av politihusenes/ operasjonssentralenes egnethet og gjennomføringskostnader. Sarpsborg kommer også bedre ut enn Ski og Lillestrøm i vurderingen av hensynet til lokaliseringspolitikken. Ski og Lillestrøm vil være noe bedre egnet ut fra hensynet til kostnadseffektiv og praktisk beliggenhet. Grunnlaget for rekruttering er godt for samtlige av alternativene i Øst politidistrikt, og det er i praksis mindre forskjeller i vurderingen av dette kriteriet..

¹³ Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014): Regionale utviklingstrekk 2014.

Beskrivelse av grunnlagsinformasjon for vurderingene

Nedenfor beskriver grunnlagsinformasjon og verdivurderinger som ligger til grunn for forslaget om administrasjonssted.

Tabell x – kriterier, grunnlagsinformasjon og verdivurderinger

Kriterier	Grunnlagsinformasjon	Verdivurderinger
Gjennomføringskostnad - EBA, operatørplasser og personellmessig omstilling OPS	EBA og teknisk utrustning er beregnet etter kartlegging av politihusenes kapasitet og egenskaper, og foreløpige vurderinger av hvilke tiltak som må iverksettes hvert sted for å etablere større OPS. Dimensjonering av OPSs størrelse og kapasitet bygger på PODs behovsvurdering basert på hvor stort befolkningsgrunnlag de enkelte distriktene skal betjene, behov knyttet til opplæring og kompetanseutvikling, samt evne til å håndtere større kriser og uforutsette hendelser. Personellrelaterte omstillingsutgifter er beregnet på grunnlag av eksisterende bemanning ved hver OPS, hvilke konsekvenser flyttet arbeidssted antas å få mtp. individuelle løsninger i form av dagpendling, ukependling og flytting, og på grunnlag av partenes omstillingsavtale.	Alternativene er vurdert etter sammenligning av totale estimater for gjennomførings-kostnader for hvert enkelt alternativ innenfor hvert distrikt. Større forskjeller i gjennomføringskostnader tilsier større skille i vurdering av alternativenes gunstighet. Gjennomføringskostnader er ulikt vektet for de forskjellige distriktene. I distrikter med store avstander må det tas hensyn til at den relative betydningen av reiseavstander, med konsekvenser for driftsøkonomi og tidsbruk, øker. I slike distrikter er gjennomførings-kostnader vektet lavere enn i distrikter med korte reiseavstander. I Oslo PD er gjennomførings-kostnader gitt en vekt på 25%, I Sør-Øst PD 15%, mens det i distrikter med lengst reisetid/ reiseavstand er gitt en vekt på 10%.
Kostnadseffektiv praktisk beliggenhet egne driftsenheter og befolkn. tyngdepunkt	Vurdert gjennomsnittlig reisetid fra alternative hovedseter til distriktets publikum, basert på grunnkretser og befolkningsmønstre. Det legges til grunn at befolkningsmønstre og politiets egne lokasjoner og tyngdepunkt har god samvariasjon.	Alternativene er vurdert etter sammenligning av estimater for gjennomsnittlig reisetid mellom publikum og hvert enkelt alternativ innenfor hvert distrikt. Større forskjeller i reisetider tilsier større skille i vurdering av alternativenes gunstighet. Beliggenhet er ulikt vektet, avhengig av distriktenes størrelse og den relative betydningen av reiseavstand. I Oslo PD er faktoren gitt vekt på 15%, i Sør-Øst PD 25%, mens det i distriktene med lengst reisetid/reiseavstand er gitt vekt på 30%.
Potensial for samlokalisering med brann og helse	Egnethet er vurdert av PFT i sammenheng med kartlegging av status og endringsbehov ved etablering av større kapasitet ved	Mulighet for å etablere alle nødmeldingssentralene i samme etasje er vurdert som best. Siden det synes å

	operasjonssentralene. Basert på DSBs vurdering av arealbehov for brannmeldingssentraler og anslag for helsevesenets behov for operatorplasser dersom disse sentralene skal dekke samme område som politidistriktene, er det vurdert mulighet for å få til gode samlokaliseringssløsninger i politihusene.	være stor usikkerhet om helsevesenet skal inngå i samlokaliseringen, er løsninger der brann og politi kan lokaliseres vegg-i-vegg vurdert som meget tilfredsstillende. Der dette ikke er mulig er løsningene vurdert som mindre tilfredsstillende. Tilfeller hvor det heller ikke synes praktisk å lokalisere brann og politi i samme bygg er vurdert som ikke tilfredsstillende.
Egnethet av OPS - for politiet sikkerhet, gjennomførbarhet, praktisk arbeidsplass	Egnethet ved alternativene til administrasjonssteder er vurdert av PFT. Det er vurdert sammenheng med kartlegging av status og endringsbehov ved etablering av større kapasitet ved operasjonssentralene. Grunnlagsmaterialet er unntatt offentlighet, jfr. Politiloven § 24.	Egnethet av OPS - for politiet sikkerhet, gjennomførbarhet, praktisk arbeidsplass
Rekrutterings-grunnlag OPS	Hvordan: Hovedsetenes totale bemanningsbehov vil klarlegges i Politidistriktenes lokale organisasjonsutviklingsprosesser. Uavhengig av hvordan politidistriktet lokaliserer sin øvrige virksomhet er det behov for å etablere tilstrekkelig bemanning for operasjonssentralene. For å vurdere dette er det kartlagt hvor mange politiansatte som i dag er bosatt i kommuner som helt eller delvis ligger innenfor en kjøreavstand på 1 time fra politihusene. Videre er det sett spesielt på hvor stor andel av disse operasjonssentralens bemanningsbehov antas å utgjøre. Der behovet er stort vil det være nødvendig å igangsette større tiltak for å rekruttere personell og sikre dekning av polititjenester, både ved hovedsetet og i det lokale politiet	Der OPS krever mindre enn 10 % av alle politiansatte i nærområdet vurderes forutsetningene som meget gode. Jevnt synkende tilfredshet etter hvert som andelen nærmer seg 35 %, som anses som lite tilfredsstillende. Videre jevnt synkende tilfredshet etter hvert som andelen nærmer seg 65 %, hvor forutsetningene anses som ikke tilfredsstillende.

Hei

Viser til brev fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) datert 05.10.2015 om **Høring og varsel om vedtak vedrørende nye 110-regioner og informasjon om samlokalisering av nødmeldetjenesten for Møre og Romsdal** og brev fra Politidirektoratet datert 05.10.2015 – **Høring –forslag om administrasjonssted i de nye politidistriktene.**

POD (Politidirektoratet) har nå lagt frem sin innstilling til hvor hovedsetet for det nye politidistriktet i fylket skal være. Denne innstillingen er sendt ut på en bred høring og den endelige bestemmelsen skal fattes av POD i begynnelsen av desember.

Parallelt har DSB sendt ut brev til kommunene med varsel og høring om de nye 110-regionen, med en høringsfrist satt til den 10. desember. I brevet fra DSB står det følgende i første avsnitt:

I nærpolitireformen presiseres det at brann- og redningsvesenets nødmeldetjeneste skal tilpasses de geografiske grensene til de nye politidistriktene, men samtidig slik at en 110-sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt.

Forslag til nytt administrasjonssted i de nye politidistriktet har skapt mye støy og politisk engasjement rundt om i vårt fylket og vi opplever igjen å stå midt oppe i en fogderistrid. Argumenter som tap av statlige arbeidsplasser står sentralt men også tap som følge av sykehuskampen mellom Molde og Kristiansund har kommet opp til overflaten.

Dette må ikke bli en kamp der vi blir «kannibaler» og der fokuset kun går på hvordan vi fordeler statlige arbeidsplasser rundt om i fylket. Valgene vi gjør og våre høringssvar handler vel så mye om hvordan vi faktisk sammen skal klare å beholde disse viktige samfunnstjenestene og funksjonene i Møre og Romsdal. Dette handler om å ta et ansvar for fremtidens samfunnssikkerhet for Nord-Vestlandet og vår region. Det er viktig at disse to høringsuttalelsene blir sett i en sammenheng.

Møre og Romsdal 110-sentral KF, som i dag driftes av alle kommunene i fylket, har hele tiden hatt alle kommunene og et samlet fylkesting bak seg i kampen med å få beholde en 110-sentral i fylket og dette har vært viktig.

Å anbefale valg av hovedsete for politiet og politimesteren basert kun på argumentet om statlige arbeidsplasser kan få store konsekvenser for 110- sentralen. Skulle hovedsetet for politimesteren legges til Kristiansund vil det bety at 110-sentralen også må flyttes.

Det eksisterer i dag ikke noe fagmiljø for 110 tjenester i Kristiansund og en slik kompetanse vil det ta lang tid å bygge opp. Uten en slik kompetanse på plass og med en eventuell flytting av sentralen gir dette grunn til bekymring. Frykten er at DSB vil bruke sitatet lenger oppe om at en 110 sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt og derved fatte en beslutning om å legge 110 tjenesten direkte til Trondheim - om Ålesund ikke skulle bli valgt.

110 tjenesten følger i dag lovpålagte kompetansekrav for operatører gjennom Norges brannskole. I tillegg har det kommet nye utdanningskrav som følge av innføringen av nytt digitalt nødnett og nytt teknisk utstyr i 110-sentralene. Denne kompetansen er opparbeidet ved Møre og Romsdal 110-sentral over lang tid og vil ikke kunne erstattes på kort sikt om en skal etablere en ny sentral. Ålesund brannvesen KF med sin erfaring med stabsarbeid fra flere større og kompliserte hendelser er også en ressurs for dagens sentral.

I høringsbrevet fra POD står det at Politiets operasjonssentral skal samlokaliseres med brann- og redningsvesenets nødmeldesentral, og at det skal legges til rette for samlokalisering med helsetjenestens AMK sentral. AMK sentralen for Møre og Romsdal ligger i dag i Ålesund og denne er bestemt skal være en backup sentral for St. Olavs sykehus.

I denne saken er det viktig å se helheten i et lengre perspektiv og ta ansvar for et samlet fylke og de risikoene som finnes i vårt distrikt. Om hovedsetet legges til utkanten av fylket og med relativt kort vei til neste hovedsete kan en fort også åpne for debatten om Møre og Romsdal behøver å bestå som eget politidistrikt. Møre og Romsdal som eget politidistrikt vil være helt avgjørende for regionen i fremtiden.

Vi kan ikke gå på akkord med samfunnssikkerheten i en så viktig sak. En rettferdig fordeling av statlige arbeidsplasser skal selvsagt vektlegges, men det må i tilfelle fordeles på områder som ikke vil virke inn på tryggheten og sikkerheten til våre innbyggere.

Kommunene og fylket må nå heller stå samlet å kreve å få lagt flere statlige arbeidsplasser til vårt fylke. Vi må ikke bruke energi på intern krangling og ødelegge det som fungerer godt.

Høringssvar på begge disse høringene kan få stor innvirkning på hvordan fremtiden blir for vårt fylke og det er viktig nå at vi ikke svekker den totale samfunnssikkerheten i vår region. Det må ikke få skje !

Vennlig hilsen / Best regards

Geir Thorsen

Brannsjef / Fire Chief

ÅLESUND BRANNVESEN KF

Sjømannsvn. 1b, 6008 Ålesund

Direkte + 47 70 16 32 10 | Mobil + 47 905 48 289 | Sentralbord + 47 70 16 32 00

geir.thorsen@alesund.kommune.no

<http://www.aabv.no>

Se vår brosjyre

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Per Ernst Lundberg	Arkivsak nr.:	2015/2126
		Arkivkode:	023

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
159/15	Formannskapet Kommunestyret	03.11.2015

NYE 110-REGIONAR OG SAMLOKALISERING AV NØDMELDETENESTA - HØYRING

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret rår til at 110-sentralen for Møre og Romsdal vert lokalisert til Ålesund.

Vedleggsliste:

1. Brev av 5.10.15 frå Direktoratet for Sivilt Beredskap (DSB)
2. e-post frå brannsjef Geir Thoresen
3. K-sak 39/13, møte 4.4.13 om omorganisering av 110-setralane.

Uprenta saksvedlegg:

Samandrag av saka:

Det vert rådd til at 110-sentralen for Møre og Romsdal vert lokalisert i Ålesund.

Saksopplysningar:

I brev av 5.10.15 frå DSB vert det varsla at direktoratet vil gjere nye vedtak om lokalisering av 110-sentralane. Dette i samband med at det i nærpolitireforma er presisert at brann- og redningsvesenets naudmeldeteneste skal tilpassast dei geografiske grensene til dei nye politidistrikta, men likevel slik at ein 110-sentral kan dekke meir enn eit politidistrikt.

I brevet, *vedlegg 1*, går det fram at forslaget frå DSB er at Møre og Romsdal vert eigen 110-region. Dette samsvarar med at Møre og Romsdal også er eige politidistrikt. Såleis ligg det i korta at desse to einingane skal samlokalisertast.

Når det gjeld politidistriktet har Politidirektoratet gjort framlegg om Ålesund som lokaliseringsstad, jfr. eiga sak om dette. Når Stortinget har eit mål om å samlokalisere politiet sin operasjonssentral med 110-sentralane i same bygg, vil avgjerda om politilokaliseringa såleis ha betydning for lokalisering av 110-setranlen. Dette argumenterer brannsjef Geir Thorsen også for i sin e-post, jfr. **vedlegg 2**, der det i realiteten vert argumentert for Ålesund.

Vurdering og konklusjon:

Rådmannen er samd med brannsjef Thorsen om lokalisering av 110-sentralen i Ålesund. Dette er elles i samsvar med kommunestyret sitt vedtak i sak 39/13, der kommunestyret held på Ålesund som lokaliseringsstad for 100-sentralen, jfr. **vedlegg 3**.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er omtalt i sak 39/13

Økonomiske konsekvensar:

Er omtalt i sak 39/13.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Er omtalt i sak 39/13.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Direktoratet for Sivilt Beredskap
postmottak@dsb.no

Volda brann- og redning, her.

Til kommuner, brannsjefer og ledere av 110-sentralene

Høring og varsel om vedtak vedrørende nye 110-regioner og informasjon om samlokalisering av nødmeldingstjenesten

Varsel om vedtak om nye 110-regioner

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til Stortingsvedtak den 10.06.2015, og tilhørende dokumentasjon Innst. 306 S (2014-2015) og Prop. 61 LS (2014-2015) (nærpolitireformen), hvor det ble bestemt at det skal gjennomføres en politireform. I nærpolitireformen presiseres det at brann- og redningsvesenets nødmeldingstjeneste skal tilpasses de geografiske grensene til de nye politidistriktene, men samtidig slik at en 110-sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt.¹

DSB vil med dette varsle vedtak om nye 110-regioner med hjemmel i lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) § 16. DSBs varsel om vedtak om nye 110-regioner samsvarer med Stortingets beslutning om nye politidistrikt, med ett avvik. Os i Hedmark fylke skal omfattes av Trøndelag politidistrikt. DSB vil ikke varsle hvilke kommuner som pålegges å etablere nødalarmeringssentral i de nye 110-regionene i denne omgang. For mer informasjon om dette vises det til avsnittet nedenfor om Politidirektoratets (POD) høring om administrasjonssteder i de nye politidistriktene.

DSB inviterer til høring om de nye 110-regionene med 10 ukers høringsfrist. Innspillene sendes postmottak@dsb.no innen 10. desember 2015, med merknad 15/6211/MUSI.

Etter høringsfristens utløp vil DSB saksbehandle innspillene og fatte vedtak om nye 110-regioner. Stortingets mål om at nødmeldingssentralene for brann og politi dekker de samme geografiske områdene vil veie tungt når DSB fatter vedtak.

Finnmark 110-region:

Stortinget har vedtatt at Finnmark fylke skal bli ett samlet politidistrikt med en døgnbemannet operasjonssentral i Kirkenes. DSB sendte et brev til kommunene i Finnmark den 15.09.15, hvor det beskrives to mulige løsninger for fremtidig 110-struktur i nord:

- Etablering av ny 110-sentral samlokalisert med politiets operasjonssentral i Kirkenes.
- Sammenslåing av 110-regionene for Finnmark og Troms med samlokalisert 110-/112 sentral i nye Troms politidistrikt.

DSB har anmodet kommunene i Finnmark om skriftlige innspill innen **10.12.2015**. På nåværende tidspunkt forhåndsvarsles det derfor ikke vedtak om 110-region for Finnmark fylke. DSB vil komme tilbake til kommunene i Finnmark når kommunenes innspill i saken er behandlet.

¹ Prop. 61 LS (2014-2015), s 94.

Troms 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Balsfjord, Bardu, Berg, Dyrøy, Gratangen, Harstad, Ibestad, Karlsøy, Kvæfjord, Kvænangen, Kåfjord, Lavangen, Lenvik, Lyngen, Målselv, Nordreisa, Salangen, Skjervøy, Skånland, Storfjord, Sørreisa, Torsken, Tranøy og Tromsø.

Nordland 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Alstahaug, Andøy, Ballangen, Beiarn, Bodø, Brønnøy, Bø (Nordland), Dønna, Evenes, Fauske, Flakstad, Gildeskål, Grane, Hadsel, Hamarøy, Hattfjelldal, Hemnes, Herøy, Leirfjord, Lurøy, Lødingen, Meløy, Moskenes, Narvik, Nesna, Rana, Rødøy, Røst, Saltdal, Sortland, Steigen, Sømna, Sørfold, Tjeldsund, Træna, Tysfjord, Vefsn, Vega, Vestvågøy, Vevelstad, Værøy, Vågan og Øksnes.

Trøndelag 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Agdenes, Bindal, Bjugn, Flatanger, Fosnes, Frosta, Frøya, Grong, Hemne, Hitra, Holtålen, Høylandet, Inderøy, Klæbu, Leka, Leksvik, Levanger, Lierne, Malvik, Meldal, Melhus, Meråker, Midtre Gauldal, Namdalseid, Namsos, Namsskogan, Nærøy, Oppdal, Orkdal, Os (Hedmark), Osen, Overhalla, Røyrvik, Rennebu, Rissa, Roan, Røros, Selbu, Skaun, Snillfjord, Snåsa, Steinkjer, Stjørdal, Trondheim, Tydal, Verdal, Verran, Vikna, Ørland og Åfjord.

Os i Hedmark fylke skal omfattes av Trøndelag 110-region. Avviket er begrunnet i at det er et etablert samarbeid om brann- og redningsvesen som inkluderer slokkeberedskap, og at ett brann- og redningsvesen kun skal forholde seg til en 110-sentral.

Møre og Romsdal 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Aukra, Aure, Averøy, Eide, Fræna, Giske, Gjemnes, Halså, Haram, Hareid, Herøy (Møre og Romsdal), Kristiansund, Midsund, Molde, Nesset, Norddal, Rauma, Rindal, Sande (Møre og Romsdal), Sandøy, Skodje, Smøla, Stordal, Stranda, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Ulstein, Vanylven, Vestnes, Volda, Ørskog, Ørsta og Ålesund.

Vest 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Askvoll, Askøy, Aurland, Austevoll, Austrheim, Balestrand, Bergen, Bremanger, Eid, Eidfjord, Fedje, Fjaler, Fjell, Flora, Fusa, Førde, Gaular, Gloppen, Granvin, Gulen, Hornindal, Hyllestad, Høyanger, Jondal, Jølster, Kvam, Kvinnherad, Leikanger, Lindås, Luster, Lærdal, Masfjorden, Meland, Modalen, Naustdal, Odda, Os (Hordaland), Osterøy, Radøy, Samnanger, Selje, Sogndal, Solund, Stryn, Sund, Tysnes, Ullensvang, Ulvik, Vaksdal, Vik, Voss, Vågsøy, Øygarden og Årdal.

Sør-Vest 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Bjerkreim, Bokn, Bømlo, Eigersund, Etne, Finnøy, Fitjar, Forsand, Gjesdal, Haugesund, Hjelmeland, Hå, Karmøy, Klepp, Kvitsøy, Lund, Randaberg, Rennesøy, Sandnes, Sauda, Sirdal, Sokndal, Sola, Stavanger, Stord, Strand, Suldal, Sveio, Time, Tysvær, Utsira og Vindafjord.

Agder 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Arendal, Audnedal, Birkenes, Bygland, Bykle, Evje og Hornnes, Farsund, Flekkefjord, Froland, Gjerstad, Grimstad, Hægebostad, Iveland, Kristiansand, Kvinesdal, Lillesand, Lindesnes, Lyngdal, Mandal, Marnardal, Risør, Songdalen, Søgne, Tvedestrand, Valle, Vegårshei, Vennesla, Åmli og Åseral.

Sør-Øst 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Andebu, Bamble, Bø (Telemark), Drammen, Drangedal, Flesberg, Flå, Fyresdal, Gol, Hemsedal, Hjartdal, Hof, Hol, Hole, Holmestrand, Horten, Hurum, Jevnaker, Kongsberg, Kragerø, Krødsherad, Kviteseid, Lardal, Larvik, Lier, Modum, Nedre Eiker, Nes (Buskerud), Nissedal, Nome, Nore og Uvdal, Notodden, Nøtterøy, Porsgrunn, Re, Ringerike, Rollag, Røyken, Sande (Vestfold), Sandefjord, Sauherad, Seljord, Sigdal, Siljan, Skien, Stokke, Svelvik, Tinn, Tjøme, Tokke, Tønsberg, Vinje, Øvre Eiker og Ål.

Oslo 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Asker, Bærum og Oslo.

Innlandet 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Alvdal, Dovre, Eidskog, Elverum, Engerdal, Etnedal, Folldal, Gausdal, Gjøvik, Gran, Grue, Hamar, Kongsvinger, Lesja, Lillehammer, Lom, Lunner, Løten, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nord-Odal, Nordre Land, Rendalen, Ringebu, Ringsaker, Sel, Skjåk, Stange, Stor-Elvdal, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Sør-Odal, Tolga, Trysil, Tynset, Vang, Vestre Slidre, Vestre Toten, Vågå, Våler (Hedmark), Østre Toten, Øyer, Øystre Slidre, Åmot og Åsnes.

Øst 110-region:

DSB varsler fastsettelse av en ny, felles 110-region for kommunene Aremark, Askim, Aurskog-Høland, Eidsberg, Eidsvoll, Enebakk, Fet, Fredrikstad, Frogn, Gjerdrum, Halden, Hobøl, Hurdal, Hvaler, Lørenskog, Marker, Moss, Nannestad, Nes (Akershus), Nesodden, Nittedal, Oppegård, Rakkestad, Rygge, Rælingen, Rømskog, Råde, Sarpsborg, Skedsmo, Ski, Skiptvet, Spydeberg, Sørumsdal, Trøgstad, Ullensaker, Vestby, Våler (Østfold) og Ås.

Samlokalisering av nødmeldingstjenesten

Stortinget har et mål om at brann- og redningsvesenets nødmeldingstjeneste (110-sentralene) samlokaliseres med politiets operasjonssentraler (112-sentralene).² DSB ønsker å fremheve følgende merknader fra Justiskomiteens innstilling til Stortinget:³

12.2.1 Særlig om nødmeldingstjenesten –samlokalisering

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, legger vekt på at det er et mål å samlokalisere nødmeldingssentralene for brann og politi i samme bygg, og slik at de dekker de samme geografiske områdene.

Flertallet understreker at det må settes av tid til en god prosess før endelig beslutning om tidspunkt for samlokalisering tas. Flertallet påpeker at det er viktig å forankre og skape lokalt medeierskap til sluttresultatet. Det innebærer at eierne av 110-sentralene involveres og sikres medeierskap i prosessen med samlokaliseringen.

Flertallet viser til at det finnes 110-sentraler som vil bli nedlagt med ny struktur.

Flertallet ber regjeringen utforme en kompensasjonsordning som ivaretar kommuner som har investert i nye nødmeldesentraler etter 2009, og komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.

Flertallet konstaterer at planleggingsarbeidet om samlokalisering av sentralene en del steder er i gang. Flertallet ser det som naturlig at 1–3 sentraler samlokaliseres i 2016 for å høste

² Innst. 306 S (2014-2015) s. 52.

³ Innst. 306 S (2014-2015) s. 52.

05.10.2015

15/6211/MUSI

erfaring både mht. praktiske løsninger og økonomi. Sentralene som samlokaliseres i 2016 må være etter lokal samtykke.

Flertallet viser til at Brannstudien, rapport fra en arbeidsgruppe i nedsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, anbefaler at nødmeldesentralene for brann minimum må dekke et befolkningsgrunnlag på 400 000 personer. I dag er det 18 nødmeldesentraler for brann.

Flertallet legger til grunn at fremdriftsplanen for samlokaliseringen inneholder flere elementer som til sammen betyr at det vil være ulik fremdrift i de forskjellige politidistriktene.

Flertallet viser til at det først er når beslutning om hovedsetene er tatt, at man endelig kan beregne tiltak som må gjennomføres for å realisere samlokaliseringen. Flertallet viser også til at departementet opplyser at det er praktisk mulig å gjennomføre samlokalisering av alle 12 innenfor en 3-årsperiode, men at det vil være krevende å forplikte seg til å slutføre alle samlokaliseringsprosessene innenfor en slik tidsramme. Flertallet bemerker at det likevel ikke er ønskelig å haste gjennom denne prosessen, men viktig å forankre og skape lokalt medeierskap til sluttresultatet. Det innebærer at samlokaliseringene må være forankret hos eierne av 110-sentralene, som er kommunene.

Flertallet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utforme en kompensasjonsordning for 110-sentraler som blir nedlagt med ny struktur, og komme tilbake til Stortinget med forslag til en slik ordning på egnet måte.»

Den 5. oktober 2015 la POD frem forslag til administrasjonssteder i de nye politidistriktene.⁴ Forslaget er på høring med 6 ukers høringsfrist satt til 17. november 2015. Høringen omfatter blant andre kommunene, fylkeskommunene, fylkesmennene, DSB, politidistriktene, 110-sentralene (ledere og styrer) og departementene. Når Stortinget har et mål om å samlokalisere politiets operasjonssentral med 110-sentralene i samme bygg, vil PODs avgjørelse om hvor operasjonssentralen skal lokaliseres også få betydning for den samlokaliserte sentralen. **DSB anmoder derfor kommuner som har innspill til samlokaliseringen om å benytte PODs høring.**

DSB viser til POD (politi.no) for ytterligere informasjon om saken.

Når POD har fattet endelig beslutning om administrasjonssteder og lokalisering av operasjonssentralene, vil DSB varsle hvilke kommuner som vil bli pålagt å etablere nødalarmeringssentral i de nye 110-regionene.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Avdeling for brann og redning

Anne Rygh Pedersen
avdelingsdirektør

Hans Kristian Madsen
avdelingsleder

⁴ Høringsnotat – Administrasjonssteder i nye politidistrikt, Politidirektoratet 5. oktober 2015 ("2015/03620")

Kopi

Justis- og beredskapsdepartementet
Fylkesmannen
Politidirektoratet
Hovedredningssentralen Sør-Norge
Hovedredningssentralen Nord-Norge
Sivilforsvarsdistriktene

Hei

Viser til brev fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) datert 05.10.2015 om **Høring og varsel om vedtak vedrørende nye 110-regioner og informasjon om samlokalisering av nødmeldetjenesten for Møre og Romsdal** og brev fra Politidirektoratet datert 05.10.2015 – **Høring –forslag om administrasjonssted i de nye politidistriktene.**

POD (Politidirektoratet) har nå lagt frem sin innstilling til hvor hovedsetet for det nye politidistriktet i fylket skal være. Denne innstillingen er sendt ut på en bred høring og den endelige bestemmelsen skal fattes av POD i begynnelsen av desember.

Parallelt har DSB sendt ut brev til kommunene med varsel og høring om de nye 110-regionen, med en høringsfrist satt til den 10. desember. I brevet fra DSB står det følgende i første avsnitt:

I nærpolitireformen presiseres det at brann- og redningsvesenets nødmeldetjeneste skal tilpasses de geografiske grensene til de nye politidistriktene, men samtidig slik at en 110-sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt.

Forslag til nytt administrasjonssted i de nye politidistriktet har skapt mye støy og politisk engasjement rundt om i vårt fylket og vi opplever igjen å stå midt oppe i en fogderistrid. Argumenter som tap av statlige arbeidsplasser står sentralt men også tap som følge av sykehuskampen mellom Molde og Kristiansund har kommet opp til overflaten.

Dette må ikke bli en kamp der vi blir «kannibaler» og der fokuset kun går på hvordan vi fordeler statlige arbeidsplasser rundt om i fylket. Valgene vi gjør og våre høringssvar handler vel så mye om hvordan vi faktisk sammen skal klare å beholde disse viktige samfunnstjenestene og funksjonene i Møre og Romsdal. Dette handler om å ta et ansvar for fremtidens samfunnssikkerhet for Nord-Vestlandet og vår region. Det er viktig at disse to høringsuttalelsene blir sett i en sammenheng.

Møre og Romsdal 110-sentral KF, som i dag driftes av alle kommunene i fylket, har hele tiden hatt alle kommunene og et samlet fylkesting bak seg i kampen med å få beholde en 110-sentral i fylket og dette har vært viktig.

Å anbefale valg av hovedsete for politiet og politimesteren basert kun på argumentet om statlige arbeidsplasser kan få store konsekvenser for 110- sentralen. Skulle hovedsetet for politimesteren legges til Kristiansund vil det bety at 110-sentralen også må flyttes.

Det eksisterer i dag ikke noe fagmiljø for 110 tjenester i Kristiansund og en slik kompetanse vil det ta lang tid å bygge opp. Uten en slik kompetanse på plass og med en eventuell flytting av sentralen gir dette grunn til bekymring. Frykten er at DSB vil bruke sitatet lenger oppe om at en 110 sentral kan dekke mer enn ett politidistrikt og derved fatte en beslutning om å legge 110 tjenesten direkte til Trondheim - om Ålesund ikke skulle bli valgt.

110 tjenesten følger i dag lovpålagte kompetansekrav for operatører gjennom Norges brannskole. I tillegg har det kommet nye utdanningskrav som følge av innføringen av nytt digitalt nødnett og nytt teknisk utstyr i 110-sentralene. Denne kompetansen er opparbeidet ved Møre og Romsdal 110-sentral over lang tid og vil ikke kunne erstattes på kort sikt om en skal etablere en ny sentral. Ålesund brannvesen KF med sin erfaring med stabsarbeid fra flere større og kompliserte hendelser er også en ressurs for dagens sentral.

I høringsbrevet fra POD står det at Politiets operasjonssentral skal samlokaliseres med brann- og redningsvesenets nødmeldesentral, og at det skal legges til rette for samlokalisering med helsetjenestens AMK sentral. AMK sentralen for Møre og Romsdal ligger i dag i Ålesund og denne er bestemt skal være en backup sentral for St. Olavs sykehus.

I denne saken er det viktig å se helheten i et lengre perspektiv og ta ansvar for et samlet fylke og de risikoene som finnes i vårt distrikt. Om hovedsetet legges til utkanten av fylket og med relativt kort vei til neste hovedsete kan en fort også åpne for debatten om Møre og Romsdal behøver å bestå som eget politidistrikt. Møre og Romsdal som eget politidistrikt vil være helt avgjørende for regionen i fremtiden.

Vi kan ikke gå på akkord med samfunnssikkerheten i en så viktig sak. En rettfærdig fordeling av statlige arbeidsplasser skal selvsagt vektlegges, men det må i tilfelle fordeles på områder som ikke vil virke inn på tryggheten og sikkerheten til våre innbyggere.

Kommunene og fylket må nå heller stå samlet å kreve å få lagt flere statlige arbeidsplasser til vårt fylke. Vi må ikke bruke energi på intern krangling og ødelegge det som fungerer godt.

Høringssvar på begge disse høringene kan få stor innvirkning på hvordan fremtiden blir for vårt fylke og det er viktig nå at vi ikke svekker den totale samfunnssikkerheten i vår region. Det må ikke få skje !

Vennlig hilsen / Best regards

Geir Thorsen

Brannsjef / Fire Chief

ÅLESUND BRANNVESEN KF

Sjømannsvn. 1b, 6008 Ålesund

Direkte + 47 70 16 32 10 | Mobil + 47 905 48 289 | Sentralbord + 47 70 16 32 00

geir.thorsen@alesund.kommune.no

<http://www.aabv.no>

Se vår brosjyre

VOLDA KOMMUNE

Servicekontoret

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

Postboks 2014
3103 Tønsberg

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2013/234	3570/2013	X20	SVK/ US	08.04.2013

MELDING OM POLITISK VEDTAK - OMORGANISERING AV 110-SENTRALANE- FRÅSEGN

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 04.04.2013, hadde føre ovannemnde som sak PS 39/13, der det vart gjort slikt vedtak:

Volda kommunestyre går imot at naudmeldetenesta for brann vert flytta frå Ålesund til Trondheim med grunnlag i det som går fram av saksutgreiinga og følgjande punkt:

- *Volda kommunestyre meiner at DSB sitt høyringsbrev inneheld faktafeil. Volda kommune bed derfor DSB om å utarbeide eit betre faktagrunnlag til saka.*
- *Volda kommunestyre meiner at ei utvida sentralisering av nødmelding for brann/fagsentral for branntenesta vil svekke den reelle samfunnssikkerheita i Møre og Romsdal. Volda kommune viser m.a. til erfaringane frå uveret Dagmar som tydeleg viste kor viktig det er med kort avstand mellom beredskapsavdelingar, brannvesen og fylkesmannen.*
- *Volda kommunestyre meiner at med det potensiale som er i Møre og Romsdal for både naturskapte katastrofer og storulykker, må målet til myndigheitene vere å styrke beredskapen i Møre og Romsdal. Fylkesmannsembetet har ansvar for beredskap. Det er også av den årsak naturleg at 110-sentralen vert oppretthalden i Møre og Romsdal fylke, og at den då er lokalisert i Ålesund.*
- *Volda kommunestyre meiner at Møre og Romsdal skal vere ein nødmeldingsregion.*

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

Postadresse:	postmottak@volda.kommune.no	www.volda.kommune.no
Stormyra 2	Telefon:	Telefaks:
6100 Volda	70058886	7005870170058701
		Org. nr:
		Bankgiro:
		939 760 946
		3991.07.81727

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2013/234

Arkivkode: X20

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
51/13	Formannskapet	12.03.2013
39/13	Kommunestyret	04.04.2013

OMORGANISERING AV 110-SENTRALANE- FRÅSEGN

Handsaming i kommunestyret:

Volda SP v/Ragnhild Aarflot Kalland kom med fylgjande framlegg som tillegg til 2. kulepkt.:
Volda kommune viser m.a. til erfaringane frå uveret Dagmar som tydeleg viste kor viktig det er med kort avstand mellom beredskapsavdelingar, brannvesen og fylkesmannen.

Og vidare som tillegg til 3. kulepkt.:

Fylkesmannsembetet har ansvar for beredskap. Det er også av den årsak naturleg at 110-sentralen vert oppretthalden i Møre og Romsdal fylke, og at den då er lokalisert i Ålesund.

Jon Georg Dale, FRP, kom med framlegg om å stryke teksten etter komma i 4. kulepkt.

Røysting:

Dei tre fyrste kulepunkt i tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteke.

Framlegget frå SP v/Aarflot Kalland under 2. kulepkt. vart samrøystes vedteke.

Framlegget frå SP v/Aarflot Kalland under 3. kulepkt. vart samrøystes vedteke.

Ved alternativ røysting mellom 4. kulepkt. i formannskapet si tilråding og Jon Georg Dale sitt framlegg, vart Dale sitt framlegg samrøystes vedteke.

Vedtak i Kommunestyret - 04.04.2013

Volda kommunestyre går imot at naudmeldetenesta for brann vert flytta frå Ålesund til Trondheim med grunnlag i det som går fram av saksutgreiinga og følgjande punkt:

- Volda kommunestyre meiner at DSB sitt høyringsbrev inneheld faktafeil. Volda kommune bed derfor DSB om å utarbeide eit betre faktagrunnlag til saka.***
- Volda kommunestyre meiner at ei utvida sentralisering av nødmelding for brann/fagsentral for branntenesta vil svekke den reelle samfunnsikkerheita i Møre og Romsdal. Volda kommune viser m.a. til erfaringane frå uveret Dagmar som tydeleg viste kor viktig det er med kort avstand mellom beredskapsavdelingar, brannvesen og fylkesmannen.***
- Volda kommunestyre meiner at med det potensiale som er i Møre og Romsdal for***

både naturskapte katastrofer og storulykker, må målet til myndighetene vere å styrke beredskapen i Møre og Romsdal. Fylkesmannsembetet har ansvar for beredskap. Det er også av den årsak naturleg at 110-sentralen vert oppretthalden i Møre og Romsdal fylke, og at den då er lokalisert i Ålesund.

- *Volda kommunestyre meiner at Møre og Romsdal skal vere ein nødmeldingsregion.*

Handsaming i formannskapet:

Røysting:

Administrasjonen si tilråding vart samrøystes vedteken.

Tilråding i Formannskapet - 12.03.2013 til Kommunestyret:

Volda kommunestyre går imot at naudmeldetenesta for brann vert flytta frå Ålesund til Trondheim med grunnlag i det som går fram av saksutgreiinga og følgjande punkt:

- *Volda kommunestyre meiner at DSB sitt høyringsbrev inneheld faktafeil. Volda kommune bed derfor DSB om å utarbeidet eit betre faktagrunnlag til saka.*
- *Volda kommunestyre meiner at ei utvida sentralisering av nødmelding for brann/fagsentral for branntenesta vil svekke den reelle samfunnsikkerheita i Møre og Romsdal.*
- *Volda kommunestyre meiner at med det potensiale som er i Møre og Romsdal for både naturskapte katastrofer og storulykker, må målet til myndighetene vore å styrke beredskapen i Møre og Romsdal.*
- *Volda kommunestyre meiner at Møre og Romsdal skal vere ein nødmeldingsregion, og at myndighetene heller bør utgreie å samlokalisere dagens nødsentralar i Møre og Romsdal.*

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommunestyre går imot at naudmeldetenesta for brann vert flytta frå Ålesund til Trondheim med grunnlag i det som går fram av saksutgreiinga og følgjande punkt:

- *Volda kommunestyre meiner at DSB sitt høyringsbrev inneheld faktafeil. Volda kommune bed derfor DSB om å utarbeidet eit betre faktagrunnlag til saka.*
- *Volda kommunestyre meiner at ei utvida sentralisering av nødmelding for brann/fagsentral for branntenesta vil svekke den reelle samfunnsikkerheita i Møre og Romsdal.*
- *Volda kommunestyre meiner at med det potensiale som er i Møre og Romsdal for både naturskapte katastrofer og storulykker, må målet til myndighetene vore å styrke beredskapen i Møre og Romsdal.*
- *Volda kommunestyre meiner at Møre og Romsdal skal vere ein nødmeldingsregion, og at myndighetene heller bør utgreie å samlokalisere dagens nødsentralar i Møre og Romsdal.*

Vedleggsliste:

1. Høyringsbrev frå DSB 31.1.13
2. Fråsegn frå fylkesmøte i KS Møre og Romsdal 7.2.13

Uprenta saksvedlegg:**Samandrag av saka:**

Direktoratet for Sivilt Beredskap har starta ein prosess der ein ynskjer å omorganisere 110-sentralane. I vår region vil DSB legge ned 110-sentralen for Møre og Romsdal i Ålesund, og overføre oppgåvene til 110-sentralen i Trondheim.

Eg rår til at kommunestyret går imot ei slik omlegging.

Saksopplysningar:

I dag er Volda kommune tilslutta Møre og Romsdal 110-sentral KF. Sentralen er lokalisert i Ålesund, og vart oppretta som følgje av at alarmsentralane for brann i Volda, Molde og Kristiansund vart lagt under Ålesund 110-sentral like etter tusenårsskiftet.

Sentralen er organisert som eit kommunalt føretak eigd av Ålesund kommune. Føretaket sitt styre er rekruttert gjennom regionråda i Møre og Romsdal, Ålesund kommune og sentralen sine tilsette. Kvar kommune betaler årlige driftstilskot til sentralen basert på innbyggartalet i kommunen.

Møre og Romsdal 110-sentral er ein faglig robust sentral med ei bemanning på tre personar på vakt 24 timar i døgnet, 7 dagar i veka (24/7). I tillegg er det tilsett teknisk personell for å drifte og vedlikehalde sentralens komplekse varslingsystem med tilhøyrande støttesystem.

Vurdering og konklusjon:

I høyringsbrevet viser DSB til 22.juli-rapporten, der det blant anna vert slått fast at politiets operasjonssentralar er for små og at dette har direkte overføringsverdi til 110-sentralane.

Eg meiner at DSB sine vurderingar av dette er feil. DSB bør i eit høyringsbrev opplyse om at nødsentralane (110,112, og 113) og politiets operasjonssentral er to begrep og har to ulike funksjonar. Den overføringsverdien som DSB viser til mellom politiets operasjonssentralar og nødsentralar er derfor ikkje reell.

For ordens skule så er altså ein nødsentral mottakar av nødmeldingar, og som på grunnlag av mottatt nødmelding mobiliserer redningspersonell og -utstyr til nødstilte. Vidare er nødsentralen faglig støtte til både nødstilte og til redningspersonellet. Norge har organisert dette i 3 ulike nødsentralar (fagsentralar) med 3 ulike nødnummer (110,112,113).

Politiets sine operasjonssentralar har ei anna rolle enn nødsentralane. Operasjonssentralen er Politimeisterens operasjonelle nivå og blir ved større hendingar forsterka med ulike stabsfunksjonar. Det operasjonelle nivået skal planlegge og koordinere politiets innsats ved å utarbeide planer for ressursbruk og utarbeider innsatsordrar til det taktiske nivået.

Som kjent er det i Norge kommunen som har ansvaret for brann- og redningstenesta. Det er

altså den kommunale brannsjefen som har operativ avgjerdsmynde innan brann- og redningstenesta, og ikkje 110-sentralen slik DSB gir inntrykk av i sitt høyringsbrev.

I høyringsbrevet viser DSB til at ei samanslåing av 110-sentralen vil legge til rette for meir effektiv bruk av ressursar på tvers av kommunegrensene. Som nemnt over er det kommunen som har ansvaret for brann- og redningstenesta. Det er dermed kommunen sjølve som i praksis avgjer kva samarbeidsordningar som er gjeldande. Samarbeidsordningane er regulert i avtaler mellom kommunar. DSB sitt argumentet om meir effektiv bruk av ressursar er derfor ikkje reelt.

DSB viser i sitt høyringsbrev til at dagens organisering står fram med for små 110-sentraler (tildels einmannsbetjente), og at operatørane har for få hendingar å handtere til at kvaliteten blir tilfredstillande. Vidare viser DSB til at innføringa av nødnett vil medføre auka krav til kvalitet.

Eg er samd i at einmannsbetjente nødsentralar ikkje er akseptabelt. Volda kommune har derfor medvirka til at Møre og Romsdal 110-sentral har blitt ein robust og faglig sterk 110-sentral med ei bemanning på tre personar 24/7. Eg er også trygg på at Møre og Romsdal 110-sentral vil kunne handtere dei auka kvalitetskrava som det nye nødnettet medfører på ein god måte.

Samfunnssikkerheit og beredskap er viktig for nasjonens borgarar. Eg meiner meiner at ein prosess som medfører store endringar innan dette samfunnsområde ikkje kan gjennomførast som eit "hastverksprosjekt" basert på feilaktig grunnlag. Eg vil difor rå til at kommunestyret ber DSB om å utarbeide eit betre faktagrunnlag til saka, og DSB evaluerer prosjektet SAMLOK i Buskerud før ein gjer endringar av eksisterande nødmeldingsteneste.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er omtalt i saksutgreiinga.

Økonomiske konsekvensar:

I 2012 betalte Volda kommune kr. 305.993,60, noko som tilsvarar kr. 35,20 pr innbyggjar. Møre og Romsdal 110-sentral for naudmeldetenesta. Møre og Romsdal 110-sentral har ei av dei lågaste avgiftene pr. innbyggjar. Årsaka til dette er mellom anna at sentralen i tillegg til naudmeldeteneste driv med "kommersielt" inntektsbringande tiltak. DSB har meiningar om at 110 sentralen ikkje skal drive med slike ting, men vere ein rein naudmeldesentral. Eg meiner tvert imot at det her er snakk om å drive effektivt og utnytte resursane best mogeleg.

Det er viktig å vere klar over at 110 Møre og Romsdal driv teneste for Volda kommune som vil falle bort om sentralen vert flytta til Trondheim, t.d. mottak og formidling av trygghetsalarmar, administrering og formidling av automatiske brannalarmar, heisalarmar, teknisk hjelp til brannverna mm. I tillegg tek imot og formidlar sentralen div alarmar for private bedrifter som gjev gode inntekter og er med på å halde prisen til kommunene nede

Ein større sentral som dekker fleire fylke og kommunar vil kunne gje lavare kostnader pr. innbyggjar for naudmeldetenesta, sjølv om sentralen bør ha større bemanning enn tre personar på vakt slik som Møre og Romsdal 110-sentral KF har i dag. Men det er sannsynleg at andre utgifter vil kome til og utlikne ev. innsparingar.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Effektiv og robust nødmeldetjeneste er avgjerande for god beredskap.

Rune Sjurgard
rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

DSB

Boks 2014

3103 Tønsberg

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2014/1913

Arkivkode: A60

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

160/15

Formannskapet

03.11.2015

Kommunestyret

OPPFØLGING AV CAMPUSPROSJEKTET OG PROSJEKT VOLDAHALL

Administrasjonen si tilråding:

1. Det vert oppnemnt eit politisk arbeidsutval som får som mandat å avklare kommunen sine behov og muligheiter i ei oppfølging av resultata frå arbeidsgruppene for Campusprosjektet punkt 4.
2. Følgjande vert valt til medlemmer i utvalet:.....
..... osv.

.....vert valt til leiar.
3. I mandatet inngår m.a vurdering og framlegg om:
 - Framtidig lokalisering av kino og type kinokonsept
 - Kva formål Volda samfunnshus skal ha i framtida
 - Definere behovet for og aktuell sambruksløyising av lokale saman med Høgskulen og ev andre partar.
4. Utvalet skal vurdere om utbyggingsplanane på Campusområdet kan gripe inn i utgreiingsarbeidet for ny Voldahall. Arbeidsgruppa for hallprosjektet får derfor utsett frist til 1. mai 2016 til å leggje fram sin rapport.
5. Utvalet skal vurdere tiltak på kort sikt og tiltak på lang sikt, innanfor berekraftige og realistiske økonomiske rammer. Utvalet skal i si vurdering konsekvensutgreie tiltaka det kjem med framlegg om, m.a kva konsekvensar det kan ha på kommunen sine prioriteringar i økonomiplansamheng. Frist for utvalet sitt arbeid: 15.2.16.

Vedleggsliste:

1. K-sak 82/15, møte 27.8.15 om Campusutviklingsprosjektet m/vedlegg
2. Oppfølging – Arbeidsgruppe nybygg
3. K-sak 38/15, møte 30.4.15 om Voldahallen

Uprenta saksvedlegg:

Om Campusprosjektet på heimesida til Høgskulen i Volda:

<http://www.hivolda.no/hivolda/om-hogskulen/utval-ved-hvo/campusutviklingsprosjektet/campusutviklingsprosjektet?lang=nyn>

Samandrag av saka:

Det vert gjort framlegg om oppnemning av eit politisk arbeidsutval med mandat å avklare kommunen sine behov og muligheiter i ei oppfølging av resultata frå arbeidsgruppene for campusprosjektet og Voldahallen.

Saksopplysningar:

I møte 27.8.15, sak 82/15 gjorde kommunestyret slikt vedtak, jfr. **vedlegg 1**:

- 1. Kommunestyret tek Campusutviklingsplan for Høgskulen i Volda-sluttrapport- til vitende.*
- 2. Kommunestyret viser til høgskulestyret sitt vedtak i sak 43/15, møte 4.6.15, og signaliserer medverknad frå kommunen i prosessar i dei strategiar der dette er føresett. Kommunen ynskjer vidare å vere ein aktiv deltakar i høve strategi 1 og 4.*
- 3. Kommunestyret ser det som ynskeleg at Høgskulen inviterer kommunen og andre samarbeidspartar til dialog omkring organisering og prosess for planlegging av utbygging. Kommunen må parallelt med ein slik prosess avklare strategi rundt si deltaking og kva som ev kan lokaliseras til campusområdet. Eventuelle skisse til prosess med organisering og framdrift skal leggjast fram for kommunestyret som godkjenner kommunen si vidare deltaking i prosessen.*
- 4. Eventuelle planar om tiltak som vil krevje økonomisk deltaking frå kommunen si side må godkjennast av kommunestyret. ”*

Som det går fram i punkt 2 ynskjer kommunestyret å vere ein aktiv deltakar i m.a. strategi 4 i planen. Denne strategien går ut på å etablere nybygg som skal dekkje dokumenterte behov.

I Campusrapporten kjem det fram mange rombehov ved HVO, t.d.

- Nybygg for mediefaga
- Areal til opplevingssenter for medieutviklinga i Volda
- Spesialrom for distanseovergripande undervisning
- Særlege kurslokale for t.d. medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon
- Eigne undervisningsrom til samlingsbaserte studium

I tillegg går det fram i rapporten at ” «Ved utbygging av undervisningslokale på campusområdet bør også potensialet for eit sambruks-konsept som inneheld kino og eventuelt andre kulturhusfunksjonar vurderast. Med ei slik løysing vil ikkje kommunen ha behov for kino i Samfunnshuset. Ei sambruksløysing vil kunne innebere undervisningsrom på dagtid og kino/kultursal på kveldstid.....”

I samsvar med styret for HVO sitt vedtak har direktøren sett ned ei ”arbeidsgruppe nybygg”, og denne er kommunen invitert til å ta del i. Vedlagt følgjer grunnlagsdokument for denne

gruppa, **vedlegg 2**. Då saka hastar, har rådmannen gjeve melding om at han tek del i denne gruppa, som har fått frist til 15.12.15 for sitt arbeid. Arbeidsgruppa sitt mandat er m.a. :

- I denne fasen skal det lagast ein funksjonsanalyse/eit romprogram som beskriver behovet til dei samla mediefaga på HVO. Det er viktig at gruppa kjem opp med ei skisse til innhaldet i bygget og korleis den heng saman med resten av campus. Gruppa må også vurdere ulike plasseringar på campus.
- Lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga som inkluderer alle mediefaglege aktivitetar. Bygget bør innehalde redaksjonslokale, radio- og fjernsynsstudio og produksjonsfasilitetar for ulike typar formidling.
- Vurdere om særlege kurslokale for t.d. medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon skal inngå i nybygget
- Vurdere potensialet for eit sambruks-konsept som inneheld kino og eventuelt andre kulturhusfunksjonar
- Leggje basetenkinga til grunn for utforminga av bygget
- Vurdere plass til studentsamskipnaden sin administrasjon i eit nybygg

Vurdering og konklusjon:

I nemnde arbeidsgruppa vil det bli vurdert potensiale for sambruk, t.d. kino og andre kulturhusfunksjonar. Dette er viktig å få vurdert, slik det er lagt opp til i mandatet for arbeidsgruppa, men det er rådmannen si oppfatning at dette må sjåast i ein større samanheng: Om kinoen skal flyttast; kva føremål skal då Samfunnshuset nyttast til ? Dette må også sjåast i samanheng med det arbeidet som er sett i gang i høve framtida for Voldahallen, jfr. at kommunestyret i sak 38/15, møte 30.4.15, sette ned ei arbeidsgruppe som m.a. fekk til mandat å kome med forslag til plassering av ny hall, avklare parkeringsbehov/-løysing, avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing, og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke. Denne arbeidsgruppa har frist til 1. februar for sitt arbeid, jfr. vedlegg. Denne arbeidsgruppa står no på trappene til å engasjere arkitekt som skal arbeide med skisser til hall for å kunne kostnadsrekne hallprosjekt. Den nye rektoren ved Høgskulen har signalisert at det kan vere interesse frå Høgskulen si side å drøfte å sjå ei framtidig hallutbygging i samanheng med campus-prosjektet. Dette ligg ikkje i mandata så langt, men dersom Høgskulen og kommunestyret meiner at dette bør sjåast i samanheng, så bør arbeidsgruppa for Voldahallen få lenger frist på å leggje fram sin rapport.

Utfordringa med å kople for mange prosjekt, er at det kan gå utover framdrifta og at ting kan stoppe opp. Hallsaka starta med utgangspunkt i ein teknisk rapport som viste så store rehabiliteringsbehov for Voldahallen at det er fornuftig å tenkje nybygg. Det vart da søkt samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune, og ein samarbeidsmodell mellom kommunen og fylkeskommunen basert på dagens hallstorleik kan vere realistisk å gjennomføre. No vert også idretten og skulane sine behov kopla på i utgreiinga. For at ein ev framtidig hall skal kunne tene sentrumsskulane sine behov for kroppsøvingslokale, så vil det vere nødvendig å lokalisere hallen nærast mogleg Øyra skule, samtidig som hallen må utvidast i høve til dagens Voldahall. Ei slik lokalisering vil vere avhengig av samarbeid med Høgskulen, og slik sett har vi her ei kopling til Høgskulen dersom ein framtidig hall skal tene grunnskulen sitt behov.

Det går fram av kommunestyret sitt vedtak i sak 82/15 om Campustutviklinga at
".....Kommunen må parallelt med ein slik prosess avklare strategi rundt si deltaking og kva som ev kan lokaliserast til campusområdet. Eventuelle skisse til prosess med organisering og framdrift skal leggast fram for kommunestyret som godkjenner kommunen si vidare deltaking i prosessen."

Rådmannen vil såleis rå til at kommunestyret oppnemner eit breitt samansett politisk arbeidsutval, som får som mandat å avklare kommunen sine behov og muligheiter i ei oppfølging av resultata frå arbeidsgruppene nemnt ovanfor. I dette arbeidet må involverast privat sektor (næringsliv og frivilligheita) og andre offentlege aktørar (stat (HVO/statsbygg)/fylkeskommune). I dette arbeidet må det sjåast på tiltak på kort sikt og tiltak på lang sikt, innafør berekraftige /realistiske rammer.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er vurdert i sakene 38/15 og 82/15.

Økonomiske konsekvensar:

Volda kommune er nyleg kome ut av ROBEEK-registeret. I etterkant har kommunestyret vedteke bygging av Øyra skule, og økonomiplanen viser at Volda kommune vil kome opp i 1 milliard i gjeld i 2018. Ny idrettshall og ev kulturelle arenaer som kino mv er da ikkje med i dette gjeldsbildet, m.a.o ikkje innarbeidd i gjeldande økonomiplan. Kommunestyret må vere budd på at det må skapast eit handlingsrom dersom slike anlegg skal prioriterast. I eit samarbeid med Høgskulen og ev andre partar, må kommunen vere tydeleg på at det er viktig å tenkje både heilskapleg og langsiktig, og at dette samtidig inneber at kommunen si deltaking må baserast på berekraftig økonomi der utbyggingar med kommunal deltaking bør kunne byggjast i fleire byggjestege. Resultat av prosessane frå arbeidsgruppene, vert å kome attende til i eigne saker og i budsjett- og økonomiplanarbeidet for perioden 2017 - 2020.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Betra lokalitetar er med å høgne beredskapen.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2014/1913

Arkivkode: A60

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

Kommunestyret

CAMPUSUTVIKLINGSPROSJEKTET VED HØGSKULEN I VOLDA

Administrasjonen si tilråding:

1. Kommunestyret tek Campusutviklingsplan for Høgskulen i Volda-sluttrapport-til vitende.
2. Kommunestyret viser til høgskulestyret sitt vedtak i sak 43/15, møte 4.6.15, og signaliserer medverknad frå kommunen i prosessar i dei strategiar der dette er føresett. Kommunen ynskjer vidare å vere ein aktiv deltakar i høve strategi 1 og 4.
3. Kommunestyret ser det som ynskeleg at Høgskulen inviterer kommunen og andre samarbeidspartar til dialog omkring organisering og prosess for planlegging av utbygging. Kommunen må parallelt med ein slik prosess avklare strategi rundt si deltaking og kva som ev kan lokalisrast til campusområdet. Eventuelle skisse til prosess med organisering og framdrift skal leggjast fram for kommunestyret som godkjenner kommunen si vidare deltaking i prosessen.
4. Eventuelle planar om tiltak som vil krevje økonomisk deltaking frå kommunen si side må godkjennast av kommunestyret.

Vedleggsliste:

1. Campusutviklingsplan for Høgskule i Volda – Sluttrapport
2. Høgskulestyret sine prioriteringar

Uprenta saksvedlegg:

F-sak 189/14, møte 21.10.14

www.hivolda.no

www.studiebygda.no

Samandrag av saka:

Det vert rådd til at kommunestyret tek Campusutviklingsplan for Høgskulen i Volda-sluttrapport- til vitende, og at kommunen signaliserer aktiv deltaking i utvikling av høgskulen vidare.

Saksopplysningar:

Infrastrukturen har lenge vore eit problem for HVO. Skulen slit med både manglande areal og areal som i liten grad er tilpassa dagens krav og undervisningsformer. I etatsstyringsmøte med KD for eit par år sidan fekk skulen råd om gjere ein analyse av infrastrukturen før dei kunne kome tilbake for å diskutere mogelege planar om nybygg.

HVO bestemte seg for å gjennomføre eit campusutviklingsprosjekt og tok kontakt med Statsbygg, som har lang røynsle med å gjennomføre slike prosjekt. Statsbygg stilte med prosjektmedarbeidar. De vart etablerte ei styringsgruppe, engasjerte ein prosjektsekretær og tre arbeidsgrupper der aktuelle samarbeidspartar vart inviterte med i prosjektet. Prosessen starta med eit seminar oktober 2014 og vart avslutta med eit sluttmøte i april 2015 i samsvar med framdriftsplanen. Kommunen har vore representert i både styringsgruppa og arbeidsgrupper.

Vurdering og konklusjon:

Rapporten, som følgjer som *vedlegg 1*, gir eit godt grunnlag for utvikle campus i StudiebygdA til ein attraktiv studieplass i åra framover. I kapittel 6 er det gjort framlegg om ein god del strategiar og tiltak. Høgskulestyret har i sitt møte 4.6.15 vedteke ei liste over tiltak dei meiner er dei viktigaste å realisere, jfr. *vedlegg 2*. Når det gjeld framdrifta har dei tenkt at ikkje alt kan gjerast med ein gong.

Høgskulen i Volda er umåteleg viktig for Volda og regionen; skulen er ein stor arbeidsgjevar med over 300 høgt kvalifiserte medarbeidarar. Skulen har hatt ein sterk auke i studenttalet dei siste åra og har no nær 4000 studentar, av desse er om lag 2200 på campus. Møreforsking og studentsamskipnaden er også lokaliserte her som følgje av at HVO ligg i Volda. Samla generer dette ei omsetjing i regionen for om lag 650 million kroner. Dei mange kulturelle aktivitetane som har sitt utspring i høgskulen er med på å gjere regionen vår attraktiv.

Etablering av ulike firma innafor dei kreative næringane i samråd med Sunnmøre Kulturnæringshage AS, er anna døme på "spin-off" frå dei ulike studieretningane ved skulen. Pr. i dag er det omlag 20 ulike bedrifter etablert, med bortimot 50 kompetansearbeidsplassar.

Gjennom StudiebygdA-prosjektet har ein igjen fått stadfesta kor viktig Høgskulen er i Volda-samfunnet. Konkret har den delen av prosjektet som gjeld Høgskulen og kommunen utvikla felles forståing av situasjonen og utfordringar når det gjeld utvikling av campus, og ein er no i overgangen frå avslutninga av prosjektet over på initieringsfasen på ein prosess for planlegging og utbygging for å utvikle høgskulen i kommunen og regionen. StudiebygdA-prosjektet vert no vidareført gjennom ein "Partnerskapsavtale", der føremålet er å "*samarbeide om å utvikle og styrke Volda som ein attraktiv stad for utdanning og kompetanseheving*", og der visjonen er : "*StudiebygdA – ein møteplass for å dele og lære av kvarandre.*" Samarbeidet i partnerskapen skal byggje på kjerneverdiane:

Samspel - Mangfald - Idéar - Læring (SMIL).

Rådmannen har tidlegare signalisert at Volda kommune bør vere interessert i ei nærare samarbeid med HVO når det gjeld planlegging av eit "medieringsbygg", jfr. strategi 1 og 4 i *vedlegg 2*. Kommunen bør på nytt signalisere interesse for deltaking i ein slik prosess, der det kan avklarast om kommunale tiltak kan sjå si løysing i eit slikt samarbeid/bygg. Sameleis

stadfeste interesse for deltaking i strategiane 4 og 9: etableringa av kunnskapspark, og elles i dei strategiar der kommunen sin medverknad er ynskjeleg.

Bygging av nytt undervisningsbygg er først og fremst eit prosjekt i høgskuleregi. Kommunen kan delta som partner for å løyse ev kommunale og samfunnsmessige behov. Det er i rapporten peikt på kino og ev kulturanlegg. Dette må vurderast ut frå ein heilskapleg strategi og på nivå som er realistisk for kommunen å vere med på. Eventuell ombygging av Aasenbygget til kunnskapspark vil vere ei typisk partnerskapsprosjekt med kopling mellom offentlege og næringsliv.

Høgskulen må ha realisert sine utbyggingar innan 2020 når dagens leigeavtaler for høgskulen sine bygg går ut. Dette har samband med nye leigevilkår og finansieringsordningar som kan nyttast gjennom Statsbygg. Det er derfor viktig med kontinuitet i prosessen. Rådmannen ser det ynskeleg at Høgskulen inviterer kommunen, Studentsamskipnaden og andre aktuelle samarbeidspartar til dialog omkring organisering og prosess for planlegging av utbygging. Kommunen må parallelt med ein slik prosess avklare strategi rundt si deltaking og kva som ev kan lokaliserast til campusområdet.

Helse og miljøkonsekvensar:

Den nye folkehelselova pålegg kommunane å tenkje ”helse i alt vi gjer”. Eit godt samarbeid mellom kommune og HVO vil kunne vere med på å auke trivselen, ikkje minst for studentar og tilsette.

Økonomiske konsekvensar:

Vert å kome attende til i budsjett og økonomiplanar framover.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Fleire og betre bygg er eit gode for beredskapen.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Høgskulen i Volda
Boks 500
6101 Volda.

CAMPUSUTVIKLINGSPLAN FOR HØGSKULEN I VOLDA Sluttrapport

Føreord

”Hus treng folk – folk treng hus” heiter det i songen. Det gjeld også for ein institusjon som Høgskulen i Volda. Sjølv om undervisning og forskning i høg grad er ”åndsværksemd”, har dei fysiske rammevilkåra mykje å seie.

Høgskulen har lenge hatt knapt med areal i høve til talet på studentar og tilsette. Nokre av husa er svært gode, men ein del av kjerneverksemda går føre seg i lokale som ikkje stettar dei krava det er rimeleg å stille i 2015. Det estetiske, bruken av uteområda inkludert parkeringsutfordringane er også sider som har kalla på nytenking.

I arbeidet med denne campusutviklingsplanen har svært mange vore involverte – og somme har gjort ekstra store innsatsar. Eg nyttar høvet her til å takke for alle spennande og konstruktive innspel både gjennom arbeidsgruppene og på andre måtar. Ei særleg takk er det på sin plass å rette til Statsbygg: Dei vi har hatt å gjere med i denne prosessen, frå avdelingane både i Oslo og i Trondheim, har vore særst hjelpsame og innstilte på å yte gode tenester. Eg er glad for at Statsbygg har lova å støtte oss også i oppfølginga av planen.

Strukturane i norsk forskning og høgare utdanning er i endring. Det er vanskeleg å spå om kor lenge Høgskulen i Volda vil halde fram med den organiseringa vi har i dag. Men alle gode krefter vil vere opptekne av å vidareutvikle høgare utdanning, forskning, utviklingsarbeid og formidling her. Ein av føresetnadene er då tenlege lokale og eit triveleg høgskuleområde som spelar aktivt på lag med bygda og regionen.

Med denne campusutviklingsplanen skal det vere lagt eit godt grunnlag for vidare målretta arbeid med å setje StudiebygdA Volda på kartet både nasjonalt og internasjonalt!

Høgskulen i Volda, 20. mai 2015,

Per Halse, rektor.

INNHALD

1	Innleiing	6
1.1	Bakgrunn/føremål	6
1.2	Beskrivelse av prosess og organisering	6
2	Campusutvikling, trender og utviklingstrekk	8
2.1	Moderne campusutvikling.....	8
2.2	Læringsformer, teknologi og utforming av campus og bygningar	8
2.3	Høgskulane si rolle i samfunnet	9
3	Beskrivelse av dagens campus.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.1	Undervisning og forskning.....	10
3.2	Dagens campus med omgivelser.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.
3.3	Byplanmessige forhold	17
3.4	Interaksjon mellom høgskulen og lokalmiljøet	19
4	Identifiserte behov og Analyser	21
4.1	Behov.....	21
4.2	Bygg	21
4.3	Campus/uteområder, stadanalyse	26
4.4	Omgivnader, tilhøve til tettstaden og sentrum.....	29
4.5	Høgskulen i samhandling med lokalsamfunn og næringsliv	30
5	Høgskulen og det nye utdanningslandskapet	32
6	Morgondagens campus Volda	33
6.1	Visjon	33
6.2	Strategiar	33
6.3	Tiltak tilknytt strategiane	34
6.4	Strategisk arealkart	38
6.5	Oppfølging av strategiar og tiltak, prioritering og ansvar	Feil! Bokmerke er ikke definert.
7	VEDLEGG	40

Samandrag

Høgskuleområdet i Volda har mange kvalitetar som brukarane ikkje alltid er like medvitne om. Campusen er open og romsleg med vakkert utsyn. Nokre av bygningane er moderne og svært tenlege til føremåla sine, men ikkje alle. Medieutdanningane som er flaggskip for institusjonen er spreidde i fleire hus med til dels dårleg standard, og den internasjonalt respekterte animasjonslinja arbeider i tronge bomberom.

Høgskulen har bruk for fleire og meir fleksible undervisningslokale som er tilpassa krava til god formidling i tida framover. Campusutviklingsplanen peikar på behova både for eit nytt mediehus og for oppgradering av eksisterande bygningsmasse. Planen syner vidare korleis uteområda kan gjerast meir attraktive og korleis kollektivtilbodet og parkeringsløyisingane bør forbetrast.

Utdanningslandskap i endring

Volda kan ikkje kvile på laurbæra som tradisjonsrik studiebygd, men må ta omsyn til endringane som skjer i samfunnet generelt og i universitets- og høgskulesektoren spesielt. Pågåande reformer legg opp til større einingar som lett kan verke sentraliserande. Same kva strukturendringar Høgskulen i Volda måtte bli del av i åra som kjem, er det avgjerande viktig å gjere studiestaden og tilboda her så attraktive som råd både for studentar og tilsette. Ein open og tiltrekkjande campus er viktig i så måte.

Eit anna vesentleg utviklingsdrag er digitaliseringa og auka etterspurnad etter fleksible løysingar for livslang læring. I etter- og vidareutdanningsmarknaden er det stor konkurranse, og både tekniske og fagleg-pedagogiske løysingar må vere oppdaterte med høg kvalitet for at høgskulen skal halde på og vidareutvikle rolla si i regionen.

Visjon, strategiar og tiltak

I prosessen med denne planen kom ein fram til følgjande visjon for prosjektet: "Kompetanse for framtida, i StudiebygdA". Visjonen framhevar den intime koplinga mellom primæroppgåvene i undervisning og forskning med miljøet for læring i heile lokalsamfunnet.

Planen munnar ut i heile tolv strategiar med tilhøyrande tiltak (kap. 6). Nokre av tiltaka kostar lite og vil kunne gjennomførast raskt. Andre krev meir arbeid og større investeringar. Av prioriterte "lågthengande frukter" kan her nemnast oppgradering av uteområda, betre skilting og meir tenlege bussruter. Mellom dei meir krevjande prosjekta prioriterer planen å raskt setje ned ei gruppe til å skissere behov og romprogram for eit nytt mediehus.

1 INNLEIING

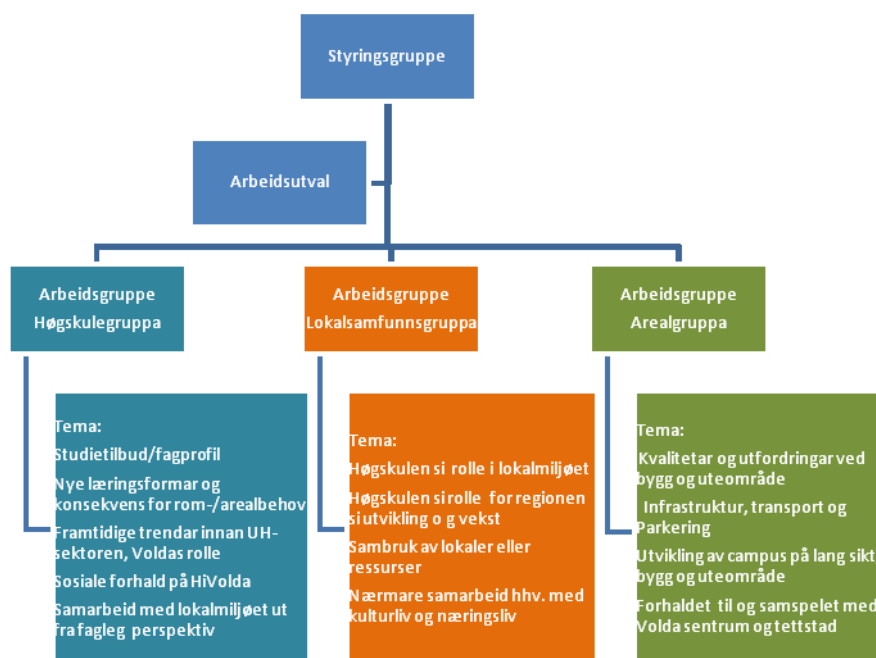
1.1 Bakgrunn/føremål

Høgskulen i Volda (HVO) er den største høgskulen i Møre og Romsdal. Han er svært viktig både for lokalsamfunnet og regionen. Høgskulen er ein stor arbeidsgjevar med over 300 høgt kvalifiserte medarbeidarar. Vi har hatt ein sterk auke i studenttalet dei siste åra og har no nær 4000 studentar, av dei er om lag 2200 på campus. Møreforskning og Studentsamskipnaden for Sunnmøre er også lokaliserte her som følgje av at HVO ligg i Volda. Samla generer dette ei omsetjing i regionen for om lag 650 million kroner. Dei mange kulturelle aktivitetane som har sitt utspring i høgskulen er med på å gjere distriktet vårt attraktivt.

Leiinga for høgskulen har stor tru på at HVO vil utvikle seg vidare. Ein ønskjer å utvikle eit innovativt senter for formidling med tidsmessige lokalitetar og oppdatert utstyr. Dersom vi framleis skal vere ein attraktiv høgskule, må vi starte no med å planleggje for framtida. Vi har m.a. ein del bygningar som ikkje møter dagens krav til eit godt læringsmiljø. Vi ser behovet for ein gjennomgang av heile campus: arealbehov, nybygg, trafikk- og parkeringsløyningar, uteområde og anna. Eit slikt prosjekt er også eit høve til å diskutere høgskulen si rolle i regionen. Kva muligheiter har vi i samarbeid med det private og det offentlege arbeidslivet så vel som med kulturlivet? Vi ønskjer mellom anna å sjå på sjansane for sambruk av lokale og andre ressursar.

1.2 Prosess og organisering

Arbeidet har vore utført gjennom ein brei samarbeidsprosess. Følgjande grupper har vore med:

Figur 1 Organisering av campusarbeidet. Dei tre arbeidsgruppene sine temaområde er viste.

Mandat for gruppene og gruppesamansetjing er vist i vedlegg til rapporten. Høgskulegruppa har hatt eit hovudansvar for å sjå på kva profil studietilboda bør ha på lang sikt. Lokalmiljøgruppa har sett på høgskulen si rolle i lokalsamfunnet, og dei har vurdert mogelege synergieffektar ved meir samarbeid mellom HVO og andre aktørar i regionen. Arealgruppa si oppgåve har vore å sjå nærare på utviklinga av høgskuleområdet i åra framover; både uteområda og bygningsmessige behov.

Campusutviklingsprosessen starta med eit seminar 13. oktober 2014 der ein gjekk gjennom kva ein campusutviklings-plan er og kva arbeid det vart forventat at gruppene skulle gjere. Gruppene hadde så fleire møte før midtvegsmøtet 29. januar 2015. På dette møtet blei eksisterande situasjon innanfor dei ulike arbeidsområda gjennomgått. I tillegg ga gruppene innspel til visjon og strategiar for campusplanen. Styringsgruppa hadde så eit møte der ein la føringar for det vidare arbeid.

Arbeidsutvalet har sett saman rapport frå arbeidet basert på innspel frå gruppene og prioriteringar frå styringsgruppa. Eit utkast til rapport har vore på høyring før sluttmøtet 15. april 2015. Diskusjonar og prioriteringar på det møtet, og på styringsgruppa sitt avsluttande møte, utgjer grunnlaget for denne endelege campusutviklingsplanen.

Figur 2 Arbeidsprosess i campusprosjektet

2 CAMPUSUTVIKLING, TRENDAR OG UTVIKLINGSDRAG

2.1 Moderne campusutvikling

Kvalitet i utdanning og forskning handlar i stor grad om gode studieopplegg, forskning og lærekrefter. Utdanning har vorte ein internasjonal konkurransemarknad. Rundt omkring i verda ser vi i aukande grad at attraktive og gode bygg og campusar blir ein potensiell konkurransefordel i kampen om dei beste studentane og forskarane. Det vert satsa meir enn før på å heve kvaliteten også på dei fysiske omgjevnadene. I Danmark har ein til dømes vedteke ei campuslov og utvikla ein eigen metodikk for campusplanlegging.

Gjennom ein campusutviklingsplan blir både aktiviteten ved høgskulane, samhandlinga med lokalsamfunnet og dei fysiske omgjevnadane vurderte og tiltak vert foreslegne.

Statsbygg eig og driftar bygg og areal for universitet og høgskular på 35 ulike campus. Statsbygg har dei seinare åra i samarbeid med høgskular, universitet og lokalsamfunn utarbeidd 12 campus-utviklingsplanar. Slike planar medverkar til at dei aktuelle områda vert utvikla meir målretta gjennom ein felles langsiktig plan.

Ein god høgskule har høg kvalitet på studietilbod og forskning, og ein god campus er ein stad der folk finn seg til rette gjennom store delar av døgret. Då må det vere fleire møteplassar inne og ute og gode areal for læring. Ein god campus er open også for innbyggjarane i samfunnet rundt, og området bør samhandle tett med næringsliv og lokalsamfunn.

2.2 Læringsformer, teknologi og utforming av campus og bygningar

Universiteta og høgskulane sine læringsformer er i endring:

- Meir fjernundervisning og MOOC (massive open online courses); ikkje alle studentar er på campus kvar dag
- Meir bruk av teknologi i undervisning og oppgåveløysing
- Mindre bruk av lesesalar, meir bruk av grupperom, meir behov for uformelle møtestadar i «mellomroma».
- Meir etter- og vidareutdanning

I perioden 2006-13 har talet på fleksible studietilbod stige med 28 prosent i Noreg – og talet på fleksible studentar har auka med 38 %. Dette er studentar som gjennomfører studiet ein annan stad enn på den aktuelle institusjonen; anten ved at studiet går føre seg t.d. i utlandet eller ved undervisning på nettkurs. Talet på studentar som gjennomfører slik undervisning har dei siste seks åra vore på 6-7 pst. av den totale studentmassen.

Talet på studentar som tar etter- og vidareutdanning (livslang læring) er framleis relativt lite, men her er det venta vidare vekst i etterspunaden. Tidspunktet for undervisninga, og måten undervisninga går føre seg på, vil vere annleis i vidareutdanninga enn for heiltidsstudentar. Det vil her vere meir aktuelt med kvelds- og helgeundervisning og meir bruk av fjernundervisning basert på IKT. Korleis HVO ligg an i høve til dette blir skildra i kap. 3.1.

Dei nemnde endringane har følgjer for korleis bygg og uteområde blir utforma. Bygg og campus bør vere tilpassa den forma for undervisning og bruk som til ei kvar tid er aktuell.

2.3 Høgskulane si rolle i samfunnet

Høgskulane og universiteta si rolle som formidlar og deltakar i samfunnsdebatten er blitt vektlagt meir og meir dei seinare åra. Det vert forventta at høgskulane opnar seg for samfunnet rundt, inviterer bygdefolket inn på sine tilbod og arrangerer møte og kurs. Slik er skulane med og fremjar folkeopplysning og opne debattar. Fleire av dei leiande universiteta i verda er svært aktive i så måte, og det er vurdert som eit kvalitetsteikn.

Figur 3 Forskingsdagane inneheld mange arrangement der Høgskulen sine tilsette og studentar formidlar forskning og vitskap ut til alle som er interesserte

3 HØGSKULEOMRÅDET I DAG

3.1 Undervisning og forskning

3.1.1 Faktaopplysingar

Total tal studentar:	3705
På campus	2689 (452 master- og 2237 bachelorstudentar)
Nettstudentar	883
Fjernstudentar	133
Tal internasjonale studentar:	210 (inkludert i totaltalet)
Tal studietilbod:	188 (femnar om alle studieprogram: master-, og bachelorutdanningar, årsstudium, vidareutdanningar på ulike nivå og av ulikt omfang og fleksible studietilbod som til dømes nett- og deltidsstudium)
Tal fleksible studietilbod:	70
Tal tilsette:	ca. 305 (derav om lag 195 vitenskapleg tilsette)
Tal førstestillingar:	ca. 83 (derav 19 toppstillingar)

Figur 4 Studentar i arbeid!

Volda lærarhøgskule og Distriktshøgskulen i Møre og Romsdal, Volda, vart slegne saman til Høgskulen i Volda i 1994.

I 1998 fekk høgskulen eit nytt hus som batt saman dei to tidlegere institusjonane. Dette Berte Kanuttehuset ga ein liten auke i talet på undervisningsrom med to nye auditorium (220 sitteplassar), to klasserom med plass til om lag 30 studentar i kvart og fleire datarom. Sidan 1998 har vi ikkje fått nye undervisningsrom sjølv om studenttalet har auka frå om lag 2800 i 1998 til 3700

i 2014. I 1998 hadde vi rundt 50 studieprogram. Innføringa av kvalitetsreforma i 2002 gav oss fleire fullmakter og høve til å starte eigne studieprogram utan godkjenning frå departementet. Det førte til ein stor auke i talet på studieprogram – i Volda som andre stader. HVO har også satsa mykje på utvikling av fleksible studium, og vi har no 188 studium i alt.

3.1.2 Fagprofil

Høgskulen i Volda er den største av dei tre høgskulane i Møre og Romsdal og har ein langstrekt, men samla campus. HVO er høgskulen for human- og samfunnsvitenskapane i regionen. Dei nasjonale satsingsområda våre er:

- Yrkesretta medieutdanning
- Nynorsk i utdanning, forskning og formidling
- Fleksible vidareutdanningstilbod

Høgskulen har ein brei samansett studieportefølje. HVO er ein av dei få høgskulane som har halde på og vidareført dei praktisk-estetiske faga ved å opprette bachelorgradar i musikk, kunst og handverk, drama/teater, friluftsliv og idrett. Skulen tilbyr profesjonsutdanningar og skal dekkje landsdelen sine behov for utdanning til viktige yrke i velferdsstaten. Sidan 2006 har vi utdanna nesten 1200 lærarar (allmennlærar, lærarar med praktisk pedagogisk-utdanning og grunnskulelærarar), 738 sosioarbeidarar (barnevernspedagogar og sosionomar), 416 journalistar og 355 masterkandidatar.

Medieutdanningane ved HVO

Medieutdanningane ved HVO har eit godt renommé, er nasjonalt kjende, har mange søkjarar og studentar som gjennomfører med gode resultat. Mediefagmiljøa har i tillegg til det teoretiske fokuset lagt stor vekt på at dei skal vere mest mogleg relevante for arbeidet som venter i profesjonelle redaksjonar. Utdanningane er difor organiserte med interne praksisperiodar i realistiske redaksjons- og produksjonsmiljø med tett fagleg oppfølging og rettleiing. Dette er svært ressurskrevjande, men også eit viktig særtrekk ved medieutdanningane ved Høgskulen i Volda. Møreforsking gjennomførde ei undersøking i 2013, og ho syner at kandidatane opplever utdanningane som relevante og nyttige når dei melder seg på arbeidsmarknaden.

Lærerutdanningane ved HVO

Lærerutdanningane er særskild viktige for HVO. Ein stor del av vidareutdanningane våre er også knytte til lærerutdanning, og utan ei solid grunnutdanning vil vi ikkje kunne stette krava for oppdatering og livslang læring. Grunnskulelærerutdanninga (GLU) vil bli masterutdanning frå 2017. Dette inneber ein auke i studenttalet og fleire studentgrupper – noko som krev fleire undervisningslokale. Det inneber også ein auke i talet på tilsette – og dermed behov for fleire kontor.

Sidan GLU blir master, er det grunn til å tru at det blir same krav til å drifte PPU. Ambisjonen er at vi skal tilby PPU på masternivå når det kravet kjem. Det er viktig både for å dekkje behova for lærarar i regionen og for halde oppe og vidareutvikle dei gode fagmiljøa.

Sosialfaga

Utviklinga i velferdstenestene med samhandlingsreforma, endringar i NAV, vektlegging av tverrprofesjonelt samarbeid og krav om meir spesialisert kompetanse, er ei utfordring for sosialfaga. Endringane stiller nye forventningar om innhald og opplegg for utdanningane. Det vert meir vekt på praksisnær og klientrelatert kompetanse, behov for meir kunnskap om og erfaring med tverrprofesjonelt samarbeid og truleg også etterkvart utviding av studia til masternivå. Dette vil krevje fleire undervisnings- og grupperom.

Master- og doktorgrad

HVO har seks mastergrader og ein doktorgrad i Helse og sosialfag saman med Høgskolen i Molde.

HVO er på den eine sida prega av stabilitet i studietilbod og fagleg profil. Samstundes har profilen stadig blitt spissa og gjort tydelegare. Som nemnt ovanfor har høgskulen vekst på fleire område.

Internasjonalisering

Internasjonale perspektiv, språk og kulturforståing er i aukande grad relevant for dei som skal ut i arbeidslivet.

Ikkje alle studentar har høve til å studere i utlandet. Internasjonalisering handlar difor også om internasjonalisering heime. Å ha mange internasjonale studentar på campus verkar positivt til dette. Høgskulen i Volda har, samanlikna med tilsvarande institusjonar, mange inn- og utreisande studentar. HVO har laga ein møtestad for internasjonale- og norske studentar, Pangaia, der ein internasjonal trainee er til stades for samtale, støtte og rettleiing. I tillegg har vi internasjonal klubb, internasjonale kveldar, buddy-veka, turar og andre sosiale tiltak. Dette er viktig for at vi skal lukkast med å ta vare på dei internasjonale studentane og gi dei ei god oppleving av studietida i Volda.

3.1.3 Forsking

I FoU-omgrepet ligg både forskning og utviklingsarbeid. Høgskulen i Volda er ein forskingsintensiv høgskule med høg kompetanse i staben og høg forskingsproduksjon etter nasjonale kriterium. Mesteparten av dei knapt 200 tilsette i faglege stillingar ved høgskulen driv eiga forskning i større eller mindre grad.

Delen tilsette som publiserer forskingsresultat har auka dei siste åra – i takt med at kompetansenivået også aukar. Ca 50 prosent av dei fagleg tilsette har førstekompetanse eller høgare. I eit fem-års perspektiv ligg HVO blant dei fem øvste høgskulane på lista for gjennomsnittleg forskingspublisering.

Mesteparten av forskinga ved høgskulen er innanfor samfunnsvitskaplege og humanistiske fag. Forskingsaktiviteten har difor i liten grad vore avhengig av spesialrom. Han vil for dei fleste tilsette gå føre seg på dei vanlege arbeidsplassane. Når det gjeld kunstfag, idrettsfag og mediefag vil det i ein viss grad vere behov for spesialrom for utviklingsarbeid og forskning. Forskarar ved Møreforskning i Volda held til i ein eigen paviljong. Desse forskarane samarbeider om felles prosjekt og har også eit fagleg fellesskap basert på utdanning og arbeidsområde.

Det typiske forskingslandskapet ved Høgskulen i Volda er kontor og kontorlandskap med møte- og seminarrom.

Auka studentdeltaking i forskingsaktivitetar.

I strategiplanen står det at auka studentdeltaking i forskingsaktiviteten er eitt av fire særlege mål for åra 2015-2018.

Eit unytt potensial ligg her i spesialroma for medie- og kulturproduksjonar. Ved AKF er det spesialrom for musikk, drama, idrett og kunst/handverksfag. FoU-aktiviteten ved avdelinga er under oppbygging, og dei nemnde lokala har potensial for å kunne bli spennande arenaer for FoU-arbeid. Ved AMF er det store areal retta inn mot profesjonsutdanningane i journalistikk, PR kommunikasjon, animasjon og dokumentar. Desse er bygde opp som redaksjons- og produksjonslokale.

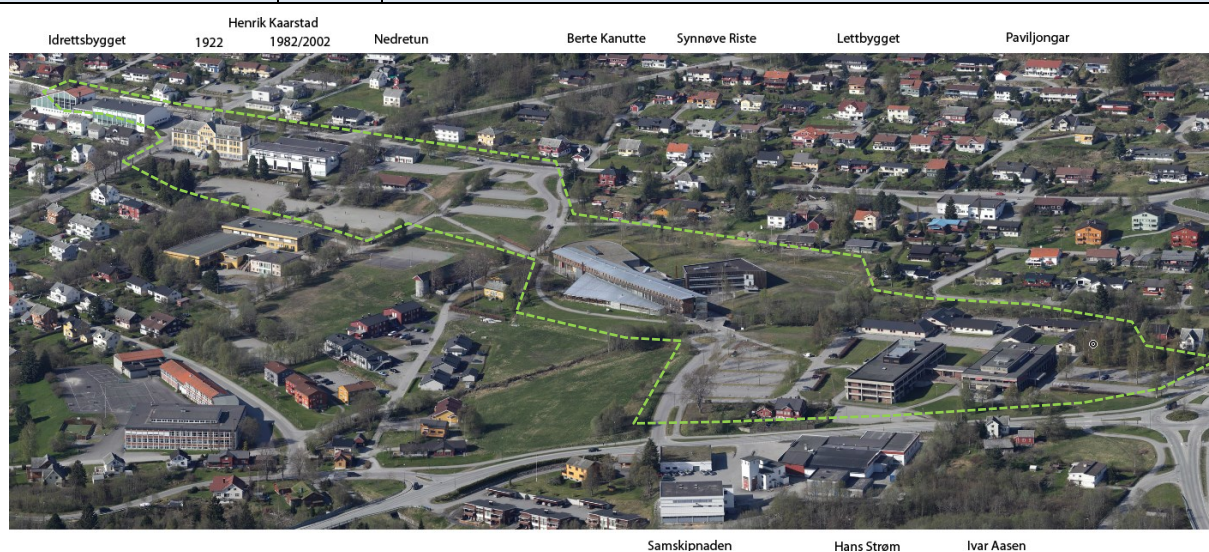
3.2 Høgskuleområdet og omgjevnadene

3.2.1 Bygg

HVO disponerer per februar 2015 desse husa:

Hus	m ²	merknad
Idrettsbygget	4270	Symjehall, gymsalar, AKF MID 300m ² i kjellar

Kaarstad-huset 1922	2100	Undervisningsrom, spesialrom og grupperom
Kaarstad-huset 1982/2002	3720	AKF spesialrom, kontorfløy AKF i påbygg frå 2002
Nedretun	340	Kontor for AKF idrett og friluftsliv
Berte Kanutte-huset	8240	Bibliotek, kantine, kontor AHL og fellesadministrasjonen, undervisningsrom, spesialrom, grupperom
Synnøve Riste-huset	1400	Kontor AHL, lager i kjellar
Hans Strøm-huset	4340	Kontor ASH i 0. og 3. etg, undervisningsrom, AMF spesialrom
Ivar Aasen-huset	2300	Kontor AMF i 2. etg, bokhandel, undervisningsrom og spesialrom
A-paviljongen	160	Undervisningsrom, sakralrom
B-paviljongen	160	Kontor
C-paviljongen	280	Undervisningsrom, kontor, studentorganisasjonar
Lettbygget	550	Kontor
Sum	27860	

Figur 5 Campus Volda. Omtrentleg avgrensning av campusområdet med grøn stipla strek

3.2.2 Uteområde ved Kaarstad-huset:

Figur 6 Kaarstad-området. Til høgre: frukost i Kaarstad-parken

Framom Kaarstad 1922 var det ein prydhage. Han er framleis fin, men ikkje halden som prydhage. Det finst blomar, buskar og benkar der. Mellom Kaarstad og Nedretun renn ein bekk. Framom Kaarstad 1982/2002 og Nedretun er det to grusbaner som vert brukte i undervisninga på Idrett og friluftsliv. Det er ikkje bruk for to baner no. Framom Nedretun er det ein «leikejungle» som er mykje brukt av borna på Øyra skule og av born i stroket rundt.

Aust for Nedretun er det tre parkeringsplassar og ein grasbakke. Bakken er delt av gang- og sykkelvegen som fungerer som kommunikasjonsakse aus–vest på campus.

3.2.3 Uteområde ved Berte Kanutte-huset

Figur 7 Berte Kanutte-området

Figur 8 Ei roleg stund i parken

Området rundt Berte Kanutte-huset vert halde ved like som grasbakke. Vest for kantina er det ein uteplass med benkar for om lag 20 personar.

Framom Berte Kanutte-huset er det ein gang- og sykkelveg som del av aust-vest-aksen. Sør-aust for Berte Kanutte-huset renn ein bekk, og der eg laga til ein dam nord for brua.

I sør-austre del av området er det rundkøyring for av- og påstiging og fire parkeringsplassar.

3.2.4 Uteområde ved Strøm og Aasen-husa

Figur 9 Strøm- og Aasen-området

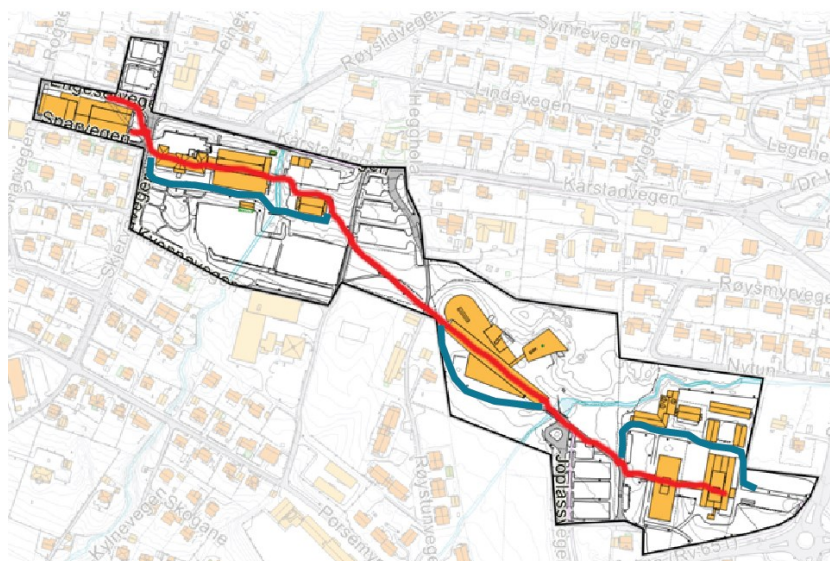
Figur 10 Hans Strøm-huset

Nord for Lettbygget og paviljongane renn ein bekk. Rundt og mellom husa er det plenar eller grasbakkar. Mellom Strøm og Aasen-huset er det ein uteplass mot sør med sitteplassar. Aust for Aasen-huset er det parkeringsplassar og sykkelstativ.

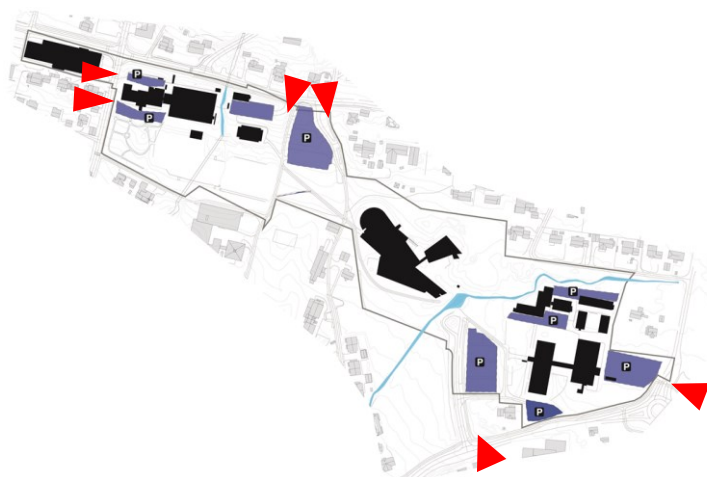
3.2.5 Kommunikasjon inne på campus

Til fots vil kommunikasjonen aust-vest skje som visti Figur 11: For studentar og tilsette som vist med raud linje (gjennom husa), og utandørs som vist med blå linje.

Denne løypa kan også brukast med rullestol – med unnatak for utgangen i Kaarstad 1922 mot Idrettsbygget. Ein rullestol må trille ut frå mellombygget mot nord og forbi Kaarstad 1922 på baksida. Bakken mellom Nedretun og Kaarstad 1982/2002 er kort og bratt og langt over hellingskravet for rullestol. Her er det planlagt ein rampe bak Nedretun. Traséen har brukbar standard, men burde kanskje vore stramma opp litt og skilta.

Figur 11 Kommunikasjon innandørs gjennom campus for studentar og tilsette vist med raud farge. Kommunikasjon utandørs og med sykkel vist med blå farge.

Figur 12 Parkering på campus. Dagens vegtilkomstar viste med raude trekantar. Hovudtilkomst gjennom Joplassvegen lengst nede.

Parkeringa på campus skjer i dag relativt spreidd, sjå figur 12 ovanfor. Det er og fleire tilkomstveggar inn til dei ulike delane av campus i dag.

3.2.6 Omgevnader

Figur 13 Volda sentrum med butikkar innanfor fiolett felt. Stipla line viser vanlege gangvegar mellom sentrum og høgskuleområdet. Grøne sirkelar er studentbustadar og gule sirkelar viser andre studentfunksjonar.

Dei fleste butikkar og andre sentrumsfunksjonar er plasserte som vist med raud ring. Gangavstand frå høgskulen er 700 – 900 meter.

Gangavstand frå Berte Kanutte-huset til bussterminalen i sentrum er ca. 800 meter og frå Kaarstad 1922 er det ca. 700 meter. Det er ikkje skilta eller merka korleis ein skal kome seg til høgskulen frå bussterminalen, og for heilt ukjende kan det vere vanskeleg å finne kortaste vegen.

For bilistar er det skilta til høgskulen frå E39 til Berte Kanutte-huset. Det burde nok i tillegg vore skilta til høgskulen frå sentrum.

Det går ringrute frå bussterminalen forbi høgskulen til bustadområda nord og aust for campus. For buss til høgskulen er «beste» stoppestad aust for Aasen-huset. Han er ikkje tilrettelagt eller skilta, og han forsvinn når Volda-tunnelen vert bygd. Dersom ein stig på bussen der for å kome til sentrum, blir ein med ringruta til bustadfeltet før ho så går mot sentrum.

Det er også ein busstopp ved Idrettsbygget, men han er berre aktuell for transport til sentrum.

3.2.7 Studentbustader og funksjonar for Studentsamskipnaden

Studentbustadane er lokaliserte nær campus: Porse og Røysmarka mellom campus og sentrum; Heltne og Myrane i kort avstand aust for campus.

Figur 13 viser også andre studentrelaterte funksjonar. Studentbarnehagen er plassert tett ved høgskulen. Samskipnadens administrasjon er uheldig plassert utanfor campus på andre sida av E39 og utan god vegkryssing for fotgjengarar. Det har vore fleire møte om denne utfordringa med mellom anna Statens vegvesen utan at det er noko god løysing i sikte.

Studenthuset Rokken er lokalisert i Volda sentrum med nærleik til bussterminal, kjøpesenter og Stamina treningssenter.

3.3 Byplanmessige forhold

3.3.1 Kommuneplanens arealdel

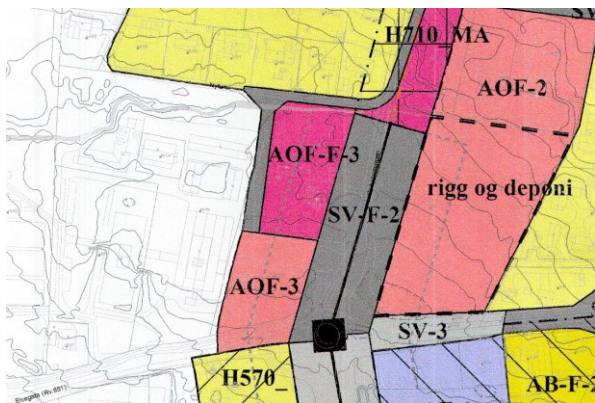
Figur 14 Kommunedelplan for Volda sentrum

Kommunedelplanen for Volda sentrum av 18.6.09 seier at i ein etter kvart konsentrert tettstad som Volda sentrum er, vil det vere naudsynt å sikre tilstrekkeleg areal til dei offentlege funksjonane. Vi har store offentlege institusjonar som sjukehuset og høgskulen, i tillegg til den kommunale verksemda, som vi må syte for har det arealet dei til ei kvar tid treng. For høgskulen sin del er det sett av areal til offentlege føremål slik utsnitt av planen syner, jfr. figur 14. Skravuret vil seie at reguleringsplan for området framleis gjeld (sjå nedanfor).

3.3.2 Gjeldande reguleringsplanar

Reguleringsplan for Røysmarka av 02.03.95 er vist i figur 14. Høgskulen ligg innanfor områda O1, O2, O4 og O5 i reguleringsplanen.

Reguleringsføresegnene seier:

Figur 15 Del av kommunedelplan for ny Volda-tunnel, vedteken av kommunestyret

«Områda merka O1, O2 og O4 skal nyttast til høgskuleområde. O5 skal nyttast som tilleggsareal for Øyra skule. O6 skal nyttast til ballplass. O7 skal nyttast til ekspansjonsareal for høgskulen eller ev. andre offentlege skuleformål.»

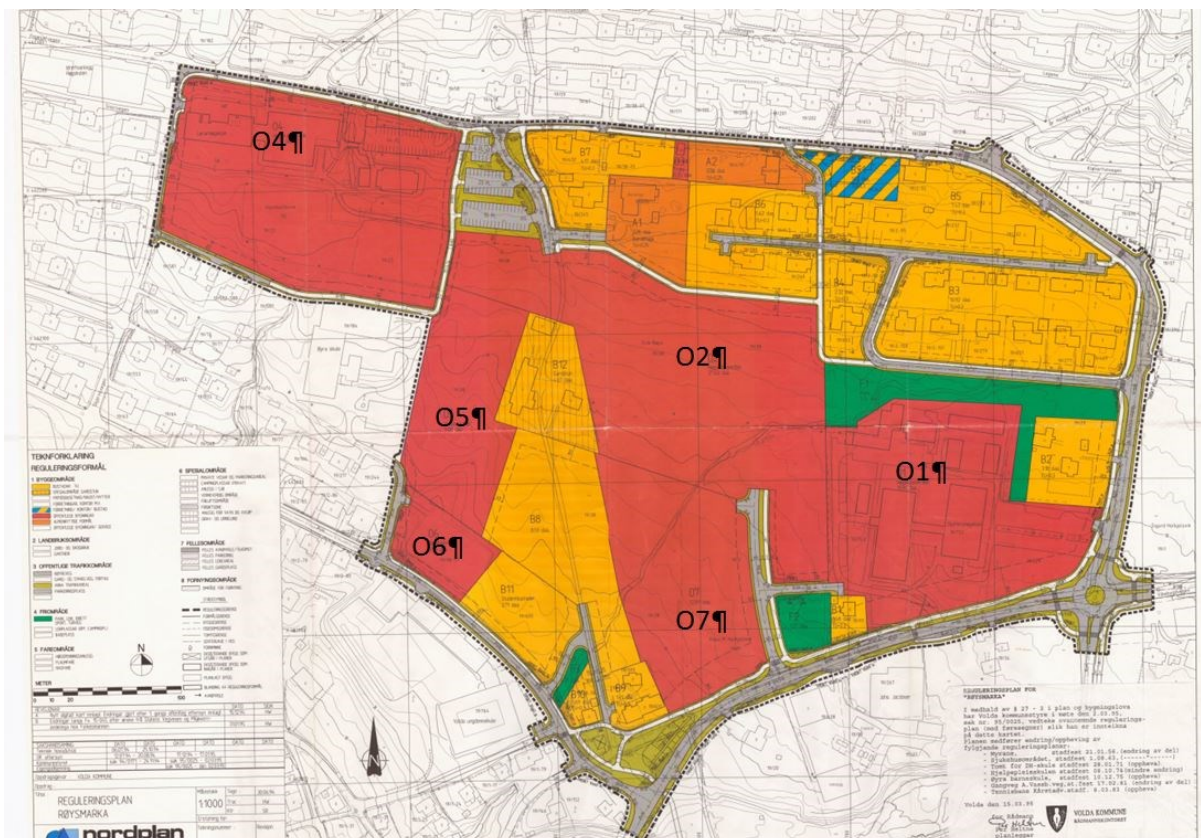
3.3.3 Pågåande reguleringsprosessar

I austre del av området, mot rundkøyringa, ligg det no føre ny kommunedelplan for E39-Voldatunnel. Planane her viser at innkøyrsla til høgskuleområdet ved Aasen-huset vil bli fjerna. Ho er føreslege erstatta med ny innkøyring via vegen Nytun. Det vil bli utarbeidd reguleringsplan for området.

3.3.4 Anna utviklingsarbeid

Volda kommune førebur no revisjon av kommuneplanen. Her er det under arbeid eit "utfordringsnotat" som inneheld ein gjennomgang av samfunnsutviklinga i Volda – og som peikar på utfordringar for kommunen i planperioden.

Vidare har kommunen, Volda Næringsforum og Møre og Romsdal fylkeskommune gått saman om eit sentrumsutviklingsprosjekt, der det no er under arbeid ein utviklingsplan. Denne skal representere eit langsiktig og heilskapleg verkty for utviklinga av Volda sentrum som attraktiv handelsstad, skulestad, bu- og arbeidsstad.

Figur 16 Gjeldande reguleringsplan for høgskule-området.

3.4 Interaksjon mellom høgskulen og lokalmiljøet

Gjennom støtte til festivalar og andre opne arrangement verkar HVO til bulyst i Volda-samfunnet. HVO stiller med lokale, trykkeritenester, PR-kompetanse, teknisk kompetanse og logistikkhjelp til større arrangement. Fagtilsette og studentar er ein viktig del av frivilligapparatet kring større arrangement både i Volda og i kommunane rundt.

Potensialet for slik interaksjon er større enn det HVO leverer i dag. Det er gildt med festivalar, og dei er gode fyrtårn gjennom året, men det er verdt å merke seg at det er arbeidet på det jamne som er viktigast for eit velfungerande student- og arbeidsmiljø. Konkret bør det satsast meir på til rettelegging for møteplassar mellom fastbuande og studentar. Gode døme på dette er SfS-tiltaka Stamina treningssenter, Studenthuset Rokken og Studiebygda-julefesten.

Lokalsamfunnet og det private næringslivet er også gode støttespelarar til HVO-initierte og studentdrivne tiltak. For eit velfungerande student- og arbeidsmiljø er det viktig at både kommunen og frivillige organisasjonar støttar opp om kvarandre sine tiltak. Gode døme på dette er X2, Den norske dokumentarfilmfestivalen, idrettslag, korps og anna lagsarbeid. Dei sosiale sidene ved lokale praksisplassar og samarbeid om ulike arrangement og prosjekt (fagleg og ikkje-fagleg) er avgjerande for god interaksjon mellom lokalmiljøet og høgskulen.

Kommunikasjon mellom HVO og bygda kan aldri bli for god, og denne kontinuerlege prosessen vil alltid ha eit forbettringspotensial. Erfaringane frå bulystprosjektet Studiebygda viser at toppstyrte interaksjonsprosjekt har vanskar med å nå målsettingane og skape varige positive endringar.

Studenttinget har framheva dei studentinitierte arrangementa X2, Dokfilm, Doc Lounge, VEKA og Fadderveka som gode døme på interaksjonen mellom studentar og fastbuande. Likevel ser ein behov for at HVO utanom studentane må delta i større grad. Det trengst for at arrangementa skal kunne

fungere optimalt i åra framover. Eit stikkord som studentane heile tida tek fram er forbettringspotensialet for kommunikasjon mellom avdelingane og sjølve institusjonen ut mot lokalsamfunnet.

Studentane bidreg mykje til interaksjon med lokalsamfunnet gjennom all deltaking i generelt lagsliv, spesielt innan idretten. Studentorganisasjonane er flinke til å tenke utanfor student-bobla og inkludere lokalmiljøet. Døme her er RE:ACT sitt samarbeid med flyktningemottaket og Natura som stadig vekk inkluderer lokale innbyggjarar på arrangementa. Sjølv om det er mykje positivt rundt dagens situasjon ønskjer STIV at samarbeidet skal bli enda sterkare, spesielt med tanke på næringslivet i lokalsamfunnet og HVO.

Rekrutteringa av studentar til Høgskulen i Volda er ofte basert på informasjon via "folkemunne". Med det meiner vi at det er studentmiljøet som dreg store delar av studentmassen til Volda. HVO er heilt avhengige av vidare tilstrøyming av studentar for å oppretthalde og vidareutvikle tilboda våre for framtida.

4 IDENTIFISERTE BEHOV OG ANALYSAR

Etter oppstartmøtet har kvar av gruppene jobba med ulike oppgåver i samsvar med mandata dei fekk. Kvar for seg har ein skildra no-situasjonen, diskutert utfordringane og foreslått strategiar og tiltak. På midtvegsmøtet vart innspela til visjon, strategiar og tiltak lagt fram og diskuterte.

Det har også vore viktig å fokusere på dei kvalitetane Høgskulen i Volda har – slik at dei kan framhevast og forsterkast. Strategiane og tiltaka held seg samstundes til trendar og utviklingsdrag i UH-sektoren generelt. I kap. 1.2 vart prosessen omtala nærare.

4.1 Behov

Følgjande behov vart spela inn frå leiinga ved høgskulen ved oppstart av campusprosjektet:

Forventningar frå Høgskulen i Volda

1. Vi forventar at prosjektet skal synleggjere kva muligheiter HVO og aktuelle samarbeidspartnarar (som t.d. Samskipnaden, Møreforsking, Volda kommune, Kulturnæringshagen) har til å utvikle eit styrka kompetansemiljø i Volda.
2. Campus må leggjast til rette for fleksibel og variert bruk der randsoneverksemd som t.d. Kulturnæringshagen kan bli ein naturleg del. Det bør også leggjast til rette for bruk av areala/bygga ut over vanleg dagtid, t.d. for kulturtilbod til folk i regionen.
3. Campus (bygga) må vere tilpassa nye lærings- og kommunikasjonsformer.
4. Prosjektet må analysere arealbehovet til HVO
5. Prosjektet må vurdere fysiske/funksjonelle tilhøve (uteområde, bygningar).
6. Prosjektet må lage skisse til erstatningsbygg for Ivar Aasen-huset (gjerne i form av eit signalbygg), paviljongane og kome med framlegg til korleis ein kan få dekt behov for meir areal.
7. Prosjektet må vurdere behovet for parkeringsplassar og trafikkkløysingar til og frå campus (moglege konsekvensar av Voldatunnelen) og kryssing av vegen til SfS sine kontor.
8. Prosjektet må sikre areal i nærleiken av HVO for framtidig utbygging.

4.2 Bygg

Campusplanlegginga har hatt fokus både på effektiv bruk av eksisterande bygg og evt. behov for nybygg. For å vurdere bruken av eksisterande bygningsmasse er det gjennomført ei såkalla «Usability»-utgreiing.

4.2.1 Usabilityundersøking

Under arbeidet i arealgruppa kom det tidleg fram at opplevinga av brukskvalitet ved høgskulen var eit tema. Styringsgruppa vedtok derfor tidleg i prosjektet at det skulle gjennomførast ein analyse av brukskvaliteten for høgskulen sine bygningar. Arbeidet blei lagt til arealgruppa, og på oppdrag frå

Statsbygg (5. januar 2015) har Narud Stokke Wiig Sivilarkitekter AS gjennomført ei evaluering av Høgskulen i Volda. Evalueringa kjem som innspel til høgskulen sitt strategiarbeid og Campus-utviklingsprosjekt, og det er gjennomført over ein fem-vekers periode i januar/februar 2015.

Til grunn for studia er i tillegg til føresetnadane frå Statsbygg lagt manualen «USEtool, evaluering av brukskvalitet» (NTNU/Sintef 2009). Brukskvaliteten i bygga er eit viktig mål på kor godt bygningane er tilpassa den aktiviteten som går føre seg i dei.

Det blei gjennomført to møte med brukarar i perioden. Det første møtet var for å definere omfanget og fokusområde for studien. Ein konkluderte med at mykje av campusområdet fungerer svært bra. For å nytte samla kompetanse og tid best mogleg blei det avgjort at studien sitt hovudfokus skulle vere:

Tema 1: Brukskvalitet ift. Lærarutdanninga sitt areal med hovudvekt på tiltak i Gamle Kaarstad; eksisterande areal, brukars innmelde behov (juli 2014) og pågåande plan-utfordringar og potensial.

Funn: Funna for tema 1 Lærarutdanninga, er at tilgjengeleg areal er greitt nok og Nye Kaarstad fungerer godt. Gamle Kaarstad sitt interiør held ein låg kvalitet med noko nedslitne overflater, gjenbygde/nedbygde himlingsløyser, ingen ventilasjon og til dels dårleg funksjonalitet i rom og utdatert og plasskrevjande møblering. Det er i tillegg sett i gang eit etterlengta prosjekt for oppgradering av ventilasjon. Det kunne med fordel vurderast om bygget burde sjåast under eitt der ventilasjonsprosjektet koordinerast mot brukar sine andre rombehov, samt ei vurdering av eksisterande bygningspotensial.

Tema 2: Brukskvalitet ift. Mediefaga sine areal med utgangspunkt i eksisterande bruk, og gjennomgang av kva areal ein evt. nyetablering av funksjonen bør ha, dette som et utgangspunkt for vidare diskusjon.

Funn: Funna for tema 2 Mediefaga, var at Ivar Aasenbygget synast å vere i så dårleg stand at det blei valt å gå vidare med ein studie av kva eit nytt mediebygg burde innehalde.

Funna kan summerast opp med at med renoverte areal i Gamle Kaarstad og eit nytt bygg med nye areal og erstatningsareal for Ivar Aasen-huset vil høgskulen vere godt rusta for framtidig bruk etter dagens aktivitetsnivå.

Figur 17 Kaarstad 1922, der ventilasjonsanlegg no skal leggjast inn.

4.2.2 Behov for nytt bygg for formidling

I diskusjonen om framtidig struktur i UH-sektoren har Høgskulen i Volda streka under at vi har som mål å fornye og vidareutvikle posisjonen vår som akademisk kunnskapsformidlar. Høgskulen har over tid satsa på pedagogikk, journalistikk og kreative uttrykksformer. Med utgangspunkt i dette har HVO ambisjonar om å utvikle eit innovativt senter for formidling med tidsmessige lokalitetar og oppdatert utstyr.

HVO har behov for erstatningsbygg for Aasen-huset som i dag husar Avdeling for mediefag (AMF). Ein del av AMF sine aktivitetar går også føre seg i Strøm-huset. Eit nybygg bør i størst mogleg grad gi rom for alle mediefaglege aktivitetar. Huset bør innehalde redaksjonslokale, radio- og fjernsynsstudio og produksjonsfasilitetar for ulike typar formidling. Dersom mediefaga på HVO skal samlast og Seksjon for MKT i AKF skal vere ein del av dette, bør også det takast omsyn til. Eventuelle frigjorde areal i Strøm og Idrettsbygget kan nyttast til å dekkje det generelle behovet for undervisningsareal og kontor.

Det er gjort ulike reknestykke for romprogram for eit nytt bygg, bl.a. gjennom arbeid i arealgruppa og gjennom Usability-studia. Dei førebelse romprogramma har ulik storleik – alt etter kva funksjonar som er lagde inn. Ein viktig strategi i campusutviklingsplanen er strategi 4: «Etablere nybygg som dekkjer dokumenterte behov». Som tiltak vert det foreslått å setje ned ei arbeidsgruppe som skal lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga. Meir grundig rom- og funksjonsprogrammering må gjerast der.

Figur 18 Animasjonsstudent i arbeid

Figur 19 Premiært kortfilm av Volda-student

Ved utbygging av undervisningslokale på campusområdet bør også potensialet for eit sambrukskonsept som inneheld kino og eventuelt andre kulturhusfunksjonar vurderast. Med ei slik løysing vil ikkje kommunen ha behov for kino i Samfunnshuset. Ei sambruksløysing vil kunne innebære undervisningsrom på dagtid og kino/kultursal på kveldstid. Dette passar godt med omsyn til HVO sitt behov for lokale som er spesialtilpassa moderne formidling.

HVO samarbeider med Kunnskapsdepartementet, Kulturdepartementet og Møre og Romsdal fylke om å drifte Seanse – senter for kunstproduksjon. Senteret har behov for ei fast lokalisering med prøve- og produksjonsrom for kunstnarar og visningsarenaer for kunst i vidaste forstand.

Det er ønske om eit opplevingssenter for medieutviklinga i Volda, helst med utstilling av utstyr frå det tidlegaste til det siste moderne, dvs. eit opplevingssenter der ein kan sjå utviklinga, sjå filmar og prøve å gjere opptak med seg sjølv. Ønsket er å lage noko liknande som opplevingssentera i VG, NRK, Ulstein Group osv. I det minste bør vi få på plass faste lokale for NAC (Norwegian Animation Center) som førebels held til i eit forretningslokale i Hamnegata i Volda.

Kommunen leiger for tida lokale for læringssenter (grunnskuleopplæring for vaksne og norskundervisning for flyktningar) på Hamna dagsenter. Dette er ei teneste som ville falle naturleg inn i miljøet på høgskulen. Skal det vere gevinstar for kommunen i å flytte denne tenesta, må det liggje til rette for gode sambruksfunksjonar.

HVO treng vidare spesialrom for distanseovergripande undervisning. I denne samanhengen nemner ein ofte MOOC (Massive open online courses). Det nye medie- og kulturbygget må vere fleksibelt og utnytte moderne teknologi slik at dei ulike areala stadig kan fylle ulike funksjonar. Det må stimulere til å vere eksperimentell og innovativ. Smarte løysingar kan gjere at ein treng mindre areal. Her bør ein orientere seg om samanliknbare prosjekt også utanfor landegrensene.

4.2.3 Behov for bygningsmasse tilpassa nye lærings- og kommunikasjonsformer

HVO ønskjer å ha eigne basar for studentar på bachelorgradane og profesjonsutdanningane. Då vil studentane på dei ulike programma vere meir samla, og det vil vere lettare å utvikle ei tilknytning til profesjonen. Basane skaper også rom for praksissimulering- og oppfølging. Det gir god sosial interaksjon og kan føre til lågare fråfall. HVO har alt delvis slike basar på medie- og kulturfaga, men ikkje på dei store profesjonsutdanningane; lærarutdanningane og sosialfaga. Studentane der ønskjer baserom som kan fremje gode undervisningsopplegg og eit godt studiemiljø. Det er ikkje rom for dette i dagens bygningsmasse.

Nye læringsformer, livslang læring, auka konkurranse om nettstudentar, fleire fleksible studium og endra digital kvardag vil føre til nye behov knytt til utforming av arealet ved HVO. For å kunne gi

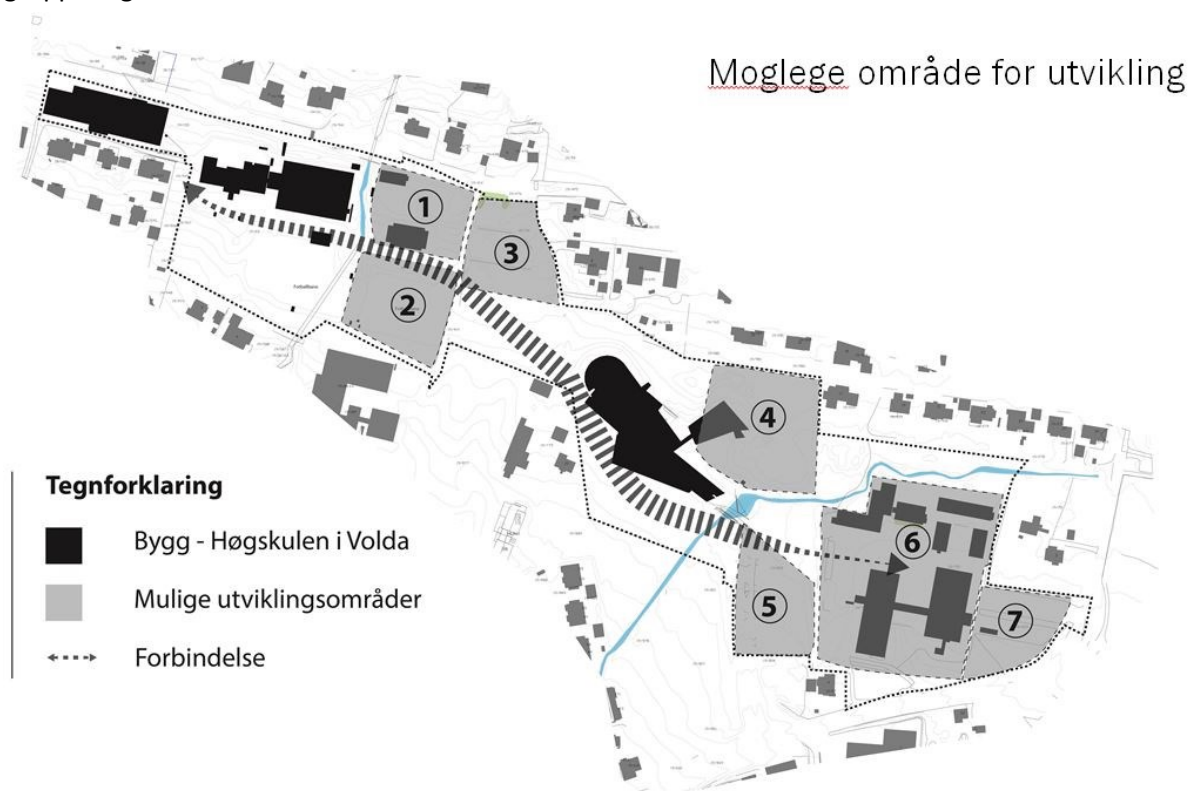
tilbod om gode distanseovergripande studium treng HVO rom som er lagde til rette for skjermopptak og med høve til å filme forelesar. Vi treng også opptaksrom som dei fagtilsette kan bruke til opplæring og rettleiing. For å utvikle fleksibel læring er kunnskapar om formidling av lyd, bilete, tekst, animasjon og mediesjangrar naudsynte.

Det er stor mangel på laboratorieliknande lokale til slike føremål. Vi ser at andre høgskular har mange undervisningsrom særleg innretta på fleksibel læring; fast monterte studioriggar som kan brukast av lærarar både i øving og utvikling av innhald i fleksibel læring.

Det er også behov for særlege kurslokale retta inn mot interne og eksterne aktørar på område som medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon og andre kurs der mediekontakt eller ekstern kommunikasjon er eit viktig element. Høgskulen i Volda har hatt ei rekkje slike kurs gjennom mange år, men enkelt sagt vert kvart einskild kurs rigga særskilt i staden for at ein kunne ha eit permanent opplegg.

HVO tilbyr mange samlingsbaserte studium i eit livslangt læringsperspektiv. Til dømes er alle mastergradar samlingsbaserte, og det same gjeld for mange vidareutdanningar for lærarar. Desse samlingane strekker seg over fleire - og lange - dagar med intensiv undervisning. Vi har fått mange tilbakemeldingar frå studentar og lærarar om at undervisningsroma er for dårlege for slik intensiv bruk. HVO har ikkje nok gode undervisningsrom som ein kan setje av til desse samlingane.

Masterstudentane våre er ofte vaksne som tek ein mastergrad ved sida av arbeid og/eller familieforpliktingar. Desse studentane er ofte vane med gode konferanse- og seminarfasilitetar. Det ville vere ein fordel om HVO kan tilby eit attraktiv studiemiljø som gir sosiale møtestader og betre høve til gruppe- og kollokviearbeid.

Figur 20 I stadanalysen blei det vurdert kva område nytt bygg kan oppførast. Mange ulike plasseringar blei vurdert. Lokalitet 3 er godt egna for eit nytt «signalbygg». Det vil binde saman og fortette eit langstrakt campus. Område 6 og 7 kan eigne seg for ein ev. kunnskapspark/konferansesenter. Men, det kan vere argument for ulike plasseringar, og avgjerd om lokalisering av eventuelle nye bygg må gjerast gjennom ein eigen prosess

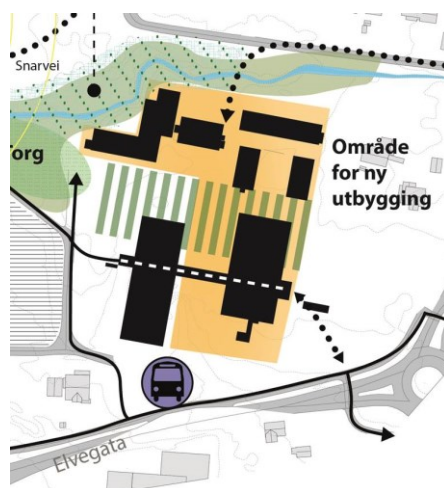
4.2.4 Kunnskapspark og konferansesenter

HVO og SIVA-næringshagen Sunnmøre Kulturnæringshage AS har signert ein langsiktig samarbeidsavtale om m.a. å arbeide for etablering av Volda Kunnskapspark. HVO er ein av få høgskular i Noreg som ikkje har kunnskapspark. Ein slik part vil gje betre grunnlag for etableringar med utspring frå HVO enn det ein i dag kan realisere gjennom næringshagen. HVO bør finne finansiering til eit forprosjekt om etablering av Volda Kunnskapspark.

Ein kan sjå føre seg at Aasen-huset, som er eigd av Volda kommune, kan nyttast på ein ny måte:

- Kurssenter med grupperom og kunnskapspark med inkubator i første etasje.
- Bed & breakfast i øvste etasje for forelesarar og deltakarar på samlingsbasert etter- og vidareutdanning.

Her kan det tenkjast fleire alternative løysingar når det gjeld eigarskap, drift og finansiering. Til dømes kan Selskapet for industrivekst SIVA SF vere ein aktuell finansieringspartner dersom meir enn 50% av innhaldet i bygget blir definert som næring. SIVA har god tradisjon for å samarbeide med kommunar, lokalt næringsliv og bankar.

Figur 21 Kunnskapspark og konferansesenter ved Strøm/Aasen?

4.2.5 Vurdering

Gjennomgangen av dei samla HVO-lokalitetane syner at mykje av bygningsmassen har god kvalitet og tenleg standard. Utfordringane er særleg knytt til desse områda:

- Ventilasjon og oppgradering i Kaarstad 1922
- Trong om samlokalisering av mediefaga i eit moderne nybygg
- Kunnskapspark og/eller anna utnytting av Aasen-huset

Arbeidet så langt tilseier at det er desse punkta ein bør konsentrere seg om når det gjeld det bygningsmessige framover, og dette er fanga opp i strategiar og tiltak i kap. 6.

4.3 Uteområda, stadsanalyse

4.3.1 Kvalitetar

Høgskuleområdet i Volda har mange kvalitetar. Følgjande er vurdert som verdier som ved vidareutvikling av campus bør ivaretakast og forsterkast:

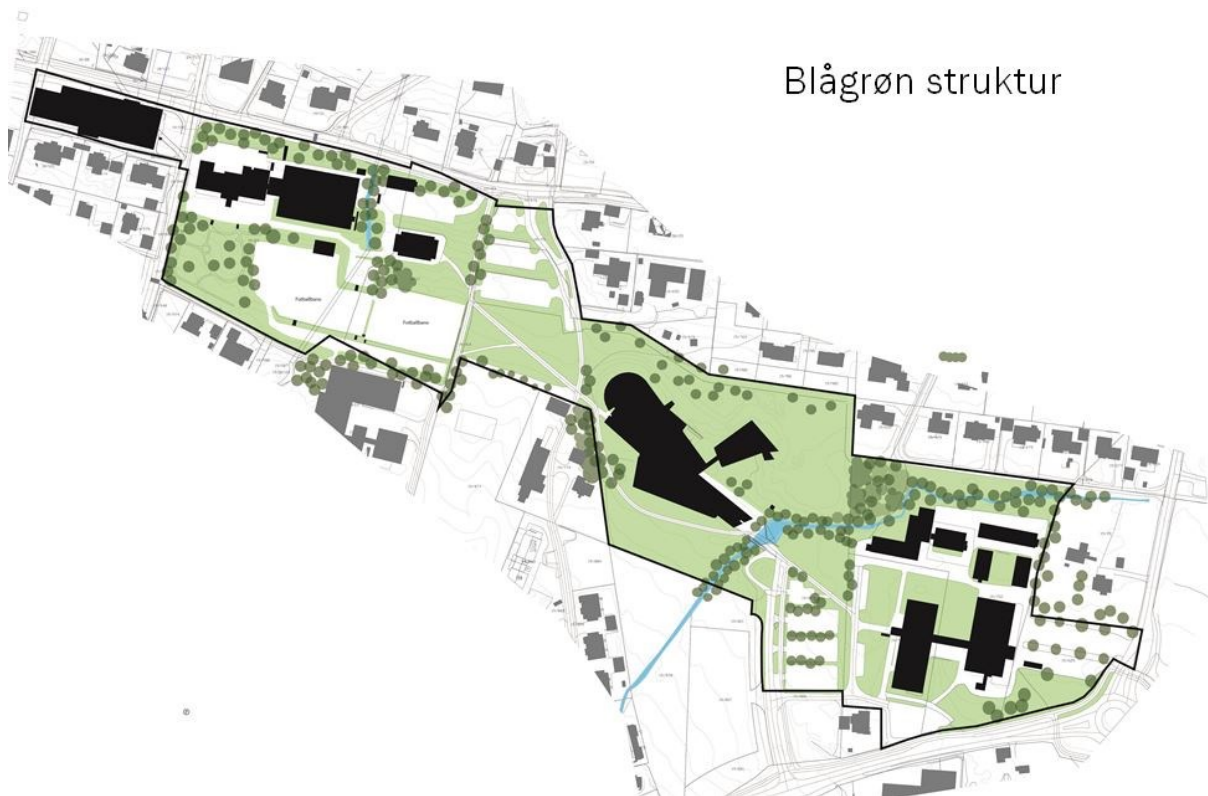
- HVO har ein grøn campus, med gode uteområde, gode soltilhøve, opne bekkar og fint utsyn mot vakker natur. Dette er ein god stad å vere, fri for luftforureining og støy. Det er godt å opphalde seg utandørs ved HVO – i alle fall i fint ver!
- Sjølv om campusen er langstrekt (500 m), er han samla med korte avstandar i høve til andre høgskular og universitet.

- Det er samband for gåande på tvers av heile campus (ute og inne), og fleire gode gangveggar til områda rundt. Slik sett er lett å kome fram til og på området. Campus Volda er ikkje eit lukka område, men ope for omgjevnadane. Mange som ikkje har sitt daglege verke her, går gjennom området. Barneskule og barnehagar ligg like i nærleiken. Dette skaper liv, og det er ein kvalitet som ikkje alle campus kan skilte med.
- Det er kort veg til sentrum med servicetilbod og offentlege funksjonar. Mange campus ligg utanfor sentrumskjernen i byar og tettstadar. Høgskulen i Volda ligg i tettstad-sona, i ca. 10 minutts gangavstand frå sentrum. Det er ikkje mykje. Det er ein viktig kvalitet at alle handels- og servicetilbod er i gangavstand.

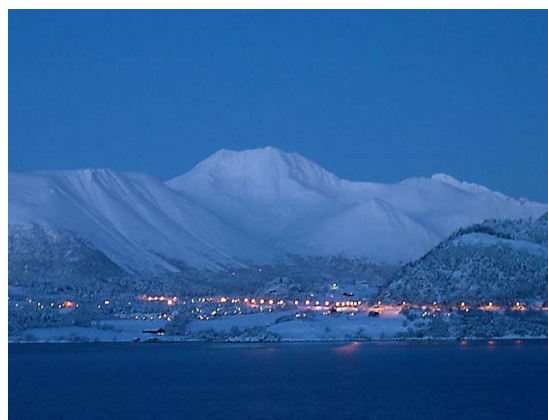

Figur 22 Ei roleg stund i parken

- Det er eit relativt godt busstilbod til campus. Området er også lett tilgjengeleg med bil. For studentar, tilsette og tilreisande til høgskulen er det ein stor fordel at det ligg flyplass eit knapt kvarter ifrå.
- På sjølve campus er fellesfunksjonar sentralt plasserte. Ingen har meir enn fem min. å gå til kantine og administrasjon. At folk må ut for å kome til kantina kan gjere at somme ikkje bruker henne, i sær på regnversdagar, men samstundes verkar dette til at det blir liv rundt og mellom husa.

Figur 23 Campus er grønt, med flotte friareal og bekkar som renn gjennom området

Figur 24 Høgskulen si plassering mellom fjell og toppar på Sunnmøre er ein kvalitet som mange set pris på

4.3.2 Utfordringar

Stadanalysen har peikt på desse utfordringane:

- Uteområda er ganske homogene. Dei gode naturgjevne føresetnadene er ikkje godt nok utnytta. Dei store uteområda har få aktivitetsskapande element, og det er få sitjeplassar og møteplassar. På godvêrsdagar er det trøngt om dei plassane som finst. Fleire delar av campus, m.a. Strøm og Aasen i aust, har ikkje gode areal for opphald utandørs.

- Eldsjeler har stelt med Kaarstad-parken, men det trengst meir vedlikehald, hogst og stussing av vekstar, samt enkle tilretteleggingstiltak for optimal bruk.
- Det er mange køyretilkomstar til campus. Det kan vere vanskeleg å vite kva som er hovudtilkomst. Fleire av dei mindre tilkomstane bør leggjast ned, og hovudtilkomsten ved Joplassvegen bør markerast tydelegare.
- Som gåande og ny på staden kan det vere vanskeleg å orientere seg på campus. Skiltinga kan forbetrast.
- Mykje og spreidd parkering, mange små parkeringsplassar mellom bygga, og parkering på umerka område gjev eit rotete inntrykk. Det er få som reiser kollektivt og dermed stort press på parkeringsplassane.
- For bygningsmessige behov, sjå kap. 4.2.

4.3.3 Vurdering

Campusutviklingsarbeidet har identifisert at dei største utfordringane ligg i bruken av bygg og behov for meir husrom. Nybygg og ombygging er kostnadskrevjande tiltak. Uteområda er ein viktig del av campus. Høgskulen har fine uteområde, men stadanalysen har vist at potensialet ikkje er fullt utnytta. Forbetring av dei kvalitetane campus allereie har, ved tiltak på uteområda, bør vere ein viktig del av utviklingsplanen. Oppgradering av uteområda er dermed ein viktig strategi. I kap. 6.2 blir det foreslått fleire tiltak innafor denne strategien.

Campus Volda har relativt høg parkeringsdekning. Likevel opplever mange at det er vanskeleg å finne plassar midt på dagen. Prosessen har vist at mange køyrer til jobb og studiestad sjølv om avstanden er kort. Behovsvurdering eller betalingsparkering vil sannsynlegvis redusere trongen for parkeringsplassar, og planen legg difor ikkje opp til at det skal etablerast fleire.

Busstilbodet er ikkje dårleg. Men det er sannsynlegvis eit potensial for å auke bruken av kollektivtilbodet. Gjennom strategien «Få fleire over på kollektiv, gange og sykkel» vert det foreslått enkle tiltak som kan verke til dette.

Strategiar og tiltak i kap. 6 er utarbeidd for å bøte på dei utfordringane ein her har peikt på.

4.3.4 Strategisk arealkart

Ein campusutviklingsplan er sett saman av sjølve samarbeidsprosessen, av ein rapport med strategiar og tiltak og eit strategisk arealkart. Dette siste kartfestar og viser dei fysiske tiltaka som ein kjem fram til skal gjennomførast.

Med bakgrunn i gruppene sine innspel og stadanalysen er det utarbeidd eit strategisk arealkart for campusområdet. Dette skal leggjast til grunn for framtidige arealdisponeringar og for prioritering av tiltak. Det strategiske arealkartet vert presentert i kap. 6.

4.4 Omgjevnader, tilhøve til tettstaden og sentrum

Volda har ein særleg kvalitet som studiestad med gangavstand mellom campus, studentbustader og sentrum. Avstanden frå campus til sentrum er om lag 500 m, og det er mange gangveggar i området. Statistikk viser at høgskular som ligg sentrumsnært ofte har høgare søkjartal. Det er viktig for Høgskulen i Volda at det finst eit aktivt sentrum med handel, kulturtilbod, kafear, offentlege servicetilbod og utestader.

Sentruma i Volda og Ørsta utfyller kvarandre. Møreforsking og Telemarkforsking sin rapport om byregion for Volda og Ørsta (rapport nr 62-2015) peikar på at det er viktig at desse to sentruma utviklar urbane kvalitetar som gjer dei meir attraktive. Rapporten viser at sentruma i Volda og Ørsta har høg attraktivitet i såkalla besøksnæringar, men at dei har potensial for fleire funksjonar som kan verke tiltrekkjande på annan aktivitet.

Volda er vertskommune både for høgskule, sjukehus og vidaregåande skule. Sentrumet har såleis ein regional funksjon som stiller forventingar til urbane kvalitetar. Volda næringsforum, kommunen og fylkeskommunen har sett i gang eit sentrumsutviklingsprosjekt som har som intensjon å gjere tettstaden meir triveleg og funksjonell. Det er viktig at også studentane sitt syn på og behov i Volda sentrum vert fanga opp i dette prosjektet. Rokken som vert driven av Studentsamskipnaden er som konsertarena og restaurant ein viktig møteplass for studentane, men også for andre yngre menneske i regionen.

Figur 25 Aktivitet i Volda sentrum!

Både i campusprosjektet og sentrumsprosjektet vert det drøfta korleis ein kan sjå aktivitetar og fasilitetar ved høgskulen og i sentrumsgatene meir i samanheng. Det vil vere viktig å vere medviten om val av strategiar og tiltak, slik at studentane vert ein del av gatemiljøet også når campus vert utbygt med eventuelle nye funksjonar som kino og andre lokale med fleirbruksfunksjonar. Dersom fleire kulturelle aktivitetar vert lagt til campus, kan lokalisering av studentbustader i sentrum vere eit alternativ til å skape liv og gjere studentane enda meir synlege i bygdebyen. Visjonen som er valt, peikar i retning av ulike tiltak for å skape liv i Volda som studentbygd. Gjennom strategiane 11 «Betre markering av campus i sentrum og omgjevnadene» og 12 «Meir samarbeid med Volda kommune» er det foreslått tiltak som skal følgje opp dette.

4.5 Høgskulen i samhandling med lokalsamfunn og næringsliv

HVO sin infrastruktur og faglege ressurspersonar kombinert med studentane sin iver, lærings- og gjennomføringsvilje har eit stort potensial for gjennomføring av felles prosjekt i samarbeid med lokalt og regionalt næringsliv.

Utdanninga i entreprenørskap er ein god start. Det tilbodet bør bli endå meir synleg og utvidast til fleire av avdelingane. Her vil HVO finne medspelarar med ynskje om å bidra, som til dømes

Innovasjon Noreg, den fylkeskommunale entreprenørskapssatsinga hoppid.no, Ungt Entreprenørskap, START Norge, Sunnmøre Kulturnæringshage AS og Volda næringsforum.

Det er viktig for å kunne realisere potensialet i samarbeid med privat sektor at HVO blir meir kundeorientert. Eit verkemiddel kan vere å etablere ei fast arbeidsgruppe av ressurspersonar som kommuniserer med det regionale næringslivet om utvikling av fakturerbar etter- og vidareutdanning. Eit slikt team kunne kanskje også få ei rolle i skriving av HVO sine eigne Doffin-anbod og vere ein ressurs i koplinga mot lokale og regionale næringslivsorganisasjonar, innovasjonsselskap, Forskringsrådet, Innovasjon Noreg og verkemiddelapparatet for FoU elles.

Næringslivet har i samband med tilpassa kurs behov for undervisingsrom med tilknytte grupperom. Kravet til standard på rom og fasilitetar er høg for denne gruppa - og betalinga deretter. For næringslivet er det viktig med pålitelege og fleksible IKT-løysingar. Det gjeld både breiband, mobilt breiband og videokonferanseutstyr.

Næringslivet har krav til gode parkeringstilhøve. Innføring av betalingsparkering vil truleg redusere bruken av bil for studentar og tilsette som bur nær campus – og soleis kanskje og behovet for nye parkeringsplassar. Innføring av betalingsparkering på campus kan gjerne skje uavhengig av kva strategiar Volda kommune vel for parkering i samband med sentrumsutviklingsplanen.

Volda kommune har utdaterte fasilitetar for kinoframsyning, og ein bør finne ut om dei har interesse av å leige ein eller to mindre salar med 70-100 plassar. Dette er i tråd med utviklinga ein ser elles i Noreg der same maskinrom tener fleire salar. Ein kan og sjå føre seg at kioskdirft knytt til kino blir eit tilbod til studentar som er på lesesalar eller på campus i andre samanhengar på kveldstid. Ei kinoløysing på campus vil og bli ein kjærkomen ressurs for eksisterande animasjons- og dokumentarfilmfestivalar og skape nye rammevilkår.

Det er ei gjennomgåande oppfatning at HVO har behov for eit nybygg som m.a. kan erstatte det kommunale Aasenhuset. Nye lokalitetar og ein oppgradert campus vil kunne verke positivt også for framtidig rekruttering av studentar og fagpersonell.

Mange i lokalsamfunnet har peikt på behovet for eit nybygg som kan samle undervisinga i mediefaga og sikre at den utdanninga også i framtida høyrer heime i Volda. Medieutdanningane er av høg verdi for det regionale næringslivet og heile fylket i høve nasjonal opinionsdanning og kunnskapsformidling.

Følgjande strategiar inneheld tiltak som skal betre samhandling mellom næringsliv, lokalsamfunn og høgskule:

Strategi 2: «HVO skal leggje til rette for og stimulere til livslang læring i nært samspel mellom utdanning, arbeidsliv, forskning og utviklingsarbeid.»

Strategi 4: «Etablere nybygg som dekkjer dokumenterte behov på campus.»

Strategi 9 «Auka fokus på entreprenørskap og samarbeid med regionalt næringsliv».

Strategi 10: «Bli tydelegare som samfunnsaktør.»

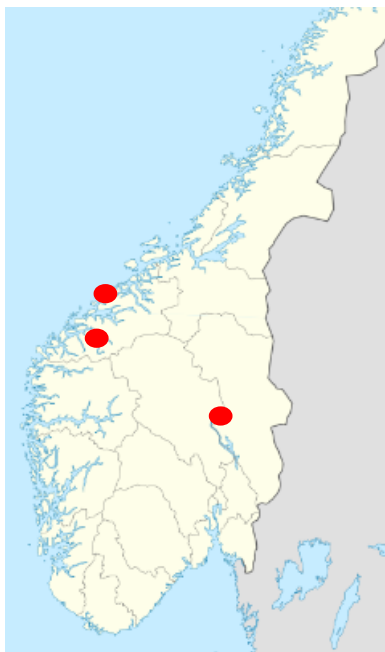
5 HØGSKULEN OG DET NYE UTDANNINGSLANDSKAPET

Det norske høgskulelandskapet er i endring. I Nord- og Midt-Noreg ser det ut til at alle høgskulane vert lagde under universiteta. NTNU får i tillegg med seg skulane i Ålesund og på Gjøvik, og Stord/Haugesund går inn i Universitetet i Stavanger. Mykje tyder på at eit par andre relativt store høgskular vil slå seg saman for også å bli universitet.

HVO har respondert på statsrådens strukturprosess med å framheve trongen for vidare regional styring med forskning og høgare utdanning. Det vil ikkje seie at alt skal halde fram som før. Vi har invitert til meir forpliktande samarbeid i ulike retningar, og vi har argumentert for ein styrka institusjon med nynorsk-profil på Nord-Vestlandet. Sidan Ålesund har valt fusjon med Trondheim, og sidan Høgskulen i Sogn og Fjordane prioriterer koplingane til Bergen, snakkar vi for tida også om tettare samarbeid med Molde og Lillehammer.

Same kva som vert utfallet av den pågåande strukturprosessen, skal HVO utviklast vidare som høgskulen for human- og samfunnsvitskapane i Møre og Romsdal. Dei profesjonsretta grunnutdanningane er berebelken for høgskulen. I tillegg til den avgjerande regionale rolla prioriterer HVO tre nasjonale satsings-område: Yrkesretta medieutdanning, Nynorsk i utdanning, forskning og formidling og Fleksibel vidareutdanning.

HVO har det største mediefagmiljøet i landet, og vi har ambisjon om å vere i fremste rekkje i Skandinavia på yrkesretta medieutdanning. Vi profilerer oss på nynorsksatsinga ikkje minst gjennom

Figur 26 Samarbeid med Høgskulane i Molde og på Lillehammer?

Ivar Aasen forskingssenter for språk, litteratur og kultur, Master i nynorsk skriftkultur og vidareutdanning i Nynorsk i opplæringa. Frå eit språkpolitisk perspektiv er det særleg viktig å ta vare på lærarutdanningane som er så sterkt knytte til det nynorske forskings- og formidlingsmiljøet.

HVO har mange fleksible studietilbod, og i åra framover vil vi vidareutvikle digitale undervisnings- og vurderingsformer. Vår ambisjon er å vere mellom dei aller beste på fleksible nettstøtta tilbod. Det stiller krav til både pedagogisk kompetanse, infrastruktur og støttefunksjonar.

Eit gjennomgåande drag i utdanningslandskapet er at fleire og fleire tek master. Det vil føre til at komande studentgrupper vil vere eit år lengre på studiestadene, og fleire som er ferdig utdanna vil ta vidareutdanningar. Samlingsbaserte mastertilbod vil vere relevante for denne studentgruppa og vil kunne gje auka behov for undervisningsrom.

I dialogen med Kunnskapsdepartementet har høgskulen fått positiv respons på profileringa som er nemnt ovanfor. Vidareutvikling av campus-kvalitetane vil vere avgjerande for framtida åt studiestaden same kva som måtte skje med strukturane i UH-landskapet.

6 MORGONDAGENS CAMPUS VOLDA

6.1 Visjon

Kompetanse for framtida, i StudiebygdA

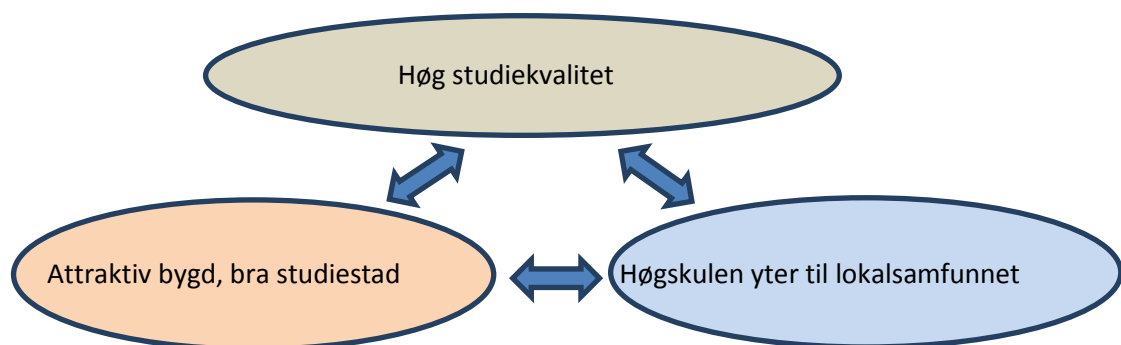
Visjonen spelar på to sentrale element:

Hovudoppgåva for høgskulen er å syte for forskning og utdanning som gjev kompetanse for framtida. Slik er visjonen også formulert i den nyleg reviderte strategiplanen for Høgskulen i Volda (vedteken av styret 29.10.2014).

Visjonen for campusutviklingsprosjektet er utvida med tilleggset « - i StudiebygdA». Slik får vi fram det nære samspelet mellom høgskulen og lokalsamfunnet. Forskarar, undervisarar og studentar har lenge vore og skal framleis vere integrerte som viktige aktørar i bygda og regionen. Visjonen peikar på at partane i prosjektet held høgt medvitet om i fellesskap å utvikle vidare:

- service- og kulturtilbod for å gjere Volda endå meir attraktiv som studiebygd
- innsats frå høgskulen til lokalsamfunnet og regionen

Strategiar og tiltak i planen skal byggje opp om dette.

6.2 Strategiar

Følgjande strategiar er vedteke:

Strategi 1	HVO skal ha eit levande, attraktivt og godt studiemiljø med tett kontakt mellom lærar og student og mellom ulike studentgrupper
Strategi 2	HVO skal leggje til rette for og stimulere til livslang læring i nært samspel mellom utdanning, arbeidsliv, forskning og utviklingsarbeid
Strategi 3	HVO skal vidareutvikle fleksible og distanseovergripande studietilbod av høg kvalitet
Strategi 4	Etablere nybygg som dekkjer dokumenterte behov

Strategi 5	Oppgradere bygningsmasse der kvaliteten er for dårleg
Strategi 6	Verke til effektiv bruk av eksisterande bygg
Strategi 7	Oppgradere uteområda med element som utnyttar kvalitetane, aukar attraktiviteten og gjev god samanheng til områda rundt
Strategi 8	Få fleire reisande over til gange, sykkel og kollektiv
Strategi 9	Auka fokus på entreprenørskap og samarbeid med regionalt næringsliv
Strategi 10	Bli tydelegare som samfunnsaktør
Strategi 11	Betre markering av campus i sentrum og omgjevnadene
Strategi 12	Meir samarbeid med Volda kommune

Vi syner også til Høgskulen i Volda sin strategiplan av 29.10.2014, der strategi 1,2 og 3 er henta frå.

6.3 Tiltak knytt til strategiane

Strategi 1	HVO skal ha eit levande, attraktivt og godt studiemiljø med tett kontakt mellom lærar og student og mellom ulike studentgrupper
Tiltak	1. Ha undervisnings- og produksjonslokale for å kunne tilby framtidsretta og moderne medieutdanning 2. Ha baserom for prosjektorganisert læring

Strategi 2	HVO skal leggje til rette for og stimulere til livslang læring i nært samspel mellom utdanning, arbeidsliv, forskning og utviklingsarbeid
Tiltak	1. Leggje til rette for lokale som er tilpassa samlingsbasert undervisning - og som gjev sosiale møtestadar og høve til gruppe- og kollokviearbeid

Strategi 3	HVO skal vidareutvikle fleksible og distanseovergripande studietilbod av høg kvalitet
Tiltak	1. Bygge opp støttefunksjonar og rom som er lagd til rette for skjermopptak og med høve til å filme forelesar. 2. Ha opptaksrom som fagtilsette kan bruke til opplæring og rettleiing

Strategi 4 Etablere nybygg som dekkjer dokumenterte behov

Tiltak	1. Starte arbeidet med å planleggje eit nytt bygg for formidlingsfaga. Finne beste plasseringa2. Starte arbeidet med å planleggje lokaliteter for kunnskapspark, ev. med overnatting og konferansesenter/lokale for samlingsbaserte studiar

Strategi 5 Oppgradere bygningsmasse der kvaliteten er for dårleg

Tiltak	1. Utarbeide og gjere kjent ein kvalitetsmal for framtidige undervisningsrom2. Gjennomgang av eksisterande undervisningsrom og bygningsmasse etter malen3. Lage prioriteringsplan for dei dårlegaste undervisningsromma

Strategi 6 Bidra til effektiv bruk av eksisterande bygg

Tiltak	1. Følgje opp Usability-utgreiinga. Arbeide vidare for å kartleggje grundigare behovet for endringar, og vurdere moglege ombyggingar2. Arbeide for å få inn naudsynte bygningsmessige endringar når ventilasjonsanlegget skal oppgraderast i Kårstadhuset3. Vurdere behovet for grupperom og sjå på moglege enkle tiltak4. Endre strategi for utlån av nøklar for betre utnytting av lokala gjennom døgnet5. Tilsette ein timeplanleggar og rombookar som skal koordinere undervisninga.6. Betre utnytting av kapasiteten gjennom døgnet. Undervisningsopplegg større delar av dagen7. Betre undervisningslokale og fasilitetar til samlingsbaserte studium8. Vidareføre rom for studentorganisasjonar

Strategi 7 Oppgradere uteområda med element som utnyttar kvalitetane, aukar attraktiviteten og gjev god samanheng til områda rundt

Tiltak	1. Uteareala vert delte i ulike soner i samsvar med strategisk arealkart2. Det vert sett av eit område der aktivitetsfremjande tiltak kan etablerast (sjå strategisk arealkart).3. Studenttinget foreslår kva aktivitetsfremjande tiltak som kan setjast i verk, til dømes sandvolleyballbane og/eller stadfast bordtennisbord4. Det vert laga fleire sitjeplassar utanfor kantina (sjå strategisk arealkart).5. Etablere grillplass/bålplass som kan brukast utanfor opningstida i tilknytning til sitjeplassane.6. Det vert laga opphaldsplass ute på sørsida av gangpassasjen mellom Aasenhuset og Strømhuset7. Terrassen mellom Aasenhuset og Strømhuset mot nord vert oppgradert slik at han

vert trivelegare.

8. Boskontainarar vert flytta frå bekkedantar. Det vert laga sitjeplassar ved elvekanten fleire stader.
9. På sikt må organisering av uteområde, innkøyring osv. omarbeidast for tilpassing til ny tunnelloysing mellom Volda og Ørsta. Innkøyring aust for Aasenhuset vert stengd.
10. Rådgjeving frå Statsbygg sine landskapsarkitektar; hogge nokre tre, kutte andre.
11. Fjerne søppelkasser og parkeringsplassar framfor hovudinngangen til Kaarstadhuset og gjenopprette framsida der som ein hovudtilkomst for gåande. Seremoniplass, uteområde framfor Kaarstadhuset, vert oppgradert.
12. Etablere gangstiar mot nord-aust (sjå strategisk arealkart).
13. Bruke uteareala til å vise kunstprosjekt, vise media/animasjonsfaga sine produkt på skjermar i fellesareala eller ute.

Strategi 8 Få fleire reisande over til gange, sykkel og kollektiv

Tiltak

1. På sikt redusere talet på mindre parkeringsplassar og samle dei i større plassar ved hovudtilkomsten (Joplassvegen)
2. Innføre betalingsparkering; kommunen syter for oppsetting av skilt i høve vedteken skiltplan.
3. Optimalisere busstilbodet ved aktivt å ta del i ruteplanlegginga i samarbeid med Volda kommune, busselskap og Møre og Romsdal fylkeskommune. I første omgang orientere om Høgskulen sitt behov i brev til aktørane.
4. Det må stå busstoppskilt på busshaldeplassane.
5. Det må ikkje stå busstoppskilt på busshaldeplassar som ikkje er i bruk.
6. Det må skiltast frå campus til busshaldeplassane.
7. Det må være hengt opp rutetabellar på haldeplassane.
8. Høgskulen må lage eige informasjonsmateriell for bussreiser til ulike stader der studentane kjem frå.
9. Busshaldeplassane ved Campus må vere oppførte i rutetabellhefte og på nettet.
10. Oppmoding om å ta buss vert lagt ved invitasjon til samlingar.
11. Joplassvegen er hovudtilkomst til campus.

Strategi 9 Auka fokus på entreprenørskap og samarbeid med regionalt næringsliv

Tiltak

1. Synleggjere og vidareutvikle HVO si satsing på entreprenørskap - og søkje samarbeid med til dømes Innovasjon Noreg, den fylkeskommunale entreprenørskapssatsinga hoppid.no, Ungt Entreprenørskap, START Norge,

Sunnmøre Kulturnæringshage AS og Volda næringsforum.

2. Setje i gang eit forprosjekt for etablering av Volda Kunnskapspark.
3. Undersøke sjansane for ombygging av Aasenhuset til kurssenter/kunnskapspark/overnattingsstad for samlingsbasert etter- og vidareutdanning. Undersøke om Studentsamskipnaden for Sunnmøre kan vere interessert i å drifte bed & breakfast-hotell i øvste etasje av eit ombygd Aasenhus.
4. Undersøke om det er mogleg å etablere ei økonomisk insentivordning for tilsette ved HVO for utvikling og gjennomføring av kompetansehevande kurs for privat og offentlig sektor.
5. Etablere og i samarbeid med STiv drifte ein nettstad der arbeidsgivarar og oppdragsgivarar kan melde inn praksisplassar og tema for bachelor- og masteroppgåver.
6. Etablere eit forum for kontakt med representantar for arbeidsgivarane i offentlig og privat sektor slik at HVO kan vere i forkant med omsyn til kompetansebehov, planlegging av fagtilbod og relevant kursverksemd.
7. Syte for meir stabilt WiFi gjestenett og/eller god 4G dekning på campus så vel som gode videokonferanserom.

Strategi 10 Bli tydelegare som samfunnsaktør

Tiltak

1. Invitere fleire til foredrag som HVO allereie i dag har på campus. Syte for at informasjon om forelesingar på HVO blir lett tilgjengeleg for alle. Informasjonen kan gjerne vidareformidlast av næringslivsorganisasjonane i BAS-regionen.
2. Bruke andre arenaer som t.d. Rokken til "kveldssete" med debattar der fagpersonell frå HVO kan ha leiande rolle.
3. Meir bruk av studentar i lokalmiljøet; til dømes til studentdrivne kulturnæringstenester, kurs for kulturskulen osv.

Strategi 11 Betre markering av campus i sentrum og omgjevnadene

Tiltak

1. Det er behov for betre skilting internt på campus - mellom dei ulike bygga.
2. Et større skilt («reklame», omdømebyggande) nær tilkomsten langs E39. Betre skilting til Høgskulen frå sentrum, både for gåande og bil.
3. Tydeleggjering av Volda som studentby. Vise fram spennande animasjonsfilmar eller produkt på utvalde stader i sentrum.
4. Midlertidige tiltak som markerer Høgskulen som kreativt studentmiljø.

Strategi 12 Meir samarbeid med Volda kommune

Tiltak

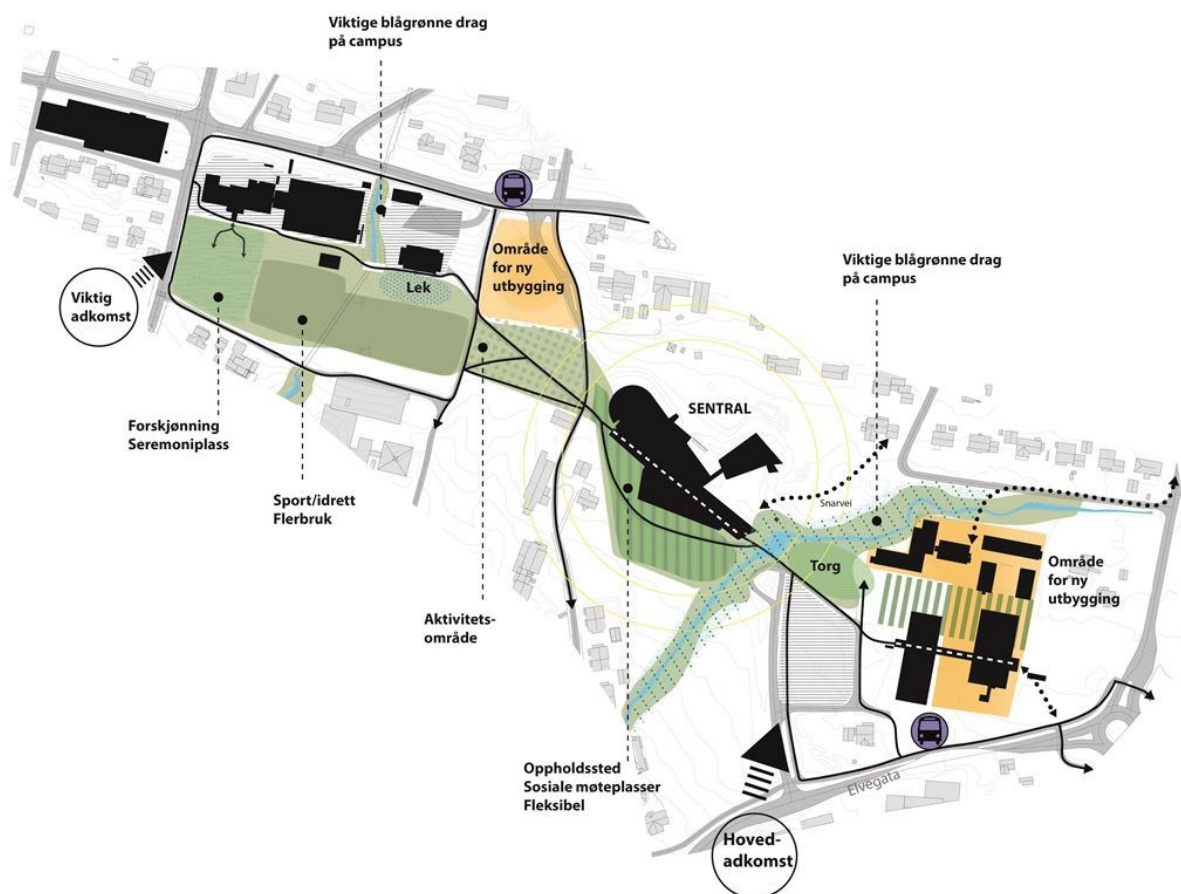
1. Auka sambruk av bygningsmassen HVO disponerer; kommunen kan leige på kveldstid.
2. Syte for at kunnskapen samla i campusprosjektet blir spelt inn til det pågåande

sentrumsutviklingsprosjektet i Volda kommune.

3. Videreføre partnerskapen i StudiebygdA-prosjektet og forankre deltaking i partnerskapen i strategien for HVO.

6.4 Strategisk arealkart

Det strategiske arealkartet viser dei prinsippa ein ønskjer å byggje framtidig utvikling av campusområdet på. Kartet viser fleire strategiske val og fleire – men ikkje alle - foreslegne tiltak.

Figur 27 Forslag til strategisk arealkart

Det strategiske arealkartet viser med svart farge bygga som høyrer til campus. Vidare viser det viktige gangvegar, gamle (heiltrekte) og foreslegne nye (stipla). Det viser parkeringsplassar med grå farge.

Kartet viser det viktige grønne draget som går frå aust til vest gjennom campus. Dette er ein viktig kvalitet, og potensialet for å utvikle det til eit mindre homogent område er stort. Uteområdet er på kartet delt opp i soner med ulike funksjonar. Eit område for aktivitetar er tenkt mellom Berte Kanutte og Nedretun. Her kan ein sjå for seg sandvolleyballbane, basketkorg, fast utetennisbord eller liknande. Det er behov for eit større sitjeområde og sosial møteplass utanfor kantina i Berte Kanutte.

Eit anna framlegg er å revitalisere det gamle inngangspartiet framfor Kaarstad 1922 ved m.a. å fjerne bilane framfor huset og markere tilkomst bette; sjå figur 17.

Den blågrøne strukturen er markert tydelegare. Det inneber eit ønske om å utnytte denne kvaliteten bette, til dømes ved å leggje til rette for sitteplassar og benkar nær bekkane.

Kartet signaliserer også at ein ser for seg ei tydeleggjering av hovudvegtilkomst gjennom Joplassvegen, m.a. gjennom samling av tilkomstvegar når ny Voldatunnel blir bygd. Det er vidare ønskeleg å tydeleggjere ein gangtilkomst frå sentrum og opp mot Kårstadhuset. Parkeringsplassar bør samlast til færre område, m.a. ein større parkeringsplass i aust.

Det strategiske arealkartet viser to område for framtidige bygg. Eit signalbygg for mediefaga som skal ha sambruk med kommunen bør ha ein sentral og god plassering. Ein mogeleg kunnskapspark/konferansesenter mm. kan etablerast i samband med Aasenhuset. Høveet til å gå gjennom og langs campusområdet skal vidareførast ved ei mogeleg utbygging.

6.5 Oppfølging av strategiar og tiltak, prioritering og ansvar

Prioriteringstabell

Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist
5	Sikre økonomisk grunnlag for mest moglege vedlikehaldsmidlar til Kaarstad 1922 for å sikre god standard på undervisningsroma	HVO/Statsbygg	Straks
5	Utarbeide og gjere kjend ein kvalitetsmal for framtidige undervisningsrom	Læringsmiljøutvalet/Statsbygg	H-15
1 og 4	Setje ned ei arbeidsgruppe som skal lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga	HVO-leiinga	H-15
6	Sentral samordning av rombookinga	Studieadministrasjonen i samarbeid med avdelingane	Blir gjennomført frå H-15
11	Bette skilting på campus, inkludert merking av hovudinnkomst	Drift	Til semesterstart H-15
8	Ta kontakt med Fylkeskommunen om informasjon om rutetabellar på haldeplassar, busstoppskilt, skilting til campus frå haldeplassane og påverke ruteplanlegginga	Kontor for samfunnskontakt	Til semesterstart H-15
3	Tilrettelegging av opptaksrom som fagtilsette kan nytte til opplæring og rettleiing	Drift/IT	Arbeidet er i gang og vert gjennomført i 2015
6	Koordinere undervisninga på	Rombookar i samarbeid med	Gjennomførast

	samlingsbaserte studium	avdelingane	frå H-15
10	Lage kalender som synleggjer førelesingane på HVO for eksternt interesserte.	Kontor for samfunnskontakt på HVO	Gjennomførast frå H-15
??	Fleire ladestasjonar for elbilar	Statsbygg/HVO ved Drift	Frå H-15
9	Drift av nettstad der arbeidsgjevarar og oppdragsgjevarar kan melde inn praksisplassar og tema for BA- og masteroppgåver.	STiV i lag med vevkoordinator på HVO.	H-15?
7	Lage ein framdriftsplan for oppgradering av uteareala	Drift/Statsbygg	Starte arbeidet H-15, setje i verk tiltak frå 2016
2	Leggje til rette eigna lokale for samlingsbaserte studium	HVO-leiinga/Statsbygg	H-16
1	Samle studentane på BA-utdanningane og profesjonsutdanningane på eigne basar	Studieadministrasjonen i samarbeid med avdelingane	Frå H-16
4 og 9	Setje i gang eit forprosjekt for etablering av Volda kunnskapspark i 2016. Tiltaket inkluderer vurdering om eit ombygd Aasenhus kan vere eit tenleg som kunnskapspark	HVO, Volda kommune og Sunnmøre kulturnæringshage	Frå V-16
8	Vurdere betalingsparkering	HVO	2017

7 VEDLEGG

7.1.1 Deltakarar i prosessen

Styringsgruppa:

Regiondirektør	Kjetil Lehn	kle@statsbygg.no	Statsbygg Region Midt-Norge
Rektor	Per Halse	pha@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Direktør	Jacob Kjøde	jk@hivolda.no	Høgskulen i Volda

Rådmann	Rune Sjurgard	Rune.sjurgard@volda.kommune.no	Volda kommune
---------	---------------	--	---------------

Arealgruppa

Gruppeleiar: Aud Folkestad

Dekan AKF	Aud Folkestad	audf@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Rådgjever	Per Ernst Lundberg	per.ernst.lundberg@volda.kommune.no	Volda kommune
Seksjonsleder, forvaltning og utvikling. Samferdsel	Dag Hole	dag.hole@mrfylke.no	Møre & Romsdal fylkeskommune
Strategiseksjonen	Sindre Blindheim	sindre.blindheim@vegvesen.no	Statens vegvesen Region Midt
Eiendomsforvalter	Geir Skaaren	gesk@statsbygg.no	Statsbygg Region Midt-Norge
Driftsleder	Frank Helge Lande	frankhelge.lande@statsbygg.no	Statsbygg Region Midt-Norge
Dekan AMF	Sverre Liestøl	sl@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Leiar Drift/Tillitsvald Tekna	Leif Roar Strand	leifroar@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Tillitsvald Utdanningsforbundet	Odd Helge Mjellem Tonheim	oddht@hivolda.no	Høgskulen i Volda
STIV, fagansvarleg/nestleiar	Karoline Strand	stiv@hivolda.no	STIV
Representant IPAS	Grete Matland Olsen	GretheMattland.Olsen@moreforsk.no	Høgskulen i Volda
Senioringeniør	Kristin Dale Selvig	kristin.dale.selig@statsbygg.no	Statsbygg
Samferdsel mrfylke	Rolf Stavik	rolf.stavik@mrfylke.no	Høgskulen i Volda

Høgskulegruppa

Gruppeleiar: Gonnie Smit

Studiedirektør	Gonnie Smit	gonnie@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Økonomi- og organisasjonssjef	Ann Elin Johansen Rovde	Ann.Elin.Rovde@mfaa.no	Møreforskning
Adm. Direktør	Jan Henning Egset	je@hivolda.no	Studentsamskipnaden
Dekan AHL	Arne Myklebust	Arne.Myklebust@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Dekan ASH	Ketil Jarl Halse	kjh@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Tillitsvald NTL	Sylvi Gulla Hovdenakk	sgh@hivolda.no	Høgskulen i Volda
STIV, leiar	Joanna Antoniak	stiv@hivolda.no	STIV
Fagtilsett	Ivar Jon Erdal AKF	erdali@hivolda.no	Høgskulen i Volda

Lokalmiljøgruppa

Gruppeleiar: Martin Foldal

			Sunnmøre Kulturnæringsh age
Dagleg leiar	Martin Foldal	martin.foldal@sknh.no	
Rådmann	Rune Sjurgard	rune.sjurgard@volda.kommune.no	Volda kommune
			Møre & Romsdal fylkeskommune
Fylkesplansjef	Ole Helge Haugen	ole.helge.haugen@mrfylke.no	Volda næringsforum
Dagleg Leiar	Stefan N. Halck	stefan@voldaforum.no	Ørsta næringskontor
Kontaktperson	Odd Magne Vinjevoll	omv@orsta-nk.no	MAFOSS Maritim Forening for søre Sunnmøre
Dagleg leiar	Terje R. Høybakk	terje@mafoss.no	
	Hege Karete	hege.karete.hamre@furene.no	
Dagleg leiar	Hamre		Furene AS
Adm. direktør	Solveig Midtbø	solveig.midtbø@sparebanken.no	Sparebank 1 Søre Sunnmøre
Professor IPAS	Jørgen Amdam	Jorgen.Amdam@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Fagtilsett	Kari Hasle	kari.Hasle@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Fagtilsett	Kristian Fuglseth	kfu@hivolda.no	Høgskulen i Volda
Styret	Roar Amdam	ram@hivolda.no	vara
Styret	Marit Vartdal Engeset	mariteng@hivolda.no	Fast medlem
Planleggar	Regine Solberg Aklestad	regine.solberg.aklestad@volda.kommune.no	Volda kommune
Ordførar	Arild Iversen	arild.iversen@volda.kommune.no	Volda kommune

Høgskulestyret sine prioriteringar etter styremøte 4.6.15:

Strategi	Tiltak	Ansvar	Frist
5	Sikre økonomisk grunnlag for mest moglege vedlikehaldsmidlar til Kaarstad 1922 for å sikre god standard på undervisningsroma	HVO/Statsbygg	Straks
5	Utarbeide og gjere kjend ein kvalitetsmal for framtidige undervisningsrom	Læringsmiljøutvalet/Statsbygg	H-15
1 og 4	Setje ned ei arbeidsgruppe som skal lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga	HVO-leiinga	H-15
6	Sentral samordning av rombookinga	Studieadministrasjonen i samarbeid med avdelingane	Blir gjennomført frå H-15
11	Betre skilting på campus, inkludert merkering av hovudinnkomst	Drift	Til semesterstart H-15
8	Ta kontakt med Fylkeskommunen om informasjon om rutetabellar på haldeplassar, busstoppskilt, skilting til campus frå haldeplassane og påverke ruteplanlegginga	Kontor for samfunnskontakt	Til semesterstart H-15
3	Tilrettelegging av opptaksrom som fagtilsette kan nytte til opplæring og rettleiing	Drift/IT	Arbeidet er i gang og vert gjennomført i 2015
6	Koordinere undervisninga på samlingsbaserte studium	Rombookar i samarbeid med avdelingane	Gjennomførast frå H-15
10	Lage kalender som synleggjer førelesingane på HVO for eksternt interesserte.	Kontor for samfunnskontakt på HVO	Gjennomførast frå H-15
	Fleire ladestasjonar for elbilar	Statsbygg/HVO ved Drift	Frå H-15
9	Drift av nettstad der arbeidsgjevarar og oppdragsgjevarar kan melde inn praksisplassar og tema for BA- og masteroppgåver.	STiV i lag med vevkoordinator på HVO.	H-15?
7	Lage ein framdriftsplan for oppgradering av uteareala	Drift/Statsbygg	Starte arbeidet H-15, setje i verk tiltak frå 2016
2	Leggje til rette eigna lokale for samlingsbaserte studium	HVO-leiinga/Statsbygg	H-16
1	Samle studentane på BA-utdanningane og profesjonsutdanningane på eigne basar	Studieadministrasjonen i samarbeid med avdelingane	Frå H-16
4 og 9	Setje i gang eit forprosjekt for etablering av Volda kunnskapspark i 2016. Tiltaket inkluderer vurdering om eit ombygd Aasen-hus kan vere eit tenleg som kunnskapspark	HVO, Volda kommune og Sunnmøre kulturnæringshage	Frå V-16
8	Vurdere betalingsparkering	HVO	2017

Oppfølging av Campusutviklingsplanen for Høgskulen i Volda – arbeidsgruppe nybygg

Innleiing

Styret for HVO gjorde følgjande vedtak om Campusutviklingsprosjektet på styremøtet i juni 2015:

Styret sluttar seg til prioriteringane i punkt 6.5 i sluttrapporten til campusutviklingsprosjektet for Høgskulen i Volda.

Arbeidsgruppe for å planlegge nybygg ved HVO

Strategi 4 i planen er å etablere nybygg som dekkjer dokumenterte behov

I punkt 6.5 *Oppfølging av strategiar og tiltak, prioritering og ansvar* fekk høgskuleleiinga i oppdrag å setje ned ei arbeidsgruppe som skal lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga i haustsemesteret 2015.

Kva er dei dokumenterte behova?

I følgjer rapporten har HVO « behov for erstatningsbygg for Aasen-huset som i dag husar Avdeling for mediefag (AMF). Ein del av AMF sine aktivitetar går også føre seg i Strøm-huset. Eit nybygg bør i størst mogleg grad gi rom for alle mediefaglege aktivitetar. Huset bør innehalde redaksjonslokale, radio- og fjernsynsstudio og produksjonsfasilitetar for ulike typar formidling. Dersom mediefaga på HVO skal samlast og Seksjon for MKT i AKF skal vere ein del av dette, bør også det takast omsyn til. Eventuelle frigjorde areal i Strøm og Idrettsbygget kan nyttast til å dekkje det generelle behovet for undervisningsareal og kontor.»

Vidare står det i rapporten: «Ved utbygging av undervisningslokale på campusområdet bør også potensialet for eit sambruks-konsept som inneheld kino og eventuelt andre kulturhusfunksjonar vurderast. Med ei slik løysing vil ikkje kommunen ha behov for kino i Samfunnshuset. Ei sambruksløyning vil kunne innebere undervisningsrom på dagtid og kino/kultursal på kveldstid.

Det er ønske om eit opplevingssenter for medieutviklinga i Volda, helst med utstilling av utstyr frå det tidlegaste til det siste moderne, dvs. eit opplevingssenter der ein kan sjå utviklinga, sjå filmar og prøve å gjere opptak med seg sjølv. Ønsket er å lage noko liknande som opplevingssentera i VG, NRK, Ulstein Group osv. I det minste bør vi få på plass faste lokale for NAC (Norwegian Animation Center) som førebels held til i eit forretningslokale i Hamnegata i Volda.

HVO treng vidare spesialrom for distanseovergripande undervisning. I denne samanhengen nemner ein ofte MOOC (Massive open online courses). Det nye medie- og kulturbygget må vere fleksibelt og utnytte moderne teknologi slik at dei ulike areala stadig kan fylle ulike funksjonar.

For å kunne gi tilbod om gode distanseovergripande studium treng HVO rom som er lagde til rette for skjermopptak og med høve til å filme forelesar. Vi treng også opptaksrom som dei fagtilsette kan bruke til opplæring og rettleiing. For å utvikle fleksibel læring er kunnskapar om formidling av lyd, bilete, tekst, animasjon og mediesjangrar naudsynte.

Det er stor mangel på laboratorieliknande lokale til slike føremål. Vi ser at andre høgskular har mange undervisningsrom særleg innretta på fleksibel læring; fast monterte studioriggar som kan brukast av lærarar både i øving og utvikling av innhald i fleksibel læring.

Det er også behov for særlege kurslokale retta inn mot interne og eksterne aktørar på område som medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon og andre kurs der mediekontakt eller ekstern kommunikasjon er eit viktig element. Høgskulen i Volda har hatt ei rekkje slike kurs gjennom mange

år, men enkelt sagt vert kvart einskild kurs rigga særskilt i staden for at ein kunne ha eit permanent opplegg.

HVO tilbyr mange samlingsbaserte studium i eit livslangt læringsperspektiv. Til dømes er alle mastergradar samlingsbaserte, og det same gjeld for mange vidareutdanningar for lærarar. Desse samlingane strekker seg over fleire - og lange - dagar med intensiv undervisning. Vi har fått mange tilbakemeldingar frå studentar og lærarar om at undervisningsroma er for dårlege for slik intensiv bruk. HVO har ikkje nok gode undervisningsrom som ein kan setje av til desse samlingane.»

I rapporten kjem det fram at: «HVO ønskjer å ha eigne basar for studentar på bachelorgradane og profesjonsutdanningane. Då vil studentane på dei ulike programma vere meir samla, og det vil vere lettare å utvikle ei tilknytning til profesjonen. Basane skaper også rom for praksissimulering- og oppfølging. Det gir god sosial interaksjon og kan føre til lågare fråfall. HVO har alt delvis slike basar på medie- og kulturfaga, men ikkje på dei store profesjonsutdanningane; lærarutdanningane og sosialfaga. Studentane der ønskjer baserom som kan fremje gode undervisningsopplegg og eit godt studiemiljø. Det er ikkje rom for dette i dagens bygningsmasse.»

Det er såleis mange rombehov som kjem fram i rapporten:

- Nybygg for mediefaga
- Areal til opplevingssenter for medieutviklinga i Volda
- Spesialrom for distanseovergrepande undervisning
- Særlege kurslokale for t.d. medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon
- Eigne undervisningsrom til samlingsbaserte studium

Mandat til arbeidsgruppe som skal lage skisse til nybygg for mediefaga

Styrevedtaket må tolkast slik at det er nybygg for mediefaga som skal prioriterast. Til mediefaga reknar vi også dei som ligg under Avdeling for kulturfag.

Areal til opplevingssenter for medieutviklinga i Volda kan ein kanskje finne innafor ramma av ein kunnskapspark eller anna frigjort areal på campus. Og eigne undervisningsrom til samlingsbaserte studium kan truleg blir frigjort ved at mediefaga flytter ut av Strøm når nybygget er på plass. Spesialrom til distanseovergrepande undervisning må ein gjere ei særskilt vurdering av i arbeidsgruppa: er det tenleg å samle slike rom i eit nytt mediebygg eller bør slike rom vere spreidd på ulike bygg på campus?

Mandat:

- I denne fasen skal det lagast ein funksjonsanalyse/eit romprogram som beskriver behovet til dei samla mediefaga på HVO. Det er viktig at gruppa kjem opp med ei skisse til innhaldet i bygget og korleis den heng saman med resten av campus. Gruppa må også vurdere ulike plasseringar på campus.
- Lage ei skisse til eit nybygg for mediefaga som inkluderer alle mediefaglege aktivitetar. Bygget bør innehalde redaksjonslokale, radio- og fjernsynsstudio og produksjonsfasilitetar for ulike typar formidling.
- Vurdere om særlege kurslokale for t.d. medietrening, kriseøvingar, krisekommunikasjon skal inngå i nybygget
- Vurdere potensialet for eit sambruks-konsept som inneheld kino og eventuelt andre kulturhusfunksjonar
- Leggje basetenkinga til grunn for utforminga av bygget
- Vurdere plass til studentsamskipnaden sin administrasjon i eit nybygg

Medlemmar i arbeidsgruppa:

Dekan Pål Aam, leiar
Ingeniør Reidulf Botn
Høgskulelektor Idar Flo
Dekan Aud Folkestad
Førsteamanuensis Ivar John Erdal
Høgskulelektor Carl Jørgen Nasset

Sekretær avdelingsingeniør Margrete Apelseeth

Styringsgruppe:

Rektor Johann Roppen
Prorektor Jens Standal Groven
Studiedirektør Gonnies Smit
Høgskuledirektør Jacob Kjøde jr
Representant Volda kommune
Representant Studentsamskipnaden for Sunnmøre (Volda)

Framdrift

Frist for arbeidet er 15. desember 2015

VOLDA KOMMUNE

Servicekontoret

Møre og Romsdal fylkeskommune

Fylkeshuset, Julsundveien 9
6404 Molde

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2015/443	4458/2015	614	SVK/ US	04.05.2015

MELDING OM POLITISK VEDTAK - VOLDAHALLEN - TILSTAND, REHABILITERING, NYBYGG

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 30.04.15, hadde føre ovannemnde som sak PS 38/15, der det vart gjort slikt vedtak:

1. Kommunestyret syner til vedlagte tilstandsrapport for Voldahallen og vedtek å samarbeide med Møre og Romsdal fylkeskommune med sikte på bygging av ny Voldahall. Idretten i Volda vert invitert til å delta i prosjektet med utgangspunkt i at auka standard og arealutviding for å støtte deira behov vert dekt opp av ekstern finansiering.

2. Avsette midlar kr 1 200 000 til dusj-/garderobeanlegg vert omdisponert til tiltak for å støtte forskrifts- og driftsmessige krav og behov for å drifte hallen fram til den vert erstatta av ny hall eller eksisterande hall ev vert totalrenovert.

3. Kommunestyret godkjenner å setje ned ei arbeidsgruppe samansett av:

- Volda kommune med 2 frå administrasjonen
- Møre og romsdal fylkeskommune med 1 representant
- Volda idrettsråd med 1 representant
- Volda handball med 1 representant
- KFUM Volleyball med 1 representant

Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet.

4. Arbeidsgruppa får følgjande mandat:

a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing. Trafikale konsekvensar og tilhøve i nærområdet skal vurderast.

b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke.

c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift.

d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt.

Postadresse:	postmottak@volda.kommune.no	www.volda.kommune.no
Stormyra 2	Telefon:	Telefaks:
6100 Volda	70058886	7005870170058701
		Org. nr:
		Bankgiro:
		939 760 946
		3991.07.81727

e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre.

f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring.

5. Arbeidsgruppa får frist til 1. februar 2016.

6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som del av arealbehovet og organisering/drift.

7. Kommunestyret vedtek å løyve inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.

8. Administrasjonen vert bedt om å må sjå på behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utgreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

9. Kommunestyret tek stilling til nærare løysing og framdrift når resultatet frå arbeidsgruppa ligg føre og i samband med handsaming av budsjett og økonomiplan.

Sakutgreiinga følger vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

Kopi til:

Volda idrettsråd v/Johan Roppen

Volda handball v/Hilde Karin Berg

KFUM Volleyball v/Kristin Indresøvd

Volda ungdomsråd

Hovudtillitsvalt for Utdanningsforbundet i Volda kommune

Høgskulen i Volda

Volda næringsforum v/Stefan N. Halck

Leiar eigedomsavd. Kjell Magne Rindal

Oppvekstsjef Per Ivar Kongsvik

Økonomisjef Henrik Skovly

Leiar rekneskap Gunnar L. Lillebø

Økonomikons. Janne Semb

Folkehelsekoordinator Berit Koen

Utviklingssjef Jørgen Vestgarden

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Kjell Magne Rindal

Arkivsak nr.: 2015/443

Arkivkode: 614

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
61/15	Formannskapet	21.04.2015
38/15	Kommunestyret	30.04.2015

VOLDAHALLEN - TILSTAND, REHABILITERING, NYBYGG

Handsaming i kommunestyret:

Håvard Strand reiste spørsmål om han var ugild, då han er påtroppande dagleg leiar i Volda handball. Egil Berg reiste spørsmål om han var ugild, då han er gift med avtroppande dagleg leiar for Volda handball. Kl. § 40, jf fvl §6, 2. ledd.

Inger-Lise Eiken var kalla inn på førehand og ho tok sete som vara for Håvard Strand.

Det var 26 røysteføre til stades under handsaming av saka.

Røysting vedk. ugildskap:

Håvard Strand vart samrøystes kjend ugild.

Egil Berg vart kjend ugild med 20 røyster. 6 røysta mot.

Odd A. Folkestad, Ferjelista, kom med fylgjande tilleggsframlegg som nytt pkt. 4g:

Det bør utgreiast dersom det blir tilrådd at ein ny hall bør byggjast, - om hallen også funksjonelt kan utformast slik at den t.d. ved einskilde høve kan nyttast som storstove til kultursamlingar (konsertar, teaterframsyningar m.m.) - Dette fram til det kan reisast eit nytt eige KULTURHUS-anlegg i Volda. - Ein føreset at det som er nemnt i dette punktet, ikkje kompliserer finansieringa av ny hall.

Sindre Rotevatn, H, kom med fylgjande framlegg som tillegg til pkt. 4a:

Trafikale konsekvensar og tilhøve i nærområdet skal vurderast.

Det vart halde gruppemøte.

Odd A. Folkestad endra sitt framlegg til å lyde:

Det bør utgreiast dersom det blir tilrådd at ein ny hall bør byggjast, - om hallen også funksjonelt kan utformast slik at den t.d. ved einskilde høve kan nyttast som storstove til

kultursamlingar. - Dette fram til det kan reisast eige KULTURHUS-anlegg i Volda. - Ein føreset at det som er nemnt i dette punktet, ikkje kompliserer finansieringa av ein ny hall.

Prøverøysting:

Tilrådinga frå formannskapet fekk 26 røyster. Ingen røysta mot.
Framlegget frå Sindre Rotevatn fekk 26 røyster. Ingen røysta mot.
Framlegget frå Odd A. Folkestad fekk 8 røyster. 18 røysta mot.

Endeleg røysting:

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.
Framlegget frå Sindre Rotevatn vart samrøystes vedteke.
Framlegget frå Odd A. Folkestad fekk 9 røyster og fall. 17 røysta mot.

Inger-Lise Eiken gjekk, og Håvard Strand og Egil Berg tok sete.

Vedtak i Kommunestyret - 30.04.2015

1. Kommunestyret syner til vedlagte tilstandsrapport for Voldahallen og vedtek å samarbeide med Møre og Romsdal fylkeskommune med sikte på bygging av ny Voldahall. Idretten i Volda vert invitert til å delta i prosjektet med utgangspunkt i at auka standard og arealutviding for å stette deira behov vert dekt opp av ekstern finansiering.

2. Avsette midlar kr 1 200 000 til dusj-/garderobeanlegg vert omdisponert til tiltak for å stette forskrifts- og driftsmessige krav og behov for å drifte hallen fram til den vert erstatta av ny hall eller eksisterande hall ev vert totalrenovert.

3. Kommunestyret godkjenner å setje ned ei arbeidsgruppe samansett av:

- Volda kommune med 2 frå administrasjonen***
- Møre og romsdal fylkeskommune med 1 representant***
- Volda idrettsråd med 1 representant***
- Volda handball med 1 representant***
- KFUM Volleyball med 1 representant***

Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet.

4. Arbeidsgruppa får følgjande mandat:

a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing. Trafikale konsekvensar og tilhøve i nærområdet skal vurderast.

b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke.

c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift.

d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt.

e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre.

f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring.

5. Arbeidsgruppa får frist til 1. februar 2016.

6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som del av arealbehovet og organisering/drift.

7. Kommunestyret vedtek å løyve inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.

8. Administrasjonen vert bedt om å må sjå på behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utgreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

9. Kommunestyret tek stilling til nærare løysing og framdrift når resultatet frå arbeidsgruppa ligg føre og i samband med handsaming av budsjett og økonomiplan.

Handsaming i formannskapet:

Eigedomssjef, Kjell-Magne Rindal, møtte og svara på spørsmål frå formannskapet.

Volda FrP v/Roald Espset, kom med slikt framlegg:

- 1. Kommunestyret ber Volda idrettsråd kartlegge idretten sitt arealbehov med tanke på etablering av ny hallkapasitet. Det vert konkret bede om at ein ser på enkelte idrettane sine særbehov og vurderer korleis ein kan legge til rette for sambruk. Ein ber og om at idretten skisserer mulig medfinansiering frå kjelder idretten har tilgong til. Ein ber og om at Volda idrettsråd tek høgde for at løysinga skal gje grunnskulane i sentrum tilgong til ledig kapasitet for gymnastikk.*
- 2. Kommunestyret stiller inntil kr 100.000,- til rådvelde for Volda idrettsråd for å gjennomføre prosessen skissert i pkt 1.*
- 3. Kommunestyret føreset umiddelbar oppstart av vedteken rehabiliteringsprosess knytt til Voldahallen.*

Odd A. Folkestad kom med slikt framlegg til nytt pkt. 4 g:

Det bør utgreiast dersom det blir tilrådd at ein ny hall bør byggjast, - om hallen også funksjonelt kan utformast slik at den t.d. kan nyttast som storstove til kultursamlingar (konsertar, teaterframsyningar m.m.). – Dette fram til det kan reisast eit nytt eige KULTURHUS-anlegg i Volda.

Dan Bjørneset kom med slikt tilleggsframlegg til pkt. 3:

KFUM Volleyball med 1 representant.

Røysting:

Framlegget frå Roald Espset fekk ei røyst (Roald Espset) og fall, åtte røysta mot.

Tilrådinga frå administrasjonen fekk åtte røyster og vart vedteken, Roald Espset røysta mot.

Framlegget frå Odd A. Folkestad fekk fire røyster (Odd A. Folkestad, Roald Espset, Helge Hamre og Dan Bjørneset) og fall, fem røysta mot.

Framlegget frå Dan Bjørneset vart samrøystes vedteke.

Tilråding i formannskapet - 21.04.2015 til kommunestyret:

1. Kommunestyret syner til vedlagte tilstandsrapport for Voldahallen og vedtek å samarbeide med Møre og Romsdal fylkeskommune med sikte på bygging av ny Voldahall. Idretten i Volda vert invitert til å delta i prosjektet med utgangspunkt i at auka standard og arealutviding for å stette deira behov vert dekt opp av ekstern finansiering.

2. Avsette midlar kr 1 200 000 til dusj-/garderobeanlegg vert omdisponert til tiltak for å stette forskrifts- og driftsmessige krav og behov for å drifte hallen fram til den vert erstatta av ny hall eller eksisterande hall ev vert totalrenovert.

3. Kommunestyret godkjenner å setje ned ei arbeidsgruppe samansett av:

- Volda kommune med 2 frå administrasjonen*
- Møre og romsdal fylkeskommune med 1 representant*
- Volda idrettsråd med 1 representant*
- Volda handball med 1 representant*
- KFUM Volleyball med 1 representant*

Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet.

4. Arbeidsgruppa får følgjande mandat:

- a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing.*
- b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke.*
- c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift.*
- d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt.*
- e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre.*
- f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring.*

5. Arbeidsgruppa får frist til 1. februar 2016.

6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som del av arealbehovet og organisering/drift.

7. Kommunestyret vedtek å løyve inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.

8. Administrasjonen vert bedt om å må sjå på behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utgreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

9. Kommunestyret tek stilling til nærare løysing og framdrift når resultatet frå arbeidsgruppa ligg føre og i samband med handsaming av budsjett og økonomiplan.

Administrasjonen si tilråding:

- 1. Kommunestyret syner til vedlagte tilstandsrapport for Voldahallen og vedtek å samarbeide med Møre og Romsdal fylkeskommune med sikte på bygging av ny Voldahall. Idretten i Volda vert invitert til å delta i prosjektet med utgangspunkt i at auka standard og arealutviding for å stette deira behov vert dekt opp av ekstern finansiering.
- 2. Avsette midlar kr 1 200 000 til dusj-/garderobeanlegg vert omdisponert til tiltak for å stette forskrifts- og driftsmessige krav og behov for å drifte hallen fram til den vert erstatta av ny hall eller eksisterande hall ev vert totalrenovert.

3. Kommunestyret godkjenner å setje ned ei arbeidsgruppe samansett av:

- Volda kommune med 2 frå administrasjonen
- Møre og romsdal fylkeskommune med 1 representant
- Volda idrettsråd med 1 representant
- Volda handball med 1 representant

Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet.

4. Arbeidsgruppa får følgjande mandat:

- a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing.
- b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke.
- c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift.
- d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt.
- e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre.
- f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring.

5. Arbeidsgruppa får frist til 1. februar 2016.

6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som del av arealbehovet og organisering/drift.

7. Kommunestyret vedtek å løyve inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.

8. Administrasjonen vert bedt om å må sjå på behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utgreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

9. Kommunestyret tek stilling til nærare løysing og framdrift når resultatet frå arbeidsgruppa ligg føre og i samband med handsaming av budsjett og økonomiplan.

Vedlegg:

Tilstandsrapport for Voldahallen utarbeidd av Nordplan, datert 21.11.14.

Samandrag av saka:

Voldahallen har ikkje hatt systematisk vedlikehald. Dette har gjeve seg særleg synlege utslag på dusj- og garderobeanlegget. Det vart avsett pengar i budsjettet for å gjere noko med dusj og garderobe. Nærare vurdering av anlegga viste at det også er andre sider ved hallen som må vurderast, og det vart derfor innhenta ein tilstandsrapport for bygget. Rapporten viser at eit kostnadsoverslag på renovering til kr 25 000 000 eks. mva. Med tillegg av ulike andre kostnader vil kalkylen kunne kome over kr 30 000 000 eks. mva.

Renovering vil ikkje utløyse tippemidlar eller deltaking frå fylkeskommunen på investeringssida. Rådmannen foreslår derfor at det vert sett i gang ein prosess for å avklare nærare forhold rundt ev bygging av ny hall. Ulike interessenter vert invitert til å delta i prosessen, og resultatet av prosessen vil vere grunnlag for vidare avklaring i styrande organ hos interessentene. For kommunen sin del må eit ev prosjekt få si avklaring i økonomiplan og budsjett.

Saksopplysningar:

Voldahallen vart bygd i 1978. Hallen har eit brutto flateareal på 1725 m². I tillegg er det eit areal i kjellar på 135 m². Bygget har ikkje vore endra på og har behalde fasade og utsjånad, men bygget er sterkt prega av slitasje og etterslep på vedlikehald.

Kommunestyret har sett av kr 1 200 000 til utbetring av dusj og garderober etter at det var påvist skade og behov for rehabilitering av desse anlegga. Eigedomsavdelinga starta undersøking av garderober og konkluderte med at det var store og omfattande skadar. Dette resulterte i at før ein sette i gang arbeid med utbetring av isolerte delar av hallen, så ville det vere fornuftig å gjere ei tilstandsvurdering av heile hallen inkludert ei nærare undersøking av garderober. Nordplan AS vart hyra inn til å foreta ei tilstandsvurdering med kalkyler (Rapporten er vedlagt).

Rapporten viser at hallen står overfor store kostnader med rehabilitering. Denne vil være så omfattande at det vil reknast som ei hovudombygging etter PBL §31-2. Dette kan føre med seg at TEK10 vil verte fullt ut gjeldande for rehabiliteringa, med omfattande krav til m.a. energibruk, branntekniske tilhøve m.m. Ein må også merke seg at hovudberesystemet for hallen er dimensjonert etter byggeforskrift 1969, som viser til ein snølast på 150 kg/m². Dette er alt for lite i høve til dagens regelverk.

I Volda hallen har handballbana ei speleflate på 800 kvadratmeter (20m x 40m). Tryggleiksavstandane er ca 1,5 meter på austsida, 3 meter på vestsida, 1 meter på sørsida og

0,94 meter på nordsida. Til saman gjev dette eit mål på 974,5 kvadratmeter (21,9 m x 44,5m). Netto fri høgde er 9,75meter i mønet og 5,94 meter ved sidelinja. I rettleiaren frå idrettsforbundet for fleirbrukshallar heiter det i pkt. 6.6; *"Spelebane for handball skal være 20 m x 40 m + sikkerheitssone 1 m på langsider og 2 m på kortsider til saman 22 m x 44m. Netto fri tak høgde skal være på 7m over heile speleflata (20 x 40m)."*

Eksisterande hall vil kunne klare å stette krava til bredde med å fjerne delar av tribuneanlegget, men fri høgde vil ikkje kunne gjere noko med. Dette vil ha konsekvens for at det ikkje blitt gitt tilskott til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (tippemidlar).

Hallen er i dagleg bruk av Volda kommune ca 20 skuletimar i veka, Volda vidaregåande skule (VGS) nyttar salen ca 90 timar i veka i dag. VGS har uttrykt vanskar med fleire grupper i hallen samtidig, da det er svært mykje støy mellom salane.

I tillegg er der full aktivitet i hallen fram til kl 23.00 på kvardagar. I helgar er der ein del bruk til ulike turneringar, arrangement og liknande. Kapasiteten i hallen er sprengt i dag. Volda-skulen og VGS er avhengige av kapasiteten til hallen mellom kl 0800-1500 kvar dag for å kunne stette sine krav til opplæring. Der er utfordringar knytt til HMS (helse-/miljø- og sikkerheitskrava) med så stor kapasitetsutnytting på dagtid, spesielt retta inn mot støyproblematikk for elevar og tilsette.

Handballgruppa i Volda brukar hallen 25,5 timar i veka. Handballgruppa satsar høgt og har behov for god kapasitet og godt publikumsareal. Det er særlege krav til konkurranseanlegg i dei høgste divisjonane.

Slik rapporten konkluderer så er Voldahallen i stor grad nedsliten, og treng ei totalrenovering. Renoveringskostnaden er rekna til kr 25 100 000 eks. mva. I tillegg kjem kostnader som ikkje er teke med i kalkylen, mellom anna prisstigning og intern kostnad mm. Grovt rekna kan renoveringa kome på over kr 30 000 000 eks. mva. Fylkeskommunen har ikkje avvist å delta i eit rehabiliteringsprosjekt, men renovering vil ikkje utløyse tippemidlar.

Kommunen hadde møte 8. januar med fylkeskommunen ved eigedomssjefen og utdanningssjefen for å orientere om den tekniske tilstanden for hallen, og for å drøfte mogleg samarbeid for framtidig løysing av hallen. Fylkeskommunen signaliserte behov for at det er ein god hall i nærleiken til den vidaregåande skulen i lang framtid. Dei fysiske rammene er utfordrande med sikte på fullgod løysing ved renovering. Samtidig er det forholdsvis store netto kostnader med renovering.

Fylkeskommunen har kartlagt behovet for hallkapasitet for den vidaregåande skulen til 1635m². Fylkeskommunen har signalisert at dei er innstilt på å inngå samarbeid med vilkår knytt mot arealbehov og utnyttingsgrad i prosent (tatt utgangspunkt i drift i skuleåret med opningstider kl 0800-2200 på kvardagar og kl 1000 - 2000 i helger). Fylkeskommunen ser for seg å dekkje kostnader til drift og investering (to avtalar) etter formelen % utnytting x % arealbehov. Fylkeskommunen sitt bidrag i drift og investering vert rekna til 44%.

Ein ny Voldahall for å erstatte fylkeskommunen og kommunen sin bruk i dag kan stipulerast til 2 000 m². Grovt kan ein slik hall kostnadsestimert til kr 40 000 000 eks mva.

Overslag over finansiering:

Tippemidler (grovt overslag)	7 000 000
Fylkeskommunen	14 520 000
Volda kommune/lokal finansiering	18 480 000

Momsen vil kome i tillegg med kr 10 000 000. Dersom hallen vert bygt for kommunal og fylkeskommunalt formål, vil momsen verte kompensert. Dersom hallen også skal leigast ut til andre, så vil ein måtte gjere nærare vurdering av modellar for å få refundert momsen. Ved nybygg vil ev. riving av eksisterande hall også kome i tillegg. Dette er svært grove kostnadsestimat. Dersom det vert aktuelt å vurdere ny hall må kostnader og finansiering nærare utgreiast. Vidare må driftskostnadene utgreiast. Fylkeskommunen har stadfesta at dei kan delta i 44 % av driftskostnaden etter fråtrekk av tippemidlar. Dette er basert på eit konsept som dekkjer kommunen og fylkeskommunen sitt behov.

Oppvekstsektoren i Volda kommune peikar på at Øyra skule vert bygt utan kroppsøvingssanlegg, og at gymnastikksalane ved ungdomsskulen på sikt bør skiftast ut. Oppvekstsjefen ber om at sentrumsskulane sitt behov for kroppsøvingssanlegg vert vurdert i samband med planar for Voldahallen.

Fram til ein ev ny Voldahall kan realiserast, eller oppstart av renovering kan starte opp, bør midlar som er sett av til renovering av dusj/garderober omdisponerast til å halde hallen gåande til den blir renovert/bygd ny. Det er mange kostnadar som må takast i denne perioden, spesielt inn mot brannteknisk og diverse vedlikehald for at normal drift skal kunne gjennomførast.

Volda kommune har ikkje vore nokon tydeleg eigar av Voldahallen. Kommunen har over fleire 10-år forsømt seg på justering av leigesatsane. Det har heller ikkje vore nokon policy frå kommunen som eigar med omsyn til prosedyre for avtaler og inntektsfordeling ved reklame og sponing. Kommunen har såleis gått glipp av inntekter som kunne gått til løpande vedlikehald av hallen.

Vurdering og konklusjon:

Det er kostbart å ikkje ha ein strategi for forvaltning av bygningsmassen. Dette forsterkar seg ytterlegare i bygg som idrettshallar med hyppig og belastande bruk.

Med bakgrunn i forholdsvis store kostnader med renovering som ikkje utløyser tippemidlar, vil rådmannen rå til at ein det vert starta opp eit prosjektarbeid for å utgreie ny hall i samarbeid med fylkeskommunen. Ny hall vil vere ei meir framtidsretta løysing og kunne dekkje opp for manglande kapasitet i dag. Mellom anna bør det utgreiast med sikte på å dekkje opp grunnskulen sitt behov i sentrum. Vidare bør idretten inviterast inn i prosjektet for ev å delta for å dekkje opp sitt behov.

Det er ikkje prioritert større investeringsmidlar til idrettshall i gjeldande økonomiplan. Den tekniske rapporten tilseier at det er nødvendig å utgreie framtidig løysing, og at resultata av utgreiinga må vurderast i samband med komande budsjett- og økonomiplanhandsaming. Ei slik utgreiing bør ta utgangspunkt i kommunen og fylkeskommunen sitt behov. Dette vil også på kveldstid/helg dekkje opp den aktiviteten som lag og organisasjonar har i hallen i dag. Idretten kan ha behov for større areal/fasilitetar i forhold til kva Volda kommune kan

realisere gjennom samarbeid med Møre og Romsdal fylkeskommune. Dei bør såleis inviterast i prosessen på det grunnlag at utviding som stettar deira behov vert finansiert av idretten. For å ivareta ulike behov er det nødvendig å vurdere alternativ lokalisering for å finne det mest tenlege.

Rådmannen rår til at det vert sett ned ei arbeidsgruppe samansett av:

- Volda kommune med 2 frå administrasjonen
- Møre og Romsdal fylkeskommune med 1 representant
- Volda idrettsråd med 1 representant
- Volda handball med 1 representant

Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet.

Rådmannen rår til slikt mandat:

- a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing.
- b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke.
- c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift.
- d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt.
- e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre.
- f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring.

Administrasjonen må sjå på behov for kroppsøvingсанlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Rådmannen foreslår at dette vert lagt fram som eiga sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

Rådmannen foreslår vidare at det vert stilt til disposisjon ei løyving på inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.

Ei større investering i hallprosjekt er ikkje inne i gjeldande økonomiplan. Hallen er ein slik tilstand at ein er nødt til å få utgreidd realiserbare løysingar og ta stilling til tidsperspektivet for realisering i budsjett og økonomiplan. Det er mange partar som er involvert, og det er eit større utgreiingsarbeid som ligg føre. Det er derfor nødvendig å setje av god tid til prosessen. Dersom det får kommunestyret vert prioritert ei større investering i hallprosjektet, så vil det tidlegast kunne ha oppstart i 2017.

Rådmannen viser avslutningsvis til planane for bygging av ein regionidrettshall i Ørsta sentrum. Ein ev ny Voldahall bør ikkje verte eit konkurrerende prosjekt, men eit anlegg som skal stette behova for kommunen, fylkeskommunen (VGS) og idretten i Volda som sentrumsanlegg.

Helse og miljøkonsekvensar:

Totalrenovering eller ny hall vil gi betre hygienemessige og inneklimatemessige forhold, samt stette forskriftsmessige branntekniske forhold og universell utforming.

Økonomiske konsekvensar:

Situasjonen som er avdekt viser at det i alle høve må gjerast noko med Voldahallen. Omfattande rehabilitering eller nybygg er ikkje inne i gjeldande økonomiplan, og prioritering av tiltaket må vurderast opp mot ei heilskapleg prioritering. Dette gjeld alt frå omprioritering av innarbeidde investeringstiltak til omstilling og rasjonalisering av tenestestrukturen. Dei økonomiske konsekvensane må avklarast gjennom utgreiing i vidare prosess. Vedtak om prioritering og finansiering må sjåast i samanheng med budsjett og økonomiplan.

Det er ein føresetnad at det vert utgreidd eit prosjekt som er realistisk å gjennomføre. Dersom det skulle vise seg at utgreiinga fører fram til eit urealistisk gjennomførbart prosjekt, bør kommunestyret som eit alternativ likevel vurdere rehabilitering når det skal ta endeleg stilling til saka i prioritering i budsjett og økonomiplan.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Voldahallen er eit stort lokale som ved ekstraordinære situasjonar kan tene som lokale i beredskapssamanheng.

Rune Sjurgard
Rådmann

Kjell-Magne Rindal
leiar eigedomsavdelinga

Utskrift av endeleg vedtak:

Eigedomsavdelinga for oppfølging
Møre og Romsdal fylkeskommune
Volda idrettsråd
Volda handball
Økonomiavdelinga, her
Oppvekstsjefen, her
Volda ungdomsråd
Hovudtillitsvalt for Utdanningsforbundet i Volda kommune
Folkehelsekoordinatoren, her
Utviklingssektoren, her
Høgskulen i Volda
Volda næringsforum

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

Administrasjonen

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2015/443	10395/2015	614	SVK/ US	07.10.2015

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - VURDERING AV
KROPPSØVINGSANLEGG FOR SENTRUMSSKULANE**

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 01.10.15, hadde føre ovannemnde som sak PS 96/15, der det vart gjort slikt vedtak:

Administrasjonen si vurdering av kroppsøvingsanlegga for sentrumsskulane vert teke til vitende.

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

Kopi til:
Oppvekstsjef Per Ivar Kongsvik
Leiar eigedomsavd. Kjell Magne Rindal

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ivar Kongsvik

Arkivsak nr.: 2015/443

Arkivkode: 614

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
152/15	Formannskapet	22.09.2015
96/15	Kommunestyret	01.10.2015

VURDERING AV KROPPSØVINGSANLEGGA FOR SENTRUMSSKULANE

Handsaming i kommunestyret:

Røysting:

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Vedtak i Kommunestyret - 01.10.2015

Administrasjonen si vurdering av kroppsøvingsanlegga for sentrumsskulane vert teke til vitende.

Handsaming i formannskapet:

Oppvekstsjef Per Ivar Kongsvik orienterte formannskapet om saka.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i formannskapet - 22.09.2015 til kommunestyret:

Administrasjonen si vurdering av kroppsøvingsanlegga for sentrumsskulane vert teke til vitende.

Administrasjonen si tilråding:

Administrasjonen si vurdering av kroppsøvingsanlegga for sentrumsskulane vert teke til vitende.

Uprenta saksvedlegg:

PS 38/15 Voldahallen – tilstand, rehabilitering, nybygg

Samandrag av saka:

Kommunestyret hadde i møte 30.04.15 oppe sak 38/15 Voldahallen – tilstand, rehabilitering, nybygg. Punkt 6 og 8 i vedtaket lyd slik:

6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som ein del av arealbehovet og organisering/drift.

8. Administrasjonen vert bedt om å sjå på behov for kroppsøvingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015.

Saksopplysningar:

Læreplanverket LK06 seier blant anna følgjande om formålet til kroppsøvingsfaget:

«Kroppsøving er eit allmenndannande fag som skal inspirere til ein fysisk aktiv livsstil og livslang rørsleglede(...) Rørslekultur i form av lek, idrett, dans, svømming og friluftsliv er ein del av den felles danninga og identitetsskapinga i samfunnet (...) Faget skal bidra til at barn og unge utviklar sjølvkjensle, positiv oppfatning av kroppen, sjølvforståing og identitetskjensle. Det skal ruste elevane til vurdering av kroppsideal og rørslekulturar som kan påverke sjølvkjensla, helse, ernæring, trening og livsstil. Elevane skal forstå kva eigen innsats har å seie for å oppnå mål og kva faktorar som påverkar motivasjon til aktivitet og trening.

Sentralt i faget står rørslelek, allsidig idrett, fair play, dans, svømmedyktigheit og friluftsliv.»

Kroppsøvingsfaget har kompetansemål etter 4., 7. og 10. årssteget i grunnskolen (dessutan etter Vg1, Vg2 og Vg3 i den vidaregåande opplæringa). Kompetansemåla gjeld både aktivitetar i friluft, i gymsal og i symjebasseng. Når ein skal utgreie behov for kroppsøvingsanlegg må ein derfor sjå på både dei tilgjengelege gymsalane og svømmehallane.

Læreplanen i kroppsøving vart revidert i vår, og den nye læreplanen er gjeldande frå 01.08.15. Bakgrunnen for revideringa var å styrke symje- og livbergingsopplæringa, slik at fleire barn og unge lærer å symje, og danne grunnlag for ei felles forståing av kva symjedyktigheit inneber. Revidert læreplan skal legge betre til rette for ei tidleg, systematisk og kontinuerleg opplæring i symjing. Læreplanen har dermed fått meir konkrete krav til symjedugleik og livberging for elevar, både etter 4. årsteg, 7. årsteg og 10. årsteg.

Gymsalar

Volda ungdomsskule og Øyra skule deler på to gamle kroppsøvingssalar lokalisert på Volda ungdomsskule. Desse kroppsøvingssalane oppfyller ikkje lenger krava til dagens standard.

Kroppsøvingsseksjonen ved Volda ungdomsskule skildrar situasjonen slik:

«I forhold til dei andre store ungdomsskulane på Søre Sunnmøre, er Volda ungdomsskule utan tvil den skulen med dei dårlegaste fasilitetane. Vi har to gamle gymsalar som er alt for små. I den nyaste gymsalen er det lagt nytt golv, noko som er veldig bra. Salen er for liten til lagring av utstyr. Vi har ikkje plass til utstyr til elevar med spesielle behov. Ventilasjonsanlegget fungerer dårleg vinterstid. Garderobedelen er pussa opp, men er framleis for dårleg etter dagens standard.

I den andre salen er golvet klart for utskifting. Garderobedelen er i god stand, men garderobane er for små og tronge. Der er heller ikkje omkleddingsrom for lærar (mann). I denne salen er der enda mindre plass til lagring av utstyr. Alle takoppheng må dessutan skiftast ut og ventilasjonsanlegget er svært dårleg vinterstid.»

Gymsalane stettar heller ikkje det arealbehovet dei to skulane har for kroppsøvingssanlegg i dag. Salane er i bruk i alle timar kvar skuledag, og i tillegg brukar Øyra skule 20 veketimar i Voldahallen. Likevel treng Øyra skule minst 8 veketimar til for å stette sitt salbehov. Frå 2018 vil det verte ei klasse til på Volda ungdomsskule, noko som gjer at skulen treng minst 3 veketimar til i gymsal.

Symjebasseng

Volda kommune har ikkje lenger noko symjeanlegg i Volda sentrum, og elevane ved Mork skule, Bratteberg skule, Vikebygda skule, Øyra skule og Volda ungdomsskule har no symje- og livbergingsopplæring i varmtvassbassenget ved sjukehuset og i symjehallen i idrettsbygget.

Symjehallen i idrettsbygget er ikkje eit eigna opplæringsbasseng for dei minste, då det er kaldt og djupt. Varmtvassbassenget passar dei aller yngste elevane, men er for varmt for dei som er symjedyktige og skal øve på å symje lengre distansar.

Det er administrasjonen si vurdering at skulane i sentrum vil kunne få vanskar med å nå dei nye kompetansemåla med dei ressursane og fasilitetane vi har i dag. Det kan vere nødvendig å starte symjeundervisninga tidlegare enn i 3. klasse slik vi gjer i dag, både for å gi elevane betre tid til modning, og for å sleppe å avlære lite formålstenleg teknikk som elevane har lært på eiga hand når dei kjem i 3. klasse. Vi bør også ha timar til å gje symjeundervisning til elevar på mellomsteget som ikkje har nådd krava til symjedugleik etter 4. årssteg og for å halde ved like symjedugleiken for at elevane skal klare å nå måla etter 10. årssteg.

Vurdering og konklusjon:

Det arealet og dei fasilitetane Volda kommune kan tilby elevane ved Øyra skule og Volda ungdomsskule i dag gjer det krevjande å nå kompetansemåla i læreplanen for kroppsøving.

Rehabilitering av eksisterande Voldahall eller ein ny hall som skal erstatte Voldahallen vil i hovudsak stette behovet til den vidaregåande skulen, og ikkje behovet for auka saltid og betre fasilitetar til grunnskuleelevane i sentrum.

I dag brukar 5.-7. klasse ved Øyra skule Voldahallen, men det er ei lite tenleg løysing på sikt fordi det går vekk mykje tid til forflytting og på- og avkledning.

Avstanden er ein viktig faktor. Dess større avstanden blir mellom skulen og kroppsøvingsanlegget, dess større blir ulempene.

Volda ungdomsskule og Øyra skule har behov for meir tenlege kroppsøvingsfasilitetar enn det vi kan tilby elevane i dag. Ein ny idrettshall som er meint å stette desse skulane sine behov bør ligge i nær tilknytning til skulane. Vidare har skulane i sentrum behov for eit meir tenleg opplæringsbasseng enn det vi kan tilby elevane i dag.

Rådmannen sine sluttkommentarar

Mandatet som kommunestyret ga i K-sak 38/15 er avgrensa til utgreiing av idrettshall og omfattar ikkje svømmehall.

Rådmannen meiner det er viktig å gjere kommunestyret merksam på oppvekstsektoren si vurdering av svømmehalltilbodet for sentrumselevane. Samtidig vil rådmannen presisere at ein ser vanskar med å løyse dette i nær framtid, og at ev planar for svømmehall ut frå den økonomiske situasjonen bør avgrensast til å inngå i planar for eit ev andre byggjesteg dersom det vert bygt ny hall. Dette inneber at ein må ha mellombelse løysingar ved leige av svømmeanlegg i Idrettsbygget og Varmtvassbassenget, ev også om skuleanlegga ved bygdaskulane kan nyttast ved å organisere opplæringa i intensive bolkar.

Nemnde kommunestyresak byggjer vidare på føresetnader om eit hallprosjekt bygd på realistiske føresetnader. Dette inneber at utviding av arealbehovet utover dagens arealflate i Voldahallen er tenkt å kome gjennom ekstern finansiering. Dersom skulane sine tilbod skal dekkjast gjennom ny hall, må dette takast omsyn til i høve geografisk plassering, samt auka kostnader som må finansierast. Det er ei kjensgjerning at Øyra og Volda ungdomsskule vil ha behov for lokale til kroppsøvingsanlegg. Øyra fordi den nye skulen vert bygt utan kroppsøvingslokale, og ungdomsskulen har lokale som ikkje stettar dagens krav. Dersom ein ikkje finn løysing for desse behova innanfor mandatet for utgreiing av hall, så vert ein nødt til å kome attende til dette i ein eigen prosess. Samtidig er det lite sannsynleg at kommunen har økonomi til å delta i både ny Voldahall og byggje eigne kroppsøvingsanlegg for Øyra og Volda ungdomsskule. Derfor bør skulane sitt behov innarbeidast som eitt av alternativa til skisse for ny Voldahall, slik at kommunestyret kan ta endeleg stilling til val av løysing når resultatet frå arbeidsgruppa vert lagt for politisk handsaming.

Det er som nemnt i K-sak 38/15 ikkje prioritert større investeringsmidlar til idrettshall i gjeldande økonomiplan. Ev bygging av ny hall må vurderast ut frå heilskapleg prioritering i budsjett og økonomiplan. Bygging av Øyra skule bind opp handlingsrommet til kommunen, og kommunestyret vil få krevjande utfordringar med å finne rom til nye store tiltak dei næraste åra.

Administrasjonen si tilråding:

Administrasjonen si vurdering av kroppsøvingsanlegga for sentrumsskulane vert teke til vitende.

Rune Sjurgard
Rådmann

Per Ivar Kongsvik
oppvekstsjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Opplæring og oppvekst
Eigedomsavdelinga

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2015/1647

Arkivkode: 611

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

161/15

Formannskapet

03.11.2015

GRENSEJUSTERING OG MAKEBYTE MM AV AREAL GBR 13/60 - KVISLAGROVA

Administrasjonen si tilråding:

1. Formannskapet aksepterer Tømrer Service AS sitt forslag til makebyte slik det går fram i saksutgreiinga. Det er ein føresetnad at firmaet opparbeider/utvidar snuplassen i Kvislavgen, i samråd med teknisk sektor.
2. Kostnader med makebyttet (grensejustering/tinglysing m.m.) må dekkast av Tømrer Service AS.

Vedleggsliste:

1. Brev av 1.7.15 frå Tømrer Service AS
2. Situasjonsplan
3. Kartskisse aktuelle areal i høve reg.plan
4. Kartskisse aktuelle areal grunnkart
5. Reguleringsplanen.

Uprenta saksvedlegg:

<http://www.volda.kommune.no/nyhende/detaljregulering-kvislagrova-plangodkjenning-godkjent-rammeloyve-for-utbygging.28946.aspx>

Samandrag av saka:

Det vert gjort framlegg om makebyte i Kvislagrova.

Saksopplysningar:

Kommunestyret vedtok i møte 28.5.15, sak 50/15, reguleringsplan for Kvislagrova på Ekset. Planen er utarbeidd av Tømrer Service AS, med føremål å kunne føre opp fleirpersonsbusstader, jfr vedlegg 1.

Det er utarbeidd situasjonsplan for utbygginga, jfr. *vedlegg 2*.

Firmaet har sikra seg tomt frå privat grunneigar til utbygginga, men eit lite område mot Sivert Aarflot-vegen er i kommunal eige. Firmaet søker no om kjøp/overdraging/grensejustering av areal av kommunens eigedom, gnr. 13 bnr. 60, som er omfatta av reguleringsplanen.

Som ein del av byggetiltaket skal Tømrer Prosjekt AS ruste opp den kommunale vegen Sivert Aarflot-vegen med fast dekke, fortau og gatelys i samsvar med reguleringsføresegnene.

Men då det er snakk om små restareal gjer firmaet framlegg om at det vert gjort eit makebyte, då slik at kommunen tek over areal av gnr. 13 bnr. 151 frå Tømrer Prosjekt AS, og dei tek over areal frå gnr. 13 bnr. 60, slik dei to vedlagde skissene, *vedlegg 3 og 4*, syner. I denne ”pakken” ligg det då også ein førsetnad om at Tømrer Prosjekt AS opparbeider/utvidar snuplasen på den kommunale vegen Kvisla, slik at denne blir i samsvar med reguleringsplanen.

Vurdering og konklusjon:

Rådmannen vil rå til at det vert gjort slikt makebyte som omtalt ovanfor, og reknar med at dette kan skje ved grensejustering. Kostnader med eit slikt makebyte er det rimeleg at firmaet dekkjer, då det er dei som har største føremonen av det.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er omtalt i reguleringsplansaka.

Økonomiske konsekvensar:

Ingen for kommunen.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Tømrer Service AS

Teknisk sektor

kopi: UTV
TEK

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2015/1647	Ans. RÅD
Løpnr.	Shs PEL
03 JUL 2015	
Arkivdel:	Emne 2
Klassering P:	611
Klassering S:	

01.07.2015

Søknad om grensejustering og kjøp av areal 13/60.

Det vises til Reguleringsplan Kvislagrova samt bygge/ delingsløyve på tomt 13/6 no 13/151
Ved oppmåling av tomt var der opp klarande synfaring saman med representantar for kommune.

På vegne av tiltakshavar Tømrer Prosjekt AS søker Tømrer Service AS om kjøp/ overdraging/
grensejustering av areal av kommunens eigedom 13/ 60 som i reguleringsplan Kvislagrova ble
regulert til bustad areal. (vedlagt)

Som en del av byggetiltak så skal Tømrer Prosjekt AS opp ruste den kommunale vegen Sivert Aarflot
veg med fast dekke, fortau og gatelys slik reguleringsplanen viser.

Dette er eit lite restareal som byggetomta ikkje er avhengig av men det vil være naturleg å
samanføring med tomta.

Dette ønskes utført som ei enkel grensejustering.

Tømrer Prosjekt AS ønsker samtidig å utføre ei enkel grensejustering frå tomt 13/ 151 Areal som iht
reguleringsplan naturleg tilhøyrrer Kommune (kommunal vei/ snuplass)

Vedlagt ligger kart over parseller som ønskes justert samt søknad om grensejustering signert av
Tømrer Prosjekt AS (manglar signatur av kommune)

Vi ber om at kommunen behandlar søknad og finner fram til evt. riktig vederlag for areala.
Da det her er snakk om små rest areal så tør Tiltakshavar foreslå for kommune at areala blir overført
vederlagsfritt mellom partane og for dette så kan Tømrer Prosjekt AS som en del av byggetiltaket
opparbeide/ utvide snuplassen på den kommunale vegen Kvisla slik at denne blir slik reguleringsplan
viser. (sjå kart)

Med vennlig Hilsen

Henning Heltne Ansvarleg søkjar

GRENSEJUSTERING REGULERINGS PLANKART.

The map shows a proposed road layout on a topographic background. Key features include:

- Proposed Road:** A road with a width of 12m, labeled with $R=V_1$ and $R=V_2$.
- Area BK1:** A large area labeled **BK1** with dimensions **2.1 daa** and **%-BYA=40%**.
- Area BF1:** A smaller area labeled **BF1** with dimensions **0.9 daa** and **%-BYA=30%**.
- Area f_L1:** A shaded area labeled **f_L1**.
- Area Gr1:** A hatched area labeled **Gr1**.
- Area R8.50:** A curved area labeled **R8.50**.
- Area 15.00:** A curved area labeled **15.00**.
- Area 0.3/61:** A small area labeled **0.3/61**.

Legend:

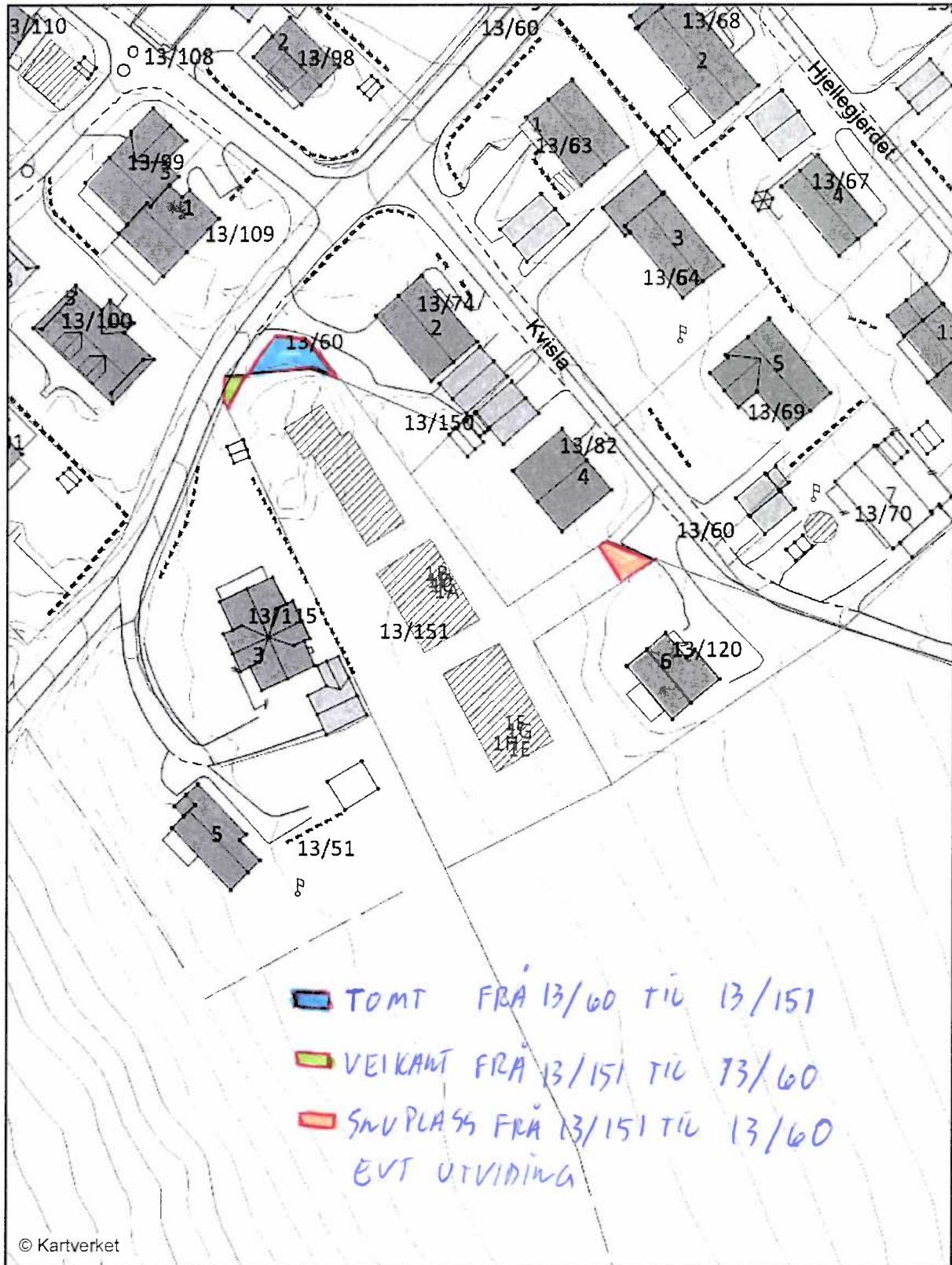
- **TOMT FRÅ 13/60 TIL 13/51**
- **VEIKANT FRÅ 13/51 TIL 13/60**
- **SNUPASS FRÅ 13/51 TIL 13/60**
EVT. UTVIDING

GRENSELØSTERING GRUNNKART

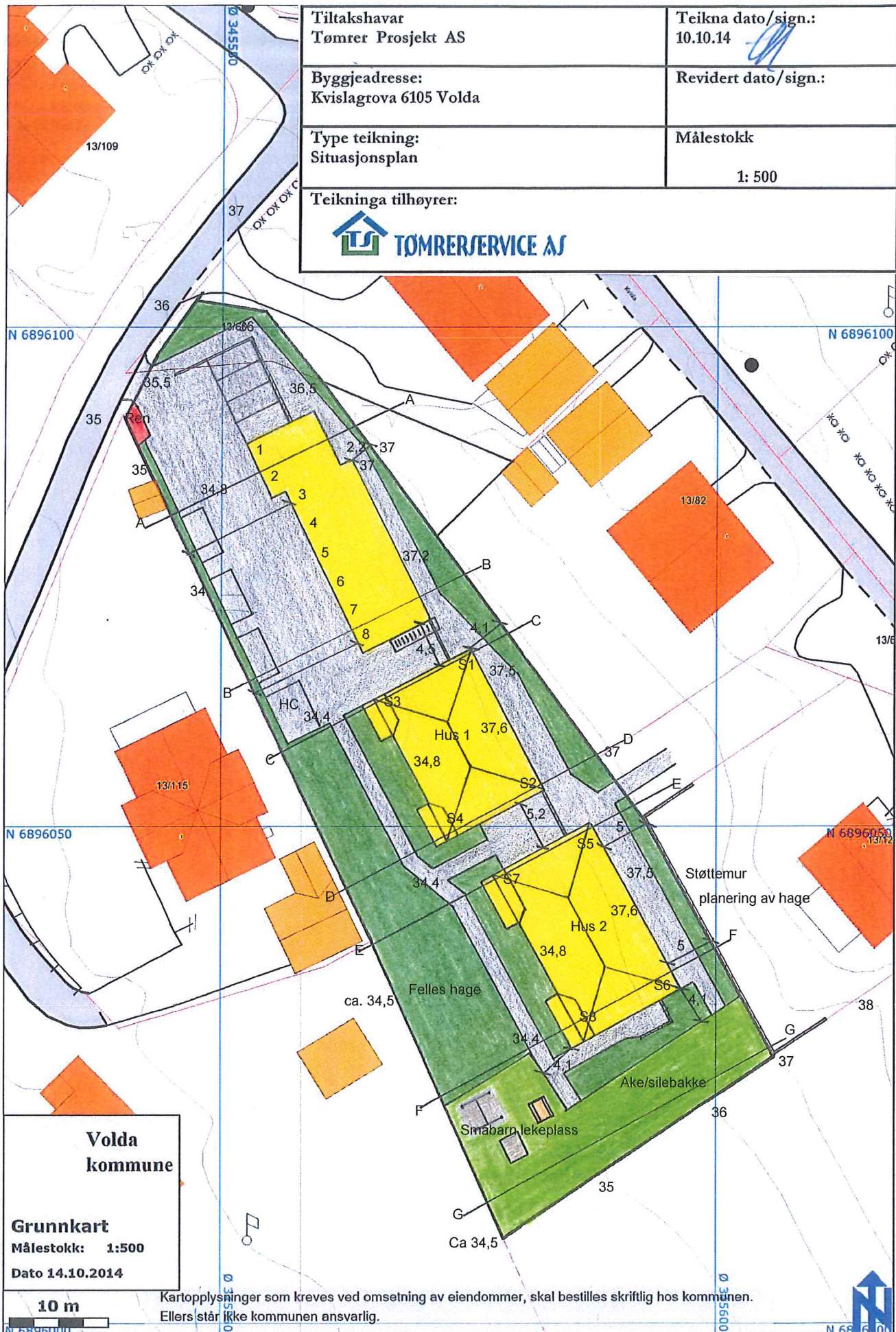
1:1000

01.07.2015

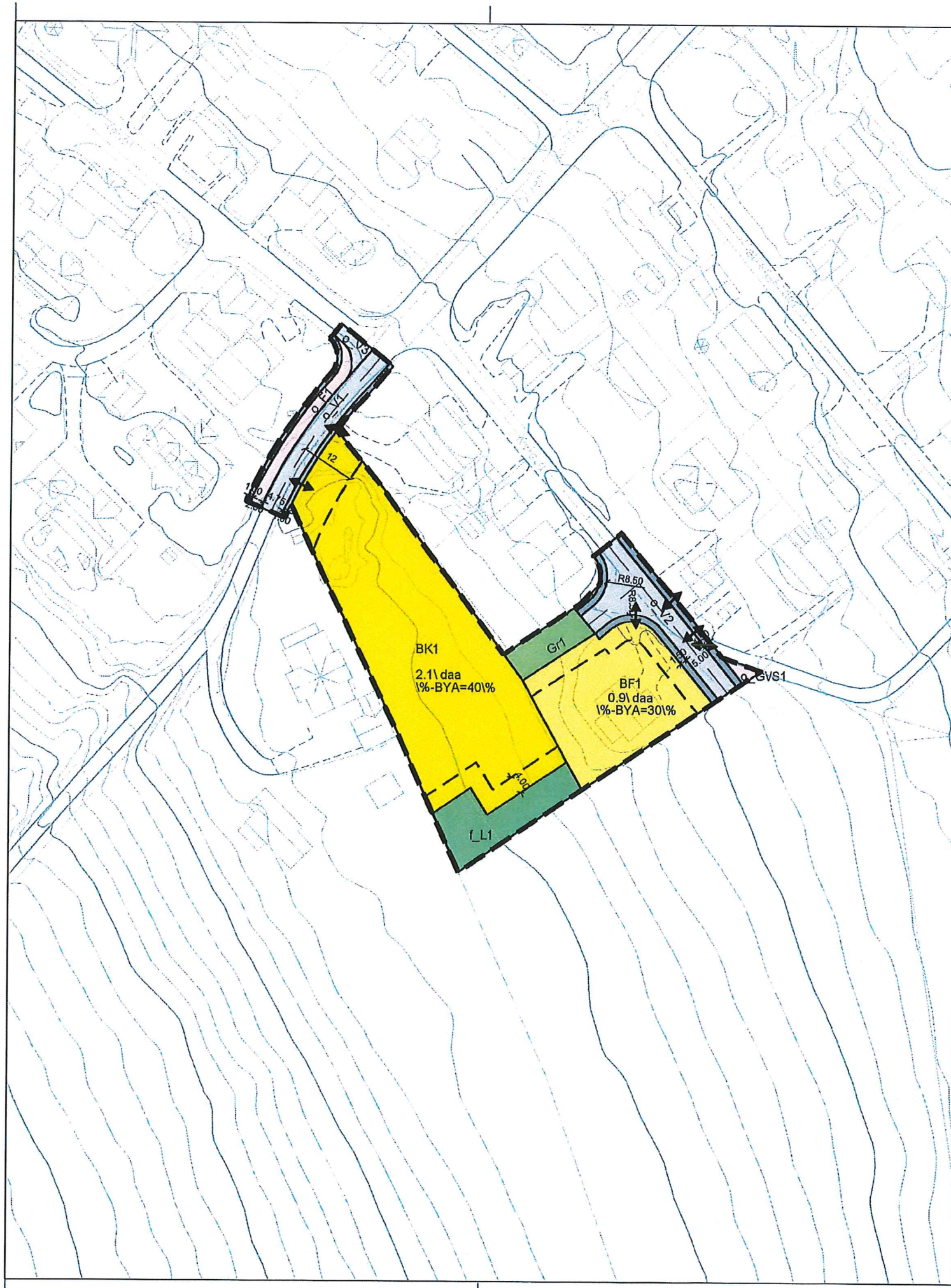
© Kartverket

Kartopplysningar som vert kravd ved omsetting av eigedomar, skal tingast skriftleg hjå kommunen. Elles er ikkje kommunen ansvarlig. Situasjonskart som skal nyttast i søknadar SKAL ha påteikna rutenett og vere i målestokk 1:1000 eller 1:500.

Side 150

Side 170

Teiknforklaring

Reguleringsplan PBL 2008

§12-5. Nr. 1 - Bygningar og anlegg

- Bustader-frittliggjande-småhus
- Bustader-konsentrert-småhus
- Leikeplass

§12-5. Nr. 2 - Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

- Køyreveg
- Fortau
- Gang-/sykkelveg

- Annan veggrunn - teknisk anlegg
- Annan veggrunn - grøntareal

§12-5. Nr. 3 - Grøntstruktur

- Grøntstruktur

Linjesymbol

- RpGrense
- RpFormålGrense
- Byggegrense
- Regulert senterlinje

Punktsymboler

- Avkjørsel

Kartopplysningar

Kjelde\ for\ basiskart: Volda\ kommune
Dato\ for\ basiskart: 25.06.2014
Koordinatsystem: UTM sone 32 basert på EUREF89/WGS84
Høgdegrunnlag: NN1954

Ekvidistanse 1\ m
Kartmålestokk: 1:1000

 Detaljregulering for Kvisslagrova Med tilhøyrande føresegner		Arealplan-ID: 2014003	
		Forslagstillar: Tømrer Prosjekt AS	
SAKSHANDSAMING ETTER PLAN- OG BYGNINGSLOVA		SAKS-NR.	DATO
Dato	Revisjon		SIGN.
Kommunestyret sitt vedtak		Sak 50/15	28.05.2015 PH
Ny\ 2.\ gongs\ handsaming			
Offentleg ettersyn fråtil			
2.\ gongs\ handsaming		Formannskapet sak 76/15 -	den 19.05.2015 PH
Offentleg ettersyn frå 19.02.2015 til 4.04.2015 (24.04.2015)			
1.\ gongs\ behandling		Formannskapet Sak PS 17/15	3.02.2015 P.H
Kunngjering\ av\ oppstart\ av\ planarbeid			16.07.2014 HI
Oppstartsmøte.....			25.06.2014 HI
PLANEN ER UTARBEIDD AV:		TEGNNR.	DATO
		301	05.11.2014 HI
Det\ stadfestas\ at\ planen\ er\ i\ samsvar\ med\ kommunestyret\ sitt\ vedtak		Dato 29.09.2015 Plansef	

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Per Ernst Lundberg	Arkivsak nr.:	2012/329
		Arkivkode:	611, &50

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
162/15	Formannskapet Kommunestyret	03.11.2015

NÆRINGSAREAL PÅ ROTSET - GJENNOMFØRING AV REGULERINGSPLAN- OREIGNING.

Administrasjonen si tilråding:

1. Med heimel i kap. 16 i Plan- og bygningslova oreignar Volda kommune frå Per Schjelderup, eigar av gnr. 30 bnr. 4, om lag 48 da med påståande bygning, i samsvar med detaljreguleringsplanen for "Øvre Rotset næringsområde", vedteken i kommunestyret i møte 13.11.14, sak 142/14. Eventuelle rettar, avtalar og liknande som måtte kvile på areala nemnt ovanfor vert og oreigna.
2. Kommunestyret meiner tvangsinngrepet etter punkt 1 ovanfor tvillaust er meir til gagn enn skade.
3. Volda kommune vil søkje fylkesmannen i Møre og Romsdal om løyve til å ta grunnen i bruk før det er halde skjøn.
4. Volda kommune krev skjøn.

Vedleggsliste:

1. K-sak 107/12, møte 30.8.12
2. Brev til Schjelderup av 3.7.13
3. Svar frå advokat Knardal 18.7.13
4. Brev av 13.2.15 til adv. Knardal
5. Referat møte 2.3.15
6. Brev av 13.3.15 frå adv. Knardal
7. Brev av 19.3.15 frå avd. Andresen
8. Brev av 13.5.15 til advokat Knardal: Varsel om oreigning
9. Brev av 28.5. 15 frå advokat Knardal
10. Kart over oreigningsområdet
11. Overskjøn 2.7.14

Uprenta saksvedlegg:

1. <http://tema.webatlas.no/1519/planinnsyn?planid=2012008> (Reguleringsplanen)
2. https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/KAPITTEL_3-2#KAPITTEL_3-2 (heimel til oreigning).

Samandrag av saka:

Volda kommune har vedteke reguleringsplan for næringsområde på øvre Rotset. Kommunen har inngått avtalar med fire grunneigarar om overtaking av slikt regulert areal, og det er ført tingingar også med eigar av gnr. 30 bnr. 4, Per Schjelderup, om overtakinga av areal frå hans eigedom, men desse tingingane har ikkje ført fram. Det vert med dette gjort framlegg om oreigning av regulert næringsareal frå gnr. 30 bnr. 4 med heimel i pbl. kap 16.

Saksopplysningar:

1. Nærare om arealet:

Det regulerte området ligg på øvre Rotset, ved foten av Rotsethornet, nordvendt og ganske avsølt store delar av året. E 39 går gjennom planområdet med tunnelinnslag for Rotsethornstunnelen rett sør for planområdet. Frå kommunesenteret Volda sentrum er det i overkant av 2 km langs offentlig veg til planområdet. Skulekrins er sentrumsskulen i Volda, Øyra skule. Det er elles kort veg (under 2 km) til ungdomskule, vidaregåande skule og høgskule. Volda sjukehus er også i gangavstand. Frå planområdet er det med andre ord kort veg til sentrum og tilhøyrande funksjonar.

I planomtalen går m.a. følgjande fram:

"Volda kommune eig i dag ein del av området avsett til industri/forretning/kontor, ein del er i privat eige som etablerte næringsareal. Planarbeidet skal gje grunnlag for kommunal sikring av areal til næringsføremål i samsvar med intensjon i kommuneplan. For å sikre naturleg avgrensing og alternative tilkomstløysingar er også areal mot Rotevatnet teke med. Areal mellom dagens veg og Rotevatnet skal vere del av grøntstruktur/friluftsføremål, med høve til framføring av tursti og ev. sikring av friområdet mot vatnet. Det er i planen også lagt til rette eit utvindingsareal for Leirhaugen gravplass. For å skilje gravplassen og tilgrensande bustader frå byggearealet industri/forretning/kontor er det lagt inn eit parkbelte.

Elles er arealbruken tenkt som i kommunedelplanen for Volda sentrum.....

.....Følgjande føringar er lagt til grunn:

- *Reguleringsplan skal sikre grunnlag for kommunal sikring av areal til næringsføremål*
- *Areal mellom dagens veg og Rotevatnet skal vere del av grøntstruktur/friluftsføremål med høve til framføring av tursti.....*

Med bakgrunn i kommuneplanen og behov for eit "allsidig" næringsområde er arealbruken fastsett som kombinasjonsareal. Det er ønskeleg at både forretningsføremål (innan avgrensa bruk), kontorføremål og industriføremål skal kunne etablerast i områda. Det vert lagt til grunn ei utnyttingsgrad i storleik BYA 60 %.....

Planarbeidet vert gjennomført for å sikre nye utbyggingsareal for etablering av samfunnsmessig nødvendige nærings tiltak. Planområdet er vurdert i kommuneplanen slik at arealet er nødvendig for å opprette nødvendige arbeidsplassar, handel, tenesteyting og industriverksemd for eit velfungerande lokalsamfunn.....

Kommunestyret vedtok i møte 13.11.14, sak 142/14, reguleringsplanen for næringsområdet på øvre Rotset, sjå <http://tema.webatlas.no/1519/planinnsyn?planid=2012008>.

2. Samtalar/møter/tingingar med grunneigar:

Allereie før nogjeldande plan vart vedteken hadde administrasjonen tinga med grunneigarane om kommunal overtaking av areal. I møte 30.8.12, sak 107/12, gjorde kommunestyret vedtak om å godkjenne avtalar med fire grunneigarar på øvre Rotset om overtaking, jfr. *vedlegg 1*.

I nemnde sak er det også gjort greie for dei tingingar som til då også var gjorde med eigar av gnr. 30 bnr. 4, Per Schjelderup. Det hadde ikkje lukkast å kome fram til avtale med han, og kommunestyret gjorde såleis slikt vedtak i ovannemnde sak, punkt 2:

"Kommunen vil parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prøve å få til avtale om frivillig skjøp også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova."

Under kommunestyret si handsaming av saka vart det fremja slikt forslag, som fall då 2 røysta for, medan 24 røysta mot:

"Volda kommune godtek at eigaren av gnr. 30, bnr. 4 sel grunnen sjølv. Det må då vere ein føresetnad i eit samarbeid mellom kommunen og grunneigar når det gjeld kven som skal tildelast tomter på den aktuelle grunnen. Det er også vidare ein føresetnad at alle kostnader kommunen får til utarbeiding og klargjering av næringsarealet vert refundert for dette arealet på same måte som for arealet elles."

Kommunen sende nytt brev dat. 3.7.13 til Schjelderup med førespurnad om friviljug avtale avståing av grunn, jfr. *vedlegg 2*. På denne førespurnaden svara adv. Knardal i brev av 18.7.13 at Schjelderup ynskjer å utvikle og selje dette arealet sitt sjølv, jfr. *vedlegg 3*.

Kommunestyret vedtok i møte 13.11.14, sak 142/14, ny reguleringsplan for næringsområdet på øvre Rotset, sjå <http://tema.webatlas.no/1519/planinnsyn?planid=2012008>

Kommunen v/adv. Reidar Andresen tok eit nytt initiativ i saka ved brev av 13.2.15 til adv. Knardal, jfr. *vedlegg 4*, der det vert bede om eit nytt forhandlingsmøte. Slikt møte vart halde 2.3.15, jfr. *vedlegg 5*.

Adv. Knardal har i brev av 13.3.15 kome med nokre kommentarar til referatet frå møtet, jfr. *vedlegg 6*.

Adv. Andresen har på vegne av kommunen kommentert Knardal sine merknader, og har i brev av 19.3.15 også gjeve melding om at manglande tilbakemelding etter ein frist på fem veker inneber at kommunen set i gang oreigningssak etter pbl kap. 16, jfr. oreigningslova § 12 (det skal gjerast forsøk på å kome fram til minneleg semje), og § 28 (melding om at eigar ikkje kan råde rettsleg over eigedommen utan at oreigningssøkjaren samtykkjer), jfr. *vedlegg 7*.

Administrasjonen har sendt varsel til grunneigar om at det vil vert fremja forslag om oreigning, jfr. *vedlegg 8*. Til dette har grunneigar som hovudargument framført at han ynskjer å byggje ut området sjølv, gjennom ein utbyggingsavtale med kommunen, jfr. *vedlegg 9*. Dette ynskjemålet har kommunestyret i prinsippet vurdert og avvist, jfr. det forslag til vedtak som vart nedstemt i sak 107/12, referert ovanfor. Sjå elles kommentarar til grunneigar sitt brev i punkt 5 nedanfor.

Når det gjeld driftsbygningen på området vil kommunen ved oreigning måtte erstatte denne på vanleg måte, evt. også driftsavbrot, jfr. hans merknad punkt 4.

3. Grunnlag for oreigning

Heimel til oreigning er plan- og bygningslova § 16-2. Det fylgjer av denne paragrafen at kommunestyret kan oreigne "til gjennomføring av planen". I dette ligg det at oreigningsinngrepet må vere naudsynt for ei hensiktsmessig gjennomføring av reguleringsplanen. Dette går også fram av orl. § 2,1.ledd som gjeld tilsvarande, og som slår fast at oreigning skal skje "så langt det trengs til eller for".

Utgangspunktet er at nødvendigheita ved oreigningsinngrepet skal vurderast ved alle former for oreigning. Ved oreigning etter reguleringsplan vert det i praksis ikkje stilt same krav til avveginga av inngrep som ved andre oreigningsinngrep, dette fordi ein gjennom reguleringshandsaminga har gjort ei grundig vurdering som delvis kan leggest til grunn ved oreigninga, jfr. rundskriv H-14-02 frå kommunal- og regionaldepartementet.

4. Kvifor oreigning

Kommunen har som ei av sine viktige oppgåver å legge til rette for utvikling i næringslivet med sikte på etablering og vidare utvikling av bedrifter i Volda. Dette er særleg viktig i ei brytingstid med m.a. nye vegsamband. Kommunen må ivareta dette mellom anna gjennom ein reguleringspolitikk, der ein sikrar næringslivet tilgang til hensiktsmessige areal for vidare vekst for den einskilde og lokalsamfunnet. Dette kan etter rådmannens syn best skje ved at kommunen har hand om større reguleringsplanar og sikrar regulerte utbyggingsareal, og syter for heilskapleg og effektiv infrastruktur. Det vil gi næringsaktørar føreseielege rammevilkår, i dette tilfellet like tomtedrisar, i eit og same reguleringsområde. Volda Næringsforum seier følgjande i innspel til reguleringsplanen:

"Når det gjeld Øvre Rotset har Volda kommune eit dobbelt ansvar: Dei eig i hovudsak all grunn i planområdet, i tillegg til å vere regulerande mynde.

Det gir og større moglegheiter. Kommuna kan gjennom å tenke heilskapeleg og strategisk, i større grad påvirke utviklinga av området.

Og kor vi saman vel å nytte dei ulike areala optimalt for å underbygge den best moglege utviklinga for næringslivet, men ikkje minst for heile Volda-samfunnet. Og det er eit viktig ansvarsområde for dei lokale folkevalde, som sit med eit tydeleg samfunnsansvar."

For å sikre tilgjengelege og eigna tomter til bedriftene sine behov, er det etter rådmannen sitt syn såleis naudsynt at kommunen har hand om fordeling av tomtene innanfor eit samla næringsområde. Dette er også synspunkt som implisitt kjem fram frå Volda Næringsforum, då dei i same innspel til reguleringsplanen m.a. skriv at :

"Overordna er det positivt at Volda kommune tek si rolle som tilretteleggar av næringsareal på alvor. Dette vonar vi kjem til å halde fram i framtida, slik at næringslivet sine behov blir stetta. Og slik at ein syt for at Volda held fram med å være ein attraktiv stad å starte opp og drive næring."

I denne saka er det gjort fleire forsøk på å kome fram til minneleg semje med grunneigar, både før og etter ny reguleringsplan, jfr. omtale ovanfor. Det har i reguleringsprosessen kome klart fram at kommunen gjennom å fremje ny reguleringsplan for området ynskjer ei gjennomføring i kommunal regi. I og med at stoda no er at kommunen har hand om mesteparten av arealet reguleringsplanen omfattar, oppfattar rådmannen det slik at omsynet til samla utbygging og tilrettelegging i kommunal regi bør vege tungt i denne saka. Grunneigar vil i medhald av Grunnlova § 105 få full økonomisk erstatning ved rettsleg skjøn.

5. Kommentar til grunneigar sitt svar på varsel om oreigning.

Ved brev av 13.5.15 fekk grunneigar varsel om at sak om oreigning vil verte lagt fram, jfr. vedlegg 8. Dette har grunneigar sin advokat svara på i brev av 28.5.15, jfr. vedlegg 9:

1. Ynskjer å utnytte arealet sjølv, ved å inngå utbyggingsavtale med kommunen.

Kommentar:

I Kommunedelplan for Volda sentrum, tekstdelen, godkjent av Miljøvern-departementet 22.3.11 går følgjande fram i kap. 2.12:

”Det er gjort endringar i plan- og bygningslova når det gjeld utbyggingsavtaler. Utbyggingsavtaler kan berre nyttast i forhold til dei bestemmelsar som er gitt i arealdelen til kommuneplanen, reguleringsplan eller utbyggingsplan. Dersom ein ønskjer å nytte utbyggingsavtaler for å styre utbygginga, må grunnlaget leggjast i ein plan.

Slike utbyggingsavtaler skal i tillegg ha grunnlag i kommunalt vedtak som definerer når utbyggingsavtaler er ein føresetnad for utbygging, og som synleggjer kommunen sine forventningar til avtalen. Dette kan gjerast gjennom t.d. eit handlingsprogram for realisering av planen.....”

Det er ikkje i detaljreguleringsplanen for ”Øvre Rotset næringsområde” teke inn noko om utbyggingsavtale, snarare er det planen sin intensjon at kommunen skal stå for gjennomføringa. Det vert også vist til at kommunestyret i prinsippet har vurdert og avvist dette, jfr. sitat av det forslaget som vart røysta ned av kommunestyret i sak 107/12, sjå kap. 2 ovanfor.

2. Meiner vilkår for oreigning ikkje vil vere oppfylt.

Kommentar:

Med henvising til argumentasjonen i punkt 3 og 4 ovanfor meiner rådmannen at vilkåra er til stade.

3. Driftsbygning på eigedomen vil medføre store kostnader å erstatte ved ei innløyising.

Kommentar:

Når det gjeld driftsbygningen vil kommunen ved oreigning måtte erstatte den, og skjønnsretten vil fastsetje erstatninga.

4. Ynskjer ikkje at kommunen skal kunne ta grunnen i bruk før skjøn er halde, ettersom dei er avhengig av å nyte m.a. driftsbygninga i næring.

Kommentar:

Det tek som regel nokre månader (opp til eit år) frå oreigning er vedteke til skjøn vert halde. Det kan vere viktig for anleggsdrifta i eit så stort prosjekt å kunne ta grunnen i bruk samla. Men for anleggsdrifta sin del treng ikkje driftsbygninga fjernast før skjøn er halde, då bygningen ikkje står å vegen for slik anleggsdrift.

5. Det vert bede om at kommunen ikkje går inn for oreigning, men i staden ser positivt på Per Schjelderup sitt ynskjer om å utvikle arealet sjølv,

Kommentar:

Det vert vist til punkta 2, 3 og 4 ovanfor.

6. Konklusjon:

I samsvar med kommunestyret sitt vedtak i sak 107/12, punkt 2, fremjar rådmannen såleis forslag om at om lag 48 da. av gnr. 30 bnr. 4 vert oreigna, jfr, kart *vedlegg 10*. Ved vedtak av reguleringsplan har kommunestyret vurderte det slik at tvangsgjennomføring av planen tvillaust er meir til gagn enn skade.

Det vart 2.7.14 halde overskjøn i området, der prisen på dei areala kommunen fekk til avtale om i sak 107/12 vart fastsett, jfr. *vedlegg 11*. Dette overskjønet vil telje med ved skjønnsretten si fastsetjing av rett pris.

Volda kommune sin prosessfullmektig vert advokat Reidar Andresen.

Helse og miljøkonsekvensar:

Er vurdert i sakene 107/12 og 142/14 (reguleringsplansaka)

Økonomiske konsekvensar:

Ikkje kjende før det er halde skjøn.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Per Schjelderup
Prestegata 25,
6100 Volda
Adv. Knardal
Boks 75,6101 Volda.
Adv. Reidar Andresen
Boks 377,
6001 Ålesund

Klageinstans:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

VOLDA KOMMUNE
Servicekontoret

«MOTTAKERNAVN»

«KONTAKT»

«ADRESSE»

«POST» «POSTSTED»

Arkivsak nr.	Lopenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2012/329	8372/2012	611	SVK/ US	04.09.2012

**MELDING OM POLITISK VEDTAK - GODKJENNING AV AVTALAR OM
INNØYSING AV NÆRINGSAREAL M.M. PÅ ROTSET**

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 30.08.12, hadde føre ovannemnde som sak PS 107/12, der det vart gjort slikt vedtak:

- 1. Avtalane mellom Volda kommune og Lars Barstad, Astri Eidset Rygh, Cesilie Dahle Torbjornson og Ragnar Aarflot jr. vert godkjende slik dei ligg fore i vedlegg 5, 6, 7 og 8 til denne saka.*
- 2. Kommunen vil parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prove å få til avtale om frivillig skjon også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova.*

Sakutgreiinga med vedlegg følger vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

Kopi til:
Kultur- og næringsavd. v/Per Ernst Lundberg
Komm.tekn. avd. v/Asbjørn J. Aasebø
Planleggar Per Heltne
Sakshandsamar Arne Eliassen (for vidare arbeid)

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Arne Eliassen

Arkivsak nr.: 2012/329

Arkivkode: 611, &50

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
154/12	Formannskapet	21.08.2012
107/12	Kommunestyret	30.08.2012

GODKJENNING AV AVTALAR OM INNLØYSING AV NÆRINGSAREAL M.M. PÅ ROTSET

Handsaming i kommunestyret:

Ragnhild Aarflot Kalland reiste spørsmål om ho var ugild, då ho er søster til ein av partane. Ivar-Otto Kristiansen reiste også spørsmål om han var ugild, då dotra hans har eit forhold til sonen til ein av partane. Dei tok ikkje del i handsaminga av og røystinga over spørsmålet om ugildskap. Kommunelova § 40, jf forvaltningslova § 6, 1. ledd, bokst. b.

Silje Elise Grevsnes var innkalla på førehand, og ho tok sete som vara for Kalland.

Røysting vedk. ugildskap:

Ragnhild Aarflot Kalland vart samrøystes kjend ugild.

Ivar-Otto Kristiansen vart samrøystes kjend gild, og han tok sete.

Odd Martin Velsvik, H, kom med fylgjande framlegg som alternativ til pkt. 2 i formannskapet si tilråding:

Volda kommune godtek at eigaren av gnr. 30, bnr. 4 sel grunnen sjølv. Det må då vere ein føresetnad i eit samarbeid mellom kommunen og grunneigar når det gjeld kven som skal tildelast tomter på den aktuelle grunnen. Det er også vidare ein føresetnad at alle kostnader kommunen får til utarbeiding og klargjering av næringsarealet vert refundert for dette arealet på same måte som for arealet elles.

Røysting:

Pkt 1 i tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteke.

Ved alternativ røysting mellom pkt. 2 i formannskapet si tilråding og framlegget frå Odd Martin Velsvik, fekk tilrådinga frå formannskapet 24 røyster og vart vedteke. Framlegget frå Velsvik fekk 2 røyster og fall.

Vedtak i Kommunestyret - 30.08.2012

1. *Avtalane mellom Volda kommune og Lars Barstad, Astri Eidset Rygh, Cesilie Dahle Torbjørnson og Ragnar Aarflot jr. vert godkjende slik dei ligg føre i vedlegg 5, 6, 7 og 8 til denne saka.*
2. *Kommunen vil parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prøve å få til avtale om frivillig skjøn også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova.*

Ragnhild Aarflot Kalland tok sete, og Silje Elise Grevsnes gjekk.

Handsaming i formannskapet:

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen vart samrøystes vedteken.

Tilråding i Formannskapet - 21.08.2012 til Kommunestyret:

1. *Avtalane mellom Volda kommune og Lars Barstad, Astri Eidset Rygh, Cesilie Dahle Torbjørnson og Ragnar Aarflot jr. vert godkjende slik dei ligg føre i vedlegg 5, 6, 7 og 8 til denne saka.*
2. *Kommunen vil parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prøve å få til avtale om frivillig skjøn også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova.*

Administrasjonen si tilråding:

1. *Avtalane mellom Volda kommune og Lars Barstad, Astri Eidset Rygh, Cesilie Dahle Torbjørnson og Ragnar Aarflot jr. vert godkjende slik dei ligg føre i vedlegg 5, 6, 7 og 8 til denne saka.*
2. *Kommunen vil parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prøve å få til avtale om frivillig skjøn også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova.*

Vedleggsliste:

1. Brev av 3.2.2012 til grunneigarane (vedlagde døme til Astri Eidset Rygh)
2. Brev av 28.3.2012 til Per Schjelderup v/adv. Knardal
3. Brev av 30.04.2012 frå advokat Knardal
4. Brev av 21.05.2012 til advokat Knardal frå Volda kommune.
5. Avtale mellom Lars Barstad og Volda kommune
6. Avtale mellom Astri Eidset Rygh og Volda kommune
7. Avtale mellom Cesilie Dahle Torbjørnson og Volda kommune
8. Avtale mellom Ragnar Aarflot jr. og Volda kommune

9. Utsnitt av kommunedelplan for Volda sentrum
10. Reguleringsplan Øvre Rotset 2 frå 1990

Uprenta saksvedlegg:

Ingen

Samandrag av saka:

Kommunen har forhandla med eigarane av dei områda på Øvre Rotset som er lagt ut til næringsareal og utviding av Leirshaugen gravplass med sikte på innløyasing. Det har lukkast å oppnå avtale om frivillig skjøn med fire av dei fem grunneigarane. Med den siste grunneigaren har det enno ikkje lukkast å kome fram til ein avtale og ei eventuell tvangsinnløyasing av arealet føreset at det ligg føre ein ny og revidert reguleringsplan. Dette arbeidet skal startast opp i år. Fram til ein eigengodkjend reguleringsplan ligg føre, vil kommunen halde fram arbeidet med å prøve å få til ein avtale om frivillig skjøn også med den siste grunneigaren.

Administrasjonen rår til at kommunestyret godkjenner dei avtalane vi har fått i retur i underteikna stand.

Saksopplysningar:

Administrasjonen har forhandla med eigarane av areala innanfor det området som er regulert til utviding av Leirshaugen gravstad og til næringsføremål på Øvre Rotset. Ein del av industriområdet vart innløyst i samband med bygginga av ny veg til Rotsethorntunnelen og noko var eigd av kommunen frå før. Arealet som skal innløyast no utgjer om lag 60 da fordelt på fem grunneigarar.

Gjeldande reguleringsplan er Øvre Rotset 2 frå 1990. Denne skal reviderast/fornyast og i gjeldande kommunedelplan for Volda sentrum frå 2009 er det lagt visse føringar for endringane av 1990-planen.

Administrasjonen har lagt opp til at grunnprisen vert fastsett ved frivillig skjøn etter § 4 i skjønnslova og alle grunneigarane fekk 3.2.2012 tilsendt slikt brev som går fram av vedlegg 1 med mindre variasjonar i kvart brev ut frå reguleringsføremål og storleik.

Kommunen har fått avtalar om frivillig skjøn med følgjande grunneigarar:

- Lars Barstad, eigar av gnr. 30 bnr. 183
- Astri Eidset Rygh, eigar av 30 bnr. 3
- Cesilie Dahle Torbjørnson, eigar av gnr. 30 bnr. 7
- Ragnar Aarflot jr., eigar av gnr. 30 bnr. 1 og 8

Det har ikkje lukkast å kome fram til avtale med eigaren av gnr. 30 bnr. 4, Per Schjelderup.

Administrasjonen har hatt møte med Per Schjelderup og advokaten hans utan at ein har lukkast i å bli samde om ein avtale. I utgangspunktet ville Schjelderup ha ein utbyggingsavtale med kommunen om privat utnytting av arealet sitt der han fritt kunne selje

tomtene. Dette vart drøfta med planseksjonen, kommunalteknisk avdeling og rådmannen og kommunen gav slik tilbakemelding til Schjelderup gjennom advokat Knardal:

Det vert vist til møte vedkomande kommunen sin førespurnad om kjøp av areal på Øvre Rotset tysdag 6. mars på rådhuset.

Familien Schjelderup sitt ønske om ein utbyggingsavtale med kommunen for privat utnytting av området til dei tiltaka som er fastsette i kommuneplanen (IFK =industri/forretning/kontor) har vore drøfta med rådmannen.

Haldninga hans til dette er at kommunen har ei av sine viktigaste oppgåver å legge til rette for utvikling i næringslivet med sikte på etablering og vidare utvikling av bedrifter i Volda. Dette er særleg viktig i ei brytingstid med nye vegsamband. Kommunen må ivareta dette mellom anna gjennom ein reguleringspolitikk der ein sikrar næringslivet tilgang til hensiktsmessige areal for vidare vekst for den einskilde og lokalsamfinnet.

Dette kan best skje ved at kommunen har hand om større reguleringsplanar, sikring av regulert utbyggingsareal og ein heilskapleg og effektiv infrastruktur. Det vil gi næringsaktørar føreseielege rammevilkår, i dette tilfelle tomteprisar, i eit og same reguleringsområde.

For å sikre tilgjengelege og eigna tomter til bedriftene sine behov, er det nødvendig at kommunen har hand om fordeling av tomtene innanfor eit samla næringsområde.

Rådmannen ser det difor ikkje formålstenleg å gå vidare med ønsket dykkar om privat utnytting av området og vi opprettheld difor førespurnaden om frivillig avståing av tomtegrunn på Øvre Rotset slik det går fram av kommunen sitt brev datert 3.2.2012.

Då kommunen ikkje fekk noko tilbakemelding på brevet ovanfor, vart det sendt nytt brev den 28.3.2012 og med ein ny frist for tilbakemelding. Sjå vedlegg 2.

Den 2.5.2012 mottok kommunen slikt brev som går fram av vedlegg 3, der det vert fastholdt at Schjelderup må få utvikle området i eigen regi. Vedlagt brevet følgde og ein delingssøknad om frådeling av det aktuelle arealet. I brevet vart det m.a. opplyst at så snart delinga er gjennomført, vil Schjelderup legge tomta ut for sal på den opne marknaden og kjøpar vil måtte disponere den i samsvar med vedteken plan.

I brev av 21.5.2012 til advokat Knardal/Schjelderup skriv avdeling for kart, oppmåling og byggesak at grunnlaget for å handsame delingssøknaden ikkje er til stades då det i det aktuelle området er krav om utarbeidd reguleringsplan. Sjå svarbrevet i vedlegg 4.

Den 5.7.2012 sendte kommunen eit nytt brev til Knardal/Schjelderup der grunneigaren vart oppmoda om å gå med på ein avtale om frivillig skjøn. I brevet vert det opplyst at kommunen vil legge fram ei sak etter ferien om godkjenning av dei fire avtalane vi alt har motteke og kommunestyret må i same sak ta stilling til vidare framdrift i saka dersom det viser seg å ikkje vere mogleg å få til ein avtale med grunneigaren om frivillig skjøn. Administrasjonen vil i så fall tilrå overfor kommunestyret at kommunen startar førebuing med oreigning av parsellen så snart det ligg føre ein eigengodkjend reguleringsplan for

området. I mellomtida, parallellt med reguleringsprosessen, vil administrasjonen likevel prøve å få ein avtale om frivillig skjøn med grunneigaren.

Div. opplysningar om dei forskjellige avtalane:

Lars Barstad, eigar av gnr. 30 bnr. 183:

Gjeld innløyising av knapt 3 da areal som skal nyttast til næringsføremål. Barstad har ståande eit drivhus på det arealet som skal løysast inn og vil i samband med revidering av reguleringsplanen ta opp spørsmålet om nordgrensa på innløyisingarealet kan justerast noko slik at drivhuset kan bli ståande.

Astri Eidset Rygh, eigar av 30 bnr. 3:

Gjeld innløyising av knapt 3 da areal som skal nyttast til utviding av Leirshaugen gravstad.

Cesilie Dahle Torbjørnson, eigar av gnr. 30 bnr. 7:

Gjeld innløyising av omlag 6,4 da areal som skal nyttast til utviding av Leirshaugen gravstad og næringsareal. I avtalen er det tatt inn at arealet sør for den gamle utskiftingsvegen skal gå ut av den føreståande revideringa av reguleringsplanen for Øvre Rotset 2 saman med eit areal på om lag 1 da nord for utskiftingsvegen. Det siste området vert i dag brukt som beite. Sjå kartet som følgjer avtalen.

Ragnar Aarflot jr., eigar av gnr. 30 bnr. 1 og 8:

Gjeld innløyising av om lag 19 da areal som skal nyttast til utviding av Leirshaugen gravstad og næringsareal. I avtalen er det tatt inn at arealet sør for den gamle utskiftingsvegen skal gå ut av den føreståande revideringa av reguleringsplanen for Øvre Rotset 2. Som kompensasjon for dette skal arealet merka A4 på knapt 10 da ved revidering/fornyng av reguleringsplanen for Øvre Rotset 2 omregulerast frå LNF-område til næringsareal. I avtalen er det og teke inn at partane er samde om at A4 skal verdsetjast som industriareal i skjønnet, i tilfelle dette vert halde før reguleringsplanen er eigengodkjend.

Vurdering og konklusjon:

Som nemnt ovanfor har det diverre ikkje lukkast å kome fram til avtale om frivillig skjøn med Per Schjelderup. Det er og rett som advokat Knardal skriv på side 2 (punkt 3) i brevet sitt i vedlegg 3 at vilkåra for oreigning ikkje vil vere oppfylt slik stoda er i dag.

For å få hand om Schjelderup sitt areal er kommunen såleis avhenging av ein ny reguleringsplan for området.

Oreigningslova sine reglar kan ikkje nyttast i samband med industri- og næringsareal og arbeidet med ein oreigningsprosess kan difor først starte når det ligg føre ein eigengodkjend reguleringsplan. Det hastar difor med å få ein ny reguleringsplan på plass så snart som mogleg.

Når det gjeld grunnprisen, meiner administrasjonen at det vil vere svært uheldig dersom privatpersonar set i gang sal av tomter til høgstbydande inne i industriområdet i forkant av eit skjøn. Tidlegare oppnådde prisar i eit område vert vanlegvis tillagt vekt i ei skjønssak, men ein skjønnsrett vil også måtte ta omsyn til naudsynte kommunale investeringar i industriområdet for å gjere det byggeklart. Det er nettopp dei kommunal investeringane som gjer at området vert attraktivt og kan byggast ut i samsvar med reguleringsføremålet. Her er

det snakk om fleire millionar kroner i grunnlagsinvesteringar, som seinare skal fordelast på tomtene. Etter kommunen si meining er det difor ikkje rett at private skal tene på fellesskapet sine investeringar i feltet. Grunnprisen vert normalt rekna ut som ein snittpris for heile industriområdet og det vil vere svært uheldig om privat sal av næringsareal til høgstbydande skal vere med å presse prisen oppover. Schjelderup sitt areal utgjer dessutan om lag halvparten av arealet som skal innløyast og dette bør difor ha same utsalpris som dei andre tomtene i feltet.

Administrasjonen rår til at avtalane med Lars Barstad, Astri Eidset Rygh, Cesilie Dahle Torbjørnson og Ragnar Aarflot jr. vert godkjende slik dei ligg føre i vedlegg 5, 6, 7 og 8 til denne saka.

Parallellt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset vil kommunen prøve å få til avtale om frivillig skjøn også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4.

Helse og miljøkonsekvensar:

Kommunen ser det som ein fordel med ei opprydding i dette området og få høve til å legge ut velfungerande tomter for industri/forretning/kontor i eit lett tilgjengeleg og sentrumsnært strok.

Økonomiske konsekvensar:

Fleire millionar kroner i kommunale investeringar til planlegging, grunnkøp og infrastruktur. Midlar til dette er sett av i budsjettet for 2012 og i økonomiplanen for 2013 og 2014.

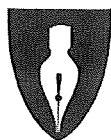
Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen spesielle.

Rune Sjurgard
rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Advokat Bjørn Kristian Hove, Postboks 815, 6001 Ålesund
Per Schjelderup v/adv. Jørund Knardal, Postboks 75, 6101 Volda
Astri Eidset Rygh, Storebakken 16, 6100 Volda
Lars Barstad, Rotsetgeila 40C, 6100 Volda
Cesilie Dahle Torbjørnson, Skrivarvegen 20, 6100 Volda
Ragnar Aarflot jr., Rotset, 6100 Volda
K&N v/Per Ernst Lundberg, her
Kommunalteknisk avdeling, her
Planseksjonen, her
AE for vidare arbeid

VOLDA KOMMUNE
Samordnings- og utviklingsstaben

Advokat Jørund Knardal
 Postboks 75

6101 VOLDA

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Lopenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2012/329	6819/2013	611	SAM/ AE	03.07.2013

GJELD: KJØP AV GRUNN TIL NÆRINGSFØREMÅL PÅ ROTSET FRÅ PER SCHJELDERUP

Det vert vist til tidlegare korrespondanse i denne saka.

Tidspunktet for skjønnet, som skal avviklast 4. september 2013, nermar seg og kommunen vil endå ein gong oppmode Per Schjelderup om å inngå avtale med kommunen om frivillig skjøn, jamfør tidlegare utsendte avtaleframlegg og kart, slik at vi også får med Schjeldrup som part i skjønnet.

Med helsing

Arne Eliassen
 leiar samordnings- og utviklingsstaben

Kopi til:
 Per Schjelderup, Prestegata 25, 6100 VOLDA
 Per Ernst Lundberg, her

3

ADVOKATANE MAURSET, KNARDAL OG HEGGEN

Volda kommune
Samordnings- og utviklingsstaben
Stormyra 2
6100 Volda

 VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/329	Avd. SAH
Løpnr.	Sfs. AE
22 JUL 2013	
Arkivgr. Emne 2	
Klassering P. 611	
Klassering S:	

STRYN - VOLDA

Advokat Per Maurset
Advokat Jørund Knardal
Advokat Thore Heggen

I kontorfellesskap
Medlemmar av
Den Norske Advokatforening

Volda 18.07.2013

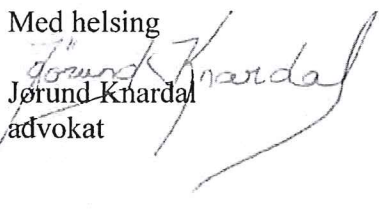
GJELD: FØRESPURNAD OM KJØP AV GRUNN TIL NÆRINGSFØREMÅL PÅ ROTSET FRÅ PER SCHJELDERUP

Viser til Dykkar brev av 3.7.2013 og tidlegare korrespondanse og møte.

Per Schjelderup ynskjer å utvikle og selje dette arealet sitt sjølv, og har fleire gongar invitert kommunen til eit samarbeid om disponeringa. Han vil difor ikkje å selje arealet sitt til kommunen.

Dersom Volda kommune endrar syn og ynskjer å samarbeide med Per Schjelderup basert på at Per Schjelderup utviklar og sel arealet sjølv, så imøteser ein ein positiv dialog med Volda kommune om dette.

Med helsing

Jørund Knardal
advokat

Kopi: Per Schjelderup

Advokat Per Maurset
Org.nr. 981 858 182 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
per.maurset@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Thore Heggen
Org.nr. 983 584 284 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
thore.heggen@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Jørund Knardal
Org.nr. 987 090 766 MVA
Hamnegt. 3, P.b. 75, 6101 Volda
Telefon 70 07 70 07
Telefaks 70 05 00 02
knardal@online.no
Avd.kto. Tonningsgt 42, 6783 Stryn

Advokatene Maurset, Knardal og Heggen
v/advokat Jørund Knardal
Postboks 75
6101 VOLDA

Ålesund, 13. februar 2015
Vår ref.: 2608605.1-131423 ANDREI/GODKAR
Ansvarlig advokat: Reidar Andresen

**VEDRØRENDE TIDLIGERE FORESPØRSEL FRA PER SCHELDERUP OM KJØP AV
GRUNN TIL NÆRINGSFORMÅL PÅ ROTSET I VOLDA KOMMUNE – FORTSETTENDE
FORHANDLINGER**

Til din orientering har undertegnede tiltrådt som advokat for Volda kommune etter at kollega Svein Tømmerdal har besluttet å avvikle sin virksomhet gradvis.

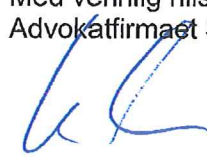
I mitt arbeid er jeg blitt gjort oppmerksom på en sak som har versert mellom Dem og Volda kommune, og da konkret sak knyttet til kommunens ønske om kjøp av grunn til næringsformål på Rotset i Volda kommune fra Deres klient, Per Schelderup.

I et forsøk på å bringe saken videre finner jeg det på vegne av Volda kommune hensiktsmessig at en – så snart som mulig – avvikler et møte mellom partene der saken på ny kan drøftes, herunder vilkårene for eventuelt å kunne finne en minnelig løsning som et alternativ til ekspropriasjon.

Sett i lys av det ovennevnte ber jeg om at De tar snarlig kontakt med undertegnede for eventuelt å avtale tid og sted for et slikt møte. Skulle Deres klient ikke ønske noe møte om saken, er det fint om det hitsendes en skriftlig bekreftelse på et eventuelt slikt standpunkt.

Ring meg gjerne dersom noe oppfattes som uklart og/eller ufullstendig, eller om saken ønskes drøftet på en annen måte.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Reidar Andresen
advokat, partner

MØTEREFERAT

fra avholdt forhandlingsmøte på Volda rådhus den 2. mars 2015 fra kl.09:00-10:15.

Til stede fra grunneierne:

Per Schjelderup, Astrid Schjelderup og
Torgeir Schjelderup med advokat Jørund Knardal

Fra Volda kommune:

Per Ernst Lundberg og advokat Reidar Andresen

Bakgrunnen for møtet var innkalling sendt til advokat Knardal av 13. februar 2015, hvor det ble invitert til fortsettende forhandlinger om grunnavståelse til næringsformål på Rotset i Volda kommune etter ny, godkjent og stadfestet reguleringsplan for området.

Volda kommune ønsket velkommen til møtet og uttrykte et ønske om å inngå en minnelig avtale for erverv av aktuelt areal, vist på fremlagt reguleringskart og som utgjør ca. 30 daa. Som et alternativ til en minnelig avtale tilkjennega også Volda kommune et ønske om at arealet ble ervervet ved såkalt "avtaleskjønn", dvs. at det ble etablert en enighet om selve grunnavståelsen og at prisfastsettelsen blir avgjort av Søre Sunnmøre tingrett.

Grunneierne v/advokat Jørund Knardal refererte til det som de også tidligere har opplyst til kommunen, nemlig at:

- De ønsker å eie arealet selv, og selge dette ut i et samarbeid med Volda kommune;
- Som en del av samarbeidet med Volda kommune ønsker de å inngå en avtale hvor det blant annet kan inntas bestemmelser om byggeklausuler, tomtedeling mv.;
- De fremholdt videre at de var av den oppfatning at vilkårene for oreigning ikke var til stede, herunder ble det fremholdt at de mente at det ikke var tilstrekkelig interesseovervekt til at arealet kunne oreignes;
- Det ble videre fremholdt at lagerbygning, bygd i ca. 1960 på omtrent 120 m2, også måtte erstattes;

Kommunen fastholdt at dersom en ikke kommer frem til en frivillig avtale, mener de at vilkårene for oreigning ville være til stede, og at kommunestyret tidligere hadde tatt stilling til spørsmålet om grunneierne fremdeles kunne eie arealet selv – som et alternativ til oreigning. Dette forslaget ble i sin tid nedstemt mot to stemmer i Volda kommunestyre.

Partene avsluttet etter dette møtet med anmodning om at grunneierne skulle overveie forslagene til kommunen, herunder også komme tilbake med et forslag om mulig relokalisering av lager i et annet areal utenfor oreigningsområdet.

Frist for endelig tilbakemelding fra grunneierne ble satt til fredag 13. mars.

Volda/Ålesund, 2. mars 2015

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'Reidar Andresen', written over a horizontal line.

Reidar Andresen
sign.

Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA
v. advokat Reidar Andresen
Postboks 377
6001 Ålesund

STRYN - VOLDA

Advokat Per Maurset
Advokat Jørund Knardal
Advokat Thore Heggen

! kontorfellesskap
Medlemmar av
Den Norske Advokatforening

13.03.2015

MOTTATT
16 MAR 2015

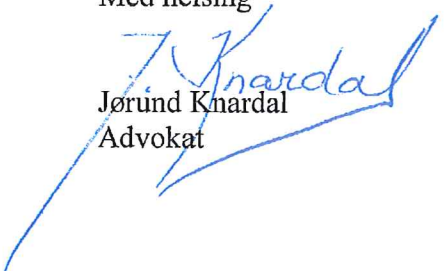
Øvre Rotset – Per Schjelderup

Viser til referat frå møte sendt over per e-post 10.3.2015 med frist til fredag 13.3.2015 med endeleg tilbakemelding.

I referatet går det fram at grunneigar skulle overvege forslaga til kommunen, herunder mogleg relokalisering av bygning. Det bør også kome med i referatet at grunneigar bad kommunen om å overvege hans forslag og ynskje om samarbeid.

Når det gjeld evt. relokalisering av driftsbygning, så hadde Schjelderup takstmann på synfaring 11.3.2015, og taksten vil ligge føre om ca 4 veker.

Med helsing

Jørund Knardal
Advokat

Kopi: Klient

Advokat Per Maurset
Org.nr. 981 858 182 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
per.maurset@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Thore Heggen
Org.nr. 983 584 284 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
thore.heggen@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Jørund Knardal
Org.nr. 914 795 869 MVA
Hamnegt. 3, P.b. 75, 6101 Volda
Telefon 70 07 70 07
Telefaks 70 05 00 02
knardal@online.no
Avd.kto. Tonningsgt 42, 6783 Stryn

Advokatane Maurset, Knardal og Heggen
v/advokat Jørund Knardal
Postboks 75
6101 VOLDA

Ålesund, 19. mars 2015
Vår ref.: 2648802.1-131423 ANDREI/ENGODD
Ansvarlig advokat: Reidar Andresen

VEDRØRENDE ØVRE ROTSET – PER SCHELDERUP – OPPFØLGING

Det vises til tidligere korrespondanse, herunder oversendt referat etter avholdt møte mellom partene 2. mars, samt Deres brev av 13. mars.

På vegne av Volda kommune bemerkes nå følgende:

1. Hva gjelder referatet er mitt forslag at Deres brev vedheftes dette som en nyansering knyttet til innholdet i referatet.
2. Hva gjelder sakens fremdrift for øvrig, er kommunen innstilt på å vente på varslet takst, men ber nå om en endelig avklaring knyttet til en minnelig løsning vs. skjønn innen fem uker fra dags dato. Dette av hensyn til at saken må ha ønsket fremdrift.

Kommunen fastholder at arealet ønskes ervervet og utviklet i kommunal regi. En minnelig løsning som innbefatter tiltak, herunder flytting av eksisterende lager, oppfattes av administrasjonen å være et konstruktivt forslag mellom partene, under forutsetning av politisk godkjenning. Jeg ber om at dette nøye overveies på nytt av Deres klienter.

I mangel av svar innen de ovennevnte fem uker, vil dette bli oppfattet som at en ikke ønsker å gå videre med en minnelig løsning, hvorefter resultatet da må bli at kommunen fremmer en sak til politisk behandling med det formål at det igangsettes en ekspropriasjonssak, jfr. her oreigningslovenes §§ 12 og 28.

Jeg hører nærmere fra Dem.

Med vennlig hilsen
Advokatfirmaet Steenstrup Stordrange DA

Reidar Andresen
advokat, partner

VOLDA KOMMUNE

Rådmann

Advokat Jørund Knardal
boks 75

6101 VOLDA

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2012/329	4761/2015	611	ADM/ PEL	13.05.2015

VARSEL OM OREIGNING AV NÆRINGSAREAL ØVRE ROTSET- GNR. 30 BNR. 4 -PER SCHJELDERUP

Det vert vist til tidlegare korrespondanse og møter.

Vedlagt følgjer rådmannen sitt utkast til saksframlegg til kommunestyret, med forslag til vedtak om oreigning av grunn for gjennomføring av godkjent reguleringsplan av 13.11.14, jfr. Forvaltningsloven § 16.

Dersom det er merknader til saksframlegget, ber ein om at desse blir sendt til Volda kommune, Stormyra 2, innan 1. juni-15, med referanse 2012/329.

Med helsing

Rune Sjurgard
Rådmann

Per Ernst Lundberg
rådgjevar

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/329	Avd. RAD
Løpnr.	Sns PEL
02 JUN 2015	
Arkivdel.	Emne 2
Klassering P:	611
Klassering S:	

STRYN - VOLDA

Advokat Per Maurset
Advokat Jørund Knardal
Advokat Thore Heggen

I kontorfellesskap
Medlemmar av
Den Norske Advokatforening

Volda 28.05.2015

**REF. 2012/329 - VARSEL OM OREIGNING AV NÆRINGSAREAL ØVRE ROTSET
– GNR. 30 BNR. 4 – PER SCHJELDERUP**

Det vert vist til Dykkar brev av 13.05.2015 med frist til 01.06.2015 for merknader til saksframlegget.

1.

Ein er undrande til Volda kommune sin framgangsmåte i denne saka. Schjelderup har samanfallande interesser med kommunen for området han eig på 48,2 dekar på Rotset. Han har difor som eigar av området, ynskt å utvikle dette til næringsformål i samarbeid med Volda kommune.

Schjelderup søkte difor om frådeling og oppmåling 30.04.2012 til næringsformål. I møte med kommunen 6.3.2012 og i brev av 30.04.2012 har Schjelderup fremja ynskje om ein utbyggjingsavtale med kommunen etter plan- og bygningslova kap. 17. Kommunen og grunneigar kan ved ein slik avtale i fellesskap verte samde om utvikling og vilkår for utbyggjing, samt byggjeklausular og andre rammevilkår. Ein kan ikkje sjå føre seg at kommunen vil oppnå noko anna i høve utnyttinga av arealet dersom kommunen vel å gå vegen om oreigning.

2.

Vilkåra for ekspropriasjon etter plan- og bygningslova kap. 16 er heller ikkje til stades. Det vert her særleg vist til høgsterett sin dom i Rt. 1998-416 som slår fast at prinsippa i oreigningslova § 2 også gjeld her. Det vil seie at oreigningsinngrepet kan treffast dersom det "trengst" for å oppnå reguleringsføremålet. I denne saka er ikkje vilkåret oppfylt. Oreigningsinngrepet trengst ikkje for å oppnå reguleringsføremålet. Grunneigar vil her gjere det same som kommunen, ved å dele frå eigedomen og selje denne til næringsføremål i samarbeid med Volda kommune.

Advokat Per Maurset
Org.nr. 981 858 182 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
per.maurset@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Thore Heggen
Org.nr. 983 584 284 MVA
Tonningsgata 42, 6783 Stryn
Telefon 57 87 18 66
Telefaks 57 87 19 94
thore.heggen@sentrumsgaarden.no
Avd.kto. Hamnegata 3, 6100 Volda

Advokat Jørund Knardal
Org.nr. 987 090 766 MVA
Hamnegt. 3, P.b. 75, 6101 Volda
Telefon 70 07 70 07
Telefaks 70 05 00 02
knardal@online.no
Avd.kto. Tonningsgt 42, 6783 Stryn

I saksframlegget er det vidare halde fram at dersom kommunen har hand om arealet, så gir dette *"føreseielege rammevilkår, i dette tilfellet like tomteprisar, i eitt og same reguleringsområde."* Det gjev her minst like føreseielege rammevilkår for næringslivet at det er høgstbydande i ei utbyding som får tilslaget tilsvarande all anna eigedomssomsetjing i kommunen.

Oreigning er eit inngripande vedtak overfor den det råkar, og kommunen må ikkje treffe vedtak om dette, så sant det ikkje er absolutt nødvendig.

Vilkåra for ekspropriasjon vil ikkje vere oppfylt.

3.

Eg gjer elles merksam på at det står ein driftsbygning på eigedomen som ved ei innløyasing vil medføre store kostnader å erstatte i samsvar med innhenta takst frå takstmann Skare.

4.

Schjelderup ynskjer ikkje at kommunen skal kunne ta grunnen i bruk før det er halde skjønnettersom dei er avhengige av å nytte m.a. driftsbygningen i næring.

5.

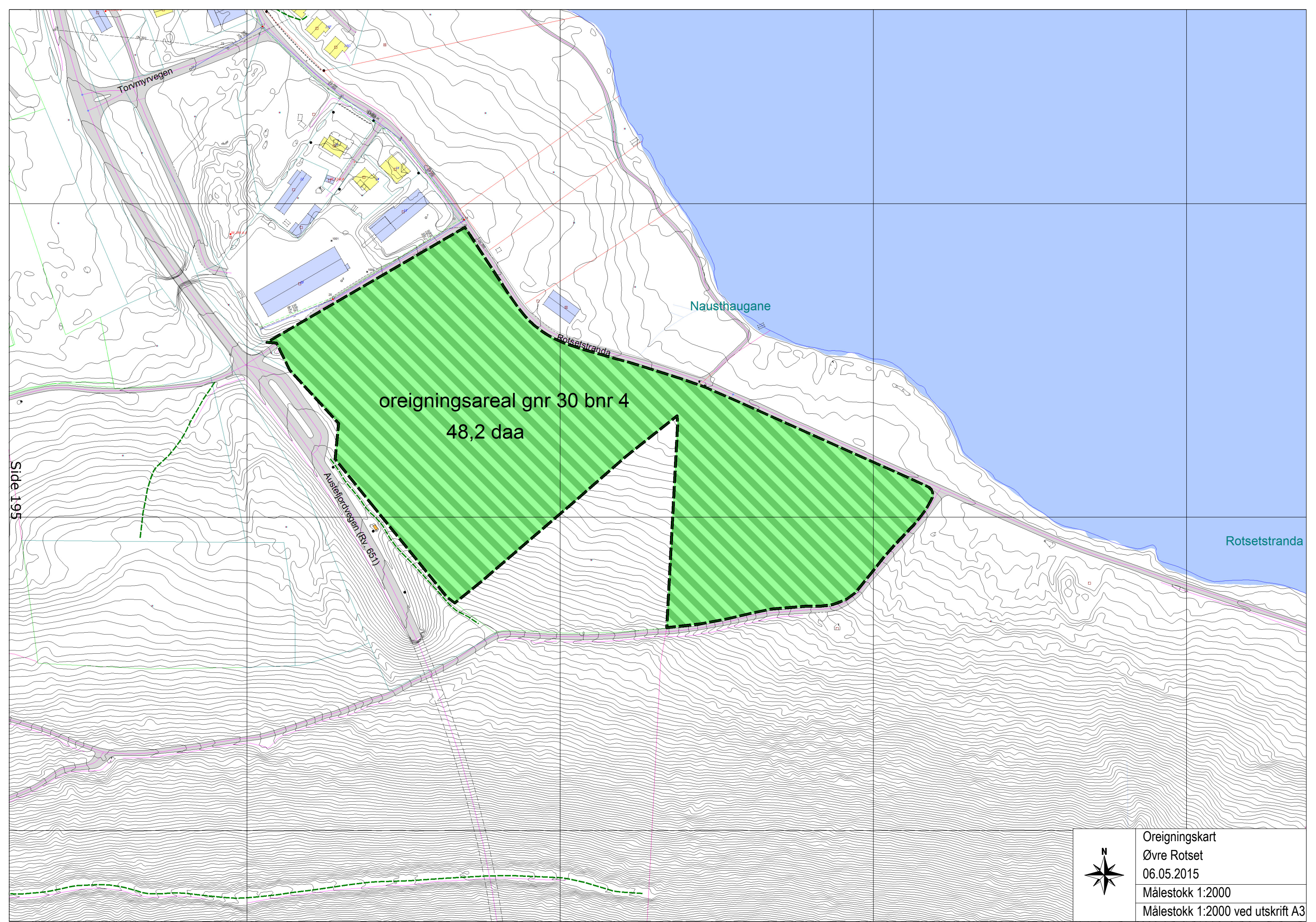
Ein ber om at kommunen ikkje går inn for oreigning, men i staden vel å sjå positivt på Per Schjelderup sitt initiativ for å få ei rask tilrettelegging av utbyggjing av næringsområdet hans på Rotset, kostnadsfritt og utan arbeidsinnsats for kommunen, men med vonleg store positive ringverknad for lokalsamfunnet i nær framtid.

Med helsing,

Jørund Knardal
Advokat

Kopi: Per Schjeledrup

Oreigningskart
Øvre Rotset
06.05.2015
Målestokk 1:2000
Målestokk 1:2000 ved utskrift A3

FROSTATING LAGMANNSRETT

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr. 2012/329	Avd. ADM
Løpenr.	Sks. PEL
4 JUL 2014	
Arkivdel:	Emne 2
Klassering P:	611
Klassering S:	

Overskjønn

Avsagt: 02.07.2014 i Frostating lagmannsrett, Ålesund

Saksnr.: 14-004991SKJ-FROS

Dommer: Lagdommer Arve Rosvold Alver

Skjønnsmedlemmer:

Ivar Ove Moldskred
Ana Maria Hoyos
Silvia Fuglseth Simonsen
Ottar Jan Løvoll

Saken gjelder: Lov om skjønn og ekspropriasjonssaker
[skjønnsprosessloven]

Volda kommune

Høyesterettsadvokat Svein
Tømmerdal

mot

Astrid Eidset Rygh
Cesilie Dahle Torbjørnson
Lars Peder Barstad
Ragnar Aarflot

Advokat Bjørn Kristian Hove

Advokat Bjørn Kristian Hove

OVERSKJØNN

Overskjønnet gjelder fastsettelse av erstatning for frivillige grunnavståelser som fire forskjellige grunneiere gjennomfører til fordel for Volda kommune.

Avtalene er fremforhandlet mellom grunneierne og Volda kommune og godkjent av kommunestyret 30. august 2012. Arealet skal av kommunen opparbeides til næringsformål og for en mindre dels vedkommende til utvidelse av Leirshaugen gravplass.

Det er inngått separate avtaler mellom Volda kommune og de respektive grunneiere. I det alt vesentlige er disse avtaler likelydende og alle avtaler er gjengitt i sin helhet i tingrettens skjønn.

Hovedinnholdet i avtalene er at det er oppnådd enighet om overdragelse av et nærmere bestemt areal fra den enkelte eiendom, at prisen skal fastsettes etter skjønn ved Søre Sunnmøre tingrett. Det er i avtalene gitt adgang for Volda kommune til når som helst å tiltre arealene. Tiltredelse utløser plikt til å betale forsinkelsesrente etter loven fra tiltredelsestidspunktet til endelig betaling skjer. Tiltredelse er foreløpig ikke gjennomført.

Om vederlaget er det i avtalene uttalt at det skal fastsettes etter "oreigningssrettslege reglar". Skjønnets hjemmel er skjønnsprosessloven § 4.

Partene har for overskjønnet vært enige om at alt areal skal verdsettes ut fra verdien som råtomt og til formål næringsareal. I sum gjelder overskjønnet erverv av ca. 30,8 dekar.

Volda kommune påstevnet skjønn for Søre Sunnmøre tingrett 17. desember 2012. Forhandlingene i underskjønnet ble gjennomført 4. september 2013 og underskjønnet ble avhjemlet 26. september 2013. Resultater av underskjønnet var at grunnprisen ble satt til 252 kroner pr. kvadratmeter.

Volda kommune begjærte overskjønn 22. oktober 2013, mens grunneierne representert ved advokat Hove avga tilsvaret datert 18. november 2013.

Forhandlingene i overskjønnet ble gjennomført i Volda samfunnshus 17. juni 2014. Alle partene var representert og det ble gjennomført befaringsreiser der partene fikk foreta de påvisninger de ønsket. Forklaringer ble avgitt og dokumentasjoner foretatt slik det fremgår av rettsboken.

Alminnelige skjønnsforutsetninger

Volda kommune fremla forslag til alminnelige skjønnsforutsetninger, som er likelydende med de samme for tingretten:

1. Det skal fastsetjas ein gjengs pris for alle eigedommane med utgangspunkt i at eigedommane skal nyttast til forretning, næring og kontorføremål.
2. Dersom saksøklar har tatt i bruk eigedommane på avheimlingstidspunktet, skal skjønnsretten legge til grunn ein rentefot på 4 % ved utrekning av avsavnsrente.
3. Kommunen tek ikkje på seg plikt til å halde gjerde. Dersom ein grunneigar krev gjerdehald må dette grungjevast særskilt av den aktuelle grunneigar og skjønnsretten må vurdere om det er trong for gjerde der dette vert kravd.

Retten legger skjønnsforutsetningene til grunn for overskjønnet.

Det er ikke fremsatt forslag til spesielle skjønnsforutsetninger for noen del av skjønnet. Bestemmelsene om gjerdeplikt er ikke blitt aktualisert, da ingen av grunneierne har forlangt gjerdeplikt av kommunen for noen del av det areal som erverves.

Volda kommune har lagt ned slik påstand:

"Overskjønnet fremmes."

Grunneierne har alle nedlagt slik påstand:

1. De saksøkte tilkjennes full erstatning.
2. De saksøkte tilkjennes dekning for sine sakskostnader.

Lagmannsretten skal bemerke:

Skjønnet er et avtaleskjønn og gjennomføres i medhold av skjønnsprosessloven § 4. Avtalene er for alle sentrale punkter likelydende og underskrevet av de respektive grunneiere samt behandlet av Volda kommunestyre 30. august 2012 (sak 107/12) og senere undertegnet av ordføreren.

Det er enighet om at alt areal omfattet av ervervet skal verdsettes til ens pris. Dette som råtomt til næringsformål med de begrensninger som måtte fremgå av reguleringsplanen.

Det innebærer at grunneierne skal ha full erstatning etter Grunnloven § 105. Det nærmere innhold i dette fremgår av bestemmelsene i vederlagsloven, slik disse er fortolket i rettspraksis.

Det er også enighet mellom partene om at arealene skal verdsettes etter omsetningsverdien, jf. vederlagsloven § 5.

Dette innebærer at overskjønnet skal legge til grunn det "vanlege kjøparar" ville gi for eiendommen ved "friviljug sal".

Om dette sier loven andre ledd:

"Ved fastsetjinga skal det leggjast vekt på kva slag eiendom det gjeld, kvar eigedomen ligg og den påreknelege utnytting som det røyneleg er grunnlag for etter tilhøva på staden. Det skal dessutan leggjast vekt på dei prisane som er oppnådd ved omsetnad av andre eigedomar som det er naturleg å samanlikne med, og likeins på andre tilhøve som er avgjerande for salsverdien av eigedomen."

Reguleringsmessig situasjon

Da forhandlingene om det kommunale erverv foregikk, forelå det en eldre reguleringsplan fra 1990 for store deler av området. Etter denne planen var deler av området regulert til industriformål. Den nye stamveien (E39) er kommet til i ettertid og er allerede etablert tvers igjennom det aktuelle området.

Rullering av kommuneplanens arealdel for Volda sentrum skjedde med vedtak av 18. juni 2009. Dette åpnet, ifølge kommunens planlegger Per Heltne, for utarbeidelse av en mer variert reguleringsplan for det aktuelle området på Rotset, mellom Volda sentrum og Rotevatnet. Denne ble vedtatt 14. mai 2014. Det er dette vedtaket begge parter legger til grunn for sine anførsler i saken.

Det er ikke kommet innsigelser til denne nye planen verken fra fylkeskommunen eller fra statlig side. Grunnet visse tekniske forhold knyttet til planprosessen, er forslaget nå utlagt til annen gangs offentlig ettersyn, med høringsfrist høsten 2014. Endelig egengodkjenning påregnes av begge parter å være skjedd i løpet av inneværende år. Den nye behandling forventes ikke å påvirke arealbruken for noen del av det areal som skjønnnet omfatter.

Lagmannsretten baserer seg på partenes enighet om at arealbruken er "spikret" gjennom kommunens vedtak av 14. mai 2014.

Vi står således overfor en ny reguleringsplan basert på en nylig rullering av kommuneplanen, og det legges til grunn at arealbruken i planen dermed i høyeste grad er påregnelig. Arealbruken i planen er utnyttelse til næringsformål, forretning og kontor.

Av vedtektene til planen (Øvre Rotset næringsområde) fremgår det at det kan bygges forretning/kontor og industribygg. Tillatt areal til detaljhandel er begrenset til 3 000 m² bruksareal overensstemmende med "Rikspolitisk bestemmelse etter § 17-1 annet ledd i Plan- og bygningsloven om midlertidig etableringsstopp for kjøpesentre utenfor sentrale deler av byer og tettsteder". Innenfor forretningsformålet kan det ikke etableres detaljhandel med dagligvarer, klær og sko.

Utnyttingsgraden, såkalt BYA, er for forretning/kontor/industri satt til 60 %. Mønehøyde er satt til henholdsvis 10, 12 og 14 meter.

Områdets plassering

Arealet Rotset ligger i Volda kommune som er den nest folkerikeste kommunen i Søre Sunnmøre. Bare Ørsta kommune har flere innbyggere.

Plasseringen av Volda har på grunn av flere samferdselstiltak i nær fortid og fremtid endret seg positivt. Lagmannsretten tenker da på undersjøisk tunell, Eiksundsambandet, som øker nærheten til mye trafikk fra området Ulstein, Hareid m.v. Dessuten vil vedtaket om å plassere stamveisambandet for Vestlandet, E39, via de nybygde tunellene sørøstover fra Volda sentrum ha stor betydning for trafikken i tiden fremover.

Den nye stamveien går gjennom det aktuelle området, som ligger i utkanten av Volda sentrum. Veien er allerede bygget og det er etablert avkjørsel til det avståtte areal. På grunn av en allerede bygget tunell vil det åpne for planfri tilgang til begge sider av området som deles i to av den nye stamveien.

Lagmannsretten er av den oppfatning at innen regionen Søre Sunnmøre er Rotset et svært attraktivt areal for det nevnte reguleringsformålet.

Innen Volda kommune har Rotset-området en relativt sentral plassering i forlengelsen av Volda sentrum, med til dels stor boligbebyggelse mellom det gamle sentrum og ervervsarealet. Lagmannsretten finner å kunne slutte seg til bemerkninger fra underskjønnet om at Volda sentrum beveger seg oppover mot dette området. Denne tendens må påregnes å øke etter som Furene-området er oppfylt. Furene har absorbert denne type etableringer i flere år og ligger ca. 5 km fra Volda sentrum i motsatt retning, ved flyplassen.

Byggegrunn

Det ervervede byggearealet er beliggende på en grusrygg. Det har fra gammelt av vært flere grustak i området. Kommunen har ikke hatt innvendinger mot det grunneierne har gjort gjeldende om dette.

Det synes å være enighet mellom partene om at opparbeidelseskostnadene av tomtearealene vil være relativt lave på grunn av denne grusryggen. Området er rimelig flatt og det forventes beskjedent behov for tilføring av masser. Lagmannsretten slutter seg til denne enigheten.

Byggemodenhet

Kommunen har påpekt at det for hele området som erverves er snakk om ren råtomt.

Grunneierne har på sin side påpekt at det kun er rent feltinterne tiltak som må treffes for å gjøre området byggemodent. Tilførselsvei til området foreligger allerede ved den nye E39 med avkjørsel.

Dessuten har grunneierne pekt på at plan- og bygningsloven § 18-6 første ledd bestemmer at ubebygde deler av allerede bebygde deler av området skal medtas i forbindelse med refusjonsreglene.

Lagmannsretten legger for sin del til grunn at det er en råtomtpris som skal fastsettes. Dette innebærer at enten må kommunen klargjøre området med feltinterne veier, vann og kloakk, eller den må finne utbyggere som må innkalkulere disse kostnadene før de kan presentere for salg byggeklare tomter.

Innenfor området foreligger det allerede en viss bebyggelse. Volda kommune bygde for ca. 20 år siden et større garasjeanlegg for teknisk etat i dette området. Det er også oppført et bygg som rommer sosiale funksjoner og administrasjon for uteseksjonen teknisk etat.

Volda kommune ved Asbjørn Aasebø har presentert for overskjønnet et overslag over de kostnader som påregnes pådratt for å gjøre området byggemodent. Det vesentlige av kostnadene vil gå med til opprusting av eksisterende veier, nybygging av veier og etablering av veibelysning, anslagsvis drøyt 16 millioner kroner. Til bygging/opprusting vann/avløp vil det påløpe anslagsvis drøyt 3 millioner kroner.

Hans beregning tilsier at disse kostnadene skal fordeles på 87 500 kvadratmeter areal, noe som vil påføre en kostnad pr. kvadratmeter på 190 kroner.

Omsetningsverdi for arealet

Lagmannsretten legger til grunn at det aktuelle arealet ennå ikke er tiltrådt. Dette innebærer at verdsettingen skjer på avhjemlingstidspunktet for overskjønnet.

Fra begge sider er det fremlagt eksempler på priser oppnådd i forbindelse med omsetning av fast eiendom i distriktet, i dette tilfellet innenfor Volda kommune. Det er også vist til enkelte priser oppnådd i nabokommunen, Ørsta.

Det sier seg selv at priser oppnådd ved omsetning av byggeklare tomter for boligformål er av mindre interesse til sammenligning. Det samme gjelder omsetning av mindre byggeklare tomter til næringsformål i det mest sentrale forretningsstrøket i kommunen. Når det gjelder råtomter til næringsformål er det faktisk svært beskjeden omsetning som kan påvises de seneste årene. Dette har til en viss grad sammenheng men det som tidligere er nevnt, at Furene-området en tid har vært ferdig utbygd og at kommunen de siste årene ikke har hatt denne type tomter tilgjengelig.

Når det gjelder de priser som er oppnådd ved salg fra Furene-området er disse fastsatt ved politiske vedtak. Kommunestyret vedtok 30. august 2007 en økning av prisen for tomter i Furene, som heretter skulle selges for 190 kroner pr. kvadratmeter. Denne prisen skulle justeres etter konsumprisindeksen ved senere salg.

Samtidig ble vedtatt et tillegg på 117 kroner pr. kvadratmeter for et område på ca. 30 dekar som ble opparbeidet og klargjort med tunellmasser, slik at disse tomtene ble omsatt for 307 kroner pr. kvadratmeter. Tingretten har omtalt de 117 kroner pr. kvadratmeter som en stipulert pris til utbygging av "tekniske anlegg", men dette stemmer ikke med kommunestyrets vedtak av 30. august 2007. De arealer som ble solgt for 190 kroner pr. kvadratmeter omfattet tekniske anlegg, men var ikke klargjort for bygging ved påføring av tunellmasse.

Det sentrale med hensyn til prisene oppnådd ved salg av tomter fra Furene er imidlertid at prisene ikke er fastsatt etter tilbud og etterspørsel i markedet direkte, men ved politiske vedtak. Hele Furene-området ble utsolgt gjennom en periode på vel 20 år.

Dette gir en indikasjon på det som kommunens representanter har gjort gjeldende for lagmannsretten, at det ikke til enhver tid står en kø av kjøpere til denne type næringsarealer. Dette oppfatter lagmannsretten heller ikke er tilfelle med hensyn til Rotset-området, som nok vil trenge noen år før området er ferdig utbygd. I tillegg kommer den tiden som går frem til området er klarlagt med hensyn til infrastruktur. Lagmannsretten har imidlertid merket seg at arealet ligger atskillig mer sentralt i Volda kommune enn Furene. Samtidig innebærer de nevnte samferdselsendringer en øket attraktivitet for området.

Lagmannsretten har også tatt hensyn til de priser som er oppnådd ved Mosflaten industriområde i Ørsta kommune. Frostating lagmannsrett har ved overskjønn av 13. juni 2013 fastsatt gjennomgående innløsningspris av opprinnelig festet areal til 170 kroner pr. kvadratmeter. Lagmannsretten baserte seg i den forbindelse på relevante sammenligninger med tidligere skjønn i området samt de priseksempler som der ble fremlagt.

Ut fra en samlet vurdering av alle disse momenter er lagmannsretten kommet til at grunnprisen for de erverv som omfattes av dette overskjønnet passende kan settes til 210 kroner pr. kvadratmeter.

Prisen gjelder som råtomtpris for alle de arealer som omfattes av overskjønnet. Fordelt på de enkelte takstnummer utgjør dette:

Takst nr. 1 .

Eiendom: Gnr. 30 bnr. 3

Eier: Astrid Eidset Rygh

Areal: Ca. 2,9 daa

Takst nr. 2

Eiendom: Gnr. 30 bnr. 7
Eier: Cecilie Dahle Torbjørnson
Areal: Ca. 6,6 daa

Takst nr. 3

Eiendom: Gnr. 30 bnr. 183
Eier: Lars Barstad
Areal: ca. 2,6 daa

Takst nr. 4

Eiendom: Gnr. 30 bnr. 1 og 8
Eier: Ragnar Aarflot
Areal: ca. 19 daa

Sakskostnader

Sakskostnadene for lagmannsretten avgjøres etter bestemmelsen i skjønnsprosessloven § 54b. Underskjønnet er anket alene av Volda kommune, som dermed må dekke grunneierens sakskostnader vedrørende overskjønnet.

Advokat Hove har fremlagt sakskostnadsoppgave som inklusive merverdiavgift utgjør kr 66 253. Det er ikke fremsatt innsigelser mot oppgaven. Da en av advokat Hoves klienter har fradragsrett for merverdiavgift erstattes merverdiavgift kun for så vidt gjelder den andre klienten. Grunnlaget for merverdiavgift utgjør kr 58 891,50, mens merverdiavgift for halvparten av kravet utgjør kr 7 361,40, til sammen avrundet kr 66 253,-.

Lagmannsretten finner at sakskostnader skal tilkjennes overensstemmende med oppgaven.

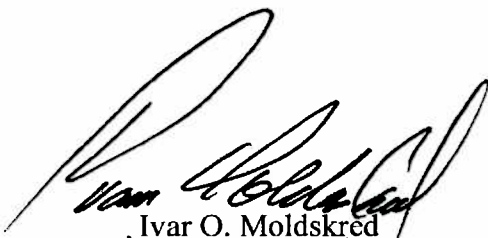
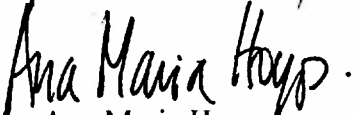
De to selvprosederende partene har ikke pådratt seg kostnader og har dermed ikke fremmet noe krav.

Overskjønnet er enstemmig.

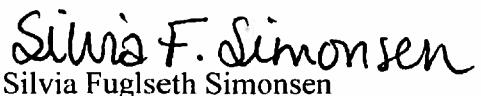
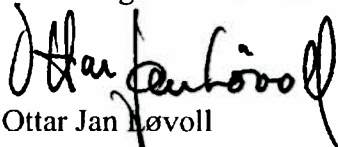
SLUTNING

1. Volda kommune betaler erstatning som fastsatt med 210 kroner pr. kvadratmeter for det areal som erverves.
2. Volda kommune betaler de lovbestemte utgiftene ved skjønnet.
3. Volda kommune betaler sakskostnader til de saksøkte representert ved advokat Hove med kr 66 253,00 innen 14 – fjorten –dager fra forkynnelsen av overskjønnet.

Retten hevet

Ivar O. Moldskred

Ana Maria Hoyos

Arve Rosvold Alver

Silvia Fuglseth Simonsen

Ottar Jan Løvoll

Riktig utskrift bekreftes

RETTLEDNING FOR RETTSMIDDELBRUK I SKJØNN

Anke til Høyesterett

Et overskjønn kan bare ankes til Høyesterett på grunn av feil i rettsanvendelsen eller den saksbehandling som ligger til grunn for avgjørelsen. Anken behandles etter reglene om anke over dommer i tvisteloven kapittel 29 eller 30.

Ankefristen er én måned fra overskjønnet ble forkynt.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avhjemlet overskjønnet kan gi opplysning om gebyrets størrelse og om hvordan det skal betales.

Behandling av anke over overskjønn krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over overskjønn avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Den domstolen som har avhjemlet overskjønnet kan gi nærmere opplysninger om vilkårene for anke over overskjønn.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Per Ernst Lundberg	Arkivsak nr.:	2015/2159
		Arkivkode:	F03

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
163/15	Formannskapet	03.11.2015
	Kommunestyret	
33/15	Ungdomsrådet	28.10.2015

"FØREBYGGJE UTANFORSKAP - INKLUDERE I FELLESKAPET"

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret sluttar seg til KS si satsing på å førebyggje utanforskap og bidra til inkludering, til beste for den einskilde og samfunnet generelt.

Vedleggsliste:

1. "Fra utenforskap til inkludering" -
Grunnlagsdokument fram mot Kommunalpolitisk Toppmøte og Landstinget 2016

Uprenta saksvedlegg:

1. Statusrapporten : "Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda 2014"
<http://www.volda.kommune.no/nyhende/kartlegging-av-helsetilstand-og-paverknadsfaktorar-i-kommunen.26678.aspx>
2. Notat nr. 2/14 HVO/Møreforsking: Ung i Volda og Ørsta 2003-2014
<http://www.hivolda.no/neted/services/file/?hash=1eccd4f9851c8e19ea14787c943ac761>

Samandrag av saka:

Kommunestyret vert invitert til å slutte seg til KS si satsing på å førebyggje utanforskap og bidra til inkludering, til beste for den einskilde og samfunnet generelt

Saksopplysningar:

Kommunenes Sentralforbund vil i samband med sitt toppmøte 2016 setje søkjelys på temaet "utanforskap".

Utanforskap kan ramme alle: sjukdom, inntektstap, arbeidsløyse og einsemd er noko fleire kan oppleve ein eller fleire gonger i livet. Sett under eitt lever dei fleste innbyggjarane i Noreg trygge og gode liv. Likevel er det for mange som av ulike årsaker står i utkanten av/ eller utanfor fellesskapet. Dette medfører store individuelle så vel som samfunnsmessige kostnader, og dette har blitt tydlegare dei seinare åra.

I KS sitt grunnlagsdokument om saka, jfr **vedlegg 1**, finn ein m.a. følgjande oppstilling:

- Omsorgssvikt rammer 5 - 8 prosent av alle barn i Norge
- Sosioøkonomisk bakgrunn og skoleprestasjoner forutsier i stor grad barns og ungdoms utdanningskarrierer
- 30 prosent av elevene som begynner på videregående opplæring i Norge, har ikke fullført utdanningen etter fem år– dette tallet har vært stabilt over tid
- Over 700 000 personer i arbeidsfør alder mottar helserelaterte ytelser
- Psykiske lidelser er registrert som hovedårsak til omtrent en tredjedel av alle uførepensjoner
- Økning i inntektsulikhet og relativt fattigdom – 156 000 personer har hatt vedvarende lavinntekt i perioden 2010-2012

KS vil setje søkjelys på korleis kommunesektoren, saman med staten, betre kan kjempe mot og førebyggje utanforskap og bidra til inkludering. Det er KS sitt ynskje at det som kjem fram i grunnlagsdokumentet skal gi grunnlag for fagleg og politisk medlemsdialog om temaet.

Styret i KS Møre og Romsdal handsama saka i møte 30.9.15, sak 15/21, og gjorde slikt vedtak: *”Dette er et viktig samfunnsoppdrag. Styret ber administrasjonen om å sende dette over til kommunen og fylkeskommunen v/rådmennene og be dem legge det frem til orientering i kommunestyrene til drøfting og tilbakemelding. Ungdomspanelet i fylkeskommunen bør også utfordres på dette, særlig det som går på frafallet i videregående skole.”*

Vurdering og konklusjon:

”Det er ikkje lett å vere menneskje, den kan prøve den som vil”, har ein klok mann sagt. I dagens fragmenterte samfunn er det viktigare enn nokon gong at vi alle er medmenneske og tek omsyn til/viser omsorg for kvarandre. Rett nok er *”Enhver (er) sin egen lykkes smed”* (gamalt ordtak), men dei fleste av oss treng hjelp og støtte i dette ”smedarbeidet”. Og som vist i grunnlagsdokumentet i **vedlegg 1** fell nokre, og hamnar i utanforskap.

Landet skal i løpet av næraste framtid ta imot vesentleg fleire flyktningar som skal busetjast i kommunane. Dette vil ha særleg behov for tilrettelegging for å verte integrert i samfunnet og ikkje falle utanfor. Staten må vere budd på at dette vil krevje ressursar, og at kommunane må få tilført ressursar for å kunne tilby tilstrekkeleg kapasitet og kompetanse til å takle desse utfordringar i denne gruppa sine ulike livsfasar. Temaet førebygging mot utanforskap vert også i denne samanhengen svært aktuelt.

Rådmannen meiner at førebygging mot utanforskap og inkludering i fellesskapet er den viktigaste samfunnsoppgåva. Dette krev ein stor dugnadsinnsats frå stat, kommune og samfunnet elles. Skal dette få nødvendig effekt, må staten setje dette på dagsorden og gi denne dugnaden like stor prioritet og ressursar som kommunereforma. Dersom vi brukar like mykje tid til denne oppgåva som vi no gjer med kommunereforma, så har rådmannen tru på at vi får eit betre samfunn for alle. Dette handlar om kva verdiar som skal ha fokus, og dette initiert frå høgste myndigheit.

Rådmannen vil såleis rå til at kommunestyret sluttar seg til at temaet er viktig å arbeide med. Satsing på å kjempe mot utanforskap og for inkludering kan få positive verknader for enkeltindivid og for samfunnet. Dette må elles vere ein brei dugnad som både privat og offentlig sektor sluttar opp om.

I ei slik drøfting kan det vere greitt også å ha i mente lokale tilhøve, og rådmannen viser i denne samanheng til statusrapporten : *"Oversikt over helsetilstand og påverknadsfaktorar i Volda 2014"*, som kommunestyret handsama hausten 2014, og Notat nr. 2/14 HVO/Møreforsking: *"Ung i Volda og Ørsta 2003-2013"* (sjå lenker ovanfor).

Helse og miljøkonsekvensar:

Er omtalt ovanfor.

Økonomiske konsekvensar:

Å kjempe mot utanforskap og bidra til inkludering kan spare samfunnet for store reparasjonskostnader.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Inkluderte medmenneske er ein ressurs for beredskapen.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

KS
Postboks 1378 Vika
0114 Oslo

Fra utenforskap til inkludering

Grunnlagsdokument fram mot Kommunalpolitisk
Toppmøte og Landstinget 2016

KS, 23. september 2015

Innholdsfortegnelse

1.	Hvorfor søkelys på utenforskap?	1
1.1	Utenforskap som tema	1
1.1.1	Spørsmål	2
1.2	Hva forstår vi med utenforskap?	2
1.3	Årsaker til utenforskap	2
1.3.1	Psykkiske helseproblemer	2
1.3.2	Ensomhet	3
1.3.3	Rus- og alkoholproblemer	4
1.3.4	Fattigdom	4
1.3.5	Manglende integrering	4
2.	Utenforskap i det norske samfunnet	6
2.1	Innledning	6
2.2	Familie og venner	6
2.2.1	Barnefattigdom	6
2.2.2	Omsorgssvikt	7
2.3	Oppvekst og utdanning	8
2.3.1	Frafall i videregående opplæring	8
2.3.2	Spesialundervisning	10
2.3.3	Barn og unge med nedsatt funksjonsevne	12
2.4	Arbeidslivet	13
2.4.1	Hvem og hvor mange står utenfor?	13
2.4.2	Unge	14
2.4.3	Innvandrere	14
2.4.4	Personer med nedsatt funksjonsevne	16
2.5	De sosiale fellesskap	16
2.5.1	Sosial ulikhet i deltakelse	17
2.5.2	Manglende integrering	18
2.5.3	Mangel på sosiale nettverk	18
2.5.4	Spørsmål	19
3.	Fra utenforskap til inkludering	20
3.1	Innledning	20
3.1.1	Spørsmål	21
3.2	Hva kan kommunene og fylkeskommunene selv gjøre?	21
3.2.1	Tidlig innsats og tverrfaglig arbeid	21

3.2.2	Kompetanse til å se og handle	22
3.2.3	Tiltak mot frafall	22
3.2.4	Læreplasser	22
3.2.5	Kommunen og fylkeskommunen som inkluderende arbeidsgiver	23
3.2.6	Holdningsskapende arbeid.....	24
3.2.7	Spørsmål	24
3.3	Hva kan kommuner og fylkeskommuner gjøre sammen med sivilsamfunnet?	25
3.3.1	Utvikling av uformelle arenaer for aktivitet, frivillighet og kultur	25
3.3.2	Nøytrale arenaer for etablering av sosiale nettverk	25
3.3.3	Sosialt entreprenørskap	26
3.3.4	Kommunen og fylkeskommunen som tilrettelegger og koordinator	26
3.3.5	Spørsmål	27
3.4	Hva kan og må staten bidra med?	27
3.4.1	Revurdering av kompetansebegrepet	27
3.4.2	Innretningen på utdanningen ved høyskolene	28
3.4.3	Samarbeidet NAV - kommune	28
3.4.4	Samsvar mellom oppgaver og økonomiske rammer	30
3.4.5	Spørsmål	30
4.	Vedlegg	31
4.1	Litteraturliste.....	31
4.1.1	Besøkte Internettsider	35
4.2	Eksempler på kommuner med god praksis.....	37
4.2.1	Tidlig intervensjon og tverrfaglig arbeid	37
4.2.2	Tiltak for å styrke inkludering og norskferdigheter for barn og familier	37
4.2.3	Tiltak for å heve kvalitet og resultater i barnehage og grunnskole	37
4.2.4	Tiltak mot frafall i videregående opplæring	38
4.3	Vedlegg 2: Frafall i videregående opplæring for hvert fylke, 2013	38
4.4	Vedlegg 3: Andel elever med spesialundervisning i grunnskolen for hvert fylke	39
4.5	Vedlegg 4: Innvandrere og arbeidsledighet etter bostedsfylke	40
4.6	Vedlegg 5: Forekomst av psykiske lidelser	41
4.7	Vedlegg 6: Miljømessige risikofaktorer for utvikling av psykiske lidelser	42
4.8	Vedlegg 7: Andel personer med lavinntekt etter alder	44
4.9	Vedlegg 1:Folkehelseprofil for hver kommune.....	45

Notatet er utviklet av Rambøll Management Consulting og Deloitte AS blant annet på basis av bidrag fra og arbeidsseminar med forskere fra ISF, NIBR, Fafo, NOVA og Møreforskning, samt fagfolk fra KS og kommunikasjonsbyrået Zynk.

1. Hvorfor søkelys på utenforskap?

Utenforskap kan ramme alle. Sykdom, inntektstap, arbeidsledighet og ensomhet er noe de aller fleste opplever en eller flere ganger i livet. Sett under ett lever de fleste innbyggerne i Norge trygge og gode liv. Likevel er det for mange som av ulike årsaker står i utkanten av eller utenfor fellesskapet. Det medfører store individuelle så vel som samfunnsmessige omkostninger. Dette har blitt tydeligere de siste årene.

- Omsorgssvikt rammer 5 - 8 prosent av alle barn i Norge¹
- Sosioøkonomisk bakgrunn og skoleprestasjoner forutsier i stor grad barns og ungdoms utdanningskarrierer²
- 30 prosent av elevene som begynner på videregående opplæring i Norge, har ikke fullført utdanningen etter fem år– dette tallet har vært stabilt over tid
- Over 700 000 personer i arbeidsfør alder mottar helserelaterte ytelser
- Psykiske lidelser er registrert som hovedårsak til omtrent en tredjedel av alle uførepensjoner³
- Økning i inntektsulikhet og relativt fattigdom – 156 000 personer har hatt vedvarende lavinntekt i perioden 2010-2012

1.1 Utenforskap som tema

KS setter søkelys på hvordan kommunesektoren sammen med staten bedre kan bekjempe og forebygge utenforskap og bidra til inkludering.

Kommunalpolitisk toppmøte 2016 skal sette nasjonal dagsorden på vegne av hele kommunesektoren. Landstinget skal avklare retning/mål/visjon for hva kommunesektoren og KS kan og bør oppnå i valgperioden og avklare forventninger til rammebetingelser som effektivt vil støtte opp om kommunenes og fylkeskommunenes innsats mot utenforskap.

Dette grunnlagsnotatet skal understøtte faglig og politisk medlemsdialog om utenforskap og inkludering høsten 2015 og gi grunnlag for drøftinger på Kommunalpolitisk toppmøte og beslutninger på Landstinget 2016. Medlemsdialogen skal belyse hva som er de aller viktigste utfordringene når det gjelder utenforskap, hvordan kommunesektoren kan løse dem og hvilke tiltak kommunesektoren har særlige forutsetninger for å iverksette og lykkes med. Notatet baserer seg på statistikk og forskningsbasert kunnskap.⁴

¹ Målt som forekomsten av «suboptimal omsorg». Kvellø, Ø. (2010). Sped- og småbarn utsatt for omsorgssvikt. I V. Moe, K. Slinning & M. B. Hansen (red.), Håndbok i sped- og småbarns psykiske helse (s. 493–526). Oslo: Gyldendal Akademisk.

² Dahl, Espen, Heidi Bergslu og Kjetil A. van der Wel (2014). *Sosial ulikhet i helse: en norsk kunnskapsoversikt*. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

³ Mykletun, A. A.K.Knudsen og K.S.Mathiesen (2009). *Psykiske lidelser i Norge: Et folkehelseperspektiv*. Rapport. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt

[URL]: <http://www.fhi.no/dokumenter/68675aa178.pdf>.

⁴ Notatet er utviklet av Rambøll Management Consulting og Deloitte AS blant annet på basis av bidrag fra og arbeidsseminar med forskere fra ISF, NIBR, Fafo, NOVA og Møreforskning, samt fagfolk fra KS og kommunikasjonsbyrået Zynk.

1.1.1 Spørsmål

- Hva er de største/viktigste utenforsksutfordringene framover?
- Hva er de viktigste barrierene for å løse utfordringene, slik dere ser det?
- Hva er de mest nødvendige tiltak/løsninger som kommunene og fylkeskommunene kan bidra med selv – og i samarbeid med lokalsamfunn/sivilsamfunnet?
- Hva er de mest nødvendige tiltak/løsninger som staten kan og må bidra med?

1.2 Hva forstår vi med utenforskap?

I dagligtalen handler utenforskap gjerne om enkeltpersoner og/eller grupper som befinner seg i en uønsket posisjon i forhold til ulike arenaer eller fellesskap. Dette gjelder for eksempel personer som ikke deltar i skole- og arbeidsliv, som ikke er en del av eller har et svært begrenset sosialt nettverk, som ikke opplever tilhørighet til storsamfunn og/eller lokalsamfunn eller som på andre måter ikke deltar på det vi kan definere som alminnelige og dagligdagse arenaer. Samtidig er det slik at personer godt kan delta på en eller flere av de ovennevnte arenaene og likevel føle seg utenfor. Motsatt er det også slik at det å ikke delta på en av disse arenaene ikke nødvendigvis oppleves som et problem for den enkelte.

Begrepet utenforskap er nært knyttet til betegnelser som sosial eksklusjon og marginalisering på den ene siden, og integrasjon og tilhørighet på den andre siden. Utenforskap kan forstås både som en prosess og et resultat. Videre kan det skilles mellom objektivt og subjektivt utenforskap.

Når vi setter søkelys på utenforskap er det fordi konsekvensene av utenforskapet er store, både for den enkelte og for samfunnet. Det handler om utenforskap som har alvorlige økonomiske og sosiale konsekvenser, som er til hinder for at den enkelte menneske kan leve et godt liv og som gjør at samfunnet ikke får mobilisert innbyggernes ressurser for å løse viktige samfunnsoppgaver.

1.3 Årsaker til utenforskap

Det er flere faktorer som bidrar til eller forsterker utenforskap. Det er også slik at årsaker til og konsekvenser av utenforskap i mange tilfeller er det samme. Viktige årsaker til utenforskap er:

- Psykiske helseproblemer
- Ensomhet
- Rus- og alkoholproblemer
- Fattigdom
- Manglende integrering

Andre viktige årsaker er omsorgssvikt, frafall i videregående opplæring, langvarig sykefravær, nedsatt funksjonsevne, mobbing og arbeidsledighet.

1.3.1 Psykiske helseproblemer

Tall fra den norske leveårsundersøkelsen viser at andelen personer med psykiske plager gikk ned fra 1998 til 2005, men økte igjen fram mot 2012. Studier har vist at om **lag 30-50 prosent av den voksne befolkningen vil få en psykisk lidelse i løpet av livet**⁵. I løpet av ett år vil 10-30 prosent av den voksne befolkningen ha psykiske plager som fyller kriteriene for minst én psykisk lidelse, og av disse vil halvparten fylle kriteriene for minst to lidelser. De lidelsene som oftest opptrer sammen er angst og depresjon, samt ruslidelser og andre stemningslidelser.

⁵ Skogen m.fl. (2014): Psykisk helse hos voksne - Folkehelse rapporten 2014. <http://www.fhi.no/artikler/?id=110542>

Nasjonalt folkehelseinstitutt presenterte i 2009 en omfattende rapport om psykiske lidelser i Norge, der de vurderer omfanget av risikofaktorer og videre konsekvenser av psykiske lidelser.⁶ Angstlidelser, depressive lidelser og alkoholavhengighet/misbruk er de tre vanligste gruppene av psykiske lidelser i Norge. Kvinner er mer utsatt for angstlidelser, depressive lidelser og spiseforstyrrelser. Menn er mer utsatt for rusrelaterte lidelser. Det er indikasjoner på høyere forekomst av psykiske lidelser i byene enn på landsbygda.

I legemeldte sykefraværstilfeller er det endringer i noen diagnosegrupper, deriblant psykiske lidelser som økte med 3,7 prosent fra 2013 til 2014. For allmenne og uspesifiserte diagnoser økte de tapte dagsverkene med over 11 prosent. **Psykiske lidelser utgjør 42 prosent av økningen i totalt antall tapte dagsverk.**⁷

En nylig publisert studie av norske barnevernsinstitusjoner viste at hele 76 prosent av ungdommene som var plassert der hadde psykiatrisk diagnose med funksjonsnedsettelse innenfor de siste tre månedene. Resultatene viser også at ungdommene på barnevernsinstitusjonene har store vanskeligheter med å knytte vennskap med ungdommer utenfor institusjonen⁸. Selv om det kan se ut som om forekomsten av psykiske lidelser i Norge øker, viser rapporten at flere studier ikke finner grunnlag for å si at dette er tilfelle. Det er i stedet økning i uførepensjonering grunnet psykisk lidelse og økning av behandling av psykiske lidelser.

1.3.2 Ensomhet

Ensomhet kan ramme alle, uavhengig av sosioøkonomisk status, helsetilstand og opprinnelse. En kan oppleve ensomhet selv om en objektivt sett er inkludert. Folkehelseinstituttet peker på at mangel på sosial støtte påvirker helsa i negativ retning i form av bl.a. usunn livsstil, økt risiko for økonomiske problemer, problemer på arbeidsmarkedet, boligproblemer, samt psykologisk og fysiologisk stress.⁹ Motsatt viser undersøkelsen at sosial støtte, på linje med andre gode følelser som optimisme og opplevelse av kontroll, kan ha en direkte positiv fysiologisk effekt på helsa.

Samme undersøkelse viser at omfanget av personer som oppgir at de har noen fortrolige, har holdt seg relativt stabilt siden 2005. Det er likevel strid om hvor stort omfanget av ensomhet er, og i hvilken retning trenden går. Enkelte argumenterer for at utviklingen over tid har vært positiv. Flere oppgir at de har en fortrolig venn og flere vektlegger kvaliteten i vennskap enn de gjorde før.¹⁰

Andelen nordmenn som bor alene har økt fra 12 prosent i 1980 til 17 prosent i 2007. Likevel tyder funn fra SSB på at det har vært svært liten endring i hvor mange som føler seg ensomme. Undersøkelser viser imidlertid sammenheng mellom nedsatt funksjonsevne, ensomhet og depresjon. Tall fra 2008 viser at om lag en tredel av voksne (40-79 år) med nedsatt funksjonsevne har depressive symptomer, mens andelen er 15 prosent blant voksne uten funksjonsnedsettelser. 29 prosent av personer med funksjonsnedsettelse oppgir at de er ensomme, mens andelen blant funksjonsfriske er om lag 20 prosent.¹¹ Tall fra NOVA tyder på at kvinner er mer ensomme enn menn og at ensomhet er mest utbredt blant de eldste i befolkningen.¹²

⁶ Mykletun A., Knudsen A. K. og Mathiesen K. S. (2009). *Psykiske lidelser i Norge: Et folkehelseperspektiv*. Rapport. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt [URL]: <http://www.fhi.no/dokumenter/68675aa178.pdf>. Lest 26.08.2015.

⁷ NAV (2015). *Utvikling i sykefraværet, 4 kvartal 2014*.

⁸ Kaye, Nanna S. m.fl. (2015). *Psykisk helse hos barn og unge i barnevernsinstitusjoner*. Rapport. Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern. Trondheim: NTNU

⁹ Folkehelseinstituttet (2014) Sosial støtte og ensomhet – faktaark. <http://www.fhi.no/artikler/?id=69765>

¹⁰ Aasarød, Askild Matre (2015). Ensomhetsparadokset. Morgenbladet. 21.08.2015.

<http://morgenbladet.no/2015/08/ensomhetsparadokset>

¹¹ Thorsen, Kristin og Sten-Erik Clausen (2008). Funksjonshemming, ensomhet og depresjon: Hva betyr ensomhet for om personer med funksjonshemming opplever depresjon? Norsk Psykologforening, Vol 45, nummer 1, 2008, side 19-27.

¹² HiOA (2011): <http://www.hioa.no/Aktuelle-saker-NOVA-foer-2011/Mindre-ensomhet-i-mellomstore-byer>

1.3.3 Rus- og alkoholproblemer

Folkehelserapporten 2014 viser at **alkoholforbruket har økt med cirka 40 prosent siden tidlig 1990-tall.**¹³ Økningen er størst blant kvinner og eldre. Utenom alkohol er cannabis og amfetamin de mest brukte rusmidlene. Nye syntetiske rusmidler har til dels ukjente virkninger og er en utfordring for helsetjenesten. Tallet på bilførere som blir tatt for kjøring under påvirkning av cannabis eller metamfetamin har økt kraftig de siste fem åra.

Alkoholforbruket øker mest blant voksne. Menn drikker mer enn kvinner, med unntak av vin, men flere kvinner enn tidligere drikker alkohol. I perioden 1997–2008 økte andelen eldre over 70 år med problematisk alkoholforbruk fra under 0,5 prosent til 4,5 prosent. Alkoholbruken blant unge har derimot gått ned, jf. tall fra undersøkelsen «Ung i Oslo 2012».¹⁴ Alkoholbruk og hyppighet for alkoholinntak øker i takt med utdanning og inntekt, men færre av disse blir alkoholavhengige sammenlignet med personer med lav inntekt og utdanning. Personer som ikke lever i parforhold har høyere alkoholforbruk enn personer som lever med partner. Prosentandel som ruser seg på hasj og tabletter er høyest blant personer med lav sosioøkonomisk status. Rusmiddelbruk er også vanligere blant personer med problematferd. Personer med høy sosial status har oftere prøvd narkotiske stoffer enn personer med lav sosial status, mens langvarig misbruk er vanligst hos sistnevnte.

1.3.4 Fattigdom

Inntektsulikheten har økt i Norge de siste årene. For de ti prosent rikeste har reallønnsveksten vært over 80 prosent de siste 25 år. Personer med lavere lønn har hatt en økning på mellom 50 og 60 prosent i samme periode.¹⁵ Det er en klar tendens til at personer med utdanning på grunnskolenivå sakker akterut sammenlignet med øvrig befolkning. NAV anslår at 3,4 prosent av befolkningen har lavinntekt i 3-årsperioden 2010–2012. Dette tilsvarer 156 000 personer.¹⁶

I internasjonal sammenheng er ulikheten i lønnsinntekter i Norge forholdsvis lav, men ulikheten har økt siden slutten av 1990- tallet og fram mot slutten på 2000- tallet, i likhet med de fleste andre land.¹⁷ Den generelle inntektsulikheten har vært relativt stabil i løpet av de siste årene, men skjuler at småbarnsfamilier, og særlig enslige forsørgere, oftere opplever relativ fattigdom enn for noen år siden. Eldre er kommet bedre ut over tid.¹⁸ Tall fra SSB viser at rundt 84 000 barn i Norge bor i familier med vedvarende lavinntekt.¹⁹ Barn med innvandrerbakgrunn er særlig utsatt. I følge Fafo er andelen fattige barn størst i Oslo, Østfold og Telemark, og minst i Akershus, på Vestlandet og i Troms.²⁰ Oslo skiller seg negativt ut og nær to av ti fattige barn i Norge bor i Oslo.

1.3.5 Manglende integrering

Ved inngangen til 2015 var det 669 400 innvandrere og 135 600 norskfødte med innvandrerforeldre i Norge.²¹ Det bor personer med innvandrerbakgrunn i alle landets kommuner, men det er klart flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i hovedstaden - både i relative og absolutte tall.

¹³ Christophersen, Asbjørg S. Ragnar Nesvåg og Eivind Ystrøm (2014). *Alkohol og andre rusmidler*. I folkehelserapporten 2014. Oslo: Norsk folkehelseinstitutt.

¹⁴ Øia, T. (2012): Ung i Oslo. Nøkkeltall 2012. NOVA-notat nr.7/12.

¹⁵ Dahl, Espen, Heidi Bergsli og Kjetil A. van der Wel (2014). *Sosial ulikhet i helse: en norsk kunnskapsoversikt*. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

¹⁶ NAV (2014). Fattigdom og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk – 2014. Rapport 3. I dette anslaget er studenter utelatt. Desember 2014

[URL]: <file:///C:/Users/pirn/Downloads/Fattigdomsrapport%20nav%202014.pdf>. Lest: 28.08.15.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Ibid.

¹⁹ Epland m.fl. (2014): Flere innvandrerbarnefamilier med lavinntekt. SSB. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/flere-innvandrerbarnefamilier-med-lavinntekt>

²⁰ Nadim m.fl. (2009): Barnefattigdom i Norge: Omfang, utvikling og geografisk variasjon. Fafo-rapport 2009:38.

²¹ SSB (2014): Overkvalifisering blant innvandrere 2007-2012 (Rapporter 2014/28).

Det var bosatt 158 800 innvandrere og 47 900 norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo ved inngangen til 2015. Det er 32 prosent av folketallet i hovedstaden.²²

I alt innvandret 49 900 personer med ikke-nordisk statsborgerskap til Norge i 2014. Det er 4 600 færre enn i 2013 og det laveste antallet siden 2009. Arbeidsinnvandringen gikk mest ned, men er fortsatt på et høyt nivå. Innvandringen av syriske flyktninger har økt kraftig. Statsborgere fra Eritrea, Syria og Somalia var de tre største flyktninggruppene, og utgjorde henholdsvis 2 300, 2 000 og 700 personer. Det var en betydelig økning i antallet registrerte flyktninger fra Syria, 1 200 flere enn året før. På bakgrunn av utviklingen de siste månedene og ukene er det grunn til å anta at dette antallet vil øke.

Innvandrere har gjennomgående lavere sysselsettingsgrad enn den øvrige befolkningen, selv om det er store variasjoner mellom landgruppene. Også for innvandrere som er i arbeid er det utfordringer, og det er egenskaper ved det norske arbeidsmarkedet og velferdssystemet som skaper barrierer for å utnytte denne arbeidskraften i tilstrekkelig grad. En relativt høy andel av de som ikke er i jobb er mottakere av ulike offentlige stønader, uten at de er i gang med hensiktsmessige og effektive kvalifiseringsløp.

²² SSB (2015): Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

2. Utenforskap i det norske samfunnet

2.1 Innledning

I dette kapittelet vil vi se nærmere på utenforskap i det norske samfunnet. Drøftingene er knyttet til ulike livsområder. For hvert livsområde presenteres noen former for utenforskap og vi går nærmere inn på hvor mange som rammes og hva utenforskapet består i.

2.2 Familie og venner

For de fleste utgjør familie og venner en trygg ramme for livsutfoldelse. Sosiale bånd, støtte fra familie og venner, og mulighet for egne valg er viktige faktorer for livskvalitet.²³ Opplevd utenforskap i utdanning eller arbeidsliv har sammenheng med forhold i familielivet eller forholdet til venner. Dette gjelder spesielt de som opplever fattigdom og omsorgssvikt. Som vi senere skal komme tilbake til, er dette former for utenforskap som har grunnleggende betydning for den enkeltes egenverd og opplevelse av mestring på mange av livets arenaer.²⁴ Vi vil derfor først rette oppmerksomheten mot disse formene for utenforskap.

2.2.1 Barnefattigdom

De fleste norske husholdninger har opplevd en betydelig velstandsøkning de siste årene. Tall fra inntektsstatistikken viser at en typisk «middelklassehusholdning» i Norge hadde en inntekt etter skatt som var om lag 40 prosent høyere i 2012 enn det husholdningen hadde i 2000. Ikke alle husholdninger kan skilte med en like sterk vekst. Blant barnefamilier er det et økende antall som ikke holder tritt med den generelle inntektsveksten i samfunnet

Tall fra SSB viser at 84 000 barn i Norge bor i familier med vedvarende lavinntekt.²⁵ Andelen barn som vokser opp i familier med lav inntekt økte fra 8,0 prosent i 2012 til 8,6 prosent i 2013. Barn med innvandrerbakgrunn utgjør nå over halvparten av alle barn i økonomisk utsatte familier.

- 84000 barn i Norge bor i lavinntektsfamilier
- Barn med innvandrerbakgrunn utgjør 50 prosent av alle barn i økonomisk utsatte familier

Barn med innvandrerbakgrunn fra Somalia, Irak og Afghanistan skiller seg ut ved å være sterkt overrepresentert i lavinntektsgruppen. Andelen økonomisk utsatte barn er økende i disse innvandrergruppene, hvor familiene ofte har svak yrkestilknytning, lav inntektsmobilitet og mange familiemedlemmer å forsørge. Mange er avhengige av ulike stønader som sosialhjelp og bostøtte. Flere studier har vist tendenser til at fattigdom og stønadsmottak går i arv fra en generasjon til den neste.²⁶

Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier opplever at de ikke kan være med på de samme aktivitetene som sine jevnaldrende. Disse barna erfarer tidlig at de havner utenfor fordi familien ikke har råd til at de deltar på aktiviteter sammen sine jevnaldrende. Barnefattigdom rammer i stor grad

²³ <http://www.fhi.no/tema/psykisk-helse/livskvalitet-og-trivsel-hos-barn-og-unge>

²⁴ ²⁴ Folkehelseinstituttet (2014) *Sosial støtte og ensomhet – faktaark*. <http://www.fhi.no/artikler/?id=69765>

²⁵ Epland m.fl. (2014): *Flere innvandrerbarnefamilier med lavinntekt*. SSB. <https://www.ssb.no/inntekt-og-forbruk/artikler-og-publikasjoner/flere-innvandrerbarnefamilier-med-lavinntekt>

²⁶ Nadim m.fl. (2009): *Barnefattigdom i Norge. Omfang, utvikling og geografisk variasjon*. Fafo-rapport 2009:38.

barn med innvandrerbakgrunn. Dette er barn som også står i fare for å oppleve utenforskap på andre arenaer. Dette forsterker utfordringene knyttet til integrering og utjevning av sosiale ulikheter i samfunnet.

2.2.2 Omsorgssvikt

Barn som utsettes for omsorgssvikt og overgrep i tidlig alder, har økt risiko for å utvikle psykiske vansker og psykososiale problemer senere i livet.²⁷ Blant annet er det påvist at vold kan få konsekvenser for barnets nevrologiske, kognitive og emosjonelle utvikling og psykiske helse. Andre negative konsekvenser kan være tilknytningsproblemer, sosial tilbaketrekning, søvnvansker, lærevansker, aggresjonsproblemer og angst. Det er åpenbart at disse psykiske vanskene har sterk innvirkning på barnas livskvalitet.

- Antallet spedbarn og småbarn i barnevernet har økt med 22 prosent i perioden 1995 til 2008
- Omsorgssvikt rammer 5 - 8 prosent av alle barn i Norge
- 290 000 barn i Norge har foreldre som har psykiske lidelser eller alkoholmisbruk som går utover hvordan de fungerer i familien.
- 135 000 har minst én forelder med en alvorlig psykisk lidelse eller alvorlig alkoholmisbruk

Antall spedbarn og småbarn i barnevernet har økt med 22 prosent i perioden 1995 til 2008. Dette er ikke nødvendigvis uttrykk for en realøkning i antallet sped- og småbarn som er utsatt for omsorgssvikt. Økningen er trolig også resultatet av en bevisst satsing på å fange opp barn som opplever omsorgssvikt tidligere. Økningen har vært størst for spedbarna med nær en fordobling i antall klienter. Manglende omsorgsevne er den mest utbredte grunnen til tiltak for de yngste barna. I tillegg var foreldres rusmisbruk og psykiske lidelser hyppig benyttet som grunn til tiltak. Vel en tredjedel av spedbarna og småbarna som har mottatt tiltak fra barnevernet, har vært utsatt for omsorgssvikt.²⁸

Antall tilfeller som meldes barnevernet er trolig lite i forhold til den reelle forekomsten av omsorgssvikt og mishandling. Undersøkelser av barn i Norge viser at forekomsten av det som kalles «suboptimal omsorg» blant alle barn, er på mellom 5 og 8 prosent.²⁹

290 000 barn i Norge har foreldre som har psykiske lidelser eller alkoholmisbruk som går utover hvordan de fungerer i familien. 135 000 har minst én forelder med en alvorlig psykisk lidelse eller et alvorlig alkoholmisbruk. Hver 20. person har blitt utsatt for alvorlig fysisk vold fra foreldrene sine før fylte 18 år.

Konsekvensene av omsorgssvikt er betydelige – både for de barna de gjelder og for samfunnet. Det er påvist klare sammenhenger mellom opplevd omsorgssvikt i barndommen og forekomsten av psykiske lidelser i voksen alder. Omsorgssvikt påvirker dermed også den enkeltes muligheter til å klare seg i utdanningsløpet, i arbeidslivet og på den sosiale arenaen.

²⁷ Anda, R. F., Felitti, V. J., Bremner, J. D., Walker, J. D., Whitfield, C. & Perry, B. D. m.fl. (2006): The enduring effects of abuse and related adverse experiences in childhood. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 256, 174–186.

²⁸ Clausen & Kristofersen (2008): Barnevern i Norge 1990–2005.

²⁹ Kvello, Ø. (2010). Sped- og småbarn utsatt for omsorgssvikt. I V. Moe, K. Slinning & M. B. Hansen (red.), *Håndbok i sped- og småbarns psykiske helse* (s. 493–526). Oslo: Gyldendal Akademisk. Begrepet omsorgssvikt benyttes her framfor Kvellos begrep «suboptimal omsorg».

2.3 Oppvekst og utdanning

Levekårs- og trivselsundersøkelser viser at barn og unge i Norge stort sett har det bra. I Ungdata-undersøkelsen fra 2014 stadfestes en positiv trend hvor:

- Omfanget av rus- og atferdsproblemer er redusert,
- Båndene mellom generasjonene er tettere og
- Ungdom i økende grad slutter opp om skolen³⁰

Andre studier avdekker imidlertid bekymringsfulle forhold når det gjelder andelen barn som faller utenfor eller ikke opplever at de er en del av fellesskapet. Kunnskap om hvordan opplevd utenforskap i ung alder påvirker mulighetene for å lykkes i voksenlivet, tilsier at dette har store samfunnsmessige og individuelle konsekvenser.³¹

I lys av dette har vi valgt å rette oppmerksomheten mot tre former for utenforskap som særlig påvirker barn og unges oppvekst- og utdanningssituasjon og deres muligheter til å klare seg med egne ressurser i voksenlivet. Disse er: 1) Frafall i videregående opplæring, 2) Spesialundervisning og 3) Manglende inkludering av barn og ungdom med nedsatt funksjonsevne.

2.3.1 Frafall i videregående opplæring

All ungdom som har fullført grunnskolen har rett til tre års videregående opplæring.³² Retten gjelder uansett hvilke kunnskaper eller ferdigheter eleven har tilegnet seg i grunnskolen.

Mange ungdommer som begynner i videregående opplæring blir enten forsinket i opplæringsløpet eller slutter uten å ha fått studie- eller yrkeskompetanse.³³ Dette er en utbredt og vedvarende bekymring i norsk utdanningspolitikk. 95 prosent av alle ungdommer begynner i videregående opplæring samme år som de avslutter ungdomsskolen. Av disse er det bare 70 prosent som gjennomfører på landsbasis.³⁴

- Andelen elever som fullfører videregående opplæring ligger rundt 70 prosent på landsbasis. Andelen har vært nokså stabil siden 1994
- Det er store lokale variasjoner. Akershus er det fylket som har hatt høyest gjennomstrømning med 77 prosent. I Finnmark er andelen 54 prosent
- Unge som ikke fullfører videregående opplæring har langt større sjanse for å få behov for andre offentlige tjenester (som uføretrygd, sosialhjelp, attføring, dagpenger mv.)
- Nettogevinsten ved å få elever til å fullføre videregående opplæring er 900 000 pr elev

Forskerne benytter ulike begrep for å forstå og forklare fenomenet. Noen snakker om manglende gjennomføring og vektlegger ulike årsaker til at elever faller fra, andre snakker om bortvalg og framhever at elevene tar et aktivt valg om ikke å gjennomføre videregående opplæring.

Ferske tall fra Utdanningsdirektoratet viser at 70,8 prosent av de som startet på videregående opplæring i 2009 gjennomførte skolen innen fem år. Denne andelen har ligget stabilt de siste 20 årene. I 2009-kullet gjennomførte 83 prosent av elevene på studieforbereende

³⁰ Ungdata-undersøkelsen: www.ungdata.no. Nasjonale resultater 2013. NOVA-rapport 10/14.

³¹ Norges forskningsråd: Ungdom, frafall og marginalisering, Vista Analyse. Rapport 07/2010. Samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering blant ungdom. 2013.

³² Opplæringslovens § 3-1

³³ Forskerne benytter ulike begrep for å forstå og forklare fenomenet. Noen snakker om frafall og manglende gjennomføring og vektlegger ulike årsaker til at elever faller fra, andre snakker om bortvalg og framhever at elevene tar et aktivt valg. Kilde: Kristian Moss Mathisen (2011): Frafall eller bortvalg i videregående skole. Høgskolen i Oslo, avdeling for samfunnsfag

³⁴ En oversikt over andel elever som ikke har bestått og fullført videregående opplæring i hver kommune finner her:: <http://www.udir.no/globalassets/upload/statistikk/gjennomforing/gjennomforingsbarometeret-2014.pdf>

utdanningsprogrammer. Gjennomstrømningen innen de yrkesfaglige utdanningsprogrammene var på 58 prosent. Årets tall viser en svak framgang for yrkesfagene fra 2007 til 2009-kullet.³⁵

NIFU, som blant annet har studert bortvalg i Akershus, deler bortvalgselevene inn i to grupper:³⁶

- 1) Elever som oppga opplæringsrelaterte forhold som hovedårsaken til at de sluttet. Totalt utgjorde disse 42,8 prosent
- 2) Elever som oppga at det var forhold utenfor opplæringen som var årsaken til at de sluttet i videregående opplæring. Totalt utgjorde disse 42,2 prosent

Årsakene til at ungdom ikke fullfører videregående opplæring er mange og sammensatte. I nyere forskning har følgende fire faktorer vist seg å ha sterk forklaringskraft:³⁷

1. De har for svakt faglig grunnlag

- Mange slutter fordi de blir satt til å strekke seg etter det uoppnåelige. Elever med svakt faglig grunnlag fra ungdomsskolen har langt lavere sannsynlighet for å fullføre og bestå enn faglig sterkere elever

2. De mangler skoleengasjement

- Den sosiale opplevelsen av skolehverdagen er i størst grad den faktoren som påvirker elevens tanker om å avslutte skolegangen. Faktoren «sosial opplevelse» inkluderer både opplevelse av ensomhet, eller mangel på venner, og mangel på sosial relasjon til læreren
- Feilvalg eller ikke å bli tatt opp til førstevalget påvirker elevens motivasjon

3. De får ikke læreplass eller fullfører ikke læretiden

- Høsten 2014 fikk bare 76 prosent yrkesfagelevne læreplass eller godkjent lærekontrakt³⁸
- Bare 45 prosent fortsetter på et løp innenfor yrkesfagsstrukturen

4. De sliter utenfor skolen

- Mellom hver fjerde og hver femte elev som sluttet i løpet av skoleåret, hadde en psykisk sykdom eller psykososiale problemer

Ensomhet er en av de hyppigste årsakene til at elever i videregående opplæring slutter. En studie gjennomført blant elever i videregående opplæring i Sør-Trøndelag viser at ensomhet er den klart viktigste årsaken til elevenes intensjon om å slutte. Ensomhet var da knyttet til elevenes sosiale opplevelse av opplæringen og viste seg å forklare 25 prosent av årsaken til frafallet.

En studie fra NTNU viser at hver elev som fullfører videregående opplæring gir en samfunnsgevinst på nesten én million kroner. De som fullfører kommer lettere i jobb og har mindre sannsynlighet for å

³⁵ Framgangen er på 2,5 prosentpoeng. <<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/vgogjen>>.
<http://www.udir.no/Tilstand/Analyser-og-statistikk/vgo/>

³⁶ Eifred Markussen og Idunn Seland. Å redusere bortvalg – bare skolens ansvar? En undersøkelse av bortvalg ved de videregående skolene i Akershus fylkeskommune skoleåret 2010-2011. Rapport 6/2012

³⁷ Se Frostad m. fl. (2014): Losing All Interest in School: Social Participation as a Predictor of the Intention to Leave Upper Secondary School Early, Scandinavian Journal of Educational Research, publisert online 5. juni 2014 og Per Egil Mjåvatn og Per Frostad (2014) Tanker om å slutte på videregående skole: Er ensomhet en viktig faktor? Spesialpedagogikk, volum 79 (1)

³⁸ Utdanningsdirektoratet. Indikatorrapport 2015. Oppfølging av samfunnskontrakten for flere læreplasser.

belaste trykkesystemet. Kostnaden for å hjelpe hver elev er satt til 100 000 kroner per elev. Nettogevinsten per elev er 900 000.³⁹

I rapporten «Kostnader av frafall i videregående opplæring» utarbeidet av SØF framholdes det at unge som ikke har fullført videregående opplæring har⁴⁰

- 30 ganger større sjanse for uføretrygd
- 15 ganger større sjanse for å være sosialhjelpsmottaker
- 4,6 ganger større sjanse for å være på attføring
- 5 ganger større sjanse for å være på rehabilitering
- 3,4 ganger større sjanse for å være på dagpenger
- 8 ganger større sjanse for å være på individstønad

Rapporten beregner den økonomiske besparelsen ved å redusere frafallet i videregående opplæring med en tredjedel til å være seks milliarder kroner pr årskull i et livsløpsperspektiv.

De individuelle og samfunnsmessige konsekvensene av frafallet i videregående skole er godt dokumentert. Norske og internasjonale studier viser en klar sammenheng mellom manglende gjennomføring av videregående opplæring, ustabil tilknytning til arbeidslivet og lønnsnivået til de som kommer i jobb. Manglende gjennomføring av videregående opplæring reduserer den enkeltes muligheter for å få en fast jobb og være økonomisk uavhengig som voksen. Det er grunn til å anta at opplevd utenforskap i arbeidslivet i mange tilfeller kan føres tilbake til manglende videregående opplæring.

2.3.2 Spesialundervisning

I henhold til formålsbestemmelsene skal opplæringen tilpasses elevenes evner og forutsetninger. Dette er en formålsbestemmelse som pålegger kommuner og fylkeskommuner plikter, og ikke en rettighet for elevene. Dersom elevene ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, har de rett til spesialundervisning. For å kunne gjøre vedtak om spesialundervisning, må det foreligge en sakkyndig vurdering fra PPT. Før skolene henviser til sakkyndig vurdering, skal de ha vurdert og prøvd ut tiltak innen det ordinære opplæringstilbudet.

- 8 prosent av alle elever i grunnskolen hadde spesialundervisning i skoleåret 2013–14. Dette utgjør ca. 37 000 elever
- Andelen er 2-3 prosent høyere enn for 10-15 år siden
- Andelen varierer fra ca. 7 prosent i Hedmark til ca. 10 prosent i Nordland
- Skoler med lav kvalitet på undervisningen har høyere andel spesialundervisning enn skoler med høyere kvalitet

I dag får ca. 8 prosent av elevene i grunnskolen spesialundervisning. Det er store variasjoner mellom fylker og kommuner, fra 2 prosent i kommuner med lavest andel spesialundervisning til 23 prosent i kommuner med høyest andel. I videregående opplæring fikk 6 prosent av elevene spesialundervisning i 2012. Også her er det med stor variasjon mellom fylkene, fra 3,7 til 11,5 prosent

³⁹ Torberg Falch, professor i samfunnsøkonomi på NTNU. Kilde: <http://gemini.no/2014/01/matte-bestemmer-frafall-i-skolen/>. Torberg Falch, & Henning Nyhus (2011): Betydningen av fullført ideregående opplæring for sysselsetting blant unge voksne. Bergsli, Heidi (2013): helse og frafall i videregående opplæring. Sosialforsk. Høyskolen i Oslo og Akershus.

⁴⁰ Sammenligning av elever som ikke har fullført videregående i løpet av 8 år og ungdom i samme årskull. Falch, Torberg, Borge Johannesen og Strøm: «Kostnader av frafall i videregående opplæring», Senter for økonomisk forskning 2009.

(se vedlegg 3).⁴¹ Spesialundervisningen er skjevfordelt mellom kjønnene, 68 prosent av elever som fikk spesialundervisning i 2014 var gutter.

Å få satt inn tiltak tidligere i opplæringsforløpet anses som hensiktsmessig for å hindre skjevutvikling, minske behovet for spesialundervisning og hindre frafall senere i opplæringsløpet. Likevel viser tall fra Utdanningsdirektoratet at den største tyngden av hjelp settes inn sent i opplæringsforløpet. I 2012 hadde 4,3 prosent av elevene på 1. trinn og 11,6 prosent av elevene på 10. trinn spesialundervisning.

Forskningen trekker fram ulike forklaringer på at andelen elever med spesialundervisning øker med økende alder:

- At skolene ikke klarer å fange opp elever som sliter før sent i skoleløpet
- At skolene velger en «vente og se»-holdning før elever utredes og tiltak settes inn

Nyere forskning på spesialundervisning setter spørsmålstegn ved måten spesialundervisningen brukes og organiseres på. Det hevdes at spesialundervisning bidrar til segregering av elever, uten at man kjenner effekten av spesialundervisningen.⁴² Forskerne stiller spørsmål ved om ikke grunnskolen kunne ha bragt disse elevene lenger med tilpasset opplæring enn med spesialundervisning.⁴³

Det viser seg at skoler med lav kvalitet på undervisningen har høyere andel spesialundervisning enn skoler med høyere kvalitet.⁴⁴ Det hevdes at heving av kvaliteten på den ordinære opplæringen vil minske behovet for spesialundervisning.⁴⁵ Det vil bedre inkluderingen og det vil bidra til å dreie ressursbruken fra enkeltindivid til fellesskapet.⁴⁶ Studier fra videregående opplæring viser at elever med spesialundervisning som gikk i ordinære større klasser hadde større sannsynlighet for å fullføre enn elever med spesialundervisning i egne klasser.⁴⁷

En viktig diskusjon i forbindelse med spesialundervisning dreier seg om hvor undervisningen finner sted. Nesten 3 av 4 av elever som mottar spesialundervisning får dette utenfor sin ordinære klasse, enten i små grupper eller alene med en lærer eller assistent. Dette kan i mange tilfeller ha pedagogiske begrunnelser, men kan for noen barn ha negative konsekvenser for senere sosial og faglig mestring.⁴⁸

Av de omtrent 37 000 elevene som fikk spesialundervisning utenfor den ordinære klassen i 2013/14, var det 4000 som hadde hovedtilhørighet til en fast avdeling for spesialundervisning. Slike undervisningsopplegg kan i mange tilfeller føre til at barna opplever utenforskap, både på skolen og på fritiden.⁴⁹

Drøftingene ovenfor tilsier at omfanget av spesialundervisning, og måten spesialundervisningen brukes og organiseres på, bidrar til at barn og unge faller utenfor. De samfunnsmessige konsekvensene av dette må sees i sammenheng med konsekvensene manglende fullført videregående opplæring og ustabil tilknytning til arbeidslivet.

⁴¹ www.utdanningsdirektoratet.no

⁴² Thomas Nordahl og Rune Sarromaa Hausstatter: «Spesialundervisningens forutsetninger, innsatser og resultater. Høgskolen i Hedmark: 2009.

⁴³ <http://www.udir.no/Tilstand/Evaluering-av-Kunnskapsloftet/Gjennomgang-av-spesialundervisningen/>

⁴⁴ Thomas Nordahl, Sølvi Mausethagen og Anne Kostøl: «Skoler med stort og lite omfang av atferdsproblemer» Høgskolen i Hedmark. Rapport 3/09).

⁴⁵ Kari Bachmann og Peder Haug. Forskning om tilpasset opplæring. Høgskulen i Volda. Forskningsrapport nr. 62, 2006

⁴⁶ Mathisen, I. m. fl. (2012): Hvorfor øker bruken av spesialundervisning i grunnsopplæringen?

⁴⁷ Eifred Markussen, Marit Strømstad, Tone Cecilie Carlsten, Rune Hausstatter og Thomas Nordahl, 2007. Inkluderende spesialundervisning? Om utfordringer innenfor spesialundervisningen Rapport nr. 1 fra prosjektet: Gjennomgang av Spesialundervisning, Evaluering av Kunnskapsløftet

⁴⁸ www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Oppvekst_og_utdanning/Skole/>

⁴⁹ www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Oppvekst_og_utdanning/Skole/>

2.3.3 Barn og unge med nedsatt funksjonsevne

Personer med nedsatt funksjonsevne deltar i betydelig mindre grad i arbeidslivet enn andre. Manglende inkludering i barneårene vurderes som en medvirkende årsak til at de faller utenfor arbeidslivet i voksen alder. Flere nyere studier dokumenterer at barn og unge med ulike typer funksjonsnedsettelse i for liten grad blir inkludert i skole og fritid.⁵⁰

- Yrkesdeltakelsen for mennesker med nedsatt funksjonsevne er 38 prosent. Hos den øvrige befolkningen er den 86 prosent
- Utdanning er en enda viktigere faktor for yrkesdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse enn for andre. Dette framhever betydningen av inkludering i skole og fritid for denne gruppen
- Nesten 80 prosent av grunnskolene er ikke tilstrekkelig fysisk tilgjengelige, og medfører at barn med en funksjonsnedsettelse må velge en annen skole enn nærskolen

Det finnes ingen nasjonal oversikt over antallet barn med nedsatt funksjonsevne. På basis av SSBs levekårsundersøkelse er andelen barn som har ulike typer funksjonsnedsettelse stipulert. 1 prosent av barn og unge mellom 6 og 15 år har vansker med å gå selv. Ca. 4 prosent har vansker med å se eller høre, uttrykke seg eller delta i fritidsaktiviteter og lek. 10 prosent av barna oppgis å ha lærevansker.⁵¹

Inkludering i skolen er viktig både for læringsutbyttet og for aktiv deltakelse og tilhørighet. Barn som blir tatt ut av den ordinære skolen, lærer helt fra de er små at de er annerledes. Samtidig mister de muligheten til å delta i undervisning, lek og aktiviteter sammen med sine jevnaldrende.⁵² Dette har blant annet sammenheng med at foreldre til barn med en fysisk funksjonsnedsettelse velger bort nærskolen fordi den ikke er tilstrekkelig tilrettelagt. Dette medfører at de ikke får gå på skole i sitt nærmiljø og får enda større utfordringer med å treffe jevnaldrende i nærheten av hjemmet.⁵³

Etterhvert som barn med nedsatt funksjonsevne blir eldre, ser det ut til å være en økende segregering også på fritidsarenaen – parallelt med utviklingen i skolen. Barn og unge med nedsatt funksjonsevne tas i størst grad ut av ordinær klasse i overgangene mellom barnehage og barneskole, og mellom barneskole og ungdomsskole. Fra barnehage til barneskole tredobles andelen barn som mottar undervisningen i egne grupper eller klasser. Utviklingen fortsetter fra barneskole til ungdomsskole. I ungdomsskolen får elever med nedsatt funksjonsevne i stor grad sitt opplæringstilbud andre steder enn der deres medelever er.

Manglende integrering er utfordringer ungdom med nedsatt funksjonsevne tar med seg inn i voksenlivet. Det utenforskap de opplever i barneårene påvirker deres muligheter til å klare seg med egne ressurser når de blir voksne. En levekårsundersøkelse gjennomført av NOVA dokumenterer at yrkesdeltakelsen for mennesker med nedsatt funksjonsevne er langt lavere enn hos den øvrige befolkningen (38 prosent mot 86 prosent).⁵⁴ For de som er født med eller har fått en funksjonsnedsettelse i tidlig barndom er utdanning den viktigste faktoren for å lykkes i arbeidsmarkedet som ung voksen. Undersøkelser tyder på at utdanning er en enda viktigere faktor for yrkesdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse enn for andre.

⁵⁰ Kermit, P., Tharaldsteen, A. M., Haugen, G. M. D. & Wendelborg, C. (2014). En av flokken? Inkludering og ungdom med sansetap – muligheter og begrensninger. NTNU Samfunnsforskning og Statped.

⁵¹ http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Hva_er_nedsatt_funksjonsevne/

⁵² Tøssebro, J. & Wendelborg, C. (2014): Oppvekst med funksjonshemming. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal Akademisk

⁵³ Nær 80 prosent av grunnskolene i Norge ikke er tilgjengelige for bevegelseshemmede. Kilde: www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Oppvekst_og_utdanning/Skole/

⁵⁴ Finnvold og Pedersen 2012. Finnvold 2013.

2.4 Arbeidslivet

Samlet sett kjennetegnes norsk arbeidsliv av høy yrkesdeltakelse, tilfredse arbeidstakere og høy produktivitet. Samtidig viser statistikk og forskning at en relativt stor andel står utenfor arbeidslivet grunnet helseproblemer, lav eller inadekvat kompetanse og svake norskferdigheter.

Arbeidsledigheten er på vei opp og fra 2. kvartal 2014 til 2. kvartal 2015 ble det 31 000 flere arbeidsledige.⁵⁵ Halvparten av økningen kom i aldersgruppen 15-24 år.

- Drøyt 700 000 personer i arbeidsfør alder personer mottar helserelaterte ytelser (uføretrygd, sykepenger og arbeidsavklaringspenger)
- Unge har større sannsynlighet for å være arbeidsledige, men ledighetsperiodene blant unge er relativt kortere
- Unge uten fullført videregående opplæring har (mye) større sannsynlighet for å bli arbeidsledige
- Innvandrere har gjennomgående høyere ledighet øvrig befolkning, hvor innvandrere med bakgrunn fra afrikanske land har særlig høy ledighet
- 43 prosent av personer med nedsatt funksjonsevne i arbeid, mot 75 prosent i befolkningen generelt⁵⁶
- Om lag 85 000 personer med ulik grad av funksjonshemming står ufrivillig utenfor arbeidslivet⁵⁷

Når det gjelder utenforskap på arbeidsmarkedet tyder statistikk og forskning på at særlig tre grupper rammes, nærmere bestemt unge, innvandrere og personer med nedsatt funksjonsevne.

2.4.1 Hvem og hvor mange står utenfor?

Tall fra NAV viser at i alt er det 311 752 personer i Norge som mottok uføretrygd i 2015.⁵⁸ 254 524 mottok sykepenger, mens 152 678 var mottakere av arbeidsavklaringspenger. Det utgjør til sammen 718 954 personer, og innbefatter personer både med og uten et arbeidsforhold. Blant annet LO påpeker at dette ikke er realistiske tall siden personer kan motta flere ytelser, og sykepenger heller ikke gir et riktig bilde av det vi vil kalle «utenfor arbeidslivet». LO hevder det reelle tallet er nærmere 400 000.⁵⁹

Fylkene med høyest andel uføretrygdede er (rangert fra høy til lav) Østfold (13,6 prosent), Hedmark, Aust-Agder, Telemark og Nordland (12,4 prosent). Fylkene med lavest andel uføretrygdede er (rangert fra lav til høy) Oslo (5,5 prosent), Akershus, Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane (8,1 prosent)..

Tall fra SSB (2010) viser at 793 200 personer mottar velferdsytelser. Dette tilsvarer 23,6 prosent av den voksne befolkningen (15-66 år). Trekker vi fra dem som var sysselsatt, ender vi opp med 519 700 personer (15-66 år) som mottok ytelser og som var uten jobb. Det tilsvarer 15,5 prosent av den voksne befolkningen. Av disse var 76 400 personer innvandrere, dvs. at 17,6 prosent av innvandrerne mottok velferdsytelser uten å være sysselsatt.

⁵⁵ SSB (2015): *Arbeidskraftundersøkelsen, 2. kvartal 2015*. [URL]: <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/aku>. Lest: 28.08.2015.

⁵⁶ http://www.buudir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Arbeid/

⁵⁷ http://www.buudir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Arbeid/

⁵⁸ <https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/AAP+nedsatt+arbeidsevne+og+uforetrygd+-+statistikk/Uforetrygd>

⁵⁹ LO (2015). «Utenforskap» og inkludering -riktig omfang og riktig målgruppe». Samfunnsnotat nr 3/15. Samfunnspolitisk avdeling. Oslo Landsorganisasjonen i Norge. [URL]: http://www.arbeidslivet.no/Documents/Arbeid/nr.03_Utenforskap%20og%20inkludering%20ny.pdf

2.4.2 Unge

Tall fra SSBs siste arbeidskraftsundersøkelse viser økende ledighet, og at den sterkeste økningen er blant personer under 25 år, og særlig blant menn. At unge er de som særlig rammes av arbeidsledighet er kjent fra en rekke tidligere undersøkelser. Forskningsrådets kunnskapsoppsummering om ungdom, frafall og marginalisering presenterer funn fra en rekke studier som belyser årsaker til og konsekvenser av arbeidsledighet blant unge.⁶⁰ Oppsummert viser forskningen som presenteres at det å ikke fullføre videregående opplæring svekker arbeidsmarkedstilknytning og lønnsnivå til de som kommer i jobb.

Selv om det å stå utenfor arbeid og utdanning i ungdomstida øker risikoen for senere marginalisering, er det også et poeng at mange klarer seg relativt godt. Hvilke konsekvenser det å stå utenfor i ung alder har på lang sikt, vil blant annet avhenge av ressurser hos den unge og hans eller hennes familie, i tillegg til egenskaper ved tiltaksapparatet som møter dem og situasjonen i arbeidsmarkedet generelt. Videre viser forskning at selv om ledigheten blant unge er relativt høy sammenlignet med øvrig befolkning, tenderer ledighetsperiodene til å være relativt korte. Tendensen er at unge arbeidssøkere raskt kommer i arbeid, men at de også er mer sårbare for utstøting fra arbeidslivet. En studie fra Frisch-senteret viser at lange perioder uten verken skole eller jobb virker selvforsterkende, dvs. at sannsynligheten for å vende tilbake til skole eller arbeidsliv faller med den tiden man har stått utenfor.⁶¹ Familiebakgrunn og familiens sosioøkonomiske status har stor betydning for utfallet, siden ungdom som har foreldre med høy utdanning og inntekt har langt mindre risiko for varig utenforskap enn ungdom med foreldre som har lav utdanning og inntekt

Det er iverksatt en rekke tiltak av statlige, lokale og frivillige aktører rettet mot å forebygge skoleslutting, samt styrke nærheten til skole og arbeidsliv. I tillegg har ungdom/unge gjerne hatt fortrinn til mer universelle arbeidsmarkedstiltak i form av ulike garantiordninger, og enkelte NAV-kontorer (både kommunal og statlig del) har operert med egne team/veiledere som yter bistand til unge/ungdom. Forskning viser at denne type tiltak gjerne inneholder en kombinasjon av opplæring/kvalifisering og arbeidspraksis, og at suksesskriteriene for gjennomføring og overgang til skole/arbeid ofte handler om skreddersøm, tett individuell oppfølging, tverretattlig samarbeid, tidlig intervensjon, forebygging og ubyråkratiske strukturer.

Det er godt dokumentert at unge uten utdanning både har større problemer med å komme i og å stå i arbeid. De tjener også mindre enn jevnaldrende som har fullført utdanning. Konsekvensene av manglende eller lav arbeidsdeltakelse er blant annet dårligere mulighet for økonomisk selvforsørgelse. Dette betyr både økt belastning på offentlige trygde- og stønadssystemer, men også dårligere forutsetninger for den enkelte når det gjelder deltakelse i samfunnet og problemer med å etablere seg på boligmarkedet.

2.4.3 Innvandrere

Innvandrere fra EØS-området kommer i stor grad til Norge for å arbeide og sysselsettingsnivået i denne gruppa er folgelig høyt. Innvandrere fra Asia og Afrika har i større grad flyktningebakgrunn og har kortere botid sammenlignet med andre grupper. Dette gjelder særlig afrikanske innvandrere. Sysselsettingsnivået i de fleste innvandrergupper øker i takt med botid, men forskjellene gruppene imellom utjevnes likevel ikke. Også blant dem med over 10 års botid har afrikanske innvandrere lavest sysselsettingsandel med om lag 50 prosent. Dette er langt under gjennomsnittet for innvandrere.⁶² Forskjellen i sysselsettingsprosent mellom innvandrere og befolkningen ellers er større for kvinner enn for menn. Dette gjelder særlig personer fra Pakistan og Tyrkia, og samt personer med

⁶⁰ Sletten og Hyggen (2013): Ungdom, frafall og marginalisering. Temanotat. Norges forskningsråd.

⁶¹ Røed m.fl. (2010): Utdannings- og arbeidskarrierer hos unge voksne: Hvor havner ungdom som slutter skolen i ung alder?

⁶² SSB (2015). Sysselsetting blant innvandrere, registerbasert, 2014, 4. kvartal. 18.07.2015.

[URL]: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>. Lest 27.08.2015.

kort botid, fra Afghanistan, Somalia og Irak. Det lave sysselsettingsnivået blant innvandrerkvinnene fra disse landene trekker ned gjennomsnittlig sysselsettingsgrad i de respektive gruppene.

Barrierene for innvandreres inntreden på arbeidsmarkedet forklares med manglende utdanning, manglende økonomiske incentiver, lite nettverk, vanskelig familiesituasjon og utfordringer med å lære norsk. Også innvandrere som er i arbeid møter utfordringer: Egenskaper ved det norske arbeidsmarkedet og velferdssystemet kan også forklare hvorfor ikke flere innvandrere står i arbeid. Kvinner med innvandrerbakgrunn er ofte ansatt i tunge og dårlig betalte jobber i arbeidsmarkedets randsone, og i lavlønnsykker med relativt høy avgang til spesielt helserelaterte ytelser. En relativt høy andel av de som ikke er i jobb er mottakere av ulike offentlige stønader, uten at de er i gang med hensiktsmessige og effektive kvalifiseringsløp.

Selv om mange innvandrere har lite norskkunnskaper og lav utdanning, er det andre som har utdanning, men ikke får benyttet den. Flere undersøkelser viser behov for å bedre godkjenningsordninger for innvandreres medbrakte kompetanse, fleksible påbyggingsmoduler, rekruttering til offentlig og privat sektor og etablering av egne bedrifter.⁶³ Det er dokumentert at innvandrere blir diskriminert i rekrutteringsprosesser, og menn i størst grad.⁶⁴ Innvandreres sysselsetting og ledighet er mer konjunkturutsatt enn det den er for resten av befolkningen.⁶⁵ Innvandrere jobber oftere ufrivillig deltid og har oftere korttidsengasjementer enn andre. Innvandrere fra Afrika, Asia, mv. med høyere utdanning over fire år hadde omlag tre ganger større andel overkvalifiserte enn befolkningen i alt.⁶⁶ 15 prosent var ansatt i yrker som ikke krever høyere utdanning, mot omlag 4 prosent med høyt utdannede i arbeid i befolkningen i alt. Funn fra forskning indikerer at bedrifter er skeptiske til å ansette innvandrere med en eller annen form for offentlig bistand, mens de generelt er positive til rådgivning om vurdering av kompetanse.⁶⁷ Fordelingsutvalget peker på at enkelte innvandrergrupper har problemer med å komme seg ut av varig lavinntekt fordi det tar for lang tid å få fotfeste i arbeidslivet. Enkelte grupper har tidligere avgang fra arbeidsmarkedet sammenlignet med øvrig befolkning.⁶⁸

Sysselsettingsnivået varierer veldig fra kommune til kommune, noe som forklares med for eksempel kommunestørrelse, næringsgrunnlag, lokalt arbeidsmarked og befolkningssammensetning. Funn fra NIBR belyser jobbmuligheter og utdanning som årsaksforklaringer: Andelen innvandrere med høy utdanning er på nivå med øvrig befolkning, men det er store regionale forskjeller.⁶⁹ I 129 av 160 undersøkte bo- og arbeidsmarkedsregioner er innvandrere høyere utdannet enn majoritetsbefolkningen. Innvandrere bosatt i mer perifere regioner har kortere botid enn innvandrere i bosatt i byene. Botid gjenspeiler på denne måten det nye migrasjonsmønsteret til Norge. Stadig flere nyankomne arbeidsinnvandrere flytter dit hvor det er jobbmuligheter, dvs. i hele landet. Blant flyktninger og andre innvandrere som har kommet tidligere har mange flyttet fra distriktene til store og mellomstore byer.

Selv om det er store variasjoner, viser funnene over at enkelte innvandrergrupper har store problemer med å etablere seg på arbeidsmarkedet. Konsekvensene av dette er blant annet vedvarende

⁶³ Se bl.a. Rambøll (2015): *Utredning av behov for kompletterende utdanning for søkerne i godkjenningsprosessen for lovregulerte yrker*.

⁶⁴ Midtbøen, A.H. og J. Rogstad (2012). *Diskriminerings omfang og årsaker*. ISF 2012:1.

⁶⁵ SSB (2015). *Sysselsetting blant innvandrere, registerbasert, 2014, 4. kvartal*. 18.07.2015.

[URL]: <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>. Lest 27.08.2015.

⁶⁶ SSB (2014). *Overkvalifisering blant innvandrere 2007-2012 (Rapporter 2014/28)*

⁶⁷ Djuve, A. B. (2006). "Ikke-vestlige innvandrere i norsk arbeidsliv: Integrering i randsonen". I: *Arbeid, velferd og samfunn*. Oslo : Arbeids- og velferdsdirektoratet. Hentet fra: http://www.faoarkiv.no/pro/abd_art_des06.pdf

⁶⁸ Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2014). *Årsrapport*. Oslo: IMDi

[URL]: http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/Aarsrapporter/Aarsrapport_IMDi_2014.pdf Lest 26.08.2015

⁶⁹ Sørholt, Susanne. Kristian Rose Tronstad og Hilde Marte Bjørnsen (2014). *Innvandrere og sysselsetting i et regionalt perspektiv. En kunnskapsoppsummering*. NIBR-rapport 2014:25.

[URL]: <http://www.nibr.no/filer/2014-25.pdf>. Lest: 27.08.2015.

lavinntekt i en del familier, hvor det gjerne er mange familiemedlemmer. Barn rammes særlig sterkt, fordi foreldre/foresatte ikke har råd til å understøtte skole- og fritidsaktiviteter som ellers kunne styrket barnas muligheter til å få venner, deres følelse av tilhørighet og deres fremtid som samfunnsborgere.

2.4.4 Personer med nedsatt funksjonsevne

Personer med nedsatt funksjonsevne er en sammensatt gruppe. Tall fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) viser at personer med nedsatt funksjonsevne i betydelig mindre grad deltar i arbeidslivet, og at om lag 85 000 personer med ulik grad av funksjonshemming ufrivillig står utenfor arbeidslivet.

Statistisk sentralbyrås utvalgsundersøkelser, både Helse- og levekårsundersøkelsene og Arbeidskraftundersøkelsene (AKU) har over tid tematisert levekårssituasjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne. I følge AKU har sysselsettingsandelen for aldersgruppen mellom 25 og 39 år ligget mellom 51 og 56 prosent over en tiårsperiode.⁷⁰ Tilsvarende andeler for alle sysselsatte i samme aldersgrupper var 82 og 84 prosent. Det ser ikke ut til at sysselsettingsandelen for de som har funksjonsnedsettelse nærmer seg gjennomsnittet, på tross av at det lenge har vært en politisk ambisjon å øke sysselsettingen, og etter at omfattende virkemidler og tiltak er iverksatt.⁷¹ Intensjonsavtalen for et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) har bl.a. til hensikt å hindre frafall og øke sysselsetting av personer med nedsatt funksjonsevne. Evalueringen av IA-avtalen viser at en ikke har lyktes med dette målet.⁷²

Evaluering av Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne som ble iverksatt i 2012, hvor målgruppen er unge under 30 år med nedsatt funksjonsevne og som har behov for hjelp til å komme i arbeid, viser at få av dem som har behov for bistand og oppfølging fra NAV har fysiske funksjonsnedsettelse⁷³. Den reelle målgruppa er heller unge som står utenfor arbeidslivet på grunn av psykiske lidelser, sosiale problemer, liten formell kompetanse, eller en kombinasjon av disse.

En ny undersøkelse om arbeidsgiveres inkluderingsevne viser at det å ha erfaring med funksjonshemmede i virksomheten fremmer evnen til inkludering.⁷⁴ Utdanning trekkes også frem som en faktor som understøtter arbeidsinkludering. Dette understøttes av et NOVA-notat til KS, hvor det påpekes at «*utdanning er en enda viktigere faktor for yrkesdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse sammenlignet med andre*».⁷⁵

De negative økonomiske konsekvensene av å stå utenfor arbeidsmarkedet er godt dokumentert, både for individ og samfunn. I tillegg har deltagelse i arbeidsliv stor betydning for trivsel og tilhørighet. Undersøkelser viser at personer med nedsatt funksjonsevne føler seg mer ensomme enn andre, og at utenforskapet i denne gruppen starter allerede i barneskolen. Manglende deltagelse i arbeidslivet bidrar til å forsterke følelsen av å være annerledes og ofte marginalisert, noe som kan bidra til å forverre både helsetilstand og funksjonsnivå.

2.5 De sosiale fellesskap

Det norske velferdssamfunnet hviler på tre pilarer: En velutbygd offentlig sektor, en velfungerende, markedsstyrt privat sektor og et levende sivilsamfunn. Betegnelsen sivilsamfunn brukes ofte synonymt med frivillig foreningsliv, hvor formelle organisasjoner samler kontakt. Folk knytter sosiale

⁷⁰ Bø m.fl. (2013): Funksjonshemma på arbeidsmarknaden i 2013. SSB. https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/_attachment/148088?_ts=14247681200

⁷¹ Se NOU 2012:6 Arbeidsrettede tiltak.

⁷² Ose m.fl. (2013): Evaluering av IA-avtalen (2010 – 2013). SINTEF.

⁷³ Ose m.fl. (2014): Evaluering av Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne. SINTEF

⁷⁴ Falkum m.fl. (2015): Arbeidsgiveres inkluderingsevne. Arbeidsforskningsinstituttet.

⁷⁵ Finnvoll, Jon Erik (2015): Notat, arbeidsverksted KS 11-12 august 2015. NOVA.

bånd og opparbeider seg nettverk som favner bredere enn familie, venner og arbeidskolleger. Gjennom aktivitet og felles opplevelser skapes tillit mellom mennesker og gode lokalsamfunn.⁷⁶ Den uformelle og uorganiserte frivilligheten utgjør også et vesentlig bidrag til velferdssamfunnet. Enkeltpersoners og gruppers innsats overfor familie, nettverk og nærmiljø utgjør «limet» i samfunnet og bidrar til å «tette huller» mellom de ulike sfærene av samfunnet.

Også innenfor sivilsamfunnet oppstår former for utenforskap som har både individuelle og samfunnsmessige konsekvenser. Vi har valgt å rette oppmerksomheten mot tre former for utenforskap som gjelder det sivile samfunn, men som har konsekvenser for de andre livssfærene. Disse er: 1) Sosial ulikhet i deltakelse, 2) Manglende integrering og 3) Mangel på nettverk.

2.5.1 Sosial ulikhet i deltakelse

Frivillighetsmeldingen viser at 58 prosent av den voksne norske befolkning har deltatt i frivillig arbeid «sist år».⁷⁷ Det er særlig arbeid på idrett/kulturfeltet som trekker opp. Det er altså en stor del av den norske befolkningen som inngår i den frivillighetskulturen organisasjonslivet bringer med seg. Samtidig påpekes det at den norske frivillighetskulturen er segmentert og vanskelig å trenge gjennom. Man må kjenne de sosiale kodene for å komme på innsiden av fellesskapet.

Enjolras og Wollebæk har undersøkt hvilke sosiale forskjeller som preger deltakelse i frivillige organisasjoner.⁷⁸ Deres hovedfunn er at sosiale ulikheter preger organisasjonsdeltakelsen på den måte at jo høyre inntekt og utdanning, desto flere medlemskap og aktive medlemskap.⁷⁹ Det er en sterk overrepresentasjon av høyinntektsgrupper innen idretten. Aktivt medlemskap i kulturorganisasjoner er også preget av ulikhet, men i mindre grad enn idretten. Der er det utdanningsnivået som i størst grad bidrar til å forklare engasjement i frivillig arbeid. Studien viser også at de sosiale forskjellene er større i Norge enn i de andre nordiske landene. Norge er preget av større forskjeller mellom inntektsgrupper enn i Sverige og Finland når det gjelder deltakelse i idrettsforeninger. Norge har den meste elitistiske profilen innenfor kulturforeninger blant de tre skandinaviske landene.

De sosiale forskjellene har økt i perioden 1990-2007, særlig når det gjelder idrett, men også for nesten alle typer organisasjoner (med unntak av kultur og miljøvern). Videre viser utviklingen mellom 1990 og 2007 økende forskjeller blant grupper som deltar i idrettsforeninger når det gjelder helsetilstand. I økende grad er organisert fysisk aktivitet for rike og friske mennesker. Samtidig viser funnene at innen kultur, kunst og musikk går utviklingen svakt i motsatt retning med hensyn til helsetilstand.

Sosiale ulikheter i deltakelse kan bidra til å forsterke andre former for utenforskap. Personer og familier som står utenfor det frivillige organisasjonslivet, opplever gjerne at de står utenfor på andre samfunnsarenaer. Konsekvensene av dette kan være fremmedgjøring og manglende tilhørighet til lokalsamfunnet.

⁷⁶ Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor: <http://www.sivilsamfunn.no/Info/Aktuelt/Mot-en-felles-definisjon-av-tredje-sektor>

⁷⁷ St. Meld. 39 (2006-2007): Frivillighet for alle.

⁷⁸ Enjolras og Wollebæk: «Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. 2010

⁷⁹ Enjolras og Wollebæk: «Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. 2010

2.5.2 Manglende integrering

I notatet «*Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn*» fremheves det viktige poenger om innvandrergruppers representasjon i norsk foreningsliv og om innvandrerforeninger.⁸⁰

- Innvandrerbefolkningen er sterkt underrepresentert som medlemmer i frivillige organisasjoner, særlig i organisasjoner knyttet til fritidsaktiviteter
- Unge innvandrere og etterkommere av innvandrere deltar i betydelig lavere grad i idretten enn majoritetsungdommen
- Deltakelsesnivå avhenger av faktorer som botid i Norge, yrkesdeltakelse og innvandrerbakgrunn
- I 2003 ble det anslått at det fantes rundt 1000 lokale innvandrerforeninger i Norge, hvorav om lag 1/3 falt innenfor det offentliges kriterier for støtteverdige organisasjoner.
- Antallet registrerte innvandrerforeninger er størst i de innvandrerfokerte fylkene i sentrale østlandsområder, samt Hordaland og Rogaland

Videre fremhever notatet at innvandrerbefolkningen er underrepresenterte som medlemmer i det tradisjonelle foreningslivet. Hvis en derimot tar deltagelse i religiøse foreninger og innvandrer- og flyktningeforeninger med i beregningen, er innvandrerbefolkningens deltagelse nesten på nivå med majoritetsbefolkningen.

Det er kun registrert små endringer i innvandrerbefolkningens deltagelse i foreningslivet mellom 1996 og 2006, totalt sett.⁸¹ Det er imidlertid en klar økning av kvinnelig deltagelse i alle typer organisasjoner. Mannlig deltagelse går ned i politiske partier, religiøse og innvandrerorganisasjoner, og idrettsforeninger.

Individuelle barrierer som svake økonomiske ressurser, manglende språkkompetanse, kort botid og avgrensede sosiale nettverk, reduserer sannsynligheten for deltagelse i en frivillig organisasjon. Spesielt for kvinner har språkferdigheter vist seg å være den viktigste barrieren for deltagelse. Den viktigste veien inn i frivillig innsats er gjennom nettverk, ikke via nære venner og familie, men de mer løse nettverkene. Enkelte grupper i innvandrerbefolkningen mangler disse nødvendige nettverksressursene. I tillegg kan det tradisjonelle norske foreningslivet være bærere av en sementert organisasjonskultur preget av selvrekrutterende nettverk som øker terskelen for grupper som ikke er sosialisert inn i den norske foreningskulturen.

De samfunnsmessige utfordringene ligger i framveksten av et parallelt foreningsliv, hvor rekrutteringsgrunnlaget baseres på felles landbakgrunn og kulturell tilhørighet. En forutsetning for dannelsen av sosial kapital er at nettverkene ikke bare er sammenbindende, men også knytter en til mennesker som er *ulik* en selv på viktige områder. Når enkeltgrupper er underrepresenterte i de deler av sivilsamfunnet som har som sitt oppdrag å påvirke politikken på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå, står viktige stemmer i fare for ikke å bli hørt.⁸² Konsekvensene av dette kan være framveksten av subkulturer og i verste fall voldelig ekstremisme.

2.5.3 Mangel på sosiale nettverk

Det som skaper nettverk i lokalsamfunn er at folk møtes på ulike arenaer; gjerne både på foreldremøter i barnehagen og på skolen, i klubbhuset, på kulturskolen, på eldresenteret og på

⁸⁰ Ødegård og Sætrang: «Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. 2015

⁸¹ Enjolras og Wollebæk: «Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. 2010

⁸² Fra statistikken over ser vi at innvandrere og norskfødte av innvandrerforeldre utgjør en liten andel av befolkningen i de fleste norske fylker. Bildet er imidlertid svært annerledes i Oslo, og det kan derfor være ulike utfordringer knyttet til integrering og utenforskap i Oslo og de andre fylkene (se vedlegg).

butikken. For å skape relasjoner og tillit må de samme personene møtes flere steder over lengre tid – først da blir man vevet inn i et større nettverk.

Det er bred enighet om betydningen av uformelle, sosiale nettverk i byggingen av medborgerskap.

Deltakelsen i sosiale nettverk kan utløse de individuelle ressursene hos enkeltmennesket.

Utfordringen er hvordan man kan inkludere de som har svake sosiale nettverk og mobilisere deres ressurser. En slik mobilisering krever søkelys på uorganiserte aktiviteter. Spørsmålet er hvordan man kan sikre et dette, og hvilken rolle kommunen kan ha i en slik sammenheng. Trolig er svaret knyttet til lokale aktører som har «mellomromskompetanse» og et sektorovergripende perspektiv.

2.5.4 Spørsmål

- Hva er de største/viktigste utenforskapsutfordringene framover? Hvorfor?

3. Fra utenforskap til inkludering

3.1 Innledning

Årsakene til utenforskap er mange og sammensatte, men statistikk og forskning viser at psykiske helseproblemer, rus- og alkoholmisbruk, ensomhet, fattigdom og manglende integrering på arbeidsmarkedet kan forklare hvorfor personer faller utenfor fellesskapet. Årsak og konsekvens er i den del tilfeller to sider av samme sak og ulike forhold kan henge sammen og gjensidig forsterke hverandre, med vedvarende utenforskap som resultat. Dette dokumentet legger vekt på å beskrive hvem som særlig rammes av utenforskap i det norske samfunnet. De foregående kapitlene viser at ungdom/unge som ikke fullfører videregående opplæring er utsatt, både fordi de har problemer i utgangspunktet som gjør at de ikke fullfører, og at manglende fullføring gjør at de får problemer med å få og stå i arbeid.

Selv om de aller fleste innbyggerne i Norge har høy levestandard og materiell velstand, viser funn fra statistikk og forskning vedvarende og delvis økende fattigdomsproblematikk, hvor innvandrerbefolkning og eneforsørgere er hardest rammet. En stor andel i arbeidsfør alder deltar ikke i arbeidslivet grunnet helseproblemer, hvor psykiske lidelser er en viktig årsak. Det er også mange personer med nedsatt funksjonsevne og mange personer med innvandrerbakgrunn som av ulike grunner står utenfor arbeidslivet.

Årsakene til at en ikke har greid å løse disse problemene er sammensatte, og det finnes ikke én løsning eller ett svar på hvordan disse problemene kan forebygges og/eller overvinnes. Funnene som er presentert så langt, tyder på at løsningene på disse problemene må finnes i mellomrommene mellom ulike livsområder, og i samhandling mellom sosiale fellesskap, kommune og stat.

Forskning tyder på at det er noen «gjengangere» når det gjelder hvorfor utenforskapsproblemer oppstår og vedvarer:

- Barn og unge med problemer fanges opp for sent og får ikke det tilbud og den oppfølging de har behov for, slik at de kan realisere sitt potensiale og tilegne seg nødvendig kompetanse og ferdigheter for videre skolegang og arbeidsliv
- Lite dialog og samhandling mellom ulike aktører, inkludert lokalsamfunn, arbeidsgivere og ulike fag- og tjenestoområder. Personer med sammensatte problemer og/eller behov får ikke egnet tilbud for å komme i meningsfylt aktivitet eller arbeid
- For dårlig implementering av tiltak, som bidrar til svakere prosess- og resultat kvalitet og dårligere måloppnåelse. Ulik implementeringskvalitet medfører også at brukere ikke får et likeverdig tilbud
- Resultater av tiltak og innsatser måles ikke, dokumenteres ikke og evalueres ikke. Det er for lite kunnskap om hva som virker/ikke virker, og dermed dårligere grunnlag for prioritering og styring av innsatser
- Motstridende styringssignaler fra kommunale og statlige myndigheter fører til usikkerhet når det gjelder hva og hvem som skal prioriteres. Dette kan medføre lavere lojalitet til beslutninger og at vedtatte tiltak og innsatser ikke iverksettes

3.1.1 Spørsmål

- Hva er de viktigste barrierene for å løse utfordringene, slik dere ser det?

Kommuner og fylkeskommuner har et bredt virkemiddelapparat og kan lettere se ulike fag- og sektorområder i sammenheng. Kommunesektoren har større frihetsgrader/muligheter for lokal tilpasning av tiltak og virkemidler og mulighet til å koble offentlig, privat og frivillig sektor sammen i større grad.

I den videre drøftingen har vi valgt å skille mellom:

- Hva kommunene/fylkeskommunene selv kan gjøre
- Hva kommunene/fylkeskommunene kan gjøre sammen med sivilsamfunnet
- Hva kan og må staten bidra med?

3.2 Hva kan kommunene og fylkeskommunene selv gjøre?

I det følgende vil vi redegjøre for hva som er kommuner og fylkeskommuners særlige fortrinn når det gjelder å håndtere/løse nevnte utfordringer. Kort oppsummert vil vi fremheve at kommunenes og fylkeskommunenes lokalkunnskap, oversikt og nærhet til innbyggerne gjør dem særlig egnet til å forebygge og redusere utenforskap.

3.2.1 Tidlig innsats og tverrfaglig arbeid

Årsakene til at barn, unge og voksne marginaliseres er mange og sammensatte. Ulike fag- og forskningsmiljøer har ulike syn på hva som er årsakene til og konsekvensene av utenforskap. Det er imidlertid bred enighet om at innsatsen for å forebygge eller hindre utenforskap må starte tidlig og være bedre samordnet. I denne sammenheng handler ikke tidlig innsats om å fange opp grunnskoleelever tidlig i utdanningsløpet. Det handler om å identifisere barn i risiko mens de er i førskolealder.

For mange barn og unge er negative forhold i familien en sterk medvirkende årsak til at de opplever utenforskap i ungdomsår eller voksen alder. Flere undersøkelser peker på at ulike kommunale faginstanser er i kontakt med disse barna og familiene deres, uten at de er klar over hverandres observasjoner. De er heller ikke klare over hverandres tiltak og kan dermed ikke legge til rette for tverrfaglig samhandling.

Flere nasjonale prosjekter har utviklet modeller for samordning av tidlig innsats på kommunalt nivå. Rapportene fra KS-prosjektet «Sammen om barn og unge- bedre samordning av tjenester» og «Modellkommuneforsøket – helhetlig og tidlig innsats rettet mot barn av psykisk syke og rusmisbrukende foreldre» i regi av Bufdir, gir innsikt i hvilken kommunal innsats som synes å ha effekt når det gjelder tidlig intervensjon og tverrfaglig arbeid.⁸³

Møreforskning konstaterer i sin rapport «Trygg oppvekst – helhetlig organisering av tjenester til barn og unge» betydningen av at kommuneledelsen legger til rette for tverrfaglig samhandling gjennom felles kompetanseheving. De viser også til at kommuner som har etablert en robust samhandlingskultur også har etablert budsjettløsninger som støtter opp under dette.⁸⁴

⁸³ Evaluering av prosjektet «Sammen for barn og unge – bedre samordning av tjenester til utsatte barn og unge». NOVA på oppdrag for BLD og KS. «Evaluering av modellkommuneforsøket». Deloitte på oppdrag for Bufdir.

⁸⁴ KS FoU-prosjekt: Trygg oppvekst helhetlig organisering av tjenester for barn og unge. 2014.

3.2.2 Kompetanse til å se og handle

Tilbakemeldinger fra fagpersoner som arbeider med barn og unge i risiko tilsier at de er usikre på om observasjonene de gjør krever oppfølging. De sier de mangler kompetanse til å avklare alvoret i situasjonen og kompetanse til å vite hvilke tiltak som bør settes inn. Dersom lærere, førskolelærere og andre som arbeider med barn ikke er i stand til å tolke barns signaler, er det en risiko for at de vil vurdere barnas vansker ut fra individuelle forklaringer. De vil tolke situasjonen som at barnet har lære- eller konsentrasjonsvansker snarere enn å se etter årsaker i barnets livssituasjon.

Kommunene har ansvar for å sikre at medarbeiderne har kompetanse til å se og kompetanse til å handle, både ut fra et arbeidsgiverperspektiv og ut fra et faglig og perspektiv.

Det er utarbeidet flere helhetlig opplæringstilbud i tidlig intervensjonsverktøy og –metoder som kommunene kan ta i bruk. Systematiske arbeid med disse verktøyene kan bidra til å gjøre ansatte tryggere i arbeidet med å avdekke et begynnende problem, og tilby adekvat hjelp.⁸⁵

Opplæringsprogrammet «Tidlig inn», utarbeidet av Helsedirektoratet og Barne, ungdoms- og familiedirektoratet er ett eksempel på et slikt tilbud. Det er også opprettet regionale opplæringsteam som kan tilby opplæring i kommunene. Erfaringene med programmet er at programmet får størst kompetansehevende effekt når fagpersoner fra ulike virksomheter gjennomfører programmet sammen.

3.2.3 Tiltak mot frafall

Oppmerksomheten om frafallsproblematikken er stor i mange land. Kunnskapssenter for utdanning har laget en kunnskapsoversikt om frafall i videregående opplæring på oppdrag av Kunnskapsdepartementet. Rapporten viser at det ikke er tiltakene mot frafall i seg selv som er avgjørende, men hvordan tiltakene implementeres. Tiltak må ha god forankring i de lokale kontekstene de skal prøves ut, og de må følges skikkelig opp av alle involverte aktører.⁸⁶

Implementeringskvalitet forutsetter oppmerksomhet om følgende fem stadier av et tiltak:

- Det er behov for kunnskap om problemene. Kartlegging og analyse av problemene må være avgjørende for om man velger en bred tiltakspakke eller målrettede enkelttiltak
- I planleggingsfasen må man også sikre at iverksatte tiltak kan måles og evalueres
- Igangsetting forutsetter at ressurser og kompetanse er på plass. Eventuelle justeringer må sjekkes mot erfaringer fra de to foregående fasene
- I gjennomføringsfasen er det viktig å holde oppmerksomheten oppe. Ledelsen må koordinere og bidra med støtte
- Både resultat og prosess må evalueres, og evaluering må skje løpende

Når implementeringskvaliteten er ivaretatt, er det identifisert noen klare forutsetninger for å lykkes i arbeidet for å redusere frafall i videregående opplæring:

- Det må etableres gode relasjoner og sammenhenger mellom aktører i og utenfor organisasjonen og mellom nivåer i systemet
- Tilslutning og forankring hos alle deltakere i og rundt skolen. Motivasjon for å lykkes må være til stede og arbeidet må bli tatt på alvor av alle involverte. Problem må identifiseres tidlig nok til å sette inn tidlig innsats

3.2.4 Læreplasser

Elever i yrkesfaglig utdanning trenger læreplass for å få nødvendig praksis til å fullføre utdanningen. Mange elever er i praksis i skoletiden og noen får tilbud om læreplass fra bedrifter de har blitt kjent

⁸⁵ Deloitte (2015): Evalueringen av modellkommuneforsøket. Mange av modellkommunene gjennomførte opplæringsprogrammet som et viktig element i sin satsning.

⁸⁶ Kunnskapssenter for utdanning: Frafall i videregående opplæring. En systematisk kunnskapsoversikt. 2015

med i praksisperioden. Hvert år står likevel om lag hver tredje søker uten lærlingeplass. Skoleåret 2014 utgjorde dette 8600 elever.⁸⁷

Elever som ikke får læreplass har rett til å fullføre fagopplæringen på skolen. Blant arbeidsgivere har imidlertid slike fagbrev fått et B-stempel. Bedriftene vil heller ansette ungdom som har gått i lære.⁸⁸ Tall fra Utdanningsdirektoratet viser at omtrent halvparten av elevene som forsøker å fullføre fagopplæringen uten læreplass faller fra. Dette viser at økning i antall læreplasser vil være en god investering for å redusere utenforskap blant ungdom.

Våren 2012 underskrev de største organisasjonene i arbeidslivet og to statsråder en «Samfunnskontrakt for flere læreplasser». De forpliktet seg til å «fremskaffe flest mulig læreplasser til elever som ønsker det». I kontrakten ramses opp en rekke tiltak, blant annet å øke antallet statlige læreplasser og rekruttere flere lærebedrifter. Antallet nye læreplasser skulle øke med 20 prosent innen utgangen av 2015. Underveisrapporten fra 2014 viste at det bare blitt 5 prosent nye læreplasser.

Som arbeidsgiver har kommunesektoren et særlig ansvar for å legge til rette for at ungdom kan få den arbeidspraksisen de behøver for å fullføre utdanningen sin. Kommunene har en bredde i sine tjenester som gjør at svært mange av yrkesutdanningene kan finne en læreplass her. Høsten 2015 utfordret NHO kommunesektoren på dette og fikk 700 ordfører kandidater til å love at de skulle jobbe for å få flere læreplasser.

3.2.5 Kommunen og fylkeskommunen som inkluderende arbeidsgiver

Kommunensektorens rolle som arbeidsgiver byr både på muligheter og utfordringer. På den ene siden har sektoren fordel av å være en stor arbeidsgiver, med bred oppgaveportefølje og mange muligheter til å sysselsette personer med ulike utdannings- og erfaringsbakgrunn. Samtidig skal det også tilbys tjenester av høy kvalitet. Innimellom vil kommunens og fylkeskommunens samfunnsoppdrag som inkluderende arbeidsgiver med plass til arbeidstakere med ulike forutsetninger og «bagasje» komme i konflikt med kravet om tjenester med høy kvalitet, samt kommunenes og fylkeskommunenes krav til kompetanse og kvalifikasjoner som ligger til grunn for ansettelser.

En mer mangfoldig befolkning skaper nye muligheter og utfordringer for kommunesektoren. En mer sammensatt gruppe tjenestemottakere kan bety at større mangfold blant dem som skal yte tjenestene - arbeidstakerne - etterspørres og ønskes velkommen. Det gjør at kommunen og fylkeskommunen som arbeidsgiver må tenke nytt, bl.a. når det gjelder personalpolitikk, rekruttering og ledelse. I takt med en større og mer sammensatt gruppe tjenestemottakere, både når det gjelder opprinnelse, helsetilstand, individuelle preferanser og kultur, vil det også være behov for utvikling og innovasjon i tjenester, samt møteplasser for refleksjon, drøfting og utvikling når det gjelder hvordan tjenester kan utvikles og tilpasses og eventuelle etiske dilemmaer som oppstår som en følge av dette.⁸⁹ Dette fordrer både god dialog med brukere og ansatte, samt dialog med universitet- og høgskolesektoren for å sikre kvalitet og relevans i (profesjons)utdanninger hvor kommunesektoren er en viktig mottaker av nyutdannede kandidater.⁹⁰

En undersøkelse om kommunesektorens innsats for å øke sysselsettingen blant personer med nedsatt funksjonsevne, viser at kommunesektoren i stor grad lykkes med å tilrettelegge og videreføre arbeidsforholdene for egne ansatte og at de også når målet om å stille arbeidsutprøvningsplasser til

⁸⁷ I følge Aftenposten har staten brukt 3,3 milliarder kroner på å få flere til å fullføre videregående siden 1994. Over 1,7 milliarder av dette har gått til ulike tiltak for at flere ungdommer kommer i lære.

⁸⁸ <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Over-700-ordforerkandidater-lover-a-skafe-flere-lareplasser-8135185.html>

⁸⁹ Se f.eks. Elgvin m. fl. (2014): *Mangfoldskommunen Drammen. Likeverdige tjenester for en mangfoldig befolkning* for en drøfting av dette.

⁹⁰ Se f.eks. Rambøll (2013) *Samarbeid mellom kommunesektoren og UH-sektoren for økt kvalitet og relevans i UH-utdanning* for en drøfting av utbredelse og typer av samarbeid mellom kommunesektoren og UH-sektoren.

rådighet for personer som har behov for det.⁹¹ Samarbeidet med NAV fremheves her som helt sentralt både når det gjelder tilrettelegging og oppfølging av egne ansatte og kandidater i arbeidsutprøving. Dette gjelder både NAV Arbeidslivssenter og de lokale NAV-kontorene. Særlig fremheves NAV Arbeidslivssenter som en god samarbeidspartner siden de både har kompetanse og vilje til å gi råd og veiledning om kommunesektorens IA-arbeid generelt og arbeidet med delmål 2 spesielt. Viktige suksessfaktorer er faste kontaktpersoner hos NAV Arbeidslivssenter og tett samarbeid med det lokale NAV-kontor, både når det gjelder rekruttering og oppfølging av kandidater i arbeidsutprøving. I tillegg fremheves NAVs bistand til utfylling av søknader om økonomiske virkemidler som svært viktig. Det fremkommer videre at kommunesektoren er opptatt av å finne kreative løsninger og strekker seg langt for å tilrettelegge for den enkelte, for eksempel i form av nye arbeidsoppgaver.

3.2.6 Holdningsskapende arbeid

Kommunen og fylkeskommunen som samfunnsbygger og tjenesteyter har en viktig rolle når det gjelder å sørge for at innbyggerne mottar de tjenester de har krav på og rett til, men også legge til rette for gode og inkluderende lokalsamfunn. Det betyr at kommunesektoren har et ansvar for å inkludere flere i fellesskapet gjennom å fremme toleranse, mangfold og møteplasser hvor folk med ulik bakgrunn, livssyn og livsstil kan møtes. Dette fordrer både politisk evne og vilje til å gjøre dette mulig, samt administrative ressurser til å iverksette og drifte målrettede tiltak. I tillegg fordrer det at en i stedet for å anlegge et «oss»- og «dem»-perspektiv, hvor majoritetsbefolkningen har definisjonsmakten, legger vekt på å bygge inkluderende fellesskap med plass til flere stemmer, samt «*anerkjenne at det finnes flere veier til det gode liv*».⁹²

En rapport om integrering i distriktskommuner peker på at hvorvidt innvandrere føler seg inkludert, kommer an på lokalbefolkningens holdninger og åpenhet overfor nye kulturelle grupper, ikke bare innvandreres tilgang på bolig og arbeid.⁹³ Rapporten peker på at gode grep i dette arbeidet handler om at kommunene selv må være nysgjerrige på innvandreres motivasjon for å bosette seg på det enkelte sted, at de må ha fokus på hvordan innvandrere kan representere en ressurs for lokalsamfunnet, og at kommune og frivillighet må spille på lag for å tilby infrastruktur og møteplasser som legger til rette for møter mellom majoritets- og minoritetsbefolkning.

3.2.7 Spørsmål

- Hva er de mest nødvendige tiltak/løsninger som kommunene og fylkeskommunene kan bidra med selv?

⁹¹ Rambøll (2013): Kommunesektorens innsats for å bidra til å øke sysselsettingen blant personer med nedsatt funksjonsevne.

⁹² Rogstad, Jon (2015): «Utenforskap – utfordringer». Notat til KS. Fafo.

⁹³ IMDi/Distriktssenteret (2010): «Integrering i distriktskommuner». IMDi-rapport7-2010.
http://evalueringsportalen.no/evaluering/integrering-i-distriktskommuner-ein-kunnskapsstatus-om-integreringsprosessar-og-inkluderings tiltak-i-distriktskommunar/Integrering%20i%20distriktskommuner_IMDI%20og%20Distriktssenteret%202010.pdf/@@inline

3.3 Hva kan kommuner og fylkeskommuner gjøre sammen med sivilsamfunnet?

Det blir stadig tydeligere at kommuner og fylkeskommuner må spille på ressursene som ligger i det sivile samfunn for å løse sitt samfunnsoppdrag.

En utfordring for kommunesektoren er at de ikke kan legge premissene for samarbeidet med sivilsamfunnet, men at dette må skje på «tredje sektors» egne premisser. Det er derfor sentralt at kommunen og fylkeskommunen tilrettelegger og koordinerer samarbeidet, fremfor å være premissleverandør og beslutningstaker.

Kommunene og fylkeskommunene kan benytte sivilsamfunnet til å høre alle stemmene og dermed bidra til at det kulturelle og normative rommet er stort nok til å omfavne alle. Som tilrettelegger kan kommunesektoren skape arenaer og for deltakelse og samspill med andre aktører. Samarbeid med tredje sektor bør fokusere på å «utløse» de ressursene og det potensialet som ligger i sivilsamfunnet lokalt. En slik tilnærming kan bidra til å sikre samarbeid mellom myndigheter og frivillige uten at det går på bekostning av frivillighetens autonomi.⁹⁴

3.3.1 Utvikling av uformelle arenaer for aktivitet, frivillighet og kultur

Som nevnt er det store forskjeller i samfunnet når det kommer til hvilke grupper som i dag deltar i kulturtilbud, idrettslag og frivillige verv. Dette er arenaer hvor utenforskap forebygges hvis man er en del av aktiviteten, men hvor utenforskap også kan oppstå ved at enkelte grupper ikke kan eller får tilgang til disse arenaene.

Det kan være utfordrende for kommunene å spille en sentral rolle i tilretteleggingen av den uformelle aktiviteten, nettopp fordi den er uformell. Samtidig vet vi at de uformelle arenaene er viktige for å forebygge utenforskap. Kommunenes rolle ligger da i større grad i å tilrettelegge det fysiske rommet, i form av byplanlegging, eller tilgjengeliggjøring av lokaler og arenaer, uten at det er kommunen selv som er premissleverandør for aktiviteten. Samtidig er det vanskelig å måle effekten av ressurser som blir brukt på å etablere «rom for» eller «arenaer for» uformell aktivitet. Det er derfor sentralt at kommunesektoren vurderer hvordan de selv kan argumentere for finansiering og nytteverdi av slike tiltak.

3.3.2 Nøytrale arenaer for etablering av sosiale nettverk

I «Betingelser for frivillig innsats – motivasjon og kontekst» påpekes det hvor viktig sosiale nettverk er for rekrutteringen av personer til frivillig arbeid.⁹⁵ Et flertall begynner med frivillig arbeid fordi noen spør dem, eller fordi de får høre om mulighetene gjennom noen de kjenner. Den vanligste rekrutteringsveien går gjennom bekjentskaper, såkalte svake bånd, ikke gjennom nære familie- og vennskapsbånd.

Det kreves både fysisk og sosial infrastruktur for å etablere sosiale nettverk. Integreringsforskning viser at noen arenaer oppleves som mer nøytrale og tryggere enn andre. Et eksempel på dette er skolen. Det er ofte lavere terskel for foreldre selv å delta i aktiviteter, eller sende barna på aktiviteter når skolen er arena, fordi dette er en kjent, trygg ramme.⁹⁶ Gjennom aktivt å bruke barnehager og skoler som møteplasser, kan kommuner og fylkeskommuner også etablere arenaer for utvikling av sosiale nettverk.

⁹⁴ Blant annet Ødegård og Sætrang (2015)

⁹⁵ Wollebæk m.fl. (2015) «Betingelser for frivillig innsats – motivasjon og kontekst».

⁹⁶ Wollebæk m.fl. (2010): «Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering».

3.3.3 Sosialt entreprenørskap

Sosialt entreprenørskap er et samlebegrep om innovative løsninger på sosiale utfordringer. Sosialt entreprenørskap er entreprenørskap anvendt på sosiale eller samfunnsmessige utfordringer og problemer og innebærer å løse disse på nye måter som kan skape varige forbedringer på viktige områder i samfunnet. De sosiale entreprenørene befinner seg i mellomrommet mellom offentlig og private sektor og sivilsamfunnet. Sosiale entreprenører kjennetegnes nettopp av deres evne til å se og iverksette nye løsninger på sosiale og samfunnsmessige utfordringer.

Når det gjelder samspillet mellom kommunal sektor og sosiale entreprenører i Norge synes det å være få studier som omhandler dette.⁹⁷ Sosialt entreprenørskap er imidlertid i ferd med å bre om seg, også i Norge. Telemarksforskning har i sin rapport *"Sosialt entreprenørskap som ledd i innsatsen mot fattigdom"*, særlig sett på hvordan sosialt entreprenørskap kan gi nye veier til inntektsgivende arbeid, og på den måten redusere utenforskap i form av inkludering i arbeidslivet.⁹⁸ De påpeker at det er en tydelig entusiasme i praksisfeltet, og en økning av antall virksomheter og aktører som betegner seg som sosiale entreprenører.

Erfaringene fra andre land er at sosialt entreprenører kan utgjøre et viktig bidrag i utviklingen av lokalsamfunnet. Sosiale entreprenører kan også fungere som katalysator for samarbeidet mellom kommunen, frivillig sektor og privat sektor og bidra til at potensialet som finnes i det sivile samfunnet blir utnyttet.⁹⁹

3.3.4 Kommunen og fylkeskommunen som tilrettelegger og koordinator

Et forslag til hvordan kommunesektoren kan forebygge utenforskap i sivilsamfunnet er å etablere koordinatorfunksjoner i kommunene eller fylkeskommunene.¹⁰⁰ En slik koordinerende funksjon handler om å engasjere personer som kan se utover de etablerte rammene for kultur og frivillighetsarenaer.

Etableringen av en koordinerende rolle kan være en mulig strategi for å skape kontakt mellom ulike lokalsamfunnsaktører, både offentlige, ideelle og private. Mange kommuner benytter i dag SLT-koordinatorer i det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet. SLT-koordinatoren har en viktig rolle når det kommer til å få kommunen, politiet og frivillige lokale aktører til å koordinere tiltak overfor utsatte grupper. Dette er erfaringer som kan overføres til arbeidet med å forebygge utenforskap. Man kjenner også til vellykkede forsøk i Danmark hvor man har koordinatorer som er kjent i lokalsamfunnet, og driver kontinuerlig oppsøkende arbeid.

En viktig del av kommunesektorens rolle som tilrettelegger og koordinator er å sikre kompetanseutvikling, både i egen organisasjon og ved å bringe kompetanse ut i samfunnet. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor har blant annet pekt på at kommunene må kunne bidra til å veilede organisasjoner og aktører. Gjennom målrettet kompetanseutvikling kan kommunen bidra til å styrke frivillige organisasjoner slik at de kan spille en større rolle i å forebygge utenforskap.

⁹⁷ Korosec og Berman (2006), Public Administration Review: Municipal Support for Social Entrepreneurship TemaNord (2015)

⁹⁸ Gustavsén, Karin og Kobro, Lars U. (2012): *Sosialt entreprenørskap som ledd i innsatsen mot fattigdom*. TF-rapport nr. 305.

⁹⁹ TemaNord 2015: 502. Sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon. Kartlegging av innsatser for i Sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon i Norden

¹⁰⁰ Hovedsakelig basert på forskning av blant annet Guro Ødegård og Synne Sætrang ved senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Ødegård og Sætrang presenterer blant annet i notatet «Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn» fem ulike tiltak på kommunalt nivå knyttet til integrasjonssatsningen.

3.3.5 Spørsmål

- Hva er de mest nødvendige tiltak/løsninger som kommunene og fylkeskommunene kan bidra med i samarbeid med lokalsamfunnet/det sivile samfunn?

3.4 Hva kan og må staten bidra med?

For å ivareta sin velferdspolitiske rolle er kommunesektoren avhengig av å ha juridiske, økonomiske og faglige rammebetingelser som legger til rette for det. Dette innebærer

- et lovgrunnlag som tydeliggjør kommuner og fylkeskommuners ansvar og plikter
- samsvar mellom kommunesektorens oppgaver og de økonomiske rammene for sektoren
- faglige føringer som bygger opp under kommunesektorens autonomi

For at kommuner og fylkeskommuner skal ta en aktiv rolle i arbeidet med å forebygge og redusere utenforskap, må også staten bidra. I avsnittene nedenfor presenteres mulige løsninger hvor også staten må bidra.

3.4.1 Revurdering av kompetansebegrepet

I 1994 ble den videregående opplæringen i Norge reformert. Alle fikk rett til videregående opplæring. Reformen førte til en dobling av oppnådd yrkeskompetanse blant yrkesfagelevene. Det betyr at reformen i seg selv bidro til høyere grad av kompetanseoppnåelse og dette var også en av reformens intensjoner. Som sådan var reformen vellykket. Ved å gi hele kullet rett til inntak og til å gjennomføre videregående opplæring, bidro Reform 94 til en betydelig økning i andelen unge som besto videregående opplæring. I tiårene før Reform 94 var store deler av ungdomskullene i arbeid, siden det å ta videregående opplæring ikke var en norm. Det ble ikke betraktet som et problem å ikke gå på skole eller ta videre utdanning. Den samme reformen som bidro til at en betydelig andel unge oppnådde studie- eller yrkeskompetanse gjorde altså frafall til et synlig og omfattende fenomen og problem.¹⁰¹

Andel elever som faller fra videregående opplæring har ligget omtrent på samme nivå siden 1994. Over flere år er det investert milliarder for å øke andel elever som fullfører videregående opplæring, tilsynelatende uten effekt. Det meldes om positiv utvikling i enkelte fylker, men på nasjonalt nivå er andelen som ikke fullfører videregående opplæring stabil.

Flere forskere taler nå for at det er behov for å revurdere kompetansebegrepet som ble innført med Reform 94. Det stilles spørsmål ved om vi har stirret oss blinde på skolen som eneste arena for læring og kvalifisering.¹⁰² Selv om risikoen for ledighet stiger med lav utdanning betyr ikke det at alle nødvendigvis må gjennom det samme utdanningssystemet. Kanskje representerer skolen en ramme for læring som ikke passer alle? Vil det være mer fruktbart å operere med et kompetansebegrep som i større grad åpner for kompetanse ervervet gjennom andre arenaer enn skolen? Finnes det andre måter å gjennomføre utdanningen på enn gjennom et standardisert opplæringsløp?

15. juni 2015 leverte Ludvigsen-utvalget en rapport som vurderer hvordan grunnopplæringens fag og innhold dekker de kompetansene elevene vil trenge i et framtidig samfunns- og arbeidsliv.¹⁰³ Her foreslås også endringer som bør gjøres dersom framtidens kompetanser i større grad skal prege innholdet i opplæringen. Utvalget foreslår en omfattende fagfornyelse i læreplanene for å sikre at opplæringen preges av et bredt kompetansebegrep.

¹⁰¹ Eifred Markussen (2010): Frafall i utdanningen for 16-20-åringer i Norden. TemaNor 2010:517.

¹⁰² Konferanserapport. Nordisk konferanse om ungdom utenfor utdanning og arbeidsliv. NOVA 2012.

¹⁰³ NOU 2015:8. Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanse.

3.4.2 Innretningen på utdanningen ved høyskolene

Tilbakemeldinger fra fagpersoner som arbeider med barn og unge i risiko viser, som nevnt, at de ofte er usikre på om de observasjonene de gjør krever oppfølging. Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) problematiserer kvaliteten på undervisningen ved høyskolene og dokumenterer at lærere, førskolelærere og barnevernspedagoger ikke får kunnskap om barns rettigheter, tegn på omsorgssvikt og samtalemotodikk. Barn og unge i risiko blir dermed ikke sett, og de får ikke den hjelpen de trenger.¹⁰⁴

Dette tilsier at det er behov for å endre innretningen på undervisningen ved høyskolene. Både den teoretiske og praktiske delen av høyskoletilbudet å i større grad rettes mot utfordringene det moderne Norge står overfor. Evidensbasert kunnskap om årsaker til og konsekvenser av sosial ulikhet og utenforskap bør bringes inn i undervisningen. Det samme gjelder vitenskapelige studier av hva som faktisk virker i arbeidet med å forebygge eller redusere utenforskap. Gjennom å øke kompetansen om utenforskap blant høyskoleutdannede legges også et fundament for bedre tverrfaglig arbeid.

3.4.3 Samarbeidet NAV - kommune

Arbeids- og velferdsforvaltningens lokale møtepunkt er NAV-kontoret, som representerer både kommune og stat. NAV har flere oppgaver, hvor formidling og kvalifisering til arbeid er hovedoppgavene, i tillegg til inntektssikring, råd og veiledning, Individuell plan og midlertidig botilbud. Inntektssikringen består av trygdeytelser, basert på opparbeidede rettigheter i Folketrygden, eller stønader etter Lov om sosiale tjenester, som er behovsprøvd. Den førstnevnte beregnes på bakgrunn av lønnsinntekt og evt. trygdeytelser, den andre reguleres av statlige veiledende retningslinjer for utmåling av økonomisk stønad. Noen kommuner har egne fastsatte normer for sosialstønad.

Kommunen samarbeider med NAV på flere måter. Samarbeid om å forebygge/bekjempe utenforskap kan for eksempel dreie seg om formidling til arbeid, ulike arbeidsmarkedstiltak hvor kommunen er tiltaksarrangør, samarbeid om unge som står i fare for eller har falt fra videregående opplæring, samarbeid om utsatte barn og familier med tiltak fra barnevernet, samarbeid om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere og samarbeid om Kvalifiseringsprogrammet (KVP). Gjennom regelverk, styringssignaler og tildelingsbrev legger staten føringer for NAV-kontorets arbeid og prioriteringer. Dette kommer tidvis i konflikt med lokale forutsetninger og behov.

3.4.3.1 Introduksjonsprogrammet

I 2014 avsluttet 3189 personer introduksjonsprogrammet.¹⁰⁵ 44 prosent av disse gikk direkte over i arbeid eller utdanning.¹⁰⁵ Dette er godt under regjeringens mål for ordningen, som er 55 prosent overgang til arbeid. En rapport fra NIBR viser at individuelle faktorer ved deltakerne, som kjønn, landbakgrunn og utdanning, har størst forklaringskraft når det gjelder å forklare variasjoner i resultater av introduksjonsprogrammet.¹⁰⁶ Dette er faktorer som kommunesektoren ikke har noen innvirkning på og rapporten prøver derfor å si noe om hvordan kommunens organisering og egeninnsats påvirker deltakernes resultater. Rapporten viser, i tråd med tidligere forskning, at det ikke er noen entydig sammenheng mellom for eksempel organisering innenfor eller utenfor NAV og deltakernes resultater.¹⁰⁷ Det som imidlertid har betydning, er hvorvidt kommunene tilbyr fulltidsprogram, og antall programrådgivere i kommunen. Det handler altså mer om hvordan man arbeider, enn om hvor man er organisert.¹⁰⁸

¹⁰⁴ <http://www.nkvts.no/biblioteket/Publikasjoner/KunnskapMotTrygghetHandle.pdf>

¹⁰⁵ <http://www.imdi.no/no/Introduksjonsordningen/Introresultater/>

¹⁰⁶ Tronstad, Kristian Rose (2015): Introduksjonsprogram for flyktninger i norske kommuner. Hva betyr organiseringen for overgangen til arbeid og utdanning? NIBR-rapport 2015:2

¹⁰⁷ Se f.eks. Rambøll (2011): Analyse av kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen, og Ideas2evidence (2014): Evaluering av introduksjonsprogrammet i storbyene

¹⁰⁸ Tronstad, Kristian Rose (2015): Introduksjonsprogram for flyktninger i norske kommuner. Hva betyr organiseringen for overgangen til arbeid og utdanning? NIBR-rapport 2015:2

En undersøkelse om kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen identifiserte følgende fem faktorer som viktige for å oppnå gode resultater:

- Samarbeid mellom aktører er avgjørende for måloppnåelse (for eksempel mellom voksenopplæring og NAV)
- God ledelse og lederforankring
- Tilgang til både kommunale og statlige tiltak
- Norskopplæringen må både holde høy kvalitet, ha høyt læringstrykk og være tilstrekkelig arbeidsrettet
- Tett individuell oppfølging øker sjansene for gode resultater – programrådgiverne må ha tilstrekkelig kapasitet til hver enkelt deltaker¹⁰⁹

Annen forskning bygger opp under dettesom blant annet vektlegger at kvalifiseringen bør være på full tid, og at deltakerne tilbys språkpraksis, arbeidspraksis, og yrkesrettede kurs som del av introduksjonsprogrammet.^{110 111} Forskningen viser ingen klare negative eller positive effekter av utenfor/innenfor NAV-organisering på deltakernes resultater.¹¹² Det avgjørende er at arbeidsrettingen av opplæringen er effektiv og at det samarbeides godt med arbeidsgivere. Dette kan ivaretas både innenfor og utenfor NAV. Enkelte «gode» kommuner samarbeider ikke med NAV, men direkte med arbeidsgivere. Andre fremhever nettopp samarbeidet med NAV som avgjørende. Samarbeid med NAV om tiltaksplasser er ikke ensbetydende med gode resultater, det avgjørende er *hvordan* NAVs tiltaksapparat benyttes.

3.4.3.2 Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) ble innført i 2007 som et virkemiddel for å bekjempe fattigdom. Siden starten har 28 500 personer deltatt. Programmet er evaluert flere ganger.

En studie fra Frisch-senteret viser at KVP nytter ved at deltakerne har høyere sysselsetting og arbeidsinntekt 3-4 år etter gjennomført program.¹¹³ Samtidig framkommer det i rapport fra Helsetilsynet at mye som må rettes på dersom KVP skal fungere etter lovens intensjon.¹¹⁴ Rapporten viser at det er mange som har rettighet til KVP, men som ikke er klar over dette, at det er litt for tilfeldig hvilke tiltak brukerne blir plassert i og at mange ikke får en fullverdig plan.

Tilsyn som har vært gjennomført viser lovbrudd i 76 av de 92 kommunene (90 NAV-kontor). I nesten halvparten av kommunene finner fylkesmennene at søkerens situasjon ikke er godt nok kartlagt ved søknad om kvalifiseringsprogram. I saker der kvalifiseringsprogram er innvilget, finner fylkesmennene at det i omtrent halvparten av kommunene ikke tilbys tilfredsstillende individuell tilpasning; programmet består eksempelvis av standardiserte kurs eller tiltak som ikke samsvarer med deltakerens behov. Dette tyder på at det er sprik mellom statlige målsettinger for og lokal implementering av programmet.

3.4.3.3 Styrking av NAV-kontorene

Arbeids- og sosialdepartementet oppnevnte våren 2014 en ekspertgruppe som skulle gjennomgå NAV. Formålet var å identifisere og foreslå tiltak for å forbedre brukermedvirkning, brukertilfredshet og få flere trygdemottakere i arbeid. I sluttrapporten anbefaler utvalget at NAV-kontorene bør konsentrere seg om følgende for å oppnå formålet:¹¹⁵

¹⁰⁹ Rambøll (2011): Analyse av kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen

¹¹⁰ Se f.eks. Djuve et al. (2011). *Kvinner i kvalifisering: Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver*. Fafo, rapport 2011:02

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Se f.eks. Ideas2evidence (2014), Rambøll (2011), Tronstad (2015).

¹¹³ Markussen et al. (2014): Leaving Poverty Behind? The Effects of Generous Income Support Paired with Activation. Frischsenteret.

¹¹⁴ Helsetilsynet (2015): Kvalifisert til kvalifisering? Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2013 og 2014 med kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet i Nav.

¹¹⁵ Vågang m.fl. (2015): *Et NAV med muligheter. Bedre brukermøter, større handlingsrom og tettere på arbeidsmarkedet*. Sluttrapport.

- Rykke nærmere arbeidsmarkedet og arbeidsgiver
- Større lokal frihet til å tilpasse tjenester til brukerens behov
- Mindre styring og mer ledelse
- Økt oppmerksomhet på brukeren, ikke på system
- Sikre kunnskapsbaserte tjenester og kompetanse i møte med brukerne

Utvalgets anbefalinger er i stor grad i tråd med funn fra tidligere undersøkelser om NAV, som framhever at det har vært lagt for lite vekt på arbeidsmarkedskunnskap, arbeidsgiverkontakt og arbeidsformidling, tidvis spenningsforhold mellom statlig standardisering og behov for lokalt tilpassede løsninger, samt IKT-systemer som ikke fremmer samhandling og effektivitet.¹¹⁶

For å styrke arbeidslivs- og arbeidsgiverkontakten foreslår utvalget flere grep. En viktig anbefaling er at NAV-kontoret selv bør forestå en større del av arbeidsrettete tiltak, framfor å kjøpe disse fra eksterne leverandører.¹¹⁷ Gevinster av dette er blant annet tettere kontakt med arbeidslivet, økt kompetanse på lokalt arbeidsmarked, økt innsikt i både arbeidsgiveres og arbeidstakeres behov. Dette antas å ha positiv effekt på arbeidet med å få flere i jobb og færre på trygd.

I tillegg anbefaler utvalget mindre (sentral)styring av NAV-kontoret, forenkling av tiltaksregelverket og at ansatte i NAV-kontoret får større frihet til å tilpasse tiltaksnivå og –type etter lokale behov og variasjoner, basert på lokal kunnskap om arbeidsmarked og bruker.

Utvalget anbefaler også organisatoriske grep i form av større NAV-kontorer, mer myndighet til NAV-kontorlederne og eksplisitte kompetansekrav til NAV-veilederne. I tillegg er rapporten tydelig på at kultur og holdninger er viktig i arbeidet med å få flere i arbeid. Kort oppsummert handler det om å fokusere på muligheter fremfor begrensninger (sykdom), involvere bruker (brukermedvirkning), mer enhetlig forståelse mellom kommunal og statlig del av NAV-kontoret og utvikling av NAV som en lærende organisasjon både internt i NAV-kontoret og mellom nivåer i NAV. Rapporten påpeker at NAV er avhengig av samhandling med et velfungerende hjelpeapparat utenfor NAV, og trekker fram utdannings- og helsesektoren som viktige samarbeidspartnere.

3.4.4 Samsvar mellom oppgaver og økonomiske rammer

For å lykkes i arbeidet med å forebygge og redusere utenforskap er kommunesektoren avhengig av at det er samsvar mellom oppgaver og de økonomiske rammer. Reformen, programmer og tiltak som settes i verk må kostnadsberegnes og fullfinansieres.

3.4.5 Spørsmål

- Hva er de mest nødvendige tiltak/løsninger som staten kan og må bidra med?

¹¹⁶ Se f.eks. Fossestøl m.fl. (2014): NAV-reformen 2014. En oppfølgingsstudie av lokalkontorenes organisering etter innholdsreformen. AFI-rapport 2014:13.

¹¹⁷ Se bl.a. Grimsø m.fl. (2015): Evaluering av forsøket Kjerneoppgaver i NAV. Delrapport 2. AFI/FoU-resultat 2015 for en drøfting av dette.

4. Vedlegg

4.1 Litteraturliste

Anda, R. F., Felitti, V. J., Bremner, J. D., Walker, J. D., Whitfield, C. & Perry, B. D. et al. (2006): The enduring effects of abuse and related adverse experiences in childhood. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 256, 174–186.

Bachmann, Kari og Haug, Peder (2006): Forskning om tilpasset opplæring. Høgskulen i Vola. Forskningsrapport nr. 62, 2006.

Bergsli, Heidi (2013): Helse og frafall i videregående opplæring. Sosialforsk. Høgskolen i Oslo og Akershus.

Bø m.fl. (2013): Funksjonshemma på arbeidsmarknaden i 2013. SSB.

Christophersen, Asbjørg S. m.fl. (2014): Alkohol og andre rusmiddel. I folkehelse rapporten 2014. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Clausen, Sten-Erik m.fl. (2008): Barneverns klienter i Norge 1990-2005. En longitudinell studie. NOVA-rapport 3/08.

Dahl, Espen, Bergsli, Heidi og van del Wel, Kjetil A. (2014): Sosial ulikhet i helse: en norsk kunnskapsoversikt. Oslo: Høgskolen i Oslo og Akershus.

Deloitte (2015): Evaluering av modellkommuneforsøket.

Djuve m.fl. (2011): Kvinner i kvalifisering: Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver. Fafo, rapport 2011:02

Djuve, A. B. (2006). "Ikke-vestlige innvandrere i norsk arbeidsliv: Integrering i randsonen". I: Arbeid, velferd og samfunn. Oslo: Arbeids- og velferdsdirektoratet.

Drammen kommune (2014): Beskrivelse av mangfolds- og inkluderingsarbeidet i Drammen kommune. Internt dokument, tilgjengeliggjort for Rambøll Management Consulting.

Elgvin, Olav m. fl. (2014): Mangfoldskommunen Drammen: Likeverdige tjenester til en mangfoldig befolkning. Oslo: Forskningsstiftelsen Fafo, rapport 2014:32.

Enjolras, Bernard og Wollebæk, Dag (2010): «Frivillige organisasjoner, sosial utjevning og inkludering». Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2010:2.

Epland m.fl. (2014): Flere innvandrerbarnefamilier med lavinntekt. SSB.

Falch, Torberg & Nyhus, Henning (2011): Betydningen av fullført videregående opplæring for sysselsetting blant unge voksne. SØF-rapport nr. 01/11 Senter for økonomisk forskning AS.

Falch, Torberg m.fl. (2009): Kostnader av frafall i videregående opplæring. Senter for økonomisk forskning AS.

- Falkum m. fl. (2015): Arbeidsgiveres inkluderingsevne. AFI-rapport 5/2015.
- Finnvold, Jon Erik (2015): Notat, arbeidsverksted KS 11-12 august 2015. NOVA.
- Finnvold, Jon Erik (2013): Langt igjen? Levekår og sosial inkludering hos menneske med fysiske funksjonsnedsetjingar. NOVA-rapport 12/13.
- Finnvold, Jon Erik og Pedersen, Hilde E. (2012): Alle skal med? Utdanning og arbeid for fysisk funksjonshemmede. *Samfunnsspeilet*: Tidsskrift om levekår og livsstil.
- Folkehelseinstituttet (2014) Sosial støtte og ensomhet – faktaark. <http://www.fhi.no/artikler/?id=69765>
- Fossestøl m.fl. (2014): NAV-reformen 2014. En oppfølgingsstudie av lokalkontorenes organisering etter innholdsreformen. AFI-rapport 2014:13.
- Frostad, Per m. fl. (2014): Losing All Interest in School: Social Participation as a Predictor of the Intention to Leave Upper Secondary School Early, *Scandinavian Journal of Educational Research*, publisert online 5. juni 2014.
- Grimsmo m.fl. (2015): Evaluering av forsøket Kjerneoppgaver i NAV. Delrapport 2. AFI/FoU-resultat 2015.
- Gustavsen, Karin og Kobro, Lars U. (2012): Sosialt entreprenørskap som ledd i innsatsen mot fattigdom. TF-rapport nr. 305.
- Helsetilsynet (2015): Kvalifisert til kvalifisering? Oppsummering av landsomfattende tilsyn i 2013 og 2014 med kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet i Nav.
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (2014): Årsrapport. Oslo: IMDi.
- IMDi/Distriktssenteret (2010); «Integrering i distriktskommuner». IMDi-rapport7-2010.
- Kayed, Nanna S. m.fl.(2015). Psykisk helse hos barn og unge i barnevernsinstitusjoner. Rapport. Regionalt kunnskapssenter for barn og unge – psykisk helse og barnevern. Trondheim: NTNU
- Kermit, P., Tharaldsteen, A. M., Haugen, G. M. D. & Wendelborg, C. (2014). En av flokken? Inkludering og ungdom med sanse- og funksjonsnedsettelser – muligheter og begrensninger. NTNU Samfunnsforskning og Statped.
- Konferanserapport. Nordisk konferanse om ungdom utenfor utdanning og arbeidsliv. NOVA 2012.
- Korosec og Berman (2006): Public Administration Review: Municipal Support for Social Entrepreneurship.
- Kvello, Ø. (2010): Sped- og småbarn utsatt for omsorgssvikt. I V. Moe, K. Slinning & M. B. Hansen (red.), *Håndbok i sped- og småbarns psykiske helse* (s. 493–526). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Lillejord, Sølvi m.fl. (2015):Frafall i videregående opplæring: En systematisk kunnskapsoversikt. Kunnskapssenter for utdanning.
- LO (2015): Utenforskap" og inkludering -riktig omfang og riktig målgruppe. Samfunnsnotat nr 3/15. Samfunnspolitisk avdeling. Oslo Landsorganisasjonen i Norge.

Markussen, Eifred og Seland, Idunn (2012): Å redusere bortvalg – bare skolens ansvar? En undersøkelse av bortvalg ved de videregående skolene i Akershus fylkeskommune skoleåret 2010-2011. Rapport 6/2012.

Markussen, Eifred (2010): Frafall i utdanningen for 16-20-åringer i Norden. TemaNor 2010:517.

Markussen, Eifred m. fl. (2007): Inkluderende spesialundervisning? Om utfordringer innenfor spesialundervisningen Rapport nr. 1 fra prosjektet: Gjennomgang av Spesialundervisning, Evaluering av Kunnskapsløftet.

Markussen, Simen m.fl. (2014): Leaving Poverty Behind? The Effects of Generous Income Support Paired with Activation. Frisch-senteret. Notat.

Mathiesen, Ida Holth m.fl. (2012): Hvorfor øker bruken av spesialundervisning? Rapport IRIS 2012/17.

Midtbøen, A.H. og J. Rogstad (2012). Diskriminerings omfang og årsaker. Institutt for samfunnsforskning, rapport 2012:1.

Mjaavatn, Per E. og Frostad, Per (2014): Tanker om å slutte på videregående skole: Er ensomhet en viktig faktor? Spesialpedagogikk, volum 79.

Moss Mathisen, Kristian (2011): Frafall eller bortvalg i videregående skole. Høgskolen i Oslo, avdeling for samfunnsfag

Mykletun, Arnstein m.fl. (2009): Psykiske lidelser i Norge: Et folkehelseperspektiv. Rapport. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt

Nadim, Marjan m.fl. (2009): Barnefattigdom i Norge. Omfang, utvikling og geografisk variasjon. Fafo-rapport 2009:38.

NAV (2015). Utvikling i sykefraværet, 4 kvartal 2014.

NAV (2014). Fattigdom og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk – 2014. Rapport 3.

Nordahl, Thomas og Hausstätter, Rune S. (2009): Spesialundervisningens forutsetninger, innsatser og resultater. Høgskolen i Hedmark.

Nordahl, Thomas m. fl. (2009): Skoler med stort og lite omfang av atferdsproblemer. Høgskolen i Hedmark. Rapport 3/09.

NOU 2015:8: Fremtidens skole. Fornyelse av fag og kompetanse.

NOU 2012:6: Arbeidsrettede tiltak.

Opplæringsloven, § 3-1

Ose, Solveig O. m.fl.(2013): Evaluering av IA-avtalen (2010 – 2013). Rapport. SINTEF.

Ose, Solvei O. m.fl. (2014): Evaluering av Jobbstrategien for personer med nedsatt funksjonsevne. Rapport. SINTEF.

Rambøll Management Consulting (2015): Utredning av behov for kompletterende utdanning for søkerne i godkjenningsprosessen for lovregulerte yrker. Rapport.

Rambøll Management Consulting (2013) Samarbeid mellom kommunesektoren og UH-sektoren for økt kvalitet og relevans i UH-utdanning. Rapport.

Rambøll Management Consulting (2013): Kommunesektorens innsats for å bidra til å øke sysselsettingen blant personer med nedsatt funksjonsevne. Rapport.

Rambøll Management Consulting (2011): Analyse av kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen. Rapport.

Rasmussen, Ingeborg m. fl. (2010): Samfunnsøkonomiske konsekvenser av marginalisering blant ungdom. Vista Analyse rapport nr. 2010/07.

Rogstad, Jon (2015): Utenforskap – utfordringer. Notat til KS. Fafo.

Røed, Knut m.fl. (2010): Utdannings- og arbeidskarrierer hos unge voksne: Hvor havner ungdom som slutter skolen i ung alder? Frisch-senteret. Rapport nr. 3/2010.

Skogen m.fl. (2014): Psykisk helse hos voksne - Folkehelserapporten 2014

Skrove, Guri K. m. fl. (2015): Trygg oppvekst - helhetlig organisering av tjenester for barn og unge. Rapport nr.1502. Møreforskning.

Skutlaberg m. fl. (2014). Evaluering av introduksjonsprogrammet i storbyene. Bergen: Ideas2evidence. Rapport 09:2014.

Sletten, Mira Aa. og Hyggen, Christer (2013): Ungdom, frafall og marginalisering. Temanotat. Norges forskningsråd.

SSB (2015): Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

SSB (2015): Arbeidskraftundersøkelsen, 2. kvartal 2015.

SSB (2015): Sysselsetting blant innvandrere, registerbasert, 2014, 4. kvartal.

SSB (2014): Overkvalifisering blant innvandrere 2007-2012. Rapporter 2014/28.

Søholt, Susanne, Tronstad, Kristian R. og Bjørnsen, Hilde M. (2014): Innvandrere og sysselsetting i et regionalt perspektiv. En kunnskapsoppsummering. NIBR-rapport 2014:25.

TemaNord 2015: 502. Sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon. Kartlegging av innsatser for i Sosialt entreprenørskap og sosial innovasjon i Norden

Thorsen, Kristin og Sten-Erik Clausen (2008): Funksjonshemning, ensomhet og depresjon: Hva betyr ensomhet for om personer med funksjonshemning opplever depresjon? Norsk Psykologforening, Vol 45, nummer 1, 2008, side 19-27.

Tronstad, Kristian Rose (2015): Introduksjonsprogram for flyktninger i norske kommuner. Hva betyr organiseringen for overgangen til arbeid og utdanning? NIBR-rapport 2015:2

Tønnesen, Marianne, Astri Syse og Kjersti Norgård Aase (2014): Befolkningsframskrivninger 2014-2100: Hovedresultater. Oslo: SSB.

Tøssebro, J. & Wendelborg, C. (2014): Oppvekst med funksjonshemming. Familie, livsløp og overganger. Oslo: Gyldendal Akademisk

Utdanningsdirektoratet. Indikatorrapport 2015. Oppfølging av samfunnskontrakten for flere læreplasser.

Vågang m.fl. (2015): Et NAV med muligheter. Bedre brukermøter, større handlingsrom og tettere på arbeidsmarkedet. Sluttrapport.

Winsvold, Aina (2011): Evaluering av prosjektet Sammen for barn og unge – bedre samordning av tjenester til utsatte barn og unge. NOVA-rapport 18/11.

Wollebæk m. fl. (2015): Betingelser for frivillig innsats – motivasjon og kontekst. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Rapport 2015:1.

Ødegård og Sætrang (2015): Integrasjon og nettverksbygging i flerkulturelle lokalsamfunn. Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. Notat til KS.

Øia, T. (2012): Ung i Oslo. Nøkkeltall 2012. NOVA-notat nr.7/12.

Aasarød, Askild Matre (2015). Ensomhetsparadokset. Morgenbladet. 21.08.2015.

4.1.1 Besøkte Internettsider

<http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/Over-700-ordforerkandidater-lover-a-skafe-flere-lareplasser-8135185.html>

<http://www.akershus.no/Ansvarsomrader/Opplering/Akershusoppleringen/Den%20gode%20akershus skolen/IKO-modellen/>

http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Oppvekst_og_utdanning/Skole/

http://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Nedsatt_funksjonsevne/Arbeid/

http://www.c-mer.no/web_publicasjon/Husbanken/Ikke_bare_BOLIG_032014/#/1/

<http://www.fhi.no/tema/psykisk-helse/livskvalitet-og-trivsel-hos-barn-og-unge>

<http://gemini.no/2014/01/matte-bestemmer-frafall-i-skolen/>

<http://www.hioa.no/Aktuelle-saker-NOVA-foer-2011/Mindre-ensomhet-i-mellomstore-byer>

<http://www.imdi.no/no/Introduksjonsordningen/Introresultater/>

<https://www.nav.no/no/NAV+og+samfunn/Statistikk/AAP+nedsatt+arbeidsevne+og+uforetrygd+-+statistikk/Uforetrygd>

<http://www.nkvts.no/biblioteket/Publikasjoner/KunnskapMotTrygghetHandle.pdf>

<https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/gratis-kjernetid-i-barnehagen-gir-gode-r/id746924/>

<http://www.sivilsamfunn.no/Info/Aktuelt/Mot-en-felles-definisjon-av-tredje-sektor>

<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/vgogjen>

<http://www.udir.no/globalassets/upload/statistikk/gjennomforing/gjennomforingsbarometeret-2014.pdf>

<http://www.udir.no/Tilstand/Analyser-og-statistikk/vgo/>

<http://www.udir.no/Tilstand/Evaluering-av-Kunnskapsloftet/Gjennomgang-av-spesialundervisningen/>

<http://www.ungdata.no>

<http://www.utdanningsdirektoratet.no>

http://www.ostfold-f.kommune.no/stream_file.asp?iEntityId=15711

4.2 Eksempler på kommuner med god praksis

4.2.1 Tidlig intervensjon og tverrfaglig arbeid

- Aurskog- Høland kommune har utviklet en interaktiv modell som skal være til hjelp i det tverrfaglige og forebyggende arbeidet i hele kommunen
- Tromsø kommune arbeider etter modellen Bedre Tverrfaglig Innsats (BTI). Modellen omfatter alle ansatte i Tromsø kommune som gjennom sitt arbeid kommer i kontakt med barn og unge som har behov for ekstra støtte og oppmerksomhet
- Regional kompetanseplan i Østfold er et eksempel på godt samarbeid på tvers av nivåer og aktører¹¹⁸
- I Bergen og Bodø¹¹⁹ har en etablert et tilbud, DUE (organisert under barnevernstjenesten), som er rettet mot ungdom mellom 16 og 23 år. Ideen bak DUE er at en skal være til stedet der ungdommen er, når de har behov for det. Den enkelte ungdom får et helhetlig, koordinert og individuelt tilpasset tilbud om tett oppfølging i nærmiljøet. Individuell tilpasning, god tilgjengelighet, brukermedvirkning og godt samarbeid mellom etatene er viktige elementer for å lykkes. Blant annet har fleksibel arbeidstid for koordinatorene vært en forutsetning for å oppnå gode resultater.
- UNGBO – Stavanger¹²⁰ er et kommunalt ettervernstiltak for ungdom i alderen 16-23 år. Ungdommer som får oppfølging gjennom Ungbo får bistand til å leie leilighet og får i tillegg oppfølgingstjenester. Den enkelte ungdom får en sosialfaglig koordinator, som sammen med ungdommen bestemmer innholdet i oppfølgingen. Ungbo samarbeider med K46, som er et dag-, kveld-, og døgntilbud til unge med rusmiddelproblemer.

4.2.2 Tiltak for å styrke inkludering og norskferdigheter for barn og familier

- Drammen kommune tilbyr *Gratis kjernetid i barnehage*, som er dokumentert som et godt tiltak for å få flere minoritetsspråklige barn i barnehage, siden forskning viser at barn som har gått i barnehage klarer seg bedre på skolen enn barn som ikke har gått i barnehage.¹²¹ Drammen v/bydelene Fjell og deler av Strømsø har siden 2008 vært del av et forsøksprosjekt med gratis kjernetid i barnehage. Det har vært gjort et aktivt rekrutteringsarbeid blant foreldre og erfaringen er at foreldre som har barn i barnehage gjennom redusert betaling eller gratis kjernetid, etterhvert velger å sende barna på heltidstilbud. Et suksesskriterium er at prosjektleder selv har oppsøkt familier som ikke søker barnehageplass. Prosjektet har gitt mange barn muligheten til å omgås barn med andre språk og å lære norsk.¹²²

4.2.3 Tiltak for å heve kvalitet og resultater i barnehage og grunnskole

- Drammen kommune har iverksatt to store satsinger rettet mot skole og barnehage, Norges Beste Skole (NBS) og Norges Beste Barnehage (NBB). NBS' hovedmålsetting har vært å løfte elevresultater og foreldretilfredshet, og heve Drammensskolens resultater til et nivå over det den sosio-demografiske sammensettingen av befolkningen i Drammen skulle tilsi. NBBs hovedmålsetting har vært å heve kvaliteten på barnehagetilbudet. Begge satsinger er evaluert av Rambøll Management Consulting (2015). Evalueringen viser positive resultater av innsatsene, selv om ikke alle målene er nådd.

¹¹⁸ http://www.ostfold-f.kommune.no/stream_file.asp?iEntityId=15711

¹¹⁹ http://www.c-mer.no/web_publicasjon/Husbanken/ikke_bare_BOLIG_032014/#/1/

¹²⁰ http://www.c-mer.no/web_publicasjon/Husbanken/ikke_bare_BOLIG_032014/#/1/

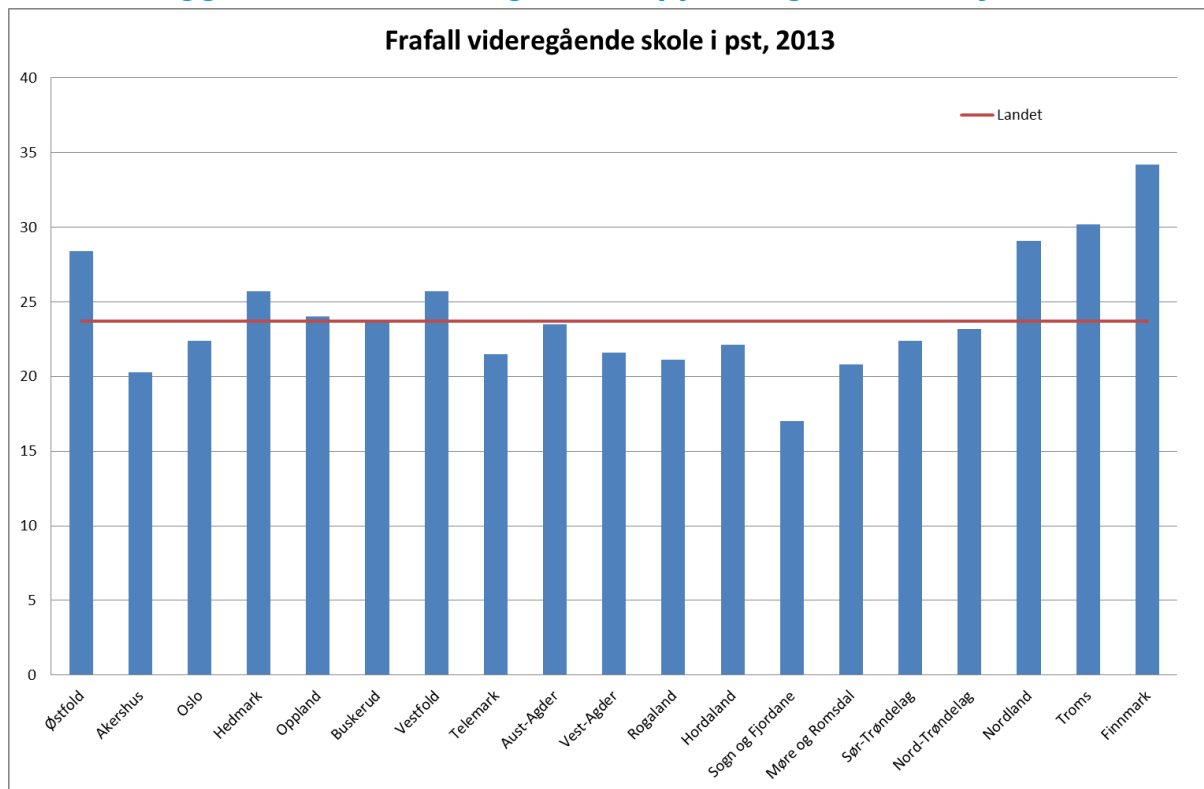
¹²¹ <https://www.regjeringen.no/nb/aktuelt/gratis-kjernetid-i-barnehagen-gir-gode-r/id746924/>

¹²² Beskrivelse av mangfolds- og inkluderingsarbeidet i Drammen. Internt dokument, tilgjengeliggjort for Rambøll.

4.2.4 Tiltak mot frafall i videregående opplæring

- IKO-modellen som benyttes i Akershus fylkeskommune som er et godt eksempel på at tidlig indentifisering og kartlegging av elever i risiko, samt god oppfølging gir bedre gjennomføring¹²³

4.3 Vedlegg 2: Frafall i videregående opplæring for hvert fylke, 2013¹²⁴

Se også vedlagte interaktive modell med tall for frafall i VGO (fylkesvis inndeling).¹²⁵

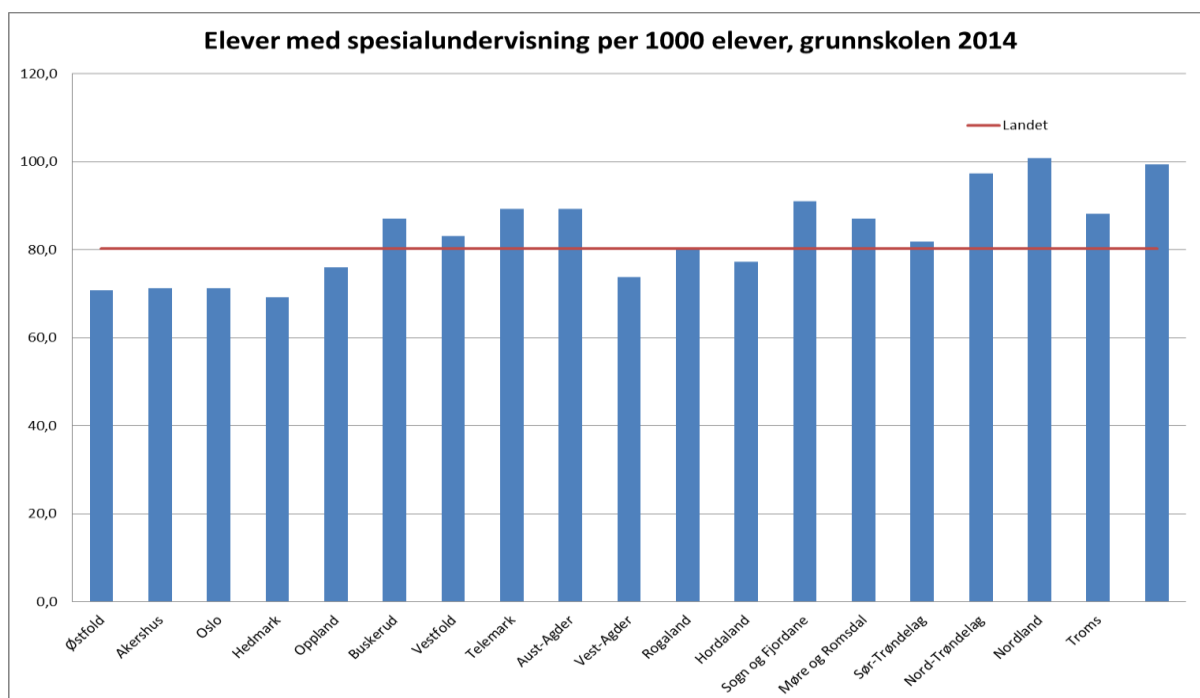
Ekstra -
Tilleggitustrasjon på t

¹²³ <http://www.akershus.no/Ansvarsomrader/Opplering/Akershusoppleringen/Den%20gode%20akershusskolen/IKO-modellen/>

¹²⁴ Kilde; Utdanningsdirektoratet.

¹²⁵ Kilde: KS (2015)

4.4 Vedlegg 3: Andel elever med spesialundervisning i grunnskolen for hvert fylke¹²⁶

Se også vedlagte interaktive modell med tall på andel elever med spesialundervisning (fylkesvis inndeling):¹²⁷

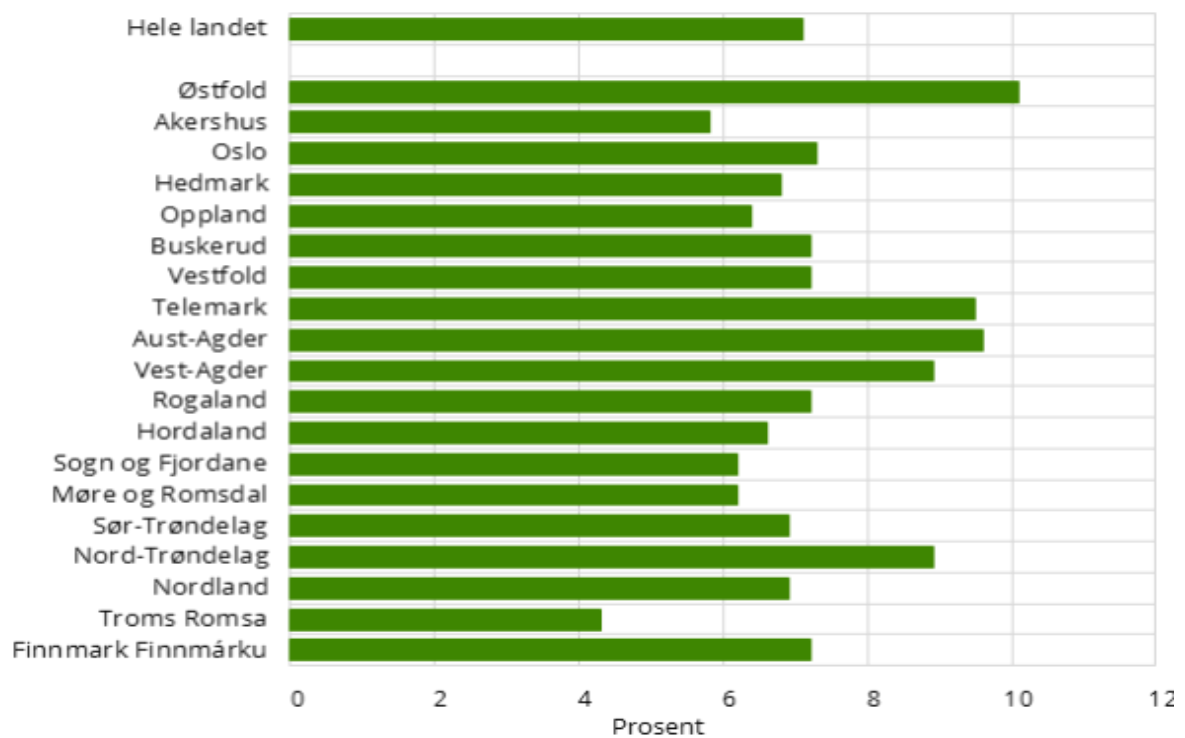
Ekstra -
Tilleggitllustrasjon på t

¹²⁶ Kilde: Utdanningsdirektoratet

¹²⁷ Kilde: KS (2015)

4.5 Vedlegg 4: Innvandrere og arbeidsledighet etter bostedsfylke¹²⁸

Figur 1. Innvandrere som er registrert arbeidsledige etter bostedsfylke. I prosent av arbeidsstyrken. Utgangen av mai 2015

¹²⁸ Kilde: SSB (2015).

4.6 Vedlegg 5: Forekomst av psykiske lidelser¹²⁹

Tabell 5. Forholdstall i prevalens (kvinner / menn) i norske og internasjonale studier

	Oslo	S og FJ	NCS	ESEMeD	NEMESIS
<i>Livstidsprevalens</i>					
Depressive lidelser	2,36	2,08	1,63	1,92	1,80
Angstlidelser	2,29	2,38	1,59	1,84	1,81
Rusrelaterte lidelser	0,45	0,27	0,51	0,15	0,25
Minst én lidelse	1,11	1,91	0,97	1,30	0,94
<i>12-månedersprevalens</i>					
Depressive lidelser	2,3	2,15	1,66	2,0	1,70
Angstlidelser	2,57	2,62	1,92	2,29	2,0
Rusrelaterte lidelser	0,38	0,31	0,41	0,18	0,25
Minst én lidelse	1,25	2,0	1,26	1,69	1,00

Tolkning: 2 betyr dobbelt så hyppig for kvinner som for menn, 1 betyr lik forekomst, 0,5 betyr halvparten så hyppig for kvinner som for menn

¹²⁹ Kilde: Mykletun m.fl. (2009): Psykiske lidelser i Norge: Et folkehelseperspektiv. Rapport. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.

4.7 Vedlegg 6: Miljømessige risikofaktorer for utvikling av psykiske lidelser¹³⁰

4.7.1.1 Sosioøkonomisk ulikhet i psykisk helse

- Det er påvist at sosioøkonomisk ulikhet målt gjennom utdanning, yrke, og inntekt har sammenheng med helse og deretter også gjelder for psykisk helse.
- Den sosiale ulikheten i helse i Norge er økende.
- En hypotese hevder at det er de relative forskjellene, snarere enn det absolutte økonomiske nivået som har betydning for helsa og trolig stemmer dette godt overens med data.
- Politiske løsninger for å redusere sosial ulikhet vil trolig indirekte bedre befolkningens psykiske helse.

4.7.1.2 Arbeidsledighet og økonomiske konjunkturer

- Det er betydelig større psykiske helseforskjeller blant personer som er i jobb sammenliknet med de som er utenfor arbeidslivet, enn det er mellom ulike yrkesgrupper
- Arbeid kan forebygge psykiske lidelser gjennom å tilby daglige rutiner og aktiviteter, sosialt samvær, mening i tilværelsene, inntekt og tilhørighet.
- Siden arbeid i det vesentlige er positivt for den psykiske helsen blir et av de viktigste forebyggende tiltak å opprettholde høy sysselsetting.

4.7.1.3 Tilgjengelighet av alkohol som risikofaktor for alkoholrelaterte problemer og lidelser

- Alkoholomsetningen i Norge, og dermed totalkonsumet av alkohol i befolkningen, har ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB) økt med 31 % i perioden 1996 til 2007
- Særlig blant unge kvinner har vi sett en økning i forbruk av alkohol
- Alkoholavgifter og tilgjengelighet reduserer alkoholrelaterte problemer og helseskader. Effektive tiltak inkluderer åpningstider, antall og tetthet av utsalgssteder samt type utsalgssted og aldersgrenser.
- I de senere år har alkoholavgiftene ikke økt like mye som medianinntekten (som har økt med 48 % fra 1990 til 2007). Den alkoholforebyggende effekten av avgifter blir derved tilsvarende redusert.

4.7.1.4 Fysisk inaktivitet

- Det er en omvendt sammenheng mellom fysisk aktivitet og psykiske lidelser. Fysisk inaktivitet øker risikoen for å utvikle psykiske lidelser
- Fysisk aktivitet er vist å ha en moderat til sterk effekt som behandlingsalternativ for depresjon hos voksne og kan også være nyttig ved angstlidelser, schizofreni, ruslidelser og demens.
- Fysisk aktivitet blant barn kan effektivt økes i skolesammenheng, noe som vil kunne virke forebyggende mot psykiske lidelser
- Mennesker med psykiske lidelser vil ofte trenge støtte og bistand for å gjennomføre fysisk aktivitet

4.7.1.5 Samlivsproblemer

- Samlivsbrudd øker risikoen for å utvikle psykiske lidelser både for voksne og barn. Barn av foreldre som skiller seg har også større risiko for skilsmisse i eget forhold som voksne.
- Omtrent halvparten av alle inngåtte ekteskap i Norge ender i skilsmisse og raten av samlivsbrudd er enda større blant samboere.
- Samlivsbrudd kan i noen grad forebygges ved parterapi for par som allerede har problemer i forholdet
- Det er holdepunkter for at dette også er indirekte virksomme tiltak mot psykiske lidelser.

4.7.1.6 Ensomhet

- Opplevelse av lav sosial støtte og ensomhet er en betydelig risikofaktor for psykiske lidelser
- Spesielt blant eldre er det funnet at ensomhet er en svært sterk risikofaktor for depresjon
- Fravær av sosial støtte på jobb er også en risikofaktor for psykiske lidelser
- Mange innvandrere rapporterer at de opplever liten sosial støtte og man finner gjennomgående mer psykiske lidelser blant innvandrere enn blant etnisk norske

¹³⁰ Kilde: Mykletun m.fl. (2009): Psykiske lidelser i Norge: Et folkehelseperspektiv. Rapport. Oslo: Nasjonalt folkehelseinstitutt.

- Sosiale støttegrupper og selvhjelpsgrupper forebygger depresjon og angst ved styrking av mestringskompetanse og reduksjon av belastninger

4.7.1.7 Røyking

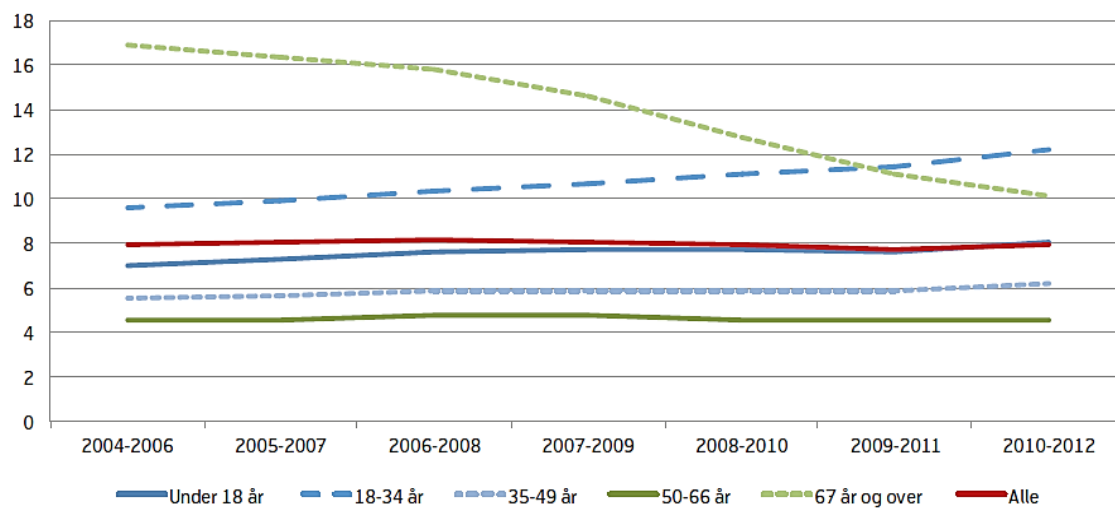
- Det er en assosiasjon mellom røyking og angst og depresjon. Årsakssetningen diskuteres stadig i forskningskretser.
- Enkelte studier konkluderer med at røyking øker depresjon. Selv om det er vanskelig å dokumentere effekt av enkeltstående tiltak, ser forebyggende tiltak mot røyking ut til samlet å ha redusert røyking

4.7.1.8 Opplevelse av misforhold mellom krav og kontroll i arbeidet

- Erkjennelsen av at arbeid generelt er helsebringende forsvinner imidlertid ofte i mediereportasjer
- Belastninger i arbeidet utgjør i denne sammenheng for de fleste en svært beskjeden risikofaktor for psykiske lidelser
- Likevel understrekes det at effekten av høye krav i kombinasjon med lav kontroll ser ut til å ha sterkere effekt på grad av psykiske plager enn det summen av disse tilstandene skulle tilsi, altså en samspillseffekt

4.8 Vedlegg 7: Andel personer med lavinntekt etter alder¹³¹

Figur 5. Andel personer med vedvarende lavinntekt etter alder. Treårsperioder. Prosent

¹³¹ Kilde: SSB.

4.9 Vedlegg 1:Folkehelseprofil for hver kommune

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe seg oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne. Profilen tar for seg indikatorer som har betydning for innbyggernes helse, så som levekår, miljø, skole, levevaner helse og sykdom. Det er mulig å hente ut tall for hver enkelt kommune på: <http://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=0219&sp=1&PDFAar=2015>

Se også vedlagte interaktive modell (ikke uttømmende) med folkehelseprofil for alle kommuner (fylkesvis inndeling):¹³²

Modell
folkehelseprofil med u

Vedlagt er også en modell der kommuner kan sammenligne sin folkehelseprofil med andre kommuner på folkehelseområdet. I modellen er det lagt inn kommuner fra ett geografisk område for å illustrere, men kommunenummer kan endres for å oppdatere modellen til valgte kommuner.¹³³

Modell
folkehelseprofil komm

¹³² Kilde: KS (2015)

¹³³ Kilde: KS (2015)

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Arne Gotteberg

Arkivsak nr.: 2012/43

Arkivkode: 026

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

164/15

Formannskapet

03.11.2015

Kommunestyret

REFORHANDLA SAMHANDLINGSAVTALE MELLOM HELSE MØRE OG ROMSDAL OG ROMSDAL HF OG KOMMUNANE I MØRE OG ROMSDAL - GODKJENNING

Administrasjonen si tilråding:

1. Volda kommunestyre godkjenner den reviderte Samhandlingsavtalen mellom Volda kommune og Helse Møre og Romsdal HF slik den ligg føre i vedlegg til saka, unnateke vedlegg 5a, som er sendt til tvisteløysning.
2. Volda kommunestyre har som føresetnad at vedlegg 5a i den tidlegare avtalen skal gjelde uendra inntil avgjerd i Nasjonal Tvisteløysingsnemd.
3. Rådmannen får fullmakt til å vedta retningsliner og prosedyrer som følgjer av avtalen, dersom desse ikkje er av vesentleg eller prinsipiell betydning. Rådmannen får på same vilkår også fullmakt til administrativ godkjenning av vedlegg 5a, når avgjerd i Nasjonal Tvisteløysingsnemd ligg føre.

Vedleggsliste:

Oversendingsskriv frå Helse Møre og Romsdal HF
Saksframlegg og vedtak i Overordna samhandlingsutval
Ny avtaletekst (nynorskversjon ligg enno ikkje føre)
(motteke 13.05.2015)

Samandrag av saka:

Gode og funksjonelle samhandlingsavtalar mellom Helse Møre og Romsdal HF og kommunane er viktige for å regulere samarbeidet om å løyse felles utfordringar for å skape

pasienten sitt beste mulege helsevesen i Møre og Romsdal. Enten pasienten blir behandla på sjukehus eller i kommunehelsetenesta er ideologien i avtalane at pasienten er på ein felles bane mellom kommunane og HF, der begge partane har felles ansvar for eit godt resultat. Det blir no lagt fram reforhandla og moderniserte avtalar til godkjenning. Avtaleverket består av ein hovudavtale og 13 delavtalar (vedlagt elektronisk) – som, med unntak av vedlegg 5a, vert tilrådd godkjende.

Det blei ikkje oppnådd semje mellom HF og kommunane om ein 24 timers varslingsfrist i vedlegge 5a. Problemstillinga gjeld kravet til helseføretaket om at dei skal varsle kommunane om det forventta funksjonsnivået og hjelpebehovet etter utskriving, så snart dette er avklart og seinast 24 timar før utskriving, for pasienten. Dette for at kommunane skal ha rimeleg tid på å bygge opp eit godt og forsvarleg tenestetilbod. Helseføretaket krev fristen på 24 timar fjerna og erstatta med formuleringa « så snart dette er avklart». Brot på varslingsfristen kan føre til betalingsbortfall for kommunane til HF for eitt døgn. Saka ligg til avgjerd i Nasjonal Tvisteløysningsnemnd.

Saksopplysningar:

Samhandlingsavtalen mellom kommunane i Møre og Romsdal og Helse Møre og Romsdal HF er på nytt revidert våren 2015, og skal tre i kraft frå 01.01.2016 av.

Forhandlingsutvalet bestod av samhandlingssjef Britt Valderhaug Tyrholm og rådgjevar Robert Giske frå helseføretaket (HF) Kommuneadvokat Olav Aarø og kommuneoverlege Arne Gotteberg for Sunnmøre regionråd, kommunalsjef Gunhild Eidsli for Orkidè og kommunalsjef Arild Kjersem for ROR. KS ble representert med Stig Holmstrøm og pasientutvalget var representert ved Kåre Steinsvik.

Forhandlingane endte i år med eit brot mellom partane vedkomande vedlegg 5a (som i den nye avtale vil heite delavtale 5a) Dette omhandlar samarbeidsrutinar ved utskriving av pasientane og ein 24 timers frist for HF å melde endra behov for kommunale helse og omsorgstenester før utskriving. Tvisten er sendt over til Nasjonal tviste-løysningsnemnd etter at ein ikkje nådde frem til semje gjennom lokal nemnd. Kommunalsjef Arild Kjersem og kommuneoverlege Arne Gotteberg har vore utpeika på vegne av samtlege kommunar i Møre og Romsdal å stå føre kommunane sine interesser i tvistemålshandsaminga. Ein har håpa på ei avgjerd før årsskiftet, men saka dreg såpass i langdrag at ein veljer å fremje avtalen, unntatt det aktuelle vedlegget, til godkjenning no. Frem til avgjerd praktiserast avtalen på dette punktet som før. Dette blir utdjupa nedanfor.

Hovudavtalen har i år fått ein redaksjonell gjennomgang og språkvask. Det er i tillegg utarbeida eit innhaldsregister og stikkordsregister til avtalen. Det er også gjort eit forenklingsarbeid ved å samle referansane til det mest sentrale lov- og forskriftsgrunnlaget i hovudavtalen i staden for å ha dette under kvart kapittel.

Det er også verdt å merke seg at ein i *hovudavtalen punkt 5* presiserar at det er naudsynt med betre opplæring om avtalen i kommunane og helseføretaket, samt viktigheten av gjensidig informasjon og koordinering mellom kommune og helseføretaket til beste for pasienten. Det er røynsle for at det er for liten kunnskap om samhandlingsavtalen hos partane.

Det vert arbeidd med tiltak for å utbetre dette.

Avviksrapportering og riktig behandling av avviksmeldingane er viktig for forbetring. I *hovudavtalen punkt 7* er det innarbeidd ein link til felles avviksprosedyre som skal nyttast. Samhandlingavdelinga i helseføretaket skal kvart år utarbeide ein rapport med oversikt over innmeldte avvik på samarbeidsområdet og utfallet av avvikshåndteringa. Rapporten går til Overordnet samhandlingsutvalg, og som orientering til kommunene og dei lokale samhandlingsutvalg.

Hovudavtalens punkt 10 vedkomande endring og oppseiing blir det gjort framlegg om å korrigere. Det blir gjort framlegg om at reforhandlingar blir gjennomført kvart anna år. Dette synes fornuftig, då årleg revisjon var meir naudsynt då samhandlingsavtalen var ny for partane.

Delavtalane. Det er i alt 13 vedlegg til hovudavtalen. Ved revisjonen har alle vedlegg fått nemninga delavtale og har gjennomgått nokre, til dels vesentlege, endringar. Her blir nevnt dei viktigaste.

Delavtale 3a – Samarbeid om innlegging og behandling av pasientar med behov for somatiske helsetjenester.

Delavtalen har fått ei endring som stiller krav til kommunane om rapportering til sjukehuset etter mottak av melding om innlagt pasient som har motteke kommunal helseteneste. Kommunane skal då sende melding om innleggelsesrapport i retur innan 4 timer etter at sjukehuset har meldt pasienten innlagt. Det er meint at dette skal vere ein kort sammenfatning av aktuelle helseopplysningar og supplerande opplysningar frå dei kommunale helse- og omsorgstenestene. Elektronisk meldingutveksling gjer det muleg å halde denne fristen Prosedyrar om informasjonstryggleik etter Norm for informasjonssikkerheit og gjeldande føresegner må takast i vare. Samstundes må det frå kommunanes si side vurderast kva som er relevante helseopplysningar å oversende. Vedlegget omhandlar samhandling og informasjonsutveksling innanfor somatiske helsetenester og førebels ikkje andre områder.

Delavtale 3b og 5b omhandlar samarbeid om innlegging og utskriving av pasientar med behov for psykisk helsevern og / eller tverrfagleg spesialisert rusbehandling. Frå i år er rusrelatert behandling teke inn i avtalen. Rusføretaket blei ein integrert del av Helse Møre og Romsdal frå 01.01.2014. Nokon kommunar har særskilte avtalar med rusføretaket frå perioden før dette, men ein ser det no føremålsteneleg å innarbeide området i samarbeidsavtalen. Frå kommunane si side blei det uttrykt skepsis ift. konsekevensane dette ville få for krav til behandlingstilbod. I alle høve er det verd å merke seg at alt gjeldande lovgjeving setter krav til kommunane om å sørge for naudsynte helse og omsorgstenester for denne pasientgruppa. Avtalen utvidar ikkje dette ansvaret, men konkretiserar nokre samhandlingstiltak, jf pkt 5.2.

Når det gjeld rutinar om utskriving er det vesentleg skilnad mellom området for somatikk og psykisk helsevern / rusrelatert behandling. For kommunane vil det vere viktig å følgje utviklinga på området nøye.

Som nevnt i innleiinga er det brot mellom partane vedkomande det noverande *vedlegg 5a*.

Problemstillinga gjeld kravet til helseføretaket om at dei skal varsle kommunane om utskrivingsklar pasient og forventa funksjonsnivå og hjelpebehov etter utskriving, så snart dette er avklart og seinast 24 timar før utskriving av pasienten for at kommunane skal ha rimeleg tid på å bygge opp eit forsvalg tenestetilbod. Helseføretaket krev fristen på 24 timar fjerna og erstatta med formuleringa « så snart dette er avklart».

Problemstillinga kjem på spissen der kommunar har nektet betaling for overliggende pasienter når varsel ikkje er sendt innan fristen. Helseføretaket meiner at kommunane ikkje har heimel for å nekte betaling for overliggende pasient, om slikt varsel ikkje er sendt innan fristen frå sjukehuset.

Kommunane ønsker å oppretthalde regelen også med visning til at ein får naudsynt tid til å legge til rette for mottak av pasienten. Som nemnt er saka oversendt Nasjonal tvistenemnd for behandling.

I delavtale 8 er det verdt å merke seg *punkt 4.3 pkt 3* vedkomande jordmor og helsesøsterressurser i kommunane. Ein skal arbeide for å ta i vare nasjonale faglige retningslinjer på området, blant anna tidleg heimebesøk av jordmor.

I delavtale 12 er det innarbeida endring i samhandlingsstrukturen etter framlegg frå ei nedsett arbeidsgruppe som utgreidde ein ny struktur. Det er gjort endringar/reduksjonar i talet representantar i Overordnet samhandlingsutval og tillitsvalgtrepresentasjon i utvalet. Det blir oppretta eit eige arbeidsutvalg som førbur saker til overordna utvalsmøter. Administrative samhandlingsutvalg er tatt ut og erstatta med Lokale samhandlingsutval for kvart sjukehusområde, slik at det blir 4 utval.

I delavtale 13 er innarbeida eit punkt 3.1 om finansiering og kostnadsdeling mellom HF og kommunane i Møre og Romsdal om praksiskonsulentordninga, som er etablert for nokre år sidan. Behov for kostnadsdeling blei alt varsla frå HF til kommunene i 2014, men er først no innarbeidd ved rullering av avtaleverket. Praksiskonsulentane har både spesialisthelsetenesta og kommunehelsetenesten som sin arbeidsarena, og blir rekrutert frå kommunehelsetenesta. Dei gjer eit viktig arbeide for å kvalitetssikre overgangane mellom tenestenivåa og å sikre best muleg fagleg og organisatorisk samhandling mellom HF og kommunane. Både for kommunene og for sjukehusa betyr det mykje å ha ein framskoten kommunal representasjon i sjukehusa sin organisasjon som kan formidle kommunene sin arbeidsmåte til spesialisthelsetenesta. Praksiskonsulenten for Sunnmøre gjer ein stor jobb også i samband med utviklinga av ei felles kompetanse- og opplæringsplan for personell både frå kommunene og sjukehusa. Tema i planen og dei felles møter og fagdagar er utfordringar sjukehusa og kommunene må løyse i fellesskap og samlar tverrfagleg alle aktuelle faggrupper enten dei arbeide på sjukehuset eller i kommunehelsetenesta. Resultata av ordninga blir høgt verdsett både av kommunane og HF.

Vurdering og konklusjon

Framlegget til avtale inneheld nokre vesentlege endringar kommunene må vere merksame på i tida som kjem. Utviklinga synest å gå i retning av at det blir stilt større krav til kommunene frå helseføretaket. Det blir vektlagt at avtalen er gjensidig forpliktande, og at det dreier seg om ein avtale mellom likeverdige partar.

For en god samhandling til pasientens beste er det viktig at begge partar arbeider for å finne enno betre arenaer for informasjonsutveksling og rapportering. Elektronisk meldingsutveksling har bidrege i rett lei, men også felles samhandlingskonferanse der ein får utveksle erfaringar er av stor verdi. Ny avtale legg inn fleire fagutval innanfor sentrale områd som blir dekkja av vedlegg 9 og 11, IKT og Omforente beredskapsplanar og akuttmedisinsk kjede. Samhandlingsstrukturen jf. delavtale 12 er endra etter forslag frå eit nedsett utval. Dei endringar som er kome, synest naudsynte for å få ein betre avklaring av skillet mellom utvala sin arbeidsfordeling når det gjeld utvikling av strategiar/politikk og praktisk /klinisk retta arbeid.

Helse og miljøkonsekvensar:

Vel fungerande samhandlingsavtalar mellom HF og kommunane er av stor betydning ikkje berre for arbeids og oppgåvedelinga mellom helse og omsorgstenestene i kommunane og sjukehusa men også for å skape og kvalitets sikre pasienten sitt helsevesen og helsetenestetilbod i Møre og Romsdal.

Økonomiske konsekvensar:

At avtalen sin intensjon blir følgt opp har store økonomiske konsekvensar for både HF og kommunar, som til dømes kostnader ved utskrivingsklar pasient, tilbod om 24 timars øyeblikkeleg hjelp-opplegg i kommunane. Dette følger direkte av sentrale forskrifter, men er

utdjupa innanfor samhandlingsavtalen. Einaste kostnad som direkte følger av den reforhandfda avtalen er utgiftsdeling av praksiskonsulentordninga. Dette blei varsla frå HF alt i 2014, men no er innteken i avtaleteksten. Utgiftene delast 50%:50% mellom HF og kommunane, og mellom kommunane ut frå folketalet den 01.01. det aktuelle året. For Volda kommune sin del er utgiftene berekna til kr. 27491 og vil bli innarbeidd i budsjettet for 2016.

Beredskapsmessige konsekvensar:

God og effektiv samhandling mellom HF og kommunane har store beredskapsmessige konsekvensar og er omtala fleire stadar i avtalane. Det er også ein eigen delavtale 11 – ”Omforente beredskapsplanar og planar for den akuttmedisinske kjeden”

Rune Sjurgard
Rådmann

Arne Gotteberg
Kommuneoverlege

Utskrift av endeleg vedtak: Helse Møre og Romsdal HF

Kommunane i Møre og Romsdal

Vår ref.: 2014/4282- 12079/2015 - BVT

Dykkar ref.:

Dato: 11.05.2015

Samhandlingsavtala er reforhandla - underskrift av partane

Samhandlingsavtala mellom helseføretaket og kommunane i Møre og Romsdal vart reforhandla i perioda frå desember 2014 til mars 2015. Forslag til endringar og justeringar er omtalte i vedlagde sak som vart handsama i Overordna samhandlingsutval i møte 16. april.

Overordna samhandlingsorgan fatta dette samrøysta vedtaket:

Sak 2015/09 Reforhandling og revidering av samhandlingsavtala mellom helseføretaket og kommunane i Møre og Romsdal

Vedtak:

- 1) *Overordna samhandlingsutval i Møre og Romsdal (OSU) stiller seg bak forhandlingsutvalets vurderingar og anbefalingar med følgjande presiseringar:
Usekje knytt til forståing av delavtale 5A) formuleringar om tidsfrist ved rapportering av opplysningar frå sjukehuset til kommunane ved klargjering til utskriving søkas løyst i samsvar med samarbeidsavtala §8 «Ueinigheit – Tvisteløysing om avtala sitt innhald.

Saka om usekje vert lagt fram for lokal tvisteløysingsorgan. Dersom det ikkje vert semje i lokal tvisteløysningsprogram vert saka sendt til Nasjonal tvisteorgan som eiga sak. Lokalt tvisteløysningsorgan får slike representantar. 2 representantar frå helseføretaket, (Britt Valderhaug Tyrholm og Robert Giske). 2 representantar frå kommunane som skal utnemnas innan 04.05.15. 1 representant frå Brukarutvalet som vert utnemnt 04.05.15. OSU handsamar delavtale 5A som eiga sak når avklaring i lokalt evt. Nasjonalt tvisteorgan ligg føre.*
- 2) *Overordna samhandlingsutval gjer oppnemning av fagutval/arbeidsutval slik det går fram av delavtalene 9, 11 og 12 når kommunane har gitt si tilslutning til avtala.*
- 3) *OSU ber partane om at det vert avsett tid og ressursar til å gjer innhaldet avtala kjent blant sine tilsette*
- 4) *Samhandlingsavtalen gjeld frå 01.01.16 med avtaleperiode 2 år.*

Vedlagt følger den nye Samhandlingsavtala med 13 delavtalar (tidlegare omtala som vedlegg). Delavtale 5A inngår ikkje i denne oversendinga. Ein kjem attende til aktuell delavtale når saka er avgjort i tråd med samarbeidsavtala §8 «*Ueinigheit – Tvisteløysing om avtala sitt innhald*». Dei endringar som er anbefalt frå forhandlingsgruppa og Overordna samhandlingsutval går fram av OSU-sak 2015/09 vedlagt denne oversendinga.

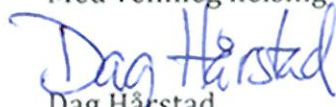
Vi ber om at to underskrivne eksemplar av avtala, samt initialar på alle delavtalar, vert returnert til helseføretaket så snart kommunane har godkjent avtala. Eit eksemplar med underskrift av administrerende direktør i Helse Møre og Romsdal HF vil bli returnert til kommunane.

Vi ber om at avtala vert returnert til følgjande adresse:

Helse Møre og Romsdal HF
postboks 1600,
6026 Ålesund

På førehand takk!

Med vennleg helsing

Dag Hårstad
KST. Adm. direktør

Britt Valderhaug Tyrholm
Samhandlingssjef

Vedlegg

Reforhandling og revisjon av samhandlingsavtala mellom kommunane og helseføretaket i Møre og Romsdal

Saksnr	Utvalsnamn	Møtedato
2015/09	Overordna samhandlingsutval Møre og Romsdal	16.04.2015

Saksbehandlar: Robert Giske
Arkivreferanse: 2015/1607

Saksutgreiing:

Samhandlingsreforma har vært avtalt mellom kommunar og alle helseføretaket i landet sidan 01.januar 2012 – og resultat av reforma er i stadig utvikling. Grunnlaget for arbeidet er nedfelt i inngåtte avtalar mellom partane, og består av hovudavtalen og i tillegg 13 delavtaler.

Overordna samhandlingsutval i Møre og Romsdal har gjennomført eit revisjonsarbeid hausten 2013 – og som vart forplikta i løpet av våren i helseføretaket/ kommunane. Siste revisjon vart behandla i sak 2014/06 i Overordna samhandlingsutval. Seinhausten 2014 vart det tatt initiativ både frå helseføretaket og kommunane for å gjennomføre ei ny vurdering av behovet for forbetring/revisjon – og avtalt frist for innmelding av behova vart utsatt frå 01.oktober 2014 til 01.november 2014. Dessutan vart eit forhandlingsutval utnemnt til å gjennomføre arbeidet. Forhandlingsutvalet har gjennomført fire møter i periode frå 08.januar til 10.mars 2015. Utvalet har vore slik samansett: Britt Valderhaug Tyrholm, Helse Møre og Romsdal HF, Robert Giske, Helse Møre og Romsdal HF, Olav Aarø, Ålesund kommune, Gunhild Eidsli, Surnadal kommune, Arild Kjersem, Fræna kommune, Arne Gotteberg, Volda kommune, Stig Holmstrøm, KS, Kåre Steinsvik, Brukerutvalet i Helse Møre og Romsdal HF, og Randi Spjelkavik Ramnefjell, sekretær, Helse Møre og Romsdal HF.

Parallelt med avtalearbeidet vart det nedsett ei eiga arbeidsgruppe mellom partane for å utvikle ei plattform for læringstiltak. Det er påpeika både nasjonalt (Nasjonalt nettverk for implementering av samhandlingsreformen - statusrapport for pr nov. 2014) og lokalt at innhaldet i samhandlingsavtalane mellom partane er lite kjent. Intensjonen med læringsplattforma er både å gjer innhaldet i avtala meir kjent og stimulere til auka bruk av samhandlingsavtalen.

Oppsummering av arbeidet

Det kom innspel til reforhandling/revisjon/forbetring av avtala frå begge parter og desse innspel har vore grunnlaget for forhandlingane/revisjonsarbeidet. I tillegg skal avtala utvidas ved at det gamle regionale Rusføretaket er oppløyst, og tilboda integrert i dei lokale helseføretaka. Dette er søkt løyst med å utvide særleg delavtalane 3B og 5B til å gjelde både psykisk helsevern og tverrfagleg spesialisert rusbehandling. Dei andre delavtalane er tilpassa denne tenesteutvidinga i helseføretaket si verksemd.

Ved sida av endringsarbeidet har forhandlingsgruppa prøvd å auke tilgjengeligheita/ bruken av avtaleverket gjennom forskjellige tiltak som er integrert i vedlagte forslag;

- Språkvasking og lik bruk av malar
- Tidlegare «vedlegg» har no fått nemninga «delavtale»
- Etablering av innhaldsfortegning og stikkord-register
- Visning av revisjonspunkt med «raud tekst»
- Lovgrunnlaget er samla i hovudavtala

Eit einstemmig utval stiller seg bak dei framlagte forslag til endringar i avtala, med eit unntak. Denne ueinigheten gjelder «Delavtale 5A) – punkt 5.3.2» og omhandlar tidsfrist for oversending av informasjon knytt til funksjonsnivå/ hjelpebehov før utskriving: *Pasientens antatte funksjonsnivå og hjelpebehov etter utskriving formidles til kommunen så snart dette er avklart, **senest innen 24 timer før utskriving.*** Tekst i fet er ikkje forskriftsregulert og formuleringa skaper uklarheit når det gjeld kommunen si betalingsplikt slik det fremgjer av pkt.7 i same delavtale.

Saken har også blitt behandla i Rådmannsutvalet i Møre og Romsdal i sak 15/20 «Uttale til forhandlingar mellom føretaket og kommunane om samarbeidsavtalen» den 24.mars 2015. Vedtaket til utvalet lyder;

Vedtak

Rådmannsutvalet oppmodar Helseføretaket til å vidareføre besettermelsen i punkt 6.3 nr. 2 i avtalens vedlegg 5 a; Samarbeid om utskriving av pasienter med behov for somatiske helsetenester. Rådmannsutvalet meiner at trygge og forutsigbare pasientforløp og pasientsikkerheit må ha fokus i samarbeidsavtalen mellom kommunane og Helseføretaket. Vidareføring av nemnde bestemmelse er derfor nødvendig for å planleggje rette tenester til rett tid og på rett nivå, jfr. intensjonen i Samhandlingsreforma.

Saken har i løpet av perioda 2013 – 2015 blitt registrert fleire gonger som ueinighetsområde mellom helseføretaket og nokre kommuner. Når både helseføretaket, nokre kommuner og rådmannsutvalet i Møre og Romsdal er ueinige i saka knytta til forståing av bestemmelsane som nemnt ovanfor har helseføretaket meddelt forhandlingsutvalet at ein ynskjer saka tvista i Nasjonal Tvisteløysingsorgan iht. Samarbeidsavtalas § 8.2.

Forhandlingsutvalet tilrår at Overordna Samhandlingsutval behandlar forslaget til revisjon av inngåtte samhandlingsavtalar, med unntak av delavtale 5A som blir uendra inntil avklaring i Nasjonal tvistenemd. Når resultata av nasjonal tvistehandtering føreligg kan denne sendast partane som ein separat tilleggssak, som eigen sak delavtale 5A) «Samarbeid om utskriving av pasientar med behov for somatisk helsetenester».

Det er eit ønske at det øvrige avtaleverket blir sendt kommunane til behandling så tidleg som mogleg. Revisjonspunkta framgår av vedlagte forslag til ny avtale.

Samandrag av dei mest vesentlege endringane:

Avtaleområde	Delområde	Kommentar
Samarbeidsavtalen - § 7 Avvik	Avviksregistrering – læring. Rapportering årleg til overordna samhandlingsutval	Helseføretaket skal samordne innspela – og lage årleg rapport

Samarbeidsavtalen - § 10 Endringer av avtalen	Evaluering av behovet for revisjon anna kvart år Forhandlingsutvalet sitt mandat og samansetting avklares	Endringar av teknisk karakter tilvises enklare saksbehandling
Delavtale 1 Hvilke helse- og omorgsoppgaver har partene ansvar for	Partane forpliktar seg til å avklare «gråsoner» for pasientbehandling mellom kommunane og helseføretaket	Ynskje om å sikre heilheten i pasientforløpa
Delavtale 3A/ 3B, 5 A/ 5B og 09 IKT	Alle vedlegg er oppdatert med meldingar som sendas elektronisk og skal handterast ift. tidsfristar	Etter innføring av elektronisk samhandling er behovet for einhetlig håndtering mellom partene blitt betydelig vektlagt
Delavtale 4 Døgntilbod for øyeblikkeleg hjelp i kommunene	Vedlegget er vesentlig omarbeida og oppdatert iht. Helsedirektoratets veileder	Tydeliggjering av at leger i mottak og poliklinikk kan henvise pasientar til det kommunale ØHD-tilbodet.
Delavtale 5A Prosedyre ved antatt behov for kommunale tenester ved utskriving	Partane har forhandla på punkt 5.3.2 – behovet for å informasjon frå sjukehuset til kommunane innan eigen tidsfrist	Partane er ueinige – og helseføretaket ynskjer at saka vert behandla i Nasjonal tvisteløysningsnemnd.
Delavtale 8 Samarbeid om svangerskap-, fødsels- og barselomsorg	Art. 3. Ansvar og oppgåver Predisering og tillegg knytt til tidleg kommunikasjon mellom sjukehuset og kommunane i forbindelese med utskriving	I påvente av elektroniske EPJ løysningar mellom partane, anbefaler ein bruk av alternative løysningar
Delavtale 9 IKT	Vedlegg er gjennomgått og korrigert ift. endringar av elektronisk samhandling, Norsk helsenetts systemansvar og regionale prosjekter.	Språklig vasking og forbetring av vedlegget. Påpeiking av standardiserte regionale endringerprosjekt, som KomUT2. Konstituering og klargjering av fagutvalet – IKT-arbeidsutval.
Delavtale 10 Forebygging	Art. 4. forsterket med pålegg om etablering av felles møteplass for partane ift. smittevern. Art. 4.2 bruk av Lærings- og mestringscenteret for tiltak i kommuna	Styrket profil på forebygging er nasjonalt påpekt, og lokale tiltak både innanfor smittevern og LMS er påpeika i Møre og Romsdal.

Delavtale 11 Omforente beredskapsplanar og akuttmedisinske kjede	Art. 6. Ein foreslår at Akuttutval vert oppretta med deltaking frå både kommuner og helseføretaket	Ein ynskjer å opprette eit partsammensett fagutval
Delavtale 12 Samhandlingsstruktur	Vedlegget er vesentlig omarbeida, med forslag til ny struktur og andre ansvarsområder. Samansetting og oppnemning er vesentlig endra	Endringar i vedlegget reflekterer erfaringane etter 3 års drift i reforma. Lokale utval tilknytta dei lokale sjukehusområda kjem som nytt forslag. Tillitsvalgte si rolle er avklart. Utvala får tydlegare skille mellom utvikling av strategi/ politikk og praktisk/ klinisk retta arbeid.
Delavtale 13 Praksiskonsulentordninga	Art. 3.1 Finansiering og kostnadsdeling er nytt tillegg. Deling av kostnader kjem som følge av felles ansvar og nytte av ordninga.	Endringar i vedlegget skyldes erfaringar med etablering av eit betre tilbod for begge partar innanfor PKO. Lokal og regional dekning av konsulentar er no oppnådd – og nytteverdien rapporteras jevnleg fra både kommuner og helseføretaket.

Forslag til vedtak:

1. Overordna samhandlingsutval i Møre og Romsdal (OSU) stiller seg bak forhandlingsutvalets vurderingar og anbefalingar med følgjande presiseringar
 - a. Påpeikte ueinighet knytt til forståing av delavtale 5A) formuleringar om tidsfrist ved rapportering av opplysningar frå sjukehuset til kommunane ved klargjering til utskriving søkas løyst i samsvar med samarbeidsavtala §8 «Ueinigheit – Tvisteløysing om avtala sitt innhald». Det blir oppretta eit lokalt tvisteløysingsorgan som forbereder sak til Nasjonal tvisteløysningsorgan. Organet får slik samansetting:
 - b. OSU handsamer delavtale 5A som eiga sak når avklaring frå Nasjonal tvisteløysingsorgan foreligg.
 - c. Overordna utval gjer oppnemning av fagutval/arbeidsutval slik det framgjeng av delavtalene 9, 11 og 12 når kommunane har gitt si tilslutning til avtala.
 - d. OSU ber partane om at det vert avsett tid og ressursar til å gjer innhaldet avtala kjent blant sine tilsette.

Petter Bjørdal
leiar

Samhandlingsavtale

mellom

kommunene i Møre og Romsdal og
Helse Møre og Romsdal HF

29.04.2015

SAMARBEIDSAVTALE.....	4
1. Innledning.....	4
2. Verdigrunnlag og målsetting.....	5
3. Samhandlingsområder.....	6
4. Samhandlingsformer	7
5. Plikt til gjennomføring og forankring	7
6. Involvering av pasient- og brukerorganisasjoner	7
7. Avvikshåndtering og forbedringsarbeid	8
8. Uenighet – Tvisteløsning vedrørende avtalens innhold	8
8.1. Dialog og forhandlinger	8
8.2. Lokalt eller nasjonalt tvisteorgan	8
8.3. Ordinær domstolsbehandling	8
9. Mislighold	9
10. Endring og oppsigelse av avtalen	9
 Delavtale 1 - Hvilke helse- og omsorgsoppgaver som partene har ansvar for – og hvilke tiltak som partene skal utføre	 10
 Delavtale 2 - Samarbeid for å sikre helhetlige og sammenhengende helse- og omsorgstjenester til pasienter med behov for koordinerte tjenester.....	 12
1. Formål.....	12
2. Virkeområde.....	12
 Delavtale 3 A) - Samarbeid om innleggelse og behandling av pasienter med behov for somatiske helsetjenester	 15
1. Formål.....	15
2. Virkeområde.....	15
 Delavtale 3B) - Samarbeid om inntak, innleggelse og behandling av pasienter med behov for psykiske helsevern og tverrfaglig spesialisert rusrelatert behandling	 18
1. Formål.....	18
2. Virkeområde.....	18
 Delavtale 4 - Samarbeid om døgnopphold for øyeblikkelig hjelp tilbud	 23
1. Formål.....	23
2. Virkeområde	23
 Delavtale 5A) - Samarbeid om utskriving av pasienter med behov for somatiske helsetjenester	 25
1. Formål.....	25
2. Virkeområde.....	25
 Delavtale 5B) - Samarbeid om utskriving av pasienter med behov for tjenester innenfor psykisk helsevern og rusrelatert behandling.....	 31
1. Formål.....	31

2. Virkeområde.....	31
Delavtale 6 - Retningslinjer for gjensidig kunnskapsoverføring og informasjonsutveksling og for faglige nettverk og hospitering.....	33
1. Formål.....	33
2. Virkeområde.....	33
Delavtale 7 - Samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid.....	35
1. Formål.....	35
2. Virkeområde.....	35
Delavtale 8 - Samarbeid om svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg	37
1. Formål.....	37
2. Virkeområde.....	37
Delavtale 9 - Samarbeid om IKT- løsninger og elektronisk samhandling	39
1. Formål.....	39
2. Virkeområde.....	39
Delavtale 10 - Samarbeid om forebygging	42
1. Formål.....	42
2. Virkeområde.....	42
Delavtale 11 - Omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden.....	44
1. Formål.....	44
2. Virkeområde.....	44
Delavtale 12 - Samhandlingsstruktur i Møre og Romsdal mellom kommunene og Helse Møre og Romsdal HF	47
1. Samhandlingsfora	47
2. Dialogmøte og samhandlingskonferanse	47
3. Overordnet samhandlingsutvalg	47
4. Lokale samhandlingsutvalg	47
Delavtale 13 -Samarbeid om praksiskonsulentordninger	51
1. Formål.....	51
2. Virkeområde.....	51

SAMHANDLINGSAVTALE
mellom kommune
og
Helse Møre og Romsdal HF

1. Innledning

Partene er etter lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 14. juni 2011 § 6-1 m.fl. pålagt å inngå samarbeidsavtale. Denne samarbeidsavtalen består av en generell del, jfr. punkt 1 – 10, og konkrete samhandlingsområder som beskrives i egne delavtaler. Denne avtalen sammen med delavtalene utgjør Samhandlingsavtalen.

Samhandlingsavtalen har til formål å konkretisere oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommunen og helseforetaket, og skal bidra til at pasienter og brukere mottar et helhetlig tilbud om helse- og omsorgstjenester.

Følgende definisjon for samhandling legges til grunn for avtalen:

Samhandling er uttrykk for helse- og omsorgstjenestens evne til oppgavefordeling seg i mellom for å nå et felles omforent mål, samt evnen til å gjennomføre oppgavene på en koordinert måte - St.meld. 47 (2008 – 2009)
Samhandlingsreformen.

Samhandlingen innebærer god kommunikasjon, felles oppfølging og delt ansvar for pasienten/brukeren, felles utdanningsprogram og tett personlig kontakt. Dette skal sikre at pasientene/brukerne blir behandlet på rett nivå, sted og innen rett tid for å maksimere nytten av tilgjengelige ressurser på en best mulig måte.

De mest sentrale lover og forskrifter som samarbeidsavtalen bygger på er;

- Lov 1999-07-02 nr. 61- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (Spesialisthelsetjenesteloven)
- Lov 2011-06-24-nr. 30- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (Helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov 2011-06-24 nr. 29- Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)
- Lov 1999-07-02 nr. 64- Lov om helsepersonell m.v. (Helsepersonelloven)
- Lov 1999-07-02 nr. 63 - Lov om pasient- og brukerrettigheter (Pasient- og brukerrettighetsloven)
- Lov 1999-07-02 nr. 62 - Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (Psykisk helsevernloven)
- Lov 2001-06-15 nr. 93 – Lov om Helseforetak m.m. (Helseforetaksloven)

- Lov 2000-06-23 nr. 56 – Lov om helsemessig og sosial beredskap (Helseberedskapsloven)
- Lov 2014-06-20 nr. 43 – Lov om Helseregistre og behandling av helseopplysninger (Helseregisterloven)
- Lov 1994-08-05 nr. 55 - Lov om vern mot smittsomme sykdommer (Smittevernloven)
- Lov 2000-04-14 nr. 31 - Lov om behandling av Personopplysninger (Personopplysningsloven)

Forskrifter til ovennevnte lover:

- FOR-2011-11-18 nr. 1115 – Forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter
- FOR-2000-12-21 nr. 1385 – Forskrift om Pasientjournal

Opplistingen av ovennevnte lover og forskrifter er ikke ment å være uttømmende, noe som innebærer at også andre lover og forskrifter har betydning for partenes utførelse av oppgaver.

2. Verdigrunnlag og målsetting

Samarbeidet bygger på tillit og åpenhet mellom likeverdige parter som er gjensidig avhengig av hverandre for å kunne gi et godt helhetlig tilbud. Samarbeidet skjer ut i fra en felles forståelse av oppgaver og ansvar. Et godt samarbeid forutsetter forankring i ledelsen, som legger til rette for god og effektiv samhandling mellom Helse Møre og Romsdal HF og kommunen. Dette gjelder både på politisk, administrativt og faglig nivå i den daglige driften av tjenestene.

Samhandling innebærer at ulike helsearbeidere arbeider på tvers av sektorer og spesialiteter for å skape sammenhengende tjenester. Pasientens / brukerens beste skal alltid være i fokus. Pasienten/brukeren står i sentrum og er på felles helsearena enten pasienten er i helseforetaket eller i kommunen.

Partene er enige om at samarbeidet skal preges av en løsningsorientert tilnærming og prinsippet om at avgjørelser tas på lavest mulig tjenestenivå, så nært pasient/bruker som mulig.

Samhandlingen skal bygge på likeverdighet mellom partene og respekt for hverandres roller og kompetanse og bidra blant annet til at:

- Pasient/bruker får koordinerte, helhetlige og individuelt tilpassede helsetjenester på rett nivå til rett tid
- Pasient/bruker og pårørende opplever trygghet, forutsigbarhet, kontinuitet og brukermedvirkning
- Gode rutiner og klare oppgave- og ansvarsforhold preger samarbeidet mellom kommunen og helseforetaket
- Effektiv ressursutnyttelse på tvers av kommunegrenser og forvaltningsnivå
- Partene samarbeider om å styrke det forebyggende og helsefremmende arbeidet

For å nå disse målene skal partene:

- Forankre avtalen i toppledelsen både i kommunen og Helse Møre og Romsdal HF
- Forankre og involvere på fag- og avdelingsnivå, ved at alle mellomlederne kjenner avtalen og ser til at den blir praktisert i det daglige arbeidet
- Integrere og prioritere systematisk kvalitetsarbeid i det daglige arbeidet på linje med andre prioriterte oppgaver
- Ha kjennskap til hverandre med faste møteplasser og regelmessig dialog

3. Samhandlingsområder

Helse og omsorgstjenesteloven § 6-2 oppstiller et minimumskrav til hva en avtale mellom partene skal inneholde. Det følger av lovens 1.ledd at avtalen som et minimum skal inneholde, sitat:

1. Enighet om hvilke helse- og omsorgsoppgaver forvaltningsnivåene er pålagt ansvaret for og en felles oppfatning av hvilke tiltak partene til enhver tid skal utføre
2. Retningslinjer for samarbeid i tilknytning til innleggelse, utskrivning, habilitering, rehabilitering og lærings- og mestringstilbud for å sikre helhetlige og sammenhengende helse- og omsorgstjenester til pasienter/ brukere med behov for koordinerte tjenester
3. Retningslinjer for innleggelse i sykehus
4. Beskrivelse av kommunens tilbud om døgnopphold for øyeblikk hjelp
5. Retningslinjer for samarbeid om utskrivningsklare pasienter som antas å ha behov for kommunale tjenester etter utskrivning fra institusjon
6. Retningslinjer for gjensidig kunnskapsoverføring og informasjonsutveksling og for faglige nettverk og hospitering
7. Samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid
8. Samarbeid om jordmortjenester
9. Samarbeid om IKT-løsninger lokalt
10. Samarbeid om forebygging
11. Omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden

Regulering av samarbeidet på disse punktene vil være et viktig verktøy i gjennomføringen av Samhandlingsreformen og beskrives i egne delavtaler. I tillegg er det inngått avtale om samhandlingsstruktur (delavtale 12) og Praksiskonsulentordning (delavtale 13). Dersom partene inngår samarbeid på andre områder, kan det inngås særskilte avtaler som delavtaler til denne avtalen, eller egne retningslinjer og/eller prosedyrer som ikke er en delavtaler til avtalen. Velger en alternative retningslinjer og/eller prosedyrer som ikke er delavtaler til avtalen, vil ikke avviks- og sanksjonsreglene i denne avtalen komme til anvendelse.

4. Samhandlingsformer

For å sikre gjennomføring av Samhandlingsavtalen er det etablert slike samhandlingsfora:

- Dialogmøte
- Overordna samhandlingsutvalg
- Lokale samhandlingsutvalg
- Kliniske samhandlingsutvalg
- Samhandlingskonferanse

Samhandlingsstrukturen er beskrevet i delavtale 12.

5. Plikt til gjennomføring og forankring

Partene forplikter seg å gi opplæring om avtalen **til** egne ansatte. Partene skal også sette av nok ressurser knyttet til medvirkning i de avtalte former for samarbeid, blant annet vedtatte utvalg og koordinerende enhet.

Større endringer som planlegges av en av partene, skal gjennomføres med en god gjensidig prosess.

Partene forplikter seg til å:

- Informere og involvere den andre parten i planprosesser og annet arbeid som har betydning for utformingen av helsetjenester for den annen part, blant annet organisering og endring av rutiner
- Orienterer hverandre om endringer i rutiner, organisering og lignende som kan ha betydning for/innvirkning på de områdene avtalen omfatter
- Gjennomføre konsekvensutredninger ved planlegging av tiltak som får konsekvenser for den annen part, blant annet omorganiseringer, nedlegging av sykehus og sykehusavdeling
- Opprette en klar adressat i egen virksomhet som har overordnet ansvar for å veilede og hjelpe ved samhandlingsbehov mellom tjenesteyterne

6. Involvering av pasient- og brukerorganisasjoner

Pasient- og brukerorganisasjoner skal medvirke i forbindelse med utarbeidelse, praktisering, oppfølging og endring av avtalen. Brukerne/pasientene skal være representert i alle samhandlingsfora som etableres mellom kommunene og Helse Møre og Romsdal HF.

Partene er enige om at kravet til brukermedvirkning som et minimum skal oppfylles ved at synspunkter og tilbakemeldinger som kommer frem gjennom brukerundersøkelser, brukerutvalget ved Helse Møre og Romsdal HF, eldrerådet og Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne i kommunen skal tillegges vekt.

7. Avvikshåndtering og forbedringsarbeid

Dersom partene ikke følger de rutiner og prosedyrer som er avtalt i denne avtale med delavtale eller i medhold av denne avtalen, foreligger et avvik.

Formålet med avvikshåndteringen skal være forbedringsarbeid og erfarings-utveksling. Partene har etablert system for melding av avvik innenfor alle samarbeidsområder som omfattes av avtalen, jamfør «Prosedyre for melding og håndtering av avvik mellom kommunene og helseforetaket»

Link til prosedyre → [Avviks prosedyre](#)

Samhandlingsavdelingen skal hvert år utarbeide en rapport med oversikt over innmeldte avvik innenfor avtalens samarbeidsområder og utfallet av avviks-håndteringen. Rapporten går til behandling i Overordna samhandlingsutvalg og som orientering til kommunene og de lokale samhandlingsutvalgene

8. Uenighet – Tvisteløsning vedrørende avtalens innhold

Partene forplikter seg til å løse uenighet vedrørende forståelse av avtalen ved prosesser beskrevet under pkt. 8.1 og 8.2 før saken kan bringes inn for domstolene i henhold til pkt. 8.3.

8.1. Dialog og forhandlinger

Partene er enige om at uenighet vedrørende forståelse av avtalen først skal søkes løst gjennom dialog og forhandling. Dersom begge parter ønsker det kan uenighet søkes løst gjennom Overordnet samhandlingsutvalg.

8.2. Lokalt eller nasjonalt tvisteorgan

Dersom saken ikke løses gjennom dialog og forhandlinger er partene enige om at det opprettes en uenighetsprotokoll som sendes lokalt tvisteløsningsorgan for drøfting og anbefaling av løsning. Lokalt tvisteløsningsorgan opprettes av partene med to representanter fra hver av partene, og en brukerrepresentant. Oppnås ikke enighet i lokalt tvisteløsningsorgan, sendes saken til Nasjonalt tvisteløsningsorgan for anbefaling av løsning.

8.3. Ordinær domstolsbehandling

Dersom partene ikke klarer å løse uenigheten gjennom dialog og forhandlinger eller etter anbefalinger fra lokalt og nasjonalt tvisteløsningsorgan, kan hver av partene bringe saken inn for de ordinære domstoler med den kommunale parts tingrett som vernetting.

9. Mislighold

Avtalen kan ikke sies opp på grunn av mislighold.

Ansvarsbetinget mislighold av denne avtale som påfører den annen part et dokumentert økonomisk tap, kan i ytterste konsekvens kreves erstattet. Slike krav fremsettes og behandles i samsvar med den saksgangen som er beskrevet for uenighet under pkt. 8.

10. Endring og oppsigelse av avtalen

Avtalen er gyldig og gjelder fra det tidspunkt begge parter har undertegnet. Hver av partene har i henhold til helse- og omsorgstjenesteloven § 6-5, 2. ledd rett til å si opp avtalen med ett års frist.

Partene forplikter seg til å revidere avtalen slik at den til enhver tid er i samsvar med gjeldende rettspraksis, lover og forskrifter. Partene plikter også å revidere avtalen dersom andre vesentlige forutsetninger for avtalen endres, herunder etablering av nye behandlingstilbud som krever avklaring av oppgave- og ansvarsfordeling.

Partene plikter å foreta en gjennomgang og evaluering av avtalen annet hvert år ved utgangen av året. Når det meldes ønske om endringer skal det nedsettes et partssammensatt forhandlingsutvalg som skal sammensettes med 4 representanter fra kommunene og 2 representanter fra helseforetaket. I tillegg kan 1 representant fra KS og 1 representant fra brukerutvalget møte med talerett.

Representantene i forhandlingsutvalget utpekes av de ulike regionrådene etter forslag fra kommunene. Helseforetaket utpeker sine egne representanter. De endringer som forhandlingsutvalget foreslår, skal behandles av Overordnet samhandlingsutvalg. Endringene vedtas av den enkelte kommune og helseforetaket etter tilrådning fra Overordnet samhandlingsutvalg.

Endringer som kun er av teknisk karakter, kan behandles administrativt hos hver av partene.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 1 til Samhandlingsavtalen

Hvilke helse- og omsorgsoppgaver som partene har ansvar for – og hvilke tiltak som partene skal utføre

I henhold til "Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester" av 22. juni 2011 § 6.2 første ledd skal kommunen og helseforetaket avklare hvilke helse- og omsorgsoppgaver og tilhørende tjenester partene har ansvar for.

Kommunens oppgaver er definert i "Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m." (Helse- og omsorgstjenesteloven) og særskilt i kapittel 3 "Kommunens ansvar for helse- og omsorgstjenester".

§ 3-1. Kommunens overordnede ansvar for helse- og omsorgstjenester;

- Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester
- Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne
- Kommunens ansvar etter første ledd innebærer plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift. Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om pliktens innhold
- Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som ikke hører under stat eller fylkeskommune
- Tjenester som nevnt i første ledd, kan ytes av kommunen selv eller ved at kommunen inngår avtale med andre offentlige eller private tjenesteytere. Avtalene kan ikke overdras

Helseforetakets ansvar er definert i "Lov om spesialisthelsetjenester", og i kapittel 2 § 2-1a og kapittel 3 om særlige plikter og oppgaver;

§ 2-1a. De regionale helseforetakenes ansvar for spesialisthelsetjenester

- De regionale helseforetakene skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseregionen tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon, herunder
 - Sykehustjenester
 - Medisinske laboratorietjenester og radiologiske tjenester
 - Akuttmedisinsk beredskap
 - Medisinsk nødmeldetjeneste, luftambulansetjeneste og ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt
 - Tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmisbruk, herunder institusjonsplasser som kan ta imot rusmiddelmisbrukere med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 til 10-4
 - Transport til undersøkelse eller behandling i kommune- og spesialisthelsetjenesten
 - Transport av behandlingspersonell

- De regionale helseforetakene skal peke ut institusjoner i det enkelte helseforetak som kan ta imot rusmiddelmisbrukere med hjemmel i helse- og omsorgstjenesteloven §§ 10-2 til 10-4
- Det regionale helseforetaket plikter å yte hjelp ved ulykker og andre akutte situasjoner i helseregionen
- Tjenester som nevnt i første ledd kan ytes av de regionale helseforetakene selv, eller ved at de inngår avtale med andre tjenesteytere
- Departementet kan i forskrift stille krav til tjenester som omfattes av denne loven

Det følger av andre overordnede føringer som for eksempel Nasjonal helse- og sykehusplan og ny stortingsmelding om primærhelsetjenesten, hva som er kommunenes og hva som er helseforetakets oppgaver.

Partene er likeverdige og skal benytte følgende virkemidler for å avklare ansvarsfordeling og endring av oppgavedeling:

- Dialog og høringer før beslutning
- Planlegge endringer i god tid
- God gjensidig prosess
- Helhetlige pasientforløp for å sikre kvalitet i pasientbehandlingen
- Ressurser skal følge endringer i pasientforløpet i form av kompetanse og økonomi
- Partene forplikter seg til å holde seg oppdatert og tilpasse seg faglige standarder og nye behandlingsmetoder.

Partene forplikter seg til å samarbeide og avklare gråsoner for å sikre helheten i behandlingsforløpene.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 2 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid for å sikre helhetlige og sammenhengende helse- og omsorgstjenester til pasienter med behov for koordinerte tjenester

1. Formål

Delavtalen skal sikre at pasienter/brukere som har behov for koordinerte tjenester gis et faglig forsvarlig tilbud og får tjenester som er sammenhengende og koordinerte. Delavtalen skal også sikre godt samarbeid mellom de ulike tjenestene og nivåene slik at pasienter opplever helhetlig behandling.

2. Virkeområde

Pasienter/brukere med behov for koordinerte tjenester er personer med til-stander som gir behov for langvarig oppfølging og samarbeid mellom fag-personell med forskjellig fagbakgrunn og organisatorisk tilknytning. Habilitering og rehabilitering er den prosessen som foregår for at en pasient/bruker med medfødt eller ervervet skade/sykdom/nedsatt funksjonsevne skal oppnå best mulig funksjons- og mestringsevne, selvstendighet og deltagelse sosialt og i samfunnet.

Denne delavtalen regulerer samarbeidet mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal i arbeidet med pasienter/brukere med behov for koordinerte tjenester, habilitering eller rehabilitering. Delavtalen gjelder både somatikk, psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling. I tillegg til denne delavtalen reguleres samarbeidet også av delavtale 3a og b, og 5a og b.

3. Oppgaver og ansvar

3.1. Felles ansvar

1. Partene skal sørge for at pasienter/brukere opplever et helhetlig tilbud, og at en ved eventuell uenighet mellom avtalepartene omkring tilbud rundt enkeltpasienter/-brukere, ivaretar pasientens/brukerens rettigheter i forhold til lov og forskrift
2. Partene skal samarbeide om å lage gode pasientforløp. I dette arbeidet skal regionalt utarbeidet metodikk for pasientforløpsarbeid benyttes. Partene forplikter seg til å stille nødvendig personell til disposisjon i arbeidet
3. Partene skal sikre brukermedvirkning på system- og individnivå
4. Partene skal holde hverandre orientert om eget tilbud innenfor koordinerte tjenester
5. Både helseforetak og kommuner har ansvar for habilitering og rehabilitering av pasienter/brukere. Ved vurdering av hvor hovedansvaret for dette ligger i forhold til enkeltpasienter/-brukere, tar en utgangspunkt i rapporten "Avklaring av ansvars- og oppgavedeling mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten på rehabiliteringsområdet" fra Helsedirektoratet (IS-1947)

6. Partene skal etablere samarbeid mellom helseforetaket og kommunen rundt pasient- og brukergrupper med sammensatte behov, for eksempel palliativ omsorg, rus og psykiatri.

3.2. Helse Møre og Romsdal HF skal:

1. ha en koordinerende enhet som har oversikt over tilbud og rutiner på dette området både i helseforetaket og i forhold til kommunene, og ansvar for informasjon både internt i helseforetaket og i forhold til kommunene.
2. tilby koordinator for pasienter som bare mottar spesialisthelsetjenester
3. starte rehabiliteringstiltak så snart som mulig under institusjonsopphold
4. utrede, undersøke og gi rehabiliteringstilbud til pasienter med behov for tverrfaglig spesialisert rehabilitering
5. melde fra når en ser behov for individuell plan eller kommunal koordinator. Meldingen skal gå fra behandlende enhet til koordinerende enhet i kommunen.
6. ta initiativ til samarbeidsmøter før utskrivning ved behov for svært omfattende kommunale tjenester
7. bistå til å kartlegge behov for nødvendige hjelpemiddel og ta initiativ til at disse blir anskaffet og klargjort. Gi opplæring i de hjelpemidler som bestilles av spesialisthelsetjenesten og skal brukes av pasienten i hjemkommunen
8. delta i nødvendig tverrfaglig samarbeid i ansvarsgrupper også etter at pasientene er utskrevet, når det er faglig behov for dette.
9. gi ambulante tjenester der enkeltpasienter har behov for spesialisthelsetjenester, og der dette av faglige grunner må skje i egen kommune. Dette gjelder både oppfølging av pasienten, og nødvendig kompetanseoverføring (jfr. delavtale 6). Ambulante tjenester skal gis etter avtale med, og i nært samarbeid med kommunale tjenester. Kommunale tjenester inklusive fastlegene, skal holdes orientert om det tilbudet som blir gitt og få epikriser fra relevante konsultasjoner.
10. gi nødvendig råd og veiledning i henhold til lov og forskrift, jfr. § 14 i forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator
11. gi tilbud om undervisning og opplæring til pasienter og pårørende for aktuelle kroniske sykdomsgrupper
12. ha et system for barnekontakt i relevante enheter for å gi nødvendig støtte og oppfølging til barn og ungdom som er pårørende av psykisk syke, rusmiddelavhengige eller alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter.
13. varsle relevante instanser i kommunene så tidlig som mulig.

3.3. Kommunen skal:

1. etablere koordinerende enhet i kommunen, og gi kontaktinformasjon om denne til helseforetakets koordinerende enhet. Koordinerende enhet skal videreformidle direkte og relevant kontakt for oppfølging av barn og unge.
2. sørge for å utarbeide individuell plan, tilby og utnevne koordinator og vurdere å opprette ansvarsgrupper, der det er behov for dette.
3. ha tilbud om habilitering og rehabilitering
4. gi nødvendig og relevant informasjon til helsepersonell i helseforetaket i forbindelse med felles pasienter/brukere innenfor de grenser helsepersonelloven setter

5. delta i nødvendig informasjonsutveksling og samarbeidsmøter under opphold, for planlegging av nødvendige tiltak etter utskriving.
6. ha ansvar for at nødvendig hjelpemiddel installeres og tilpasses
7. ha et system for å gi nødvendig støtte og oppfølging til barn og ungdom som er pårørende av psykisk syke, rusmiddelavhengige eller alvorlig somatisk syke eller skadde pasienter.

3.4. Bruk av tvang

I forhold til tvangsbruk i psykisk helsevern forholder partene seg til lov om psykisk helsevern. I forhold til tvangsbruk ved rusproblem forholder kommunen seg til helse- og omsorgstjenesteloven (kap. 10).

3.5. Videre oppfølging

Partene forplikter seg til å følge opp denne delavtalen videre gjennom:

1. Pasientforløpsarbeid som beskrevet under 3.1, punkt 2
2. Overordnet samhandlingsutvalg og de lokale samhandlingsutvalgene

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 3a til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om innleggelse og behandling av pasienter med behov for somatiske helsetjenester

1. Formål

- Delavtalen skal sikre at alle pasienter får et faglig forsvarlig og helhetlig behandlingstilbud i overgangen mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.
- Delavtalen skal regulere ansvarsfordeling, oppgaver og plikter ved innleggelse og behandling av pasienter med behov for helsetjenester.

2. Virkeområde

Delavtalen skal regulere samhandlingen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal HF vedrørende innleggelse, poliklinisk behandling, dagbehandling og døgnbehandling. Partene beslutter selv hvordan de internt organiserer tjenestene. Rutiner og prosedyrer for samhandlingen som følger av denne delavtalen er førende for partene. Delavtalen regulerer ikke samhandlingen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal HF når det gjelder rus og psykisk helsevern, siden dette er regulert i egen delavtale, (3b).

3. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar

3.1 Helse Møre og Romsdals plikter, oppgaver og ansvar

Helse Møre og Romsdal HF skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseområdet tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon, herunder sykehustjenester, medisinske laboratorietjenester, radiologiske tjenester, akuttmedisinsk beredskap, medisinsk nødmeldetjeneste, ambulansetjeneste med bil og eventuelt med båt og luftambulanse, transport til undersøkelse eller behandling i kommunene og Helse Møre og Romsdal HF og transport av behandlingspersonell.

Helse Møre og Romsdal HF er pålagt veiledningsplikt ovenfor kommunehelsetjenesten. Denne plikten gjelder i generelle spørsmål og i forhold til den enkelte pasient.

Helseforetaket skal tilby ambulante tjenester, støtte og veiledning slik at kommunen, så langt det lar seg gjøre, kan gi innbyggerne nødvendige helsetjenester uten behandling i helseforetaket. Kompetanseoverføring skal være en del av kommunens og helseforetakets kvalitetssystem.

Helse Møre og Romsdal HF er forpliktet å gi pasienten en forsvarlig behandling når de har ansvar for pasienten og i overføringen fra Helse Møre og Romsdal HF til kommunen.

3.2 Kommunens plikter, oppgaver og ansvar

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som ikke hører under stat eller fylkeskommune.

Kommunen har ansvar for at brukere/pasienter som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester har oppdatert medikamentliste, der dette er aktuelt.

Kommunen er forpliktet å gi pasienten en forsvarlig behandling når den har ansvar for pasienten og i overføringen fra kommunen til Helse Møre og Romsdal HF.

4. Innleggelse i Helse Møre og Romsdal HF

4.1 Kommunen sitt ansvar ved henvisning til poliklinisk undersøkning eller behandling ved HMR

Henvisning til poliklinisk undersøkning og behandling vil normalt komme fra lege, og ofte uten at kommunale omsorgstjenester er involvert i søknaden. Henvisningen skal inneholde:

- kort resymé av viktige tidligere sykdommer av betydning for aktuell problemstilling
- relevante undersøkinger og tidligere behandling utført hos henvisende lege
- klar problemstilling som henviser ønsker vurdert eller behandlet
- dersom henvisende lege har kjennskap til omsorgstjenester pasienten mottar av betydning for aktuell problemstilling, skal det opplyses om disse
- oppdatert medikamentliste der dette er aktuelt

4.2 Dokumentasjon ved innleggelse i HMR

Pasienter skal søkes innlagt eller innlegges som ø-hjelp av lege. Innleggingsskriv skal, så langt mulig, inneholde samme opplysninger som nevnt i punkt 4.1.

Ved innlegging av pasienter fra sykehjem, hjemmesykepleie eller andre kommunale tjenesteområder innenfor helse- og omsorgssektoren som er involvert rundt innleggelsen, skal følgende dokument fra omsorgstjenestene primært være vedlagt innleggelsesskrivet eller følge pasienten til sykehuset:

- sykepleieopplysninger
- oppdatert medikamentliste der dette er aktuelt
- informasjon om hjelpemidler pasienten bruker og som sykehuset trenger kjennskap til
- eventuelt oppdatert individuell plan der dette er relevant og etter samtykke fra pasienten
- nødvendige rapporter fra andre behandlere/ terapeuter

Når pasienten er innlagt i sykehus og er kjent mottaker av kommunale helsetjenester sender sykehus snarest «melding om innlagt pasient». Kommunen svarer med melding om «innleggelsesrapport». Denne skal sendes innen 4 timer etter at sykehuset har meldt pasienten innlagt til kommunen. Disse opplysningene vil ligge i ovennevnte rapporter.

Dersom dokumentasjonen nevnt i forrige avsnitt ikke er vedlagt ved en innleggelse, og sykehuset har behov for disse, skal nødvendig dokumentasjon gjøres tilgjengelig så snart som mulig.

4.3. Helse Møre og Romsdal HF's ansvar ved innleggelse/ henvisning

- Henvisning vurderes etter gjeldende forskrifter og prioriteringsveiledere. Det tas stilling til hvilken rett pasienten har til helsehjelp.
- Ved behov skal det innhentes supplerende opplysninger.
- Bistå lege fra kommunehelsetjenesten når det foreligger tvil om behov for innleggelse, herunder ved vurdering i akuttmottak eller poliklinikk.
- Særlig fokus på informasjonsutveksling ved:
 - Mindreårige barn som pårørende
 - Pasient/bruker som ivaretar bistands- og omsorgsbehov hos pårørende

All kontakt mellom sykehus og kommune skal dokumenteres i pasientens journal.

5. Behandling i Helse Møre og Romsdal HF

Helse Møre og Romsdal HF foretar utredning og behandling med utgangspunkt i problemstillingen i henvisningen

Ansvarlige representanter for kommune og helseforetak avklarer videre oppfølging i samarbeid med pasient og pårørende. Det skal tilrettelegges for dialog uavhengig av geografiske avstander

Ved langvarig behandling skal Helse Møre og Romsdal HF ta initiativ til og være i dialog med fastlege og de kommunale tjenestene når de er involvert i behandlingen

Ved behov for individuell plan og eller koordinator varsles kommunen straks. Foretaket skal redusere bruk av polikliniske kontroller der dette kan gjøres faglig forsvarlig i kommunehelsetjenesten.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Samarbeid om inntak, innleggelse og behandling av pasienter med behov for psykisk helsevern og/eller tverrfaglig spesialisert rusbehandling

1. Formål

Delavtalen skal sikre at alle pasienter får et faglig forsvarlig og helhetlig behandlingstilbud i overgangen mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Delavtalen skal regulere ansvarsfordeling, oppgaver og plikter ved henvisning, inntak, innleggelse og behandling av pasienter med behov for psykiske helsetjenester og/eller tverrfaglig spesialisert rusbehandling.

2. Virkeområde

Delavtalen skal regulere samhandlingen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal HF vedrørende henvisninger, poliklinisk behandling, ambulante tjenester, dagbehandling og døgnbehandling innenfor spesialiserte helsetjenester

Partene beslutter selv hvordan de internt organiserer tjenestene. Omforente rutiner og prosedyrer for samhandlingen som følger av denne delavtalen er førende for partene.

3. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar i henhold til lov

3.1. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Helse Møre og Romsdal HF skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseområdet tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon.

Helse Møre og Romsdal HF er pålagt veiledningsplikt overfor kommunehelsetjenesten. Denne plikten gjelder i generelle spørsmål og i forhold til den enkelte pasient. Veiledningen skal ivaretas av helsepersonell med best mulig tilgjengelig kompetanse på fagområdet.

Helseforetaket skal tilby ambulante tjenester, støtte og veiledning slik at kommunen, så langt det lar seg gjøre, kan gi innbyggerne nødvendige helsetjenester uten behandling i helseforetaket. Gjensidig kompetanseoverføring skal være en del av kommunens og helseforetakets kvalitetssystem.

3.2. Kommunens plikter, oppgaver og ansvar

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys relevante helse- og omsorgstjenester ved behov.

Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som ikke hører under stat eller fylkeskommune. Kommunen har ansvar

for at alle brukere/pasienter som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester har oppdatert medikamentliste.

3.3. Felles plikter, oppgaver og ansvar

Helse Møre og Romsdal HF og kommunen er forpliktet å gi pasienten en forsvarlig behandling både hver for seg og når en har et felles ansvar for pasienten; og i overføringen mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste.

Behandlingsforløp for pasienter med uavklart ROP-lidelse (samtidig og alvorlig rus og psykisk lidelse) avklares i samarbeid mellom helseforetaket og kommunen.

Tilsvarende gjelder for pasienter med mindre alvorlig psykisk lidelse og samtidig ruslidelse, når hver av de to typer lidelse er forbundet med betydelig funksjonssvikt

4. Henvisning til Helse Møre og Romsdal HF

4.1. Kommunens oppgaver i forbindelse med henvisning

For henviser følger gjeldende prosedyrer for henvisning til spesialisthelsetjenesten:

- Klare problemstillinger som henviser ønsker vurdert utredet eller behandlet, samt at kommunal behandling er vurdert som ikke tilstrekkelig.
- I rusakutte henvisninger skal det fremgå om pasientens tilstand er vurdert i forhold til forsvarlige kommunale krisetiltak. Ved akutthendelser som er livstruende, skal innleggelse skje direkte til somatisk sykehus.
- Ved henvisning skal det fremgå om innlegging skjer etter tvangsbestemmelser i lovverket. Tvangsinnleggelser krever oppdaterte opplysninger med tilleggskriterier som skal være oppfylte, og disse følger pasienten ved innlegging.

4.2 Dokumentasjon ved innleggelse i HMR

Ved henvisning til Helse Møre og Romsdal HF av pasienter som mottar kommunale tjenester skal følgende dokumenter primært vedlegges henvisning:

- Nødvendig rapport fra behandler/terapeuter
- Oppdatert Individuell plan
- Opplysning om navn på pasientens/brukers koordinator i kommunen
- Oppdatert medikamentliste der dette er relevant

Dersom dokumentasjonen som nevnt ovenfor ikke lar seg legge ved en øyeblikkelig hjelp henvisning, skal disse dokumentene ettersendes så snart som mulig.

Når pasienten er innlagt i spesialisthelsetjenesten og er kjent mottaker av kommunale helsetjenester, sender sykehus snarest «melding om innlagt pasient». Kommunen svarer med melding om innleggingsrapport. Målet er at denne melding skal sendes innen 4 timer etter at sykehuset har meldt pasienten innlagt til kommunen.

4.3 Helse Møre og Romsdal HFs ansvar

- Henvisning vurderes etter gjeldende forskrifter og prioriteringsveiledere. Det tas stilling til hvilken rett pasienten har til helsehjelp.

- Ved behov skal det innhentes supplerende opplysninger.
- Bistå lege fra kommunehelsetjenesten når det foreligger tvil om behov for innleggelse, herunder ved vurdering i akuttmottak eller poliklinikk.

4.4 Ansvar ved øyeblikkelig hjelp/krise

4.4.1. Kommunens ansvar

Kommunen ved fastlege/legevakt/tilsynslege/leder av barnevern tar kontakt med spesialisthelsetjenesten for vurdering/veiledning/innlegging. I tillegg kan fagpersonell innen rus og psykisk helseteam/-bolig/kommunale rustiltak ta kontakt for veiledning/vurdering.

Dokumentasjon:

- Klinisk problemstilling og aktuell medikasjon
- Dersom pasienten bor i kommunal institusjon/bemannet bosted eller har hjemmetjenester/psykisk helsetjeneste/kommunal rustjeneste skal aktuell fagrapport primært vedlegges, eller ettersendes neste virkedag dersom relevant personell ikke er tilgjengelig på innleggingstidspunktet
- Opplysning om navn på pasientens koordinator i kommunen
- Dersom pasienten har individuell plan, skal denne vedlegges
- Ved innlegging med tvang, skal oppdaterte opplysninger med pasientstatus og tilleggskriterier fra lege følge med

Dersom dokumentasjonen nevnt ovenfor ikke lar seg vedlegge ved en øyeblikkelig hjelp henvisning, skal disse dokumentene ettersendes så snart som mulig.

4.4.2. Spesialisthelsetjenestens ansvar

Spesialisthelsetjenesten avgjør om den enkelte pasient får tilbud om kriseplass/brukerstyrt plass i helseforetaket. Helseforetaket skal gjøre tilbud om dette kjent for kommunen hvis pasienten har psykisk helsetjeneste/rustjeneste fra kommunen, og gi kommunen beskjed når pasienten benytter seg av tilbudet.

- Ved kontakt om ø-hjelp skal spesialisthelsetjenesten bistå med adekvate råd og vurdering av tilstanden, også på kveld og helg.
- Helsehjelpen kan tilbys som ambulant hjemmebehandling eller innleggelse
- Ved innlegging med tvang, skal næreste pårørende kontaktes og gis alle retter til informasjon og brukermedvirkning på linje med pasienten selv.
- Be om samtykke til å varsle hjemmetjenesten/psykisk helsetjeneste/rustjeneste/fastlege om innlegging neste virkedag.

4.5. Planlagt innleggelse og poliklinisk behandling

4.5.1. Kommunens ansvar

Henvisning sendes helseforetaket fra lege, privatpraktiserende psykolog, leder av psykiatritjenesten og/eller kommunal rustjeneste og sosialtjenesten i kommunen. Henvisning sendes til helseforetaket fra lege eller leder for barneverntjenesten.

Dokumentasjon:

- Skriftlig henvisning i samsvar med mal/skjema på helseforetakets hjemmeside
- Individuell plan dersom brukeren/pasienten har det
- Opplysning om navn på pasientens/brukerens koordinator i kommunen.
- Om brukeren/pasienten bor i kommunal institusjon/bemannet bosted eller har hjemmetjenester/psykisk helsetjeneste/kommunal rustjeneste, skal aktuell fagrapport primært vedlegges. For barn og unge skal nødvendige utredningsrapporter følge med

4.5.2. Spesialisthelsetjenestens ansvar

- Henvisning blir vurdert av spesialist i forhold til gjeldende frister og etter Prioriteringsforskriften. Tilbakemelding til bruker/pasient og henvisende instans skal skje snarest.
- Avklare behandlingsforløp for ROP-pasienter i samarbeid med kommunen.
- Gjennomføre forvernsamtaler der dette er aktuelt, hjemme hos brukeren/pasienten der det er tjenlig.
- Innhente nødvendig tilleggsinformasjon utover det som er sendt med, eventuelt gjennom samarbeidsmøte.

5. Behandling i Helse Møre og Romsdal HF

5.1. Spesialisthelsetjenestens ansvar

Helse Møre og Romsdal HF foretar utredning og behandling med utgangspunkt i henvisningens problemstilling.

Ved langvarig behandling skal Helse Møre og Romsdal HF ta initiativ til og være i dialog med fastlege og de kommunale tjenestene/brukerens koordinator når de er involvert i behandlingen

Ved behov for individuell plan varsles kommunen straks. Polikliniske kontroller skal reduseres der dette kan gjøres faglig forsvarlig i kommunehelsetjenesten

Planlegging av utskriving starter umiddelbart etter innleggelse:

- Innkalle til samarbeidsmøte så tidlig som mulig der en ser at bruker/pasient har behov for kommunale tiltak utover det han/hun evt. allerede har innvilget
- Innkalle til ansvarsgruppemøte der dette er aktuelt
- Evt. initiere arbeid med individuell plan
- Oppnevne koordinator for brukeren/pasienten

Begge parter tar initiativ til dialog og deltar i møter ved behov.

Ansvarlige representanter for kommune og helseforetak avklarer videre oppfølging i samarbeid med bruker/pasient og pårørende. Det skal tilrettelegges for dialog uavhengig

16. april 2015

av geografiske avstander

5.2. Kommunens ansvar

- Delta i samarbeid og planlegging for utskriving og hjemreise for pasienten
- Evt. initiere arbeid med individuell plan
- Sørge for at det blir oppnevnt koordinator for pasient/bruker

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 4 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om døgntilbud for øyeblikkelig hjelp

Kommunen skal utvikle et kommunalt døgntilbud for øyeblikkelig hjelp innen 01.januar 2016. Helsedirektoratet har utarbeidet en veileder utgitt 02/2014(rev.), link → ["Kommunenes plikt til øyeblikkelig hjelp døgnopphold"](#).

1. Formål

Denne delavtalen skal bidra til samarbeid mellom kommunene i Møre og Romsdal og Helse Møre og Romsdal om etablering og drift av kommunalt døgntilbud for øyeblikkelig hjelp. Tilbudet som etableres i kommunene skal være like godt eller bedre enn tilsvarende tilbud i spesialisthelsetjenesten. Dette tilbudet skal bidra til å redusere antall øyeblikkelig hjelp innleggelser i spesialisthelsetjenesten og gi pasienten et godt faglig tilbud i nær tilknytning til kommunal helsetjeneste.

Partene skal samarbeide slik at pasientene får en fullverdig tjeneste. Delavtalen skal sikre at det kommunale døgnoppholdstilbudet ved øyeblikkelig hjelp blir koordinert med tjenester og tiltak i den akuttmedisinske kjeden. Krav til forsvarlighet innebærer at sykehuset ikke kan redusere sitt tilbud før tilsvarende tilbud i kommunene er etablert.

2. Virkeområde

Denne delavtalen omfatter partenes ansvar og oppgaver for etablering og drift av kommunalt døgntilbud for øyeblikkelig hjelp.

I Helsedirektoratets veileder om kommunens plikt til øyeblikkelig hjelp døgntilbud er øyeblikkelig hjelp definert slik:

Som et alminnelig utgangspunkt omfatter øyeblikkelig hjelp situasjoner der det oppstår akutt behov for undersøkelse og behandling blant annet for å gjenopprette eller vedlikeholde vitale funksjoner, for å forhindre eller begrense alvorlig funksjonsnedsettelse som følge av skade eller sykdom, eller for å gi adekvat smertebehandling ved smerter av kortvarig art.

Kommunenes plikt til å tilby døgnopphold for øyeblikkelig hjelp skal kun gjelde de pasient- og brukergruppene som kommunen selv har mulighet til å utrede, behandle og/eller yte omsorg til.

Fastlege, legevakt samt lege i akuttmottaket og poliklinikk kan etter avtale med ansvarlig lege ved kommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud (ØHD), henvise pasienter dit. . Der ansvarlig ØHD-lege ikke er tilgjengelig, skal avtale gjøres med den kommunale legevaktslegen. Avtalen skal være inngått før transport til kommunal ØHD-plass blir startet. Kriterier for innleggelse i det kommunale ø-hjelpstilbudet skal være oppfylt, jfr. lokale avtaler med enkelte kommuner, helseforetak og Helsedirektoratets veileder.

Pasientene skal henvises til spesialisthelsetjenesten om de ikke kan behandles forsvarlig på kommunalt nivå. Partene skal sikre at det kommunale døgnoppholdstilbudet ved øyeblikkelig hjelp blir koordinert med tjenester og tiltak i den akuttmedisinske kjeden.

4. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar

Døgntilbudet for øyeblikkelig hjelp skal etableres i samsvar med retningslinjene fra Helsedirektoratet. For det enkelte tilbud skal det lages retningslinjer som blant annet beskriver innleggelseskriterier, faglige krav til virksomheten som f.eks. organisering av lege og sykepleiertjeneste, og kontaktinformasjon og fremgangsmåte ved behov for innleggelse.

4.1. Helse Møre og Romsdal HF

1. Skal ved behov bistå kommunen ved utforming av retningslinjer for øyeblikkelig hjelp tilbudet
2. Skal ha anledning til å uttale seg om kommunen sine retningslinjer.
3. Skal bistå kommunen ved nødvendig kompetanseoppbygging for å ivareta øyeblikkelig hjelp funksjonen
4. Skal gjennom sine leger på vakt, gi råd til kommunene ved behov om behandling av enkeltpasienter ved øyeblikkelig hjelp tilbudet. Supplerende opplysninger av betydning for behandling av pasienten skal gis av øvrig helsepersonell.

4.2. Kommunen

1. Skal etablere et øyeblikkelig hjelp døgntilbud i samsvar med krav fra Helsedirektoratet og Helse- og omsorgstjenesteloven.
2. Skal utarbeide retningslinjer for tilbudet som mellom annet omfatter kriterier for innleggelse, faglige krav til virksomheten som organisering av lege- og sykepleiertjeneste, kontaktinformasjon og fremgangsmåte ved innleggelse.
3. Skal gi helseforetaket anledning til å uttale seg om innholdet i retningslinjene.
4. Skal gjøre retningslinjene kjent for fastleger og legevaktleger i nedslagsfeltet og for helseforetaket ved samhandlingsavdelingen.
5. Skal sørge for nødvendig opplæring og vedlikehold av kompetanse hos egne medarbeidere

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

16. april 2015

Delavtale 5a til Samhandlingsavtalen - foreløpig tatt ut av avtaleverket for videre behandling i nasjonal tvisteløsningsnemd

16. april 2015

16. april 2015

16. april 2015

16. april 2015

16. april 2015

Samarbeid om utskriving av pasienter med behov for tjenester innenfor psykisk helsevern og rusrelatert behandling

1. Formål

Delavtalen skal sikre at alle pasienter får et faglig forsvarlig og helhetlig behandlingstilbud i overgangen mellom kommunehelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste. Delavtalen skal regulere ansvarsfordeling, oppgaver og plikter ved utskriving av pasienter med behov for psykiatriske – og [eller](#) rusrelaterte helsetjenester

2. Virkeområde

Delavtalen skal regulere samhandlingen mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal HF vedrørende utskriving og overføring av behandlingsansvar fra poliklinisk behandling, dagbehandling og døgnbehandling fra ovennevnte tjenesteområder.

Partene beslutter selv hvordan de internt organiserer tjenestene. Gjennom gjensidige prosesser skal det utarbeides forløp, prosedyrer og retningslinjer for god samhandling innen samhandlingsområdet rus og psykiatri. Omforente rutiner og prosedyrer for samhandlingen som følger av dette Delavtalen er førende for partene.

3. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar

3.1. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Helse Møre og Romsdal HF skal sørge for at personer med fast bopel eller oppholdssted innen helseområdet tilbys spesialisthelsetjeneste i og utenfor institusjon.

Helse Møre og Romsdal HF er pålagt veiledningsplikt overfor kommunehelsetjenesten. Denne plikten gjelder i generelle spørsmål og i forhold til den enkelte pasient. Veiledningen skal ivaretas av helsepersonell med spisskompetanse på fagområdet.

Helseforetaket skal tilby ambulante tjenester, støtte og veiledning slik at kommunen, så langt det lar seg gjøre, kan gi innbyggerne nødvendige helsetjenester uten behandling i spesialisthelsetjenesten. Kompetanseoverføring skal være en del av kommunens og helseforetakets kvalitetssystem.

Helse Møre og Romsdal HF er forpliktet å gi pasienten en forsvarlig behandling når de har ansvar for pasienten og i overføringen fra Helse Møre og Romsdal HF til kommunen.

3.2. Kommunens plikter, oppgaver og ansvar

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester. Kommunens ansvar omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne.

Kommunens helse- og omsorgstjeneste omfatter offentlig organiserte helse- og omsorgstjenester som ikke hører under stat eller fylkeskommune. Kommunen har ansvar for at alle brukere/pasienter som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester har oppdatert medikamentliste.

Kommunen er forpliktet å gi pasienten en forsvarlig behandling når den har ansvar for pasienten og i overføringen fra kommunen til Helse Møre og Romsdal HF.

4. Ansvarsfordeling mellom partene ved utskriving

4.1. Spesialisthelsetjenestens ansvar

- Varsle pårørende/foresatte/kommunal tjeneste om forestående utskriving/avslutning av behandling. Samtykke fra pasient innhentes
- Ved behov innkalle til utskrivings-/avslutningsmøte, på ett tidspunkt som er avtalt og tilrettelagt i god tid for partene.
- Hjelpe pasient med søknad om kommunale tjenester der en vurderer dette som nødvendig, men ikke etablert
- Sende epikrise til bruker/pasient og henvisende instans og fastlege så fort som mulig og senest innen 7 dager. Medikamentliste og evt. annen informasjon som fastlege og lokale tjenester kan trenge umiddelbart, skal følge pasienten ved utskriving.

4.2. Kommunens ansvar

- Kommunen skal koordinere tjenestene omkring pasienten, og evt. oppnevne koordinator for pasienten
- Ved varsling om utskriving/avslutning har kommunen plikt til å iverksette relevante tiltak.
- Fastlegene stiller i ansvarsgruppemøter jfr. § 8 Fastlegeforskriften. Møtetidspunkt skal avtales i god tid med partene.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 6 til Samhandlingsavtalen

Retningslinjer for gjensidig kunnskapsoverføring og informasjonsutveksling og for faglige nettverk og hospitering

1. Formål

Denne delavtalen har som formål å bidra til gode helsetjenester i et helhetlig pasientforløp gjennom gjensidig kompetanseutvikling og kunnskapsoverføring mellom Helse Møre og Romsdal og kommunene.

«En av de viktigste forventningene til spesialisthelsetjenesten er å bidra til kompetanseutvikling og kompetanseoppbygging i en forsterket kommunehelsetjeneste. Dette berører en rekke områder, bl.a. forebygging, tidlig intervensjon, behandling av eldre og pasienter med kronisk sykdom, herunder psykisk helsevern og rusbehandling, samt lærings- og mestringsstrategier.» St.meld.nr.47 (2008-2009) S.112, kap.10.2.1)

2. Virkeområde

Denne delavtalen skal regulere samhandlingen mellom partene vedrørende kunnskapsoverføring, informasjonsutveksling, faglig nettverk, felles møteplasser og hospitering.

Samhandlingen skal være preget av gjensidighet. Informasjonsutveksling når det gjelder inn- og utskriving av pasienter er ivaretatt i delavtale 3a og b, og 5a og b til samarbeidsavtalen. Informasjon om endring i tilbud og gjensidige forpliktelser rundt dette omtales i delavtale 1 til samarbeidsavtalen. Faglige nettverk og felles møteplasser kan opprettes blant annet via samhandlingsutvalgene etter innmeldte behov fra fagmiljøene.

3. Sentrale felles plikter og ansvar

Helseforetaket og kommunen skal sørge for at faglig, organisatorisk kunnskap som formidles partene imellom, implementeres i egen organisasjon.

Begge parter skal informere koordinerende enhet i helseforetaket om felles møteplasser og faglige nettverk.

3.1. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Spesialisthelsetjenesten har veiledningsplikt overfor den kommunale helse- og omsorgstjenesten og pasient/pårørende. Det vises til rundskriv om veiledningsplikt:

link til dokumentet → **Rundskriv om veiledningsplikt**

Plikten er både generell og klinisk rettet mot enkeltpasientforløp, jfr. § 6-3 i spesialisthelsetjenesteloven. Form og innhold på veiledningen avtales mellom partene.

Helse Møre og Romsdal HF skal:

1. Gi opplæring og veiledning til pasienter og pårørende som er knyttet til spesialiserte pasientforløp (lærings- og mestringsansvar)
2. Legge praktisk og økonomisk til rette for gjensidig hospitering
3. Medvirke til undervisning og praktisk opplæring av helse- og omsorgspersonell
4. Ha tilgjengelige praksisplasser, herunder stillinger for leger under spesialisering i allmennmedisin
5. Opprette og delta i faglige nettverk
6. Koordinerende enhet holder oversikt over og informerer om felles møteplasser og faglige nettverk mellom kommunene og helseforetaket
7. Samarbeide med kommunen om nødvendig kunnskapsoverføring som sikrer forsvarlighet ved overføring av oppgaver
8. Skal sørge for at egne ansatte får påkrevd videre- og etterutdanning

3.2. Kommunens plikter og ansvar

Kommunen skal:

1. Sørge for at egne ansatte får påkrevd videre- og etterutdanning. Gi opplæring og veiledning til pasienter/brukere og pårørende (lærings- og mestringsansvar)
2. Legge praktisk og økonomisk til rette for gjensidig hospitering
3. Medvirke til undervisning og opplæring av helse- og omsorgspersonell
4. Ha tilgjengelige praksisplasser
5. Opprette og delta i faglige nettverk
6. Arbeide for å sikre kvalifisert og relevant representasjon i kliniske og faglige samarbeidsutvalg, med særlig vekt på representasjon fra allmenn-legetjenesten

Delavtale 7 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om forskning, utdanning, praksis og læretid

1. Formål

Forskning og bruk av forskningsresultater er et viktig virkemiddel for å sikre kvalitet og kostnadseffektivitet på tjenestetilbud. For å styrke forskningens relevans og kvalitet samt bidra til implementering av ny kunnskap, vil det være viktig med økt medvirkning fra den kommunale helse- og omsorgstjenesten.

Partene skal utvikle felles tiltak for å styrke kunnskap, kompetanseoppbygging, forskning og innovasjon som understøtter samhandlingsreformens intensjoner.

2. Virkeområde

I spesialisthelsetjenesten er forskning og utdanning en sentral oppgave. Kommunene har ansvar for å medvirke til og tilrettelegge for forskning, men ikke medfinansieringsansvar.

Denne delavtalen regulerer samarbeid mellom kommunene og Helse Møre og Romsdal rundt forskningsprosjekter, utdanning, praksis og læretid. Utdanning og praksis berøres også i delavtale 6 til samhandlingsavtalen.

Samarbeid mellom arbeidslivet og utdannings- og forskningsinstitusjoner er viktig for å oppnå mange av målene med Samhandlingsreformen. En avtale mellom kommunen og helseforetaket kan ikke binde opp aktivitet eller virksomheten ved utdannings- og forskningsinstitusjonene, men det bør inngås særlige avtaler med disse.

3. Samarbeid om forskning og utvikling

3.1. Felles ansvar

1. Samarbeide om forsknings- og utviklingstiltak (FOU-tiltak)
2. Gjensidig informasjon om FOU-prosjekt
3. Systematisk evaluering av FOU-prosjekt
4. Formidle og implementere forskningsresultat og ny kunnskap

3.2. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

1. Legge til rette for forskning og forskningsnettverk
2. Ta initiativ til å inkludere kommunene i aktuelle forskningsprosjekter

3.3. Kommunens plikter og ansvar

1. Delta i forskningsnettverk
2. Bistå i aktuelle forskningsprosjekt

4. Samarbeid om utdanning, internopplæring, praksis og læretid

Utdanningsbehovet i kommunene og spesialisthelsetjenesten må sees i sammenheng. Det er etablert et samarbeidsorgan mellom kommunene, helseforetaket, fylkeskommunen og høgskolene i Møre og Romsdal. Partene skal gjennom samarbeidsorganet samordne forespørsler til utdanningsinstitusjonene om aktuelle etter- og videreutdanninger. Det må tas initiativ til at behov for samhandling vektlegges i utdanningene.

Partene skal samarbeide om utdanningstilbud og felles etterutdanning, internopplæring, praksisplasser og tilbud til lærlinger.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 8 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg

1. Formål

Delavtalen skal sikre forsvarlige, likeverdige og helhetlige tjenester uavhengig av bosted, og ordninger tilpasset hver kommunes behov. Den beskriver også fordeling av oppgaver og ansvar mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Delavtalen omfatter også behov og tiltak for systematisk forebyggende helsearbeid i forbindelse med seksualitet og uønskede svangerskap. Forebyggende helsearbeid i forbindelse med svangerskap, fødsel og barsel er særlig viktig å vektlegge i forhold til rus, psykisk helsevern, sosialmedisin, fedme, fødselsangst etc. Partene skal arbeide for å redusere helserisiko knyttet til disse områdene.

Mål og tiltak basert på de nasjonale retningslinjene er beskrevet i "Helhetlig plan for svangerskap, fødsel og barsel i Midt-Norge", vedtatt Helse Midt-Norge RHF november 2010.

2. Virkeområde

Denne delavtalen gjelder samarbeidet mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal angående svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg i fylket.

Tjenestene i kommunene blir utført i tverrfaglig samarbeid mellom jordmor, helsesøster, lege og andre aktuelle faggrupper, og skal bidra til å arbeide for å redusere helserisiko.

3. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar

3.1. Felles

Begge parter skal videreutvikle tjenestene med basis i "Helhetlig plan for svangerskap-, fødsels- og barselomsorg 2011-2014" med særlig vekt på følgende områder:

1. Identifisering og systematisk oppfølging av risikoutsatte gravide med problemstillinger innenfor psykisk helse, rus og/eller sosialmedisin
2. Sørge for gode rutiner og kompetanse ift. meldeplikten til barnevernet
3. Utvikle felles prosedyrer med tydelig ansvarsfordeling
4. Felles plan for utvikling av kompetanse
5. Legge til rette for gjensidig hospitering
6. Gode IKT løsninger for å ivareta elektronisk kommunikasjon mellom HF og helsestasjoner. Evt. kan mobiltelefon brukes i påvente av permanent løsning

3.2. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Sørge for følge- og beredskapstjeneste for kommuner som har krav på det, jfr. St.Prop. nr 67 2008-2009. Det inngås egne avtaler om dette.

3.3. Kommunens plikter og ansvar

1. Gode rutiner for samarbeid på tvers av faggrupper i kommunen som gir kvinne/familie behovsbasert, helhetlig oppfølging i kommunen
2. Sørge for nødvendig opplæring av eget personell
3. Arbeide for tilstrekkelige jordmor- og helsesøsterressurser i kommunene for å ivareta anbefalinger i nasjonale faglige retningslinjer, blant annet særlig de nye anbefalingene om tidlig hjemmebesøk av jordmor
4. Målsetting om ammekyndige helsestasjoner jfr. anbefaling fra nasjonalt kompetansesenter for amming

4. Klinisk samarbeidsutvalg

For å konkretisere plan- og prosedyrearbeid skal Helse Møre og Romsdal og kommunene etablere et klinisk samarbeidsutvalg med følgende oppgaver:

1. Planlegge implementeringen av "Helhetlig plan for svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg i Midt-Norge 2011-2014"
2. Beskrive ansvar og oppgaver i kommuner og helseforetak
3. Evaluere mål/effekt av "Helhetlig plan for svangerskaps-, fødsels og barselomsorg" i løpet av 2016.
4. Godkjenne kvalitetshåndbok for svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg, som skal legges ut på helseforetakets hjemmeside.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 9 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om IKT- løsninger og elektronisk samhandling

Samarbeid om IKT-løsninger og bruk av felles plattform lokalt er av stor betydning for å få til god samhandling. Enkel, rask og pålitelig tilgang til pasientinformasjon kan blant annet sikres ved å ta i bruk standardiserte elektroniske meldinger mellom partene. Kommunene og Helse Møre og Romsdal skal legge til rette for og følge opp at informasjonsutveksling foregår elektronisk over Norsk Helsenett.

Informasjonsutvekslingen skal inkludere alle som arbeider med samhandlingen mellom kommuner og spesialisthelsetjenesten. All samhandling skal være med utgangspunkt i de kvalitets- og sikkerhetskrav som er myndighetsdefinerte. Det er utarbeidet veiledende retningslinjer og meldingsstandard på flere samhandlingsområder/kommunikasjons standarder. Helsedirektoratets retningslinjer anbefales lagt til grunn for lokale samhandlingsrutiner.

Denne avtalen omtaler:

- Forventning til elektronisk kommunikasjon og interaktive løsninger, inkludert bruk av konferanser og samordnet kommunikasjon med tale, bilde og tekst som del av felles samhandling
- Organisatorisk tilrettelegging og kompetanseutvikling.
- Melding og håndtering av avvik
- Krav til responstid for feilretting
- Rutiner for drift, overvåking, oppgradering av felles plattform for elektronisk samhandling

1. Formål

Økt bruk av IKT/eHelse er et hjelpemiddel for å nå helsepolitiske mål og for å yte gode tjenester i hele pasientforløpet. Målsettingen er at elektronisk kommunikasjon over Norsk helsenett skal være den ordinære måten å kommunisere

2. Virkeområde

IKT-samarbeidet mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal skal sikre organisatorisk, teknisk og kunnskapsmessig deling. Partene organiserer tjenestene både internt og felles for påvirkning og forståelse av felles prosedyrer og rutiner.

3. Sentrale plikter, oppgaver og ansvar

Helse Møre og Romsdal og kommunen har gjensidig ansvar for at det organisatorisk og ressursmessig sikres elektronisk samhandling mellom partene over Norsk Helsenett.

Hver av partene har ansvar for å tilrettelegge for elektronisk informasjonsutveksling. I dette inngår ansvar for å følge opp system og brukere av disse.

Helsedirektoratets "Norm for informasjonssikkerhet" regulerer den enkelte parts forberedelser til elektronisk samarbeid, og hvilke kvalitetskrav som skal imøtekommes slik at informasjonssikkerheten er ivaretatt. Internkontrollforskriften angir ansvaret for oppfølging av kravene i egen organisasjon.

4. Etablering av elektronisk samhandling

Standardiserte løp for etablering av elektronisk samhandling skal anvendes. Dette skal detaljeres i henhold til "Norm for informasjonssikkerhet" og forskrift om IKT-standarder.

Ingen av kommunene har sammenfallende struktur og modenhet ift. elektronisk samhandling – det forutsettes derfor at dette detaljeres i en arbeidsplan mellom kommunen og foretaket.

5. Oppgaver og ansvar

5.1. Felles ansvar for kommunen og Helse Møre og Romsdal

Det skal avtales egne rutiner / prosedyrer for:

- Responstid på meldinger og feilretting
- Rutiner for felles meldingslogistikk/meldingsflyt
- Felles kontaktpunkt for avvikshåndtering/ brudd i kommunikasjon
- Kontaktpunkter/ superbrukere - enheter med elektronisk samhandling
- Avvikshåndtering av uønskede hendelser
- Driftsavtaler og beredskapsavtaler må gjenspeiles hos partene/ felles avtaleverk og fortrinnsvis samordnes med eksisterende tekniske driftsordninger.
- Endringer i driften skal planlegges og bekjentgjøres
- Felles plattform og rutiner for interaktiv samhandling
- Etablere overvåking av meldingstrafikk med definerte oppfølgingsansvar
- Medvirke til harmonisering med regionale IKT løsninger

6.2. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Helseforetaket skal forberede og utvikle sine fagsystemer for å ta i bruk alle godkjente elektroniske meldinger. I tillegg skal foretaket ha nødvendig kvalitets- og sikkerhetsrutiner knyttet til disse meldinger

6.3. Kommunens plikter og ansvar

Kommunen skal forberede og utvikle sine fagsystemer for å ta i bruk alle godkjente elektroniske meldinger. I tillegg skal kommunen ha nødvendig kvalitets- og sikkerhetsrutiner knyttet til disse meldinger

6.4. IKT – arbeidsutvalg

IKT-arbeidsutvalg består av tverrfaglige representanter fra helseforetaket og fra kommunene i fylket. Arbeidsutvalget har som oppgave å følge opp den praktiske gjennomføringen av samarbeidet definert i denne avtalen

Arbeidsutvalget skal levere årlig status-rapport til Overordnet samhandlingsutvalg.

7. Revisjon av delavtale

Partene forplikter seg til å revidere delavtalen når det skjer endringer i lover, forskrifter og retningslinjer.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 10 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om forebygging

1. Formål

Delavtalen skal fremme helse og forebygge sykdom i befolkningen gjennom samarbeid om forebyggende tiltak. Partene skal ha oversikt over befolkningens helsetilstand og påvirkningsfaktorer.

2. Virkeområde

Kommunen har hovedansvaret for folkehelsearbeidet og primærforebyggende arbeid.

Denne delavtalen regulerer samarbeidet mellom kommunen og Helse Møre og Romsdal rundt arbeid med fremming av helse, forebygging og helseovervåking.

3. Definisjoner

I Prop. 91L/2011 er det skilt mellom tre nivåer av forebygging:

1. *Primærforebyggende* arbeid innebærer å styrke helsen og hindre at sykdom, skade eller lyte oppstår. Eksempler er levekårsarbeid, strukturell tilrettelegging for sunne levevaner, undervisning og annen helseopplysning, vaksinasjon og ulykkesforebygging.
2. *Sekundærforebyggende* arbeid har som mål å avdekke sykdom eller sykdomsrisiko før det kommer symptomer på sykdom, samt å redusere følgene av sykdom som er blitt diagnostisert. Sekundærforebyggende arbeid er ikke alltid lett å skille fra behandlingsvirksomhet. Det som kalles tidlig intervensjon vil være sekundærforebyggende tiltak. Andre eksempler på sekundærforebyggende arbeid er veiledning om kosthold, fysisk aktivitet og røykeslutt til personer med økt sykdomsrisiko eller etablert sykdom knyttet til levevaner, samt veiledning og oppfølging av personer med risikofylt alkoholbruk. Medikamentell behandling for å senke kolesterol eller blodtrykk er også sekundærforebygging.
3. *Tertiærforebyggende* arbeid tar sikte på å hindre at konsekvensene av sykdom og funksjonshemninger medfører ytterligere plager for dem det gjelder. Grensene opp mot rehabilitering og pleietiltak, samt lærings- og mestringstilbud er i praksis ofte uklare. Eksempler på tertiærforebyggende tiltak er fysioterapi etter benbrudd og sosiale støttetiltak ved psykisk sykdom.

4. Oppgaver og ansvar

4.1. Felles ansvar

Partene skal samarbeide om forebygging av livsstilssykdommer og videreutvikle lærings- og mestringstiltak med sikte på å føre tiltakene nærmere kommunen. Det skal videreutvikles felles møteplasser og faglig opplegg for god samhandling innenfor smittevernet mellom kommune og helseforetaket.

Partene skal samarbeide om tiltak for tidlig intervensjon for å forebygge psykiske lidelser hos barn og unge.

4.2. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

1. Informere kommuneoverlegen dersom det blir oppdaget sykdomsmønstre som kan tyde på uheldig miljø- eller smittepåvirkning
2. Bidra med nødvendige data for overvåking av helsetilstand i kommunen
3. Identifisere behov for sekundær- eller tertiærforebygging hos pasient/bruker og/eller pårørende, starte nødvendige tiltak og gi råd til fastlegen og eventuelt kommunen om videre individuelle tiltak.
4. Drive opplæringstiltak i forhold til pasienter/brukere med behov for sekundær- eller tertiærforebygging.
5. Ha smittevernansvarlig lege, eventuelt i samarbeid med det regionale helseforetaket
6. Sørge for varsling av smittsomme sykdommer. Gi umiddelbar telefonisk varsling til kommuneoverlegen eller vakthavende lege ved sykdommer der det er behov for umiddelbart smittevernarbeid i kommunen (for eksempel meningokokksykdom)
7. Gi smittevernveiledning til enkeltpasienter/-brukere og pårørende
8. Gi råd og veiledning til kommunalt helsepersonell i samband med forebyggende tiltak.
9. Medvirke aktivt slik at det i fellesskap og i samarbeid mellom kommunen og Lærings- og mestringssenteret blir utviklet gode lærings- og mestringstiltak i kommunehelsetjenesten

4.3. Kommunens plikter og ansvar

1. Ha oversikt over helsetilstanden og identifisere faktorer som påvirker helsa.
2. Tverrfaglig samarbeid mellom alle kommunale sektorer for å fremme helse og forebygge skade og sykdom.
3. Initiere sekundærprofylaktiske og tertiærprofylaktiske tiltak overfor pasienter/brukere som trenger dette.
4. Arbeide for etablering av Frisklivssentraler
5. Ha smittevernlege og utarbeide smittevernplan. Informere helseforetaket om denne og sørge for at helseforetaket har nødvendig kontaktinformasjon
6. Ha infeksjonskontrollprogram ved kommunale institusjoner.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 11 til Samhandlingsavtalen

Omforente beredskapsplaner og planer for den akuttmedisinske kjeden

1. Formål

Gjennom denne delavtalen forplikter partene seg til i å videreføre og utvikle samarbeidet innenfor krise- og katastrofeberedskap, og i utvikling av den akuttmedisinske kjede. Når det gjelder samarbeid om akutthjelp for enkeltpasienter er dette omhandlet i andre delavtaler (3a, 3b, 5a og 5b).

2. Virkeområde

Avtalen omfatter helse- og omsorgstjenestens ansvar og oppgaver i den akuttmedisinske kjeden, herunder krise- og katastrofeberedskap, og er avgrenset mot redningstjenester som ligger under Justis- og Politidepartementet v/ Hovedredningssentralen (HRS). Samvirkeprinsippet medfører dog at ressursene ved behov stilles til rådighet for HRS. Den akuttmedisinske kjede omfatter medisinsk nødmeldetjeneste, kommunalt helsepersonell i vakt, bil-, båt- og luftambulanser, nødmeldetjenesten, og mottak for akuttinnleggelser i kommuner og helseforetak.

3. Bakgrunn

Denne delavtalen er inngått i henhold til samarbeidsavtalens punkt 3, første avsnitt nr. 11. Plikten til å utarbeide omforente beredskapsplaner er pålagt i helse- og omsorgstjenesteloven og i spesialisthelsetjenesteloven. I henhold til overordnet nasjonal helse- og sosialberedskapsplan (2007) skal kommuner og helseforetak samordne sine beredskapsplaner. Fylkesmannen er som sektor- og samordningsmyndighet, tillagt en sentral rolle i samordning og koordinering. Det vises også til forskrift om krav til beredskapsplanlegging og beredskapsarbeid mv. etter lov om helsemessig og sosial beredskap (2001-07-23).

"Forskrift om krav til akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus" (2005-03-18), har som formål å "bidra til å sikre at befolkningen får faglig forsvarlige akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus ved behov for øyeblikkelig hjelp, ved at det stilles krav til det faglige innholdet i de akuttmedisinske tjenestene, krav til samarbeid i den akuttmedisinske kjede og krav til samarbeid med brann, politi og hovedredningssentralene."

I forskriften pkt. 4 Samhandling mellom de akuttmedisinske tjenestene" heter det: "De regionale helseforetakene og kommunene skal sikre en rasjonell og koordinert innsats i de ulike leddene i den akuttmedisinske kjeden, og sørge for at innholdet i disse tjenestene er samordnet med de øvrige nødetatene, hovedredningssentralene og andre myndigheter. Organiseringen av de akuttmedisinske tjenestene skal legges til rette slik at personellet i disse tjenestene får trening i samhandling.

Ved etablering og drift av akuttmedisinske tjenester skal tjenestene kunne kommunisere internt og på tvers av etablerte kommune- og regiongrenser i et felles, lukket, enhetlig og landsdekkende kommunikasjonsnett.”

4. Samarbeid innenfor krise- og katastrofeberedskap

Partene plikter:

1. Å samordne og dele egne planer for sosial og helsemessig beredskap for større ulykker, kriser katastrofer. Dette gjelder bl.a.:
 - a) Utarbeide risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for planlegging (ROS-analyser)
 - b) Samarbeide om planlegging og gjennomføring av øvelser
 - c) Samordne og dele planer for forsyning og forsyningssikkerhet for materiell og medisinsk utstyr
 - d) Beskrive varslings- og krisekommunikasjon
 - e) Samarbeide om opplæring og vedlikehold av kunnskap og kompetanse i krisehåndtering
 - f) Innkallingsrutiner for personell
2. Å samarbeide med andre nødetater (som brann/redning og politi, redningstjeneste), samfunnssektorer og frivillige organisasjoner for å sikre helhetlige beredskapsplaner og krisehåndtering, herunder:
 - a) Samarbeide/utarbeide og dele planer for utvikling av akuttmedisinsk beredskap.

5. Samarbeid om planer og samhandling i den akuttmedisinske kjede

1. Partene plikter å samarbeide om utvikling av de akuttmedisinske tjenester slik at tilbudet samlet blir tilgjengelig og av god kvalitet. Dette gjelder bl.a.:
2. Holde hverandre oppdatert om faktiske tilbud i de ulike tjenester i kjeden som sikrer at pasienter så raskt som nødvendig kommer frem til riktig behandlingssted/-nivå
3. Avklare innhold og kvalitet i døgntilbud for øyeblikkelig hjelp funksjoner, for å unngå overlapping i, og usikkerhet omkring hvilket tilbud som gis hvor
4. Etablere rutiner som sikrer god informasjonsutveksling og kommunikasjon i akuttmedisinske situasjoner, herunder i planlegging, mottak og bruk av nytt nødnett som er under utbredelse nasjonalt.
5. Avklare og beskrive ansvar, roller og rutiner for utrykning og samhandling i akutte situasjoner (alvorlig sykdom og traumer) i henhold til gjeldende lovverk, avgrenset mot syketransport (transport av pasienter som ikke trenger ambulanse) og luftambulanse.
6. Delta i og følge opp nasjonale og regionale satsinger innenfor prehospitalet akuttmedisin
7. Tilrettelegge for at vaktpersonell i den akuttmedisinske kjeden har nødvendig kunnskap om system, ansvar og roller
8. Ta initiativ til og delta i trening og øvelser

16. april 2015

Partene har som intensjon å videreutvikle dette samarbeidet.

6 Akuttutvalg

Overordnet samhandlingsutvalg setter ned et fast akuttutvalg med 3 representanter fra Helseforetaket og 1 representant fra hvert av regionrådene etter forslag fra kommunene - Utvalget skal bidra til å gjennomføre partene sine plikter i samsvar med punkt 4 og 5 i dette Delavtalen.

Utvalget konstituerer seg selv og avtaler arbeidsfordeling.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 12 til Samhandlingsavtalen

Samhandlingsstruktur i Møre og Romsdal mellom kommunene og Helse Møre og Romsdal HF

1. Samhandlingsfora

For å sikre gjennomføringen av samhandlingsavtalen er det etablert følgende samhandlingsfora:

- Dialogmøte
- Overordnet samhandlingsutvalg
- 4 lokale samhandlingsutvalg
- Kliniske samhandlingsutvalg
- Samhandlingskonferanse

2. Dialogmøte og samhandlingskonferanse

Dialogmøte er et forum der representanter for politisk og administrativ ledelse i helseforetaket og kommunene møtes for informasjonsutveksling og drøfting av prinsipielle saker. Styreleder, administrerende direktør og fagdirektør fra helseforetaket deltar sammen med relevant fagpersonell i helseforetaket. Ordførere og rådmenn deltar sammen med relevant fagpersonell i kommunene. Representant fra KS i Møre og Romsdal og Fylkesmannen i Møre og Romsdal blir invitert. Brukerutvalget blir invitert.

Det skal være minst et møte i året.

Administrerende direktør i Helse Møre og Romsdal HF innkaller til møte, og setter opp sakliste i samarbeid med Overordnet samhandlingsutvalg.

Møteledelse og møtested går på omgang.

Overordnet samhandlingsutvalg kan samtidig med dialogmøtet arrangere en samhandlingskonferanse for ledere og relevant fagpersonell i kommunen og helseforetaket. De lokale samhandlingsutvalgene inviteres.

3. Overordnet samhandlingsutvalg

Overordnet samhandlingsutvalg er et partssammensatt, overordnet strategisk og utviklingsorientert utvalg mellom Helse Møre og Romsdal HF og kommunene i Møre og Romsdal.

3.1. Oppgaver

1. Ha en proaktiv rolle med å peke ut retning for arbeidet med samhandling og oppgavefordeling mellom kommunene og helseforetaket

2. Følge opp at samarbeidsavtalene som er inngått mellom helseforetaket og kommunene i Møre og Romsdal blir praktisert etter intensjonen. Gjennomføre evaluering og utarbeide forslag til justering av avtalene
3. Holde seg orientert om virksomheten i de lokale samhandlingsutvalgene.
4. Godkjenne omforente rutiner og prosedyrer som angår samhandling om felles pasientforløp etter forslag fra kliniske samhandlingsutvalg eller en eller flere av partene
5. Ansvar for å etablere, evaluere og vedlikeholde system for håndtering av avvik omkring samhandling. Ha en årlig gjennomgang av avviksstatistikk på overordnet nivå
6. Melde saker til dialogmøtet
7. Søke å løse saker av prinsipiell karakter om samhandling og samarbeidsavtalen
8. Oppnevne faste eller midlertidige kliniske samhandlingsutvalg/fagutvalg etter forslag fra fagmiljøene
9. Arrangere samhandlingskonferanse ved behov
10. Holde seg orientert om gode modeller for samhandling andre steder og medvirke til utvikling og spredning av disse i Møre og Romsdal
11. Informere om utvalgets aktivitet
12. Ha en oppdatert oversikt over ulike samhandlingsprosjekt i Møre og Romsdal

3.2. Sammensetting og oppnevning

3.2.1. Sammensetting

Overordnet samhandlingsutvalg skal sammensettes med **3** representanter og **3** vararepresentanter fra både helseforetaket og kommunen, 2 tillitsvalgte, hvorav en fra kommune og en fra helseforetaket, samt en representant med vara for Brukerutvalget. Fylkeslegen har møte- og talerett. Representant fra de lokale samhandlingsutvalgene møter ved behov.

3.2.2. Oppnevning

- Styret i Helse Møre og Romsdal HF oppnevner 3 representanter og 3 vararepresentanter, 1-(2) eierrepresentanter fra styret og 2 -(1) administrative representanter
- KS Møre og Romsdal oppnevner 3 representanter og 3 vararepresentanter, 1 – (2) politikere fra kommunene og 2 -(1) administrative representanter fra kommunene
- 1 tillitsvalgte fra kommunene og 1 tillitsvalgte fra helseforetaket
- En representant og vararepresentant oppnevnt av Brukarutvalget i Helse Møre og Romsdal HF
- Fylkeslegen har møte- og talerett

Representantene blir oppnevnt for 2 år av gangen.

Helse Møre og Romsdal HF har sekretærfunksjonen. Utvalget skal oppnevne et eget arbeidsutvalg for å forberede saker til møtene. Begge parter har ansvar for å fremme og forberede saker til utvalget. Utvalget skal minimum ha 4 årlige møter. Partene dekker egne kostnader.

Leder- og nestlederfunksjonen alternerer annen hvert år mellom Helse Møre og Romsdal HF og kommunerepresentantene.

4. Lokale samhandlingsutvalg

Lokale samhandlingsutvalg er partssammensatte utvalg mellom Helse Møre og Romsdal HF og kommunene i Møre og Romsdal.

4.1. Antall utvalg

Det skal være 4 utvalg, et for hvert sykehusområde. Kommuner som ligger i grensesonen velger selv hvilket samhandlingsutvalg de vil tilhøre.

4.2. Oppgaver

1. Iverksette godkjent kompetanseplan
2. Medvirke til utvikling og spredning av lærings- og mestringstiltak i kommunehelsetjenesten
3. Iverksette lokal implementering av faglige retningslinjer og pasientforløp mellom helseforetaket og kommune-helsetjenesten.
4. Arbeide aktivt for en felles kultur for læring, forbedring og fagutvikling.
5. Ansvarlig for å arrangere faste samarbeidsmøter mellom sykehuset og kommunene.
6. Bidra til utvikling av og spre gode modeller for samhandling.
7. Ha en oppdatert oversikt over ulike samhandlingsprosjekt i sitt nedslagsfelt
8. Utveksle gjensidig kunnskap om de utfordringene tjenestene står overfor.
9. Holdes orientert om årlig status på avvik og avviksregistrering. Motta til orientering oversiktsrapport over avvik i samhandlingsområdet.
10. De lokale samhandlingsutvalg skal holde Overordnet samhandlingsutvalg orientert om sin virksomhet/faglige utfordringer i samhandlingsområdet.

4.3. Sammensetting

Hvert samhandlingsutvalg har følgende sammensetting:

- Adm. direktør i Helse Møre og Romsdal HF oppnevner 4 representanter og en av representantene skal være praksiskonsulent.
- Det blir oppnevnt en representant fra hver kommune i sykehusets opptaksområde Representantene fra kommunene skal ha overordnet/koordinerende fagansvar i sine kommuner, av disse minst en kommune(over)lege.
- 1 representant og vararepresentant blir oppnevnt av Brukerutvalget i Helse Møre og Romsdal HF

Representantene blir oppnevnt for 3 år av gangen.

De respektive regionråd er ansvarlig for sekretærfunksjonen. Begge parter har ansvar for å fremme og forberede saker til utvalget.

Utvalget skal minimum ha 2 møter pr. år. Partene dekker egne kostnader.

5. Kliniske samhandlingsutvalg/faglige samarbeidsråd

Kliniske samhandlingsutvalg/ faglige samarbeidsråd kan opprettes fast eller midlertidig ved behov for å drøfte faglige og/eller administrative utfordringer mellom kommunene og helseforetaket. Slike utvalg blir oppnevnt av Overordnet samhandlingsutvalg.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Delavtale 13 til Samhandlingsavtalen

Samarbeid om praksiskonsulentordninger

1. Formål

Ordningen bidrar til økt samhandling og koordinering mellom primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Nøkkelord for ordningen er: samarbeid, pasientforløp, kvalitetsutvikling, helhetstenking og kommunikasjon.

2. Virkeområde

Praksiskonsulentordningen omfatter både leger og andre faggrupper engasjert som praksiskonsulenter i Helse Møre og Romsdal.

Praksiskonsulenten skal bidra i sykehusets arbeid med utviklingen av samhandling mellom primærhelsetjenesten og helseforetaket. Praksis-konsulentens arbeid skal finne sted på overordnet systemnivå og ikke i forhold til enkeltpasienter/-brukere.

Praksiskonsulenten skal forbedre helheten i pasientforløpet og sammen med partene blant annet medvirke til:

1. Vurdere og utvikle retningslinjer for god henvisningspraksis
2. Vurdere og utvikle retningslinjer for god innleggelsespraksis
3. Vurdere og utvikle retningslinjer for god utskrivningspraksis, herunder for oppfølgingen av utskrevne pasienter i førstelinjetjenesten
4. Delta i utarbeidelse av kliniske retningslinjer for pasientforløp
5. Vurdere tilretteleggelse for oppfølging av spesielle pasientgruppers særlige behov (kronikere og pasienter som trenger koordinerte tjenester)
6. Bidra til utvikling av god epikriseskriving

Forbedre informasjonsflyten i samhandlingen mellom primærhelsetjenesten og helseforetaket, herunder ved å:

1. Etablere rutiner for samhandling
2. Veilede om rutiner for samhandling innad i helseforetaket og eksternt i primærhelsetjenesten
3. Formidle relevant informasjon mellom primærhelsetjenesten og helseforetaket, herunder ved utarbeidelse av informasjonsbrev, ved deltakelse på møter og ved gjennomføring av kurs
4. Bidra til økt bruk av IKT som verktøy i en bedre samhandling
5. Tilrettelegge for gjensidig hospitering
6. Delta i nettverk og lignende for praksiskonsulenter

3. Avtalegrunnlag

Praksiskonsulentordningen er ikke lov- eller forskriftsregulert. Det er inngått en rammeavtale mellom de regionale helseforetak og legeforeningen om praksis-

konsulentordningen for leger. Praksiskonsulentene skal være medlem av de respektive lokale samhandlingsutvalg, jfr. delavtale 12, punkt 4.3.

3.1. Finansiering og kostnadsdeling

Praksiskonsulentordningen er etablert. Praksiskonsulentene har både spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten som sin arbeidsarena.

Den samlede kostnad for ordningen er estimert NOK 1,450 mill. pr. 2015. Utgiftene til praksiskonsulentordninga blir å fordele mellom helseforetaket og kommunene etter følgende prinsipp:

- 50% dekkes av HF Møre og Romsdal
- 50% av kommunene fordelt etter folketall pr 1.1 det aktuelle årstall.

Faktura med forklarende bilag blir sendt en gang årlig til den enkelte kommune

4. Oppgaver og ansvar

4.1. Helse Møre og Romsdals plikter og ansvar

Opprette ordning for praksiskonsulent, og vurdere utvidelse av ordningen etter hvert, både når det gjelder omfang og faggrupper.

4.2. Kommunens plikter og ansvar

Bistå helseforetaket til å finne egnede personer til å gå inn i ordningen. Kommunene må også medvirke i finansieringen av ordningen

Gi fastleger som påtar seg oppgaver som praksiskonsulent fritak fra plikt til kommunal deltidsstilling.

Dato,

..... kommune

Dato,

Møre og Romsdal HF

Stikkordregister ;

SAMHANDLINGSAVTALE	4
Delavtale 1	
Hvilke helse og omsorgsoppgaver har partene ansvar for	10
Delavtale 2	
Helhetlig og sammenhengende helse og omsorgstjenester	12
Delavtale 3a	
Innleggelse somatiske helsetjenester	15
Delavtale 3b	
Inntak/ innleggelse psykisk helsevern/ rus.....	18
Delavtale 4	
Kommunalt døgnstilbud ØHD.....	23
Delavtale 5a	
Utskriving somatisk behandling	25
Delavtale 5b	
Utskriving psykisk helsevern/ rusrelatert behandling.....	31
Delavtale 6	
Gjensidig kunnskapsoverføring og informasjons utveksling	33
Delavtale 7	
Forskning, utdanning, praksis og læretid	35
Delavtale 8	
Svangerskap, fødsel og barselomsorg	37
Delavtale 9	
IKT løsninger og elektronisk samhandling.....	39
Delavtale 10	
Samarbeid om forebygging.....	42
Delavtale 11	
Omforente beredskapsplaner og akuttmedisinsk kjede	44
Delavtale 12	
Samhandlingsstruktur kommuner - helseforetak....	47
Delavtale 13	
Samarbeid om praksiskonsulentene.....	51
Lov 1994-08-05 nr. 55 - Lov om vern mot smittsomme sykdommer (Smittevernloven).....	5
Lov 1999-07-02 nr. 61- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m. (Spesialisthelsetjenesteloven)...	4
Lov 1999-07-02 nr. 62 - Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (Psykisk helsevernloven)	4
Lov 1999-07-02 nr. 63 - Lov om pasient- og brukerrettigheter (Pasient- og brukerrettighetsloven)	4
Lov 1999-07-02 nr. 64- Lov om helsepersonell m.v. (Helsepersonelloven)	4
Lov 2000-04-14 nr. 31 - Lov om behandling av Personopplysninger (Personopplysningsloven)	5
Lov 2000-06-23 nr. 56 – Lov om helsemessig og sosial beredskap (Helseberedskapsloven)	5
Lov 2001-06-15 nr. 93 – Lov om Helseforetak m.m. (Helseforetaksloven)	4

Lov 2011-06-24 nr. 29- Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven)	4
Lov 2011-06-24-nr. 30- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (Helse- og omsorgstjenesteloven).....	4
Lov 2014-06-20 nr. 43 – Lov om Helseregistre og behandling av helseopplysninger (Helseregisterloven)	5
Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester av 14. juni 2011	4
FOR-2000-12-21 nr. 1385 – Forskrift om Pasientjournal	5
FOR-2011-11-18 nr. 1115 – Forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter.....	5
"Norm for informasjonssikkerhet"	40

A

administrerende direktør.....	47
akutthendelser som er livstruende.....	19
akuttutvalg	46
ambulante tjenester	13; 15; 18; 25; 31
ansvar ved øyeblikkelig hjelp/krise	20
ansvarsfordeling mellom partene ved utskriving psykisk helsevern/ rus.....	32
ansvarsgruppemøte.....	21
arbeidsutvalg.....	41; 48
avtalens gyldighet	9
avvikshåndtering og forbedringsarbeid	8

B

barnekontakt	13
behandlingsforløp for pasienter med uavklart ROP-lidelse	19
behov for individuell plan	13; 17; 21
beredskapsplaner.....	3; 6; 44; 45
betalingsplikt	29; 30
bruk av tvang.....	14
bruketutvalget	48
brukermedvirkning	5; 12; 20

D

definisjon av utskrivningsklar pasient.....	26
definisjon for samhandling	4
dialog med fastlege og de kommunale tjenestene..	17; 21
dialogmøte	3; 7; 47
dokumentasjon ved innleggelse	16

E

elektronisk kommunikasjon.....	37; 39
elektronisk melding.....	27; 28
endret behov for kommunale tjenester	27

endret utskrivingsplan	27
endring og oppsigelse av avtalen.....	9
endringer i rutiner.....	7
enhet som koordinerer kontakt fra sykehus til kommunens tjenester	26
epikriseskriving	51

F

faglige nettverk.....	3; 6; 33; 34
fagsystemer	40
fast bopel eller oppholdssted	10; 15; 18; 25; 31
faste møteplasser	6
fastleger og legevaktleger	24
felles kultur.....	49
felles meldingslogistikk.....	40
folkehelsearbeidet	42
forebyggende tiltak.....	42; 43
formål.....	4
formålet med avvikshåndteringen.....	8
forplikter seg å gi opplæring.....	7
forskning, utdanning.....	3; 6; 35
forskrift om krav til beredskapsplanlegging.....	44
forskriftsmessig epikrise eller tilsvarende legedokumentasjon.....	27
forsvarlig behandling	15; 16; 19; 25; 26; 31; 32
forsyningssikkerhet	45
FoU-prosjekt	35
frisklivssentraler.....	43
fullverdig tjeneste	23
funksjonsnivå	26; 27
Fylkeslegen	48
Fylkesmannen	44; 47

G

gjennomgang og evaluering av avtalen	9
gjensidig hospitering	34; 37; 51
gjensidig prosess	7; 11
gode pasientforløp.....	12
gråsonerområder.....	11

H

habilitering og rehabilitering	12
"Helhetlig plan for svangerskap, fødsel og barsel i Midt-Norge"	37
helseforetakets ansvar	10
henvisning til poliklinisk undersøkning.....	16
henvisningspraksis.....	51
Hovedredningssentralen (HRS).	44

I

IKT – arbeidsutvalg	41
IKT løsninger	3; 37; 49; 40
individuell plan.....	13; 16; 20; 21; 22

infeksjonskontrollprogram ved kommunale institusjoner	43
«innleggelsesrapport» elektronisk.....	17
innen 24 timer etter innleggelse	27
innleggelsespraksis.....	51
Innleggingsskriv	16
involvering av pasient- og brukerorganisasjoner.....	7

J

jordmor- og helsesøsterressurser	38
--	----

K

klar adressat i egen virksomhet	7
kliniske retningslinjer for pasientforløp	51
kliniske samhandlingsutvalg.....	7; 47; 50
kommunalt døgntilbud for øyeblikkelig hjelp	23
kommunekontakter.....	26
kommunens ansvar ved utskrivning.....	28
kommunens betalingsplikt	29
kommunens overordnede ansvar.....	10
kommunens plikter	16; 18; 26; 32; 34; 36; 38; 40; 43
kommuneoverlegen.....	43
kompetanseoverføring.....	15; 25; 31
kompetanseplan.....	49
konsekvensutredninger.....	7
koordinator for pasienter	13
koordinerende enhet	7; 13; 34
krav må være oppfylt før en pasient kan meldes utskrivningsklar.....	26
kravet til brukermedvirkning.....	7
krise- og katastrofeberedskap.....	44
krisehåndtering	45
kriterier for innleggelse i det kommunale ø-hjelpstilbudet.....	24
KS Møre og Romsdal	48
kunnskapsoverføring, informasjonsutveksling	33

L

langvarig oppfølging og samarbeid.....	12
likeverdige parter	5
likeverdighet mellom partene	5
livsstilssykdommer	43
lokale samhandlingsutvalg.....	3; 7; 49
lokalt eller nasjonalt tvisteorgan	2; 8
lærings- og mestringstiltak	43; 49
løsningsorientert tilnærming	5

M

medikamentliste	16; 19; 26; 27; 32
«melding om innlagt pasient» elektronisk	17; 19
meldeplikten til barnevernet	37
mindreårige barn som pårørende	17
minimumskrav.....	6
mislighold	9

målene.....	6; 35
-------------	-------

N

Norsk Helsennett.....	39
nødvendig hjelpemiddel	13;14

O

omfattende eller langvarig behandling.....	27
oppgaver og ansvar i forbindelse med utskriving.....	27
ordinær domstolsbehandling.....	8
Overordnet samhandlingsutvalg.....	
.....	3;7; 8; 9; 14; 41; 46; 47; 49; 50
overvåking av helsetilstand i kommunen.....	43
overvåking av meldingstrafikk	40

P

partene	4
partssammensatt forhandlingsutvalg	9
pasientens journal.....	17; 28
pasienter/brukere som har behov	
for koordinerte tjenester.....	12
planer og samhandling i den akuttmedisinske kjede....	45
planlagt innleggelse og poliklinisk behandling.....	20
plikt til gjennomføring og forankring	7
plikt til vurdering og varslings av	
pasientens behov for kommunale tjenester.....	26
praksiskonsulentordning	6
praksisplasser	34; 36
prehospital akuttmedisin	45
primærforebyggende arbeid.....	42
prosedyre for melding og håndtering.....	8
prosedyre ved antatt behov for kommunale tjenester	27

R

rapport med oversikt over innmeldte avvik	8
redegjørelse.....	29; 30
regionale helseforetakenes ansvar	10
reinnleggelse.....	29
representantene i forhandlingsutvalget.....	9
responstid på meldinger	40
ressurser knyttet til medvirkning	7
revidere avtalen	9
risikoutsatte gravide.....	37
ROS-analyser	45
rusakutte henvisninger	19
rusrelatert behandling.....	2; 31
rutiner for registrering av dato for	
når kommunens betalingsansvar inntreffer.....	28

S

samarbeid innenfor krise- og katastrofeberedskap	45
--	----

samarbeide med andre nødetater	45
samarbeidsmøter.....	13; 14; 21;49
samhandlingsfora	47
samhandlingsformer.....	7
samhandlingskonferanse.....	7; 47
samhandlingsområder	6
samhandlingsreformen.....	6
samhandlingsstruktur	3; 47
samtalke fra pasienten.....	16; 27
sekundærforebyggende arbeid.....	42
sentrale lover og forskrifter	4
smittevernansvarlig lege.....	43
smittevernet.....	43
smittevernplan.....	43
spisskompetanse.....	31
St.meld.nr.47 (2008-2009)	33
svangerskaps-, fødsels- og barselsomsorg	3; 37; 38
system for melding av avvik.....	8
system for å gi nødvendig støtte og oppfølging.....	14
systematisk forebyggende helsearbeid	37

T

tertiærforebyggende arbeid.....	42
tillitsvalgte fra helseforetaket.....	48
tillitsvalgte fra kommunene	48
tverrfaglig samarbeid	13; 37

U

uenighet – tvisteløsning	8
undervisning og opplæring til pasienter	13
undervisning og praktisk opplæring.....	34
unntak fra hovedregelen.....	28
utgiftene til praksiskonsulentordninga	52
utskrivningspraksis	51

V

varsle kommunen så tidlig som mulig.....	27
varslings	26; 27; 28; 32; 43
varslings- og krisekommunikasjon	28
varslings- og krisekommunikasjon	45
veileder om kommunens plikt til	
øyeblikkelig hjelp døgntilbud	23
veiledningsplikt	15; 18; 25; 31; 34
verdigrunnlag og målsetting	5
Vurderingsplikten av kommunale tjenester	
innen 24 timer.....	27

Ø

ønske om endringer	9
øvelser	45

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2014/137

Arkivkode: 020

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

165/15

Formannskapet

03.11.2015

Kommunestyret

KOMMUNEREFORMEN - OPPNEMNING AV FORHANDLINGSNEMND

Administrasjonen si tilråding:

1. Kommunestyret viser til sitt vedtak i sak 70/15, møte 18.6.15, og har som intensjon å følgje opp dei oppgåver og framdriftsplan som der er skissert.
2. Kommunestyret vel følgjande forhandlingsnemnd på 4 medlemmer: Ordførar, varaordførar,og rådmann.
3. Kommunestyret føreset at rådgjevande folkerøysting om kommunesamanslåing vert halde same dag i Volda og Ørsta.

Vedleggsliste:

1. K-sak 70/15, møte 18.6.15: Kommunereformen - status pr. 1.halvår 2015
2. Innbyggjarundersøking Volda/Ørsta, dat.1.7.15
3. Referat fellesmøte arbeidsgruppene 20.8.15
4. Referat lokal arbeidsgruppe 4.9.15
5. Referat fellesmøte arbeidsgruppene 28.9.15

Uprenta saksvedlegg:

Byregionen Volda-Ørsta: <http://www.volda.kommune.no/nyhende/arkiv/byregionen-volda-orsta.27788.aspx>

Samandrag av saka:

Kommunestyret vert bede om å oppnemne eit forhandlingsnemnd, som får til mandat å tinge vidare med Ørsta kommune om samanslåing av kommunane.

Saksopplysningar:

I kommunestyret 18.6.15, sak 70/15, gjorde kommunestyret slikt samrøystes vedtak, jfr.

vedlegg 1:

"1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.

2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.

3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtalene.

4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.

5. Kommunestyret har som intensjon å følgje framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga."

Ørsta kommunestyre gjorde i møte 11.6.15 tilsvarende vedtak.

I samsvar med punkt 4 i vedtaka vart i månadsskiftet juni/juli gjennomført innbyggjarundersøking om kva alternativ kommunen bør arbeide vidare med fram mot folkeavrøystinga. 600 personar i Volda kommune, og tilsvarende tal i Ørsta kommune, deltok i undersøkinga, som vart utført av Sentio Research.

For Volda viser undersøkinga at 11 prosent meiner kommunereform er svært viktig, 15 prosent meiner det ikkje er viktig. Fleirtalet er midt på skalaen. Undersøkinga viser vidare at 56 prosent av dei spurte meiner at kommunen bør slå seg saman med ein eller fleire nabokommunar. Dette er ein indikasjon på eit relativt sikkert fleirtal for kommunesamanslåing, meiner forskarane. 34 prosent ønskjer kommunestruktur som i dag. Motstanden mot endra kommunestruktur er størst blant dei under 30 år. Om det vert bestemt at kommunesamanslåing skal gjennomførast, er Ørsta klart førsteval for Voldingane. 88 prosent av dei spurte peikar på dette som alternativ.

I Ørsta meiner 15 prosent at spørsmål om kommunesamanslåing er svært viktig, og like mange meiner det ikkje er viktig. Haldninga til fleirtalet av dei spurte ligg midt i mellom. Nær halvparten av dei spurte i Ørsta (48 prosent) meiner Ørsta bør slå seg saman med ein eller fleire nabokommunar, medan fire av ti meiner kommunestrukturen bør vere som i dag. Forskarane i Sentio held fram at tendensen i svara er eintydige nok til å konkludere med eit sikkert fleirtal for samanslåing. Om det vert bestemt at kommunesamanslåing skal gjennomførast, er Volda soleklart alternativ for Ørsta. Heile 87 prosent av dei spurte peikar på dette. Det vert elles vist til **vedlegg 2** for nærare detaljar om denne undersøkinga.

Det må her nemnast at Sunnmøre Regionråd alt hausten 2014 gjennomførte ei innbyggjarundersøking for heile Sunnmøre, som for Volda viste om lag same resultat som

ovannemnde undersøking. Regionrådet vil no i løpet av oktober gjennomføre ei ny tilsvarande undersøking, der resultatet vil verte presentert på ”Agenda Sunnmøre” den 26.11.15.

I oppfølginga av kommunestyrevedtaka frå juni har dei lokale arbeidsgruppene for kommunereforma (som er slik samansett: ordførar, varaordførar, rådmann, 2 tilsetterepr. og lokal kontaktperson) til hatt eigne møte og fellesmøte, jfr. **vedlegga 3-5**.

I fellesmøte 20.8 15 vart m.a, drøfta om det er mogleg å innhente ressursar frå Sunnmøre Regionråd (SR) til vidare prosess. Vidare vart drøfta at folkeavrøysting våren 2016 i Ørsta og Volda må haldast på same dato. Det er i denne samanheng viktig med rask avklaring på kva det skal røystast over, t.d. ja/nei til intensjonsavtale Ørsta og Volda, eller om andre spørsmål kan vera aktuelle for avrøysting. Vidare prosess må innrettast etter dette.

To framgangsmåtar i arbeid med intensjonsplan vart drøfta; utarbeide samla plan og legge fram for politisk drøfting, eller etappevis forhandling og politisk drøfting undervegs. Modell med etappevis forhandling/drøfting stod på det tidspunkt fram som best.

I vår lokale arbeidsgruppe sitt møte 4.9.15 vart drøfta mål med ein intensjonsplan (jfr. kst. vedtaket punkt 3), der aktuelle målesettingar med ein intensjonsplan t.d. *kan* vere (ikkje uttømande opplisting):

- a) Alle innbyggjarane er likeverdige, intensjonskommunane går inn i ny kommune med sine plikter og verdier som vert forvalta og vidareutvikla av eit nytt felles kommunestyret.
- b) Den nye kommunen skal arbeide aktivt for å halde på og vere med på å utvikle eksisterande fylkeskommunale og statlege institusjonar der desse i dag er etablerte.
- c) Det er føresett at tenestene i den nye kommunen blir minst like gode som i dei gamle. Heile kommunereformen byggjer på føresetnaden om å levere betre tenester til innbyggjarane og samtidig ha betre kompetanse i det spesialiserte samfunnet.
- d) Å utvikle gode nærdemokratiske system og ordningar som sikrar at alle i ei større kommune får god nok demokratisk innflytelse. Ordninga med kommunalt oppnemnde grendeutval bør vidareførast.
- e) Kunne realisere større tiltak for utvikling av lokalsamfunnet som den enkelte kommune i dag ikkje greier kvar for seg.
- f) Utvikle breiare og mindre sårbare fagmiljø

I utkast til vidare prosess *kan* tema vere:

- Utfordringsbiletet
- Felles framtidsvisjon –(kva vil vi oppnå som ein kommune?)
- Verdier og grunnleggjande prinsipp i prosessen som *ein* kommune
- Felles interesser (t.d tenesteperspektivet, servicefunksjonar i den enkelte kommune, bygdene, demokratiske omsyn, felles satsingsområde/investeringssprosjekt dei første 4 åra etter samanslåing mv)
- Særinteresser – (og korleis løyse desse ut frå overordna prinsipp)

I fellesmøtet 28.9.15 vart det klart at Sunnmøre Regionråd kan stille som prosessrettileiar for den vidare prosess, og dei har avklara dette med Fylkesmannen, som vil stille støttande opp.

Det var vidare i møtet semje om at det i den vidare prosess bør veljast ei forhandlingsnemnd i kvar kommune. Denne nemnda bør bestå av politikarar (både posisjon og opposisjon) og

rådmann. Erfaringar frå kommunesamanslåingsprosessar tilseier at det er tenleg at nemnda har 4 medlemmer frå kvar kommune for ikkje å verte for stor.

Noverande arbeidsgrupper for kommunereforma vert då referansegruppe for forhandlingsnemndene. Desse referansegruppene må haldast fortløpande orientert, sameleis formannskapa.

I kommunestyra sine vedtak frå juni er det skissert ein framdriftsplan. Der det er føresett at etter at kommunestyrevalet er gjennomført, skal det nye kommunestyret gi nærare mandat for den vidare prosess, herunder oppnemne slik forhandlingsnemnd som nemnt ovanfor, og at det i perioden desember 2015- april 2016 skal utarbeidast intensjonsplan.

Vurdering og konklusjon:

Etter at kommunestyrevalet no er gjennomført, og det i begge kommunane ser ut til at det blir skifte i den politiske leiinga, har arbeidsgruppene for kommunereforma i fellesmøtet 28.9.15 rådd til at arbeidsgruppene med ny politisk deltaking held møte 5.11.15. Det vert vidare lagt opp til at kommunestyra pr. 1.12.15 oppnemner kvar si forhandlingsnemnd, og gjer vedtak om nærare mandat for den vidare prosess.

Det er i kommunestyresaka 18.6.15 skissert kva ein intensjonsplan kan innehalde, t.d.

- Kva ein vil oppnå med kommunesamanslåinga (hovudmål og delmål)
- Om det t.d. er konkrete prosjekt ein vil bruke reforma til å lyfte i lag
- Kvar kommunesenteret skal vere og fordeling av lokalisering av ulike kommunale funksjonar
- Korleis lokalsamfunnet kan styrkast
- Korleis kommunale tenestefunksjonar kan styrkast
- Korleis tilsette skal informerast og involverast i prosessen
- Korleis innbyggjarane skal informerast og involverast
- Ev. avklaring av kommunenamn og kommunevåpen
- Framdriftsplan for gjennomføring av samanslåing
- m.m.

Det er greitt å kunne ha dette som utgangspunkt i den vidare prosess, der det no ser ut til at kommunane får hjelp frå Sunnmøre Regionråd, som kan stille med prosessleiing. Det er såleis viktig at kommunestyra no oppnemner forhandlingsnemnder, der mandatet blir å følgje opp intensjonane og framdriftsplanen i kommunestyra sine vedtak frå 11.6/18.6.15.

Forhandlingsnemndene si oppgåve vil då m.a. vere å gå inn i "dei vanskelege sakene" og ikkje minst få løfta fram potensialet for kva ein kan få til i ei ny kommune. Det vert i denne samanheng vist til Møreforsking sin rapport om "Byregionen Volda-Ørsta", der det i konklusjonen m.a. går fram at *"Vi trur at det løner seg å tenke stort; Volda-Ørsta bør sjå si rolle i ein større regional samanheng, og ikkje la føringane i byregionprogrammet avgrense perspektivet på kva strategiar ein legg for framtida."*

Helse og miljøkonsekvensar:

Er omtalt i tidlegare saker.

Økonomiske konsekvensar:

Er omtalt i tidlegare saker.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Er omtalt i tidlegare saker.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Dei valde i forhandlingsnemnda

Ørsta kommune

Referansegruppa

Arbeidstakarorganisasjonane

Sunnmøre Regionråd

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

VOLDA KOMMUNE

Servicekontoret

«MOTTAKERNAVN»

«KONTAKT»

«ADRESSE»

«POST» «POSTSTED»

Arkivsak nr.	Løpenr.	Arkivkode	Avd/Sakshandsamar	Dato
2014/137	6849/2015	020	SVK/ US	22.06.2015

MELDING OM POLITISK VEDTAK - KOMMUNEREFORMEN - STATUS PR. 1. HALVÅR 2015

Vi melder med dette frå at kommunestyret den 18.06.15, hadde føre ovannemnde som sak PS 70/15, der det vart gjort slikt vedtak:

- 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.*
- 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.*
- 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtale.*
- 4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.*
- 5. Kommunestyret har som intensjon å følgje framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.*

Sakutgreiinga følgjer vedlagt.

Volda kommune, servicekontoret

Unni Strand
sekretær

Postadresse:	postmottak@volda.kommune.no	www.volda.kommune.no
Stormyra 2	Telefon:	Org. nr:
6100 Volda	70058886	939 760 946
	Telefaks:	Bankgiro:
	7005870170058701	3991.07.81727

Kopi til:

Vanylven kommune

Sande kommune

Herøy kommune

Ulstein kommune

Hareid kommune

Eid kommune

Hornindal kommune

Stryn kommune

Sakshandsamar Per Ernst Lundberg

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Ernst Lundberg

Arkivsak nr.: 2014/137

Arkivkode: 020

Utvalsaksnr	Utval	Møtedato
97/15	Formannskapet	09.06.2015
22/15	Ungdomsrådet	17.06.2015
70/15	Kommunestyret	18.06.2015

KOMMUNEREFORMEN - STATUS PR. 1. HALVÅR 2015

Handsaming i kommunestyret:

Sak 61/15 i Ørsta kommunestyre, Kommunereform - status og vidare prosess var lagt ut på lesebretta møtedagen.

Melding om vedtak i ungdomsrådet frå møte den 17.06.15 vart utdelt på møtet.

Røysting:

Tilrådinga frå formannskapet vart samrøystes vedteken.

Vedtak i Kommunestyret - 18.06.2015

- 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.*
- 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.*
- 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtalene.*
- 4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.*

5. *Kommunestyret har som intensjon å følge framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.*

Handsaming i ungdomsrådet:

Ungdomsrådet tek saka til vitande

Røysting:

Samrøystes vedteke

Vedtak i Ungdomsrådet - 17.06.2015

Ungdomsrådet tek saka til vitande

Handsaming i formannskapet:

Innspel frå dei hovudtillitsvalde om kommunereforma dat. 03.06.15 vart lagt ut på lesebretta på møtedagen.

Ordføraren kom med fylgjande framlegg:

Presisering av pkt. 3

Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan...

nytt pkt. 4:

Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.

Gunnar Strøm, SV, kom med fylgjande framlegg som nytt pkt. 5:

Volda kommune skal halde rådgjevande folkerøysting om eventuell samanslåing med andre kommunar uansett kva den andre/dei andre kommunane vil gjere.

Odd A. Folkestad kom med fylgjande framlegg som tillegg til pkt. 3:

Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtalene.

Prøverøysting:

Pkt. 1 og 2 i tilrådinga frå administrasjonen fekk ni røyster.

Ved alternativ røysting mellom pkt. 3 i tilrådinga frå administrasjonen og tilrådinga med presiseringa frå ordføraren, fekk tilrådinga med presiseringa ni røyster. Tilrådinga utan presiseringa fekk 0 røyster.

Tilleggsframlegget frå Odd A. Folkestad fekk ni røyster.

Framlegget frå ordføraren til nytt pkt. 4 fekk ni røyster

Pkt. 4 i tilrådinga frå administrasjonen (her etter kalla pkt. 5) fekk ni røyster.

Framlegget frå Gunnar Strøm fekk ni røyster

Gunnar Strøm trekte framlegget sitt.

Røysting:

Tilrådinga frå administrasjonen med tillegga og endringane frå ordføraren og Odd A. Folkestad vart samrøystes vedteken.

Tilråding frå Formannskapet - 09.06.2015 til kommunestyret:

- 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.***
- 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.***
- 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtale.***
- 4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma.***
- 5. Kommunestyret har som intensjon å følgje framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.***

Administrasjonen si tilråding:

- 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen.*
- 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016.*
- 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing.*
- 4. Kommunestyret har som intensjon å følgje framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.*

Vedleggsliste:

1. Notat frå Tenketank 19.2.15
2. Notat frå ope møte 9.3.15
3. Notat frå Tenketank 21.5.15
4. Kommunereforma - sluttdokument drøftingsnotat formannskapet (oppsummert 1-6)
5. Intensjonsavtale mellom Volda og Ørsta kommune
6. Vedtak i Volda kommunestyre i K-sak 62/13 – godkjenning av intensjonsavtale mellom kommunane Volda og Ørsta.
7. Vedtak i Ørsta kommunestyre i K-sak 33/13 – godkjenning av intensjonsavtale mellom kommunane Volda og Ørsta.

Uprenta saksvedlegg:

1. <http://www.volda.kommune.no/kommunereform>
2. <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld.-st.-14-2014-2015/id2401505/>
3. <http://www.volda.kommune.no/nyhende/arkiv/byregionen-volda-orsta.27788.aspx>

SAMANDRAG AV SAKA:

Regjeringa sine hovudmål for kommunereforma er:

- Eit sterkt lokaldemokrati.
- At kommunar slår seg saman til større, robuste einingar som samsvarar betre med dei naturlege bu- og arbeidsmarknadsregionane som har utvikla seg over tid.
- Generalistkommunen tilbake. Alle kommunar skal kunne løyse sine lovpålagde oppgåver sjølve. Gode og likeverdige tenester. Berekraftige kommunar.
- Mindre behov for interkommunale løysingar og statleg detaljstyring. Heilskapleg og samordna samfunnsutvikling.

I denne saka vert teke ein gjennomgang og ei vurdering av reform og prosess så langt i Volda kommune. Vidare trekkjer saka opp ei retning for eventuell kommunesamanslåing og skisserer vidare prosessar for å førebu folkerøysting og kommunestyret si endelege handsaming våren 2016. Det er i den saka kommunestyret skal ta endeleg stilling til om Volda kommune skal gå for kommunesamanslåing og ev på kva vilkår. Denne saka er viktig for å forankre framdriftsplan med milepålar for dei prosessane som skal gjennomførast for å kunne ta endeleg stilling til kommunereformspørsmålet.

Det kjem nok ikkje som noko overrasking at saka konkluderer med to alternativ som grunnlag for den vidare prosessen;

- Volda held fram som sjølvstendig kommune
- Volda og Ørsta slår seg saman

Det vert vist til at kommunereformprosessen starta med at ordførarane i Volda og Ørsta inviterte kommunalministeren til Aasentunet og samla begge kommunestyra til felles møte i september 2014. I tidleg fase har fleire sett Volda og Ørsta som naturleg case for kommunesamanslåing, og fylkesmannen tok kontakt med kommunane 2014 for å selje inn eit hurtigløp for samanslåing av dei to kommunane. Kommunane Volda og Ørsta samarbeidde om utarbeiding av prosjektrapport om kommunesamanslåing i 2011. Formannskapa i dei to kommunane har i felles møte også vedteke utgreiing av Volda og Ørsta som samkommune.

Rådmannen har teke initiativ til møte med administrasjonen i Ørsta for å formidle Volda kommune sitt arbeid med saksutgreiinga og drøfte felles innstilling og framdriftsplan.

SAKSOPPLYSNINGAR:

Kommunereformprosessen i Volda

Kommunestyret har tidlegare handsama to saker om kommunerforma:

- K-sak 107/14, i møtet 28.8.14
- K-sak 164/14, i møtet 18.12.14

Fylkesmannen har i brev av 16.1.15 kommentert kommunen sine planar for arbeidet med kommunereforma slik:

”Planen til Volda kommune inneheld alle dei store område kommunen må arbeide med i kommunereforma; organisering og mandat, grunnlagsmateriale, informasjon og involvering og aktivitets- og milepelsplan. Vi meiner kommunen har gjort gode vurderingar knytt til dei nemnte områda.

Vi vil løfte fram gjennomføringsplanen for hausten 2015 og fram til våren 2016 som eit arbeid kommunen kan jobbe meir med. Det kan vere ein god øving for å sjå kva for aktivitetar, prosessar og avgjersler som må vere på ferdig til dei ulike milepælane og tidsfristane....”

Kommunen har sidan fylkesmannen skreiv sitt brev arrangert møte i Tenketanken 19.2.15, 21.05.15, og ope møte/folkemøte 9.3.15. Der er laga notat frå desse møta, jfr. vedlegg 1, 2 og 3.

Vidare har ordførar halde orienteringar om kommunereforma i lag og foreningar. Rådmannen har hatt løpande orienteringar til dei hovudtillitsvalte, opne møte for tilsette og skriftleg informasjon til alle tilsette. På kommunen si heimeside vert lagt ut løpande informasjon om kommunale dokument, rapportar osv. frå stat, regionråd og andre, sjå <http://www.volda.kommune.no/kommunereform>

Formannskapet har i 6 møte etter nyttår handsama tema knytt til kommunereforma gjennom drøfting basert på notat frå rådmannen, kalla "Drøftingsnotat". På heimesida (Kommunereform) under "kommunale dokument om reforma" finn ein desse notat merka med nummer frå 1- til 6, og oppsummering i notatet "Kommunereforma- sluttdokument drøftingsnotat (oppsummert 1-6)", som følgjer her som *vedlegg 4*.

Enn vidare har formannskapet teke del i Sunnmøre Regionråd si samling om kommunereforma den 23.4.15 i "Arena Sunnmøre".

Sunnmøre regionråd gjennomførte ei innbyggjarundersøking i kommunane på Sunnmøre i oktober 2014, der det m.a. vart spurt om innbyggjarane si haldning til kommunesamanslåing og preferansar med omsyn til kven ein ev. vil slå seg saman med. Undersøkinga viste følgjande resultat: (svar i prosent av dei spurde):

Kommune	Andel pos. til samansl.	Pos til samansl m Volda	Pos til samansl m Ørsta	Pos til samansl m Ulstein	Pos til samansl m Herøy	Pos til samansl m Hareid	Pos til samansl m Sande	Pos til saman m Vanylven	
Volda	68	-	86	13	12	11	8	12	
Ørsta	78	94	-	19	10	17	9	9	
Ulstein	69	12	14	-	48	92	33	10	
Herøy	63	9	10	65	-	42	73	10	
Hareid	78	11	11	91	20	-	19	4	
Sande	75	14	13	46	68	44	-	24	
Vanylven	90	32	24	50	48	32	53-		

Det går fram av undersøkinga at det er stor oppslutning blant dei spurde i Volda og Ørsta om samanslåing av desse kommunane: 86 % i Volda og 94 % i Ørsta. I begge kommunane er det elles låge andelar som ynskjer samanslåing med andre kommuner i regionen.

Volda kommune har lagt vekt på lokal prosess med utgangspunkt i ekspertutvalet sine kriteria og kommunen sine 4 roller; myndigheitsutøving, tenesteyting, lokal samfunnsutvikling og lokaldemokratisk arena. Kommunen har ikkje lagt opp til å utgreie ulike alternativ. Det er lagt til grunn at det er mykje statistikk og utgreingar som ligg føre som grunnlag for å ta avgjerd i kommunereforma, m.a.:

- Ekspertutvalet sine 2 rapportar
- Utgreiing av samanslåing av Volda og Ørsta
- Fylkesstatistikk
- LUK-rapport frå Asplan Viak i samband med analyse for sentruma i Volda og Ørsta og Hovdebygda/Furene.
- Sunnmøre i framtida (regionanalyse utarbeidd av Berefjord)
- Byregionanalyse Volda og Ørsta

- Rapport med ulike data for kommunane på Sunnmøre (BDO-rapport tinga av Sunnmøre regionråd)
- Innbyggjarundersøking for kommunane på Sunnmøre hausten 2014 (tinga av Sunnmøre regionråd)
- Utfordringsnotat og planprogram i samband med revisjon av kommuneplanen for Volda kommune
- Oppsummeringar frå drøftingar i formannskapet, møte med råd, lag/organisasjonar, tenketank, ope møte mv.

All denne dokumentasjonen er tilgjengeleg på kommunen si heimeside (bruk søkefeltet).

Utfordringar

Det er ein intensjon i reformprosessen at kommunane skal vurdere dagens situasjon og korleis ein ser utfordringane i framtida, og da gjerne i eit 50-års perspektiv.

Det vert vist til Planprogrammet for revisjon av kommuneplanen som ligg ute til offentlig ettersyn, sjå <http://www.volda.kommune.no/sjolvbetening/rullering-av-kommuneplanen-sin-samfunnsdel.28455.aspx>. I rapportar som ligg føre, og i prosessar i samband med kommunereforma, kan ein trekkje ut følgjande faktorar som sentrale for situasjon og utfordringar for Volda kommune:

Utøving av mynde

- Ut frå klagestatistikken frå fylkesmannen ser det ut til at kommunen ligg godt an.
- Kommunen sin storleik må vere slik at kompetansen og kapasiteten kan vere god nok, med t.d. spesialkompetanse på ulike felt.
- Ikkje alle får svar innan rimeleg tid etter forvaltningslova. Dette går ikkje på kompetanse, men på ressursprioritering.
- Tillit er sentralt ved myndigheitsutøving, slik at vurderingar og avgjerder vert gjort rett, og oppfatta som rette.
- Dei som skal handsame sakene (administrativt og politisk) er objektive og ikkje let seg påvirke. Av og til er det ein fordel med nærleik og lokal kunnskap, medan i andre samanhengar kan det verer det ein fordel å vere større og ha større avstand.

Tenesteyting

- Kommunen må ha tilstrekkeleg kapasitet fagleg/administrativt for å kunne gje innbyggjarane dei tilboda dei etter lov, føresegner og statlege føringar elles har krav på.
- Det er sterke sentraliserande prosessar på gang. Kor vidt desse kan få konsekvensar for strukturen for dei ulike tenestene kommunen levere i dag et vanskeleg å spå.
- Rekruttering av fagpersonar innan dei ulike tenesteområda vil bli ei utfordring i åra som kjem

Lokalsamfunnsutvikling

- Samfunnsansvaret til kommunen handlar i hovudsak om tilrettelegging overfor næringsliv/arbeidsliv og frivillig arbeid. Vidare handlar det om arealpolitikk (planlegg/utvikling) og ha tilstrekkeleg kapasitet.

- Heilskapleg utvikling er sentralt. Kommunikasjon mellom sentrum og vestsida i Volda er ei utfordring
- Dei offentlege arbeidsplassane i Volda er kanskje ikkje trygge. Må ha fokus på dette, samtidig må ein ha fokus på utvikling av private arbeidsplassar.
- For at lokalsamfunnet skal fungerer optimalt, må det leggjast slik til rette at innbyggjarane både skal kunne trivast og meistre kvardagen. Først då er grunnlaget for vekst og utvikling til stade.

Lokaldemokrati

- Deltaking og engasjement i lokalpolitisk arbeid er ei utfordring i dagens samfunn
- Nærleik til dei styrande og dei styrte har lange tradisjonar i det norske demokratiet, noverande struktur er kjent og lett å forholde seg til: Ordføraren si dør er open for alle....
- Større kommune kan gje auka avstand til dei styrande generelt, vanskelegare å nå tak i ordføraren for den enkelte. Men: Kan vere positivt med fleire veljarar bak kvar representant.

Det er sjølvsagt vanskeleg å sjå føre seg framtida, og ein veit også at i dagens samfunn vil det nesten samanhengjande kome nye reformer som kan rokke både ved dei offentlege forvaltningsstrukturane og rammevilkår for nærings- og befolkningsstruktur.

VURDERING:

Hovudargument for kommunereform

I kommuneproposisjonen for 2015 la regjeringa til grunn desse faktorane som behov for ei kommunereform:

Befolkningsutviklinga

- Vekst på 1,2 mill sidan 1970
- Antal eldre over 67 år vil verte dobla innan 2040 og vil medføre auka behov for tenester og større press på kommunebudsjettet
- Folketalet i dei mellomstore og største byregionane vil auke med høvesvis 21% og 27 % fram til 2030
- Folketalsnedgang i dei minste kommunane og desse vil få ei utvikling med større andel eldre i folket

Sentralisering

- Vesentleg sentralisering av befolkninga sidan siste kommunestrukturendring på 1960-talet, og sentraliseringa vil halde fram med særleg folketalsvekst i byområda
- Fleire tek høgare utdanning
- Digital infrastruktur og digitalisering av kommunikasjonen fører til nye arbeidsmåtar og samhandling
- Betre utbygging av samferdsel og auka pendling som gjev større integrasjon mellom kommunar i eksisterande bu- og arbeidsmarknadsregionar
- Færre innbyggjarar i dei spreiddbygde områda og det har skjedd ei regional sentralisering med vekst i tettstadane

Manglande samsvar mellom administrative og funksjonelle

- Befolknings- og kommunikasjonsutviklinga har endra dei funksjonelle samfunnsutviklingsområda.
- Særleg i byområda er moglegheitene store for å sikre ei heilskapleg og berekraftig utvikling i areal-, transport- og bustadplanlegging med større og meir robuste kommunar. Mange bykommunar har avgrensa areal og er avhengig av bustadbygging i omkringliggjande kommunar for å handtere stor befolkningsvekst.

Mange og viktige oppgåver stiller auka krav til kommunane

- Kommunane har hatt stor oppgåvevekst i omfang og kompleksitet dei siste 50 åra. Dette krev relevant og tilstrekkeleg kompetanse i kommunane.

Utfordringar for lokaldemokratiet

- Interkommunalt samarbeid med representantar i styrande organ som ikkje er direkte folkevalte vert vurdert av regjeringa som ei svekking av demokratiet.
- Små kommunar medfører behov for statleg detaljstyring og kontroll.

Ein må ha klart for seg at behova for ei kommunereform er skissert ut frå at blant landets 428 kommunar har over halvparten under 5 000 innbyggjarar. I KOSTRA-grupperinga er kommunar under 5 000 innbyggjarar rekna som små kommunar, medan kommunar med 20 000 eller fleire vert vurdert som store kommunar.

I løpet av prosessen har problematiseringa av interkommunalt samarbeid vorte nedtona då ein ser at det vil vere behov for slike type samarbeid uansett kva kommunestruktur som vert valt. Samtidig er mange av desse samarbeida meir av administrativ og fagleg karakter, som revisjon, IKT, arbeidsgjevarkontroll og barnevern, og er ikkje oppgåver som skal løysast ved utøving av politisk skjøn.

Ekspertutvalet si tilråding

I Volda kommune sitt arbeid med kommunereforma har det til no blitt lagt mest arbeid i informasjon og medverknad. I det vidare arbeidet vil rådmannen rå til at det blir teke utgangspunkt i ekspertutvalet si innstilling frå mars 2014, der hovudkonklusjonen er at der er for mange kommunar under 5000 innbyggjarar i landet. Dei meiner faktisk at for at kommunane skal kunne løyse dagens oppgåver bør dei ha 15 - 20.000 innbyggjarar.

Utvalet peikar på at kommunar av ein slik storleik vil kunne ivareta rolla som samfunnsutviklar, ved at kommunen sin evne til å handtere samfunnsmessige og arealmessige utfordringar vert vesentleg betre. Utvalet seier også at kommunar på 15 – 20 000 innbyggjarar kan leggje grunnlag for fagmiljø som ivaretek kommunen si rolle som demokratisk arena. Samla sett er utvalet si oppfatning at ein kommunestruktur med minstestorleik på 15 – 20 000 innbyggjarar vil gi kommunar som løyse dagens oppgåver på ein god måte for sine innbyggjarar, samfunnet og næringslivet.

Ekspertutvalet rår til ein kommunestruktur som i større grad nærmar seg funksjonelle samfunnsutviklingsområde. Utvalet peikar i den samanheng særleg på behovet for kommunesamanslåingar i fleirkommunale byområde som består av oppsplitta tettstader og/eller bu- og arbeidsmarknadsregionar med stor grad av pendling mellom kommunane.

I forlenginga av dette presiserer utvalet at:

- Ein tettstad bør i sin heilskap liggje i ein kommune
Dette inkluderer både tilfelle der tettstader har vakse ut over sine kommunegrenser, samt der to tettstader har vakse saman.
- Ein tett integrert arbeidsmarknad bør utgjere ein kommune
Utvalet meiner at arbeidsmarknaden er tett integrert når 25 % el fleire av dei sysselsette busett i ein kommune jobbar i regionens senterkommune(-ar).

I debatten i etterkant av ekspertutvalet sine tilrådingar har funksjonelle samfunnsutviklingsområde vore omtalt som kvardagsregionar, dvs det geografiske nedslagsfeltet for felles arbeidsmarknad/pendling, handel, kulturelle aktivitetar og andre kvardagslege aktivitetar.

Oppgåvemeldinga

Mange har venta i spaning på kva ”oppgåvemeldinga” ville føre med seg av nye oppgåver til større kommuner. Denne meldinga kom 20.3.15 (Meld. St. 14 2014 – 2015) , og oppgåvene som er foreslått kan skisserast slik:

Forvaltning- Mynde:	Produksjon:	Utvikling:
Bustadtilskot. Varig tilrettelagt arbeid. Arbeids- og utdanningsreiser. Finansiering pasienttransport. Tilskot til frivilligsentralar. Forenkling utmarksforvaltning. Motorferdsel. Tilskot nærings- og miljøtiltak i skogbruk. Tilskot beite, jordbruk, verdsarv Konsesjonsbehandling små-kraftverk. Enkeltutslepp forureiningslov. Naturforvaltning. Godkjenning av svømme-anlegg.	Rehabilitering. Basishjelpemiddel. Distriktpsikiatrisk senter - (DPS) – forsøk. Barnevern. Familievern. Det vert opna for at storbyane kan ta over ansvaret for vidaregåande skular og for kollektivtrafikken under særskilte føresetnader.	Lokal nærings-/samfunns-utvikling. Større handlingsrom i plan- og byggesaker.

I tillegg er det foreslått overført oppgåver som notarialforretningar, vigselsrett og sivile politioppgåver. Sjå melding her: <https://www.regjeringen.no/nb/dokumenter/meld.-st.-14-2014-2015/id2401505/>

Oppgåvene som er skissert overført dreier seg i hovudsak om forvaltnings- og produksjons-/driftsoppgåver. Dette er oppgåver som er regulert gjennom lover og forskrifter, og som i hovudsak vert handtert av fagadministrasjonen gjennom delegeringsvedtak. Utviklingsoppgåvene er svært avgrensa.

Rådmannen er i tvil om desse oppgåvene vil gi særleg styrka lokaldemokrati. Oppgåvene som rehabilitering og rus/psykiatri er i dag gråsoneoppgåver forbunde med stor økonomisk risiko og utfordringar med utmåling av tenester og måling av effekt. Gjennom økonomisk

rammestyring kan kommunane risikere å redusere sitt økonomiske handlingsrom ved å overta den økonomiske risikoen for desse oppgåvene. Stortingsmeldinga gir heller ikkje noko svar på korleis redusert statleg detaljstyring og kontroll skal verte materialisert. Dette skal ein kome attende til i eit eige oppstarta arbeid for gjennomgang av den statlege styringa av kommunane. Resultatet av gjennomgangen vil verte presentert for Stortinget våren 2017, samtidig med framlegga til avgjerd om ny kommunestruktur og oppgåver til kommunane. I dette kan det liggje ei usikkerheit om staten faktisk greier å innfri forventingane til seg sjølv.

Kommunane er blant dei største og mest komplekse organisasjonane i det norske samfunnet. Rådmannen synest det ville vere fornuftig å gjere ei analyse på om det er tenleg å leggje enda fleire oppgåver på kommunane. Sett frå rådmannen sin ståstad er eg i tvil om det er fleire oppgåver kommunane treng, men heller føreseielege økonomiske rammer og auka fridom til å rå over dei oppgåvene som alt er delegert til kommunesektoren. Rådmannen meiner at regjeringa bør utfordrast på dette, da dette truleg er det virkemiddelet som vil ha størst effekt på auka lokaldemokratiet.

Det var ulike forventingar til kva oppgåver staten ville overføre til kommunane ut frå at regjeringa alt i tidleg fase var tydelege på at ei av dei sentrale målsettingane med kommunereforma var å forenkle og styrke lokaldemokratiet. Dersom ein skulle få ei vesentleg endring i den retninga, må staten seie frå seg makt og overføre oppgåver frå direktorata og fylkesmennene. Dette er det få som har tru på at staten er i stand til å gjennomføre, og det er derfor ikkje overraskande at forslaget til oppgaveoverføring vert av meir beskjeden karakter, og kanskje noko usamanhengande. Desse representerer samla sett i omfang og kompleksitet eit meir avgrensa nivå, som etter rådmannen si vurdering ikkje vil rokke ved ekspertutvalet si tilråding om at kommunar på 15 – 20 000 er store nok til å takle kommunen sine oppgåver og roller.

Med mindre Stortinget ikkje gjer vesentlege endringar i opplegget når dei skal handsame oppgåvemeldinga, så er det rådmannen si vurdering at ei samanslåing av Volda og Ørsta vil vere stort nok til å møte utfordringane knytt til kommunereforma.

Kan ikkje utgreie seg fram til løysing – det handlar om felles vilje

Kommunalminister Sanner presiserte i sitt innlegg til kommunane i Molde 30. april at det ikkje går an å utgreie seg fram til eit rett svar for kommunesamanslåing, og at bygging av ny kommune må baserast på ein felles vilje mellom kommunane.

Rådmannen meiner at kommunereforma må løysast gjennom ein prosess kombinert med kunnskap og modning, der grunnlaget for avgjerd bør byggje på ein felles vilje til å byggje ny kommune forankra i folkeviljen. Dette er ein politisk prosess basert på dei lokaldemokratiske prinsippa, og ein er avhengig av å ha folket i ryggen for den retninga ein vil gå. Alternativet er å halde på noverande struktur.

Volda kommune bør også vurdere si framtid ut frå kva som kan vere strategisk klokt. I den samanheng må ein vurdere sin ståstad opp mot andre kommunar sine strategiar og Volda kommune sine rammevilkår og interesser, som til dømes busetjingsstruktur/geografi, samferdsel, næringsinteresser, ynske om sentralitet, identitet og demokrati

Rådmannen synest kommunestyret i Volda har lagt seg på ei fornuftig line ved ikkje å bruke ressursar på enda fleire utgreiingar med forventingar om ei rasjonell løysing.

Mange er opptekne av dei økonomiske rammevilkåra. Regjeringa har sett i gang revisjon av inntektssystemet, og framlegg til nytt inntektssystem kjem i kommuneproposisjonen for 2017. Ein må gå ut frå at det vil vere både større og mindre kommunar også etter at kommunereforma er gjennomført, og at regjeringa vil måtte ta omsyn til at velferdstenestene må finansierast også i kommunar på storleik med Ekspertutvalet si tilråding, og truleg også kommunar som er mindre enn det. Det er småkommunetilskotet (kommunar under 3 200 innbyggjarar) som er varsla at dei vil ta vekk, men at dei vil få behalde det som overgangsordning på 20 år dersom slik kommunar slår seg saman med andre kommunar. Utover dette er det vanskeleg å føreseie fordelinga i framtidig inntektssystem. Rådmannen meiner at dei økonomiske faktorane er usikre at det er nærast uråd å leggje mykje vekt på dette i vurderinga av kommunestruktur. Kommunalministeren sa på KS si konferanse 8. april d.å. at han ikkje har noko klart mål om kor mange kommunar det skal verte etter kommunereforma, men at det viktigaste er at prosessane er i gang og at det vil føre til at ein får færre kommunar. Det er såleis naturleg å forvente at denne haldninga også kjem til uttrykk når ein skal leggje nytt inntektssystem.

Viktige føringar for strategival for Volda kommune

Sette i høve til dagens oppgåver og det oppgåvemeldinga gjer framlegg om at kommunane skal drive med, er rådmannen av den oppfatning at ei kommune på 15 - 20.000, slik ekspertutvalet gjer framlegg om, er ein høveleg storleik. Dette betyr at Volda + Ørsta med sine om lag 20.000 ligg i denne kategori.

Ut frå ekspertutvalet sin definisjon og alminneleg oppfatning er det tvillaust at Volda/Ørsta utgjer ein kvardagsregion, der kommunane, næringsliv og det sivile samfunn elles på ein god måte utfyller kvarandre, noko ikkje minst den sist framlagde Møreforskringsrapporten ”Byregionen Volda- Ørsta” viser, sjå

<http://www.volda.kommune.no/nyhende/arkiv/byregionen-volda-orsta.27788.aspx>

Det er også rimeleg gode offentlege kommunikasjonsstilbod mellom Volda og Ørsta, noko som også legg til rette for ein velfungerande kvardagsregion.

Volda har spreidd busetjing som strekkjer seg over eit større geografisk område. Kommunen er ikkje samanbunde i dag ved at vestsida er avhengig av ferje og har store avstandsulempar. Det er ei vesentleg utfordring å få bunde kommunen saman kommunikasjonsmessig til å kunne verte velfungerande. Volda kommune bør uavhengig av kommunestruktur arbeide for å nytte den føreslegne ferjeavløysingsordninga for å knyte vestsida saman med Volda sentrum.

Det er frå statleg hald lagt vekt på at kommunane må gjere øvinga ”nabopratt”. Denne øvinga har Volda og Ørsta gjort i mange år, uavhengig av kommunereforma. I samband med kommunereforma har kommuneleinga hatt uformelle møte med kommunar sør for fylkesgrensa, og har fått formelle førespurnader om møte frå Vanylven og Ulstein. Formannskapet har bede den oppnemnde arbeidsgruppa for kommunereforma om å ta desse formelle møta.

I saka om Byregionen Volda/Ørsta, som kommunestyret handsama i møte .26.3.15, går det m.a. fram følgjande:

”Rapporten vert eit viktig grunnlagsmateriale i kommunereformprosessen. Rapporten viser på fleire område at Volda og Ørsta utfyller kvarandre på ein slik måte at det gir gevinst samla sett. Dette gjeld td. besøksoverskot i dei såkalla besøksnæringane, dekningsgrad på over 100 % for alle varegrupper med unntak av byggvarer/hagesenter, arbeidsplassvekst i den eine kommunen gir naturlege synergjar i den andre kommunen og stor grad av pendling mellom kommunane. Dette viser at Volda har flest felles interesser eller fellesskap med Ørsta kommune. Det same gjeld Ørsta i høve til Volda. Dersom kommunestyra i desse kommunane går for kommunesamanslåing, så er det mykje som talar for at Volda og Ørsta vil verte samanslått innanfor ein felles konstellasjon. Slik rådmannen vurderer det ville det vere fornuftig at Volda og Ørsta har ein samordna strategi i høve til ei eventuell kommunesamanslåing, og kommunestyra bør vurdere om dei med alle moglege atterhald skal gjere eit intensjonsvedtak om at ein ynskjer å inngå i ein konstellasjon der Volda og Ørsta er i lag dersom det skulle verte ei kommunesamanslåing.”

Rapporten viser at det er ulike interesser mellom indre (Volda og Ørsta) og ytre søre Sunnmøre. Volda og Ørsta har kommunestyrevedtak på å arbeide for å verte den 4. byen i Møre og Romsdal, og kommunane hadde som intensjon å nytte seg av byregionprogrammet for å utvikle strategiar og tiltak for denne retninga. Respondentar ved administrativ leiing i kommunane i ytre gir ikkje tilslutning til ein slik strategi i Volda og Ørsta. Vi ser i nokre samanhengar at kommunar i ytre orienterer seg mot Ålesund. Den største interessemotsetninga har ein sett innanfor samferdsel. Kommunane Hareid og Ulstein har også signalisert at dei også vurderer samanslåingsalternativet med Ålesund og kommunane rundt som aktuelt.

Søre Sunnmøre har ein polysentrisk senterstruktur med fleire relativt jamvektige senter. Det er ulike strategiar og konkurranse mellom fleire av desse. Føresetnaden for ei ev. kommunesamanslåing for heile søre Sunnmøre vil vere at dei felles interessene er så samanfallande at innbyggjarane opplever ein felles vilje til å byggje eit samla samfunn.

Ulstein kommune har hatt ein klart uttrykt strategi for å verte regionsenter på søre Sunnmøre og få same tilgang til virkemiddelapparatet som vert stilt til dei større byane i fylket (dette går fram i skriv frå Ulstein kommune av 18.09.14 – høyringssvar til kommunedelplan for attraktive byar og tettstader). I ein ev. prosess for kommunesamanslåing vil ein måtte forhandle for å fordele funksjonar. Slike forhandlingsløysingar vil uansett måtte vere tidsavgrensa og ikkje binde opp framtidige kommunestyre over tid. Det vil naturleg byggje seg fram eit kommunesenter dersom ein slår saman kommunane på søre Sunnmøre. Rådmannen ser for seg at det vil vere nærast i umogleg oppgåve for dagens 7 kommunar å verte samde om kvar kommunesenteret skal ligge. Det er grunn til å tru at næringslivet og innbyggjarane vil vere opptekne av framtida for det senteret ein har i dagens kommune, og spørsmålet er om ein greier å skape tryggleik for dette i Volda kommune ved å slå seg saman med kommunane i ytre. Det vil vere lettare å skape trygge rammer for dette ved samanslåing av berre to kommunar, og då kommunar som Volda og Ørsta, som frå før er ein kvardagsregion med integrerte senterfunksjonar, der det er større grunnlag for å binde sentra saman som eitt felles senter.

Med grunnlag i ovanstående bør Volda og Ørsta ha ein samordna strategi i høve til ei eventuell kommunesamanslåing, der kommunestyra kan vurdere om dei, med alle moglege

atterhald, skal gjere eit intensjonsvedtak om at ein ynskjer å inngå i ein konstellasjon der Volda og Ørsta er i lag, dersom det skulle verte ei kommunesamanslåing. Det er kort tid på å gjennomføre nødvendige prosessar og gjere avklaringar mellom kommunane. Ørsta har valt å utgreie mange alternativ, og har til no ikkje gitt noko klart signal om kva retning dei vil gå. Ørsta kommunestyre har nemleg gjort vedtak om at dei vil vurdere følgjande alternativ for vidare utgreiing:

- Ørsta kommune åleine
- Ørsta og Volda kommuner
- ”Søre Sunnmøre” (Ørsta, Volda, Vanylven, Sande, Herøy, Ulstein og Hareid)
- Ørsta, Volda, Hornindal, Stryn og Strand kommuner
- Søre Sunnmøre, Hornindal, Stryn, Stranda, Eid og Vågsøy kommuner.

Det som er viktig for Volda/Ørsta framover er, i tillegg til at næringslivet går bra og får føreseielege rammevilkår, at dei offentlege arbeidsplassane vert sikra: sjukehus, høgskule, tingrett/jordskifterett, Helfo, Lånekasse osv. Pendlinga mellom Volda og Ørsta viser at dei offentlege arbeidsplassane i Volda har minst like stor betydning for Ørsta som for Volda, i og med at innpendlinga frå Ørsta er større enn utpendlinga andre vegen.

Omforeint løysing for ny kommune - føresetnad for intensjonsplan

Erfaringar frå tidlegare kommunesamanslåingar rår til at det vert utarbeidd intensjonsplan mellom kommunar som planlegg å slå seg saman. Det vert rådd til at ei slik plan vert brukt som grunnlag for ev folkerøysting.

Intensjonsplan kan innehalde m.a.:

- Kva ein vil oppnå med kommunesamanslåinga (hovudmål og delmål)
- Om det t.d. er konkrete prosjekt ein vil bruke reforma til å lyfte i lag
- Kvar kommunesenteret skal vere og fordeling av lokalisering av ulike kommunale funksjonar
- Korleis lokalsamfunnet kan styrkast
- Korleis kommunale tenestefunksjonar kan styrkast
- Korleis tilsette skal informerast og involverast i prosessen
- Korleis innbyggjarane skal informerast og involverast
- Ev. avklaring av kommunenamn og kommunevåpen
- Framdriftsplan for gjennomføring av samanslåing

Intensjonsplan er viktig for å tydeleggjere frå politisk hald kvifor ein ynskjer samanslåing, og kva ein vil oppnå med dette.

Rådmannen rår til at ein i samband med utarbeiding av intensjonsplan og målsetting vurderer konkrete prosjekt som ein kan løyse i ein ny større kommune, og som ein ikkje greier å realisere kvar for seg. Dette kan til dømes vere knytt til Campusutvikling/kulturanlegg i Volda og idrettshall i Ørsta. Kva som ev kan vere aktuelt må kommunane ev sjølve finne fram til i lag.

Føresetnadene og moglegheitene for framtidig utvikling kan variere frå område til område, og det er nødvendigvis ingen garanti for at ein med felles utviklingsstrategiar klarer å skape ei utvikling som alle stader er tent med. Likevel vil det vere viktig å diskutere og synleggjere korleis ein gjennom kommunesamanslåing ev. kan medverke til eit styrka og balansert

nærings- og stadsutviklingsarbeid, som kan kome heile den nye kommunen til gode. Utan gode prosessar i høve dette, er erfaringane at ein lett hamnar i ein ”skyttargravsdebatt” der positiv dialog er fråverande. Dette tilseier at denne oppgåva vert særst utfordrande dess fleire kommunar som skal involverast i vurdering av samanslåing.

Her må ein også vere villig til å akseptere at stader kan ha ulik utvikling. Dersom ein får etablert nye arbeidsplassar på ein stad i regionen, vil det kunne virke positivt for alle stader i pendlingsavstand til dette. Ved ei kommunesamanslåing kan meir fokus rettast mot å trekkje til seg arbeidsplassar utanfrå regionen i staden for å konkurrere seg i mellom. For å lykkast er det viktig med felles strategi i høve dette.

I samband med dei frivillige samanslåingane som er gjennomførte, har det vore fokus på målsettingar om å styrke fagmiljøa og skape betre tenester for innbyggjarane, men den viktigaste målsettinga har vore å skape meir livskraftige attraktive kommunar generelt.

I Telemarkforskning sin rapport om erfaringar og innspel til kommunesamanslåingar (TF-notat nr 35/2014, sjå https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/komm/kommunereform.no/kommunesammenslaing_og_prosess_telemarksforskning_bab2.pdf) er det vist til at ikkje utan vidare er lett å kome fram til ein slik plan eller avtale. Slike prosessar krev godt leiarskap, god medverknad og forankring.

Rådmannen meiner at dersom kommunar skal lykkast med samanslåing, så må ein leggje vekk ein del tema som kan problematisere prosessen. Heilt grunnleggjande må vere at alle innbyggjarar i ein ny kommune vert vurdert som likeverdige, og at kommunar som slår seg saman må gå inn med sine verdier og plikter i eit fellesskap som vert forvalta og vidareutvikla av eit nytt felles kommunestyre.

Folkerøysting

Formannskapet har bede administrasjonen om å vurdere folkerøysting i samband med kommunereforma. Det er kommunestyret som avgjer samanslåingsspørsmålet og ei evt. folkerøysting vil såleis vere rådgevande. I representative demokrati er folkerøysting den viktigaste formelle kommunikasjonskanalen mellom styrande og styrte. Norge har ingen sterk tradisjon for å nytte folkerøysting som demokratisk virkemiddel. I andre land, som t.d Danmark, Sveits og USA, er dette nytta i større grad.

Gjennom dette virkemiddelet opptre veljaren åleine og det går ikkje føre seg dialog eller læring i form av å delta i debatt og vurderingar. Det må skje gjennom andre kanalar som opne møte, innbyggjarundersøkingar, paneldebattar mv. Ved folkerøysting har alle moglegheit til å uttrykke si meining, men folkerøysting inneber at det er klare valalternativ. I spørsmål om kommunesamanslåing er alternativet ja eller nei til samanslåing av Volda og X kommune(ar). Folkerøysting kan vere mindre eigna for å få fram meiningar og bakgrunn for synspunkt. Ved låg valdeltaking kan det også reisast spørsmål ved kor vidt stemmeresultatet er representativt for innbyggjarane sine syn. I slike høve kan det vere grunn til å stille seg spørsmål om kva synspunkt den store delen som ikkje røysta har.

Ved å gjennomføre ”politisk bindande” folkerøysting overlet politikarane til innbyggjarane å fatte ei avgjerd, sjølv om slike folkerøystingar i utgangspunktet er rådgevande. Dersom politikarane gjennom dette fråseier seg ansvaret, kan det også gjere det vanskeleg å få til

politisk engasjement og debatt rundt spørsmålet, både mellom politikarane og mellom politikarane og innbyggjarane. Dette kan medføre lågt medvit om kva som er utfordringsbildet, målsetjingar og effekt av ei kommunesamanslåing, og at folkerøystinga vert ein kanal for spesielt engasjerte interessegrupper.

Som grunnlag for å gjennomføre ei folkerøysting er det på førehand viktig å gjennomføre ein brei og inkluderande prosess der positive og negative sider ved ulike alternativ vert belyst. Dersom det er usikkerheit om kva ei samanslåing inneber, så kan sannsynlegheita for å røyste for den eksisterande situasjonen vere større.

Tilgjengelege rapportar, prosessane med ulike møte og drøftingar og den politiske handsaminga av denne saka vil vere grunnlaget for å konkludere om Volda kommune skal gjennomføre ei folkerøysting.

Fylkesmannen har i sin framdriftsplan lagt opp til at kommunane skal vere ferdige med utgreiingane i løpet av 2015, og at kommunane i løpet av første tertial 2016 gjer vedtak om framtidig kommunestruktur. Tidsaspektet tilseier at kommunane bør ha teke eit retningsval innan 31.12.15. Då har ein berre 4 – 5 månader på å gjere dei avklaringane som må liggje føre til endeleg handsaming i kommunestyret. Ei ev. folkerøysting bør gjennomførast i mai 2016, og førebuing av ein felles intensjonsplan bør gjerast i forkant, slik at sentrale spørsmål er kjende når innbyggjarane skal seie ja eller nei til eit konkret alternativ. Informasjon om innhaldet i intensjonsplanen vil vere viktig for at innbyggjarane kjenner til kva ei ev. kommunesamanslåing vil innebere i praksis før dei røystar ja eller nei til alternativet.

Når spørsmålet om folkerøysting er reist, så synest rådmannen det er naturleg at kommunestyret opnar for at det vert gjennomført. Ørsta kommunestyre har vedteke at det skal gjennomførast folkerøysting i Ørsta.

Samarbeid mellom kommunane

Erfaringar frå andre land, og i vårt land i dag, viser at også store kommunar samarbeider. Slik rådmannen ser det vil det framleis vere behov for interkommunale samarbeid. Privatisering kan vere eit alternativ til mange slike samarbeid når ein legg grunnlag for større samla marknad. Dette er eit politisk spørsmål, men behovet for å løyse oppgåver i fellesskap mellom kommunar vil eksistere uansett.

Rådmannen ser det som viktig at kommunane i reformprosessen har god dialog og har respekt for kvarandre sine prosessar og retningsval. Som ein ordførar i regionen uttalte det, er det viktig å ”ikkje rive ned gjerde”. Det må liggje føre eit felles fundament der ein har folket i ryggen før ein på begge sider av gjerdet kan starte ein felles dugnad på å ta ned ”gjerdestolpane”.

På søre Sunnmøre er det etablert fleire viktige samarbeid. Rådmannen ser det som viktig at desse samarbeida vert vidareført. Alle partar har ei plikt til å sjå til at vi ikkje skadar desse samarbeida i reformprosessen, slik at dei kan vidareførast og nye etablerast uavhengig av kva kommunestruktur som vert valt. Det er også eit potensial for samarbeid med kommunar i Nordfjord. Vidare ser rådmannen at nettverkssamarbeid for å styrke Sunnmøre som region på tvers av offentlege, private og frivillige aktørar vil vere sentralt for å utvikle og utnytte komplimentære fordelar.

Framdriftsplan fram mot våren 2016

Fylkesmannen har bede om at kommunen lagar framdriftsplan for aktivitetane fram mot våren 2016, der kommunestyret skal ha gjort vedtak om kva løysing ein vil velje.

Forslag til framdriftsplan

Aktivitet	Tidspunkt	Kommentarar
Innbyggjarundersøking	Oktober	
Politikaropplæring	Oktober - desember	Opplæring i kommunereforma
Kommunestyret gir nærare mandat for vidare prosess og oppnemner representantar til å representere kommunen i prosessen.	November	Viktig at dette vert gjort av det nye kommunestyret. Resultatet av innbyggjarundersøkinga ligg då også føre, samt vedtak i Ørsta kommune om retningsval og korleis dei ser vidare prosess saman med Volda kommune.
Utarbeiding av intensjonsplan	Desember - april	Føreset at Ørsta kommune sluttar seg til å samarbeide om utarbeiding av plan
Kommunestyret handsamar intensjonsplanen	April	Proessen vil vere viktig for å forankre likelydande vedtak om grunnleggjande prinsipp og føresetnader i begge kommunestyra
Folkerøysting	Mai	Folkerøysinga vil vere rådgevande og basert på at Volda og Ørsta gjennomfører same opplegg
Kommunestyret handsamar endeleg sak om kommunereforma	Juni	I denne saka tek kommunestyret stilling til om Volda skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman med Ørsta kommune.
Dersom positive vedtak om kommunesamanslåing handsamar kommunestyret framdriftsplan og prosess for planlegging av samanslåing	August	Føreset likelydande vedtak i kommunestyra for kommunane Volda og Ørsta

Mellom milepålane vil det verte prosessar med informasjon til innbyggjarane, møte med interessegrupper/råd mv., og informasjon og involvering av dei tilsette. Det vil også vere

nødvendig med felles formannskaps-/kommunestyremøte under vegs for felles informasjon, forankring av felles grunnlag for innbyggjarundersøking og endeleg handsaming i kommunestyra. Det bør også vurderast om ungdomsråda, dei politiske partia i Volda og Ørsta og ev andre skal ha felles møte i perioden det vert arbeidd med intensjonsplan.

Kva vedtak kommunestyra i Volda og Ørsta vil ende opp med i juni 2016 vil avhenge av om det ligg føre ein stor nok vilje til å byggje ny felles kommune, ev. ein kombinasjon av vilje og realitetsorientering om mogleg opplevd trussel ved å halde fram som sjølvstendig kommune.

AVSLUTTANDE KOMMENTARAR OG KONKLUSJON

Mandatet frå Stortinget frå 18. juni 2014 er at alle kommunar skal utgreie kommunereforma innan sommaren 2016. Kommunane kan i prinsippet velje å stå åleine eller vedta å slå seg saman med ein eller fleire andre kommunar. Skal det verte samanslåing, må den eller dei andre kommunane ville det same.

Tidsaspektet tilseier at Volda kommune no må starte å peike ut ei retning, iallfall dersom kommunen skal gå for samanslåing. Det er kort tid fram til sommaren 2016, og skal ein følgje samanslåingsløpet må det gjerast retningsval, utarbeidast ein felles intensjonsplan, gjennomføre folkerøysting og gjerast likelydande vedtak i kommunestyra for ein ev ny kommune.

Volda kommune er i minste laget, men likevel stor nok til å kunne halde fram som sjølvstendig kommune. Kommunebarometeret til Kommunal Rapport viser at Volda kommune over dei tre siste åra har utvikla seg til å verte blant dei 10 % best drivne kommunane i landet. Kommunen har også dei siste åra gjennomført ein omfattande økonomisk snuoperasjon som Fylkesmannen omtalar som eit føredøme for andre kommunar.

Sjølv ut frå dagens situasjon er Volda kommune sårbar. Storleiken gir avgrensa kapasitet og kompetansemiljø på spesialområde og kritiske område innanfor tenesteyting og myndigheitsutøving, som td. plan, byggjesak, juridisk, økonomi, personal-/arbeidsgjevarutvikling og generell sakshandsaming. Dette skuldast dels storleiken på kommunen, men dels også at kommunen pga av strenge økonomiske prioriteringar ikkje greier å ha tilstrekkeleg kapasitet.

Ved å delta i etablering av ny og større kommune vil dagens Voldasamfunn ta del i eit større og kompetansemiljø med større kapasitet. Dette er det behov for i dag, men behovet vil auke i framtida sett i lys av utfordringar knytt til demografisk utvikling og konkurransen om arbeidskrafta. Ein ny og større kommune vil også kunne vere meir slagkraftig som samfunnsutviklar, og sjå heilskapleg utvikling for eit større samanhengjande samfunnsutviklingsområde. Dette samsvarer med konklusjonen i Møreforsking og Telemarking sin rapport frå 2011 om samanslåing av kommunane Volda og Ørsta.

Dokumentasjonen som er referert til innleiingsvis viser at Volda kommune i framtida vil møte utfordringar ved å halde fram som eiga kommune, og at det samla sett vil vere tenleg å delta i prosess for å byggje ny og større kommune. Enkelte vil nok meine at Volda og Ørsta ikkje vil verte stort nok ved ei samanslåing, og at den globale utviklinga med konkurransen om arbeidskrafta tilseier at ein må gå for vesentleg større kommune. NHO har uttrykt at ein bør slå saman heile Sunnmøre til ein kommune for å møte framtidas utfordringar og ivareta

næringslivet sine behov. Ved større kommunar enn Volda og Ørsta, vil det etter ei tid lett oppstå særlege forventingar til rasjonaliseringsgevinstar som i seg sjølv kan verte sentraliseringsdrivande, samt utfordringar knytt til bygdene og lokaldemokrati med den geografien som er i Volda kommune. Rådmannen har tru på at einingar som Volda og Ørsta kan utløyse god dynamikk mellom det offentlege, frivillige og næringslivet for framtidig verdiskaping. Framtidig næringsutvikling og samarbeid mellom aktørane er ikkje avhengig av kommunegrenser, og det vil måtte skje samarbeid og utvikling i nettverk både innanfor regionen og med aktørar utanfor regionen.

Kommunestyra i kommunane Volda og Ørsta har vedteke intensjonsavtale for samarbeid, K-sak Volda 62/13 og K-sak Ørsta 33/13, der det m.a følgjande er avtalt, jfr. vedlegg 5-7:

1. *Samarbeidstiltak som vert oppstarta etter at denne intensjonsavtalen har vorte gjeldande, skal vurderast med utgangspunkt i korleis tenesta mest tenleg kunne vere organisert dersom Volda og Ørsta var ein kommune.*
2. *Kommunane har gjensidige forventingar til at interkommunalt samarbeid samla sett skal gi*
 - *meir effektiv ressursbruk*
 - *meir robuste tenester*
 - *auka kvalitet*
 - *sterkare faglege miljø*
 - *reduisert sårbarheit*
 - *sterkare forhandlingsposisjon for å ivareta Volda og Ørsta sine interesser i høve staten og regionale aktørar*
3. *Kommunane er likeverdige partar, og fordeler og ulemper skal også vere likeverdig fordelt. Dette inneber at begge partar har ansvar for å sikre at Volda og Ørsta kjem nokolunde likt ut i høve økonomi, tenestekvalitet og samfunnsutvikling gjennom eit slikt interkommunalt samarbeid.*

I denne intensjonsavtalen har kommunane lagt eit godt grunnlag for å førebu samanslåing som eit mogleg alternativ for folkerøysting og avgjerdsgrunnlag for endeleg handsaming i kommunestyra.

Rådmannen ser då det slik, ut frå Ekspertutvalet si tilråding, drøftingar i Tenketank, ope møte og formannskapet sine drøftingar, at det for Volda peikar seg ut eit klart alternativ, i fall det skal verte kommunesamanslåing; nemleg Volda + Ørsta. Dette er også eit klart alternativ som det kan gjerast folkerøysting over, noko formannskapet har bede vert halde. Spørsmålet som då kan bedast om svar på er: Ja eller nei til samanslåing Volda/Ørsta.

Rådmannen vil også legg vekt på at ei kommune i storleik Volda+Ørsta vil kunne halde på og utvikle eit godt lokaldemokrati. Ei enno større eining vil heller svekke enn styrke lokaldemokratiet, då avstandar frå dei styrande til dei styrde vil auke.

Rådmannen vurderer fordelane større enn ulempene ved å slå saman Volda og Ørsta:

Tenesteyting - fordel

Auka forventningar og krav frå statleg mynde og publikum generelt føreset økonomi og kompetanse til å ta seg av, jfr. at ekspertutvalet har kome til kommuner bør ha 15 -20 000 innbyggjarar for å kunne gjere dette på ein fullgod måte.

Myndigheitsutøving - fordel

Rettstryggleik har fått betydeleg større fokus, og fleire lover og reglar og publikum sine rettar gjer at storleiken på ei kommune vil kunne ha mykje å seie for om rett kompetanse kan oppretthaldast.

Politikarar som er meir medvitne si rolle som utøvarar av mynde: politikarane bestemme, administrasjon legge til rette.

Samfunnsutviklar – fordel

Det er viktig å sjå på samla utvikling i ein region. Dette fordi konkurransen med andre kommuner/regionar hardnar til. Større regionkommune vil føre til at fleire vil føle ”eigarskap” til Sjukehuset og Høgskulen, og kjempe for deira eksistens. Sameleis i høve Tingrett/Jordskifterett, Flyplass, Helfo, Lånekassen m.m. Større tyngde i det å nå gjennom til direktorat, departement og regjering. Motvekt mot sentraliseringskreftene.

Større muligheit til å ta på seg ikkje-lovpålaget oppgåver: betre kapasitet til å drive innovasjonsarbeid og tilrettelegging for næringsutvikling.

Lokaldemokratisk arena – ulempe ?

Auka avstand til dei styrande generelt, vanskelegare å nå tak i ordføraren for den enkelte. Men: Positivt med fleire veljarar bak kvar representant. Samtidig vil samanslåing av Volda og Ørsta ikkje verte nokon storkommune der ein kan snakke om særlege utfordringar med svekka demokrati.

Rådmannen understrekar at ein ikkje i denne saka skal ta stilling til om Volda skal slå seg saman med Ørsta kommune eller velje å halde fram som eiga kommune. I denne er intensjonen å leggje til rette for ei retning og framdrift for å kunne ta stilling til dette innan utgangen av juni 2016.

Helse og miljøkonsekvensar:

Vi verte avklara i den vidare prosess.

Økonomiske konsekvensar:

Vil verte avklara i den vidare prosess.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Vil verte avklara i den vidare prosess.

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Fylkeshusa, 6404 Molde
Ørsta kommune, Dalevegen 6, 6153 Ørsta
Sunnmøre regionråd, Postboks 1521, 6025 Ålesund
Møre og Romsdal fylkeskommune, Fylkeshuset, 6404 Molde
KS Møre og Romsdal, Fylkeshuset, 6404 Molde

Kopi:

Vanylven kommune
Sande kommune
Herøy kommune
Ulstein kommune
Hareid kommune
Eid kommune
Hornindal kommune
Stryn kommune

Ørsta og Volda:
INNBYGGJARUNDERSØKING OM
HOVUDALTERNATIV I KOMMUNEREFORMA

Ivar Aasen-tunet 1. juli 2015

SPØRSMÅL

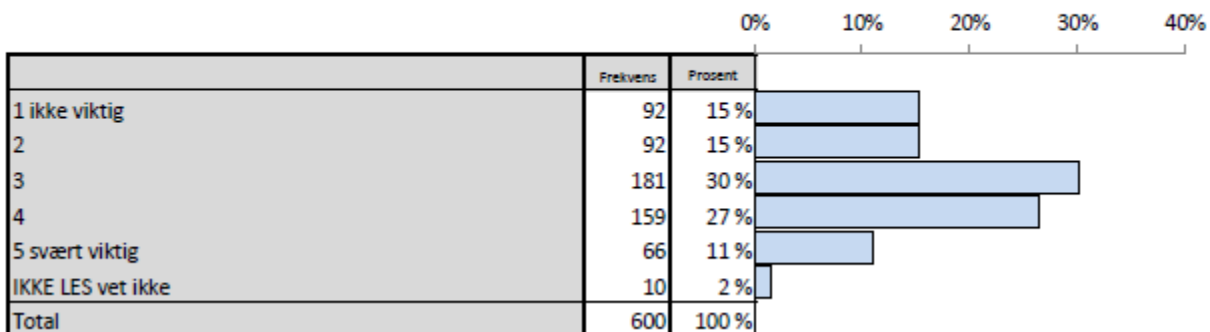
Ørsta og Volda kommune. 15 år +

600 intervju i hver kommune.

1. Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for de? Svar på en skala fra 1 til 5 der 1 er ikke viktig og 5 er svært viktig. (6=vet ikke. IKKE LES)
2. Hvordan mener du den fremtidige kommunestrukturen for din kommune bør være? Bør kommunen slås sammen med en eller flere av nabokommunene, eller bør din kommune være en egen kommune som i dag?
 - Sammenslåing med en eller flere av nabokommunene
 - Være egen kommune som i dag
 - Vet ikke/ingen mening
3. Dersom din kommune skulle slå seg sammen med en eller flere av nabokommunene, hvilken eller hvilke av nabokommunene burde kommunen din slå seg sammen med? (flere svar mulig)
 - Sykkylven
 - Stranda
 - Hornindal
 - Volda
 - Ulstein
 - Hareid
 - Stryn
 - Sande
 - Vanylven
 - Eid
 - Hele Søre Sunnmøre
 - Andre noter
 - Vet ikke

RESULTAT VOLDA, spm. 1

Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

RESULTAT VOLDA, spm. 1 (framhald)

Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

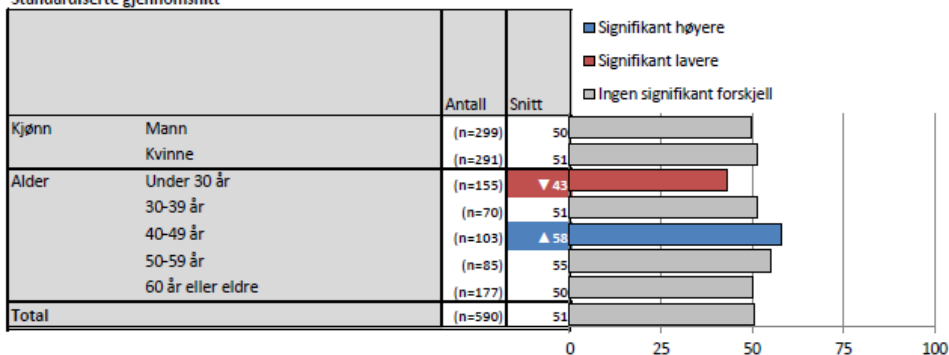
		1 Ikke viktig	2	3	4	5 svært viktig	IKKE LES VERD I KKE	Valid N
Kjønn	Mann	18%	16%	26%	27%	12%	1%	(n=303)
	Kvinne	13%	15%	34%	26%	10%	2%	(n=296)
Alder	Under 30 år	20%	16%	33%	22%	▼ 4%	4%	(n=163)
	30-39 år	14%	15%	28%	31%	10%	1%	(n=71)
	40-49 år	▼ 8%	13%	33%	31%	15%	▼ 0%	(n=104)
	50-59 år	9%	18%	28%	31%	13%	1%	(n=85)
	60 år eller eldre	19%	15%	27%	25%	14%	1%	(n=179)
Total		15%	15%	30%	27%	11%	2%	(n=600)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

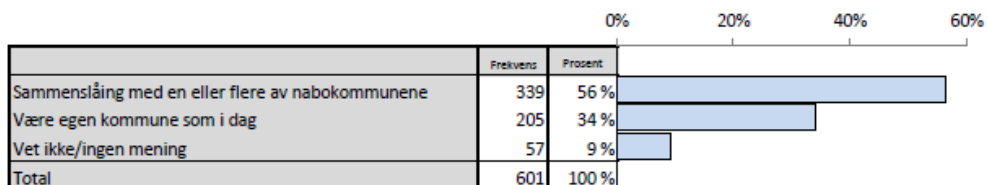
Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

Standardiserte gjennomsnitt

RESULTAT VOLDA, spm. 2

Spørsmål 2: Hvordan mener du den fremtidige kommunestrukturen for din kommune bør være? Bør kommunen slås sammen med en eller flere av nabokommunene, eller bør din kommune være en egen kommune som i dag?

Spørsmål 2: Hvordan mener du den fremtidige kommunestrukturen for din kommune bør være? Bør kommunen slås sammen med en eller flere av nabokommunene, eller bør din kommune være en egen kommune som i dag?

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

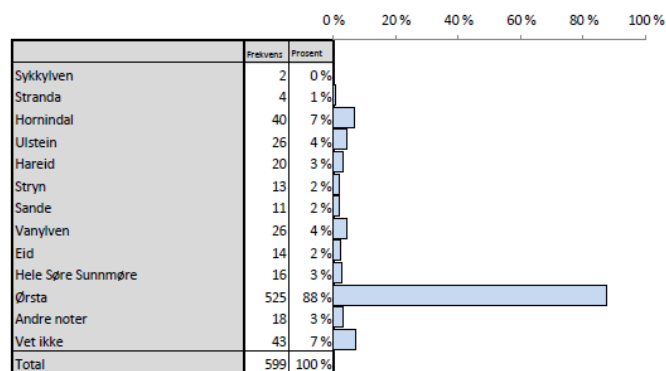
		Sammenføring med en eller flere av nabokommunene	Være egen kommune som i dag	Vet ikke/ingen mening	Valid N
Kjønn	Mann	58%	32%	10%	(n=303)
	Kvinne	55%	36%	9%	(n=297)
Alder	Under 30 år	▼ 36%	▲ 50%	14%	(n=161)
	30-39 år	69%	22%	8%	(n=72)
	40-49 år	65%	27%	8%	(n=103)
	50-59 år	▲ 69%	▼ 22%	8%	(n=85)
	60 år eller eldre	59%	34%	7%	(n=178)
Total		56%	34%	9%	(n=601)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

RESULTAT VOLDA, spm. 3

Spørsmål 3: Hvilken eller hvilke av nabokommunene burde kommunen din slå seg sammen med?
Flere svar mulig.

Spørsmål 3: Hvilken eller hvilke av nabokommunene burde kommunen din slå seg sammen med?
Flere svar mulig.

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

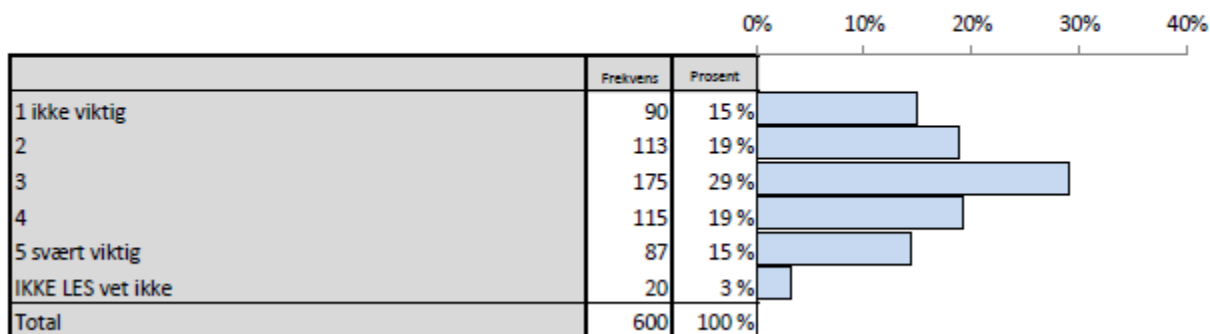
		Sykkylven	Stranda	Hornindal	Ulstein	Hareid	Stryn	Sande	Vanylven	Eid	Hele Søre Sunnmøre	Ørsta	Andre noter	Vet ikke	Vald N
Kjønn	Mann	0%	1%	7%	5%	4%	3%	2%	4%	3%	3%	85%	3%	7%	(n=301)
	Kvinne	0%	1%	6%	3%	2%	1%	1%	5%	1%	2%	90%	3%	7%	(n=297)
Alder	Under 30 år	0%	▼ 0%	▼ 1%	2%	▼ 1%	▼ 0%	▼ 0%	3%	2%	1%	▼ 81%	6%	▲ 14%	(n=160)
	30-39 år	0%	1%	6%	7%	1%	▼ 0%	3%	▼ 0%	1%	3%	89%	▼ 0%	4%	(n=71)
	40-49 år	0%	▼ 0%	10%	7%	6%	3%	2%	6%	▼ 0%	3%	93%	1%	5%	(n=103)
	50-59 år	0%	▼ 0%	6%	7%	7%	▼ 0%	2%	6%	2%	7%	88%	2%	▼ 2%	(n=85)
	60 år eller eldre	1%	2%	11%	3%	3%	▲ 6%	2%	6%	4%	1%	89%	3%	6%	(n=179)
Total		0%	1%	7%	4%	3%	2%	2%	4%	2%	3%	88%	3%	7%	(n=599)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

RESULTAT ØRSTA, spm. 1

Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

RESULTAT ØRSTA, spm. 1 (framhald)

Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

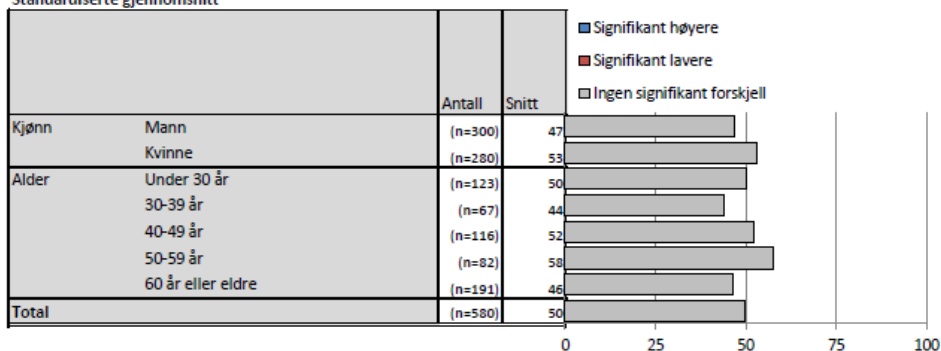
		1 Ikke viktig	2	3	4	5 svært viktig	IKKE LES videre	Valld N
Kjønn	Mann	▲ 19%	18%	31%	18%	13%	2%	(n=305)
	Kvinne	▼ 11%	20%	27%	21%	16%	5%	(n=295)
Alder	Under 30 år	9%	20%	28%	21%	10%	▲ 12%	(n=139)
	30-39 år	15%	22%	▲ 45%	▼ 6%	12%	▼ 0%	(n=67)
	40-49 år	13%	20%	28%	23%	16%	▼ 0%	(n=116)
	50-59 år	9%	13%	38%	20%	21%	▼ 0%	(n=82)
	60 år eller eldre	▲ 23%	18%	▼ 22%	19%	15%	2%	(n=195)
Total		15%	19%	29%	19%	15%	3%	(n=600)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

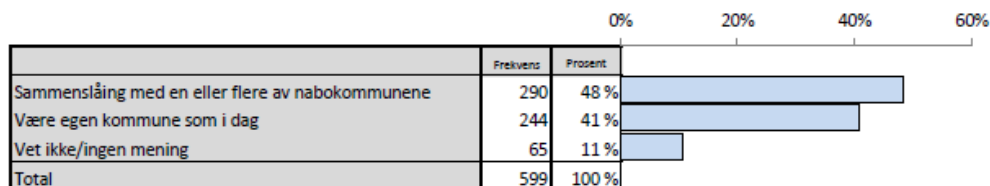
Spørsmål 1: Et flertall på stortinget har tatt til orde for en storstilt kommunereform som har som mål å redusere antall kommuner i landet. Hvor viktig er spørsmålet om kommunesammenslåing for deg?

Standardiserte gjennomsnitt

RESULTAT ØRSTA, spm. 2

Spørsmål 2: Hvordan mener du den fremtidige kommunestrukturen for din kommune bør være? Bør kommunen slås sammen med en eller flere av nabokommunene, eller bør din kommune være en egen kommune som i dag?

Spørsmål 2: Hvordan mener du den fremtidige kommunestrukturen for din kommune bør være? Bør kommunen slås sammen med en eller flere av nabokommunene, eller bør din kommune være en egen kommune som i dag?

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

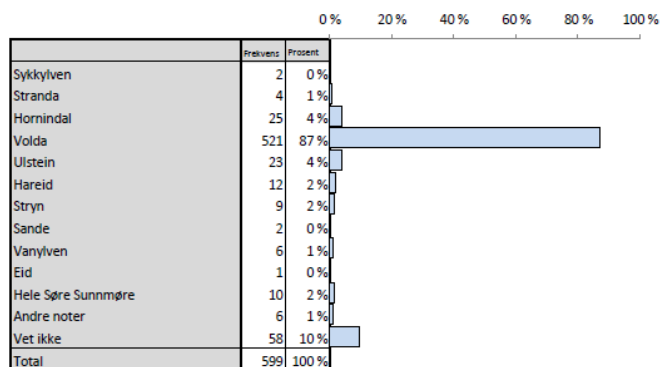
		Sammen slåing med en eller flere av nabokommunene	Være egen kommune som i dag	Vet ikke/ingen mening	Valid N
Kjønn	Mann	53%	38%	9%	(n=305)
	Kvinne	43%	43%	13%	(n=295)
Alder	Under 30 år	▼ 37%	44%	▲ 19%	(n=139)
	30-39 år	53%	35%	12%	(n=68)
	40-49 år	▲ 61%	34%	▼ 5%	(n=116)
	50-59 år	52%	39%	9%	(n=82)
	60 år eller eldre	45%	45%	10%	(n=196)
Total		48%	41%	11%	(n=599)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

RESULTAT ØRSTA, spm. 3

Spørsmål 3: Hvilken eller hvilke av nabokommunene burde kommunen din slå seg sammen med?
Flere svar mulig.

Spørsmål 3: Hvilken eller hvilke av nabokommunene burde kommunen din slå seg sammen med?
Flere svar mulig.

Brutt ned på bakgrunnsvariabler

		Sykkylven	Stranda	Hornindal	Volda	Ulstein	Hareid	Stryn	Sande	Vanylven	Eid	Hele Søre Sunnmøre	Andre noter	Vet ikke	Vald N
Kjønn	Mann	0%	1%	6%	88%	5%	3%	▲ 3%	0%	1%	0%	2%	1%	7%	(n=305)
	Kvinne	0%	0%	3%	85%	3%	1%	▼ 0%	1%	1%	0%	1%	1%	13%	(n=294)
Alder	Under 30 år	0%	▼ 0%	2%	80%	2%	1%	2%	0%	1%	0%	1%	▼ 0%	▲ 18%	(n=138)
	30-39 år	0%	▼ 0%	1%	85%	6%	1%	▼ 0%	0%	▼ 0%	0%	▼ 0%	1%	12%	(n=67)
	40-49 år	0%	▼ 0%	4%	91%	7%	4%	1%	2%	▼ 0%	0%	3%	▼ 0%	5%	(n=116)
	50-59 år	1%	4%	11%	88%	6%	1%	4%	0%	▼ 0%	0%	1%	1%	10%	(n=82)
	60 år eller eldre	1%	1%	4%	91%	2%	2%	1%	1%	3%	1%	3%	2%	6%	(n=194)
Total		0%	1%	4%	87%	4%	2%	2%	0%	1%	0%	2%	1%	10%	(n=599)

▲ Signifikant høyere

▼ Signifikant lavere

Oppsummering Volda

- 11 prosent meiner kommunereform er svært viktig, 15 prosent meiner det ikkje er viktig. Fleirtalet er midt på skalaen
- 56 prosent meiner Volda bør slå seg saman med ein eller fleire nabokommunar. Ein indikasjon på eit relativt sikkert fleirtal. 34 prosent ønskjer kommunestruktur som i dag. Størst motstand blant dei under 30
- Om det vert bestemt at kommunesamanslåing skal gjennomførast, er Ørsta første alternativ (88 prosent)

Oppsummering Ørsta

- 15 prosent meiner kommunereform er svært viktig, om lag like mange meiner det ikkje er viktig. Fleirtalet er midt på skalaen også her
- Nær halvparten meiner Ørsta bør slå seg saman med ein eller fleire kommunar, medan fire av ti meiner kommunestrukturen bør vere som i dag. Tendensen likevel eintydig nok til å konkludere med et sikkert fleirtal for samanslåing
- Om det vert bestemt at kommunesamanslåing skal gjennomførast, er Volda soleklart alternativ (87 prosent)

Referat

Fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform, 20. august 2015

Torsdag 20. august, kl. 14.00-15.00, Volda rådhus

Til stades: Rune Hovde, Paul Kristian Hovden, Wenche Solheim, Orlaug Bjørdal Kårstad og Gro Anita Bårdseth frå Ørsta kommune. Arild Iversen, Dan Bjørneset, Oddbjørg Yksnøy Rangsæter, Sirikit Vågen og Per Ernst Lundberg frå Volda kommune

Fråfall: Hild Våge, Ørsta kommune. Rune Sjurgard, Volda kommune

Dette var første fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform. Tema for møtet var gjennomgang av vedtak i både kommunestyra i juni i år, og førebuing av framdrifts- og milepåleplan for vidare arbeid.

Kommunestyrevedtak

Gjennomgang av kommunestyrevedtak viser at pkt. 1-4 er like. Volda har eit pkt. 5 som ikkje Ørsta har (om framdrift), men momenta her ligg i saka og er også slått fast gjennom tidlegare vedtak. I praksis er kommunestyrevedtaka frå juni like.

Vidare framdrift

I drøftingar om vidare framdrift var det m.a. trekt fram slike synspunkt:

Avklare om det er mogleg å innhente ressursar frå Sunnmøre Regionråd til vidare prosess. Ordførarane kontaktar SRR om dette.

Folkeavrøysting våren 2016 i Ørsta og Volda må vere på same dato. Viktig med rask avklaring på kva det skal røystast over, t.d. ja/nei til intensjonsavtale Ørsta og Volda, eller om andre spørsmål kan vera aktuelle for avrøysting. Vidare prosess må innrettast etter dette. Dette vert tema på neste fellesmøte.

To framgangsmåtar i arbeid med intensjonsplan; utarbeide samla plan og legge fram for politisk drøfting, eller etappevis forhandling og politisk drøfting undervegs. Modell med etappevis forhandling/drøfting står fram som best. Tema på neste fellesmøte.

Innbyggjarundersøking haust 2015, i regi av SRR. Det kan t.d. vere eit poeng å spørje innbyggjarane om lokale tilhøve som ikkje vart dekkja i undersøkinga i juli. Tema på neste fellesmøte.

Neste fellesmøte vert måndag 28. september kl. 12.00-15.00, Ørsta rådhus (ta med matpakke...) Til dette møtet utarbeidar kontaktpersonar framlegg til arbeidsplan med milepålar for fellesmøta og lokale møte.

Med helsing Gro Anita Bårdseth

Referat

frå møte i prosjektgruppa Kommunereform 4. september 2015 kl. 0830-1000.

Følgjande møtte: ordførar Arild Iversen, varaordførar Dan Bjørneset, rådmann Rune Sjurgard, HTV fagforbundet Oddbjørg Yksnøy Rangsæter , HTV utdanningsforbundet Sirikit Vågen og rådgjevar Per Ernst Lundberg.

1) Generell drøfting:

Rune Sjurgard refererte frå rådmannsamlinga i Molde 28.8.15 , der erfaringar frå prosessen i Stokke , Andebu og Sandefjord (SAS)og juridiske utfordringar i høve ein slik prosess var tema, sjå <http://ks.event123.no/MRRadmannssamling1/foredrag.cfm>

2) Drøfting av mål med ein intensjonplan:

Aktuelle målsettingar kan t.d. vere (ikkje uttømande opplisting):

- a) Alle innbyggjarane er likeverdige, intensjonskommunane går inn i ny kommune med sine plikter og verdiar som vert forvalta og vidareutvikla av eit nytt felles kommunestyret.
- b) Den nye kommunen skal arbeide aktivt for å halde på og vere med på å utvikle eksisterande fylkeskommunale og statlege institusjonar der desse i dag er etablerte.
- c) Det er føresett at tenestene i den nye kommunen blir minst like gode som i dei gamle. Heile kommunereformen byggjer på føresetnaden om å levere betre tenester til innbyggjarane og samtidig ha betre kompetanse i det spesialiserte samfunnet.
- d) Å utvikle gode nærdemokratiske system og ordningar som sikrar at alle i ei større kommune får god nok demokratisk innflytelse. Ordninga med kommunalt oppnemnde grendeutval bør vidareførast.
- e) Kunne realisere større tiltak for utvikling av lokalsamfunnet som den enkelte kommune i dag ikkje greier kvar for seg.
- f) Utvikle breiare og mindre sårbare fagmiljø

3) Utkast til vidare prosess:

-Aktørar: Arbeidsgruppene i Volda og Ørsta

-Tema:

- Utfordringsbiletet
- Felles framtidsvisjon –(kva vil vi oppnå som ein kommune?)
- Verdiar og grunnleggjande prinsipp i prosessen og som *ein* kommune
- Felles interesser (t.d tenesteperspektivet, servicefunksjonar i den enkelte kommune, bygdene, demokratiske omsyn, felles satsingsområde/investeringssprosjekt dei første 4 åra etter samanslåing mv)
- Særinteresser – (og korleis løyse desse ut frå overordna prinsipp)

-Prosessrettleiing: Regionrådet

- Presentere utfordringsbilde
- Leie prosessen
- Skrive referat og i samarbeid med adminstrasjonen spele inn utfordringsnotat/prosessnotat til arbeidsgruppa

-Etter konstitueringa:

- Kommunestyra vel forhandlingsutval som overtek prosessen
- Felles kommunestyre der regionrådet presenterer arbeidet frå prosessen i arbeidsgruppe/forhandlingsutval + forankring – middagsserververing og sosial happening?
- Ekskursjon til Sandefjord, Kristiansund?

-Ordførarane syter for løpande dialog med gruppeleiarane under heile prosessen.

Møtet slutt.

Per Ernst Lundberg
Ref.

Påteikning:

Regionrådet v/ Anne Mette Liavaag har i e-post av 8.9.15 stadfesta at dei kan stille som prosessrettleiar i arbeidet med å utarbeidet intensjonsplan, og at ho stiller i fellesmøtet 28.9.

Referat

Fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform

Måndag 28. september frå kl. 12.00 i Ørsta rådhus

Til stades: Rune Hovde, Wenche Solheim, Orlaug Bjørdal Kårstad og Hild Vaage frå Ørsta kommune.

Dan Bjørneset, Rune Sjurgard, Oddbjørg Yksnøy Rangseter, Sirikit Vågen og Per Ernst Lundberg frå Volda kommune

Fråfall: Per Kristian Hovden og Gro Bårdseth, Ørsta kommune og Arild Iversen, Volda kommune

I tillegg møtte dagleg leiar i Sunnmøre Regionråd Jan Kåre Aurdal og rådgjevar Anne Mette Liavaag.

Dette var andre fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform. Tema for møtet status for prosjektet etter kommunestyrevalet og drøfting av framdrifts- og milepåleplan for det vidare arbeid.

Møtet konstaterte at kommunestyrevedtaka frå i sommar står ved lag, men kommunane må handtere dei endringar som har skjedd som resultat av valet.

Volda hadde laga ei skisse på framdrift, der regionrådet (SR) vert bede om ta ei rolle som prosessrettleiar i den vidare prosess. Representantane frå SR sa frå om at dei er klare til å ta denne rolla. Dei ser positivt på oppdraget, og har avklara med Fylkesmannen, som vil stille støttande opp.

Det var semje om at det i den vidare prosess bør veljast ei forhandlingsnemnd i kvar kommune. Denne nemnda bør bestå av politikarar (både posisjon og opposisjon) og rådmann. Noverande arbeidsgrupper for kommunereforma vert referansegruppe for forhandlingsnemndene. Desse referansegruppene må haldast fortløpande orientert. Det vert elles vist til KS sin vegleiar om medverknad frå dei tilsette.

Det var semje om at det må fremjast ei sak til kommunestyra om val av slik forhandlingsnemnd, med skisse om struktur for det vidare arbeidet/organisering. I førebuing til denne er det ønskeleg med innspel frå SR.

Det var semje om å kalla saman til nytt fellesmøte for arbeidsgruppene etter at kommunestyra har konstituert seg, då med ny samansetjing frå politisk nivå. Møtet vart fastsett til

TORSDAG DEN 5. NOVEMBER KL. 12.30 I ØRSTA.

Til slutt takka rådmann Rune avtroppande politisk leiding i kommunane for konstruktiv handsaming av kommunereforma.

Pel

ref.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Inger-Johanne Johnsen

Arkivsak nr.: 2012/1172

Arkivkode: 047

Utvalsaksnr

166/15

Utval

Formannskapet

Kommunestyret

Møtedato

03.11.2015

RAPPORTERING PÅ OPPFØLGING AV VEDTAK PR. UTGANGEN AV AUGUST 2015

Administrasjonen si tilråding:

Kommunestyret tek rapporten til orientering.

Vedleggsliste:

Vedtakslogg pr. utgangen av august 2015

Saksopplysninger:

Formannskap og kommunestyre har tidlegare fått lagt fram vedtaksloggar f.o.m. 2012 og fram t.o.m. våren 2015. Av rapporten kjem det fram kva vedtak som ikkje er effektuerte, og med ei kortfatta forklaring på kva sektor som har ansvar for saka og kva statusen er.

Vedtaksrapportering er viktig både for at politikarane skal sjå kva oppgåver som ligg i administrasjonen til ei kvar tid, og for å vurdere kva som skal prioriterast når det oppstår avvik mellom kapasitet og arbeidsmengd.

Volda kommune har avgrensa administrative ressursar, og oversikta over manglande vedtaksoppfølging synleggjer at det ikkje er samsvar mellom oppgåver og kapasitet i administrasjonen til å utføre.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ingen

Økonomiske konsekvensar:

Ingen

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:
Sektorsjef

Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Sektor for utvikling
KST 132/11	15.12.11	Kommunestyret ber administrasjonen legge fram ein plan for ei "indre" trafikk-løysing i Volda sentrum med det mål å avlaste kryssing av E39. Herunder også miljøretta tiltak i Volda sentrum. Målsettinga må vere å få dette i funksjon før Kvivsvegen opnar.	Ok- Jf gjennomført skiltplan Planarbeid for kryssløysinga og brua ved Spinneriet i gang i regi av Statens vegvesen Tettstadsutviklingsprosjektet "mellom bygningane i Volda" er sett i gang.
FSK 151/13	24.09.13	Reguleringsplan Rotsetfjora –Scanaområdet slik det går fram av plandokument datert 17.09.2013 vert fremja og lagt ut til offentleg ettersyn i samsvar med reglane i Plan og bygningslova §12-10.	Offentleg ettersyn gjennomført, sluttavklaring hos fylkeskomm. gjenstår, til handsaming april 2014. Planen har vore utlagt til offentleg ettersyn. Slutthandsaming gjenstår. Scana har teke ny kontakt med kommunen, og vil kome med nytt innspel til planen, administrasjonen avventar slikt innspel.
FSK 6/14	21.01.14	Detaljregulering B58 Bratteberg: Framlegg til Detaljreguleringsplan for område B58 slik det går fram av planomtale, reguleringskart og føresegner datert 18.12.2013 vert fremja og lagt ut til offentleg ettersyn i samsvar med reglane i Plan og bygningslova §12-10.	Plan utlagt til off. ettersyn februar 2014. Vidare handsaming sjåast i samanheng med planavklaring m.o.t elveforbygging. Mål om slutthandsaming no i haust.
FSK 54/14	18.03.14	Planid 2011003. Detaljregulering for Håmyra. Utlekking til off. ettersyn I medhald av pbl. §12-10 vert framlegg til detaljregulering for Håmyra, lagt ut til offentleg ettersyn slik det går fram av plandokumenta (planomtale, plankart og illustrasjonsplan med snitt, og føresegner. Illustrasjonsplan med tilhøyrande snitt sist revidert 05.03.2014, skal vere del av plan og juridisk bindande. Detaljregulering og søknad om rammeløyve vert å handsame parallelt jf. pbl. §12-15. Søknad om rammeløyve vert sendt på høyring i samband med utlegging til offentleg ettersyn.	Ok- Planen godkjent 26.februar 2015. Kravd lovlegheitskontroll som vart handsama i k-styret den 30.04.2015. Planen er handsama på nytt av kommunestyret i K-sak 62/15 den 18.06.15.
KST 36/15	30.04.2015	Kommunestyret finn at administrasjonen si plikt til forsvarleg utgreiing av saka (jmf. Kommunelova paragraf 23.2) ikkje er oppfylt. Dette gjeld særleg trafikkale forhold som utbygging av Håmyra vil medføre, mellom anna Raudemyrvegen og Heltnevegen.	

KST 62/15	09.06.2015	Krav om lovlegheitskontroll vert å sende til Fylkesmannen for vidare handsaming. Godkjenning av plan. Det skal settast i verk fleire strakstiltak før feltet kan utbyggast: 1.Vegen skal skiltast med fartsgrense 40km/t. 2.Fartshumpar/oppheva gangfelt skal etablerast ved gangveg mot Sjukehuset-, ved kryss mot Brenslene-, mot gangveg aust for Steingardsvegen og ved overgang til Heltnevegen/Uravegen. 3.Gatestrekninga skal ha prioritet i høve komande plan for utskifting/oppgradering av kommunale gatelys. 4.Dersom Raudemyrvegen på strekninga Lisjenakkvegen til Solhøgda ikkje er opparbeidd til samlevegstandard før utbygging av Håmyrfeltet startar, skal det i anleggsfasen etablerast ordning med vikeplikt for møtande køyrety (skilt 212/214) eller lysregulering. 5.Kommunestyret ber om at administrasjonen startar opp reguleringsarbeidet for strekninga Lisjenakkvegen til Solhøgda straks. og pkt m): Før Raudemyrvegen skal få status som samleveg og gjennomgangstrafikk og bussløysing gjennom Håmyra /Urbakkfoten kan iverksettast, skal vegen på strekninga Lisjenakkvegen til Solhøgda vere opprusta til samleveg standard. Spørsmål om forkøyrsvegskilting av vegen skal då også vere avklara. pkt. n): Før Kleppevegen skal få status som samleveg og gjennomgangstrafikk og bussløysing gjennom Håmyra/Urbakkfoten kan iverksettast, skal vegen vere opprusta til samleveg-standard. Tilsvarende må Engesetvegen opprustast. Andre byggetrinn i Håmyra skal ikkje iverksetjast før desse tiltaka er iverksett. Spørsmål om forkøyrsvegskilting av vegen skal då også vere avklara.	Reguleringsarbeidet for strekninga Lisjenakkvegen til Solhøgda er ikkje starta grunna stor arbeidsmengd og manglande kapasitet. Planen er å hente inn ekstern konsulent hjelp til dette reguleringsarbeidet. 2. Dette vert med i utbyggingsavtalen med Din Bustad, og vert 100% betalt av Din Bustad 3. Lysa i Raudemyrvegen og Heltnevegen vert skifta ut med førsteprioritet når rammeavtale er på plass, denne avtalen går ut på førespørjing i løpet av november. 4. Vert med i utbyggingsavtalen.
-----------	------------	--	---

KST 10/14	31.1.14	Oppstart av sentrumsutviklingsprosjektet Mellom bygningane i Volda. 1. Kommunestyret vedtek oppstart og gjennomføring av del 1 av sentrumsutviklingsprosjektet "Mellom bygningane i Volda". Prosjektet vert finansiert med kommunal del sentrumsutvikling (jf. budsjett 2014) og fylkeskommunale midlar, jf. tilsegn om tilskot inntil kr. 500 000,- 2. Kommunestyret godkjenner vedlagte partnerskapsavtale for sentrumsutvikling i Volda, mellom Volda kommune, Volda Næringsforum og Møre og Romsdal fylkeskommune. Det er ein føresetnad at dei andre partane også vedtek avtalen. 3. Formannskapet vert representert i prosjektgruppa til "Mellom bygningane i Volda" med 1 representant: Jørgen Amdam 4. Prosjektet si styringsgruppe vert 50/50 styret i Volda Næringsforum og Volda kommune.	Under arbeid. Ansvarleg: Prosjektleiinga ligg til Volda næringsforum. Utviklingssektoren og teknisk sektor følgjer prosjektet i partnerskapet. Partane har godkjent revidert partnerskapsavtale og framdriftsplan, jfr K-sak 72/15 den 18.06.15. Arkitektfirmaet Gehl er leigd inn for å utarbeide hovudplan. Denne er ferdig og vart presentert på samfunns huset i juni. Planen er at den skal også skal verte presentert for det nye kommunestyret. Leikepark ved rådhuset er vurdert som delprosjekt og vert lagt fram for kommunestyret for handsaming. Vedteke 28.05.15. Prosjektet er lyst ut og det har nyleg vore anbudsopning.
KST 35/15	30.4.15	Kommuneplanen sin samfunnsdel. Varsel om oppstart av planarbeid – høyring av framlegg til planprogram Volda kommunestyre vedtek å starte opp arbeidet med rullering av kommuneplanens samfunnsdel, jf. plan- og bygningslova §§ 11-2 og 11-12. Framlegg til planprogram vert sendt på høyring og lagt ut til offentleg ettersyn i samsvar med plan- og bygningslova § 11-13. Offentleg ettersyn skal vere i minst seks veker.	Planprogrammet vart vedteke i KST 27.08.15. Arbeidet med samfunnsdelen er no i full gang.
Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Teknisk sektor
KST 60/09 og KST 72/11	3.9.09 og 22.6.11	Fjordvarme: Kommunestyret ber administrasjonen arbeide vidare med saka mellomanna med utgangspunkt i fylgjande moment: - 3. partsvurdering av den teknologiske løysinga - Økonomien i prosjektet - Organisering av prosjektet - Ei grundigare vurdering av merknaden	Føresetnadene i prosjektet er usikre og prosjektet har ikkje prioritet no, jf. sak om Klimaplanen. Kommunestyret skal handsame ny planstrategi i 2016, der det må takast stilling til om revisjon av klimaplanen skal prioriterast.
KST 130/11	15.12.11	Botnavegen Opprydding avløp sone Folkestad	Botnavegen: Restprosjektering av m/ tilbods dokument kan oppstartast etter sommarferien. Prosjektet høyrer heime i oversikta over prosjekt/investeringar og vert flytta dit ved neste rapportering. Det er stipulert eit meirin investeringsbehov i budsjettet for 2016. Dette prosjektet

		Opprydding avløp sone Straumshamn	vert prioritert så snart vi har fått tilsett ny ingeniør/prosjektleder. Oppfølgingsfase der det gjenstår 15-20 stk som ikkje har ferdigstilt. Opprydding Sone Straumshamn: Krav er utsendt og mange anlegg er ferdigstilt
KST 152/12	29.11.12	Planid 2011004 – detaljregulering for Gamlevegen 48 2. Kommunestyret ber om at Gamle Engesetveg blir stengt for gjennomkøyring så raskt som råd. 3. ..vurdere trafikale tiltak/avgrensingar som bom i Gamlevegen, i samband med rullering av Trafikktryggingssplanen.	Pkt 2- Gamle Engesetveg er mellombels skilta med gjennomkøyring forbode. Det vert stenging med bom i 2016, der har ikkje vore kapasitet til dette prosjektet i 2015.
KST 5/13	31.01.13	Oppfølging av innspel frå forvaltningsstyret og ungdomsrådet – Årsbudsjett 2013/økonomiplan 2013-2016: Restbeløpet til PVC går til gatelys Ulvestad - Torvika	Restbeløp til gatelys Ulvestad – Torvik: Ikkje gjennomført. Må ha tilleggslysøying for å kunne gjennomføre tiltaket.
FSK 98/13	21.05.13	Reservevassforsyning for Volda: 1. Rådmannen vert beden om å ta nytt initiativ ovanfor Ørsta kommune med sikte på å etablere reservevassforsyning for Volda med samankopling av leidningsnett og anna tilhøyrande infrastruktur i Furene. 2. Dersom det er vilje til å gjennomføre tiltaket i begge kommunar, vert rådmannen beden om å legge fram sak til politisk handsaming	Brev til Ørsta kommune er sendt og det er kome svar om positiv haldning til dette frå rådmannen. Fagavdelingane i dei to kommunane er bedne om å utgreie utkast til løysing. Konsulent er engasjert til å lage detaljplan/tilbodsdokument. Forslag til avtale om beredskapsvatn skal sendast til Ørsta kommune hausten 2015.
FORV 69/13	11.06.13	Buss-skur på Lid: Forvaltningsstyret bed administrasjonen sjå på tilhøva med buss-skur på Lid, plassering og behov for antal.	Ikkje oppstarta og ikkje finansiert. Tiltaket må vurderast i budsjett-samanheng dersom det skal prioriterast.
FORV 78/13	20.08.13	Trafikksituasjonen i området ved Volda ferjekai - fv. 651, behov for tiltak: Forvaltningsstyret ber administrasjonen lage ei sak som omhandlar den farlege trafikksituasjonen rundt området Skårbygget – innkøyring til ferjekaia inkl. mjuke trafikkantar, og at ein får fortgang i å gjennomføre gjeldande reguleringsplan for området.	Privat regulering for eigedomen er varsla.

KST 173/13	18.12.13	PS 173/13 Nye Øyra Skule - Godkjenning av Forprosjekt	Øyra skule vart lyst ut på anbod i vår. Utbygging av Øyra skule vart vedteke oppstarta i K-sak 63/15. Bygginga er i gang.
KST 63/15	09.06.15	Nye Øyra skule – val av leverandør i totalentreprisekonkurranse om bygging 3.Byggenemnd og administrasjon vert beden om å utarbeide kontraktforslag og kalle inn valt entreprenør til møte med føremål å inngå kontrakt om bygging av ny skule så snart som råd.	
KST 130/13	3.10.13	Utbyggingsavtale for Heltnevollen 1. Volda kommune godkjenner utbyggingsavtalen for utbygging av Heltnevollen gnr. 20 bnr. 59, jf. vedlegg 1. 2. Volda kommune skal overta fylgjande hovudanlegg: • Bustadgate med gatelys og hovudleidningar skal overtakast og vil verte drifta av Volda kommune når anlegget er fullført i samsvar med Volda kommune sin VA-norm og standardkrav for tekniske anlegg og utbyggingsavtalen for Heltnevollen. • Friområde og regulert opparbeidd tursti i feltet. 3. Utarbeidd teknisk byggeplan med materialskilddring og krav til utføring utarbeidd av Tomteservice AS er godkjent med dei justeringar som framgår under saksopplysningar. 4. I utbyggingstida skal utbygger stille påkravsgaranti på 10% av kontraktssum for dei anlegg som Volda kommune skal overta til drift og vedlikehald. Garantien vert redusert til 3% i reklamasjonstida sitt første år, 2% for det andre året og 1 prosent det tredje året.	Utbyggingsavtale og sak om justeringsrett for MVA er politisk behandla Teknisk + økonomiavd. må ha sluttforhandling med utbygger Tomteservice AS om justeringsrett for mva. (prosentfordeling utbygger/kommune) jf. politisk sak om justeringsrett for MVA. (Tomteservice har bede om overlevering av tekniske anlegg , men problem med overtaking pga. at vi i har ikkje fått overteke frå Din Bolig AS Rasmusvegen og Vidjevegen så pr. i dag har vi ikkje kommunal veg fram til Heltnevollen.) Teknisk sjef har mekka mellom partane, og no ser det ut til at heile feltet kan overtakast.

KST 125/14	24.09.14	Konkurransetsetjing, EPC-kontrakt 1. Kommunestyret godkjenner at det vert gjennomført energiøkonomiseringstiltak og vedlikehald av kommunale bygg etter modellen med EPC-kontrakt (Energy Performance Contracting). 2. Kommunestyret ber om at det vert gjennomført ei konkurranse for gjennomføring av fase 0 og 1 slik det er skissert i saksutgreiinga. Desse fasene vert gjennomført innanfor vedtekne rammer til energiøkonomisering. 3. Det skal leggjast fram eiga sak for å ta stilling til prioriterte prosjekt for gjennomføring av tiltaka (fase 2 – 4) innanfor ei investeringsramme som vert å handsame i samband med komande budsjett og økonomiplan. Tiltaksinvesteringane er sjølvfinansierande, og forventa inntjeningstid er 8-10 år.	Entreprenør er valt, det vart NEE som gikk av med sigeren. NEE er i gang med analysefasen. Analysefasen er ferdig 18.12.2015. Administrasjonen skal arbeide med gjennomgang av tiltaka fram til det blir lagt fram tiltakspakke til kommunestyret. Det er forventa at dette skal leggjast fram i februarmøtet i kommunestyret.
FUNK OS 7/15	18.5.15	Handikap-parkeringsplassar Eit gjengåande tema i FUNK, parkering ved legesenteret, apoteket og ved posten.	FUNK har fått svar på henvendelse, og der er oppmerka mange nye plassar.
KST 34/15	30.4.2015	Budsjettendring – omdisponering av investeringsmidlar hovudplan vatn. 1.KST godkjenner omdisponering av investeringsmidlar frå Hovudplan vatn til kjøp av ny kloakkspylevogn. 2. Kjøpet vert finansiert slik: - prosjektnr. 701201 Hovudplan vatn vert redusert med kr. 468.125 frå kr. 9.329.112 til kr. 8.8.60.987. - nytt prosjektnummer xxxxx Kjøp av spylevogn med kr. 468.125 vert oppretta.	Kjøpet er gjennomført, og vogna i full drift.
KST 46/08	24.4.08	Tomt øvre Rotset: Kommunestyret ber administrasjonssjefen vurdere å innarbeide ein minimum utnyttingsgrad på næringsareal i reguleringsføresegner og ved utlysing av næringsareal. Areal må lysast ut med klausul om attkjøp og byggefrist.	Reguleringsplan for området godkjent i 2014. Tomtekostnader og salsvilkår vert å utgreie og avklare i eiga sak i samband med utbygging av området.
FSK 110/15	23.6.15	Tilleggsøyving til utbygging av K10 bustadfelt i Engeset/Klepp 1.For å gjennomføre utbygging av K10 feltet i Engeset/ Klepp godkjenner kommunestyret tilleggsøyving på kr. 3,5 mill.kr til prosjekt 701 401 Utbygging bustadfelt K10. Finansiering vert ved å omprioritere tidlegare	Anleggsarbeidet er godt igong.

		vedtekne prosjekt: - Engeset/ Klepp, 3. byggesteg, kr. 3.055.000 - Torget mellom Cubus og Haavik, kr. 445.000 2.Løyvingar til Torget vert vidareført i budsjett for 2016. 3.Vedtaket vert gjort i medhald av kommunelova § 13.	
Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Eigedomsavdelinga (:teknisk sektor)
(KST 56/07 / KST 08/108) Desse sakene er erstatta av K-sak 42/12 og budsjett/økonomiplan for 2013 – 2016.	31.05.07	Trong for omsorgsbustader i Volda kommune - Totalrenovering av Mork bustader - Bygging av omsorgsbustader på Lauvstad - Utviding av kapasitet på omsorgsbustader på Folkestad	Mork bustad - Skyllerom er ferdig Folkestad bustader - Ferdigstilling i desse dagar av garderober, skyllerom osv. Krav til arbeidstilsynet er stetta. Dette er gjennomført. Bygging av omsorgsbustader vert å handsame i økonomiplanen. Det vert lagt fram eiga sak om strategi for utbygging av omsorgsbustader med heilskapleg vurdering av drift og lokalisering sett i høve til Stortingsmelding nr 29 2013: ”Morgendagens omsorg” og omsorgsplan for Volda kommune.
KST 67/15	09.06.15	Volda gamle gymnas – Framtidig drift av eigedomen 1.Under føresetnad av at Interessegruppa for Gamlegymnaset opprettar ein allmennyttig stiftelse, vil kommunestyret overdra til denne allmennyttige ”stiftelsen Volda Gamle Gymnas” (sus) eigedomane gnr. 18 bnr. 14 og bnr. 22 i Volda vederlagsfritt som gåve. Når det gjeld bnr. 22 vert ikkje bygningane omfatta av overdraginga, då kommunen vil flytte desse til annan stad. 2.Det er eit vilkår at kommunen, etter nærare avtale med stiftelsen skal ha bruksrett til ”Trønderen”, og bruksrett/tilkome til bnr. 22 så lenge der står bygningar på denne eigedomen. 3.Den kommunale tenesta Styrk skal kunne halde til i gymnasbygget ut dette året utan at det utløyser leige. Ev vidare tilhald i desse lokala vert å avklare nærare vilkår for mellom stiftinga og administrasjonen. 4.Skulle det bli aktuelt å opparbeide regulert gate over eigedomane, må stiftelsen plikte seg til å avstå grunn til dette vederlagsfritt. 5.Kommunestyret løyver frå årets budsjett kr. 1.600.000,- til stiftelsen, øymerka skifting av tak, og eit driftstilskot på kr. 25.000,- for 2015. Det vert vist til	Saka er følgt opp og eigedomen er overdratt til stiftinga, skøytet tinglyst 15.9.15. Det står att å gjere eventuelle avtalar i høve pkt. 2 og 3.

		arkivsak 2015/1066 (Korrigerer av budsjett 1. halvår 2015) for finansiering. 6.Kommunestyret er i framtidige budsjett innstilt på å setje av kr. 25.000,- i årlege driftstilskot til stiftelsen.	
KST 11/13	31.01.13	Mork skule, gamlebygget Byggeteknisk gjennomgang med kostnadsberekning for planmessig opprusting av "Gamleskolen" med sikte på godkjenning innan utgangen av denne perioden.	Ikkje iverksett. Frist for å legge fram ein samla byggeteknisk gjennomgang med kostnadsberekning for planmessig opprusting av "Gamle-skulen" med sikte på godkjenning er 01.01.2018. Dette er ikkje starta opp pga kapasitet i avdelinga. MEN det er gjort eit stort arbeid for å oppretthalde drifta på skulen då den vart stengd pga fukt og luftkvalitet. Lokala i kjellaren er pussa heilt opp, utvendig har vi laga ei ytre drenering som alle taknedløp er kopla på. Vegen ovanfor skulen er omarbeidd med rett fall, slik at vasstrykk blir minska på bygget. Vidare er delar av kjellar behandla for å ikkje ta inn vatn. Resultat av dette er godt, og skulen vart godkjent opna igjen. Det er framleis gode resultat av tiltaket. Bygget er vidare planlagt for utvendig vedlikehald.
KST 163/13	28.11.13	Vikebygda skule - godkjenning etter forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular 5. Etter § 26 i "Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v" gir Volda Kommunestyre dispensasjon slik at dei delar av den gamle skulen som no er i bruk, framleis kan nyttast til skuleføremål i inntil 5 år. Føresetnaden er det skal gjerast ein byggeteknisk gjennomgang med kostnadsberekning for planmessig opprusting av den gamle skuledelen med sikte på godkjenning innan utgangen av denne perioden. Naudsynte utbetringar skal enten utgreiast i eiga sak eller innarbeidast i kommunen sin vedlikehaldsplan.	Ikkje iverksett. Frist for å legge fram ein samla byggeteknisk gjennomgang med kostnadsberekning for planmessig opprusting av den gamle skuledelen med sikte på godkjenning er 01.01.2019. Dette arbeidet er ikkje starta opp p.ga. kapasitet i avdelinga. Avdelinga vil gå for ein EPC kontrakt i kommunen og mykje av vedlikehaldsbehovet på alle bygg frå barnehage storleik vil bli stetta her.
KST 164/13	28.11.13	Austefjord skule - godkjenning etter forskrift om miljøretta helsevern i barnehage og skule 3. Volda kommunestyre er kjend med at tilkomst til garderobe og basseng ikkje er ideell for personar med alvorleg funksjonshindring. Naudsynte tiltak for å utbetre dette skal eigedomsavdelinga innarbeide i kommunen sin vedlikehaldsplan.	Pkt. 3 ikkje iverksett. Dette har svært stor kostnad som må vurderast i økonomiplansamanheng.
KST 165/12	20.12.12	Budsjettsaka pkt 24: Administrasjonen vert beden om å utgreie konkurranseutsetting av reinhaldet i kommunen.	Eigedomsavdelinga er i gang med å førebu grunnlaget for ei konkurranseutsetting. Det er tilsett reinhaldsleiar og gjort vesentlege tiltak for å betre rutine, gjennomgå areal/frekvens og ressursstyringa

			innanfor reinhald. Spørsmålet om konkurranseutsetinga vert å kome attende til når ein har skaffa seg erfaring med dei endringane som er gjort. Innkjøpsprosessen med reinhaldsartikklar er kome godt i gang der ein har eit sentrallager for alle bestillingar. Dette har så langt gitt økonomisk gevinst med å standardisere innkjøpa og val av produkt. Dette er gjennomført i heilskap. Vår 2016 vil ein konkret kunne sjå effekt av endringar som eg gjort til no og ein vil kunne seie meir om konkurranse evna til reinhaldavdelinga. Dette er eit arbeid som tek tid og omorganiseringsprosessar må og skal gjennomførast på god måte spesielt med tanke på dei tilsette.
KST sak 124/14	24.09.2014	Kyrkja i postlokala 1. Kommunestyret godkjenner at Kyrkja får tilbod om å inngå leigekontrakt i tidlegare postlokalet til kyrkjekontor. 2. Dersom det vert inngått leigekontrakt godkjenner kommunestyret ei kostnadsramme til ombygging/tilpassing av lokalet på kr 3.500.000 + mva kr 875.000, til saman kr 4 375 000 inkl mva. 3. Tiltaket vert finansert slik: kr 3 500 000 vert finansiert ved bruk av ubunde kapitalfond og kr 875 000 ved momskompensasjon.	Arbeid er ferdig og kyrkja har teke over lokalet.
FSK 208/14	18.11.14	Leigekontrakter Høgskulen i Volda Formannskapet syner til saksutgreiinga og ber rådmannen føre forhandlingar med Høgskulen i Volda for dei lokala Volda kommune leiger ut, og basert på ein modell der Volda kommune som utleigar ivaretek nødvendig eigedomsforvaltning og rehabilitering der leigeara har tilfredsstillande standard.	Er dialog med høgskulen. Volda kommune har bistand med advokat i saken. Volda kommune skal legge fram kontraktsforslag i løpet av hausten, der byggtkniske høve blir tatt omsyn til.
KST 38/15	30.4.15	Voldahallen – tilstand, rehabilitering, nybygg 1. Kommunestyret syner til vedlagte tilstandsrapport for Voldahallen og vedtek å samarbeide med Møre og Romsdal fylkeskommune med sikte på bygging av ny Voldahall. Idretten i Volda vert invitert til å delta i prosjektet med utgangspunkt i at auka standard og arealutviding for å stette deira behov vert dekt opp av ekstern finansiering. 2. Avsette midlar kr 1 200 000 til dusj-/garderobeanlegg	Arbeidsgruppa er i gang med arbeidet og er i rute med plan så langt. Kommunestyret har teke til vitande utgreiing frå administrasjonen når det gjeld behov og status for kroppsovings-/symjeanlegg, jfr K-sak 96/15 i møte 01.1015 (jfr punkt 8 i mandatet frå kommunestyret i K-sak 38/15)

		vert omdisponert til tiltak for å støtte forskrifts- og driftsmessige krav og behov for å drifte hallen fram til den vert erstatta av ny hall eller eksisterande hall ev vert totalrenovert. 3. Kommunestyret godkjenner å setje ned ei arbeidsgruppe samansett av: - Volda kommune med 2 frå administrasjonen - Møre og Romsdal fylkeskommune med 1 repr. - Volda idrettsråd med 1 representant - Volda handball med 1 representant - KFUM Volleyball med 1 representant Dei eksterne partane vert invitert inn i prosjektet. 4. Arbeidsgruppa får følgjande mandat: a. Kome med forslag til plassering av ny hall og avklare parkeringsbehov/-løysing. Trafikale konsekvensar og tilhøve i nærområdet skal vurderast. b. Avklare arealbehov, utarbeide romprogram og utgreie investerings- og driftskostnader ved alternativ med kommunen og fylkeskommunen sine behov som minimumsløysing og andre alternativ der idretten sine behov også er ivareteke. c. Utgreie finansiering og modell for dei ulike partane si deltaking i investering og drift. d. Kartleggje ev private næringslivsaktørar som kan ha interesse i å delta i utvikling av hallprosjekt. e. Gjere ei vurdering av kor vidt eksisterande Voldahall skal rivast eller avhendast til andre. f. Kartleggje og ev ivareta andre forhold for å sikre at prosjektet kan byggjast på realistiske føresetnader for gjennomføring. 5. Arbeidsgruppa får frist til 1. februar 2016. 6. Administrasjonen utgreier behov for kroppsovingsanlegg for sentrumsskulane skal vurderast som del av arealbehovet og organisering/drift. 7. Kommunestyret vedtek å løyve inntil kr 500 000 til konsulenttenester til utgreiinga. Løyvinga vert dekt ved bruk av ubunde investeringsfond. Løyvinga skal inngå i dei totale kostnadene for grunnlag for seinare kostnadsfordeling.	
--	--	---	--

		8. Administrasjonen vert bedt om å må sjå på behov for kroppsovingsanlegg for sentrumsskulane, og gjere ei vurdering av dette opp mot dagens anlegg, og ev kartleggje behov som bør vurderast i samband med Voldahallprosjektet. Utgreiinga vert lagt fram som sak for kommunestyret innan 1. oktober 2015. 9. Kommunestyret tek stilling til nærare løysing og framdrift når resultatet frå arbeidsgruppa ligg føre og i samband med handsaming av budsjett og økonomiplan.	
Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Helse og omsorg
KST 165/12	20.12.12	Budsjettsak pkt 34: Felleskjøkkenet ved omsorgssenteret vert vurdert å konkurranseutsette.	Kartlegging i saka er igong. Lite erfaring å finne frå andre liknande prosjekt. Vanskeleg å kome i mål med saka. Vi har vore i kontakt med innkjøpskonsulent og kun eitt liknande prosjekt frå ei kommune vart funne, Hurum. Før Hurum-saka enda opp i ei offentlig utlysing, vart konkurranseutsettinga trekt. Grunnen til dette har vi ikkje fått kjennskap til. Helse- og omsorg har ikkje administrativ kapasitet og innkjøpsfagleg kompetanse til å gjennomføre ein prosess på dette. Administrasjonen er pressa på ressursar og må prioritere primæroppgåvene knytt til tenesta. Helse og omsorgssektoren har ikkje kapasitet til framdrift i saka så langt, og administrasjonen er avhengig av at det vert vert løyvd ressursar til ekstern innleige til utgreiing og gjennomføring av konkurransen. Administrasjonen vil be kommunestyret vurdere slik løyving i budsjettet for 2016 dersom kommunestyret ynskjer dette gjennomført.
KST 134/13	3.10.13	Oppretting av engasjementstilling, "frå mellombels til varig bustad". Kommunestyret vedtek at det vert oppretta ei engasjementstilling i 100 % knytt til prosjektet "frå mellombels til varig bustad", p.t. knytt til pleie- og omsorgsavdelinga. Opprettinga av engasjementstillinga vert å finansiere gjennom prosjektmidlar tildelt frå Arbeids- og velferdsdirektoratet i samarbeid med Fylkesmannen i Møre og Romsdal Engasjementet opphøyrer når prosjektet er avslutta.	Prosjektmidlar er tildelt og prosjektleiar var tilsett frå oktober 2013. Vi har fått prosjektmidlar ut 2015. Rapport om status på prosjektet var lagt fram som orienteringssak til Formannskapet mai 2014. Tiltaket har gitt positive resultat med god organisering av bustadtildelinga og god rotasjon i bustadene. Frå Fylkesmannen er det signal om vidareføring av prosjektet i 6 mnd i 2016. Tilbakemeldingar frå samarbeidspartar i tildelingsnemnda og Eigedomsavdelinga er at ein ynskjer å halde fram med denne organiseringa vidare etter prosjektperioden.
KST 188/13	19.12.13	Innføring av kvardagsrehabilitering i Volda kommune 1. Volda kommune innfører kvardagsrehabilitering som arbeidsmetode i løpet av første kvartal 2014. Kommunen	Prosjektgruppe er oppretta. Planlegging er gjennomført og ressursteam er på plass. Det er frigitt ressursar frå heimetenestene, som er sett inn i turnus til brukargruppa frå 01.09.2014. Oppstart med brukarar kjem igong i september. Prosjektet er forankra i heimetenesta og avdeling

		ønskjer å endre tenesteytinga i tråd med sentrale føringar og framtidige utfordringar. Tenestene skal ha fokus på at brukarane får hjelp til å nytte ressursane sine og dermed vere lenger aktive i eigne liv. 2. Planlegging og etablering skjer innfor gjevne rammer. 3. Innføringa vil skje som eit prosjekt som skal kunne evaluerast etter eit års drift. Deretter vil det kunne implementerast i heile helse- og omsorgssektoren. Målsetjinga for prosjektet er betre tenester til brukarane og reduserte utgifter knytt til målgruppa. 4. Innføring av kvardagsrehabilitering vil bety endringar både i tankemåte og handling både for tilsette, brukarar, pårørande, politikarar og samfunnet elles og det må difor lagast ein kommunikasjonsplan som kan formidle endringane til alle desse gruppene.	forebygging, rehabilitering og legeteneste. Informasjonsfoldar vert distribuert ut i september. Prosjektleiing er lagt til leiar forebygging, rehabilitering og legetenester. Tiltaket er i planlagt innanfor eksisterande ramme. Det var søkt om prosjektmidlar frå Helsedirektoratet, og det vart avslag på søknaden. Tenestetilbodet er i drift med brukarar frå 5. november 2014 Orientering om tenestetilbodet vart gitt i Driftsstyret og Kommunestyret april 2015. Vi nyttar evalueringsverktøy for å kunne seie noko om effekt. Evalueringsrapport vert for perioden fram til 31.12.2015.
DRIFT RS 1/14	20.08.14	Behov for styrking av fysioterapitenesta: Ber om sak - utviding av driftsavtalar. Viser til sak 73/12 i driftsstyret.	Dette har til no ikkje vore prioritert i budsjettssamanheng.
KST 65/15	9.6.15	Budsjettkorrigering og stillingar 13. Kommunestyret er uroa over høgt forbruk av tilfeldig innleige og overtid i omsorgstenestene, og meiner dette er uheldig med omsyn til arbeidsmiljøet for dei tilsette, og kvalitet på tenestene overfor brukarane. Overtid er i tillegg ei svært kostbar løysing som bør nyttast berre som unntak. Administrasjonen vert beden om å omdisponere delar av forbruket på variable lønnspostar og i staden auke grunnbemanninga ved å tilby delar av dette som stillingsressurs. Dette må gjerne organiserast som tidsavgrensa prosjekt der ein kan måle effekt av tiltaket. Styrking av grunnbemanning utover dette skal vurderast i samband med årleg handsaming av budsjett og økonomiplan. Det vert løyvt kr. 300.000 til styrking av grunnbemanning i pleie og omsorg. 14. Barnebustad, oppretting av teneste (PS 52/15). Til saman ei styrking på kr. 1.025.000,-.	13. Ressursen er sett inn i turnus 14. Ressursen er sett inn i turnus og tilsettingsprosess er igong og skal handsamast i tilsetjingsutvalet.

97/15	KST	01.10.15	Ombygging ved Volda legesenter for å ta imot turnuskandidat <i>1. Volda kommunestyre er positiv til å ta imot medisinsk turnuslege frå 2016 av.</i> <i>2. Dei nødvendige ombyggingsarbeida ved Volda legesenter, slik dei er utgreidde i dette saksframlegget, blir å starte snarast muleg.</i> <i>3. Prosjektkostnaden på kr. 800.000 vert finansiert slik:</i> ☐ Momskompensasjon kr. 160.000 ☐ Bruk av ubunde investeringsfond kr. 640.000 <i>4. Volda kommunestyre er kjend med at</i> <i>a. det må utarbeidast ein tilleggsavtale/vedlegg til noverande avtale mellom Volda kommune og fastlegane ved Volda legesenter for innarbeiding av stillinga som turnuslege i eksisterande driftsform ved legesenteret.</i> <i>b. den arealmessige kapasiteten ved legesenteret er sprengd. Plasseringa av turnuskandidatkontoret internt på legesenteret må bli å revurdere i samband med punkt 5.</i> <i>5. Det må startast utgreiing av måtar legesenteret kan få dekkja sitt noverande og framtidige arealbehov. I saka må også utgreiast på kva måte arealet som no blir frådelt sin funksjon til legevakføremål, kan ivaretakast på ein fagleg og praktisk måte, slik opprinneleg funksjon var. Eventuelle tiltak som følgje av utgreiinga må innarbeidast i avtalen som vedkjem partane og i alle høve godkjennast i høve til budsjett og økonomiplan.</i>	Planlegging av ombygging er igong, og eigedomsavdeliga er godt igong med deltaljplanlegging.
Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Sektor for Kultur og service	
KST 165/12	20.12.12	Kinodrift: Pkt. 26 i budsjettvedtaket: Kommunestyret ber rådmannen utgreie framtidig organisering av kinodrifta i løpet av 2014.	Under utgreiing, men tek tid pga av at den som har saka har måtta prioritere handsaminga av klagene på eigedomsskatt. Det har vore møte mellom kommunane om saka, og notat med tilråding er under arbeid frå sakshandsamar.	
KST	18.12.14	"Kommunestyret set av 30.000 kroner i	Midlane blei lyst ut, men ingen søknader kom inn innan fristen 20.	

		stimuleringsstilskot til frivillige lag og organisasjonar som kan vise til gode resultat i arbeidet med integrasjon av flyktningar. Kommunestyret kjem tilbake til finansiering av tiltaket i samband med sak om revidert budsjett i 2015"	september 2015.
FSK - OS 81/15	23.6.15	Målbruksplan Formannskapet ber administrasjonen om å vurdere å utarbeide ein målbruksplan for Volda kommune.	Målbruksplan er under utarbeiding, blir lagt fram for handsaming i løpet av hausten
KST 55/15	19.5.15	Privatordninga ved Interkommunalt arkiv for M&R Volda kommune er positive til å slutte seg til ordninga med deponering av privatarkiv ved Interkommunalt arkiv i Møre og Romsdal, men vil ta endeleg stilling til spørsmålet i tilknytning til handsaming av budsjett for 2016.	Avventer eit evt. budsjettvedtak
FUNK 18.5.15	18.5.15	Oppnemning av kommunalt råd for funksjonshemma Kommunalt råd for funksjonshemma vil be om at rådet vert utvida med ein representant slik at det blir fire brukarrepresentantar i rådet. Rådet vil då bestå av seks medlemer. Dette for å få ei større bredde.	Dette vert å vurdere av valnemnda og kommunestyret i samband med konstituering.
Saksnr.	Dato	Sak	Status og ansvar: Samfunn og rådgjeving/Rådmannen
KST 5/13	31.01.13	Oppfølging av innspel frå forvaltningsstyret og ungdomsrådet – Årsbudsjett 2013/økonomiplan 2013-2016 Prisoversikt for kostnad på grunninnløysing og skjønnsrett for skulebakken på Lauvstad.	For å få fram ei prisoversikt for kostnaden med grunninnløysing og skjøn må det ligge føre ei oversikt frå kommunalteknisk avdeling eller avdeling for kart, oppmåling og byggesak over kor stort areal det dreiar seg om. Å gjette grunnprisen på Lauvstad er vanskeleg. Eit skjøn kostar rundt kr. 150.000 - 250.000 pr. rettsinstans, avhengig av talet på paratar, kompleksitet osv. Tiltaket er delfinansiert i budsjett og økonomiplan. For gjennomføring må prosjektet kalkulerast og fullfinansierast.
Forv 36/15	12.5.15	Skulebakken på Ulvestad – grunnspørsmål Forvaltningsstyret ber administrasjonen om å setje i gang ein prosess for å finne ei løysing på grunnspørsmålet for skulebakken på Ulvestad, evt. oreigningssak.	Ikkje gjort noko med, avvente til ny rådgjevar i rådmannen sin stab er på plass 1.12, då vi får betre kapasitet i ei overlappingsgfase.
KST 165/12	20.12.12	Budsjettsaka pkt 25: Samarbeid med andre kommunar: Volda kommune ønskjer å utvikle samarbeid med Ørsta i 2013 og i Økonomiplan- perioden. Kommunen inviterer difor Ørsta til drøfting om følgjande saksområde: a. Næring: I løpet av 2013 skal ein utgreie eit mogleg samarbeid med Ørsta med tanke på samanslåing av næringskontora i begge kommunar. Til dette høyrer også	Viktig å få landa dei prosjekta det alt er semje med Ørsta om å få utgreidd. Brev sendt Ørsta Næringskontor og Volda Næringsforum, vedk. punkt a. Det er ikkje motteke svar. -kontakt med Ørsta om pkt b) under løpande vurdering

		felles satsing på reiseliv. b. Tekniske tenester: Rådmann skal invitere Ørsta kommune til eit utvida samarbeid, og legge fram sak der samarbeid er naturleg. c. Stabsfunksjonar: Rådmann vert beden om å utgreie eit mogleg samarbeid med Ørsta kommune innan økonomitenester og lønn.	punkt c) er i gang: Volda kommunestyre har i K-sak 112/14 den 28.08.14 vedteke at dette vert å sjå i samanheng med gjennomføring av eventuell kommunesamanslåing.
KST 107/12	30.08.12	Godkjenning av avtalar om innløysing av næringsareal m.m. på Rotset ” Pkt 2: Kommunen vil parallelt med revideringa av reguleringsplanen for næringsområdet på Øvre Rotset prøve å få til avtale om frivillig skjøn også med eigaren av gnr. 30 bnr. 4. Dersom dette ikkje lukkast, er kommunen innstilt på å gjennomføre reguleringsplanen med heimel i kap. 16 i plan- og bygningslova.”	Det vart halde nytt tingingsmøte med eigar av gnr. 30 bnr. 4 den 2. mars 2015, deretter brevveksling og varsel 13.5.15 om at det vert førebudd oreigningssak. Grunneigar har svara på dette varselet, og administrasjonen vil med det første legg fram forslag om oreigning av arealet.
KST 52/13	02.05.13	Strategi for busetting på bygdene Pkt 2: Rådmannen vert beden om å ta opp med Ørsta kommune eit evt. felles grendautviklingsprosjekt som nemnda skisserer.	Rådmannen har sendt brev til Ørsta kommune med førespurnad om samarbeid. Rådmannen har følgd opp med purring våren 2014, men har ikkje fått svar frå Ørsta kommune. Ettersom svar uteblir så kan dette kanskje tolkast som at Ørsta kommune ikkje er interessert i eit slikt samarbeidsprosjekt.
KST 12/15	26.02.15	Forvaltningsrevisjonsprosjekt - innkjøp - Volda kommune 1. Kommunestyret tek til vitende forvaltningsrevisjonsprosjektet innkjøp Volda kommune. 2. Kommunestyret vedtek at revisjonen sine anbefalingar skal fylgjast/utførast. a. Rammeavtalane er for lite klar mht å definere kven i kommunen som er bundne av dei. Så lenge det ikkje står avgrensingar i avtalen, må avtalen gjelde heile kommuneorganisasjonen. Det bør gå klart fram av avtalane om den gjeld heile kommuneorganisasjonen, eller er avgrensa til delar av kommunen. b. Kommunen bør vurdere å følgje rutinar og bruke maldokument utarbeida av SSIS. Dette vil bidra til å effektivisere innkjøpsarbeidet og sikre trygge og gode innkjøpsrutinar i samsvar med gjeldande lov og regelverk. c. Det bør etablerast rutine for årleg rapportering frå	Administrasjonen har auka fokus på oppfølging av det offentlege innkjøpsregelverket. Innkjøpsregelverket er komplisert og det bind opp forholdsmessig store ressursar både i form av kostnader og arbeidsinnsats. Dette går seg utover kapasiteten til prosjektleiarar, sakshandsamarar og fagleiarar og på bekostning av framdrift på deira primærområde. Det er også risiko for å gjere feil. Fleire kommunar har rekruttert spesialisert innkjøpskompetanse. Volda kommunestyre har vedteke at Volda kommune knyter til seg konsulentteneste gjennom rammeavtale for innkjøpsbistand. Det har til no ikkje vore kapasitet til å gjennomføre konkurranse blant tilbydarar som kan levere konsulentteneste gjennom rammeavtale. Spørsmål om fairtrade er sendt over til Volda næringsforum for handsaming.

		avdelingane til rådmannen om at regelverket vedk. offentlege anskaffelsar er fylgt. d. Det må etablerast rutinar som gjer at kommunen følgjer vedtak om fairtrade innkjøp av kaffi og te til alle kommunale møter. 3. Kommunestyret vedtek at rådmannen rapporterer om status for gjennomføringane av anbefalingane og evt. vidare framdrift til kontrollutvalet innan 20.08.2015. Oversending til administrasjonen: Kommunestyret ber administrasjonen legge fram ei eiga sak om korleis oppfølginga av Fairtradekommunestatusen til Volda kan betrast, inkludert korleis samarbeidet med næringslivet kan styrkast.	
FSK 35/15 (orienteringssak)	03.03.15.	Fusjonsplan destinasjonsselskap Visit Sunnmøre & Nordfjord: Formannskapet ber administrasjonen kome med ei sak om eventuell innmelding i destinasjonsselskapet og at det er naturleg at det vert henta inn synspunkt frå Volda næringsforum.	Har bede Volda Næringsforum/Volda Reiselivslag om fråsegn, sak til fsk/kst i mai-15. Slik fråsegn ligg føre, og det vert tilrådd at Volda held fram medlemskapen. Det vil bli gjort framlegg om dette i budsjett 2016.
KST	18.12.14	"Volda kommune vil i arbeidet med revidert budsjett for 2015 prioritere å finne rom for å tilsetje kommunepsykolog, om den økonomiske situasjonen tillet det og Ørsta kommune blir med på ordninga.	Psykologstillinga er lyst ut.
KST 48/15	28.5.15	Årsmelding 2014: Det vert vist til Delegeringsreglementet der de m.a. heiter: "Rådmannen kan opprette og nedlegge stillingar innanfor kommunestyret si fastsette personalramme (årsverkramme)". Rådmannen blir beden om å utarbeide ei oversikt over vedtekne/fastsette (årsverkrammer) for kvar sektor pr 31/12.2014. Den oversikta vert å leggje fram for vedtak og godkjenning av kommunestyret – innan handsaminga av budsjettet for 2016.	Hausten har vore svært arbeidskrevjande og ekstraordinær for personalavdelinga. Det vert så langt det er mogleg forsøkt følgt opp til budsjettet for 2016.
FSK 93/15	9.6.15	Kjøp av friluftsområde – Andanaset 1. Formannskapet bed administrasjonen tinge med eigar av gnr. 30 bnr. 18 med sikte på avtale om offentleg erverv av det i kommunedeplanen avsette friområdet på	Avtaleforslag utarbeidd, men administrasjonen vil prøve å gjere avklaringar med Miljødirektoratet før ny kontakt med grunneigar.

		Andaneset. 2.Tinging skal skje med atterhald om godkjenning av ev avtale i kommunestyret og godkjent økonomisk dekning. Primært bør det arbeidast for statleg ordning for overtaking av friområde, sekundært kommunal dekning gjennom budsjett og økonomiplan.	
FSK 95/15	9.6.15	Fusjon DÅS og destinasjon Geiranger – Trollstigen AS Volda kommune vil i eiga sak ta opp medlemskapen i destinasjonsselskapet til ny vurdering.	Sjå fsk-sak 35/15 ovanfor.
KST 84/15	27.8.2015	Voldsfjordkryssing - bruselskap 1. Volda kommunestyre ber formannskapet om å førebu etablering av selskapet "Voldsfjordkryssing", herunder utarbeide vedtekter, invitere aktuelle aksjonærer, gjere framlegg om aksjekapital, og gjere framlegg om styremedlemmer. 2. Kommunestyret vil gjere endeleg vedtak om etablering i samband med vedtak om løyving av naudsynt aksjekapital.	Ikkje kome i gang enno.
KST 70/15	18.6.15	Kommunereform: Status pr. 1. halvår-15 1. Kommunestyret tek til vitende orienteringa i saksutgreiinga om status i prosessen. 2. Kommunestyret tek ikkje i denne saka stilling til om Volda kommune skal halde fram som eiga kommune eller slå seg saman i ny og større kommune. Dette skal kommunestyret ta stilling til i juni 2016. 3. Kommunestyret ser det som nødvendig å gjere førebuingar for å gjennomføre ei rådgjevande folkerøysting våren 2016, der ein felles intensjonsplan er eit vesentleg grunnlag for å gjere reelt val av spørsmålet om samanslåing. Med atterhald om dette vil Volda kommunestyre invitere til eit samarbeid med Ørsta kommune for å utarbeide intensjonsplan for samanslåing. Det kan i drøftingane med Ørsta kommune om felles intensjonsplan, verte aktuelt at også andre kommunar tek del i desse samtale.	Ørsta kommunestyre gjorde tilsvarende vedtak i møte 11.6.15. Innbyggjarundersøking gjennomført pr. 1.7.15 Halde to fellesmøte mellom arbeidsgruppene Forslag om oppnemning av forhandlingsnemnd vert fremja for kommunestyret til novembermøtet.

		4. Kommunestyret vedtek at det snarast råd skal gjennomførast ei lokal innbyggjarundersøking for Volda der også Ørsta er invitert til å delta. Dette for å kartlegge innbyggjarane sitt noverande syn på kva alternativ kommunen skal arbeide med fram mot folkerøystinga. Finansiering av undersøkinga er tildelte midlar frå Fylkesmannen tiltenkt arbeidet med kommunereforma. 5. Kommunestyret har som intensjon å følgje framdriftsplanen som er skissert i saksutgreiinga.	
--	--	--	--

PS 167/15 Orienteringssaker

Alle landets fylkesmenn og kommuner ved rådmenn og ordførere

Deres ref:

Vår ref: 15/08326-40

Dato: 21.10.2015

Flyktnings situasjonen og ytterligere behov for innkvartering av asylsøkere

Vi viser til vårt brev datert 5.september 2015 hvor vi orienterte om behov for rask oppbygging av nye mottaksplasser, og ønsker å forberede alle kommuner på at det kan komme akuttinnkvartering i deres kommune. På grunn av de store, og fortsatt økende, ankomstene av asylsøkere er det fortsatt behov for flere akuttinnkvarteringsplasser, og alle UDIs regionkontorer vil nå gjøre innkjøp av slike plasser over hele landet.

Ankomstbildet

Utviklingen de siste ukene tilsier at det vil kunne komme mer enn 30 000 asylsøkere til Norge i 2015. Det er stor usikkerhet knyttet til hvor mange asylsøkere som vil komme resten av året.

Per 22. oktober hadde det kommet mellom 18 500 og 19 000 asylsøkere. I september kom det 4 904 asylsøkere, mot 2 328 i august. Antall søkere i oktober vil bli høyere. Trenden med svært høye ankomster fortsetter. Det er fortsatt Syria, Irak og Afghanistan som er de største gruppene.

Også antallet enslige mindreårige asylsøkere fortsetter å øke. Totalt har det kommet om lag 3400 enslige mindreårige asylsøkere per 22. oktober 2015. Antallet totalt i år vil kunne bli om lag 5000.

Hva UDI nå gjør for å dekke behovet for mottaksplasser

Vår høyeste prioritet er nå å opprette så mange ordinære mottak som mulig. UDI utlyste derfor en konkurranse om 7500 plasser med tilbudsfrist 1.oktober. Som følge av denne har vi inngått avtale om opprettelse av omlag 4000 plasser.

I tillegg er vi nå også i ferd med å utlyse en konkurranse der vi ønsker opprettelse av 15.000 nye mottaksplasser. Dette er ikke nok til å dekke behovet, og det tar tid før ordinære mottak kan være i drift.

Opprettelse av ordinære mottaksplasser går for sakte til at det kan dekke det stadig økende behovet. Som tiltak har vi opprettet en rekke akuttplasser, men vi ser nå at det også er behov for å gjøre mer. Dette skyldes både at akuttplasser er en dyr og logistisk utfordrende løsning, og at vi ikke er sikre på om det vil dekke behovet på noe sikt. Derfor har vi i samarbeid med DSB startet arbeidet med å kartlegge mulige alternative innkvarteringsløsninger der alle fylkesmenn og kommuner er involvert. Dette arbeidet vil fortsette med sikte på å etablere rimeligere midlertidige løsninger.

Behov for ytterligere akuttplasser

Situasjonen er prekær i hele mottakssystemet. Vi har også opplevd et betydelig antall ankomster over Storskog grensestasjon i Øst-Finnmark.

Som vi skrev i brev av 5.september har UDI vært nødt til å sette i gang strakstiltak for å sikre innkvartering av asylsøkere i transittfasen. Dette har medført opprettelse av en rekke akutte innkvarteringsplasser både på Østlandet og i Nord-Norge. Per 22.10.har UDI ca 6500 personer i transittsystemet totalt. Av disse er det om lag 4600 personer på akuttinnkvarteringsstedene.

Det er utfordrende å håndtere de økte ankomstene, men UDI er forpliktet til å skaffe husly til alle asylsøkere. Når UDI oppretter akuttinnkvartering i en kommune, tar vi kontakt med den politiske ledelsen i kommunen så fort vi får et tilbud fra en driftsoperatør vi ser det er muligheter for å gå videre med. Driftsoperatøren trenger nødvendige brukstillatelser, men ingen politisk godkjenning, for å opprette en akuttinnkvartering. Det vil si at akuttplassene kommer fort opp å stå og det kan være liten tid til involvering av kommunene. I noen tilfeller kan behovet for nye plasser oppstå raskt og vi ber om forståelse for at kommunekontakten i disse tilfeller kan komme noe tett på oppstart.

UDI møter fortsatt stor velvilje og mye engasjement når vi henvender oss, og setter stor pris på det. For at akuttinnkvarteringene skal fungere best mulig for alle parter, er UDI avhengige av god dialog med kommunene. Vi er klar over at det kan være utfordrende for små og store steder, men mener dette kan løses gjennom et godt samarbeid mellom UDI, lokalsamfunnet og akuttinnkvarteringsstedet. På grunn av et fortsatt stort behov for etablering av akuttinnkvartering henstiller vi til alle kommuner om rask saksbehandling av lokale søknader om bruksendring slik at lokalitetene kan tas i bruk så raskt som mulig.

De akuttinnkvarteringsstedene som er opprettet og de nye som vil bli opprettet, er underlagt det regionkontor som det geografisk tilhører. Alle UDIs regionkontor vil derfor følge opp stedene i egen region med blant annet informasjon og veiledning. Oversikter over hvilke akuttinnkvarteringssteder som hører under hvilket regionkontor finnes til en hver tid på www.udi.no/asylsituasjonen/.

Hittil har vi opprettet akuttplasser rundt på Østlandet og i Nord Norge. Sett hen til de store, og fortsatt økende, asylankomstene er det etter UDIs vurdering fremdeles behov for å anskaffe ytterligere akuttplasser. Derfor vil nå alle UDIs regionkontorer gjøre innkjøp av slike akuttplasser. Det betyr at det vil komme akuttinnkvarteringssteder over hele landet.

Vi ønsker med dette brevet å informere kommunene, slik at alle er forberedt på at det kan komme akuttinnkvartering i deres kommune.

Botid

Som følge av de høye ankomstene er hele mottaksapparatet svært presset. Slik situasjonen er i dag er vi dessverre nødt til også å innkvartere familier med barn på akuttstedene. Da vi etablerte akuttinnkvarteringene hadde vi som mål at asylsøkerne skulle bo svært kort tid på disse stedene. Vi har dessverre ikke klart å opprettholde en optimal gjennomstrømning fra akuttplasser til ordinære mottak, slik vi ønsket. Dette har medført at de fleste asylsøkerne på akuttplassene har bodd der lengre enn planlagt. Per i dag er botiden på akuttinnkvarteringene fra noen dager til flere uker. Dette er utfordrende først og fremst for asylsøkerne selv, men også for leverandører, vertskommuner og lokalsamfunnet.

UDI jobber kontinuerlig med å korte ned tiden asylsøkere bor på akuttplassene. Det er flere årsaker til at botiden her har blitt lang. Hovedårsaken til forlenget oppholdstid på akuttinnkvarteringsstedene er knyttet til manglende kapasitet på de ordinære mottakene rundt i landet. En annen årsak er at alle asylsøkere skal gjennomgå lovpålagt tuberkuloseundersøkelse, og kapasiteten for å få gjennomført dette har vært for lav. UDI har jobbet sammen med helsemyndighetene og økt kapasiteten slik at det kan foretas nødvendige røntgenundersøkelser så snart som mulig etter ankomst.

Hvor lang oppholdstiden vil bli for asylsøkerne som allerede er på det enkelte sted er vanskelig å estimere, da dette blant annet vil bero på hvor raskt UDI greier å anskaffe plasser i det ordinære mottakssystemet. Vi jobber med å etablere flere asylmottak rundt om i landet slik at personer på akuttplassene kan flyttes ut i ordinære mottak.

Kommunenes ansvar i forbindelse med akuttinnkvarteringsstedene

Formelt sett vil kommunen ha forpliktelser overfor asylsøkerne som er plassert i midlertidige mottaksplasser, dersom det skulle oppstå hendelser som brann, behov for akutt legehjelp, behov for inngripen av barnevern og lignende.

Da oppholdstiden for beboere i akuttinnkvarteringer skal være kort, vil kommunene ikke ha forpliktelser i forbindelse med skoletilbud knyttet til disse

plassene¹. UDI antar videre at akuttplassene ikke vil føre til stor økning i utgifter til lokalt barnevern.

UDI har likevel bestemt å utbetale vertskommunetilskudd til de kommunene som får akuttinnkvartering av asylsøkere. Tilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter blant annet knyttet til helse, barnevern og tolk.

Når akuttinnkvarteringsstedene avvikles og avtalen med leverandørene avsluttes vil beboerne flyttes til et annet sted. Da avsluttes vertskommunenens ansvar for beboerne, med mindre stedet blir omgjort til ordinært mottak. Kommunene vil bli informert hvis en akuttinnkvartering blir avviklet eller gjort om til ordinært mottak.

Hvis akuttinnkvarteringen blir gjort om til ordinær drift vil det innebære krav til driftsoperatør i tråd med retningslinjer for mottak, herunder blant annet krav til informasjon og bemanning.

Vennlig hilsen

Christine Wilberg
Avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.

Vedlegg:

- 1) Oversikt over de akuttplassene vi har inngått avtale med og hvilke kommuner de ligger i
- 2) Oppdatert informasjon om helsetjenester til vertskommuner for akuttinnkvarteringssteder

¹ I henhold til opplæringslova § 2-1 andre ledd har barn og unge som skal være her i mer enn tre måneder rett og plikt til grunnskoleopplæring.

Det står blant annet at: «Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til ein offentlig grunnskoleopplæring i samsvar med denne lova og tilhøyrande forskrifter. Plikten kan ivaretaast gjennom offentlig grunnskoleopplæring eller gjennom anna, tilsvarende opplæring.

Retten til grunnskoleopplæring gjeld når det er sannsynleg at barnet skal vere i Noreg i meir enn tre månader. Plikta til grunnskoleopplæring byrjar når opphaldet har vart i tre månader. Departementet kan i særlege tilfelle frita elevar frå denne plikta.»

Arendal kommune
Postboks 780 Stoa

4809 ARENDAL

Unntatt offentlighet jf.

Deres ref:

Vår ref: 15/08326-34

Dato: 15.10.2015

Revidert informasjon om helsetjenester til vertskommuner for akuttinnkvartering

Vi viser til tidligere informasjon til vertskommuner angående midlertidige innkvarteringsløsninger fra Utlendingsdirektoratet (UDI) datert 12.10.2015. Dette er en korrigering av tidligere utsendte brev.

UDI vil i det følgende opplyse om rutiner knyttet til bruk av kommunale helsetjenester for asylsøkere i akuttinnkvarteringssteder.

Bakgrunn

Oppholdstiden på akuttinnkvarteringsstedene er ment å være så kort som mulig. Ved etablering var konseptet basert på høy gjennomstrømning og gjennomsnittlig botid på rundt én uke.

Ankomstene av asylsøkere øker stadig, og i september måned har det kommet totalt 4904 asylsøkere. Dette er en fordobling av ankomstene i august måned. Som følge av dette er hele mottaksapparatet ytterligere presset, og vi har dessverre ikke klart å opprettholde maks gjennomstrømning slik vi ønsket. Dette henger blant annet sammen med at helsetjenesten på ankomstmottaket Refstad i Oslo kommune ikke lenger har kapasitet til å motta personer med behov for helsehjelp utover egne beboere.

Oppholdstiden på akuttinnkvarteringsplassene har følgelig økt siden de ble etablert. UDI arbeider løpende med å få oppholdstiden ned, men ser behov for å orientere dere om denne situasjonen. En av konsekvensene av lengre oppholdstid på disse stedene kan være økt behov for helsetjenester. Dette kan medføre pågang av asylsøkere til deres lokale helsetjenester.

Alle asylsøkere blir registrert inn i utlendingsdatabasen til utlendingsforvaltningen, og får tildelt et DUF-nummer av Politiets utlendingsenhet (PU). Som asylsøkere har de lovlig opphold i Norge. Asylsøkerne i akuttinnkvarteringsplasser har enda ikke fått et D-nummer. For mer informasjon om D-nummer, sjekk HELFOs hjemmeside.

UDIs oppfølging av akuttinnkvarteringsstedene

Administrativt vil akuttinnkvarteringsstedene være knyttet opp til det regionkontoret de geografisk tilhører. Dette regionkontoret er ansvarlig for å bistå med veiledning og tjenester opp mot UDI.

Vedlagt finner dere oversikten over akuttinnkvarteringssteder per 12. oktober 2015, og hvilket regionkontor det enkelte akuttinnkvarteringssted er tilknyttet.

For øvrig fins det en oversikt over steder med akuttinnkvarteringsplasser på UDIs nettsted, som oppdateres jevnlig.

<http://www.udi.no/aktuelt/midlertidig-overnatting-for-asylsokere/>

Vertskommunens ansvar og oppgaver

I følge Lov om helse- og omsorgstjenester m.m. (Helse- og omsorgstjenesteloven, 2011-06-24-30) skal som kjent «Kommunen (...) sørge for at personer som oppholder seg i kommunen, tilbys nødvendige helse- og omsorgstjenester».

I denne forbindelsen viser vi til den såkalte helseveilederen fra Helsedirektoratet, *Helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente*. (IS-1022)

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-om-helsetjenestetilbudet-til-asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente>

Videre viser vi til ny informasjon fra Helsedirektoratet til alle landets kommuner som huser asylsøkere, om deres ansvar for helsetilbudet til asylsøkere.

<https://helsedirektoratet.no/nyheter/kommunenenes-ansvar-for-helsetilbud-til-flyktninger-og-asylsokere>

I ovennevnte veileder referer Helsedirektoratet til såkalte transitt- og ordinære mottak når de omtaler vertskommunenes ansvar for helsetjenester. Akuttinnkvartering er en midlertidig beredskapsinnkvartering som ligger utenfor en slik tradisjonell inndeling, men vil i tråd med ovennevnte bli å betrakte som et «pre-transittmottak». I praksis vil det si at ansvaret til vertskommuner for akuttinnkvartering vil være tilnærmet mer lik den for transittmottak, med noen unntak. Eksempelvis er personer som oppholder seg på akuttinnkvartering der i påvente av gjennomføring av tuberkuloseundersøkelse. Denne undersøkelsen gjennomføres med andre ord ikke av vertskommuner for akuttinnkvartering. Utover dette gjenstår for kommunens helsetjeneste, fortsatt ifølge helseveilederen, *oppfølging av akutte helseproblemer*. Det forventes at dere følger opp asylsøkere med umiddelbart behandlingstrengende sykdommer/tilstander og gravide.

Til tross for at oppholdstiden i akuttinnkvarteringen øker, har ikke akuttinnkvarteringen fått endret «mottaksstatus». Dette innebærer blant annet at slik situasjonen er per i dag, forventes det verken at kommunene innkaller asylsøkerne til såkalt førstegangsundersøkelse eller at dere setter i gang rutinemessig vaksinerings av asylsøkerne. Dette er Helsedirektoratets anbefalinger til vertskommuner av ordinære mottak.

Vertskommunen mottar som kjent et tilskudd som skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med at det drives et asylmottak eller omsorgssenter i kommunen. I tillegg til dette dekker staten ved UDI asylsøkernes egenandel i den tiden de oppholder seg på akuttinnkvarteringen, slik det gjøres nærmere rede for nedenfor.

Endelig gjør vi vertskommunene oppmerksomme på at asylsøkere som er syke, så langt det lar seg gjøre, blir prioritert for overføring til mottak med bedre forutsetninger for å følge opp personen.

Legens refusjonskrav til HELFO

Ett av spørsmålene helsetjenestene i vertskommunene har, dreier seg om hvorledes legene kan søke om refusjon for utført helsehjelp. Den vanligste oppgjørsformen er som kjent direkte oppgjør mellom behandler og Helseøkonomiforvaltningen (HELFO). Pasienten betaler sin egenandel til behandleren, som så får refusjon fra HELFO for utført helsehjelp. Da pasientene det her er snakk om, asylsøkere i akuttovernattingsplasser, verken har personnummer eller D-nummer, er det mange leger som tror at de ikke kan sende inn refusjonskrav til HELFO. Dette er feil. Faktum er at legen kan sende refusjonskrav til HELFO elektronisk ved å benytte pasientens fødselsdag, måned og år (DDMMÅÅ), samt merke av for kjønn i forbindelse med registreringen. Det er også en mulighet for å legge til en merknad i merknadsfeltet om at det er kopi av asylsøkerbevis som er forelagt som identifikasjonsdokumentasjon. Dette kan det leses mer om på HELFOs hjemmeside.

<https://helfo.no/oppgjor/innsending-av-refusjonskrav/slik-sender-lege-refusjonskrav>

Tannhelsetjeneste

Ovennevnte rutine for innsending av refusjonskrav til HELFO gjelder for øvrig også for tannleger.

I denne forbindelsen benytter vi anledningen til å minne om følgende når det gjelder omfang og prioritering av tannhelsetjenester for denne gruppen av asylsøkere. I tråd med Rundskriv I-23/99 fra daværende Sosial- og helsedepartementet, *Retningslinjer for tannhelsetjenester til flyktninger og asylsøkere i statlig mottak ansvar, tjenestens faglige innhold og betalingsordninger* skal asylsøkerne som her omtales, kun ytes akutt hjelp.

Med *akutt hjelp* menes her behandling som er nødvendig for å redusere eller fjerne smerter og redusere eller fjerne infeksjonstilstander i munnhulen. Dette innebærer at midlertidige fyllinger og rotbehandling vil måtte utføres når det anses som ledd i å fjerne smerter og infeksjonstilstander. Fronttenner og de fremste jeksler som er viktige i eventuell senere behandling av tannsettet, prioriteres i sistnevnte tilfeller. I tillegg må det i forkant av oppstart av en eventuell behandlingsrekke, tas hensyn til den relativt korte oppholdstiden i kommunen.

For mer informasjon, se nevnte rundskriv

https://www.helsetilsynet.no/upload/regelverk/rundskriv/dep_gamle_rundskriv/I-23-1999.pdf

Pasientens egenandel - kommunens refusjonskrav til UDI

Asylsøkere på akuttovernattingsplasser har i all hovedsak ikke midler til selv å betale egenandel i forbindelse med konsultasjon hos lege. Praksis er derfor at asylsøkere i transittfasen, slik omtalte asylsøkere befinner seg i, får dekket egenandel for utgifter til lege.

UDI ber således legekantorene/fastlegene samle opp fakturaer pålydende asylsøkernes egenandeler for konsultasjoner og månedlig oversende en samlefaktura med underbilag til:

Utlendingsdirektoratet
Fakturamottak DFØ
v/ UDI Regionkontor Øst
Postboks 4104
2307 HAMAR
Mrk:1110ken

Fra og med 1. november 2015 godtar ikke UDI lenger papirfakturaer. Leverandører av varer og tjenester til UDI må fra det tidspunktet benytte elektronisk faktura.

Dette innebærer altså at fra og med 1. november må legekantorene/fastlegene oversende en samlefaktura med underbilag til UDI *elektronisk*.

(Vedlagt følger informasjon om elektronisk faktura til statlige virksomheter)

Fakturaen må merkes med bestillers navn og referansenummer: 1110ken
UDIs elektroniske fakturaadresse er: 974 760 746

Mer informasjon om elektronisk faktura
<http://www.dfo.no/no/Tjenester/Elektronisk-faktura/>

Kommunal legevakt

Ovennevnte praksis vil også gjelde i de tilfellene beboere på akuttovernattingsplassene i kommunen oppsøker den kommunale legevakten utover ordinær åpningstid ved kommunens helsetjeneste.

Legejournal

Når det gjelder legejournalen, foreslår vi at legen gir den til asylsøkerne etter gjennomført konsultasjon, sammen med informasjon om hva den inneholder; at det er sensitive personopplysninger, og bør håndteres deretter. Asylsøkerne må videre informeres om at journalen er deres personlige eiendom, og at de må huske å bringe journalen med seg neste gang de oppsøker lege/helsevesen.

Etter en totalvurdering har vi kommet fram til at dette er en praksis som er gjennomførbar i en beredskapssituasjon hvor akuttovernatting benyttes.

Vi takker for forståelsen i denne spesielle situasjonen, og håper på et fortsatt godt samarbeid med dere.

Vennlig hilsen

Knut Berntsen
Fagsjef

Dokumentet er godkjent elektronisk i Utlendingsdirektoratet og har derfor ingen signatur.

Brevet sendes kun elektronisk.

Vedlegg:

- 1) Oversikt over akuttinnkvarteringssteder
- 2) Informasjon om elektronisk faktura til statlige virksomheter

Oversikt over akuttinnkvarteringssteder per 22.10.2015

Aktør	Sted	Kommune	Plasser	Varighet¹
Blostrupmoen AS	Femundtunet		150	
	Rondane høyfjellshotell		260	20/10-
Hero Norge AS	Hove	Arendal	230	1/10-31/12
Hero Norge AS	Arendal	Arendal	130	5/10-31/12
	Kræmmarvika rorbuer	Ballstad	50	23.10.2015
Valdres Høyfjellshotell	Valdres Høyfjellshotell	Etnedal	130	10/10-09/12
	Sulitjelma hotel	Fauske	150	10.10.2015
Hero Norge AS	Østfoldklinikken / Mosseveien park	Fredrikstad	180	7/9-6/11
Nye Victoria hotell	Nye Victoria hotell	Fredrikstad	111	24/9-25/10
Blostrupmoen AS	Opaker gård	Grue	120	31/8-31/10
	Hammerfest Rossmolla/ Statoil	Hammerfest	176	17.10.2015
	Sandtorg	Harstad	50	22.10.2015
Fjellandsbyen Hemsedal	Fjellandsbyen Hemsedal	Hemsedal	250	19/9-18/11
Vam	Fossheim Hotell Hemsedal	Hemsedal	130	17/9-16/11
Haraldvangen	Hurdal	Hurdal	76	21/9-20/11
Landsbygg Norge AS	Morgedal Hotell	Kviteseid	184	28/9-27/11
Hero Norge AS	Vrådal	Kviteseid	200	
	Skoganvarre camp	Lakselv	80	17.10.2015
	Rundhaug	Målselv	55	15.10.2015
	Filmcamp	Målselv	50	17.10.2015
Kirketeigen Camping	Kirketeigen Camping	Nord-Fron	59	28/8-28/10

Roomxpress	Rondablikk Høyfjellshotell	Nord-Fron	232	10/10-09/12
	Storslett hotel	Nordreisa	160	21.10.2015
Hero Norge AS	Gran hotell Bolkesjø	Notodden	154	11/9-30/11
Hero Norge AS	Notodden	Notodden	90	
Frelsesarmeen	Teisenveien	Oslo	250	23/9-31/3
Steinimed	Grande rehabiliteringssenter	Ringsaker	135	11/9-10/11
	Vensmoen	Saltdal	60	13.10.2015
Hov utvikling	Sarpsborg	Sarpsborg	180	6/10-31/12
	Strand hotel	Sortland	90	15.10.2015
Oslofjorden Convention Center	Melsomvik	Stokke	1 000	24/9-16/11
	Brennfjell hotel	Storfjord	120	26.10.2015
Vam	Hov i land	Søndre Land	200	16/9-15/11
	Wessel	Sør Varanger	50	12.10.2015
Hero Norge AS	Trysil hotell	Trysil	57	7/9-6/11
Hero Norge AS	Tvedestrand	Tvedestrand	90	14/9-
Savalen drift as	Savalen leilighetshotell	Tynset	130	5/10-4/12
	Lyngengården	Vefsn	90	19.10.2015
	Scandic Svolvær	Vågan	58	17.10.2015
	Vestfjorden hotel	Vågan	140	10.10.2015
Hornsjø Hotell	Hornsjø Hotell	Øyer	130	10/10-09/12
Hero Norge AS	Pan Garden	Åmli	90	22/9-16/11
Hero Norge AS	Østerdalen	Åmot	160	21/9-31/12
Blostrupmoen AS	Dæsbekken villmarksenter	Åsnes	180	4/9-4/11

Se vedlagte informasjon til alle landets fylkesmenn og kommuner ved rådmenn og ordfører.

Med vennlig hilsen

Sidsel Braaten

seniorrådgiver

Region og mottaksavdelingen

+47 407 07 189

UDI

Utlendingsdirektoratet

www.udi.no

Kopi:
Ordf.
Runeju
Perkon

VOLDA KOMMUNE	
Saksnr	2014/1339
Løpnr	
26 OKT 2015	
Arkivnr	Emne2
Klassering P	F31
Klassering S	

LINK

Link AS
Postboks 527
4665 Kristiansand
Norge
Tlf. +47 48 89 85 48
Org. nr. 880 403 982
linkmottak.no

Volda kommune
v/ Rådmann
Stormyra 2
6100 Volda

Kopi: Ordfører

Ulsteinvik, 22.oktober 2015

Volda statlige mottak, avdeling for enslige mindreårige asylsøkere. Konvertering til ordinær driftsavtale.

På bakgrunn av den store økningen i ankomster av asylsøkere i sommer og høst, gikk Utlendingsdirektoratet til hurtiganskaffelse av ny mottakskapasitet. Dette ble gjort ved opprettelse av mottak gjennom direktekjøp der avtaler ble inngått for 6 måneder med mulig forlengelse i 3+3 måneder.

Gjennom ordinær anbudsutlysning ønsker nå Utlendingsdirektoratet å konvertere korte midlertidige driftsavtaler for enslig mindreårig mottak / avdelinger til ordinære avtaler på 3 + 3 år.

LINK meddeler med dette at vi deltar i anbudskonkurranse for drift av enslig mindreårig mottak gjennom en videreføring av Volda EMA-avdeling slik den er etablert i dag. Dette gjelder både bygningsmasse og antall plasser. Skulle vi vinne frem i anbudskonkurransen vil nåværende driftsavtale konverteres i ny avtale fra 01.januar 2016 med en varighet på 3 år med opsjon på ytterligere 3 års drift.

Som i nåværende drift vil vertskapskommunen ha ansvar for å gi norskopplæring / tilpasset grunnskoleopplæring i tillegg til helsetilbud. Fylkesmannen vil være ansvarlig for oppnevning av representanter (verger). Vertskapskommunekompensasjonen pr plass pr år er kr 13 965,- (vedlegg RS 2011-025 og RS 2011-025V1)

Volda statlige mottak har etablert et godt og langvarig samarbeid med Volda kommune. Vi vil medvirke til at dette videreføres i drift av EMA-avdelingen med beboere i en sårbar og utfordrende livssituasjon.

Kontaktpersoner:
Hallstein Saunes 48898548
Andre Eiksund 47928318

Med vennlig hilsen

Hallstein Saunes

Daglig leder

hallstein@linkmottak.no

+47 48898548

www.linkmottak.no

UDI rundskriv [Snarvei til vedlegg](#)

Dokument-ID : RS 2011-025
Saksnummer : 10/4235-74
Sist endret : 25.02.2015
Dokumentdato : 09.05.2011
Mottakere : Asylmottakene
Driftsoperatører for asylmottak
Kommunene
Region- og mottaksavdelingen

UDI**Tilskudd til vertskommuner for asylmottak eller omsorgssenter**[1. Innledning](#)[2. Målsetting](#)[3. Vertskommunens ansvar](#)[4. Tilskudd til vertskommuner for asylmottak](#)[5. Tilskudd til vertskommuner for barnevernets omsorgssentre](#)[6. Helsetjenester](#)[6.1 Personer under 18 år](#)[7. Barnevernstjenester](#)[7.1 Særlig tilskudd til vertskommuner ved omsorgsovertakelse](#)[7.1.1 Hvem kan søke](#)[7.1.2 Hva kan det søkes om](#)[7.1.3 Søknadens utforming](#)[7.1.4 Tilskuddsbeløp](#)[7.1.5 Søknadsfrist](#)[7.1.6 Behandlingsinstans](#)[8. Tolketjenester](#)[9. Skoletilbud](#)[10. Barnehagetilbud og foreldrebetaling](#)[10.1 Utbetaling og rapportering](#)[11. Administrasjon](#)[12. Klageadgang](#)**1. Innledning**

Utlendinger som søker asyl i Norge har lovfestet rett til et statlig innkvarteringstilbud, jf. lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 95. Utlendinger som har fått endelig avslag på søknad om beskyttelse, kan gis tilbud om innkvartering i påvente av utreise, jf. utlendingsloven § 95 første ledd, 2. punktum.

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har ansvar for å gi enslige mindreårige asylsøkere under 15 år et tilbud om opphold i omsorgssenter for mindreårige.

Utlendingsdirektoratet (UDI) har ansvar for alle andre grupper som innkvarteres i statlige mottak for asylsøkere.

2. Målsetting

Dette rundskrivet fastsetter kriteriene for virkeområde og beregning av vertskommunetilskuddet, herunder tilskudd til barnehagetilbud til barn av asylsøkere, og skal sikre et enhetlig og forutsigbart tjenestetilbud til beboere i asylmottak og omsorgssentre.

3. Vertskommunens ansvar

Kommuner med asylmottak og omsorgssentre har ansvar for lovpålagte tjenester til beboerne. For å sikre beboere de tjenester de har krav på, er det nødvendig med et tett og strukturert samarbeid mellom vertskommune og innkvarteringstilbudet. Vertskommunene vil motta et tilskudd som skal dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med at det drives et asylmottak eller omsorgssenter i kommunen.

Fra 1. januar 2011 vil kommunene også motta barnehagetilskudd for asylsøkerbarn i alderen 4-5 år som tilbys barnehageplass. Tilskuddet inkluderer foreldrebetalingen.

Vertskommunetilskuddet skal sette kommunene i stand til å dimensjonere tjenesteapparatet i tråd med oppgavene som skal løses. I tillegg til vertskommunetilskuddet kan et asylmottak ha innvirkning på rammetilskuddet til kommunen. Beboere som har fått oppholdstillatelse kan bli folkeregistrert i kommunen og vil da telle med ved beregning av innbyggertilskuddet.

4. Tilskudd til vertskommuner for asylmottak

Ordinært vertskommunetilskudd består av en grunnsats for kommunen og en sats per plass og type plass. For satser, se [vedlegg 1](#).

Det foretas egne beregninger for kommunenes gjennomsnittlige utgifter som vertskommuner for statlige mottak. Denne beregningen dokumenterer kommunenes gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon og er tilstrekkelig bakgrunnsmateriale for fastsettelse av de ulike satsene som inngår i vertskommunetilskuddet. UDI setter ikke krav til rapportering fra vertskommuner på det ordinære vertskommunetilskuddet.

Kommunen trenger ikke søke om utbetaling av det ordinære vertskommunetilskuddet. Tilskuddet utbetales kvartalsvis av UDI når det er inngått kontrakt med asylmottakets driftsoperatør. Tilskudd beregnes etter asylmottakets kapasitet og utbetales først når mottaket har fysisk startet opp. I en eventuell oppstartsfase beregnes det etter antall tilgjengelige plasser.

5. Tilskudd til vertskommuner for barnevernets omsorgssentre

Fordi barnevernet har små institusjoner samt at det på grunn av plassmangel har vært nødvendig å plassere mindre grupper beboere i flere kommuner, beregnes tilskuddet etter en sats per plass. For sats, se [vedlegg 1](#).

Buudir sender melding om tidspunkt for oppstart og størrelse av omsorgssentre til UDI som utbetaler tilskuddet kvartalsvis. I en oppstartsfase beregnes tilskuddet etter antall tilgjengelige plasser inntil senteret er i full drift. For enkeltplassering utenfor omsorgssenter, vil UDI utbetale tilskuddet basert på kvartalsvise oversiktslister fra Buudir. Tilskuddet beregnes per person per nærmeste hele måned.

6. Helsetjenester

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m., lov om spesialisthelsetjenesten m.m. av 2. juni 1999 nr. 61 og lov om pasient- og brukerrettigheter av 2. juli 1999 nr.63 gjelder for beboere i statlig asylmottak og omsorgssentre.

Vertskommunetilskuddet skal bidra til at kommunen kan legge til rette for at beboere i statlige asylmottak også gis et tilbud innen forebyggende helsetjeneste, spesielt når det gjelder psykososiale lidelser, oppfølging av vaksinasjonsprogrammer, rådgivning innen kosthold og ernæring, samt mor/barn kontroll.

Utførlig informasjon om retningslinjer for helsetjenestetilbudet til innvandrere og asylsøkere er beskrevet i [Helsedirektoratets veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente IS-1022 \(2010\)](#). Utførlig informasjon om tannhelsetjeneste er å finne i daværende Sosial- og helsedepartementets (nåværende Helse- og Omsorgsdepartementet) rundskriv I-23/99 [Retningslinjer for tannhelsetjenester til flyktninger og asylsøkere i statlig mottak ansvar, tjenestens faglige innhold og betalingsordninger](#).

6.1 Personer under 18 år

Forskrift om rett til helse- og omsorgstjenester til personer uten fast opphold i riket (FOR 2011-12-16 nr 1255) § 4 gir barn under 18 år rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester fra vertskommunen selv om barna bor i eller har tilbud om opphold i statlige mottak (§6).

I henhold til lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 3-2 nr. 6 har asylsøkende barn under 18 år krav på følgende tjenester:

- a) helsetjenester i hjemmet
- b) personlig assistanse, herunder praktisk bistand og opplæring og støttekontakt,
- c) plass i institusjon, herunder sykehjem og
- d) avlastningstiltak

7. Barnevernstjenester

Lov om barneverntjenester gjelder for alle barn i Norge uavhengig av asylsøkerstatus. Asylsøkerbarn

har, som alle andre barn i Norge, rett til å motta tjenester og tiltak etter lov om barneverntjenester, dersom barnet har et særlig behov for hjelp. Utlendingsmyndighetene vil fortsatt ha ansvar for behandlingen av barnets asylsak, selv om det fattes vedtak etter lov om barneverntjenester. Utførlig informasjon om dette er å finne i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets rundskriv Q-06/2010 Barnevernstjenestens ansvar for enslige mindreårige asylsøkere og andre mindreårige personer i mottak, omsorgssentre og kommuner.

Dersom barnevernet tar over omsorgen blir utgiftene refundert av fylkeskommunen på vanlig måte. Det gis statsrefusjon for kommunale utgifter til barneverntiltak for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger, se Barne-, ungdoms- og familiedirektoratets rundskriv [Q-05/2004 Om statsrefusjon for kommunale barnevernutgifter for enslige mindreårige asylsøkere og flyktninger](#).

Ekstraordinære utgifter i forbindelse med omsorgsovertakelse kan utløse særtilskudd til vertskommuner, se punkt 7.1

7.1 Særtilskudd til vertskommuner ved omsorgsovertakelse

7.1.1 Hvem kan søke

Vertskommuner som blir påført urimelig store kostnader til barnevern i forbindelse med omsorgsovertakelse kan søke om tilskuddet. Dette tilskuddet erstatter tidligere ordning for etterskuddsvis og delvis dekning av vertskommuners ekstraordinære utgifter knyttet til barnevern. Kostnadene må være av en viss størrelse for at kommunen skal kunne søke om tilskudd. Særtilskuddet skal ikke være en utjevningsordning for et eventuelt avvik mellom vertskommunetilskuddet og kommunens faktiske kostnader.

Kommunene kan ikke søke om dette særtilskuddet fra UDI for saker som kvalifiserer for "særskilt tilskudd ved omsorgsovertakelse" fra Integrerings og mangfoldsdirektoratet (IMDI), se IMDIs rundskriv 03/15: Særskilt tilskudd ved bosetting av enslige mindreårige. Kommunene kan heller ikke søke om særtilskuddet fra UDI dersom kostnadene kan dekkes av andre offentlige refusjonsordninger, jf. punkt 7.

7.1.2 Hva kan det søkes om

Tilskuddsordningen omfatter kun plasseringer utenfor hjemmet etter Lov om barneverntjenester §§ 4-4, 4. ledd, 4-6, 4-24, 4-25 og 4-26.

Plasseringer under tre måneder kvalifiserer ikke til tilskudd, med unntak for søskengrupper, mor og barnplassering, eller dersom tiltaket gjelder grupper av barn i transittmottak. Det skal regnes fra vedtaksdato.

7.1.3 Søknadens utforming

Kommunen skal sende inn søknad på fastsatt skjema (vedlegg 2), vedlagt kopi av barnevernsvedtak og grunnlag for dette (se søknadsskjema for detaljer). Søknader uten vedlegg vil bli avslått.

Merk: økonomi og kostnadsoversikter skal IKKE legges ved søknad.

Dersom kommunen søker på feil grunnlag vil kommunen få to måneders frist til å utforme søknaden på nytt.

7.1.4 Tilskuddsbeløp

Satsene er per barn per måned. I forhold til enslig mindreårige er satsen lavere enn for medfølgende barn. Årsaken til differensieringen av er at kommunene betaler halv egenandel ved omsorgsovertakelse av enslig mindreårige asylsøkere. For satser, se vedlegg 1.

7.1.5 Søknadsfrist

Tilskuddsbeløpet utbetales løpende etter søknad. Søknadsfrist for det enkelte år er 1. mars det påfølgende år. Søknader mottatt etter denne søknadsfristen vil bli avslått, med unntak for søknader ved avsluttet tiltak.

7.1.6 Behandlingsinstans

Vertskommuner for statlige mottak skal sende søknad til mottaksansvarlig regionkontor/enhet. Vertskommuner for barnevernets omsorgssentre skal sende søknad til UDI sentralt.

8. Tolketjenester

Bruk av tolk er en nødvendig forutsetning for å sikre at beboere i statlig mottak får reell nytte av kommunale tjenester. Kommunene har alminnelig rettlednings- og informasjonsplikt, og må benytte kvalifisert tolk når det er nødvendig. Den instansen som trenger tolk, bestiller og betaler for tjenesten. Ansvarsforhold vedrørende tolkeutgifter i forbindelse med helsetjenester omtales i Helsedirektoratets veileder for helsetjenestetilbudet til asylsøkere, flyktninger og familiegjennforente IS-1022 (2010).

9. Skoletilbud

Barn og unge i grunnskolealder (6-15 år) i ordinære asylmottak og omsorgssentre har rett og plikt til grunnskoleopplæring. Kommunen kan søke om tilskudd til ordinær grunnskoleopplæring, jf. [UDIR-5-2008 Rett til grunnskoleopplæring for barn og unge i asylmottak](#).

Tilskuddet skal også dekke særskilt norskundervisning, tospråklig fagopplæring og morsmålsopplæring. Disse elevene har også rett til spesialundervisning og tilrettelagt undervisning jf. opplæringsloven § 1-3, jf. § 5-1. Tilskuddene administreres av Utdanningsdirektoratet.

Mindreårige asylsøkere i alderen 16-18 år har rett til 250 timers norskopplæring på linje med voksne asylsøkere, jf. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets rundskriv [A-20/2007 Gjennomføring av norskopplæring for asylsøkere i mottak](#). I henhold til rundskrivet er det asylmottakene som er ansvarlig for å organisere skyss til og fra opplæringen. Se også IMDIs rundskriv 4/2015: Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere i mottak.

Asylmottakene får skyssutgiftene refundert i henhold til pengereglementets punkt 5.6 når reiseavstanden er minst 6 km hver vei.

Rett og plikt til grunnskoleopplæring i henhold til opplæringslovens § 2-1 gjelder barn i skolepliktig alder. Asylsøkere som er over 16 år, men under 18 år, og som har lovlig opphold i landet, har etter opplæringslovens § 4A-1 også rett til grunnskoleopplæring. Det må være sannsynlig at de skal oppholde seg i landet i mer enn tre måneder. De som oppholder seg lovlig i landet i påvente av å få avgjort søknad om oppholdstillatelse, og fyller 18 år i løpet av skoleåret, har rett til å fullføre påbegynt skoleår. Rett til grunnskoleopplæring etter opplæringslovens § 4A-1 faller bort fra den dato søknad om oppholdstillatelse blir endelig avslått av utlendingsforvaltningen.

Kommunen søker Fylkesmannen om tilskudd til dette. For nærmere om tilskuddsordningen, se Kunnskapsdepartementets retningslinjer for Tilskudd til opplæring til barn og unge som søker opphold i Norge

10. Barnehagetilbud og foreldrebetaling

Barnehagetilskudd til barnehager som tilbyr barnehageplass til asylsøkerbarn i alderen 4-5 år blir administrert av UDI. Tilskuddet inkluderer foreldrebetalingen og gjelder alle godkjente barnehager. Alle asylsøkerbarn i alderen 4-5 år i asylmottak skal, så langt det er mulig, gis tilbud om heldags barnehageplass etter søknad fra asylmottakene. Asylmottakene må i søknad om barnehageplass spesifisere at søknaden gjelder et asylsøkerbarn.

Barn som fyller 4 år i løpet av første del av barnehageåret (august – desember) kan tilbys barnehageplass fra august måned og inntil skolestart.

Barn som fyller 4 år i andre del av barnehageåret (januar – juli) kan tilbys barnehageplass fra den dagen barnet fyller 4 år og inntil skolestart.

10.1 Utbetaling og rapportering

Utbetaling av barnehagetilskuddet baseres på rapportering fra asylmottakene til UDIs respektive regionkontor. Rapporteringen skal inneholde opplysninger om antall asylsøkerbarn i alderen 4-5 år som er tildelt barnehageplass, og om det er heltids- eller deltidsplass. Se vedlagt rapporteringsskjema for rapporteringsfrister og utbetalingsdatoer.

Barnehagetilskuddet utbetales i 11 måneder (et barnehageår er 11 måneder). Barnehagetilskuddet for asylsøkerbarn i alderen 4-5 år utbetales hvert kvartal.

Kommuner som tilbyr mindre enn heltidsplass, vil få redusert tilskuddet forholdsmessig.

Kommunene har ikke rapporteringsplikt.

11. Administrasjon

Statlige mottak og omsorgssentre vil medføre en viss belastning på kommunens sentrale administrasjon i forbindelse med vertskommunale oppgaver.

Overformynderiet i kommunen har ansvar for å oppnevne representant til enslige mindreårige asylsøkere. Representanten skal påse at ungdommens rettigheter blir ivarettatt i behandlingen av asylsaken og at andre rettigheter oppfylles, eksempelvis i forbindelse med skoletilbudet og omsorgen på mottaket. Vertskommunen har ansvar for rekruttering, oppnevning og oppfølging av representantene. For transittfasen er det opprettet en representantvaktordning som administreres av UDI.

UDI anmoder vertskommunen om oppnevning av representant. UDI tilstreber i størst mulig grad at søker bor i samme kommune gjennom hele den innledende saksbehandlingen. Kommunen har ansvar for å ha nok tilgjengelige representanter til enhver tid slik at innledende asylsaksbehandling kan gjennomføres uten unødig opphold.

12. Klageadgang

Tildeling av tilskudd til vertskommuner er ikke et enkeltvedtak etter forvaltningsloven og kan ikke påklages.

Christine Wilberg
avdelingsdirektør

Kontakt: Region- og mottaksavdelingen, RMA Fagstab

Vedlegg

RS 2011-025V1 Satser for tilskudd til kommuner som har statlig mottak eller omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

RS 2011-025V2 Søknadsskjema, særtilskudd for vertskommuners utgifter ved omsorgsplassering av barn av asylsøkere

RS 2011-025V3 Rapportering på bruk av barnehageplass for asylsøkerbarn i alderen 4-5 år

RS 2011-025

Dokument-ID : RS 2011-025V1

Saksnummer : 10/4235-81

Sist endret : 25.02.2015

Dokumentdato : 03.05.2011

UDI

Satter for tilskudd til kommuner som har statlig mottak eller omsorgssenter for enslige mindreårige asylsøkere

Vertskommunetilskuddet skal dekke kommunens gjennomsnittlige utgifter til helse, barnevern, tolk og administrasjon i forbindelse med at det drives et statlig mottak i kommunen. Satsene fastsettes i forbindelse med statsbudsjettet.

Følgende satser gjelder fra:	1.1.2012	1.1.2013	1.1.2014	1.1.2015
Grunnsats per kommune per år	447 740	462 070	477 318	492 592
Sats per ordinær/transittmottaksplass per år	4 800	4 955	7 326	7 560
Sats per plass for enslige mindreårige per år	12 690	13 100	13 532	13 965
Sats per forsterket plass per år	116 700	120 430	124 404	128 385
Sats per plass i omsorgssenter per år	31 310	32 310	33 376	34 444
Barnehagetilskudd pr barn pr måned	10 104	10 425	10 769	11 114
Særskilt tilskudd per måned for medfølgende barn	22 887	23 620	24 399	25 180
Særskilt tilskudd per måned for enslige mindreårige	11 443	11 810	12 200	12 590

Utbetaling av vertskommunetilskudd skal foretas i samsvar med Bevilgningsreglementet, Reglementet for økonomistyring i staten og Bestemmelsene om økonomistyring i staten, jf. instruks fra departementet til UDI, generelle budsjettfullmakter for JDs underliggende virksomheter i 2015 og de til enhver tid gjeldende rundskriv fra Finansdepartementet.

Utbetaling skal belastes post 60 Tilskudd til vertskommuner for statlige mottak for asylsøkere og flyktninger.

DET KONGELIGE KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Alle landets kommunestyrer

Deres ref

Vår ref

Dato

15/4445

28.10.2015

Videre arbeid med kommunereformen

Nå er det godt over ett år siden jeg inviterte alle kommuner til å delta i kommunereformen. Invitasjonen er forankret i et bredt flertall på Stortinget (Innst. 300 S (2013-2014)). Kommunene har fulgt opp invitasjonen. Mange har hatt gode lokale prosesser der både politikere, medarbeidere, innbyggere, frivillig sektor og næringslivet har vært involvert i diskusjoner om kommunens framtid.

Nye kommunestyrer skal nå ta dette arbeidet videre. Jeg vil benytte anledningen til å gratulere alle dere som er valgt inn i kommunestyrer for de fire kommende årene. Å bli folkevalgt er en tillitserklæring fra innbyggerne i kommunen. Dere har et viktig arbeid foran dere, både som ombudsmenn og som ledere. Jeg gleder meg til å samarbeide med dere.

En av de første, og viktigste, oppgavene dere står overfor er å bli kjent med kommunen. Hvordan opplever innbyggerne kommunen, hvilke utfordringer venter og hvordan kan kommune og lokalsamfunn møte disse utfordringene? Jeg ser denne oppgaven som en selvfølgelig del av det å utøve politisk lederskap og forvalte velgernes tillit.

Kommunereformen er en god anledning til å gjøre denne jobben. Noen oppfatter kommunereformen som en systemendring og et komplisert politisk arbeid. Til syvende og sist handler den om to forhold. Det første er hvordan vi kan skape bedre velferdstjenester, der folk bor, nå og i framtiden. Det andre er hvordan vi kan utvikle en kommunesektor med kraft og handlingsrom.

Som lokalpolitikere gikk dere ikke til valg på å forvalte systemer, men for å gi innbyggerne gode barnehager og skoler, gode helse- og omsorgstjenester og utvikle attraktive lokalsamfunn og sunn næringsutvikling.

Kommunereformen er en mulighet til å diskutere hvordan vi skal få dette til, også i et 20-30 års perspektiv. Da trenger vi færre og større kommuner med sterkere fagmiljø og et velfungerende lokalt selvstyre. Jeg håper dere benytter muligheten til å ruste Kommune-Norge for framtiden.

Kommunereformen – oppdraget fra Stortinget

Stortinget har sluttet seg til de overordnede målene for kommunereformen (Innst. 300 S (2013-2014)). Målet om gode og likeverdige tjenester til innbyggerne der de bor er grunnleggende for å sikre gode lokalsamfunn i hele landet. Vi ønsker å ta vare på og videreutvikle den norske og nordiske modellen med sterke velferdskommuner som har stort lokalt selvstyre. Reformen skal også styrke forutsetningene for en helhetlig samfunnsutvikling i alle deler av landet. Det vil si bedre styring av arealbruk, boligbygging, transport, næringsutvikling, samfunnssikkerhet og beredskap og miljø og klima.

Et annet mål med reformen er å gjøre kommunene så økonomisk solide at de kan takle uforutsette hendelser, drive effektivt og løse oppgaver som ikke er lovpålagte.

Kommunereformen skal også styrke lokaldemokratiet. Større kommuner kan ta ansvar for flere oppgaver. Det kan gi grunnlag for å redusere den statlige detaljstyringen. Vi ønsker kommuner som kan løse sine oppgaver selv og ikke er avhengige av nabokommuner for å løse lovpålagte oppgaver.

Da Stortinget behandlet rammene for kommunereformen, understreket et bredt flertall at det er behov for endringer i dagens kommunestruktur. Mye er endret siden siste store endring av kommunestrukturen på begynnelsen av 1960-tallet:

- Kommunikasjonsmulighetene er bedret
- Næringsstrukturen er forandret
- Bosettingsmønsteret har endret seg som følge av tiår med sentralisering.
- Omfang av og innhold i offentlige tjenester er blitt flere og mer komplekse
- Kravene til fagkompetanse og tverrfaglig samarbeid har økt både i tjenesteytingen og forvaltningen
- Forventningene til innbyggere og næringsliv er noe helt annet enn for 50 år siden

Kommunestrukturen fra 1960-tallet er verken tilpasset dagens eller morgendagens utfordringer. Kommunereformen handler ikke om å forandre Norge, men at Norge er forandret.

I tiårene som kommer vil det bli færre i yrkesaktiv alder per pensjonist, og det blir flere med omsorgsbehov. Mange kommuner vil møte store utfordringer når de skal rekruttere

fagpersoner og spesialister til de mange oppgavene kommunene skal løse. I byområdene er dagens kommunegrenser mange steder en hindring for å kunne håndtere den sterke veksten og sikre en god areal- og samfunnsplanlegging.

Erfaringene fra sammenslåinger som er gjennomført er gode, og viser at nye kommuner får en positiv utvikling, se Prop. 95 S (2013-2014) Kommuneproposisjonen 2015 (Vedlegg 1).

Milepæler i reformen

Da Stortinget behandlet Kommuneproposisjonen 2016 i juni viste flertallet til Innst. 300 S (2013-2014) der det het at "*alle kommuner har utredningsplikt i kommunereforma*". I Innst. 375 S (2014-2015) utdyper flertallet at de i begrepet utredningsplikt legger til grunn "*at alle kommunar skal ta aktivt del i kommunereforma. Dette inneber blant anna å ha dialog med nabokommunar, utgreie og vurdere aktuelle alternativ for så å ta stilling til om og i så fall kva kommunar ein ønskjer å gå saman med innan 1. juli.*"

Det er bred enighet på Stortinget om at det er behov for endringer i kommunestrukturen dersom vi skal nå våre nasjonale velferdsmål. Stortingsflertallet er klar på hva det forventer at kommunene skal gjøre i reformarbeidet. Forventningen strekker seg utover bare det å vurdere om kommunen kan fortsette alene også i tiårene framover. En grundig prosess med nabokommuner, der også innbyggere involveres, gjør at kommunestyrene vil ha et godt grunnlag til å fatte vedtak innen 1. juli 2016 om hvordan de skal møte framtidens utfordringer.

Dette er hovedløpet i kommunereformen. Ved å følge det kan en ny kommune som hovedregel være klar til 1. januar 2020. Kommuner som ønsker at en sammenslåing skal tre i kraft allerede fra 1. januar 2018, bør fortrinnsvis gjøre vedtak om dette innen utgangen av 2015.

Kommunestyrevedtakene skal sendes fylkesmannen, som skal vurdere om vedtakene er i tråd med målene for reformen og gi en tilrådning om kommunestrukturen i fylket, slik stortingsflertallet har bedt om. Departementet vil på bakgrunn av tilråningen forberede en proposisjon for Stortinget, som legges frem våren 2017. Regjeringen vil også følge opp Innst. 333 S (2014-2015) om nye oppgaver til større kommuner og forslag om redusert statlig detaljstyring. Dette vil også legges frem for Stortinget våren 2017.

Både regjeringen og stortingsflertallet har gitt uttrykk for at kommunereformen bygger på frivillighet og gode lokale prosesser. Unntak fra frivillighetsprinsippet kan likevel være aktuelt i helt spesielle situasjoner for at enkeltkommuner ikke skal kunne stanse endringer som er hensiktsmessige ut fra regionale hensyn (Innst. 300 S (2013-2014)).

Verktøy og økonomiske virkemidler

Kommunal- og moderniseringsdepartementet tilbyr ulike verktøy for kommunene i arbeidet med kommunereformen. I tillegg gir departementet økonomisk støtte til en prosessveileder i hvert fylkesmannsembete. Fylkesmennene har fått en viktig rolle i kommunereformen. De skal legge til rette og veilede kommunene.

- Det nettbaserte verktøyet NY KOMMUNE gir oversikt over relevante nøkkeltall og utviklingstrekk både for enkeltkommuner og for den nye kommunen. NY KOMMUNE ble oppdatert i oktober 2015.
- Veilederen *Veien mot en ny kommune* tar for seg de lokale prosessene frem til et vedtak om sammenslåing i kommunestyret. Veilederen bør brukes sammen med nettverktøyet NY KOMMUNE.
- I vår lanserte departementet en ny veileder for *utvikling av lokaldemokratiet*, som skal gi ideer og inspirasjon til god demokratisk praksis gjennom eksempler, relevante verktøy og utprøvde metoder fra kommuner som jobber godt med lokaldemokratiet.
- Samtidig ble det også lansert et debathefte "*Lokaldemokrati og kommunereform*", som kan brukes i arbeidet med å utvikle lokaldemokratiet når kommuner skal slå seg sammen. Debattheftet vil bli sendt til alle kommuner i høst.

Verktøyene, også debatheftet, er tilgjengelige på www.kommunereform.no.

Regjeringen legger opp til at de økonomiske virkemidlene i reformperioden, det vil si der det blir fattet nasjonale vedtak innen 1.1.2018, skal være tydelige og forutsigbare for alle kommuner.

Departementet vil gi støtte til kommunenes engangskostnader knyttet til sammenslåing. Støtten vil bli utbetalt etter en standardisert modell og differensieres etter antall kommuner og antall innbyggere i sammenslåingen (se tabell 1 nedenfor). Kommuner som slår seg sammen får også en reformstøtte som kan brukes til det kommunen selv mener er mest hensiktsmessig. Denne støtten er differensiert etter antall innbyggere i den nye kommunen (se tabell 2).

Tabell 1. Modell for dekning av engangskostnader i reformperioden (kroner).

Antall kommuner og innbyggere i sammenslåingen	0-19 999 innbyggere	20- 49 999 innbyggere	50- 99 999 innbyggere	Over 100 000 innbyggere
2 kommuner	20 000 000	25 000 000	30 000 000	35 000 000
3 kommuner	30 000 000	35 000 000	40 000 000	45 000 000
4 kommuner	40 000 000	45 000 000	50 000 000	55 000 000
5 eller flere kommuner	50 000 000	55 000 000	60 000 000	65 000 000

Tabell 2. Modell for reformstøtte i reformperioden (kroner).

Antall innbyggere i sammenslåingen	Reformstøtte
0-14 999 innbyggere	5 000 000
15 000- 29 999 innbyggere	20 000 000
30 000- 49 999 innbyggere	25 000 000
Over 50 000 innbyggere	30 000 000

Inndelingstilskuddet er en gunstig og langsiktig ordning som gjør at kommunene får god tid til å tilpasse seg nye rammebetingelser. Inndelingstilskuddet sikrer at den nye kommunen får beholde alle tilskudd i inntektssystemet, også regionale tilskudd som for eksempel småkommunetillegget, som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner. Tilskuddet utbetales i 15 år etter sammenslåingen, før det trappes ned over 5 år.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil i løpet av året sende ut et høringsforslag om nytt inntektssystem for kommunene. I dette arbeidet vil regjeringen legge vekt på at kommunene skal kunne videreutvikle velferdstilbudet i tråd med befolkningsendringene. Et nytt inntektssystem må fortsatt ta hensyn til at Norge har spredt bosetting. Regjeringen vil imidlertid vurdere endringer som innebærer at inntektssystemet ikke i samme grad som i dag kompenserer for at små kommuner frivillig velger å stå alene. Nytt inntektssystem vil tre i kraft fra 2017.

Vi er opptatt av å gi kommune forutsigbarhet i kommunereformen. Derfor beregnes inndelingstilskuddet ut fra inntektssystemet i 2016 for alle kommuner som blir slått sammen i reformperioden. Endringer i inntektssystemet i perioden 2017-2019 vil med andre ord **ikke** påvirke størrelsen på inndelingstilskuddet for disse kommunene.

I desember vil departementet komme med en ny veileder som tar for seg fasen etter at det er gjort nasjonalt vedtak om sammenslåing og fram til en ny kommune er etablert. Her vil vi redegjøre for prosess og saksgang i en sammenslåingsprosess; hvilke vedtak må fattes, hvilke organer må og kan opprettes med hvilke arbeidsoppgaver og fullmakter, funksjonstid, hvilke styringsdokumenter bør utarbeides med mer. Hensikten er å vise rammene dere kan arbeide innenfor når dere skal bygge en ny kommune.

De fleste kommunestyrene har nå konstituert seg for de fire neste årene. Jeg regner med at arbeidet med kommunereformen for de aller fleste kommuner er over i en fase der utredningene er gjort. Nå er tiden inne for at de politiske initiativene og forhandlingene kan ta til for alvor.

Arbeidet med kommunereformen innebærer at dere som folkevalgte har et ansvar utover å løse viktige oppgaver i inneværende periode. Ansvarer handler om å ruste kommunene for

framtiden. Dette gir dere som tillitsvalgte og politiske ledere en unik mulighet til å forme framtidens Kommune-Norge. Jeg ønsker dere til lykke med arbeidet.

Med hilsen

Jan Tore Sanner

Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Aust-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Finnmark	Statens hus, Damsveien 1	9815	VADSØ
Fylkesmannen i Hedmark	Postboks 4034	2306	HAMAR
Fylkesmannen i Hordaland	Postboks 7310	5020	BERGEN
Fylkesmannen i Møre og Romsdal	Fylkeshuset	6404	MOLDE
Fylkesmannen i Nordland	Statens Hus, Moloveien 10	8002	BODØ
Fylkesmannen i Nord-Trøndelag	Postboks 2600	7734	STEINKJER
Fylkesmannen i Oppland	Postboks 987	2626	LILLEHAMMER
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Postboks 8111 Dep	0032	OSLO
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	STAVANGER
Fylkesmannen i Sogn og Fjordane	Njøsavegen 2	6863	LEIKANGER
Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	Postboks 4710, Sluppen	7468	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Troms	Postboks 6105	9291	TROMSØ
Fylkesmannen i Vest-Agder	Postboks 513 Lundsiden	4605	KRISTIANSAND S
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Fylkesmannen i Østfold	Postboks 325	1502	MOSS
Kommunesektorens organisasjon	Postboks 1378 Vika	0114	OSLO

Se vedlagte saksdokumenter.

Med vennlig hilsen

Ester Fjelleng
Seniorkonsulent

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Kommunalavdelingen
Administrasjonsseksjonen

Tlf 22 24 72 01
E-post ester.fjelleng@kmd.dep.no

www.regjeringen.no/kmd

Tenk på miljøet – ikke skriv ut denne e-posten med mindre det er nødvendig.

Referat

Fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform

Måndag 28. september frå kl. 12.00 i Ørsta rådhus

Til stades: Rune Hovde, Wenche Solheim, Orlaug Bjørdal Kårstad og Hild Vaage frå Ørsta kommune.

Dan Bjørneset, Rune Sjurgard, Oddbjørg Yksnøy Rangseter, Sirikit Vågen og Per Ernst Lundberg frå Volda kommune

Fråfall: Per Kristian Hovden og Gro Bårdseth, Ørsta kommune og Arild Iversen, Volda kommune

I tillegg møtte dagleg leiar i Sunnmøre Regionråd Jan Kåre Aurdal og rådgjevar Anne Mette Liavaag.

Dette var andre fellesmøte for prosjektgruppene i Ørsta og Volda om kommunereform. Tema for møtet status for prosjektet etter kommunestyrevalet og drøfting av framdrifts- og milepåleplan for det vidare arbeid.

Møtet konstaterte at kommunestyrevedtaka frå i sommar står ved lag, men kommunane må handtere dei endringar som har skjedd som resultat av valet.

Volda hadde laga ei skisse på framdrift, der regionrådet (SR) vert bede om ta ei rolle som prosessrettleiar i den vidare prosess. Representantane frå SR sa frå om at dei er klare til å ta denne rolla. Dei ser positivt på oppdraget, og har avklara med Fylkesmannen, som vil stille støttande opp.

Det var semje om at det i den vidare prosess bør veljast ei forhandlingsnemnd i kvar kommune. Denne nemnda bør bestå av politikarar (både posisjon og opposisjon) og rådmann. Noverande arbeidsgrupper for kommunereforma vert referansegruppe for forhandlingsnemndene. Desse referansegruppene må haldast fortløpande orientert. Det vert elles vist til KS sin vegleiar om medverknad frå dei tilsette.

Det var semje om at det må fremjast ei sak til kommunestyra om val av slik forhandlingsnemnd, med skisse om struktur for det vidare arbeidet/organisering. I førebuing til denne er det ønskeleg med innspel frå SR.

Det var semje om å kalla saman til nytt fellesmøte for arbeidsgruppene etter at kommunestyra har konstituert seg, då med ny samansetjing frå politisk nivå. Møtet vart fastsett til

TORSDAG DEN 5. NOVEMBER KL. 12.30 I ØRSTA.

Til slutt takka rådmann Rune avtroppande politisk leiding i kommunane for konstruktiv handsaming av kommunereforma.

Pel

ref.

Invitasjon til Arena Sunnmøre 26.11.15

Kommunereforma – frå ord til handling!

TORSDAG 26. NOVEMBER 09.00 – 15.00

COLOR LINE STADION, ÅLESUND

- Kva er status for reformarbeidet på Sunnmøre?
- Presentasjon av Innbyggjarundersøkinga 2015
- Rettigheter og pliktar i det vidare arbeidet.
- Ein framtid alene eller saman med andre?
- Moglegheiter, dilemma og utfordringar i det vidare arbeidet.

Meld deg på i dag – endeleg program sendast ut så snart det er klart.

[Klikk her for å påmelding](#)

påmeldingsfrist 6. november

Målgruppe: Ordførarar, formannskapsmedlemmer og rådmenn.
Kommunane kan også melde på andre dei meiner kan ha nytte av å delta (t. d. ordførarkandidatar, andre politikarar, tillitsvalde, representantar frå ungdommen og administrativt tilsette).

Deltakaravgift: Ingen.

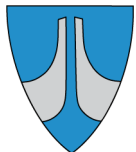
Programkomité: Rune Hovde, ordfører i Ørsta (leiar), Thorbjørn Fylling, ordfører i Ørskog, Marit Elisabeth Larssen, rådmann i Giske, May-Helen Molvær Grimstad, rådmann i Sykkylven, Erlend Krumsvik, rådgivar Sunnmøre Regionråd, [Ingvild Liadal](#), kommunikasjonsrådgivar Sunnmøre regionråd

Kva er Arena Sunnmøre?

- Arena Sunnmøre er ein del av Sunnmøre regionråd sin vedtatte strategi for perioda 2012 – 2015.
- Arena Sunnmøre skal være eit møte der formannskapa i kommunane samlast for å oppdatere kvarandre, drøfte aktuelle saker og samarbeidsprosjekter.
- Målet med Arena Sunnmøre er å styrke kontakta mellom kommunane, fremme kunnskap og dialog om felles utfordringar og stimulere til godt forankra standpunkt i saker der det er viktig for kommunane å stå samla.

Velkommen til ein spanande og viktig konferanse!

Referat frå møte i Rådmannsgruppa på Søre Sunnmøre

Møtedato: 23.10.2015	Møtetid frå – til: 09.00 – 15.00	Stad: Herøy, Thon Hotel Fosnavåg
Møteleiar: Wenche Solheim		Referent: Ole Magne Rotevatn
Til stades: Administrasjon Wenche Solheim, leiar Verner Larsen Olaus-Jon Kopperstad Nils Yngve Nupen Andreas Nørve Rune Sjurgard Asle Giske		Ordførarar: Stein Aam Knut Erik Engh Arnulf Goksøyr Anders Riise Lena Marie Landsverk Sande Dag Vågen

- **Herøy kommune v/ Arnulf Goksøyr presentert dagsaktuelt stoff frå Herøy.**
- **Andreas Nørve presenterer rapport om interkommunal samarbeid basert på Nivi analyse og Geir Vinsand**

I gjennomsnitt har kvar kommune på Sunnmøre 37 IKS. Romsdal har 45 per kommune og Nordmøre har 39. Sunnmøre har færrest iKS ordningar i Møre og Romsdal per kommune.

Det går fram av rapporten at det er mest samarbeid på fagfelt som er minst kompetansekravjande og ikkje på dei store fagområda som kanskje krev større fagmiljø og har behov for interkommunalt samarbeid.

Lite samarbeid om sosial tenester innan NAV, rus og psykiatri.

Lite samarbeid om planlegging, oppmåling og tekniske tenester.
Overraskande lite samarbeid om administrative støttefunksjonar som løn, rekneskap, fakturering, samt generell økonomi- og forvaltningskompetanse

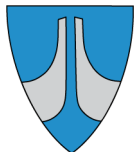
Avpolitisering og svak tilrettelegging av politisk styring.

Over 90% av dagens ordningar i MR må seiast å vere svakt tilrettelagt for politisk styring av den interkommunale oppgåveløysinga.

Bruke av folkevalde nemnd forekjem ikkje.

Auke av interkommunale samarbeid på kompetansekravjande område var bakgrunnen for kommunereforma.

Staten meinte det gav betre demokratisk styring med store kompetansmiljø i ei storkommune enn i IKS.

Men regionale interkommunale selskap vil vere svaret frå staten dersom vi ikkje klarer å etablere storkommune.

- **Sjustjernesamarbeid og velferdsteknologi ved pleie- og omsorgssjef i Herøy, Ragnhild Velsvik Berge**

Samhandling og behandling:

Sjustjerna helse og omsorg. Øvste fagansvarlege i kvar kommune møtast.

Viktig arena for samordning og samarbeid.

Samarbeid – Felles opplæring og kompetanseplan, innkjøpsavtalar og avtalar, rutinar og praksis, høringsuttalar, organisering av helse- og omsorgstenester.

Sjukehusa har ei «diagnose»-tilnærming medan helse- og omsorgssektoren må tenke heile livsløpet. Behandling lokalt og alle gruppe vert behandla på same stad. Sjukeheim er ikkje lenger «berre for sjuke». Førebygging og hjelp til sjølvhjelp vert viktig i framtida.

Velferdsteknologi:

GPS: utfordringar knytt til signal. Manglande dekning fleire stadar i kommunen og svært uavklart ift. jussen. ansvar, rettar og plikter.

Vidareutvikling av velferdsteknologien vert gjennomført nasjonalt og ikkje lokalt.

ALV- arena for læring og velferdsteknologi:

HiÅ har etablert ALV med fagkompetanse innan helsefag, IKT-fag, byggfag og innovasjonsfag. Fremje velferdsteknologi, etablering av ulike arenaer, drifte fysisk arena.

Forslag til finansiering av ALV – basert på folketal:

< 5000 innb. – 50 000

5000-11000 innb. – 75000

>11000 innb. – 150 000

Kva rolle skal SSIKT ha? Kva kan kommunen gjere sjølv når det gjeld bruk av velferdsteknologi?

Skal kommunane gå inn med midlar i ALV?

Mottakssenter for velferdsteknologi?

Teknisk utviklings- og driftskompetanse?

Fagleg, teknisk og IT-kompetanse?

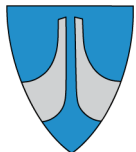
Rolle og plikter i høve nye tenester (velferdsteknologi)?

- **Elektronisk meldingsutveksling innafor pleie og omsorgssektoren ved prosjektleiar SSIKT Evelyn Haram Larsen**

Presentasjon vart utdelt til deltakarane.

Prosjekt Virtuell region 2015 vedteke i 2009:

Føremålet med prosjektet er at bruk av e-meldingar skal vere fullt integrert i dagleg kommunikasjon av pasientopplysningar mellom kommunane sine helse og

omsorgstenester, fastlegar, sjukehus og andre aktørar i helse- og omsorgsarbeidet. Dette er utført frå 2014.

Kommunane skal ha eit internkontrollsystem for informasjonstryggleik so stettar norma sine krav. Dette er lagt til rette, men utfordringa er å integrere personvernarbeid i daglege rutiner i kommunane.

Ut frå erfaringane i prosjektet skal prosjektgruppa kome med framlegg om korleis det vidare interkommunale arbeidet innanfor område skal organiserast. Der er ein i mål og har ein god driftsmodell.

Erfaringane er at det er store gevinstar å hente på effektivisering av meldingsutveksling og redusere «feil» ved bruk av elektronisk meldingsutveksling. Erfaringane av elektronisk meldingsutveksling er estimert til 12,6 spart årsverk på første halvår 2015 for alle dei sju kommunane.

- **SSIKT, samarbeid og strategi ved Verner Larsen og Per Erik Akerjordet**

Kvifor felles driftssenter: Døgnopen forvaltning, pålegg frå staten over elektronisk samhandling, bruk av kart som portal til opplysningar for innbyggjarane, krav til intern effektivisering i og mellom kommunane ved bruk av felles digitale løysingar, høge krav til informasjonstryggleik, høge krav til fysisk sikring av data.

Kommunane vil ikkje få redusert IT-kostnader i åra som kjem, men det er eit mål halde kostnadane på det nivået som er i dag. Dette er eit mål då oppgåvene som skal løysast stadig vert større og fleire.

SSIKT vart etablert 2013 og skal vere utviklingsorientert og kostnadseffektivt. SSIKT skal tilby tilsette og innbyggjarar tenester av høg kvalitet. SSIKT skal utvikle kommunane sine ressursar for å gje rett teneste, med rett kvalitet og til rett tid.

Store kostnader i oppbygging av felles infrastruktur med liten gevinst. Der har SSIKT prosjektet jobba sidan oppstart og vi vil snart kunne investere mindre i prosjektet, men få større gevinst. Vi har også ein større risiko ved å samle alle IKT-tenester, men gevinst i form av effektivisering er større.

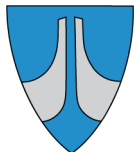
Vi står midt i ein digital revolusjon: IT er ikkje lenger ein støttefunksjon, men ein kjernefunksjon .

- **Selskap og selskapskontroll, Vest kontroll v/Jostein Støylen**

Presentasjon, rapport frå KS, PWC og eigarskapskontroll for Vanylven vart utdelt til deltakarane.

Rådmannsgruppa må ta opp Herøy kommune si sak 177/15 for drøfting.

Vanylven har døme på «eigenkontroll» som er eit utgangspunkt for at kommunen skal få oversikt over sitt eigarskap i IKS.

Tidsbruk i forhold til kontroll må vurderast. Kost/nytte. Det trengst ikkje brukast tid på selskap utan risiko og utan store økonomiske konsekvensar.

Selskapskontroll og *eigarskapskontroll* har ein klar definisjon og dette vert utført av Vest kontroll. Kommunen gjennomfører for eksempel «eigenkontroll» og skriv «eigarskapsmelding».

Vest kontroll vil tilby opplæring/politikaropplæring slik dei har gjort tidlegare.

Vanylven tek initiativ til å følgje opp Vest kontroll sine anbefalingar og økonomileiarane tek saka vidare.

Møtet slutt 15:00

E-posten frå Idrettsrådet v/ Roppen vert å sende ut som orienteringssak til FSK og KST.

Mvh

Rune

Fra: Johann Roppen [johann.roppen@gmail.com]

Sendt: 21. oktober 2015 21:00

Til: Rune Sjurgard

Kopi: Volda Idrettsråd

Emne: Fråsegn frå Volda Idrettsråd

3) Ørsta-Volda: Samordning av planlegging av idrettshallar.

Både Volda kommune og Ørsta kommune planlegger no fleirbrukshallar. Ved å samordne prosjekta i dei to kommunane kan spelemiddeltilskota til hallane aukast med 30 prosent.

Volda idrettsråd oppmodar Volda kommune til å innleie samtalar med Ørsta kommune for å samordne hallprosjekta for å oppnå eit samla sett best muleg resultat for idretten og for finansiering av dei to hallane.

Volda kommune har sett ned ei arbeidsgruppe for planlegging av ny Voldahall, og denne gruppa bør dragast aktivt med i avklaringa med Ørsta.

--

mvh

Johann Roppen

Leiar i Volda Idrettsråd

Mobil: 47 28 64 23

--

mvh

Johann Roppen

Mobil: 47 28 64 23

--

mvh

Johann Roppen

Mobil: 47 28 64 23

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep
0030 Oslo

Dykkar referanse:
Saksnr. 2015/03620

Dato:
28.10.2015

Høyringsfråsegn til høyringa med forslag om administrasjonsstad i nye politidistrikt

Vi viser til høyringsbrev frå POD datert 05.10.2015. Nedanfor følger høyringsfråsegn frå Sunnmøre Regionråd.

Generelt

Sunnmøre Regionråd legg til grunn at avgjerda om lokalisering av administrasjonsstad i Møre og Romsdal politidistrikt skal fattast på politifagleg grunnlag. Vi vil difor hovudsakeleg kommentere dei kriteria som POD har lagt til grunn ved vurderinga av administrasjonsstad. For kommunane i regionrådet er det likevel slik at politiet sin administrasjonsstad og ikkje minst operasjonssentralen til politiet går inn i eit samla beredskapssystem i fylket. Vi vil difor kommentere samvirket og samhandlinga mellom nødetatane spesielt.

Sunnmøre regionråd konstaterar også at Ålesund kjem best ut på dei kriteria som har størst tyngd, nemleg grunnlaget for rekruttering og kostnadseffektiv praktisk plassering. Desse kriteria utgjør aleine 45% av vektinga.

Plassering i høve til kommunikasjon

POD konstaterar at Ålesund er betre plassert enn Kristiansund både praktisk og kostnadseffektivt når det gjeld folkemengd og avstand til tenestestadane. Sunnmøre Regionråd støttar denne vurderinga. Vi når ein vesentleg større del av befolkninga i politidistriktet om vi reiser ein time frå Ålesund enn ved same reisetid frå Kristiansund (83 000 innbyggjarar mot 40 000). Om reisetida blir utvida til ein time og 20 minutt når vi også Molde og Rauma. Det er ikkje uvanleg å pendle mellom Molde og Ålesund. I følge fylkesstatistikken for 2015 er det nokre fleire personar som pendlar mellom Molde og Ålesund enn mellom Molde og Kristiansund. Når Møreaksen blir etablert vil reisetida mellom Molde og Ålesund bli korta ned endå meir.

Ålesund har også den klart største flyplassen i fylket med vesentleg høgare frekvens på innanlands- og utanlandsflygingar enn dei øvrige flyplassane i fylket.

Ser vi på fordelinga av befolkninga i fylket så bur 51,5% på Sunnmøre. Tek vi med Vestnes, Rauma og Sandøy bur 57,4% av befolkninga sør for Romsdalsfjorden. Tek vi også med Molde (som ønskjer politimeisteren til Ålesund) representerar dette totalt 67,3% av befolkninga i fylket. Det er også viktig å merke seg at det geografiske midtpunktet i fylket ligg berre 20 km nord for Ålesund.

Sunnmøre og særleg Ålesundsregionen har sterk vekst i folketalet. Nordmøre, med unntak av Kristiansund, Averøy og Eide, har derimot nedgang. Prognosane viser at denne utviklinga vil fortsette. Ein stadig økande del av folkemengda i fylket vil difor bo på Sunnmøre i åra som kjem.

Folkemengda avspeglar seg også i talet på saker som politidistriktet må handtere. I 2014 blei det handtert 1 532 lovbrøt i Ålesund mot 847 i Kristiansund. Sunnmøre Regionråd finn det naturleg at politimeisteren og operasjonssentralen blir plassert i den delen av fylket som må handtere det største talet kriminalsaker.

Gjennomføringskostnader

POD vurderer Kristiansund som noko meir formålstenleg enn Ålesund ut frå omsynet til kostnadane knytte til å etablere den ønska kapasiteten på operasjonssentralane. Sunnmøre Regionråd er ikkje einig i denne vurderinga. Ut frå dei opplysningane regionrådet har, stiller vi spørsmål ved meirkostnadane POD antydar når det gjeld kostnadane ved gjennomføringa. Vi viser her til fråsegn frå Sunnmøre politidistrikt. Det er også regionrådet si oppfatning at det er langt viktigare å vurdere dei løpande kostnadane ved å drifte det nye politidistriktet enn å vurdere eingangskostnadar ved etablering. Og i det spørsmålet kjem Ålesund best ut på grunn av ei meir kostnadseffektiv geografisk plassering.

Sunnmøre politidistrikt gjennomførte i perioden 2012 til 2014 eit utviklingsprosjekt for organisasjonen, der strukturen på drifta blei endra og klargjort for politireforma. Ressursane skulle utnyttast betre både innanfor og på tvers av driftseiningane og målet var eit meir synleg politi. Regionrådet har registrert at det gjennom prosjektet er bygd opp god kompetanse på større vellykka organisasjonsendringar i Ålesund.

Politihusa og operasjonssentralane

POD vurderar Kristiansund til å vere noko betre enn Ålesund på dette kriteriet. Dei konkrete detaljane om dette er underlagt teieplikt, noko som sjølv sagt gjer det vanskeleg for regionrådet å gje ein uttale om dette. Vi viser her til fråsegn frå Sunnmøre politidistrikt.

Samlokalisering

POD vurderer at Ålesund og Kristiansund har relativt like forutsetnader når det gjeld samlokalisering med brannvesenet sin nødmeldesentral. POD fokuserer då kun på om det er fysisk mogleg å samlokalisere sentralane i same bygg.

Det er regionrådet si klare oppfatning at dette spørsmålet dreier seg om langt meir enn lokalisering i same bygg. Møre og Romsdal fylke er i dag ein samla region med felles grense for dei tre nødetatane politi, brann og helse og deira operasjonssentralar/nødmeldesentralar. Dette er av stor betydning for beredskapen i heile fylket. Dei fylkesdekkande operasjonssentralane for brann og helse er i dag lokalisert i Ålesund, noko som gir det beste grunnlaget for samlokalisering og samhandling med politiet sin operasjonssentral.

Justisdepartementet har avgjort at 110 og 112-sentralane skal samlokaliseras. Det vil i praksis seie at dersom politimeisteren og 112-sentralen blir lokalisert til Kristiansund vil også 110-sentralen måtte flytte. Å etablere 110-sentralen på nytt i Kristiansund vil vere krevjande både økonomisk og når det gjeld rekruttering. Det er lagt ned store samfunnsmessige ressursar i å bygge opp ein kompetent og slagkraftig 110-sentral i Ålesund, og det vil vere sløsing med offentlege middel å flytte denne til Kristiansund. I tillegg er det i dag ikkje eit 110-miljø i Kristiansund, og det vil ta lang tid å bygge opp nødvendig kompetanse.

Sunnmøre Regionråd er også gjort kjent med at det er eit fullverdig telenett i Ålesund som kan fungere for 110-sentralen på ein sikker måte med noverande løysingar. Dette er ikkje tilfellet i

Kristiansund og tilrettelegging vil føre til samfunnsmessig større ekstrakostnader. 110-sentralen kan ikkje flyttast til Kristiansund før tilstrekkeleg tele-infrastruktur er på plass.

DSB har i dag heimel for å fastslå at ein 110-sentral skal dekke fleire politidistrikt så lenge distriktsgrensene fell saman. Risikoen er difor til stades for at DSB, i møte med kostnader og rekrutteringsutfordringar ved flytting til Kristiansund, kan flytte sentralen til Trondheim der det allereie er ein sentral og eit grunnlag for rekruttering.

Det har vore arbeidd hardt for å behalde 110-sentralen i fylket og behalde fylket som ein 110-region. På same måte har det vore arbeidd hardt for å få etablert fylket som eit eige politidistrikt. Ved å splitte nødetatane og deira operasjons- og nødmeldesentralar vil vi svekke den samla beredskapskrafta i fylket.

Ei samlokalisering med AMK-sentralen er ønskeleg, men ikkje ein forutsetnad frå regjeringa si side. Det synest lite sannsynleg at AMK-sentralen vil bli flytta til ein by som ikkje vil ha eit fullverdig sjukehus i framtida. Dermed vil ei samlokalisering av alle dei tre sentralane vere uaktuelt i overskueleg framtid dersom politiet sin operasjonssentral flyttast til Kristiansund. Ved å legge politimeisteren og 112-sentralen til Ålesund, vil det vere mogleg å samlokalisere alle tre sentralene.

I høyringsutkastet går det fram at sokkelberedskapen framleis skal ligge i Kristiansund sjølv om politimeisteren blir lokalisert i Ålesund. Dei ressursane som er knytt til beredskapen vil altså framleis bli liggande i Kristiansund, og det er difor ikkje grunnlag for å hevde at sokkelberedskapen blir sterkt svekka.

Sokkelberedskapen er også berre eitt av fleire beredskapområde som politiet har. Andre likeverdige beredskapområde som det blir venta at politiet i Møre og Romsdal leverer på er for eksempel terrorberedskap og objektryggleik, luftrom- og hamneberedskap, beredskap for akutt forureining, flyktningeberedskap og redningsteneste. Alle desse krev samvirke og nærleik til andre etatar, godt planverk og ei god kriseleiling når ei hending oppstår.

Grunnlag for rekruttering

POD vurderer Ålesund som ein meir formålstenleg administrasjonsstad ut frå omsyn til rekruttering og kompetanse. Sunnmøre Regionråd sluttar seg til POD si vurdering på dette punktet. Det er her viktig å merke seg at POD fokuserer på om det er mogleg å rekruttere erfarne tenestemenn til arbeid på operasjonssentralen eller i andre spesialfunksjonar. Talet på erfarne tenestemenn som kan rekrutterast frå nærområdet vil difor vere av betydning. Ålesund peikar seg her ut ved at det er vesentleg fleire tenestemenn å rekruttere frå i rimeleg nærleik.

Talet på nyutdanna tenestemenn som søker til politiet sine grunnstillingar er ikkje eit godt mål på grunnlaget for rekruttering til operasjonssentralane og spesialfunksjonane. Dei fleste politidistrikt har god søknad til grunnstillingane, så også Kristiansund og Ålesund.

Ved rekruttering til spesialstillingar vil også breidda i arbeidsmarknaden, som kan sikre arbeid til ektefelle, vere av vesentleg betydning. Ålesund og kommunane rundt har ei større breidde i arbeidsmarknaden enn kva tilfellet er i Kristiansund.

Infrastruktur og nærleik til samvirkeaktørar

Politiet sitt ansvar for beredskap er breiddt og krev samspel med ei rekke andre aktørar. Desse vil vere lokalisert ulike stader i fylket. Dei fleste samvirkeaktørane er likevel lokalisert i Ålesund eller i rimeleg avstand frå Ålesund. Dette gjeld bl.a. sjukehus, AMK- og 110-sentralane, Kystverket, Avinor,

Sivilforsvaret og HV-11. Hovedkontoret til NRK Møre og Romsdal som også har ei viktig rolle i beredskapen, ligg i Ålesund. I tillegg er det ein stor frivillig kapasitet i Ålesundsområdet gjennom

Røde Kors, Sunnmøre alpine redningsgruppe, Norske Redningshunder m.fl. Samarbeidet med desse aktørane er godt etablert gjennom fleire reelle hendingar og gjennom øving.

Det er difor Sunnmøre Regionråd si oppfatning at reisetid til dei fleste samvirkeaktørar vil vere gunstigare frå Ålesund enn frå Kristiansund.

Lokaliseringspolitikk

I følge POD skal det også leggast vekt på lokaliseringspolitikk i vurderingane om plassering av administrasjonsstad sjølv om dette kriteriet har lita tyngd (10%).

Dei siste 10 åra har talet på statlege arbeidsplassar auka med 18% på landsbasis, men berre med 11% i Møre og Romsdal. Vi har med andre ord ikkje fått fullt ut del i veksten i statlege arbeidsplassar. Det bør vere ein samla strategi for fylket å arbeide for lokalisering av fleire statlege arbeidsplassar.

I media er det oppgitt tal for delen av statlege arbeidsplassar i fylket. Her blir det opplyst at 55% av dei statlege arbeidsplassane i fylket er på Sunnmøre, 30% i Romsdal og 15% på Nordmøre. Desse tala stemmer med dei siste tala frå fylkesstatistikken for Møre og Romsdal.

Men slik tala blir brukt så tar dei ikkje omsyn til det samla talet arbeidsplassar i dei tre fogderia. Det er på mange måtar naturleg at det er flest statlege arbeidsplassar i absolutte tal der befolkninga og talet på arbeidsplassar totalt er størst. Også statlege arbeidsplassar skal i dei fleste tilfelle betjene publikum og må difor vere lokalisert der dei fleste bur. Dersom dei statlege arbeidsplassane skulle bli fordelt likt mellom fogderia ville dei utgjere ein vesentleg større del av arbeidsplassane på Nordmøre og i Romsdal enn på Sunnmøre.

Ser vi på statlege arbeidsplassar som ein del av samtlige arbeidsplasser utgjer dei statlege arbeidsplassane 15,5% i Molde, 13,8% i Ålesund og 9,3% i Kristiansund. Ser vi på fogderia samla er 9,9% av arbeidsplassane i Romsdal statlege mot 7,8% på Sunnmøre og 5,3% på Nordmøre. Framleis kjem Nordmøre dårlegast ut, men bildet blir noko meir nyansert.

Møre og Romsdal som eige politidistrikt i framtida

Det blei arbeidd mykje for å sikre at Møre og Romsdal blei eige politidistrikt. For å sikre det også i framtida må lokaliseringa av politimeisteren vere i Ålesund. Alternativet til eit eige politidistrikt var at fylket blei innlemma i eit Midt-Norge politidistrikt med hovudsete i Trondheim. Det var mindre aktuelt å innlemme fylket i Vest politidistrikt med hovudsete i Bergen. Ålesundsregionen er tyngdepunktet mellom Trondheim og Bergen når det gjeld innbyggjarartal. Det vil vere lettare å forsvare eit framtidig eige politidistrikt med hovudsete i Ålesund. Særleg når vi også har 110 og 113 i Ålesund.

Oppsummering

Sunnmøre Regionråd støttar konklusjonen i høyringsutkastet om at politimeisteren i det nye Møre og Romsdal politidistrikt skal vere lokalisert i Ålesund. Den viktigaste grunnen er at Ålesund kjem best ut på dei kriteria som ut frå politifaglege vurderingar har størst betydning. Dette gjeld først og fremst kostnadseffektiv og kommunikasjonsmessig sentral plassering og eit godt rekrutteringsgrunnlag. Ålesund og Sunnmøre er også det befolkningsmessige tyngdepunktet i fylket.

Vidare er det viktig for regionrådet å peike på at Ålesund er den einaste lokaliseringsstaden i fylket som sikrar at det er mogleg med samlokalisering og samvirke mellom dei tre nødmeldesentralane for helse, brann og politi. Dette er viktig for beredskapen og samfunnstryggleiken i heile fylket og ikkje berre i Ålesund og på Sunnmøre.

Sunnmøre Regionråd vil igjen understreke at det vert forventa at avgjerda om lokalisering av politimeisteren blir teke på fagleg grunnlag og ut ifrå det som vil gje den beste samla polititenesta i det nye Møre og Romsdal politidistrikt.

Med helsing

Anders Riise
styreleiar Sunnmøre Regionråd

Jan Kåre Aurdal
dagleg leiar Sunnmøre Regionråd

Kopi: Deltakarkommunane i Sunnmøre Regionråd

Giske kommune: ordfører Harry Valderhaug
Haram kommune: ordfører Vebjørn Krogsæter
Hareid kommune: varaordfører Kristian Fuglseth
Herøy kommune: ordfører Arnulf Goksøyr
Norddal kommune: ordfører Arne Sandnes
Sandøy kommune: ordfører Oddvar Myklebust
Sande kommune: ordfører Dag Vaagen
Skodje kommune: ordfører Dag Olav Tennfjord
Stordal kommune: ordfører Eva Hove
Stranda kommune: ordfører Jan Ove Tryggestad
Sula kommune: ordfører Jim Arve Røssevoll
Sykkylven kommune: ordfører Odd J. Drotninghaug
Ulstein kommune: ordfører Knut Erik Engh
Vanylven kommune: ordfører Lena Landsverk Sande
Vestnes kommune: varaordfører Randi Bergundhaugen
Volda kommune: ordfører Jørgen Amdam
Ørsta kommune: ordfører Stein Aam
Ørskog kommune: ordfører Karen Simonnes Aanes
Ålesund kommune: ordfører Eva Vinje Aurdal

21.10.2015

Innkalling til representantskapsmøte nr. 4-2015 i Sunnmøre Regionråd IKS

Dato: 20.11.2015

Tid: Møtestart kl. 12.30. Felles lunsj frå kl. 11.30. Møtet vert avslutta med middag kl. 15.30

Stad: Parken Hotel i Ålesund

Sak 29/2015: Godkjenning av innkallinga

Ved leiar av representantskapet Dag Vaagen

Sak 30/2015: Godkjenning av saklista. Saker til eventuelt.

Ved leiar av representantskapet Dag Vaagen

Sak 31/2015: Val av to personar til å underteikne protokollen.

Ved leiar av representantskapet Dag Vaagen

Sak 32/2015: Styret sitt framlegg til revidert strategi for Sunnmøre Regionråd 2016-2019

Ved styreleiar Anders Riise

Sak 33/2015: Styret sitt framlegg til budsjett for Sunnmøre Regionråd 2016

Ved styreleiar Anders Riise

Sak 34/2015: Val av nye styremedlemmar og varamedlemmar, samt ny valnemnd.

Ved leiar av valnemnda Knut Støbakk og styreleiar Anders Riise

Sak 35/2015: Fylkesmannen sin halvtime. Ved Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Sak 36/2015: Regionrådet sitt arbeid med kommunereforma.

Ved rådgivar Erlend Krumsvik i Sunnmøre Regionråd

Sak 37/2015: Regionrådet sitt svar på høyringa om val av hovudsete for nye Møre og Romsdal politidistrikt. Ved dagleg leiar Jan Kåre Aurdal i Sunnmøre Regionråd

Vennleg helsing
Sunnmøre Regionråd IKS

Dag Vaagen
leiar av representantskapet

Jan Kåre Aurdal
dagleg leiar

Kopi:
Styret m/vara
Rådmenn

Statistisk sentralbyrå Oslo - SSB
Postboks 8131 Dep
0033 OSLO

Vår referanse: 15/01169-1
Arkivkode: 0
Saksbehandler: Liv Elin
Vermundsberget
Deres referanse: Anders Haglund
Dato: 31.08.2015

Modell for beregning av boligformue - soneinndeling

Innledning

KS Eiendomsskatteforum (KSE) er et faglig forum i KS for kommuner som skriver ut eiendomsskatt, og i dag er 314 kommuner tilsluttet KSE.

Henvendelsen til SSB som vi gjør på vegne av KSEs deltakerkommuner, gjelder SSBs metode for å beregne markedsverdier for boliger i Norge. Metoden brukes blant annet av Skatteetaten for å fastsette boligverdier/formuesgrunnlag (FG) – det vil si den verdi som boligers ligningsverdi utgjør en prosentvis andel av.

I dag kan kommuner som ønsker det - som et alternativ til kommunal taksering, benytte Skatteetatens boligverdier/FG for boligeiendom som grunnlag for utskrivning av eiendomsskatt på denne eiendomstypen. I vedlegg til dette brevet beskrives beregning av eiendomsskatt basert på boligers FG.

I følge KOSTRA er det i år 355 kommuner som skriver ut eiendomsskatt. Av disse er det 250 kommuner som beskatter bl.a. boligeiendommer. I år har 52 kommuner rapportert at de benytter FG som verdsettelsesmetode for boligeiendommer¹. Sistnevnte tall antas å øke en god del i årene som kommer.

Justering av den sjablonbaserte metoden?

Vi forstår det slik at SSBs nåværende sjabloner gjelder for skatteårene 2010, 2011, 2012, 2013 og 2014. Skatteåret 2014 som ligger nå, er det siste skatteåret i denne femårsperioden. Videre oppfatter vi at SSB og Skatteetaten skal se på blant annet sonebruken nå, før kommende nye femårsperiode (gjeldende fra skatteåret 2015). Det kan bli vurdert å foreta justeringer i sjablonene som ligger til grunn for beregningene.

¹ jf. esktl. § 8 C-1

Betydning av sonebruk ved kommunesammenslåing

KS Eiendomsskatteforum har innspill til soneinndeling i de tilfeller det skjer en kommunesammenslåing.

Endring av en kommunes prissone i forbindelse med kommunesammenslåing kan gi betydelige utslag i deler av den nye sammenslåtte kommunen hva gjelder utskriving av eiendomsskatt. Dersom kommuner som skal slå seg sammen har boliger i ulike soner, og den nye kommunen får én sone for alle områder av kommunen, vil eiendomsskattegrunnlaget og beregnet eiendomsskatt kunne dobles i deler av den sammenslåtte kommunen.

Slik vi forstår praksis i dag, skal eiendommer innenfor én og samme kommune ha lik prissone. Unntak fra dette er storbyene Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim som har forskjellige prissoner for bydeler.

Vi viser til eksempelet Harstad og Bjarkøy som ble sammenslått fra 2013. Boliger i tidligere Bjarkøy kommune hadde en annen geografisk sone (lavere sonepris) enn boliger i Harstad. Fra SSBs notater 39/2010 og 2015/7:

	Før sammenslåingen		Etter sammenslåingen
	1901 Harstad	1915 Bjarkøy	1903 nye Harstad
Enebolig	Sone 2	Sone 4	Sone 2
Småhus	Sone 3	Sone 5	Sone 3
Leilighet	Sone 4	Sone 5	Sone 4

Vår kommentar: Av tabellen ser man at boligtypene i 1901 Harstad har samme prissone også etter kommunesammenslåingen. Eneboliger i tidligere 1915 Bjarkøy har etter sammenslåingen gått fra prissone 4 til prissone 2. Småhus og leiligheter i Bjarkøy var i sone 5, de er nå henholdsvis i sone 3 og 4.

KS Eiendomsskatteforum mener SSBs metode for å beregne markedsverdier for boliger i Norge må kunne åpne for at tidligere prissoner kan forbli uendret etter kommunesammenslåinger når det er klar forskjell i markedsverdi på sammenlignbare skatteobjekter på bakgrunn av objektenes geografiske beliggenhet. Dette er viktig fordi:

- Kommunereformen kan føre til mange kommunesammenslåinger i kommende år. Hvordan SSB håndterer prissoner vil få direkte konsekvenser for kommuner som skal bruke Skatteetatens FG for utskriving av eiendomsskatt på boliger.
- Beregningene av FG er en meget grovkornet verdsettelsesmetode, den tar ikke hensyn til *individuelle* egenskaper ved den enkelte boligeiendom (som tomtestørrelse, utsikt, verdi av eventuelle uthus mv). Endring av soner (jf tabell over) vil kunne innebære økte avvik mellom FG og reell omsetningsverdi.
- Grovkornet verdsettelsesmetode kan innebære at mange boligeiendommer kan få verdier som overstiger det takstnivået som eiendomsskatten kan skrives ut på. Taksten skal ikke overstige antatt omsetningsverdi for noe enkeltobjekt.

- Antall klager inn til Skatteetaten kan øke betydelig når SSBs forhøyede verdier kun beror på en kommunesammenslåing, og ikke en reell prisutvikling i markedet. Kommunene må bruke de tall som Skatteetaten kan levere. Gir Skatteetaten medhold i klage på ligning, må kommunen rette utskrevet eiendomsskatt tilsvarende.
- Kommuner finner det nødvendig å skrive ut eiendomsskatt. Imidlertid ønsker de ikke at skatten skal bli satt i et dårlig lys som følge av at metoden for å beregne skattegrunnlaget blir altfor grovkornet og at skattegrunnlaget blir høyere enn det loven gir hjemmel for.

Vi påpeker med dette viktigheten av at SSBs sjablon for sonepriser og prinsipper for soneinndeling/mulighet for splitting av sone innenfor én og samme kommune vurderes nøye nå som nye sjabloner utarbeides for kommende femårsperiode. Vurderingene må ses i lys av kommunereformen og de direkte konsekvenser som SSBs sjablonbaserte beregningsmetode får for kommuner som skal bruke Skatteetatens tall ved utskriving av eiendomsskatt på boligeiendom.

Vennlig hilsen

Liv Elin Vermundsberget

Sekretariatsleder KS Eiendomsskatteforum

Vedlegg: Beregning av eiendomsskatt

Kopi til:

- Skattedirektoratet, regionavdelingen
- Finansdepartementet, skattelovavdelingen

Vedlegg

Beregning av eiendomsskatt

Kommuner kan velge å bruke Skatteetatens boligverdier/formuesgrunnlag ved utskriving av eiendomsskatt på boligeiendommer (jf. esktl. § 8 C-1). Verdiene som beregnes av Skatteetaten tar sikte på å gi uttrykk for boligenes antatte markedsverdi på verdsettingstidspunktet. Når kommunens nemnd skal selv fastsette eiendomsskattetaksten, skal verdien av eiendommen «*setjast til det beløp ein må gå ut frå at eigedomen etter si innretning, brukseigenskap og lokalisering kan bli avhenda for under vanlege salstilhøve ved fritt sal*», jf eiendomsskatteloven § 8 A-2 (1). Verdsettelsesmetodene har med andre ord som mål å treffe det samme verdinivået.

For at eiendomsskatt ikke skal kunne skrives ut på verdier som overstiger 100 % av markedsverdi, har Finansdepartementet fastsatt at kommunene skal bruke en *obligatorisk* reduksjonsfaktor for de boliger som takseres etter den alternative metoden. Obligatorisk reduksjonsfaktor for utskriving av eiendomsskatt i 2015 er 0,8.

Etter at kommunene har redusert formuesgrunnlagene med den obligatoriske faktoren, har kommunen kommet frem til eiendomsskattetaksten.

(Det kan foretas ytterligere nedjustering forutsatt at kommunestyret har vedtatt en frivillig kommunal reduksjonsfaktor for samtlige eiendommer i forbindelse med siste alminnelige taksering, og/eller at kommunestyret har vedtatt bruk av bunnfradrag for boliger og fritidseiendommer.)

Skattesatsen kan variere mellom 2 og 7 promille.

Eksempel:

Skatteetatens boligverdi/formuesgrunnlag er 1,4 millioner kroner
1,4 millioner kroner x 0,8 gir justert boligverdi kr. 1.120.000
1.120.000 x 3 promille = eiendomsskatt kr. 3.360

Eventuelle klager på formuesgrunnlagene som ligger til grunn for eiendomsskatteutskrivingen på boliger må rettes til Skatteetaten gjennom klage på ligning etter ligningslovens regler (jf. likningslova § 9-4).

-o0o-